B I B L I O T H E C A

SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM

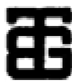
T E V B N E R I A N A

MAXIMVS TYRIVS

DISSERTATIONES

EDIDIT

MICHAEL B. TRAPP

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXCIV

Gedruckt mit Unterstützung der Förderungs-
und Beihilfefonds Wissenschaft der VG WORT GmbH,
Goethestraße 49, 80336 München

Die Deutsche Bibliothek — CIP-Einheitsaufnahme

Maximus (Tyrius):
Dissertationes / Maximus Tyrius.
Ed. Michael B. Trapp. —
Stutgardiae ; Lipsiae : Teubner, 1994
(Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana)
ISBN 3-8154-1535-7
NE: Trapp, Michael B. [Hrsg.]

Printed in Germany
Satz und Druck: INTERDRUCK Leipzig GmbH
Buchbinderei: Druckhaus „Thomas Müntzer" GmbH, Bad Langensalza

PRAEFATIO

I. DE CODICE PARISINO GRAECO 1962 (R)

(i) De codicis prisco et hodierno statu

Anno 1915 demonstratum est a Friderico Schulte omnes quot supersunt Dissertationum codices e codice Parisino graeco 1962 (qui siglo R in editione Hobeiniana indicatur) defluxisse.[1] Est codex membranaceus, nono saeculo (praeterpropter inter annos 850 et 875) scriptus; constat e foliis iii + 175, 245 × 165 mm; textum minusculis, titulos et marginalia uncialibus literis scripta legentibus offert.[2]

1 F. Schulte, De Maximi Tyrii codicibus, diss. Göttingen. 1915; quem ex parte antecepit H. Mutschmann, 'Die Ueberlieferungsgeschichte des Maximus Tyrius', RhM 68 (1913), 564ff. De codice Parisino ab editoribus adhibito, vide infra, pp. XLVff.

2 Constantinopoli scriptus esse videtur una cum aliis codicibus novem, quos primus T. W. Allen anno 1893 adfines esse intellexit, nunc 'collection philosophique' mos est studiosis vocare. Sunt alii: Paris. gr. 1807 ('Plato Parisinus'), Pal. Heidel. gr. 398, Marc. gr. 267, Laur. 80.9, Vat. gr. 2197, Paris. Suppl. gr. 921, Marc. gr. 196, Marc. gr. 226, Marc. gr. 258. Cf. T. W. Allen, 'Palaeographica III: A group of ninth-century Greek manuscripts', JPh 21 (1893), 48ff.; J. Whittaker, 'Parisinus Graecus 1962 and the writings of Albinus', Phoenix 28 (1974), 320ff.; id. 'Arethas and the 'collection philosophique'', quod apud D. Harlfinger et G. Prato, Paleografia e codicologia greca (Atti del II Colloquio internazionale, Berlin–Wolfenbüttel, 17–21 otto-

Ut nunc se habet, nihil praeter Maximi Dissertationes (foll. 1–145v), indicem (146v), Alcinoi Didascalicum (147–175) continet.[3] Si tamen vel indicem vel quaternionum numeros diligenter inspexeris, olim longe plura continuisse intelleges. Quae enim praeconatur index ille, haec sunt:[4]

⁜ *ἡ βίβλος ἥδε ταῦτ' ἔχει γεγραμμένα |*
·Ẋ· ·Ẋ· ·Ẋ·
α' Ἀλκινόου διδασκαλικὸς | τῶν Πλάτωνος δογμάτων: |
β' Ἀλβίνου τῶν Γαίου σχολῶν | ὑποτυπωσέων Πλατωνικῶν |
δογμάτων α' β' γ' δ' ε' ζ' ς' η' θ' ι' ια' |
γ' τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν Πλάτω | νι ἀρεσκόντων, τρίτον: |
δ' Μαξίμου Τυρίου Πλατωνι | κοῦ φιλοσόφου, τῶν ἐν τῇ |
Ῥώμῃ διαλεξέων τῆς πρώ | της ἐπιδημίας α' β' γ' δ' |
ε' τοῦ αὐτοῦ, Φιλοσοφούμενα λ(όγοι) λα'

Unde apparet Albini Platonici duo opera de codice periisse, superstitum ordinem perturbatum esse. Iacturae magnitudinem (modo de foliis tantum non de ipsorum operum pondere cogites) de quaternionum numeris facile

bre 1983) publici iuris mox fiet; L. G. Westerink, Damascius: Traité des premiers principes I, Paris 1986, LXXIII ff.; N. G. Wilson, Scholars of Byzantium, London 1983, 86 ff. De Parisino graeco 1962, cf. etiam H. Omont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque nationale, Paris 1888, 171 ff.; H. Hobein, Maximi Tyrii Philosophumena, Lipsiae 1910, XXI ff.; F. Schulte, De Maximi Tyrii codicibus, Göttingen 1915, passim.

3 De Alcinoi nomine cf. J. Whittaker, Alcinoos: Enseignement des doctrines de Platon, Paris 1990, VII ff.

4 Imaginem photographicam invenies apud J. Whittaker, op. cit. n. 2 (1974), tab. 2.

aestimari potest. Nam quaterniones Didascalicum continentes numeris Α'–Δ' (quorum ultimo desunt tria folia), ei qui Dissertationes continent ΚΗ'–Μς' (quorum Μς' de uno solo folio nunc constat) signati sunt. Unde colligi potest opera deperdita quaterniones Δ' fol. 6 usque ad ΚΖ' fol. 8 – h. e. quaterniones tres et viginti, et folia tria – olim implevisse. Etiam si conceditur folia vacua nonnulla inter opera singula intercessisse, nihilo minus folia scripta 185–187, idem valentia quod 250 folia impressa in Hermanniana Platonis, de Parisino periisse colligendum est.[5]

Parisinus quo aevo et iacturam et ordinis perturbationem acceperit, pro certo comperiri non potest. Vetustissimus inter Parisini progeniem, codex Vaticanus graecus 1390 (U), qui saeculo tertio decimo assignandus est et nepos potius quam filius Parisini habendus, Albini operibus caret, Didascalici et Dissertationum seriem qualem in Parisino tutatur. Inversam seriem primus codex Vaticanus graecus 1950 (W), saeculi quarti decimi, praebet. Porro in saeculo quarto decimo, ut e codice Bodleiano Auct. T. 4. 1 (A) elucet, soluta est Parisini codicis ligatura, quo facilius a compluribus scribis simul scribentibus novus codex describeretur.[6] Sed quamquam veri simile videtur ordinis perturbationem propter solutam ligaturam evenire potuisse, causam etiam Albini operum iacturae haec praebere non potest, quae iam in codice U priore saeculo transcripto desint.

5 Cf. Whittaker, op. cit. n. 2 (1974), 330f.

6 Cf. Schulte, op. cit. n. 1, pp. 7–9; Whittaker op. cit. n. 2 (1974), 348ff.

(ii) De serie Dissertationum in codice Parisino

Maximi Dissertationes quadraginta una in codicis Parisini foliis 1–145v, olim quaternionibus ΚΗʹ–Μϛʹ, expositae sunt, titulis et numeri ita instructae ut appareat eas quoque alia quadam serie olim stetisse, non in ipso Parisino sed in patre eius vel in avo.

Indicem Dissertationum ad fol. 1r invenies, titulo literis uncialibus scripto ita ornatum: *Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου | πίναξ τῶν λόγων τῶν περιε | χομένων ἐν τῇ βίβλῳ.* Sequitur elenchus titulorum singularum dissertationum, quales et per contextum distributi leguntur; hic quoque literis uncialibus scriptus est, nisi quod unicuique titulo numerus literis minusculis assignatus est. Qui numeri serie concinna non ab *αʹ* (1) usque ad *μαʹ* (41), sed ab *αʹ* usque ad *λεʹ* (35) currunt, eo quod nonnumquam complures dissertationes sub unum titulum numerumque unum consociatae sunt.[7]

In contextu, eosdem titulos una cum numeris minusculis eadem serie concinna invenies. Hic tamen fere omnibus alii numeri per literas unciales assignantur, quorum numerorum series inconcinna ut de priore quodam corporis statu cogites monere videtur. Nam dissertationes sex priores numeris uncialibus prorsus carent, a septima usque ad tricesimam quintam Αʹ–ΚΘʹ (1–29), a tricesima sexta usque ad quadragesimam primam Λϛʹ–ΜΑʹ (36–41) numerantur. Unde iam in promptu est colligere, etsi nullum aliud testimonium adhibeas, aliam seriem olim fuisse, Parisini septimam dissertationem in corporis capite, priores sex inter tricesimam quintam et tricesi-

7 Huius editionis 8–9; 18–21; 30–33. De titulis vide infra, p. XV. Elenchi imaginem invenies apud Whittaker, op. cit. n. 2 (1974), tab. 1.

mam sextam praebentem. Quodsi aliud indicium desiderabis, id certe in materiis in septima et in tricesima quinta dissertatione tractatis invenies. Septima enim luce clarius totius corporis praefationis vel prologi partes sustinet, ita ut merito primum locum sibi vindicet; tricesima quinta haud minus manifesto prologus est ad primam secundam tertiam quartam accomodatus.[8]

Quo tamen demonstrato alia quaestio oritur de ceteris inscriptionibus in Parisino dissertationibus primae et septimae praefixis et ad calcem totius corporis appinctis. Nam capiti operis (fol. 1v) haec praeposita sunt, literis uncialibus scripta:

Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ Φιλοσόφου | τῶν ἐν Ῥώμῃ διαλεξέων τῆς πρώτης ἐπιδημίας | ·Χ̣̇· περὶ ἡδονῆς ὅτι εἰ καὶ ἀγαθὸν ἀλλ' οὐ βέβαιον α'

cuius inscriptionis tertiae lineae in margine sinistra litera minuscula *α'* appincta est. Sequuntur priores sex dissertationes. Deinde, ad fol. 18v, inter sextam et septimam, haec proposita sunt (literis uncialibus praeter *ε'*):

Μαξίμου Φιλοσοφούμενα	*Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου τῶν ἐν Ῥώμῃ διαλεξέων τῆς πρώτης ἐπιδημίας*
	α'
ε'	*ὅτι πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἁρμόσεται ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος*

8 Vide Hobein, op. cit. n. 2, XXIIff.; G. L. Koniaris, 'On Maximus of Tyre: Zetemata (I)', Classical Antiquity 1 (1982), 88–102.

Sequuntur reliquae dissertationes triginta quinque. Postremo, ad calcem totius corporis, subscriptionis loco legimus *Μαξίμου Τυρίου Φιλοσοφούμενα*, et hoc literis uncialibus scriptum.

Quid igitur volunt huiusmodi inscriptiones? Si quis credit dissertationum seriem a Parisino exhibitam bonam atque concinnam esse, licet ei duplicatam illam inscriptionem *Μαξίμου ... ἐπιδημίας* tamquam titulum et subscriptionem accipere, quae solas sex priores dissertationes Romae habitas esse praedicent. Idem ceteras inscriptiones, h. e. *Μαξίμου Φιλοσοφούμενα* ad fol. 18v in margine et *Μαξίμου Τυρίου Φιλοσοφούμενα* ad fol. 145v, titulum secundum subscriptionemque secundam esse credet, quae reliquas dissertationes triginta quinque alibi quam Romae habitas esse indicent.[9] Sed si quis eis quae supra de duplici dissertationum numeratione dixi suffragatur, aliter iudicandum. Ut enim sex illae dissertationes 'Romanae' inter se haudquaquam cohaerent, ita priores quattuor re vera de tricesima quinta pendent. Manifesto igitur inscriptiones 'Romanae' prisco et suo loco non stant. Ubi tamen olim steterint reponique debeant, quo modo demigraverint, pro certo sciri non potest. Mihi quidem veri simile videtur haec fere evenisse. In primo – vel saltem in priore – corporis statu – h. e. in Parisini vel patre vel avo vel abavo – unam dissertationum seriem fuisse, cuius memoriam numeratio illa uncialis tutatur; in capite seriei *Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ ... ἐπιδημίας*, in calce *Μαξίμου Τυρίου Φιλοσοφούμενα* stetisse. Deinde studioso cuidam vel scribae melius fore si Maximi corpus *τηλαυγέστε-*

9 Vide in primis H. Mutschmann, 'Das erste Auftreten des Maximus von Tyrus in Rom', Sokrates 5 (1917), 185ff.; etiam quae supra (n. 8) citantur.

ρον πρόσωπον haberet visum esse. Elegisse igitur dissertationes de voluptate disserentes, quod magnum argumentum lectoribus visum iri sciret, quas ad caput corporis vel ipse moveret vel scribam movere iuberet. Cum tamen quattuor tantum par fuerit movere (h. e. Λ′–ΛΓ′ = 30–33 priscae seriei), nescio qua ratione et alias duo (ΛΔ′–ΛΕ′) simul movisse, cum ad novum codicem exscribendum aggressus sit. Ad caput novi codicis – quidni? – eandem illam inscriptionem *Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ … ἐπιδημίας* vel scripsisse vel scribere iussisse, quam nunc sequeretur dissertatio quae olim Λ′ nunc α′ designaretur. Quo facto in animo habuisse nullam inscriptionem ponere inter eas dissertationes quas movendas curavisset et illam quae antea prima fuisset. Sed aliter evenisse. Per incuriam inscriptionem bis scriptam esse, et ante illam dissertationem quae nuper prima facta esset, et ante illam quae prius fuisset, ita ut novus codex haec praeberet: *Μαξ. Τυρ. Πλατ. … ἐπιδημίας* | Diss. *α′–δ′* (olim *Λ′–ΛΕ′*) | *Μαξ. Τυρ. Πλατ. … ἐπιδημίας* | Diss. *ε′–λε′* (= *Α′–ΚΘ′* + *Λς′–ΜΑ′*) | *Μαξ. Τυρ. Φιλοσοφούμενα.* Quo pacto simulacrum factum esse duarum dissertationum serierum, cum iam inscriptio illa perperam duplicata tamquam titulus et subscriptio accipi posset. Sed si quis duo series videt, nonne duo quoque titulos desiderat? Ita vel in eodem codice vel in filio eius titulum alterum *Μαξίμου Φιλοσοφούμενα* a subscriptione confectum in margine additum esse, unde postea ad Parisini fol. 18v perventum.

Talia evenisse qualia supra dixi probari nullo pacto potest. Si tamen non omnino a vera ratione aberravi, licet ante codicem Parisinum priorem corporis statum dissertationes una serie praebentem omnesque Romae habitas esse praedicantem conspicari. Quam seriem antiquam Hobeinium secutus et ipse in editione restitui.

Quid aliud de Dissertationum codicibus ante Parisini aetatem dici possit nunc breviter considerandum.

(iii) De codicibus ante Parisini aetatem

Codex Parisinus eo aevo scriptus est quo tandem post longum intervallum ad literas antiquas regressum est, cuius aevi codices saepissime fit ut suspicemur ab exemplaribus multo antiquioribus, h. e. sexti saeculi, ipsos transcriptos esse. Id quod etiam de Parisino suspicari licet, prasertim quod hic illic errores praebet qui e veteri scriptura unciali facillime oriuntur. Praeclarissimum huiusmodi locum ad fol. 3v (30. 138–139) invenias, ubi scriba, cum exemplar manifesto intellegere non posset, haec transcripsit (de Penelopae proceribus): ... *καὶ παλο* *ἐμπιμπλαμένους* *σιακούοντας*. Vera lectio, ut videtur, non est quae antiquo correctori placebat (*καὶ ἀπαλῶν ἐρίφων ἐμπιμπλαμένους* ...), sed quam nuperrime proposuit Koniaris: *καὶ σιάλων συῶν ἐμπιμπλαμένους*.... Si re vera haec in exemplari fuerunt, corruptelae ratio facilius intellegitur si literis uncialibus scriptum erat, ita ut scriba *παλο¯* pro ΣΙΑΛΟ¯ legere potuerit.[10]

At enim fieri potest ut haec corruptela non in ipso Parisino sed in patre eius orta sit. Ab exemplari literis uncialibus scripto transcriptum esse ipsum Parisinum num probare licet? Equidem certum esse dicere non ausim, probabile tamen iudico, praesertim cum de codicis aetate cogito. Haud enim facile est credere duos Dissertationum codices novis literis minusculis scriptos esse ante annum

10 Alios huius generis errores invenies apud Hobeinium, LIIf.

875. Longe probabilius primum Parisinum fuisse, de exemplari uncialibus literis sexto fere saeculo scripto transcriptum.

De quo exemplari pauca modo sunt quae dicere liceat: praeter Maximi Alcinoique opera et Albini continere, Dissertationes veteri ordine quem supra vidimus praebere probabile est. De antiquioribus tamen huius familiae codicibus vix quicquam vel compertum habemus vel colligere possumus. Studiosis certe visum est quattuor Albini Alcinoi Maximi opera primum tertio vel quarto saeculo in uno volumine coniuncta esse, et ipse suffragor; quis enim posterioris aetatis talibus rebus ita studebat ut exquirendi conferendique opus suscipere vellet?[11] Sed negari non potest ante Parisini patrem quasi omnia nobis ignota.

(iv) De codicis Parisini specie, scriptura, scholiis, marginalibus

Codicis pars contextum continens scripta est, ut cum Hobeinio dicam, atramento decolore et paene subflavo, literis minusculis accuratissimis et quas facillime legeris una manu exaratis. Literas inter triginta et quadraginta versus singulos, versus lineis insculptis directos triginta tres singulas paginas complentes invenies. Scriba cum compendia nulla tamen ligaturas *ει, ευ, ετ, εστ, εσ, ευσ, στ, σπ* interdum adhibet, *ου* tamen numquam nisi in correcturis. Super *ι* et *υ* diaeresin hic illic ponit (praesertim in

11 Vide Whittaker, op. cit. n. 3, XXXVII. Sciendum tamen Albini saltem opera inter Platonicis saeculi sexti non omnino contempta: vide Procli comm. in Tim. 1.218.28, 1.340.23, comm. in Remp. 2.96.

vocis initio), pro *ν* ad versus finem lineolam super ultimam versus vocalem. Singulas verborum compositorum partes saepe arcu sub linea posito iungendas esse indicat. Iota illud in dativo singulari et verborum contractorum flexionibus numquam sub lineam, semper vel in lineam vel super lineam ponit.

In interpungendo in fine periodi *στιγμῇ τελείᾳ* et *παραγράφῳ*, intra periodum et *στιγμῃ μέσῃ* et *κόμματι* (ˎ vel ˏ) utitur. Si tamen novi capituli initium clarius indicare vult, aliam paragraphi formam usurpat (⸓), cui saepissime adiungitur vel numerus vel voces quaedam in margine. Cum ad verba de veterum auctorum operibus sumpta venit, etiam alia signa sunt quae in margine apponere soleat: > ad versus epicos; X ad oraculorum responsa; ⸖ ad Platonis Sapphusque verba (nisi quod in Diss. 18, ubi et huius et illius verba simul citantur, Platonis > Sapphus ⸖ indicat); ~ ad verba historicorum (Herodoti et Thucydidis); solos scaenicorum versus nullo signo denotat. Postremo, cum menda per rasuram correcta spatio raso de novo uti non queat, lacunam signis – et ÷ implere solet.[12]

De orthographia et accentibus a Parisini scriba adhibitis pauca sunt dicenda, cum de recentioris aevi consuetudinibus nonnumquam declinet, sibi ipse haud semper constet. In accentibus ponendis manifestius in encliticis discrepat, ita ut *ἄλλός τις, πῦρ τὲ*, alia huius generis scribere soleat. Si ad orthographiam spectabis, leges *ἐπειδ' ἄν*; *ὅτ' ἄν*; *οὐκὰν*; *ὅ, τι οὖν*; *ὅ, τι περ*; *θἄτερον* (interdum); *καθαυτὸ*; *καθέκαστον*; *κᾶτα*; *μὴ δέ*; *σχολὴ*; *ἠρέμᾳ*; *δέδεια, ἀπονητεί*. Verba in *εὐ-* incipientia in imperfecto aoristoque modo *εὐ-* modo *ηὐ-*, nomina tertiae declina-

12 Cf. Whittaker, op. cit. n. 2 (1974), tab. 3.

tionis in -ης desinentia in accusativo modo -η modo -ην, secundam mediae passivaeque vocis personam modo -ει modo -ῃ leges. Hic ξύν illic σύν (et sola et in compositis), hic θαλάσσα illic θαλάττα invenies. Postremo νυ illud quod ἐφελκυστικόν vocant ubique videbis, etiam cum in poeticorum versibus contra metrum repugnat.

De titulis unicuique dissertationi praepositis iam supra dixi. Hic monere convenit eos ab alio quodam atque ipso Maximo confectos esse videri. Primus Heinsius tres inter eos dissertationibus suis male convenire dicere ausus est;[13] postea Hobeinius recte – ut mihi quidem videtur – omnes ab editore quodam additos esse praedicavit. Cuius gravissimum indicium ipsius Hobeinii verbis exponere decet: 'Cum autem Maximus ad rem de quo egit medio in sermone saepius, in prooemio rarius, in orationis initio semel ... ipse alluserit, nusquam verbis quibus ille argumentum circumscripsit cum iis consentientibus quae singulis dissertationibus inscripta legimus, apparet dissertationum inscriptiones sicut nunc eas habemus post conformatas esse quam ipsae dissertationes scriptae erant.'[14] Quod si ipse indagari vis, confer sis titulum Dissertationis decimae tertiae cum ipsius Maximi verba ad 13.2, vel titulum vicesimae quintae cum 25.2 et 4. Sed hi tituli quo aevo Dissertationum corpori appositi sint plane ignotum est.[15]

13 Huius editionis 30–33, quorum primus titulus solus Heinsio placuit. Vide Heinsianae Notas et Emendationes, 125, 128, 129 (de textus paginis 311, 319, 324, 335).

14 Vide Hobeinium, LIV; contra Koniaris, op. cit. n. 8, 102–110, sed frustra.

15 Apud Sudam, s. v. *Μάξιμος* (vide infra, p. LVI), titulum dissertationis tertiae cum Parisini titulo congruentem, vicesimae sextae discrepantem invenies. Qui si de Hesychii Milesii Onomatologo desumpti sunt, saeculo sexto tribuendi. Sed quid inde colligere licet?

Praeter paragraphos, signa, titulos supra dictos multa sunt in codicis marginibus vel ab ipso scriba vel ab adiutore eiusdem aevi adscripta. Sunt numeri nova capitula indicantes, capitulorum tituli, notabilia, signa illa *ση(μείωσαι)* iubentia, scholia exegetica, vocabulorum formae raritatis causa repetitae, haec omnia modo uncialibus, modo minusculis literis scripta.[16] Quae cum in praefatione et in apparatu Hobeinius minutissime scrutatus tribus manibus singillatim attribuerit,[17] ut mihi quidem videtur uni vel duabus tantum manibus attribuenda sunt, h. e. vel ipsius scribae et eiusdem scriptorii correctoris, vel etiam solius scribae.

Item correctiones eiusdem atque codicis aetatis, vel in margine vel supra lineam additas vel in linea rasuris lineolis literarum mutationibus factas, cum minusculis tum uncialibus literis, omnes vel uni vel duabus manibus attribuendas esse puto. Quas cum uni vel alterae satis certe distribuere nequiverim, in apparatu omnes siglo R^1 notavi. Nonnullae autem sunt sequioris aetatis correctiones atramento fusciore lineolis tenuioribus factae, quae si de maxima inter eas (illud *ἁπαλῶν ἐρίφων … καὶ αὐλῶν* ad fol. 3v, 30. 138–139) iudicare licet, saeculo tertio decimo assignandae sunt; siglo R^2 notavi. Perraro aliquid a docto vel doctis saeculi quinti decimi corrigitur; siglo R^3 notavi. Si quid denique certae origini assignare nequivi, siglo $R^{p.c.}$ notavi.

16 Vide infra, in Appendice.
17 Vide Hobeinium, XXVII ff.

(v) De fortuna codicis Parisini[18]

Fieri vix potest quin codex Parisinus in scriptorio Constantinopolitano transcriptus sit.[19] Quis tamen transcribendi auctor, quorum in bibliothecis per saecula quinque latuerit, quando a finibus imperii Byzantini ad Italiam migraverit, haec omnia ignoramus. Certum est tamen ante annum 1491 eum in bibliothecam Laurentii Medicei Florentini assumptum esse. Nam in catalogo eo anno a Iano Lascare facto, cum hic ad novos codices Laurentio indagandos sese accingebat, includitur. Fieri potest ut codicem antea in Italiam portaverit ipse Lascaris, id quod Petrus Paccius in praefatione ad Cosmi fratris Dissertationum versionem Latinam, Romae anno 1517 impressam, asseverat.[20]

Quod si verum, decennio antea necesse est ut fecerit. Manifesto enim codex Florentiae iam ultimis anni 1480 vel saltem primis anni 1481 mensibus fuit. Hoc fit quod in codicis marginibus notae manu Angeli Politiani scrip-

18 Vide in primis Whittaker, op. cit. n. 2 (1974), cum eiusdem 'Parisinus Graecus 1962 and Janus Lascaris', Phoenix 31 (1977), 239ff. Etiam K. K. Müller, 'Neue Mitteilungen über Janos Laskaris und die Mediceische Bibliothek', Centralblatt für Bibliothekswesen I (1884), 333ff.; E. Piccolomini, Intorno alle condizioni ed alle vicende della Libreria Medicea Privata (Firenze 1875) = Archivio Storico Italiano, 3a serie, 19 (1874), 101ff.; 20 (1874), 51ff.; 21 (1875), 102ff.; id., Index Bibliothecae Mediceae (?Firenze 1882); G. Mercati, 'Indici di mss greci del Card. N. Ridolfi', Mélanges d'Archéologie et d'Histoire 30 (1910), 51ff.; R. Ridolfi, 'La biblioteca del Cardinale N. Ridolfi, La Bibliofilia 31 (1929), 173ff.; R. Baladié, 'Contribution à l'histoire de la collection Ridolfi', Scriptorium 29 (1975), 76ff.

19 Vide supra, n. 2.

20 Vide infra, pp. XL–XLII.

tae hic illic dispersae etiam nunc leguntur. Quarum eas quas ad Dissertationem octavam decimam (de Sapphus amore cum Socratis conferendo) apposuit, cum ipsius contextus parte primo in Ovidii editionem Parmensem, deinde in textum praelectionum anno 1481 in Studio Florentino habitarum transcripsit.[21]

Eodem fere tempore, h. e. inter annos 1480 et 1494, idem codex, una cum altero codice Florentino, Cosmo Paccio subsidio erat dum Dissertationum versionem illam Latinam cuius supra mentionem feci, ante annum 1513 perfectam, extundebat. De qua fusius infra disseram.[22]

Mediceis civitate Florentina anno 1494 expulsis, incertum est quid codici acciderit. Nam in catalogis librorum mediceorum eo anno a civibus factis non invenitur. Paulo tamen post in bibliotheca medicea iam a monachis abbatiae Sancti Marci recuperata de novo iacebat, cum in catalogo a Fabii Vigilii inter annos 1508 et 1511 facto (nunc Vat. Barb. Lat. 3185) inclusus sit. Dehinc ante annum 1535, forte vel Leonis vel Clementis Paparum munificentia, Nicolao Ridolfo cardinali datus est. Ridolfo anno 1550 mortuo a Petro Stroccio cum aliis eius libris anno 1553 emptus est. Ipso Stroccio anno 1558 in obsidione villae Theodonis interfecto, cum aliis libris primo ad Laodamiam uxorem deinde ad Caterinam Mediceam Gallo-

21 Vide M. Kubo, 'Sappho – Ovidius – Renaissance', Mediterraneus 8 (1985), 3ff.; E. Lazzeri, Poliziano. Commento inedito all'epistola ovidiana di Saffo a Faone (Firenze 1971), 5, 6, 10f., 31, 46, 91. Ovidius Politiani nunc in bibliotheca Bodleiana Oxonii asservatur (Bodl. Auct. P. 2. 2: Ovidii Opera Omnia, Parmae 1477); Maximi excerpta ad fol. 494v invenies. Politiani notas ad Maximi textum appositas infra in Appendice transcripsi.

22 Vide infra, pp. XL–XLII.

rum reginam pervenit. Postremo anno 1599 in bibliothecam regiam assumptus est.

II. CONSPECTVS CODICVM DESCRIPTORVM

(1) Vaticanus graecus 1390, bombycinus, foll. 247, 260 × 190 mm, saeculi XIII, Hobeinii U. Continet Iuliani Imperatoris Laudationis Constantini partem (1); Ioannis Glykeos De recta ratione componendi (10); opuscula quaedam Michaelis Pselli (36); Sancti Basilii De capienda (59); Alcinoi Didascalicum (73); Maximi Dissertationes (85); Eustathii Macrembolitis Historiam de Ismene et Ismenia (138); Heliodori Aethiopicorum partem (138); Synesii Hymnorum partem, Aegyptios, De dono, De insomniis, Laudationem calvitii, Dionem et De regno (201).

Cf. Hobein, XXXIXff.; Schulte, 6f., 21, 23ff., 60ff.; P. de Nolhac, La bibliothèque de Fulvio Orsini = Bibliothèque de l'École des Hautes Études 74 (1887), 125, 347; J. Bignami Odier, La bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pie XI = Studi e Testi 272 (1973), 82, 96 n. 103.

(2) Bodleianus Auctarium T. 4.1, chartaceus, foll. iv + 142 + iii, 235 × 160 mm, saeculi XIV, Hobeinii A. Continet Maximi Dissertationes.

Cf. Hobein, XLIX; Schulte, 7ff., 20; H. O. Coxe, Bodleian Library Quarto Catalogues I, Greek Manuscripts (Oxford 1853), 788; J. Whittaker, Phoenix 28 (1974), 348ff.; id. Phoenix 31 (1977), 241.

(3) Vaticanus graecus 1950, chartaceus, foll. iii + 548, 243 × 165 mm, saeculi XIV, Hobeinii W. Continet Xeno-

phontis opera (1); Marci Aurelii Imperatoris Ad se ipsum (341); Epicteti Enchiridii paraphrasim christianam (392v); excerpta quaedam rhetorica (401); Gnomologium Epicureum quod dicitur Vaticanum (401); Maximi Dissertationes (407v); Alcinoi Didascalicum (518v); Aristotelis De motu animalium (542).

Cf. Hobein, XLf.; Schulte, 3, 5; P. Canart, Codices Vaticani Graeci 1745–1962 I (In Bibliotheca Vaticana 1970), 762ff.

(4) Laurentianus Conventi Soppressi 4, chartaceus, foll. iv + 156 + ii, 225 × 150 mm, saeculi XIV, multis in locis manu Zenobii Acciaioli (saec. XV exeuntis) correctus, Hobeinii I. Continet fragmentum ignotum (1); scholia ad Porphyrii Introductionem (3); fragmentum aliud ignotum (9); indicem Latinum (9v); Agapeti schedam regiam (11); Maximi Dissertationes (19); Orphei Argonautica (140).

Cf. Hobein, XXVIIf.; E. Rostagno, N. Festa, 'Indice dei codici greci Laurenziani non compresi nel catalogo del Bandini', SIFC 1 (1893), 129ff. (cf. A. M. Bandini, Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Mediceae Laurentianae (ed. 2, Leipzig 1961), t. II); R. Blum, La biblioteca della Badia Fiorentina e i codici di Antonio Corbinelli = Studi e Testi 155 (1950), pp. 73ff.

(5) Laurentianus Mediceus 85.15, chartaceus, foll. 199, 290 × 220 mm, saeculi XIV, Hobeinii K. Continet Porphyrii vitam Plotini (1); Plotini Enneades (7); Maximi Dissertationum I–XI (179v).

Cf. Hobein, XXXVII; A. M. Bandini, Catalogus codicum manuscriptorum Bibliothecae Mediceae Laurentianae (Florentiae 1770; ed. 2, Leipzig 1961), t. III, coll. 274ff.

(6) Marcianus graecus Z 514 (771), chartaceus, foll. ii + 448, 220 × 150 mm, saeculi XV, Hobeinii Z. Continet Bessarionis monodiam in Theodoram Comnenam (1); Nicomachi Geraseni Introductionem arithmeticam (6); Sophoclis Aiacem cum hypothesi et scholiis (47); Ioannis Pediasimi carmen de Herculis laboribus cum commentario (94); grammatica quaedam (108); Moschopoli et Pediasimi scholia in Hesiodum (151); Maximi Dissertationum 34–5, 1–2 (mutilas), 4–5 (mutilas), 6–15, 16 (mutilam) (164); Philostrati Heroicum (211), Imagines (260), Vitarum Sophistarum caput XVII (330); Synesii de Regno (331); Homeri Vitas et Antehomerica (352); Homeri Iliadis I–II cum glossis, etc. (354); Libanii De Socratis silentio et Lamentationem super Nicomediam (415); Aristidis De societate orationem primam et Legationem ad Achillem (423); canonem in Mariam Deiparam (437); Christophori Mitylenaei synaxarium metricum (441).

Cf. Hobein, XXXVIIIf.; E. Mioni, Codices graeci manuscripti Bibliothecae Divi Marci Venetiarum (Thesaurus antiquus), t. II (Roma 1985); L. Labowsky, Bessarion's Library and the Biblioteca Marciana = Sussidi Eruditi 31 (1979), 177, 229, etc.

(7) Marcianus graecus Z 254 (757), membranaceus, foll. ii + 140, 270 × 185 mm, saeculi XV, manu Ioannis Scutariotae, Hobeinii Y. Continet Maximi Dissertationes.

Cf. Hobein, XXXVIII; Schulte, 1, 14ff.; E. Mioni, Codices graeci manuscripti Bibliothecae Divi Marci Venetiarum (Thesaurus antiquus) tom. I (Roma 1981); id., Miscellanea Marciana = Medioevo e Umanesimo 24 (1976), 286, 305; E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten t. I (Wien 1981), no. 183; R. Devreesse, Le fonds grec de la bibliothèque Vaticane des origines à Paul V = Studi e Testi 244 (1965), 28;

L. Labowsky, Bessarion's Library and the Biblioteca Marciana = Sussidi Eruditi 31 (1979), 175, 192, etc.

(8) Ambrosianus R 25 Superiore (710), membranaceus, foll. i + 291, 220 × 160 mm, saeculi XV, Hobeinii D. Continet Maximi Dissertationes (1); Philoponi commentaria ad Aristotelis Analytica priora (162); excerpta e Procli Diadochi commentariis ad Platonis Cratylum (222).

Cf. Hobein, XLI f.; E. Mioni, D. Bassi, Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Ambrosianae t. II (Mediolani 1906).

(9) Harleianus 5760, chartaceus, foll. ii + 214 + i, 140 × 100 mm, saeculi XV/XVI, manu Petri Hypselae, cum correctionibus manu Iani Lascaris, Hobeinii H. Continet Maximi Dissertationes, ordine aliquantulum confuso (33–5, 1–29, 36–41, 30–32).

Cf. Hobein, XLVII; Schulte, 15; R. Nares, Catalogue of the Harleian Manuscripts in the British Museum, t. III (London 1808); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, t. I (Wien 1981), no. 349; J. Whittaker, Phoenix 31 (1977), 239 ff.; P. de Nolhac, Mélanges d'Archéologie et d'Histoire 6 (1886), 257; C. E. Wright, Fontes Harleiani (London 1972), 286.

(10) Holkhamensis graecus 101 (281), chartaceus, foll. iii + 211, 155 × 115 mm, saeculi XV, Hobeinii η. Continet Alcinoi Didascalicum (1); Maximi Dissertationum 30–35 (71); Libanii orationem XVII (mutilam) (120).

Cf. Hobein, XLIX; R. Barbour, The Bodleian Library Record 6.5 (1960), 591 ff.; G. Mercati, Codici latini Pico Grimani Pio = Studi e Testi 75 (1938), 39–74, 203–245; J. Whittaker, Symbolae Osloenses 49 (1973), 127–139.

(11) Ambrosianus B 98 Superiore (120), membranaceus, foll. iii + 227 + iv, 250 × 180 mm, saeculi XV, Hobeinii C. Continet Apollonii Rhodii Argonautica (1v); ps.- Homeri Batrachomyomachiam (127); ps.- Herodoti Vitam Homeri (132v); Maximi Dissertationem 28 (142v); Orphei Argonautica (145) et excerpta e Lithicis (168v); Hymnos Homericos (178v); Callimachi Hymnos (209).

Cf. Hobein, XLII; E. Mioni, D. Bassi, Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Ambrosianae, t. II (Mediolani 1906).

(12) Bernensis 119 (662), chartaceus, foll. iii + 93 + ii, 165 × 105 mm, saeculi XVI, Hobeinii B. Continet Maximi Dissertationum 33–35, 1–15, 30–32.

Cf. Hobein, XLVIf.; Schulte, 15; H. Omont, Catalogue des manuscrits grecs des bibliothèques de Suisse = Zentralblatt für Bibliothekswesen 3 (1886), 385–452.

(13) Vaticanus graecus 236, chartaceus, foll. i + 101, 335 × 230 mm, saeculi XVI, Hobeinii X. Continet Maximi Dissertationes.

Cf. Hobein, XLI; G. Mercati, P. Franchi De' Cavalieri, Codices Vaticani graeci, t. I (Romae 1923); R. Devreesse, Le fonds grec de la Bibliothèque Vaticane des origines à Paul V = Studi e Testi 244 (1965), 419ff.; E. Legrand, Bibliographie Hellénique t. I (Paris 1885), CCXff.; L. Dorez, Mélanges d'Archéologie et d'Histoire 13 (1893), 19ff.; E. Giotopoulou-Sisilianou, *Ἀντωνιος ὁ Ἔπαρχος* (*Ἀθῆναι* 1978), 110ff.

(14) Vaticanus Barbernianus graecus 157, chartaceus, foll. ix + 193, 250 × 180 mm, Hobeinii G. Continet Maximi Dissertationes.

Cf. V. Capocci, Codices Barberiniani graeci, tom. I (In Bibliotheca Vaticana 1958).

(15) Vaticanus Palatinus graecus 53, chartaceus, foll. i + 326, 332 × 225 mm, saeculi XVI, Hobeinii E. Continet Hermetis Trismegisti libellorum 1–18 (1); Eusebii In Constantinum (59); Theonis Smyrnaei Expositionem rerum mathematicarum ad legendum Platonem utilium (97); Maximi Dissertationes (136); Eunapii Sardiani Vitas philosophorum et sophistarum (259); Stephani scholia ad Aristotelis Rhetorica (298).

Cf. Hobein, XLIV; H. Stevenson, Codices manuscripti Palatini graeci (In Bibliotheca Vaticana 1885); P. Lehmann, Eine Geschichte der alten Fuggerbibliotheken (Tübingen 1956–60), 72, 95, 206.

(16) Vaticanus Palatinus graecus 386, chartaceus, foll. 151, 314 × 210 mm, saeculi XVI, ex parte manu Thomae Tribezani Cretensis, Hobeinii F. Continet Maximi Dissertationes (3); Philoponi commentaria ad Aristotelis Analytica (66); excerpta e Procli Diadochi commentaria ad Platonis Cratylum (85); Iani Lascaris Epigrammata (108); Antonii Eparchi Threnum (113); eiusdem poematia et epistolas (114); Michaelis Pselli in Monachum Sabbaitam versus iambicos (119); nomenclaturam partium corporis humani (122); Boethii De dialectica, Maximo Planude interprete (122); Hephaestionis Enchiridion de metris (136); eiusdem De poematibus (143); Isaaci Argyri De metris poeticis (145).

Cf. Hobein, XLIV; H. Stevenson, Codices manuscripti Palatini graeci (In Bibliotheca Vaticana 1885); P. Canart ap. B. M. Biagiarelli, D. E. Rhodes, Studi offerti a Roberto Ridolfi (Firenze 1973), 184f.; R. von Stintzing, Georg Tanners Briefe an Bonifacius und Basilius Amerbach (Bonn 1879), 22, 36f.; B. R. Jenny (hrsg.), Die Amerbachkorrespondenz, t. IX (Basel 1982–3), 233ff.; P. Noailles, Bulletin de la Société nationale des antiquaires de France 1941, 81ff.

(17) Angelicanus graecus 25, chartaceus, foll. v + 243, 235 × 165 mm, saeculi XVI, Hobeinii T. Continet Maximi Dissertationes (2); Dionysius De aucupio (199); fragmentum de poetis (219v); Demetrii Cydonae Epistolas (233); excerpta e Procopio (235); fabulae fragmentum (242).

Cf. E. Piccolomini, G. Muccio, P. Franchi De' Cavalieri, Studi Italiani di Filologia Classica 4 (1896), 7ff.; E. Piccolomini, SIFC 6 (1898), 167ff.; G. Mercati, Note per la storia di alcune biblioteche romane nei secoli XVI–XIX = Studi e Testi 164 (1952), t. II, 15ff.; D. Pingree ap. K. Treu (ed.), Studia Codicologica = Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur 124 (1977), 315ff.

(18) Monacensis graecus 67, chartaceus, foll. ii + 392, 335 × 240 mm, saeculi XVI, Hobeinii M. Continet Leontii Hierosolymitani Contra monophysitas (1); Nicetae Acominati Confutationem (213); arithmetica quaedam (246); excerpta e Sancto Basilio (247); Maximi Dissertationes (249); Philothei Encomium (369).

Cf. Hobein, XLIII; I. Hardt, Electoralis Bibliothecae Monacensis codices graecae, t. I (Monachii 1806); P. Lehmann, Eine Geschichte der alten Fuggerbibliotheken (Tübingen 1956–60), 41ff.; O. Hartig, Die Gründung der Münchener Hofbibliothek = Königliche Akademie der Wissenschaften, Abhandlungen ... philosophisch-philologische Klasse 28 (1917).

(19) Monacensis graecus 75, chartaceus, foll. ii + 399, 345 × 245 mm, saeculi XVI, manu Petri Carneadae, Hobeinii N. Continet Maximi Dissertationes (1); commentaria ad Aristotelis Analytica posteriora (113); ps.- Aristotelis Rhetorica ad Alexandrum; scholia ad Aeschylum (333).

Cf. Hobein, XLIIIff.; I. Hardt, Electoralis Bibliothecae Monacensis codices graecae, t. I (Monachii 1806); P. Lehmann, Eine Geschichte der alten Fuggerbibliotheken (Tübingen 1956–60); O. Hartig, Die Gründung der Münchener Hofbibliothek = Königliche Akademie der Wissenschaften, Abhandlungen … philosophisch-philologische Klasse 28 (1917); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten t. I (Wien 1981), no. 20.

(20) Scorialensis graecus 26 (R. II.6), chartaceus, foll. 269, 330 × 230 mm, saeculi XVI, manu Andronici Nuccii, Hobeinii γ. Continet Maximi Dissertationes (1); Procli Diadochi commentaria ad Platonis Alcibiadem Primum (129).

Cf. Hobein, XLIX; P. A. Revilla, Catálogo de los códices griegos de la Biblioteca de el Escorial, t. I (Madrid 1936); C. Graux, Essai sur les origines du fonds grec de l'Escorial (Paris 1880), 262, 501; L. Dorez, Mélanges d'Archéologie et d'Histoire 13 (1893), 19 ff. (Epp. 10–11); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, t. I (Wien 1981), no. 20.

(21) Matritensis graecus 4744 (O 13), chartaceus, foll. iii + 617, 335 × 240 mm, saeculi XVI, ex parte manu Ioannis Mauromatis; apud Hobeinium non invenies, siglo β designavi. Continet Sancti Maximi Confessoris scholia selecta in opera Sancti Dionysii Areopagitae (1); Hermetis Trismegisti libellos 1–14 (145); Procli Diadochi commentariorum in Platonis theologiam libros 1–2, commentaria in Platonis Alcibiadem Primum, excerpta altera e commentariis in Platonis theologiam (178); Maximi Dissertationes (287); Apollonii Pergaei Conica (394); Sereni Antinoensis opuscula (507); Appiani Hannibalica et Hispanica (564).

Cf. G. de Andres, Catálogo de los códices griegos de la Biblioteca nacional (Madrid 1987); C. Graux, Essai sur les origines du

fonds grec de l'Escorial (Paris 1880), 43ff., 417ff.; E. Gammilscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten t. I (Wien 1981), no. 171.

(22) Vindobonensis philologicus graecus 335, chartaceus, foll. ii + 209, 150 × 100/105 mm, saeculi XVI, manu (?) Aristobuli Apostolis, Hobeinii V. Continet Alcinoi Didascalicum (1); Maximi Dissertationum 30–35 (74); Iustini philosophi quorundam Aristotelis dogmatum confutationem (120); Michaelis Pselli De quattuor mathematicis scientiis (172).

Cf. Hobein, XLV; H. Hunger, Katalog der griechischen Handschriften der österreichischen Nationalbibliothek (Wien 1961–84); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, t. I (Wien 1981), no. 27.

(23) Parisinus graecus 1837, chartaceus, foll. iv + 428, 330 × 225 mm, saeculi XVI, ex parte manu Aristobuli Apostolis, Hobeinii Q. Continet Procli Diadochi commentaria in Platonis Parmenidem (1); eiusdem fragmenta commentariorum in Platonis theologiam (342); eiusdem commentaria in Platonis Alcibiadem Primum (366); Alcinoi Didascalicum (398); Maximi Dissertationum 30–34 (418v).

Cf. Hobein, XXXIIf.; H. Omont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque nationale, t. II (Paris 1888); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, T. I (Wien 1981), no. 27; G. Mercati, Mélanges d'Archéologie et d'Histoire 30 (1910), 51ff.; R. Ridolfi, La Bibliofilia 31 (1929), 173ff.; R. Baladié, Scriptorium 29 (1975), 76ff.

(24) Parisinus graecus 460, chartaceus, foll. v + 220 + iv, 320 × 210 mm, saeculi XVI, manu Constantini Palaeocappae, Hobeinii S. Continet Originis Contra

Marcionistas (1); Maximi Dissertationem XI (114); Zachariae Scholastici De opificio mundi (125); Aeneae Gazaei Theophrastum (169); preces ante communionem dicendas (218).

Cf. Hobein, XXXIV; H. Omont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque nationale, t. II (Paris 1888); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, t. I (Wien 1981), no. 225.

(25) Parisinus graecus 1817, chartaceus, foll. iv + 138 + v, 335 × 225 mm, saeculi XVI, Hobeinii O. Continet Theonis Smyrnaei Expositionem rerum mathematicarum ad legendum Platonem utilium (1); idem opus, alia manu (41); Olympiodori commentaria in Platonis Philebum (86); Michaelis Pselli commentaria in Platonis psychogoniam (112); Maximi Dissertationum 11–12 (119); Anonymi fragmenta tractatus de piscibus (126); Procli Diadochi commentariorum in Platonis Alcibiadem Primum initium (135); Zosimi Historiae novae caput primum (137).

Cf. Hobein XXXIII f.; H. Omont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque nationale, t. II (Paris 1888); idem, Catalogue des manuscrits grecs à Fontainebleau sous François I et Henri II (Paris 1889), VI, XXIV.

(26) Parisinus Sanctae Genovevae 3394, chartaceus, foll. 170, 420 × 275 mm, saeculi XVI, manu Constantini Palaeocappae, Hobeinii P. Continet Hieroclis De providentia (1); Maximi Dissertationum 11–14 (27); Origenis De libero arbitrio, De fato, ex aliis operibus excerpta (43); excerpta e Nemesii De libero Arbitrio (131v).

Cf. Hobein, XXIV f.; C. Kohler, Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque Ste Geneviève, t. II (Paris 1896); E. Gamillscheg,

D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, t. I (Wien 1981), no. 225.

(27) Ravennas Classensis 381, chartaceus, foll. 126, 295 × 215 mm, saeculi XVI, Hobeinii L. Continet Iamblichi Protrepticum (1) et excerpta e libro De mysteriis (56); Maximi Dissertationum 17, 26, 4, 3, cum excerptis ex 11, 14, 16, 18, 22, 29, 38, 8, 5 (69); ex Olympiodori commentariis in Platonis Gorgiam et Alciabiadem Primum excerpta (106); Aristotelis Poeticorum partem (111).

Cf. Hobein, XLIIf.; E. Mioni, Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italiane, t. II (Roma 1966).

(28) Athous Panteleemon 5736 (229), chartaceus, foll. 539, 220 × 160 mm, saeculi XVIII; apud Hobeinium non invenies, nec siglo designandum putavi. Continet inter multa alia excerpta ex scriptoribus cum Christianis tum paganis, Maximi Dissertationem 36.

Cf. S. P. Lambros, Catalogue of the Greek Manuscripts on Mount Athos, t. II (Cambridge 1900).

III. DE COGNATIONE CODICVM

(i) De codicis Parisini praestantia

Quot supersunt Dissertationum codices omnes ab uno fonte derivandos esse demonstrant exempli causa loci sequentes, ubi consentientes errant:[23]

23 Cf. Schulte, op. cit. n. 1, 39ff.

34.10	voces inter *καταμίγνυσιν* et *αὐτῷ* omittunt omnes
34.13–14	*σου πηλίκον* (sic) habent omnes
34.24	*λίαν δ' ἔχοιντο* pro *ἢ ἀνάσχοιντο* habent omnes
7.68	vocem inter *δὲ* et *πορίζεται* omittunt omnes

Addito quod codex Parisinus omnium antiquissimus est, nec alius codex ullus ullo in loco lectionem meliorem quae non coniecturae manifesto debeatur exhibet, dubio procul colligere licet omnium fontem ipsum Parisinum esse.[24]

(ii) De familiis

(a) Dissertationum codices primo impetu in duas familias dividi possunt, quae singulas dissertationes diverso ordine praebeant.[25] Ordinem 30–35, 1–29, 36–41 praebent:

Paris. gr. 1962	= R
Vat. gr. 1390	= U
Vat. gr. 1950	= W
Bodl. Auct. T. 4.1	= A
Marc. gr. 514	= Z
Harl. 5760	= H

Qui ordo etiam in aliis codicibus corporis partem tantum continentibus conspici potest. Quales sunt:

Bern. 662	= B
Holkh. 101	= η
Paris. gr. 1837	= Q

24 Cf. Schulte, 65ff.

25 Solos codices Ambros. B 98 Sup (=C) et Athous 5736 hac ratione tractare non licet. De Ambrosiano, vide infra, p. XXXII. Athous fortasse de libro impresso transcriptus est.

Vindob. gr. 335	= V
Laur. 85.15	= K

Alium ordinem ('vulgarem') 11–29, 36–41, 8–10, 4–5, 30–35, 1–3, 6–7 exhibent:

Laur. C.S. 4	= I
Ambros. R 25	= D
Marc. gr. 254	= Y
Vat. gr. 236	= X
Pal. Vat. gr. 53	= E
Pal. Vat. gr. 386	= F
Vat. Barb. gr. 157	= G
Monac. gr. 67	= M
Monac. gr. 75	= N
Angel. gr. 25	= T
Scor. gr. 26	= γ
Matr. gr. 4744	= β

(b) Intra primam familiam, si ad lectiones spectas, distingui potest inter eos codices qui a codice U pendent, et eos qui alia via defluunt. Ab U pendent HBηQVK, quibus accedit etiam Ambros. B 98 Sup. = C; alia via defluunt WAZ. Id quod satis et alia probant et haec:

Quod ad omnes praeter K pertinet:

34.9	*καταμίγνυσιν*	RAWZ
	καταμιγνύασιν	U
	καταμιγνύουσιν	HBQVη
34.19–20	*πρὸς αὐτὸν διηνεκῶς δεδορκότες*	RAW
	πρὸς αὐτὸν δεδορκότες	Z
	διηνεκῶς πρὸς αὐτὸν δεδορκότες	UHBQVη
34.26	*νύκτα*	RAWZ
	τὴν νύκτα	UHBQVη
34.46	*ἀπροαίρετος*	RAWZ
	ἀπροόρατος	UBHQVη

34.108	*ὑπ' εἰρήνης ... ἡδονῆς*	RAWZ
	ὑφ' ἡδονῆς ... εἰρήνης	UHBQVη
34.109	*μὲν* RAWZ om.	UHBQVη
34.117	*ὀδωδὸς ὕδωρ*	RAWZ
	ὕδωρ ὀδωδὸς	UHBQVη

Quod ad codicem K pertinet:

11.95	*ησπευσει*	RW
	πεύσῃ	UHK
11.101	*εἰ δυναμένους*	RW
	οὐ δυναμένους	UHK

Etiam cum UHBQVη facere codicem C (qui orationem vicesimam octavam tantum praebet) demonstrant:

28.2–3	*δεῖ κἀνταῦθα*	RW
	κἀνταῦθα δεῖ	UC
28.18	*διεστησιαντε*	RW
	διεστασίασται	UC

Quibus omnibus elucet codices in tres familias dividendos esse, quarum prima (A) e RAWZ(U), altera (B) e UHBQVηCK, tertia (C) e reliquis IDYEFGLMNOPS TX$\beta\gamma$ constare videtur.

(iii) De familia A: RAWZ (U)

E quaternionibus eisdem semper vocibus atque codicis R quaterniones desinentibus, apparet codicem A ab ipso codice R descriptum esse.[26] Haud minus perspicue codex Z a codice A derivandus est:

34.151	*ἀγωνίμενος*	R
	ἀγωνιούμενος	WU
	ἀγωνισόμενος	AZ

26 Cf. Schulte, op. cit. n. 1, 7ff. 52ff; Whittaker, op. cit. n. 2 (1974), 348.

34.162	*δαμάσσας*	RUW
	δαμάσας	AZ
11.8	*ἤ*	om. AZ[27]

Quod ad codices UW pertinet, cum multis in locis inter se dissentiant, tamen nonnumquam contra R consentiunt, ita ut communem fontem alium habuisse veri simile videatur:[28]

8.[161]	*τέχνων*	WU
	τεχνικός	R
34.51	*ἀκράτων*	WU
	ἀκηράτων	R
34.151	*ἀγωνιούμενος*	WU
	ἀγωνίμενος	R
11.15–16	*νοῦν καὶ βραχὺν*	RW
	νοῦν βραχὺν	U
11.34	*τούτῳ*	RW
	τούτων	U
11.93	*ἄθυμος*	RW
	ῥάθυμος	U

Quem tamen fontem aliquid etiam ad codices AZ attulisse, pace Schulte, vix probabile videtur.[29]

(iv) De familia B: UHBQVηCK

Hanc familiam alia atque AWZ via de R defluxisse, totamque ad codicem U redire, iam supra demonstratum

27 Cf. Schulte, op. cit. n. 1, 58–9; sed haud recte codicem Z numeros suos ab alio fonte, non ex ipsius scribae ingenio, derivasse coniecit.

28 Cf. Schulte, op. cit. n. 1, 48ff., 56f.

29 Ad pp. 68–9 Schulte in errorem ab Hobeinio codicis Parisini lectiones non bene referente inducitur. Ad 15.97 non *ἄειν* sed *ἄγειν,* cum AWZU, habet; ad 6.32–33 veteri correctura *κείνῳ* in *κινῶν* (cum AWZU) mutatum est.

est. Intra familiam apparet codices QV*η* arte inter se coniunctos esse:[30]

30.[138–139]	*καὶ αὐλῶν … ἀπομισγομένους*	om. QV*η*
35.13	*ωστωσενηρεναιπολέγων*	UHB
	ὥστε σ' ἐνηρεναι προλέγων	V*η* (deest Q)

Aut igitur codex *η* codicum QV fons fuit, aut omnes alium fontem communem habuerunt.[31]

Codicem B cum H coniungendum esse demonstrant cum lectiones tum orationum ordo quem praebent confusus tricesimam, tricesimam primam, tricesimam secundam (id est Parisini primam alteram tertiam) in fine corporis collocans;[32] huius illum apographum esse eo manifestum fit quod H omnes, B unam et viginti tantum dissertationes habet.

Codices K et C diversis inter se viis, neque eisdem atque QV*η*, de U defluxisse ex eo perspicere licet quod eundem ex orationibus dilectum non praebent. Porro K alia atque H via defluxisse monent qualia haec:

11.13–14	*παρὰ θεοῦ*	H
	περὶ θεοῦ	UK
11.51	*μελάγχρονος*	H
	μελάγχροος	UK
11.52	*μείζονος*	H
	μειζόνως	U
	μείζονα	K

30 Quorum V*η* Diss. 30–35, Q 30–34 continet.
31 Cf. 34.111, infra p. XXXVI.
32 Cf. Schulte, op. cit. n. 1, 15

(v) De familia C: IDYEFGLMNOPSTXβγ

Codicem I huius familiae omnis patrem fuisse demonstrant loci sequentes:

12.168–169[33]	*μέν οὖν ἀνδρὸς προσφερομένου*	RU I ante corrup.
	μὲν ο̣ὖ̣ν̣ ἀ̣ν̣δ̣ρ̣ὸ̣ς̣ προσφερομένου	I post corrup.
	μὲν ς προσφερομένου	Y
	μὲν προσφερομένου	DMNFX Pman. pr.
	μὲν προσφερομένου	EG
	μὲν	β
12.169–170[34]	*ἀγωνίας καὶ φιλοτιμίας ἀποδέχομαι*	RU I ante corrup.
	ἀγωνίας κ̣α̣ὶ̣ φ̣ι̣λ̣ο̣τ̣ι̣μ̣ί̣α̣ς̣ ἀποδέχομαι	I post corrup.
	ἀγωνίας τ μίας ἀποδέχομαι	Y
	ἀγωνίας ἀποδέχομαι	DFMNPXβ
	ἀγωνίας ἀποδέχομαι	EG
11.86–88[35]	*τί ταῦτα ..... λέγει*	om. IYDEFGMNOPSXβ
34.59[36]	*δὴ*	om. IDYEFGMNTX

Quos huius familiae duo codices non contuli, Lγ, nihilo minus sic assignari aequo animo fero. Nam, quod ad codicem L pertinet, orationes (tertia decima tantum excepta) eodem atque I ordine praebet; quod ad codicem γ, cum eundem illum orationum ordinem praebet, tum aliis quibusdam indiciis de codice huius familiae descriptum esse liquet.[37]

33 Desunt LOS; γT hic non contuli.
34 Desunt LOS; γT hic non contuli.
35 Deest L; γT hic non contuli.
36 Desunt LOPS; βγ hic non contuli.
37 Ex epistulis Antonii Eparci (Epp. 10–11, apud L. Dorez, op. cit. supra, p. 17), apparet codicem γ, qui tunc erat in bibliotheca Oratoris Imperialis, Domini Diego Hurtado de Mendoza, exemplar fuisse Vaticani graeci 236 (= X). Cum codex Vaticanus manifeste de Laur. Conv. Sopp. 4 (I) derivandus sit, idem et de codice γ colligere licet.

Quibus tamen necessitudinibus inter se cohaereant hi codices haud facile est reperire, nec rem totam excutere conatus sum. Quae tamen indaganti mihi obvia sese dederunt, haec sunt:

Uno saltem loco apparet codices YD inter I et reliquos huius familiae codices intercessisse:

12.71	*λάθῃ*	(RỤ) Ipr. man.
	δράσῃ	I corr. supra lin.
	λάθῃ δράσας	YD FGMNOPXβ
	λειθη δράσας	E

In quaestione est utrum a codice Y an a codice D illud *λάθῃ δράσας* originem traxerit, an potius communi duorum codicum fonti ascribendum sit. Codicem tamen D non ab ipso codice I transcriptum esse suadet locus hic:

11.266	*αἰνίξηται*	RIYM
	αἰνίξεται	UF
	αἰνίττεται	PSN in marg.
	αἰνί	D EGNOX in marg. β
	αἰ	X man. pr.

Porro codicem D haud paucorum inter recentioris aevi codices patrem fuisse, nec codici Y progeniem defuisse monet cum locus ille, tum hi sequentes:

34.35	*τινὶ*	(RU) IYMN
	τινός	D EFGTX
34.45	*διεσκαμμένη*	(RU) IYMN post corr. ET
	διακεκαυμένη	D FGN pr. man. T in marg. X
34.165	*νικηφόρους*	(RU) IYMNET
	βουληφόρους	D E in marg. FGT in marg. X

Quibus ex locis etiam multos inter huius familiae codices contaminatos esse liquet. Sciendum autem est eos et a familiae B codicibus nonnumquam contaminatos fuisse:

34.111	*τὴν δίαιταν τέχναι μυρίαι*	(R) U ante corrup. IYDFG MX H post corr. (Lascaris)
	τὴν δίαιταν τεχ... μ...	U post corrup.
	τὴν δίαιταν πολυτελῆ Μῆδοι	QVη NTE
	τὴν δίαιταν cum lac.	H pr. man.

Restat ut pauca de huius familiae fontis origine dicam. Codex I lectiones cum A familiae tum B debitas exhibet, ita ut appareat scribam vel auctorem eius operam navasse ut compluribus e fontibus novam et meliorem Dissertationum recensionem perficeret. Cuius indicium praebeant loci sequentes:

(a)

30.49–50	*σωσισδ' ἐκ γῆς*	R
	τῆς νέως οὔσης ἐκ γῆς	UI
34.19–20	*πρὸς αὐτὸν διηνεκῶς δεδορκότες*	RAW
	διηνεκῶς πρὸς αὐτὸν δεδορκότες	UI
10.81	*τοῦτον τὸν τρόπον*	RAW
	τὸν αὐτὸν τρόπον	UI

(b)

1.39	*εἰς*	om. U	habent RWZI
1.246	*καὶ οἱ γραμματισταὶ πολλοῦ ἄξιοι*	U	
	πολλοῦ ἄξιοι καὶ οἱ γραμματισταὶ	RWI	
11.93	*ῥάθυμος*	U	
	ἄθυμος	RWI	
11.101	*οὐ δυναμένους*	U	
	εἰ δυναμένους	RWI	

v. Stemma (p. XXXVIII)

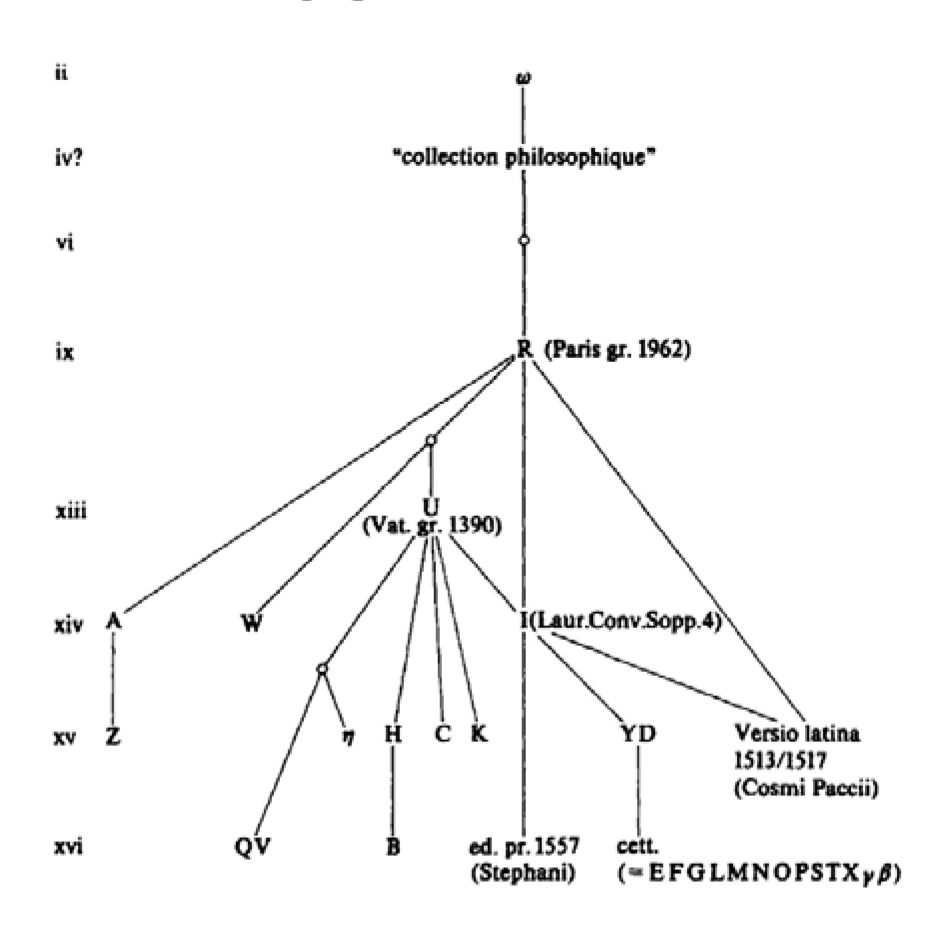
IV. DE EXCERPTIS ET COMMENTARIO

Ceteros codices excerpta e Dissertationibus vel commentaria continentes hic breviter exponam.

(1) Palatinus Heidelbergensis graecus 129, chartaceus, foll. iii + 141 + ii, 225 × 150 mm, saeculi XIV, manu Nicephori Gregorae. Dissertationum excerpta invenies ad foll. 57 ff.

Cf. Hobein, XLV; H. Stevenson, Codices manuscripti Palatini graeci Bibliothecae Vaticanae (In Bibliotheca Vaticana 1885); I. Ševšenko, Mélanges G. Ostrogorsky I = Recueil de travaux de

Codicum omnium necessitudines, quales hic exposui, hoc stemmate depingere licet:

l'Institut d'Études Byzantines 8.2 (1964), 447ff.; P. Lehmann, Eine Geschichte der alten Fuggerbibliotheken, t. II (Tübingen 1960), 73, 88.

(2) Vindobonensis philologicus graecus 169, chartaceus, foll. i + 250, 220/235 × 140/155 mm, saeculi XIV. Dissertationum excerpta invenies apud illud quod dicitur 'Lexicon Vindobonense', ab Andrea Lopadiota congestum.

Cf. Hobein, XLVf.; H. Hunger, Katalog der griechischen Handschriften der österreichischen Nationalbibliothek, t. I (Wien 1961); A. Nauck (ed.), Lexicon Vindobonense (Petropoli/Lipsiae 1867); H. Hunger, Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner, t. II (München 1978), 43f.

(3) Neapolitanus 100 (II.C.32), chartaceus, foll. 372, 235 × 145 mm, saeculi XV. Dissertationum excerpta invenies ad foll. 320ff.

Cf. Hobein, XLII; G. Pierleoni, Catalogus codicum graecorum Bibliothecae nationalis Neapolitanae, t. I (Roma 1962).

(4) Parisinus graecus 1865, chartaceus, foll. iv + 194 + ii, 295 × 210 mm, saeculorum XV et (?) XVI. Continet ad foll. 21–128 Aristotelis Problemata, manu Michaelis Apostoli, necnon ad foll. 1–20 et 128–194 excerpta multa et varia manu docti cuiusdam Italici congesta; Dissertationum excerpta, de codice Vaticano graeco 1390 (U) sumpta, ad foll. 4, 7v, 116v invenies.

Cf. Hobein, XXXVf.; H. Omont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque nationale, t. II (Paris 1888); E. Gamillscheg, D. Harlfinger, Repertorium der griechischen Kopisten, t. I (Wien 1981), no. 278.

(5) Ravennas classensis 381: vide supra, p. XXIX.

(6) Vallicellianus 182 (Allaci XCII), foll. 541, saeculorum XVII–XVIII. Continet excerpta varia Graeca, Latina, Italica, cum manu scripta tum impressa. Dissertationum excerpta ad foll. 247 (n. 33) invenies.

Cf. Hobein, XLIII; E. Martini, Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italiane, t. II (Milano 1902), 214f.

(7) Harleianus 1790, chartaceus, foll. 130, 176 × 110 mm, saeculi XVII, manu Ricardi Byfield. Dissertationum excerpta (de Stephani editione sumpta?) ad foll 65ff. invenies.

Cf. Hobein, XLVIIIf.; R. Nares, Catalogue of the Harleian Manuscripts in the British Museum, t. II (London 1808).

(8) Athous Panteleemon 6190 (683), chartaceus, foll. 821, 240 × 170 mm, saeculi XVIII. Continet inter alia multa commentaria in Maximi Dissertationem 11, quae ad foll. 599–695 invenies. Hunc codicem non vidi.

Cf. S. P. Lambros, Catalogue of the Greek Manuscripts on Mount Athos, t. II (Cambridge 1900).

V. DE VERSIONE PACII

Maximi Dissertationes primum typographo traditae sunt Latine versae a Cosmo Paccio, archiepiscopo Florentino (1508–1513), Laurentii Medicei nepote.[38] Ipso Cosmo una cum operis sui patrono Iulio II Pontifice Maximo anno 1513 mortuo, Petrus Paccius frater eius Iacobo Ma-

38 Vide K. Eubel, Hierarchia Catholica Medii Aevi, tomm. II (Monasterii 1901), 105, 228; III (Monasterii 1910), 213.

zochio Romae anno 1517 excudendum dedit, addita praefatione in qua Ianum Lascarem Zenobiumque Acciaiolum studiorum fraternorum fautores nominavit.[39] Cosmus ipse in epistula dedicatoria ad Iulium Pontificem fautoribus silentio praeteritis dixit se duobus tantum Dissertationum codicibus in versione facienda usum esse; plures enim invenire non posse. Quorum unum Laurentianum Conv. Sopp. 4 (I) fuisse, cum de orationum ordine tum de lectionibus in versionem acceptis colligi potest. Nam haud raro quas vertit Paccius non ipsius Laurentiani lectiones sunt, sed coniecturae in marginibus vel supra lineas manu Zenobii Acciaioli bibliothecae Mediceae publicae praefecti additae.[40] Alterum codicem Parisinum graecum 1962 (R) fuisse ex his probabile fit, primum

39 Maximi Tyrii Philosophi | Platonici Sermones | e Graeca in Lati | nam Linguam versi | Cosmo Paccio | Interpre | te. | Cum Gratia et Privilegio (fol. Ir). Impressum Romae apud Iacobum Mazochium | Romanae Achademiae Bibliopo. Anno | MDXVII Die XV Mensis | Octobris. Triumphante divo Leone X Pon | tifice maximo. | Anno eius | quinto (fol. CXVr). 2°. Foll. CXVI. Petri praefatio transcripta est apud Whittaker, op. cit. n.2 (1974), 337. Codex manu scriptus versionem continens Julio pontifici datus et nunc exstat, Vat. lat. 2196; cf. P. O. Kristeller, Iter Italicum, tom. II (Leiden 1967), 350.

40 Exempli gratia, 11.104 *ἐκ τοῦ Λοξίου δὲ ἴχνη* RI *ἐκ τοῦ λοξοῦ τὰ ἴχνη* Acciaiolus ex obliquo dei vestigia Paccius | 11.140 *ὑπὸ τούτου* RI *ὑπὸ τοῦ νοῦ* Acciaiolus ab intellectu Paccius | 12.43–45 *ὡς οὐκ ἂν εἴη οὔτε τοῦ τἀληθὲς εἰδότος τὸ ἐλέγχειν* RI *ὡς οὐκ ἂν εἴη οὔτε τοῦ τἀληθὲς εἰδότος τὸ ⟨ἐλέγχεσθαι οὔτε τοῦ ἀγνοοῦντος τὸ⟩ ἐλέγχειν* Acciaiolus sicuti non coarguitur veritatis peritus, nec inscius coarguit veritatis Paccius | 12.76 *ἀδικεῖ μὲν διὰ μοχθηρίαν ἀγαθοῦ* RI *ἀδικεῖ μὲν διὰ μοχθηρίαν, ⟨οὐκ ἀδικεῖται δὲ διὰ τὴν ἀπορίαν⟩ ἀγαθοῦ* Acciaiolus infert quidem iniuriam … nullam vero accipit iniuriam quia boni expers cum sit bono privari non potest Paccius. Cf. infra, pp. XLII–XLIV. De Acciaiolo, vide Dizionario biografico degli Italiani, t. I (Roma 1960), 93–4 (A.-L. Redigonda).

quod scimus eum hoc aevo in Laurentii Cosmi avunculi bibliotheca esse, deinde quod lectiones eius in marginibus Laurentiani manu eiusdem Zenobii scriptae sigloque •M• (? = 'Mediceus') insignitae exstant.

Cosmi versionem, nonnullis in locis a Beato Rhenano Selestadiensis castigatam, de novo Basiliae imprimendam curavit Frobenius anno 1519.[41] Post annis quinque et triginta iterum Parisiis ex castigatione cuiusdam G. Alberti Picti ab Egidio Gourbin excussa est.[42] In castigandi opere Rhenano 'Graeca quaedam excerpta' (nunc ut videtur deperdita), Picto ingenium tantum subsidio fuit. Postremo anno 1557 ab Henrico Stephano in editione principi paulo magis emendata (quantum in plagulis corrigendis fieri poterat)[43] textui Graeco coniuncta est.

VI. DE EDITIONE PRINCIPI

Stephani editio praefatione ad Arnoldum Arlenium amicum, versione Latina, notis criticis instructa Genevae anno 1557 in lucem prodit.[44] Codicibus usus est, ut in

41 Maximi Tyrii | Philosophi | Platonici Ser | mones e Graeca in Latinam | Linguam Ver | si Cosmo Pac | cio Interprete || Apud inclytam Basileam. 2°. Foll. 171.

42 Maximi | Tyrii Philo | sophi Platoni | ci, sermones e Graeca in La | tinam linguam versi, Cosmo | Paccio Archiepiscopo Flo | rentino interprete. | Ex castigatione G. Alberti Picti. || Parisiis | Apud Eigidium Gourbin, sub in | signi spei, e regione Colle | gii Cameracensis | 1554. 16°. Pp. 526.

43 Vide Stephani praefationem, fol. 5 v.

44 *Μαξίμου Τυρίου* | *φιλοσόφου Πλατωνικοῦ λόγοι μα.* | Maximi Tyrii Phi | losophi Platonici Sermones sive | Disputationes XLI. | Graece nunc primum editae. || Ex Officina Henri | ci Ste-

praefatione dicit, altero ab Arlenio, altero, qui longe minoris momenti fuit, a Ioanne Stracelio literarum Graecarum Parisiis professore regio cum eo communicato.[45] Qui cum periisse videantur, quales fuerint haud difficile est explicare. Stracelii exemplar, quod in orationibus tricesima et tricesima prima tantum citatur,[46] in promptu est hariolari orationes sex vel quinque (vel 30–35 vel 30–34) continens codicibus QV*η* (Paris. gr. 1837, Vindob. gr. 335, Holkh. 101) cognatum fuisse.

De Arlenii autem codice plura dicere licet. Quod Stephanus Dissertationum ordinem a decima prima (Parisini decima septima) incipientem praebet, iam elucet inter codices familiae C numerandum esse. Sed accuratius etiam fons eius definiri potest. Nam in contextu Graeco a Stephano typographis mandato sescentis in locis ea leguntur

phani Parisiensis typographi. | AN. M.D.LVII. 8°. Tom. I (textus et castigationes), pp. viii + 364; tom. II (versio), pp. xvi + 320 (Maximi Tyrii Phi | losophi Platonici Sermones sive | Disputationes XLI. | Cosmi Pacii Archi | episcopi Florentini interpretatione, | Ab Henrico Stephano quamplurimis in locis | emendata. || Ex Officina Henrici | Stephani Parisiensis typographi | AN. M.D. LVII.).

45 Vide Stephani praefationem, p. 4. De Arlenio, vide in primis B. R. Jenny, 'Arlenius in Basel', Basler Zeitschrift für Geschichte und Altertumskunde 64 (1964), 5 ff.; etiam C. Graux, Essai sur les origines du fonds grec de l'Escurial (Paris 1880 = Bibliothèque de l'Ecole Practique des Hautes Etudes, Sciences philologiques et historiques, 46), 185 ff.; D. Harlfinger, Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift *περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, 198 n. 3. De Stracelio, A. C. Dionisotti, 'Polybius and the Royal Professor', apud E. Gabba (ed.), Tria Corda: scritti in onore di A. Momigliano (Como 1983), 179 ff.

46 Vide Stephani castigationes, p. 362.

quae a Zenobio Acciaiolo in marginibus codicis I (Laur. Conv. Sopp. 4) ultimis saeculi XV annis scripta in alio codice nullo inveniri possunt. Quorum haec ex orationibus decima prima decimaque secunda (prima et altera in Stephaniana) deprompta exemplum praebeant:

11.80	*καὶ ὁ ἄσοφος*	(R) I	
	καὶ ὁ ⟨σοφὸς καὶ ὁ⟩ ἄσοφος	Acci ed. pr.	
11.83	*εἰ δὴ*	(R) I	
	οἴει δὴ	Acci ed. pr.	
11.104	*ἐκ τοῦ λοξίου δὲ ἴχνη*	(R) I	
	ἐκ τοῦ λοξοῦ τὰ ἴχνη	Acci ed. pr.	
11.140	*τούτου*	(R) I	
	τοῦ νοῦ	Acci ed. pr.	
12.43–45	*τἀληθὲς εἰδότος τὸ ἐλέγχειν*		(R) I
	τἀληθὲς εἰδότος τὸ ⟨ἐλέγχεσθαι οὔτε τοῦ ἀγνοῦντος τὸ⟩ ἐλέγχειν		Acci ed. pr.
12.76	*μοχθηρίαν ἀγαθοῦ*	(R) I	
	μοχθηρίαν, ⟨οὐκ ἀδικεῖται δὲ διὰ τὴν ἀπορίαν⟩ ἀγαθοῦ	Acci ed. pr.	

Quibus satis probatur Arlenii codicem propria via e Laurentiano familiae C patre defluxisse. Ab ipso Laurentiano descriptum fuisse cum pro certo praedicare non liceat, tamen veri similius videtur.

Coniecturas suas variasque lectiones e Stracelii codice depromptas pro usu temporum Stephanus in contextum Graecum non inculcavit, in appendice ad paginas 245–363 voluminis primi saepsit. Coniecturarum fere 18 in textum admisi.

VII. DE EDITIONIBVS ET VERSIONIBVS RECENTIORIBVS

A. Editiones Integrae

(1) Danielis Heinsii, 1607

V. C. | Maximi Tyrii, | Philosophi Platonici, | Dissertationes XLI | Graece. | Cum Interpretatione, Notis et Emen | dationibus | Danielis Heinsii. | Accessit Alcinoi in Doctrinam Platonis Introductio ab | eodem emendata: et alia eiusdem generis. || Lugduni Batavorum, | Apud Ioannem Patium, Acad. Typogr. | MDCVII.

8°. Tom. I (textus, Stephani epistula dedicatoria et castigationes), foll. xii + 408 pp.; tom. II vel III (interpretatio), foll. vi + 415 pp.; tom. III vel II (notae), foll. lxxx.

Continet et Pythagorica fragmenta de Stobaei Anthologio sumpta; *Διссοὺς Λόγους*; Pythagoricorum epistolas; ex Iamblichi Protrepticis excerptum; Platonis placita e Diogenis Laertii Vita sumpta; Definitiones; Apulei De deo Socratis; ipsius Heinsii dissertationem Platonicam de pulchro Socratico.

(2) Danielis Heinsii, 1614

Maximi Tyrii | Dissertationes | Philosophicae, | Cum Interpretatione et Notis Danielis | Heinsii hac secunde editione | emendatioribus. | Accessit | Alcinoi in Platonem | Introductio. | Lugduni Batavorum | apud Ioannem Patium Iuratum & ordinarium | Academiae Typographorum. | An. MDCXIV.

8°. Tom. I (textus, versio, castigationes Stephani), foll. x + 534 pp.; tom. II (Heinsii notae et emendationes, eiusdem dissertatio Platonica, Andreae Schotti observata), 190 pp.

Utraque in editione Heinsius Stephani textum Graecum cum nova versione Latina suo ingenio debita coniunxit. In notis, quae paullo tantum locupletiores sunt in editione secunda, et ad textum castigandum et ad auctoris mentem explicandam spectantia congessit. Quod ad textum castigandum pertinet, tribus codicibus usus est, quorum maximi momenti fuit Parisinus ille, olim Mediceus, iam in bibliothecam regiam acceptus, quem missum sibi ab amico Isaac Casaubono regio bibliothecario 'optimae notae' esse iudicavit. Praeter Parisinum, et codicem Palatinum sibi a Marquardo Frehero oblatum et excerpta a Sixto Arcerio data adhibuit, quorum haec periisse videntur, ille incertum est utrum perierit an sub nomine vel Vaticani Palatini 53 vel Vaticani Palatini 386 servatus sit. Sed horum codicum omnium lectiones, ut mos erat illius aetatis editoribus, eis tantum in locis adhibuit ubi textum Stephani mendosum putabat. Coniecturas haud paucas de suo protulit, quorum 30 fere in textum accepi. Necnon et alias Scaligeri Canterique ingeniis debitas commemorat; harum 2, illarum 8 in textum accepi. Quod ad auctoris mentem explicandam pertinet, primus et quasi solus hic inter Maximi editores doctrinas philosophicas eb eo in Dissertationibus adhibitas explicare conatus est.[47]

Andreae Schotti observata, secundae editioni subiuncta, et ipsa aliquid frugi ad textum constituendum conferunt; 7 fere in textum accepi.

(3) Claudii Lariot, 1630

Maximi Tyrii, | Philosophi | Platonici, | Scriptoris | Amoenissimi, | Dissertationes. | Ex Nova Interpretatione | re-

47 Cf. J. H. Meter, The Literary Theories of D. Heinsius (Assen 1984), 52, 59, 86–9 cum notis ad pp. 325f.

cens ad Graecum contextum aptata, et collocata | e regione: additis numeris, et erroribus anteriorum | editionum quam diligenter detersis. || Lugduni, | Sumptibus Claudii Lariot, | Typographi Regii. | MDCXXX.

8°. Foll. iv + 407 pp.

Plane eadem est haec Lariotiana atque Heinsii editio secunda, nisi quod notas et emendationes, una cum praefatione, Alcinoi Didascalico, Heinsii dissertatione Platonica, omisit.

(4) Editio Oxoniensis, 1677

Τοῦ | *Μαξίμου Τυρίου* | *Λόγοι.* | Maximi Tyrii | Dissertationes. || Oxoniae, | E Theatro Sheldoniano, | Anno Dom. 1677.

12°. Foll. vi + 514 pp.

Continet et Demophili similitudines, ad pp. 501–514.

Et haec editio ab Heinsii secunda pendet, omissis notis, Didascalico, dissertatione Platonica, Heinsii tamen coniecturis in contextum inculcatis.

(5) Ioannis Davisii, 1703

Μαξίμου | *Τυρίου* | *Λόγοι* | Maximi | Tyrii | Dissertationes. | Ex Interpretatione | Danielis Heinsii. | Recensuit et Notulis illustravit | Joannes Davisius, | Coll. Regin. apud Cantabr. Socius. || Cantabrigiae, | Ex Officina Joann. Hayes, Celeberrimae Academiae | Typographi. MDCCIII.

8°. Foll. viii + 446 pp.

Davisiana haec prima et ipsa, ut e titulo manifestum fit, ab Heinsiana secunda pendet. Heinsii versionem hic illic novus editor emendare conatus est, in notis Heinsii Stephanique observata cum suis miscuit. Codicem nullum manuscriptum adhibuit.

(6) Ioannis Davisii, 1740

Μαξίμου Τυρίου | *Λόγοι.* | Maximi Tyrii | Dissertationes, | Ex recensione Ioannis Davisii, | Coll. Regin. Cantab. Praesidis. | Editio Altera, | Ad duos Codices Mss. locis quamplurimis emendata, | Notisque locupletioribus aucta. | Cui accesserunt | Viri eruditissimi, Ier. Marklandi, | Coll. D. Petri Cantabrig. Socii, | Annotationes. || Londini, | Excudit Gulielmus Bowyer, | Sumptibus Societatis ad Literas Promovendas institutae, | Anno MDCCXL.

4°. 736 pp.

Plane alia est Davisiana secunda, quam ipso editore anno 1732 mortuo imprimendam curavit Ioannes Ward. Textum ad fidem codicum Parisini Harleianique 5760 (H) emendatum, versionem aliquantum fideliorem, notas multo locupletiores praebet, necnon derelicto tandem Dissertationum ordine illo vulgato, ab Arlenii codice editoribus tradito, corporis speciem ad normam Parisini Harleianique refingit. Ut prius Heinsius, ita Davisius Parisino non editionis suae fundamento sed adminiculo tantum usus est, dum textus vulgati errores detergit; saepius tamen huius codicis fidem vulgato praeferendam esse vidit. Quod autem fere maximi in hac editione ponderis est, id Davisio ipsi haudquaquam debetur. Nam notae et emendationes Ieremiae Marklandi, quo non alius plura ad Dissertationum textum castigandum contulit, mortuo Davisio Ioanni Ward ab auctore communicatae sunt ut editioni subiungerentur.[48] Davisii fere 60, Marklandi tamen 150 coniecturas in textum accepi.

48 Marklandi coniecturas nonnullas manu scriptas in Davisianae primae exemplari in Bibliotheca Britannica asservato (1125 g 11) invenies.

(7) Ioannis Iacobi Reiskii, 1774–5

Maximi Tyrii | Dissertationes | ex recensione | Ioannis Davisii | Colleg. Regii Cantab. Praesidis | Editio Altera | ad duos codd. mss. emendata | notisque locupletioribus aucta | cui accesserunt | Ier. Marklandi | Coll. D. Petri Cantabrig. Socii | Annotationes. | Recudi curavit | et annotatiunculas de suo addidit | Io. Iacobus Reiske. | Pars Prima | Lipsiae | Impensis Gotth. Theoph. Georgi. | MDCCLXXIV. // Pars Secunda | Lipsiae | Impensis Gotth. Theoph. Georgi. | MDCCLXXV.

8°. Tom. I, xxxii + 503 pp.; tom. II, 334 pp.

In hac ut ita dicam Davisiana tertia textum versionem notas quales in secunda invenies, sed alia ratione distributas, singulis paginis suam quaque textus versionis notarum partem habentibus. Reiskii quas dixit annotatiunculas, de schedis ante viginti annos exaratis depromptas, utriusque voluminis calci subiunctae sunt. In quibus quamquam invitus ad hoc opus sese accinxit ipsumque Maximum auctorem pessimum iudicavit – ut qui materiae suae gravitatem sophistica dictione saepissime prodidisset –[49] tamen haud paucas acutissimi ingenii coniecturas protulit, quarum 70 fere in textum accepi.

(8) Neophyti Ducae, 1810

Μαξίμου Τυρίου Λόγοι τεσσαράκοντα καὶ εἷς. Ἐπεξεργασθέντες καὶ Ἐκδοθέντες παρὰ Νεοφύτου Δούκα. Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας ἐκ τῆς τυπογραφίας Γεωργίου Βενδώτου 1810.

49 Vide praefationis pp. IVf, de quibus nonnulla citat Hobeinius in propria praefatione, IXf.

Editionem non vidi. Vide Hobeinii praefationem ad paginam XII, ubi Ducam Davisii editiones usque ad errores typographicos secutum esse perhibet. Ipsius Ducae coniecturae, quarum nullam in textum accepi, omnes in Hobeinii apparatu relatae sunt.

(9) Frederici Duebneri, 1840 (1842, 1877)

Theophrasti | Characteres, | Marci Antonini Commentarii, | Epicteti | Dissertationes ab Arriano literis mandatas, | Fragmenta et Enchiridion | cum commentario Simplicii, | Cebetis Tabula, | Maximi Tyrii Dissertationes. | Graece et Latine cum indicibus. | Theophrasti Characteres XV et Maximum Tyrium | ex antiquissimis codicibus accurate excussis emendavit | Fred. Dübner. || Parisiis, | Editore Ambrosio Firmin Didot, | Instituti Regii Franciae Typographo, | Via Jacob, 56. | MDCCCXL.

8°. xxiv + 22 + 76 + 228 + 144 +16 +178 pp.

Duebnerus studiosorum laudes iure sibi vindicat ut qui primus codicem Parisinum in Dissertationibus edendis ad umbilicos evolverit, relationemque satis amplam de eo in praefatione fecerit. Ipso tamen in textu constituendo maiorum morem secutus a Davisiana profectus est, ita ut lectionibus permultis vulgaribus quae Parisini lumine recte adhibito expellendae forent, loco stare permiserit.[50] Item versionem non novam sed ab Heinsio mutuatam leviterque castigatam praebet. Nihilominus haud spernenda sunt quae saepissime in relatione critica coniecit, quorum fere 30 in textum accepi.

50 Vide Hobeinii praefationem, XII ff.

(10) Arminii Hobeinii, 1910

Maximi Tyrii | Philosophumena | Edidit | H. Hobein || MCMX | Lipsiae | In Aedibus B. G. Teubneri

8°. Lxxvi + 514 pp.

Primus Hobeinius recentioris aevi artem criticam Dissertationibus adhibuit. Antea enim nemo libros manuscriptos omnes perscrutari et in ordinem redigere conatus est. Editores, ut mos erat, binis quisque vel ternis usi sunt, qui eis opus ingredientibus sub manu erant. Qua de causa, quod damnum Maximi textus ab Arlenii codice haud magni pretii a Stephano in editione principi adhibito acceperat, id ante Hobeinium nemo satis sarcire valuit, quamquam nonnullis inter editores (de Heinsio, Davisio, Deubnero loquor) praesto erat ipse Parisinus ceterorum codicum omnium fons.

Codicum enumerationem primum editoris munus bene perfecit Hobeinius: inter codices totum Dissertationum corpus praebentes unum, inter Dissertationes selectos vel fragmenta continentes tres tantum omisit.[51] Recensendi tamen emendandique muneribus longe peius functus est. Primum enim neque codicum necessitudines, quales re vera sunt, explicare quivit, neque (quod maximum est) codicem Parisinum omnium fontem esse intellexit.[52] Deinde, cum Parisinum nihilominus codicem optimum ratus editionis sui fundamentum iecisset, tamen lectiones, accentus, etiam interpunctiones eius nimio studio

51 Matr. 4744 (= *β*); Vallicell. 182; Athous 5736; Athous 6190.

52 Id quod primus intellexit Mutschmann, demonstravit Schulte; vide supra, n. 1, et quae postea scripsit Hobeinius apud W. Kroll, 'Maximus (37) von Tyrus', RE 14 (1930), coll. 2555 ff.

secutus emendationes vel optimas summeque necessarias in textum accipere noluit. Si quando emendationem accepit, hac ratione accepisse videtur, quod mala coniectura bonae praeferenda est si paucioribus literis mutatis fieri potest, meliusque semper est vel lacunam ponere vel haplographiam assumere quam literas transmissas mutare. Qua de causa e Hobeinii coniecturis 16 tantum in textum accepi.

Sed non omnia in hac editione digna sunt quae notentur. In praefatione cum codices tum editiones bene et accurate descripsit. In apparatu critico multa editoribus utilissima congessit, etiam si codicum MNB lectiones omnes diligenter renuntiat, quae nihil fere ad textum constituendum conferunt, coniecturasque sescentas in apparatu inmerito languere sinebat. Porro apparatus alter locos similes continens, nominum citationumque indices haud parvi pretii sunt. Postremo primus Hobeinius Dissertationum ordinem veterem, qualis in Parisini numerorum serie disiuncta conspici potest, recte restituit.[53]

B. Conspectus editionum singularum dissertationum

(1) Maximi Tyrii commentatio quod sermonum optimi sint qui operibus consonent (Diss. 25), Anonymus, Helmstedtiae 1665.

(2) *Περὶ τοῦ τίς ὁ Θεὸς κατὰ Πλάτωνα* (Diss. 11), apud J. Patousas, *Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογική*, Venetiis 1744, tom. III, pp. 362 ff.

53 Vide supra, p. VIII.

(3) *Μαξίμου Τυρίου Λόγος τίσι χωριστέον τὸν Κόλακα τοῦ φίλου* (Diss. 14), Graece et Latine ex rec. J. Davisii … cum castigationibus … et notis H. Stephani, D. Heinsii, J. Davisii et J. Marklandi. Curavit notasque suas adiecit et praefatus est J. A. Schier. Athenis ad Elmum (= Lipsiae) 1760.

(4) *Εἰ τοῖς θεοῖς ἀγάλματα ἱδρυτέον* (Diss. 2), apud U. von Wilamowitz-Moellendorff, Griechisches Lesebuch, Berolini 1902, tom. I.2, pp. 338ff. et II.2, pp. 212ff.

C. Conspectus versionum integrarum vernacularum[54]

(1) Traitez de Maxime de Tyr … autheur grec, qui sont quarante et un discours profondement doctes et grandement éloquens, de nouveau mis en François [Guillebert interprete], Rouen chez Jean Osmont, 1617.

(2) Discorsi di Massimo Tirio filosofo Platonico, tradotti dal Signor P. de Bardi, Conte di Vernio, Academico Fiorentino. In Venetia, MDCXLII, Appresso I Giunti.

(3) Des Maximus Tyrius philosophische Reden aus den Griechischen übersetzt von Chr. Tob. Damm, Berolini 1764.

(4) Discours philosophiques de Maxime de Tyr mis en français par [J. H. S.] Formey, Lugduni Batavorum 1764.

54 Versionem Italicam et Ibericam, Venetiis 1559 impressam, perperam commemorat Hobeinius, IV. Auctor huius operis est Massimo Troiano.

(5) Dissertations de Maxime de Tyr philosophe Platonicien traduites sur le texte Grec. Avec des notes critiques, historiques et philosophiques par J. J. Combes Dounous … Parisiis 1802.

(6) The Dissertations of Maximus Tyrius. Translated from the Greek by T. Taylor. Londinii 1804.

D. Conspectus versionum singularum dissertationum Latinarum

(1) Diss. 2, apud A. Ferron, Aristidis oratio, quae persuadere contendit Smyrnaeis …, Parisiis 1557

(2) Diss. 14 (Maximi Tyrii quemadmodum discernendus sit adulator ab amico), J. Caselius, Rostochiae 1587 (etiam Helmstedtiae 1590 et apud J. A. Acker (ed.), J. Caselii Amoeniora Opuscula, Ienae 1707).

(3) Diss. 7, 15, 16, apud J. Rainolds, Orationes quinque, Oxonii 1613 (etiam apud eiusdem, Orationes duodecim, 1614, 1619, 1628).

(4) Diss. 13, apud H. Grotius, Philosophorum sententiae de fato, Amstelodami 1648.

E. Conspectus versionum singularum dissertationum vernacularum

(1) Diss. 23 (Plaidoyer pour les gendarmes contre les laboureurs), F. Morel, Parisiis 1596.

(2) Diss. 28, 4 (Deux Discours: touchant l'allégresse et gaîté de l'esprit avec le remède de la fâcherie; touchant

ceux qui ont le mieux discouru de Dieux, les poètes ou les philosophes), F. Morel, Parisiis 1607.

(3) Diss. 7 (Of the diseases of the mind and of the body and which of them is the most pernicious; the question stated and decided by Maximus Tyrius, a Platonic philosopher; written originally in the Greek and put into Latin by J. Rainolds), apud H. Vaughan, Olor Iscanus, Londinii 1651.

(4) Diss. 5 (A dissertation ... translated from the Greek, concerning this question, Whether we ought to pray to God, or no?) apud G. Benson, Two letters to a Friend, ed. 2, Londinii 1737 (etiam apud eiusdem, A Collection of Tracts, Londinii 1748).

(5) Diss. 23, 24, versione J. H. S. Formey (cf. supra C4), apud J.-F. Dreux du Radier, Le Temple du Bonheur, tom. I, Bouillon 1769.

(6) Diss. 1, apud G. L. Koniaris, Classical Antiquity 2.2 (1983), pp. 244ff.

VIII. DE VITA MAXIMI

Maximum Romam invisisse ibique Dissertationes vel nonnullas vel omnes declamasse codicis Parisini titulus testatur. Utrum semel tantum an saepius Roman venerit pro certo sciri non potest, cum illud *'τῆς πρώτης ἐπιδημίας'* ad utrumque sensum accommodatum esse videatur. Hoc excepto, omnia quae de Maximo nobis traduntur apud Sudam invenies:

> *Μάξιμος, Τυρίος, φιλόσοφος· διέτριψε δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Κομόδου. Περὶ Ὁμήρου καὶ τίς ἡ παρ' αὐτῷ ἀρχαία φιλοσοφία· Εἰ καλῶς Σωκράτης οὐκ ἀπελογήσατο· καὶ ἄλλα τινὰ φιλόσοφα ζητήματα.*

Quae si ad Commodum solum imperatorem spectant, Maximum Romae fuisse inter annos 180 et 192 testantur.

Si plura desideres, forsitan apud Eusebii Caesariensis Chronicorum imitatores invenire possis. Nam Maximum Hieronymus Eusebiique interpres Armenius Olympiade ducentesima tricesima secunda (h. e. 149–152) agnitum esse perhibent. Apud Hieronymum haec sunt:

> Arrianus philosophus Nicomedensis agnoscitur et Maximus Tyrius. Apollonius Stoicus natione Chalcidicus et Basilides Scythopolitanus philosophi inlustres habentur, qui Verissimi quoque Caesaris praeceptores fuerunt.[55]

Apud interpretem Armenium haec:

> Arrianus philosophus Ni⟨comedi⟩ensis et Maximus Tyrius et Apolonius stoicus Carchedonius et Basilides Scythopolitanus philosophi cognoscebantur, quique Beresimi Caesaris praeceptores utique fuerunt.[56]

55 R. Helm (ed.), Die Chronik des Hieronymus (= Eusebius Werke VII), Berolini, 1956, p. 203

56 A. Schoene (ed.), Eusebii Chronicorum Canonum quae supersunt, t. II (Berolini 1866), p. 168

Porro apud Syncellum alium Chronicorum imitatorem haec:

> *Ἀρριανὸς φιλόσοφος Νικομηδεὺς στρατηγὸς ἐγνωρίζετο. Ἐπίκτητος καὶ Εὐφράτης καὶ Περεγρῖνος ὁ ἑαυτὸν ἐμπρήσας κατὰ μίμησιν Καλανοῦ Βραχμᾶνος τοῦ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα γυμνοσοφίστου. Μάξιμος Τύριος, Ἀπολλώνιος στωικὸς Χαλκηδόνιος, Βασιλείδης Σκυθοπολίτης· οὗτοι καὶ διδάσκαλοι Οὐηρησίμου Καίσαρος γεγόνασι.*[57]

Quae tamen omnia aliquantulum confusa sunt. Pessime interpres Armenius Arrianum Maximum Apollonium Basiliden omnes Marci Aurelii praeceptores fuisse praedicat. Syncellus quoque, cum Maximo Apollonio Basilidi tantum praeceptorum partes tribuat, in hoc errat quod Maximum nostrum eundem atque Claudium Maximum illum cuius mentionem facit Marcus in primo commentariorum libro putat.[58] Hieronymus autem, cum Maximum nostrum inter Marci praeceptores non numeret, annis tamen eisdem atque Arrianus agnitum esse parum probabiliter dicit.

Quae cum ita sint, quid ipse Eusebius scripserit in Chronicis ambiguum est. Hariolari autem licet, si Hieronymi testimonium cum Syncelli confertur, eum Arrianum Epictetum Euphraten Peregrinum Olympiadi 227 (129–132), Maximum Apollonium Basiliden Olympiadi 232 (149–152) tribuisse. Sed haec, etiamsi ab Eusebio re

57 Syncelli Ecloga Chronographica, pp. 662–3 Dindorf, p. 429 Mosshammer

58 1.15.1, 1.17.10, etc.; cf. Prospographia Imperii Romani, ed. 2, 217 (C 933–4).

vera ita scripta sunt, cum Parisini testimonio vereor ne parum consonent. Inter Olympiadis 232 ultimum annum primumque Commodi imperatoris longum est intervallum: num Maximus septuaginta vel octoginta annos natus Roman venit? Vel, si quinquaginta annos natus venit, num viginti annos natus agnitus erat?

Ita aut Sudae aut Eusebii testimonium in suspicionem cadit. Nec plura vel ex ipsius Maximi vel ex aliorum eiusdem aetatis scriptorum verbis comperire licet. Ipse Maximus nugatoria tantum de se commemorat: audientium plausum iam antea saepe excitasse (Diss. 1.7), Arabiam Phrygiamque vidisse (Diss. 2.7). Ab aliis autem eiusdem aetatis scriptoribus, quorum opera supersunt, de eo siletur. Nam qui eum eundem atque Cassium Maximum Artemidori Daldiani patronum in Onirocriticorum libris tribus prioribus laudatum esse credunt testimoniis haud satis firmis nituntur.[59] Phoenicem sane, sapientem, scriptorem esse patronum suum testatur Artemidorus (2 praef.; 2.70; 3.66); sed num unum talem nomine Maximum hoc aevo exstitisse credimus?[60]

IX. DE HAC EDITIONE

Cum, ut iam supra demonstratum est, codex Parisinus aliorum Dissertationum codicum omnium fons et origo

59 Cf. R. A. Pack, Artemidori Onirocritica (Lipsiae 1963), XXVf.; Prosopographia Imperii Romani, ed. 2, 120 (C 509).

60 Vide nuperrime lapidem inscriptum (saec. I–III), quo navium curator Caesariensis nomine Varius Seleucus patronum suum 'Fl. Maximum philosophum' decorat; cuius lapidis notitiam publici iuris iamiam factura est B. Burrell (Z. P. E.).

sit, fieri non potest quin editori solum et unicum editionis fundamentum praebeat. Qua re, dignum ratus de quo relationem ampliorem facerem, in contextu codicis paginas, in apparatu correctiones cum ab ipso scriba tum ab aliis infertas, in appendice scholia et marginalia, in hac praefatione rationes a scriba in rebus orthographicis adhibitas diligenter rettuli. Haud tamen omnia referenda putavi, neque codicis auctoritatem in omnibus rebus secutus sum. Primum, quod ad res orthographicas attinet, eas quas supra (pp. XIII–XV) dedi formas omnes ad normam tacite correxi, eis exceptis in quibus ipsum Maximum modo hanc modo illam posuisse veri simile videtur, ita ut modo *εὐ-* modo *ηὐ-*, modo *-ην* modo *-η*, modo *-ῃ* modo *-ει*, modo *σύν* modo *ξύν*, modo – *ττ-* modo *-σσ-* transcripserim, *ν ἐφελκυστικόν* eis tantum locis ubi contra metrum repugnat secluserim; in accentibus ponendis simili ratione omnes ad normam a recentioris aevi editoribus adhibitam tacite correxi;[61] in interpungendo meo Marte egi. Si quis vel acentuum ponendorum vel interpungendi rationem a Parisini scriba adhibitam accuratius scrutari vult, totam fideliter ab Hobeinio relatam inveniet.

Quas in apparatu critico lectiones invenies coniecturae omnes, alia tamen alii conicientis ingenio debetur. Sunt quae a secunda tertiaque manu in codice Parisino scriptae leguntur, partem codicum descriptorum scribae contulerunt, alias recentioris aevi studiosi, vel manu scriptas in codicibus, vel in editionibus suis impressas proposuerunt. Inter quas tres ut ita dicam familiae sunt quae suam ac debitam laudem nondum assecutae sunt. Saepissime enim fit ut prava codicis Parisini lectio a codicis Vaticani

61 Quo pacto etiam accentus Aeolicos in Sapphus verbis a Maximo citatis restitui (Diss.18.9).

graeci 1390 (U) scriba (vel scribis) castigetur; quae ab his non sanantur, earum magnae parti succurrit Zenobius Acciaiolus dum in marginibus codicis Laurentiani Conventuum suppressorum 4 (I) castigationes suas proponit (supra, p. XLIII–XLIV); quae ab hoc praetermittuntur a Iano Lascari in codice Harleiano 5760 (H) corrigendo haud raro curantur (supra, p. XXII). Sed in Hobeinii editione (ut de prioribus sileam) horum studiosorum omnium castigationes, aliae codicibus recentioribus, aliae editioni principi, aliae editoribus recentioris aevi immerito tribuuntur. Itaque me haud parvum munus perfecisse putabo si Lascaris Acciaiolique nomina, Vaticani scribae non nomen sed ingenium saltem in lumen protraxero.

Apparatus praeter illum vere criticum in paginarum calcibus alios duo interdum invenies. Quorum unus titulos unicuique dissertationi in codice Parisino praepositos commemorat; quos qua de causa infra in apparatu, non in superiori paginae regione collocaverim, iam supra (p. XV) exposui. In altero locos ex priscorum auctorum operibus a Maximo vel ad verbum allatos vel quovis alio modo in orationes suas inculcatos suo quemque patri ascripsi.

In appendice scholia et marginalia codicis Parisini, et quae scribae correctorique et quae longo post intervallo Angelo Politiano Florentino debentur, transcripsi, quo clarius eluceat quid in Dissertationibus maximi maioribus nostris momenti visum sit (supra, pp. XVI–XVIII).

Restat ut gratias agam omnibus qui me consilio aut pecunia aut alia quavis opere adiuverunt. In primis nominandi sunt viri doctissimi D. A. Russell, M. D. Reeve, quorum me alter studiis Maximianis abhinc tredecim annos rudem imbuit, alter Bibliothecae Teubnerianae redactoribus commendavit; nec tamen silentio praetermittendi sunt amici atque collegae E. L. Bowie, Th. Brunner,

G. Gallacher, A. T. Grafton, B. Gygli Dill, L. Jordan, I. Kovaleva, R. G. Mayer, J. Puiggali, N. Purcell, I. Ševčenko, M. Szarmach, N. G. Wilson. Porro bibliothecarum praefectis qui Romae, Venetiis, Florentiae, Monaci, Parisiis, Londinii, Oxonii aut in bibliothecas me exceperunt aut imagines phototypicas mihi transmittendas curaverunt; sociis Academiae Britannicae sodalitatisque Helveticae ad virorum doctorum studia confirmanda constitutae, quorum pecuniis sublevatus sum; universitatibus atque collegiis quae me tam liberaliter aut in patria foverunt – scilicet Collegio divi Iohannis Baptistae Oxoniensi, apud Universitatem Londinensem Collegio Birkbeckiano Collegioque Regio – aut peregrinantem exceperunt – scilicet Scholae Britannicae quae Romae est, Tusculanoque illo alteri ad Lemannum studiis classicis a v. c. Kurt von Hardt munificenter consacrato – his omnibus pro diversis beneficiis libentissime gratias persolvo. Postremo haud parvum est quod debeo Bibliothecae Teubnerianae praesidibus redactoribusque, qui auctorem haudquaquam inter illustrissimos denuo edendum curaverint.

Londinii M. B. T.
mense Octobri a. 1993

CONSPECTVS COMMENTARIORVM

Andresen, C.,	Logos und Nomos, Berlin 1955
Bignone, E.,	'A proposito della polemica di Eraclide Pontico e di Massimo Tirio contro Epicuro', Convivium 14 (1936), 445ff.
Id.,	'Ancora di Epicuro e di Massimo Tirio', Convivium 15 (1937), 345ff.
Buffière, F.,	Les mythes d'Homère et la pensée grecque, Paris 1956
Clerc, C.,	Les théories relatives au culte des images chez les auteurs grecs du IIème siècle après J. C., Paris 1915
Cumont, F.,	'Les anges du paganisme', Revue d'Histoire des Religions 72 (1915), 159ff.
Daniélou, J.,	'Origène et Maxime de Tyr', Recherches de Science religieuse 1947, 359ff.
Id.,	A History of Early Christian Doctrine before the Council of Nicaea. Vol. II: Gospel Message and Hellenistic Culture (tr. J. A. Baker), London 1973 (= Message évangélique et culture hellénistique aux IIème et IIIème siècles, Tournai 1961)
de Burries, B.,	Quid veteres philosophi de idololatria senserint, diss. Göttingen 1918
Depré, M.,	La connaissance de Dieu chez Maxime de Tyr, diss. Louvain, 1940
Dillon, J.,	The Middle Platonists, London 1977
Dürr, K.,	'Sprachliche Untersuchungen zu den Dialexeis des Maximus von Tyrus', Philologus Supplementband 8 (1899), 1ff.

Fazzo, V., La giustificazione delle imagini religiose della tarda antichità al cristianesimo, Napoli 1977

Festugière, A. J., La Révélation d'Hermès Trismégiste, t. 2 (Le Dieu cosmique), ed. 3, Paris 1949; t. 3 (Les doctrines de l'âme), Paris 1953; t. 4 (Le Dieu inconnu et la gnose), Paris 1954

Foucault, M., Le Souci de soi (Histoire de la Sexualité, III), Paris 1984

Funk, F., Untersuchungen über die Lukians Vita Demonactis (Philologus Supplementband 10), Leipzig 1907

Gaiser, K., 'Il paragone della caverna. Variazioni di Platone', Memorie dell'Istituto italiano per gli Studi filosofici 13, Naples 1985

Gercke, A., 'Die Komposition der ersten Satire des Horaz', Rheinisches Museum 48 (1893), 41 ff.

Gomperz, T., 'Zu Maximos Tyrios', Wiener Studien 31 (1909), 181 ff.

Hadot, I., Arts libéraux et philosophie dans la pensée antique, Paris, 1984

Hobein, H., De Maximo Tyrio quaestiones philologae selectae, diss. Göttingen, 1895

Id., 'Zweck und Bedeutung der ersten Rede des Maximus Tyrius', *Χάριτες* F. Leo zum 60. Geburtstag dargebracht, Berlin 1911, 181 ff.

Id. (cum W. Kroll), 'Maximus (37) von Tyrus', RE 14 (1930), 2555 ff.

Huxley, G. L., '*ΟΡΟΣ ΘΕΟΣ,* Maximus Tyrius 2.8', Liverpool Classical Monthly 3 (1978), 71 f.

Jones, R. M., 'Posidonius and the Flight of the Mind through the Universe', Classical Philology 21 (1926), 97 ff.

Kassel, R., 'Kritische ... kleinigkeiten', Rheinisches Museum 106 (1963), 298 ff.

Keseling, P., 'Zu Maximus Tyrius or. 17 (Hobein)', Philologische Wochenschrift 7–8 (1935), 221ff.

Kindstrand, J. F., Homer in der zweiten Sophistik, Uppsala 1973

Id., 'The date and character of Hermias' Irrisio', Vigiliae Christianae 34 (1980), 341ff.

Kokolakis, M., The Dramatic Simile of Life, Athens 1960

Koniaris, G. L., Critical Observations in the Text of Maximus of Tyre, diss. Cornell, 1962

Id., 'Emendations in the text of Maximus of Tyre', Rheinisches Museum 108 (1965), 353ff.

Id., 'On the text of Maximus Tyrius', Classical Quarterly n. s. 20 (1970), 130ff.

Id., 'Emendations in Maximus Tyrius', American Journal of Philology 93 (1972), 424ff.

Id., 'More emendations in Maximus Tyrius', Hermes 105 (1977), 54ff.

Id., 'On Maximus of Tyre: Zetemata (I)', Classical Antiquity 1 (1982), 87ff.

Id., 'On Maximus of Tyre: Zetemata (II)', Classical Antiquity 2 (1983), 212ff.

Kopidakis, M., 'Notices sur textes grecs I', Hellenica 29 (1976), 344ff.

Kovaleva, I., 'Le modèle de la compétition entre orateurs', La Dixième conférence des auteurs et lecteurs du Vestnik Drevnej Istorii de l'Académie des Sciences de l'URSS, Moscow 1987

Kroll, W. Maximus (37) von Tyrus, RE 14 (1930), 2555ff.

Le Clerc, J., Bibliothèque choisie 11 (Amsterdam 1707), 287ff.

Lovejoy, A. O., and Boas, G., Primitivism and Related Ideas in Antiquity, Baltimore 1935

Madyda, W., De pulchritudine imaginum quid auctores Graeci saeculi II p. Ch. n. iudicaverint, Cracow 1939

Id., 'Maksymosa z Tyru mysli o stuce', Meander 3 (1947), 547ff.

Meiser, K., Studien zu Maximos Tyrios (Sitzungsberichte der Königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-philologische Klasse, Jahrgang 1909, 6. Abhandlung), München 1909

Id., 'Eine vergessene Emendation (M. T. 40.5e)', Berliner Philologische Wochenschrift 1912, 573

Id., 'Ein Zitat aus den Alkibiades des Sokratikers Aeschines bei Maximos Tyrios', Berliner Philologische Wochenschrift 1912, 703f.

Michel, A., 'De Socrate à Maxime de Tyr: les problèmes sociaux de l'armée dans l'idéologie romaine', Revue des Etudes Latines 47 bis (1970 = Mélanges Durry), 237ff.

Mutschmann, H., 'Die Ueberlieferungsgeschichte des Maximus Tyrius', Rheinisches Museum 68 (1913), 564ff.

Id., 'Das erste Auftreten des Maximus von Tyrus in Rom', Sokrates 5 (1917), 185ff.

Napolitano, F., 'Gli studi omerici di Massimo Tirio', Annali della Facoltà di Lettere e Filosofia della Università degli Studi di Napoli, 17 (1974–5), 81ff.

Oldfather, W., 'Socrates in court', Classical Weekly 31 (21), 1928, 203ff.

Orth, E., 'Varia critica', Helmantica 6 (1955), 69ff.

Pépin, J., Mythe et allégorie, Paris 1958

Puiggali, J., Etude sur les Dialexeis de Maxime de Tyr, conférencier platonicien du IIème

siècle, diss. Paris 1978 (impr. Lille, Atelier National de Reproduction des Thèses, 1983)

Id., 'Maxime de Tyr et Favorinos', Annales de la Faculté des Lettres et des Sciences humaines de l'Université de Dakar 10 (1980), 47ff.

Id., 'Dion Chrysostom et Maxime de Tyr', ibid. 12 (1982), 9ff.

Reardon, B. P., Courants littéraires grecs des IIe et IIIe siècles après J.-C., Paris 1971

Renehan, R. 'A new Hesiodic fragment', Classical Philology 81 (1986), 221f.

Id., 'Some passages in Maximus of Tyre', Classical Philology 82 (1987), 43ff.

Rohdich, R., De Maximo Tyrio theologo, Breslau 1879

Schulte, F. W., De Maximi Tyrii codicibus, diss. Göttingen, 1915

Schwabl, H., 'Zeus nicht (zu Ilias 1,524–30 und seiner Nachwirkung)', Wiener Studien n.F. 10 (1976), 22ff.

Shorey, P., 'An Emendation of Maximus Tyrius 17.8', Classical Philology 10 (1915), 452–3

Soury, G., Aperçus de philosophie religieuse chez Maxime de Tyr, platonicien éclectique, Paris 1942

Stöcker, C., 'Indische Schlangengötter in einer Alexandersage', Würzburger Jahrbücher für Altertumswissenschaft, n. F. 5 (1979), 93ff.

Szarmach, M., '*Ἐρωτικοὶ λόγοι* von Maximos Tyrios', Eos 70 (1982), 61ff.

Id., 'De significatu vocis philosophiae apud Maximum Tyrium', Maeander 38 (1982), 199ff.

Id., 'Ueber Begriff und Bedeutung der Philosophie bei Maximus Tyrius', Concilium

Eirene XVI. Proceedings of the sixteenth International Eirene Conference, Prague ... 1982 (Prague 1983), t. I, 223ff.

Id., 'Drei Diatriben des Maximos von Tyros mit Sokrates', Eos 72 (1984), 75ff.

Id., Maximos von Tyros. Eine literarische Monographie, Torun 1985

Tarrant, H., 'Salvation from God in the De mundo and Numenius', The Idea of Salvation, edd. Dockerill, D. and Tanner, R. (= Prudentia 20, Suppl.), Auckland 1988

Tescari, O., 'Per la interpretazione di un passo di Massimo Tirio – Epicuro e la poesia', Convivium 15 (1937), 212ff.

Theiler, W., Die Vorbereitung des Neuplatonismus (Problemata I), Berlin 1930

Trapp, M., 'Plato's Phaedrus in Second-Century Greek Literature', Antonine Literature, ed. D. A. Russell, Oxford 1990, 141ff.

Id., 'Some Emendations in the Text of Maximus of Tyre, Dialexeis 1–21 (Hobein)', Classical Quarterly n. s. 41 (1991), 566ff.

Id., 'More Emendations in the Text of Maximus of Tyre', Classical Quarterly n. s. 42 (1992), 569ff.

Id., 'Philosophical Sermons: The 'Dialexeis' of Maximus of Tyre', Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt II.34

Weinstock, S., 'Die platonische Homerkritik und ihre Nachwirkung', Philologus 82 (1926), 121ff.

Willing, A., 'De Socratis daemonio quae antiquis temporibus fuerint opiniones', Commentarii Jenenses 8 (1901), 159ff.

VIRI DOCTI IN APPARATV CRITICO LAVDATI

Acciaiolus	Z. A., sua manu in Laur. C. S. 4
Anon. Lond.	in exemplari Hobeinianae, Londinii in bibliotheca Institutionis ad Studia Classica promovenda (I. C. S.), conservato (? W. Morel)
Boissonade[1]	J.-F. B., Aristaeneti Epistolae, 1822
Boissonade[2]	J.-F. B., Anecdota Graeca, 1829–33
Canterus	T. C., in Heinsiana
Clericus	J. C.; locos non omnes inveni[62]
Combes Dounous	J. J. C. D., in versione
Davies[1]	J. D., in editione prima
Davies[2]	J. D., in editione secunda
D'Orville	J.-P. D'O., Charitonis De Chaerea et Callirhoe, 1750
Dübner	F. D., in editione
Dürr	K. D., Sprachliche Untersuchungen zu den Dialexeis des Maximus von Tyrus, Philologus Supplementband 8, 1899
Dukas	N. D., in editione (et in Hobeinii apparatu)
Eldik	E. H. van E., Suspicionum Specimen, 1764

62 A Davisio citantur 'Silvae philolog.' IX.3 (ad 20.7), II.166 (ad 27.9), IX.270 (ad 29.7); quod ad 29.7 proponit Clericus in Bibliothèque choisie 11 (1707), ad. p. 309 invenio, alia ut videtur non sunt neque in huius operis voluminibus, neque in eiusdem auctoris Arte Critica (1697, etc).

Grotius	H. G., Philosophorum Sententiae de Fato, 1648, p. 71
Hahn	E. H., Observationes criticae in Maximum Tyrium, 1877
Heinsius	N. H., in editione
Hobein	H. H., in editione
Jacobs[1]	F. J., Animadversiones in Euripidis tragoedias, 1780, p. 125
Jacobs[2]	F. J., locum non inveni[63]
Knebel	H. K., Prog. Gymn. Coblenz I–II (1833)
Koniaris[1]	G. L. K., RhM 108 (1965), 353 ff.
Koniaris[2]	G. L. K., CQ n. s. 20 (1970), 130 ff.
Koniaris[3]	G. L. K., AJP 93 (1972), 242 ff.
Koniaris[4]	G. L. K., Hermes 105 (1977), 54 ff.
Koniaris[5]	G. L. K., Cl. Ant. 2 (1983), 244 ff.
Lascaris	J. L., sua manu in Harl. 5760
Leopardus	P. L., Emendationum et miscellaneorum libri XX, 1568 (et in J. Gruteri Lampade, t. III, 1604)
Lennep	J. D. van L., Phalaridis Epistulae, 1777
Markland	J. M., in Davisii editione secunda
Markland (D[1])	J. M., sua manu in exemplari Davisianae primae, nunc BL 1125 g 11
Meiser	K. M., Sitzungsb. d. Kön. Bayer. Akad. d. Wiss., Philosoph.-philol. u. hist. Kl., 1909 (6)
Orelli	J. K. von O., in editione Isocratis *περὶ ἀντιδόσεως*, 1814, 349 ff.
Paccius	C. P., in versione
Perizonius	J. P., ed. Aeliani VH, 1701
Puiggali	J. P., Étude sur les Dialexeis de Maxime de Tyr, 1983, p. 371

63 A Duebnero citatur 'Jacobsius ad Philostr. p. 797', sed nihil ad rem invenio neque in Imaginum editione (1825), neque in eiusdem critici Animadversionibus Criticis in Imagines (1797).

Reiske	J. J. R., in editione
Rohdich	R. R., De Maximo Tyrio theologo, 1879
Russell	D. A. F. M. R., per literas et sermonem
Renehan	R. R., CPh 82 (1987), 43 ff.
Salmasius	C. S., Ep. III, ad. P. Putean., in Epistolarum libro primo, 1656
Scaligerus	J. J. S., sua manu in exemplari Stephanianae, nunc Bodl. Auct. K. 5. 12, et in Heinsiana
Schenkl	H. S., in Hobeiniana
Schottus	A. S., in Heinsiana
Shorey	P. S., CPh 10 (1915), 452 f.
Stephanus	H. S., in editione
Toup	J. T., in Emendationisbus ad Suidam, 1790
Valkenaer	L. K. V., in editione Ammonii De differentia, 1822, p. 218
Wakefield	G. W., Sylva Critica, 1789–95
Wakefield (D^2)	G. W., sua manu in exemplari Davisianae alterae, nunc BL G7796
Wilamowitz	U. von W-Moellendorff, in editione Diss. 2, Gr. Lesebuch, 1902

SIGLA

CODICES

R Parisinus graecus 1962, saeculi IX

- R^1 scriba in revisendo, vel corrector eiusdem aetatis
- R^2 doctus quidam sequioris aetatis (saec. XIII?)
- R^3 doctus vel docti saeculi XV

Coniecturas ubique suppeditant:

- U Vaticanus graecus 1390, saeculi XIII
- I Laurentianus Conv. Sopp. 4, saeculi XIV

Rariores:

- A Bodleianus Auct. T.4 1, saeculi XIV
- B Bernensis 662, saeculi XVI
- D Ambrosianus R 25 Sup., saeculi XV
- H Harleianus 5760, saeculi XV/XVI
- K Laurentianus Mediceus 85.15, saeculi XIV
- M Monacensis graecus 67, saeculi XVI
- N Monacensis graecus 75, saeculi XVI
- Q Parisinus graecus 1837, saeculi XVI
- V Vindobonensis philol. gr. 335, saeculi XVI
- W Vaticanus graecus 1950, saeculi XIV

SIGLA CETERA

$R^{p.c.}$	R post correctionem de cuius auctore dubitatur
$R^{a.c.}$	R ante correctionem
R^{x}	R ante vel post correctionem (incertum utrum)
R^{mg}	R in margine
R^{uv}	R ut videtur

{ }	delenda
⟨ ⟩	inserenda
†	vox sequens corrupta
† †	corruptela inter cruces latet
⟨* * *⟩	lacuna statuenda
|	(in textu) finis paginae codicis R

1

1 Τί δήποτε οἱ ἐν Διονύσου τὰ δράματα ὑποκρινόμενοι, νῦν μὲν τὰς τοῦ Ἀγαμέμνονος ἱέντες φωνάς, νῦν δὲ τὰς τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ αὖθις Τήλεφόν τινα ὑποδυόμενοι ἢ Παλαμήδην 19r ἢ ἄλλ' ὅτιπερ ἂν τὸ δρᾶμα ἐθέλῃ, οὐδὲν πλημμελὲς οὐδὲ ἔξω τρόπου νομίζονται ποιεῖν, ἄλλοτε ἄλλοι φαινόμενοι οἱ αὐτοί· εἰ δέ τις τὰ μὲν τοῦ Διονύσου φυλάττει τῇ παιδιᾷ καὶ τῷ θεάτρῳ, ἡγεῖται δέ τι εἶναι αὐτῷ δρᾶμα πολιτικόν, οὐκ ἰαμβείων τινῶν, μὰ Δία, πρὸς ἕνα ἑορτῆς καιρὸν ὑπὸ ποιητοῦ τέχνῃ συντεθέντων, οὐδὲ ᾀσμάτων χορῷ ἐς ἁρμονίαν συνταχθέντων, ἀλλὰ τῆς περὶ τὸν βίον πραγματείας, ὅπερ ἂν εἴη τῷ φιλοσόφῳ δρᾶμα ἀληθέστερον μὲν τῇ ὑποθέσει, διηνεκὲς δὲ τῷ χρόνῳ, διδασκόμενον δὲ ὑπὸ ποιητῇ τῷ θεῷ, κᾆτά τις τὸ δρᾶμα τοῦτο ὑποδυόμενος καὶ τάξας ἑαυτὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ χοροῦ, φυλάττοι μὲν τὸ τῶν ποιημάτων ἀξίωμα, σχηματίζοιτο δὲ τῷ ἤθει τοῦ λόγου πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ὧν δραματουργεῖ ὁ θεός· ἆρ' ἄν τις ἡγήσαιτο τοῦτον πλημ-

1 titt. *Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου τῶν ἐν Ῥώμῃ διαλέξεων τῆς πρώτης ἐπιδημίας· α´ ὅτι πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἁρμόσεται ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος* (unc.) in mrg. *ε´* (min.) et *Μαξίμου φιλοσοφούμενα* (unc.)

5 *ἄλλ' ὅτιπερ* R^{2} e *ἄλλότιπερ* **7–8** *τῇ παιδιᾷ* Davies^{2} *τὴν παιδιὰν* R **8** *⟨καὶ⟩ αὐτῷ* Reiske **9** *ἰαμβείων* U *ἰαμβίων* R **10** *τέχνῃ* Markland *τέχνης* R

μελῆ καὶ πολύφωνον καὶ οἷον τὸν Πρωτέα διηγεῖται Ὅμηρος ἥρω θαλάττιον, πολύμορφόν τινα καὶ παντοδαπὸν τὴν φύσιν; ἢ καθάπερ εἰ μουσικῆς τέχνης καὶ δυνάμεως τοῖς ἀνθρώποις ἔδει πρὸς εὐδαιμονίαν, οὐθεὶς ἂν δήπου λόγος ἦν ἀνδρὸς πρὸς μὲν τὸν Δώριον τρόπον ἡρμοσμένου καλῶς, εἰ δέ που ἐδέησεν Ἰαστὶ ἁρμόσασθαι ⟨ἢ⟩ κατὰ τὸ Αἰόλιον ἦθος, ἀφώνου γιγνομένου ἐν τῇ πολυφωνίᾳ τῆς τέχνης.

2 *Ἀλλ' ἐπεὶ ᾠδῆς μὲν καὶ τῆς ἐκ μελῶν ψυχαγωγίας ὀλίγη τοῖς ἀνθρώποις χρεία, δεῖ δέ τινος ἄλλης μούσης ἀνδρικωτέρας, ἣν Ὅμηρος μὲν Καλλιόπην ὀνομάζων χαίρει, ὁ Πυθαγόρας δὲ φιλοσοφίαν, ἄλλος δὲ ἴσως ἄλλο τι, τὸν τῇ μούσῃ ταύτῃ κάτοχον ἄνδρα καὶ λόγον ἆρα ἧττον ἐκείνων* 19v *τῶν ᾠδικῶν ἡρμόσθαι δεῖ πολυφώνως τε | καὶ πολυτρόπως, σῴζοντα μὲν ἀεὶ τὸ τῶν ποιημάτων κάλλος, μηδέποτε δὲ ὑπ' ἀφωνίας ἐκπληττόμενον; εἰ μὲν γάρ ἐστιν εἷς χρόνος βίου ἐν τῷ μακρῷ τούτῳ καὶ διηνεκεῖ αἰῶνι ἐνδεὴς φιλοσόφου λόγου, οὐθὲν δεῖ τῆς πολυμεροῦς ταύτης καὶ πολυτρόπου μούσης τε καὶ ἁρμονίας, ἢ εἴπερ τὰ ἀνθρώπινα εἰς ἓν σχῆμα συνταχθέντα ὁμοίως πρόεισιν, οὔτε εἰς λύπας ἐξ ἡδονῆς οὔτε εἰς ἡδονὴν ἐκ λύπης μεθιστάμενα, οὔτε πάθος ἀμείβοντα ἐκ πάθους, οὔτε ἄνω καὶ κάτω στρέφοντα καὶ μεταβάλλοντα τὴν ἑκάστου γνώμην·*

20 Od. 4.450–459 **28** Plato Phdr. 259d, Phdo 61a **30** cf. Aet. Plac. 1.3.8 (58 B15 D–K)

24 *Ἰαστὶ* Russell *Ἰάστιον* R *ἢ* add. Dübner **31** *ἆρα* Acciaiolus *ἄρα* R **34** *εἷς* Koniaris[4] *τις* R **35** *ἐνδεὴς* Koniaris[4] *ἀδεὴς* R **37** *ἢ* U *ἡ* R **39** *μεθιστάμενα* R[1] e *μεθιστάμεννα*

τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

ἀντίστροφα γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀνθρωπίνων βουλεύεται τὸ δαιμόνιον, καὶ ἔστιν αὐτῶν ἐφήμερος ἡ φύσις. ὥσπερ οὖν τῶν ποταμῶν οὓς ἀφιᾶσιν αἱ ἀέναοι πηγαί, τὸ μὲν ὄνομα ἕν, {ὁ} Σπερχειὸς ἢ Ἀλφειὸς ἢ ἄλλο τι, ἀμείβουσα δὲ ἡ γένεσις τὸ ἐπιὸν πρὸς τὸ οἰχόμενον ἐξαπατᾷ τὴν ὄψιν τῇ συνεχείᾳ τῆς φορᾶς, ὡς ἑνὸς ὄντος ποταμοῦ διηνεκοῦς καὶ ἡνωμένου· οὕτω καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὥσπερ ἐκ πηγῆς ἀενάου ῥεῖ ἡ γένεσις καὶ ἡ χορηγία, ὀξέως μὲν καὶ μετὰ ἀμηχάνου τάχους, ἀνεπαίσθητος δὲ ἡ φορά, καὶ ἐξαπατᾶται ὁ λογισμὸς ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἡ ὄψις, καὶ καλεῖ βίον ἕνα καὶ τὸν αὐτόν· τὸ δέ ἐστιν χρῆμα πολύμορφον καὶ παντοδαπόν, πολλαῖς μὲν τύχαις, πολλοῖς δὲ πράγμασιν, πολλοῖς δὲ καιροῖς ἀλλοιούμενον. ἐπιτέτακται δὲ αὐτῷ ὁ λόγος, σχηματιζόμενος ἀεὶ τοῖς παροῦσιν, ὥσπερ ἰατροῦ τέχνη ἐπὶ σώματι οὐχ ἑστῶτι, ἀλλὰ φερομένῳ ἄνω καὶ κάτω καὶ ὑπὸ κενώσεως καὶ πλησμονῆς κυκωμένῳ, οἰκονομοῦσα αὐτοῦ τὴν ἔνδειαν καὶ τὸν κόρον· 20r τοῦτο καὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ ὁ τῶν φιλοσόφων δύναται λόγος, ξυναρμοζόμενος τοῖς πάθεσιν καὶ πεπαίνων μὲν τὰ σκυθρωπά, συνευφημῶν δὲ τοῖς φαιδροτέροις.

Εἰ δὲ διὰ βίου τάξις μία καὶ εἶδος ἕν, ἑνὸς ἔδει λόγου 3
καὶ ἤθους ἑνός· νῦν δὲ ἀοιδοῦ μὲν πρὸς κιθάραν μινυρίζοντος καιρὸς εἷς, ἐπειδὰν πλήθωσιν αἱ τράπεζαι

42–43 Od. 18.136–137 **45ff.** Heraclit. frr. B 12, B 49a, B 91 D–K; Plato Smp. 207de, Crat. 402a

47 del. Lascaris **59** *κενώσεως* U *κένῳ, ἕως* R **62** *πεπαίνων μὲν* R[1] e *πεπαίνωμὲν*

σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
οἰνοχόος προχέῃσιν,

καὶ ῥήτορος καιρὸς εἷς, ἐπειδὰν ἀθροισθῇ τὰ δικαστήρια, καὶ ποιητοῦ καιρὸς ⟨εἷς⟩ ἐν Διονυσίοις, ἐπειδὰν χοροῦ δέῃ· τῷ δὲ φιλοσόφῳ λόγῳ οὐδεὶς ἀποτέτμηται καιρὸς ἴδιος, ἀλλὰ συμπέφυκεν ἀτεχνῶς τῷ βίῳ καὶ ἀνακέκραται, καθάπερ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ φῶς· τίς γὰρ ἂν ἐπινοήσαι ὀφθαλμοῦ ἔργον, ἀφελὼν τὸ φῶς; ἀλλ' ὄψις μὲν ἤδη καὶ ἐν νυκτὶ θαρσεῖ, ἀμβλὺ μὲν ὁρῶσα, εἰκάζουσα δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ τὴν χειραγωγίαν· τοῦ δὲ τῶν ἀνθρώπων βίου ἂν ἀφέλῃς λόγον, οἰχήσεται κατὰ κρημνῶν τινῶν πονηρὰς καὶ ἀσαφεῖς ὁδοὺς καὶ τραχείας, οἵας ὁδοὺς καὶ τὸ βαρβαρικὸν ἔρχεται, ὅσον αὐτοῦ μὴ μετέσχεν λόγου, τὸ μὲν ληϊζόμενον, † τὸ δὲ μένον, † τὸ δὲ μισθοφοροῦν, τὸ δὲ πλανώμενον. ἀλλ' αἰπολίου μὲν {ἂν} ἀποστήσας τὸν ποιμένα καὶ ἀφελὼν τὴν σύριγγα, διέλυσας τὸ αἰπόλιον· τῆς δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀγέλης ἐὰν ἀποστήσῃς τὸν ἡγεμόνα τοῦτον καὶ συναγωγέα λόγον, τί ἄλλο δρᾷς ἢ λυμαίνῃ καὶ διαλύεις ἀγέλην ἥμερον μὲν τὴν φύσιν, δυσπειθῆ δὲ ὑπὸ πονηρᾶς τροφῆς καὶ δεομένην ποιμένος μουσικοῦ, μὴ μάστιγι μηδὲ κέντρῳ κολάζοντος αὐτῶν τὴν ἀπείθειαν. παραπλήσιον γάρ
20v *μοι δοκεῖ δρᾶν ὅστις οὐκ ἀξιοῖ τὸν φιλόσοφον μηδένα παριέναι καιρὸν λόγου, οἷον εἴ τις καὶ ἀνδρὶ δεινῷ τὰ πολέ-*

67–68 Od. 9.9–10 **73 ff.** Plato Resp. 507–509 **82 ff.** Plato Grg. 516a ff. **86–87** Plato Leg. 777a

68 *φορέῃσι* Homerici **70** add. ed. pr. **79** *οἴχεται* Markland **80** del. Koniaris[5] *τὸ δὲ ⟨χρηματιζό⟩μενον* Russell (cf. 151) **81** del. Markland **82** fort. *διαλύσαις* **84** *δρᾷς ἢ* Markland *δράσης* R *δράσεις* U *λυμανῇ* Reiske *διαλύσεις* Reiske **87–88** *γάρ μοι* H *μοι γὰρ* R

μια, ἀγαθῷ μὲν ὁπλιτεύειν, ἀγαθῷ δὲ ἐκηβολεῖν καὶ ἐφ' ἵππου καὶ ξὺν ἅρματι, ἀποκρίναι καιρὸν ἕνα ἐξελόμενος τῆς ὅλης τοῦ πολέμου χρείας καὶ τύχης, πράγματος οὐχ ἑστῶτος οὐδ' ὡμολογημένου.

4 *Ἀθλητῇ μὲν γάρ ἐστιν Ὀλυμπιάσιν ἀγωνισαμένῳ ἀμελῆσαι τοῦ Ἰσθμοῦ· καίτοι κἀνταῦθα ἐπονείδιστος ἡ ῥαθυμία, καὶ οὐκ ἀνέχεται ἡ φιλότιμος ψυχὴ ῥαστώνης πόθῳ τὸ μὴ διὰ πάντων ἐλθεῖν, καὶ μετασχεῖν μὴ κοτίνου μόνον Ὀλυμπιάσιν, ἀλλὰ καὶ πίτυος Ἰσθμικῆς καὶ σελίνου Ἀργολικοῦ καὶ μήλων Πυθικῶν· καὶ ταῦτα οὐκ αὐτὴ ἔχουσα ἡ ψυχὴ τὴν αἰτίαν τῆς ἀγωνίας, ἀλλὰ διὰ τὴν συνοίκησίν τε καὶ πρὸς τὸ σῶμα ὁμιλίαν συναπολαύουσα τῆς νίκης αὐτῷ καὶ τῶν κηρυγμάτων· ὅπου δὲ καὶ ὁ πόνος τῆς ψυχῆς αὐτῆς καὶ τὸ ἀγώνισμα τῆς ψυχῆς μόνης καὶ νίκη μόνης, ἐνταῦθα παρόψεταί τινα ἀγῶνος καιρὸν καὶ ῥαθυμήσει ἐκοῦσα, ὅπου μήτε μῆλα μήτε κότινος τὸ ἆθλον, ἀλλ' ἀντὶ τούτων ὡραιότερον μὲν πρὸς φιλοτιμίαν, ἀνυσιμώτερον δὲ τοῖς θεαταῖς πρὸς ὠφέλειαν, εὐδρομώτερον δὲ τῷ λέγοντι πρὸς πίστιν † βίου; οἱ δε καιροὶ τῆς ἀγωνίας καὶ οἱ τόποι ἄλλοτε ἄλλοι ἄφνω κηρυττόμενοι καὶ ἀθροίζοντες πλῆθος Ἑλληνικὸν αὐτόκλητον καὶ αὐτεπάγγελτον καὶ ξυνιὸν οὐκ ἐφ' ἡδονῇ ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ ἀρετῆς ἐλπίδι, ὅπερ οἶμαι τῇ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ ἡδονῆς συγγενέστερον. ἰδεῖν γοῦν ἔστιν ἐπὶ μὲν τὰς ἄλλας θέας, ὁπόσαι ῥώμης ἢ τέχνης σωμάτων, ἀφικνούμενον σπουδῇ οὐδένα τῶν θεατῶν ὡς | 21r τὸ θέαμα ζηλώσοντα ἢ μιμησόμενον· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἐξ ἀλλο-*

93 *ὡμολογημένου* R^1 e *ὁμολογημένου* **105** *ἀλλά τι* Markland **107** *ὠφέλειαν* U *ὠφελιαν* (sine acc.) R **108** *πίστιν βίου* crucibus notat Koniaris[5] **109** *πλῆθος* Davies[2] *πλὴν* R *πᾶν τὸ* Koniaris[5] Reiskium secutus (*πᾶν*) **112** *ἡδονῆς* U *ἡδονὴ* R **114** *ἀφικνούμενον* Davies[2] *ἀφικνουμένους* R **115** *ζηλώσοντα* $R^{p.c.}$ U *ζηλόσαντα* R

τρίων πόνων τὰς ἡδονὰς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐρανιζόμεθα, καὶ ἐκ μυρίων θεατῶν οὐδεὶς ἂν εὔξαιτο εἷς εἶναι τῶν ἐν μέσῳ τῷ σταδίῳ κονιωμένων ἢ θεόντων, ἢ ἀγχόντων ἢ ἀγχομένων, ἢ ⟨τυπτόντων ἢ⟩ τυπτομένων, πλὴν εἴ πού τις ἀνδραποδώδης ψυχή· ἐνταῦθα δὲ τοσοῦτον οἶμαι καὶ τὴν ἀγωνίαν τήνδε ἐκείνης τῆς ἀγωνίας φιλοτιμοτέραν εἶναι, καὶ τοὺς πόνους τῶν πόνων ἀνυσιμωτέρους, καὶ τὸ θέατρον τοῦ θεάτρου συμπαθέστερον, ὥστε οὐδεὶς τῶν παρόντων νοῦν ἔχων οὐκ ἂν εὔξαιτο ἀποθέμενος τὸν θεατὴν ἀγωνιστὴς γενέσθαι.

5 *Τί δήποτ᾽ οὖν τὸ τούτου αἴτιον; ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων τέχνας καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις ταλαιπωρίας οὐ πᾶσα ἀνέχεται σαρκῶν φύσις, οὐδέ ἐστιν τὸ χρῆμα κομιδῇ ἑκούσιον, ἀλλὰ αὐτοφυὲς καὶ αὐτόματον καὶ εἰς ὀλίγους ἐκ πολλῶν ἧκον· ἢ γὰρ κατὰ μέγεθος φῦναι δεῖ Τιτόλμῳ ὅμοιον, ἢ κατὰ καρτερίαν Μίλωνι, ἢ κατὰ ῥώμην Πουλυδάμαντι, ἢ κατὰ τάχος Λασθένει· εἰ δέ τις ἀσθενέστερος μὲν ὢν τοῦ Ἐπειοῦ, αἰσχίων δὲ τοῦ Θερσίτου, μικρότερος δὲ τοῦ Τυδέως, βραδύτερος δὲ τοῦ Αἴαντος καὶ πάσας τὰς τοῦ σώματος ἐλαττώσεις ἠθροισμένας ἔχων ζηλῶσαι τὴν ἀγωνίαν, ἦ ἔρωτα ἠράσθη κενὸν καὶ ἀτελεύτητον. τὰ δὲ τῆς ψυχῆς ἀγωνίσματα ἔμπαλιν ἔχει τοῖς ἐκεῖ· ὀλίγον γὰρ καὶ σπάνιον ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τὸ μὴ πεφυκός· οὐ γὰρ αὐτοφυεῖς αἱ τῆς ψυχῆς ἀρεταί, οὐ γὰρ αὐτόματοι· ἀλλὰ προεξεργάζεται μέν τι καὶ ἡ φύσις, ὅσον ὑποβάλλειν*

133–134 Il. 2.216, 5.801, 11.544ff.; cf. Athen. 10.436e, Suda s. v. *Ἐπειοῦ δειλότερος*

119 add. Reiske **121** *τήνδε* U *τῆνδε* R **135** *ἠθροισμένας* R p.c. e *ἠθροιμένας* **136** *ἦ* U p.c. *ἢ* R **137** *ἔχει* U p.c. I *ἔχειν* R **139** *οὐ γὰρ*] *οὐδὲ* Russell

κρηπῖδα ὀλίγην μεγάλῳ τειχίῳ ἢ τρόπιν μικρὰν ὑψηλῇ ὁλκάδι· συγκατῴκισεν δὲ ὁ θεὸς τοῖς | λογισμοῖς ἔρωτα 21v *καὶ ἐλπίδα, τὸν μὲν ὡσπερεὶ πτέρωμά τι κοῦφον καὶ μετάρσιον, ἐπαῖρόν τε καὶ ἀνακουφίζον τὴν ψυχὴν καὶ παρέχον αὐτῇ δρόμον ἐπὶ τὰς αὐτῆς ὀρέξεις· καλοῦσιν δὲ οἱ φιλόσοφοι τὸ πτέρωμα τοῦτο ὁρμὴν ἀνθρωπίνην· αἱ δὲ ἐλπίδες συγκατῳκισμέναι τῇ ψυχῇ παραμύθιον ταῖς ἑκάστου ὁρμαῖς, οὐ κατὰ τὸν Ἀττικὸν ποιητὴν τυφλαὶ ἀλλὰ ὀξυωπεῖς πάνυ, οὐκ ἐῶσιν αὐτὴν ἀπαγορεῦσαι πονοῦσαν, ὡς τευξομένην πάντως ὧν ἐρᾷ. πάλαι γὰρ ἂν οὐκ οὔσης ἐλπίδος καὶ ὁ χρηματιστὴς ἐπαύσατο χρηματιζόμενος, καὶ ὁ μισθοφόρος στρατευόμενος, καὶ ὁ ἔμπορος πλέων, καὶ ὁ λῃστὴς ληϊζόμενος, καὶ ὁ ἀκόλαστος μοιχεύων· ἀλλ' οὐκ ἐῶσιν αἱ ἐλπίδες, προστάττουσαι τούτους ἀνήνυτα πονεῖν καὶ ἀτελεύτητα, τὸν μὲν χρηματιστὴν ὡς πλουτήσοντα, τὸν δὲ πολεμοῦντα ὡς νικήσοντα, τὸν δὲ πλέοντα ὡς σωθησόμενον, τὸν δὲ ληϊζόμενον ὡς κερδανοῦντα, τὸν δὲ μοιχεύοντα ὡς λησόμενον· κᾆτά τις ἕκαστον ὑπολαβοῦσα αἰφνίδιος συμφορὰ ἐσύλησεν μὲν τὸν χρηματιστήν, ἀπέκτεινεν δὲ τὸν μισθοφόρον, κατέδυσεν δὲ τὸν ἔμπορον, ἔλαβεν δὲ τὸν λῃστήν, ἐφώρασεν δὲ καὶ τὸν μοιχόν, καὶ ἀπολώλασιν αὐτοῖς αἱ ὀρέξεις αὐταῖς ἐλπίσιν. οὐδὲν γὰρ τούτων περιέλαβεν μέτρῳ οὐδὲ ὥρισεν ὁ θεός, οὔτε πλοῦτον οὔτε ἡδονὰς οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀνθρωπίνων {ἢ} ἐπιθυμημάτων, ἀλλ' ἔστιν αὐτῶν ἄπειρος ἡ οὐσία· ἔνθεν που καὶ οἱ διώκοντες ταῦτα ἐμπλησθέντες αὐτῶν διψῶσιν μᾶλλον· ἔλαττον γὰρ*

143 Plato Phdr. 246aff. **145–146** e.g. Plato Phil. 35d, [Plato] Defin. 415e; S.V.F. 3.171 **148** [Aesch.] P.V. 250

145 *αὐτῆς* ed. pr. *αὐτῆς* R **164** del. I[p.c.] an delendum et *ἐπιθυμημάτων*?

τὸ ληφθὲν τοῦ προσδοκωμένου. ὁπόταν δὲ ᾄξῃ ψυχὴ ἐπὶ 22r πρᾶγμα ἑστὸς καὶ ὡμολογημένον καὶ πεπερασμένον καὶ ὡρισμένον, καὶ καλὸν μὲν τῇ φύσει, ἀνυστὸν δὲ τῷ πόνῳ, ληπτὸν δὲ τῷ λογισμῷ, διωκτὸν δὲ τῷ ἔρωτι, καταληπτὸν δὲ τῇ ἐλπίδι, τότε γίγνεται ἡ τῆς ψυχῆς ἀγωνία ἐπιτυχὴς καὶ τελεσιουργὸς καὶ νικηφόρος· ἔστιν δὲ τοῦτο οὐκ ἄλλο τι ἢ οὗπερ εἵνεκα ταυτὶ τὰ θέατρα οἱ φιλοσοφοῦντες ἀθροίζουσιν.

6 Πάλιν αὖ μοι δεῖ τῆς τῶν ἀθλητῶν εἰκόνος. ἐκείνων μέν γε εὔξαιτ' ἂν ἕκαστος μηδένα ἀγωνιστὴν ἄλλον παρελθεῖν ἐπὶ τὸ στάδιον, ἀλλ' ἀκονιτὶ νικᾶν αὐτός· δεῖ γὰρ νικᾶν ἐκ πολλῶν ἕνα· ἐνταῦθα δὲ οὗτος μάλιστα τῶν ἀγωνιστῶν νικηφόρος ὃς ἂν πολλοὺς ἐπὶ τὴν ἀγωνίαν παρακαλέσῃ. εἰ γάρ, ὦ θεοί, ἐμῶν θεατῶν γένοιτό τις συναγωνιστὴς ἐμοὶ ἐπὶ ταυτησὶ τῆς ἕδρας συγκονιόμενος καὶ συμπονῶν· ἐγὼ τότε εὐδοκιμῶ, στεφανοῦμαι τότε, κηρύττομαι τότ' ἐν τοῖς Πανέλλησιν. ἕως δὲ νῦν ἀστεφάνωτος εἶναι ὁμολογῶ καὶ ἀκήρυκτος, κἂν ὑμεῖς βοᾶτε. τί γάρ ἐμοὶ ὄφελος τῶν πολλῶν λόγων καὶ τῆς συνεχοῦς ταύτης ἀγωνίας; ἔπαινοι; ἅλις τούτων ἔχω· δόξα; διακορής εἰμι τοῦ χρήματος. τὸ δὲ ὅλον, ἐπαινεῖ τις λόγους καὶ οὐ λέγει, φωνὴν ἔχων, ἀκοὴν ἔχων; ἐπαινεῖ τις φιλοσοφίαν καὶ οὐ λαμβάνει, ψυχὴν ἔχων, διδάσκαλον ἔχων; γέγονεν τοίνυν τὸ χρῆμα οἷον αὐλήματα ἢ κιθαρίσματα, ἢ εἴ τις ἄλλη ἐν Διονύσου μοῦσα τραγική τις ἢ κωμῳδική· ἐπαινοῦσιν μὲν πάντες, μιμεῖται δὲ οὐδείς.

167 *ᾄξῃ* Dübner Davisium secutus *ἄξῃ* R **168** *ὡμολογημένον* R[1] e *ὁμολογημένον* **176** *ἀγωνιστὴν* R[1] e *ἀγωνιστικὴν* **177** *ἀκονιτὶ* I *ἀκονιτεὶ* R *αὐτός* Davies[2] *αὐτάς* R **179** *πολλοὺς*] *πλείστους* Koniaris[5] **181** *συγκονιόμενος* Reiske *συγκονιούμενος* R **182** *εὐδοκιμῶ* Davies[2] *εὐδοκίμως* R **186** *δόξα* ed. pr. *δόξαν* R **191** *ἢ* Markland *καὶ* R

Ἢ κἀνταῦθα πάμμηκες διαφέρει ἔπαινος ἡδονῆς; ἥδον- 7
ται μὲν γὰρ πάντες ἀκροώμενοι, ὃς δ' ἂν τῷ ὄντι ἐπαι-
νέσῃ, καὶ μιμήσεται· μέχρι δέ τις μὴ ζηλοῖ, οὐκ ἐπήνεσεν.
ἤδη τις καὶ ὑπὸ αὐλημάτων ἀνὴρ ἄμουσος διετέθη μουσι-
κῶς, καὶ τὰ ὦτα | ἔναυλος ὢν διαμέμνηται τοῦ μέλους καὶ 22v
μινυρίζει πρὸς αὑτόν. κἂν τοῦτό τις ὑμῶν τὸ πάθος ζηλω-
σάτω· τάχα γάρ που ἐρασθήσεται καὶ τῶν αὐλῶν αὐτῶν.
ἀνὴρ φιλοθρέμμων ὄρνιθας εἶχεν τῶν ἡδὺ μὲν φθεγγομέ-
νων τὸ ὄρθριον δὴ τοῦτο, ἄσημον δὲ καὶ οἷον ὄρνιθας
εἰκός. ἦν αὐτῷ γείτων αὐλητικός. ἀκροώμενοι δὲ οἱ ὄρνι-
θες διαμελετωμένου τοῦ αὐλητοῦ καὶ ἀντᾴδοντες αὐτῷ
ὁσημέραι, ἐτυπώθησαν τῇ ἀκοῇ πρὸς τὰ αὐλήματα, καὶ
τελευτῶντες ἀρξαμένου αὐλεῖν συνεπήχουν πρὸς τὸ ἐνδό-
σιμον, δίκην χοροῦ. ἄνθρωποι δὲ ὄντες οὐδὲ κατὰ ὄρνιθας
ξυνᾴσονται ἡμῖν, ἀκούοντες θαμὰ οὐκ ἀσήμων αὐλημάτων,
ἀλλὰ νοερῶν λόγων καὶ διηρθρωμένων καὶ γονίμων καὶ
πρὸς μίμησιν εὖ πεφυκότων; ὥστε ἔγωγε τέως καὶ πρὸς
ἅπαντας ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων σιγὴν ἔχων καὶ μηδὲν σεμνὸν
μηδὲ ὑπέραυχον μήτε ἰδίᾳ μήτε εἰς κοινὸν εἰπών, νῦν μοι
δοκῶ ὑμῶν εἵνεκεν γαυρότατα ἂν καὶ μεγαλαυχότατα εἰ-
πεῖν.

Παρελήλυθεν εἰς ὑμᾶς, ὦ νέοι, παρασκευὴ λόγων αὕτη
πολύχους καὶ πολυμερὴς καὶ πάμφορος, καὶ ἐπὶ πάσας ἐξι-
κνουμένη ἀκοὰς καὶ πάσας φύσεις, καὶ πάσας ζηλώσεις
λόγων καὶ πάσας παιδευμάτων ἰδέας, ἀταμίευτος καὶ ἄμι-
σθος καὶ ἀπροφάσιστος καὶ ἄφθονος, ἐν μέσῳ κειμένη
τοῖς δυναμένοις λαβεῖν. εἴτε τις ῥητορείας ἐρᾷ, οὗτος αὐτῷ

196ff. Plato Resp. 411a

199 *αὐλημάτων* Markland **207** fort. *ξυνᾴσεσθε* **211** *εἰ-πών* U^p.c.^I *εἰπεῖν* R **217** *λόγων* R[1] e *λόγον*

δρόμος λόγου πρόχειρος καὶ πολυαρκὴς καὶ εὔπορος καὶ ὑψηλὸς καὶ ἐκπληκτικὸς καὶ ἄρρατος καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἄκμητος· εἴτε τις ποιητικῆς ἐρᾷ, ἡκέτω πορισάμενος ἄλλοθεν τὰ μέτρα μόνον, τὴν δὲ ἄλλην χορηγίαν λαμβανέτω ἐντεῦθεν, {ἐκ ποιητικῆς} τὸ σοβαρόν, τὸ ἐπιφανές, τὸ λαμπρόν, 23r τὸ γόνιμον, τὸ ἔνθεον, τὴν οἰκονομίαν, | τὴν δραματουργίαν, τὸ κατὰ τὰς φωνὰς ἀταμίευτον, τὸ κατὰ τὴν ἁρμονίαν ἄπταιστον· ἀλλὰ πολιτικῆς καὶ τῆς περὶ δήμους καὶ βουλευτήρια παρασκευῆς ἥκεις ἐνδεὴς ὤν; σὺ μὲν καὶ πεφώρακας τὸ ἔργον· ὁρᾷς τὸν δῆμον, ὁρᾷς τὸ βουλευτήριον, τὸν λέγοντα, τὴν πειθώ, τὸ κράτος. ἀλλὰ τούτων μέν τις ὑπερορᾷ, φιλοσοφίαν δὲ ἀσπάζεται καὶ ἀλήθειαν τιμᾷ; ἐνταῦθα ὑφαιρῶ τῆς μεγαλαυχίας, ὑφίεμαι, οὐχ ὁ αὐτός εἰμι· μέγα τὸ χρῆμα καὶ δεόμενον προστάτου οὐ δημοτικοῦ, μὰ Δία, οὐδὲ ἐρχομένου χαμαί, οὐδὲ ἀνακεκραμένου τῷ τῶν πολλῶν τρόπῳ.

8 Εἰ μὲν οὖν τις τοῦτ᾽ εἶναι φιλοσοφίαν λέγει, ῥήματα καὶ ὀνόματα, ἢ τέχνας λόγων, ἢ ἐλέγχους καὶ ἔριδας καὶ σοφίσματα καὶ τὰς ἐν τούτοις διατριβάς, οὐ χαλεπὸν εὑρεῖν τὸν διδάσκαλον· πάντα ὑμῖν μεστὰ τοιούτων σοφιστῶν, εὔπορον τὸ χρῆμα καὶ ταχὺ ἀναφαινόμενον· θαρσήσαιμι δ᾽ ἂν ἔγωγε εἰπεῖν ὅτι τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας πλείους οἱ διδάσκαλοι τῶν μαθητῶν. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὀλίγη τοῦ φιλοσοφεῖν μοῖρα, καὶ τοσαύτη ὅσην αἰσχρὸν μὲν μὴ εἰδέναι, οὐ σεμνὸν δὲ εἰδέναι, διαφεύγωμεν τὸ αἰσχρὸν καὶ ταῦτα εἰδότες, μὴ καλλωπιζώμεθα δὲ ἐπ᾽ αὐτοῖς· ἦ γὰρ ἂν πολλοῦ ἄξιοι καὶ οἱ γραμματισταὶ εἶεν, πραγματευόμενοι

246–247 Plato Grg. 485d

224 del. $I^{p.c.}$ **243** ὅσην ed. pr. ὅσῃ R **244** διαφεύγωμεν R^2 e διαφεύγομεν **245** καλλωπιζώμεθα R^2 e καλλωπιζόμεθα ἦ U ἢ R

περὶ τὰς συλλαβὰς καὶ συμψελλίζοντες ἔθνει παίδων ἀνοητοτάτῳ. τὸ δὲ ἐν φιλοσοφίᾳ κεφάλαιον καὶ ἡ ἐπ' αὐτὸ ὁδὸς δεῖται διδασκάλου τὰς τῶν νέων ψυχὰς ξυνεπαίροντος καὶ διαπαιδαγωγοῦντος αὐτῶν τὰς φιλοτιμίας, καὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ λύπαις καὶ ἡδοναῖς τὰς ὀρέξεις αὐτῶν συμμετρουμένου· οἷόν που καὶ οἱ πωλευταὶ δρῶσιν, μήτε ἀποσβεννύντες τὸν θυμὸν τῶν πωλευμάτων, μήτε ἐφιέντες αὐτοῖς ἀνέδην χρῆσθαι τῇ | γενναιότητι. οἰκονομεῖ δὲ πώλου μὲν 23v *θυμὸν χαλινὸς καὶ ῥυτῆρες καὶ ἱππέως καὶ ἡνιόχου τέχνη· ψυχὴν δὲ ἀνδρὸς λόγος οὐκ ἀργὸς οὐδὲ ῥυπῶν οὐδὲ ἠμελημένος, ἀλλὰ ἀνακεκραμένος ἤθει καὶ πάθει καὶ μὴ παρέχων σχολὴν τοῖς ἀκροωμένοις τὰς φωνὰς ἐξετάζειν καὶ τὰς ἐν αὐταῖς ἡδονάς, ἀλλὰ ἀνίστασθαι προσαναγκάζων καὶ συνενθουσιᾶν, ὥσπερ ὑπὸ σάλπιγγι νῦν μὲν τὸ ἐφορμητικὸν φθεγγομένῃ, νῦν δὲ τὸ ἀνακλητικόν.*

Εἰ τοιούτου δεῖ λόγου τοῖς φιλοσοφίας ἐφιεμένοις, τὸν 9 *ἔχοντα ἀθρητέον καὶ δοκιμαστέον καὶ αἱρετέον, ἐάν τε πρεσβύτης οὗτος ᾖ ἐάν τε νέος, ἐάν τε πένης ἐάν τε πλούσιος, ἐάν ⟨τε ἄδοξος ἐάν τε⟩ ἔνδοξος· ἀσθενέστερον δέ, οἶμαι, καὶ νεότητος γῆρας καὶ πλούτου πενία καὶ δόξης ἀδοξία. οἷς δ' ἂν τὰ ἐλαττώματα ταῦτα προσῇ, ῥᾷον ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἄνθρωποι παραγίγνονται, καὶ γεγόνασιν αἱ παρὰ τῆς τύχης συμφοραὶ πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδια· καὶ ὅτι μὲν πένης ἦν ὁ Σωκράτης, ὁ πένης εὐθὺς μιμήσεται τὸν Σωκράτην· ὡς ὠνάμεθα ὅτι μὴ καὶ οἱ σιμοὶ καὶ οἱ προγάστορες ἀμφισβητοῦσιν φιλοσοφίας· ὅτι δὲ Σωκράτης οὐκ ἐπὶ τοὺς πένητας ὠθεῖτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς ἐνδόξους καὶ τοὺς εὐγενεστάτους, διαμέμνη-*

254 *ἀνέδην* R[w] e *ἀναίδην* **259** *προσαναγκάζων* Markland *προσαναγκάζει* R **265** add. Davies[2] (similia iam antea U[p.c.] et ed. pr.)

ται οὐδείς. ἡγεῖτο γάρ, οἶμαι, ὁ Σωκράτης Αἰσχίνου μὲν φιλοσοφήσαντος καὶ Ἀντισθένους ὄνασθαι ἂν ὀλίγα τὴν Ἀθηναίων πόλιν· μᾶλλον δὲ μηδένα τῶν τότε, πλὴν ἡμᾶς τοὺς ἔπειτα, κατὰ τὴν μνήμην τῶν λόγων· εἰ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐφιλοσόφει, ἢ Κριτίας ἢ Κριτόβουλος ἢ Καλλίας, οὐδὲν ἂν τῶν δεινῶν τοῖς τότε Ἀθηναίοις ξυνέπεσεν. οὐδὲ γὰρ ἡ Διογένους ζήλωσις θυλάκιον καὶ βακτηρία, ἀλλ' ἔξε-
24r *στίν που καὶ ταῦτα περιβεβλημένον Σαρδαναπάλλου εἶναι κακοδαιμονέστερον. ὁ Ἀρίστιππος ἐκεῖνος πορφυρίδι ἀμπισχόμενος καὶ μύροις χριόμενος, οὐχ ἧττον τοῦ Διογένους ἐσωφρόνει. ὥσπερ γάρ, εἴ τις δύναμιν σώματος παρεσκευάσατο οὐδὲν ὑπὸ πυρὸς λυμαινομένην, ἐθάρσει ἄν, οἶμαι, καὶ τῇ Αἴτνῃ αὑτοῦ παραδοὺς τὸ σῶμα, οὕτω καὶ ὅστις πρὸς ἡδονὴν παρεσκεύασται καλῶς, οὐδὲ ἐν αὐταῖς ὢν θάλπεται οὐδὲ ἐμπίμπραται οὐδὲ ἐκτήκεται.*

10 *Ἐξεταστέον δὴ τὸν φιλόσοφον οὐ σχήματι, οὐχ ἡλικίᾳ, οὐ τύχῃ, ἀλλὰ γνώμῃ καὶ λόγῳ καὶ παρασκευῇ ψυχῆς, ὑφ' ὧν μόνων χειροτονεῖται φιλόσοφος· τὰ δὲ ἄλλα ταυτὶ παρὰ τῆς τύχης σχήματα ἔοικεν τοῖς ἐν Διονύσου περιβλήμασιν. τὸ μὲν γὰρ τῶν ποιημάτων κάλλος ἓν καὶ ταὐτόν, ἐάν τε δυνάστης ὁ λέγων ᾖ ἐάν τε οἰκέτης· αἱ δὲ χρεῖαι τῶν δραμάτων μεταποιοῦσι τὰ σχήματα· ὁ Ἀγαμέμνων τὸ σκῆπτρον φέρει, ὁ βουκόλος διφθέραν, ὁ Ἀχιλλεὺς ὅπλα, Τήλεφος ῥάκια καὶ θύλακον. ἀκροῶνται δὲ οἱ θεώμενοι*

287 cf. (e. g.) D. L. Vit. 8.69 (de morte Empedoclis)

277–278 *μᾶλλον – λόγων* del. Markland **277** *πλὴν*] *πλέον* Stephanus **277–278** *ἡμᾶς τοὺς* scripsi *ἡμῶν τῶν* R **280** *ξυμπεσεῖν* Meiser **287** *αὐτοῦ* I *αὑτοῦ* R **288** *αὐταῖς*] *αὐτῇ* (vel *ἡδονὰς* pro *ἡδονὴν*) Markland **298** *ῥάκια*] *βακτηρίαν* Markland (cf. 308)

οὐδὲν μᾶλλον τοῦ Τηλέφου ἢ τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἀποτείνεται γὰρ ἡ ψυχὴ ἐπὶ τὰ ποιήματα αὐτά, οὐ τὰς τύχας τῶν λεγόντων. νόμιζε δὴ κἀν τοῖς τῶν φιλοσόφων λόγοις, τὸ μὲν καλὸν οὐκ εἶναι παντοδαπὸν οὐδὲ διαπεφορημένον, ἀλλ' ἓν καὶ αὐτὸ αὐτῷ παραπλήσιον· τοὺς δὲ ἀγωνιστὰς αὐτούς, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι ὑπὸ τῆς τύχης περιβεβλημένον, εἰσπέμπεσθαι ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ βίου, Πυθαγόραν μὲν πορφυρᾷ ἀμπισχόμενον, τρίβωνι δὲ Σωκράτην, Ξενοφῶντα δὲ θώρακι καὶ ἀσπίδι, τὸν δὲ ἐκ τῆς Σινώπης ἀγωνιστήν, κατὰ τὸν Τήλεφον ἐκεῖνον, βακτηρίᾳ καὶ θυλάκῳ. συνετέλει δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ σχήματα αὐτὰ πρὸς τὴν δραματουργίαν, καὶ διὰ | τοῦτο ὁ μὲν Πυθαγόρας ἐξέπληττεν, 24v *ὁ δὲ Σωκράτης ἤλεγχεν, ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔπειθεν, ὁ δὲ Διογένης ὠνείδιζεν. ὦ μακάριοι μὲν τῶν δραμάτων οἱ ὑποκριταί, μακάριοι δὲ τῶν ἀκουσμάτων οἱ θεαταί. τίς ἂν ἡμῖν καὶ νῦν ποιητὴς καὶ ἀγωνιστὴς γένοιτο οὐκ ἀσχήμων οὐδὲ ἄφωνος, ἀλλ' ὁμιλεῖν ἀξιόχρεως θεάτροις Ἑλληνικοῖς; ζητῶμεν τὸν ἄνδρα· τάχα που φανήσεται, καὶ φανεὶς οὐκ ἀτιμασθήσεται.*

2

Ἀρωγοὶ ἀνθρώποις θεοί, πάντες μὲν πᾶσιν, ἄλλοι δὲ ἄλλ- 1
οις ἐνομίσθησαν κατὰ τὴν φήμην τῶν ὀνομάτων, καὶ διένειμαν αὐτοῖς οἱ ἄνθρωποι τιμὰς καὶ ἀγάλματα οἱ ἐς τὰ ἴδια ἕκαστοι ὠφεληθέντες. οὕτω μὲν ναῦται ἐπὶ ἀκλύστου

2 tit. *B εἰ θεοῖς ἀγάλματα ἱδρυτέον* (unc.) in mrg. *ς'* (min.)

304 *αὐτούς*] *αὐτοῦ* Markland **314** *ποιητὴς*] *ὑποκριτὴς* Markland **316** *ζητῶμεν* R[p.c.] e *ζητῶν μὲν*

πέτρας ἀνέθηκαν οἴακας θαλαττίοις· οὕτω δέ τις ποιμένων τὸν Πᾶνα τιμᾷ ἐλάτην αὐτῷ ὑψηλὴν ἐξελόμενος ἢ ἄντρον βαθύ· καὶ γεωργοὶ Διόνυσον τιμῶσιν, πήξαντες ἐν ὀρχάτῳ αὐτοφυὲς πρέμνον, ἀγροικικὸν ἄγαλμα· ἱερὰ δὲ Ἀρτέμιδος πηγαὶ ναμάτων καὶ κοῖλαι νάπαι καὶ ἀνθηροὶ λειμῶνες· ἐπεφήμισαν δὲ καὶ Διὶ ἀγάλματα οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι κορυφὰς ὀρῶν, Ὄλυμπον καὶ Ἴδην, καὶ εἴ τι ἄλλο ὄρος πλησιάζει τῷ οὐρανῷ· ἔστιν που καὶ ποταμῶν τιμή, ἢ κατ' ὠφέλειαν, ὥσπερ Αἰγυπτίοις πρὸς τὸν Νεῖλον, ἢ κατὰ κάλλος, ὡς Θετταλοῖς πρὸς τὸν Πηνειόν, ἢ κατὰ μέγεθος, ὡς Σκύθαις πρὸς τὸν Ἴστρον, ἢ κατὰ μῦθον, ὡς Αἰτωλοῖς
25r πρὸς Ἀχελῷον, ἢ κατὰ νόμον, ὡς Σπαρτιάταις | πρὸς τὸν Εὐρώταν, ἢ κατὰ τελετήν, ὡς Ἀθηναίοις πρὸς Ἰλισσόν. εἶτα ποταμοὶ μὲν διέλαχον τὰς τιμὰς κατὰ τὴν χρείαν τῶν ὠφελουμένων, καὶ αἱ τέχναι τιμῆς θεῶν ἑκάστη εὔπορος, ἄλλο ἄλλη προστησαμένη ἄγαλμα, εἰ δέ πού τι γένος ἀνθρώπων ἐστὶν οὐ θαλάττιον οὐδὲ γεωργικόν, ἀλλ' ἀστυπολοῦν καὶ ἀνακεκραμένον κοινωνίᾳ πολιτικῇ νόμου καὶ λόγου, ἆρα τούτοις ἀγέραστον ἔσται τὸ θεῖον καὶ ἀτίμητον; ἢ τιμήσουσιν μέν, τῇ δὲ φήμῃ μόνῃ, ἀγαλμάτων δὲ καὶ ἱδρυμάτων οὐκ οἰήσονται δεῖν τοῖς θεοῖς; οὐδὲν γὰρ δεῖν τοῖς θεοῖς ἀγαλμάτων οὐδὲ ἱδρυμάτων μᾶλλον ἢ εἰκό-
2 νων ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. ὥσπερ δέ, οἶμαι, τῷ κατὰ τὰς φωνὰς λόγῳ οὐδὲν δεῖ πρὸς σύστασιν χαρακτήρων Φοινικείων

29–30 Plato Phdr. 274c ff.

6 ⟨τοῖς⟩ vel ⟨θεοῖς⟩ θαλαττίοις Reiske **10** ἀνθηροὶ Acciaiolus εὔθηροι R **13** τιμή, ἢ Heinsiana^{2} τιμὴ κατ' $R^{p.c.}$ e τιμὴν κατ' **14** ὠφέλειαν U ὠφέλιαν R **20** ἑκάστη εὔπορος Hobein ἑκάστης ὑπ' ὄρος R **26** οὐδὲν N ed. pr. οὐδὲ R **27** δεῖν scripsi δεῖ R **29** Φοινικείων Wilamowitz Φοινικίων R

τινῶν ἢ Ἰωνικῶν ἢ Ἀττικῶν ἢ Ἀσσυρίων ἢ Αἰγυπτίων, ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια ἐξεῦρεν σημεῖα ταῦτα, ἐν οἷς ἀποτιθεμένη τὴν αὑτῆς ἀμβλύτητα ἐξ αὐτῶν ἀναμάττεται τὴν αὖθις μνήμην· οὕτως ἀμέλει καὶ τῇ τοῦ θείου φύσει δεῖ μὲν οὐδὲν ἀγαλμάτων οὐδὲ ἱδρυμάτων, ἀλλὰ ἀσθενὲς ὂν κομιδῇ τὸ ἀνθρώπειον καὶ διεστὸς τοῦ θείου ὅσον οὐρανὸς γῆς, σημεῖα ταῦτα ἐμηχανήσατο, ἐν οἷς ἀποθήσεται τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα καὶ τὰς φήμας αὐτῶν. οἷς μὲν οὖν ἡ μνήμη ἔρρωται, καὶ δύνανται εὐθὺ τοῦ οὐρανοῦ ἀνατεινόμενοι τῇ ψυχῇ τῷ θείῳ ἐντυγχάνειν, οὐδὲν ἴσως δεῖ τούτοις ἀγαλμάτων· σπάνιον δὲ ἐν ἀνθρώποις τὸ τοιοῦτο γένος, καὶ οὐκ ἂν ἐντύχοις δήμῳ ἀθρόῳ τοῦ θείου μνήμονι καὶ μὴ δεομένῳ τοιαύτης ἐπικουρίας· καὶ οἷον τοῖς παισὶν οἱ γραμματισταὶ μηχανῶνται ὑποχαράττοντες αὐτοῖς σημεῖα ἀμυδρά, οἷς ἐπάγοντες τὴν χειρουργίαν ἐθίζονται τῇ μνήμῃ πρὸς τὴν τέχνην, δοκοῦσιν δή μοι καὶ οἱ νομοθέται, καθάπερ | τινὶ παίδων ἀγέλῃ, ἐξευρεῖν τοῖς ἀνθρώποις 25v ταυτὶ τὰ ἀγάλματα, σημεῖα τῆς πρὸς τὸ θεῖον τιμῆς καὶ ὥσπερ χειραγωγίαν τινὰ καὶ ὁδὸν πρὸς ἀνάμνησιν.

3 Ἀγαλμάτων δὲ οὐχ εἷς νόμος οὐδὲ εἷς τρόπος οὐδὲ τέχνη μία οὐδὲ ὕλη μία· ἀλλὰ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν τιμᾶν τοὺς θεοὺς ἐνόμισαν τῶν ἐν γῇ τοῖς καλλίστοις, ὕλῃ μὲν καθαρᾷ, μορφῇ δὲ ἀνθρωπίνῃ, τέχνῃ δὲ ἀκριβεῖ. καὶ οὐκ ἄλογος ἡ ἀξίωσις τῶν τὰ ἀγάλματα εἰς ἀνθρωπίνην ὁμοιότητα καταστησαμένων· εἰ γὰρ ἀνθρώπου ψυχὴ ἐγγύτατον θεῷ καὶ ἐμφερέστατον, οὐ δήπου εἰκὸς τὸ ὁμοιότατον αὑτῷ περιβαλεῖν, τὸν θεόν, σκήνει ἀτοπωτάτῳ, ἀλλ' ὅπερ

42–48 Plato Prot. 326d

32 *ἀναμάξεται* Markland **35–36** *οὐρανοῦ γῇ* U
42 *καὶ οἷον* Russell *οἷον καὶ* R **56** *θεὸν περιβαλεῖν* U

ἔμελλεν ψυχαῖς ἀθανάτοις εὔφορόν τε ἔσεσθαι καὶ κοῦφον καὶ εὐκίνητον, μόνον τοῦτο τῶν ἐν γῇ σωμάτων ἀνατεῖνον τὴν κορυφὴν ὑψοῦ, σοβαρὸν καὶ γαῦρον καὶ σύμμετρον, οὔτε διὰ μέγεθος ἐκπληκτικόν, οὔτε διὰ χαίτην φοβερόν, οὔτε διὰ βάρος δυσκίνητον, οὔτε διὰ λειότητα ὀλισθηρόν, οὔτε διὰ τραχύτητα ἀντίτυπον, οὔτε διὰ ψυχρότητα ἑρπυστικόν, οὔτε ἰταμὸν διὰ θερμότητα, οὔτε νηκτὸν διὰ μανότητα, οὐκ ὠμοφάγον δι' ἀγριότητα, οὐ ποιηφάγον δι' ἀσθένειαν, ἀλλὰ κεκραμένον μουσικῶς πρὸς τὰ αὑτοῦ ἔργα· {φοβερὸν μὲν δειλοῖς, ἥμερον δὲ ἀγαθοῖς,} βαδιστικὸν μὲν τῇ φύσει, πτηνὸν δὲ τῷ λόγῳ, νηκτὸν δὲ τέχνῃ, σιτοφάγον καὶ γεωπόνον καὶ καρποφάγον καὶ εὔχρουν καὶ εὐσταλὲς καὶ εὐωπὸν καὶ εὐγένειον. διὰ τοιούτου σώματος τύπων τοὺς θεοὺς τιμᾶν ἐνόμισαν οἱ Ἕλληνες.

4 *Τὸ δὲ βαρβαρικὸν ὁμοίως μὲν ἅπαντες ξυνετοὶ τοῦ θεοῦ, κατεστήσαντο δὲ αὐτοῖς σημεῖα ἄλλοι ἄλλα. Πέρσαι μὲν πῦρ, ἄγαλμα ἐφήμερον, ἀκόρεστον καὶ ἀδηφάγον· καὶ*
26r *θύουσιν | Πέρσαι πυρί, ἐπιφοροῦντες αὐτῷ τὴν πυρὸς τροφήν, ἐπιλέγοντες· πῦρ δέσποτα, ἔσθιε. ἄξιον δὲ πρὸς τοὺς Πέρσας εἰπεῖν· ὦ πάντων γενῶν ἀνοητότατον, οἱ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀγαλμάτων ἀμελήσαντες, γῆς ἡμέρου καὶ ἡλίου λαμπροῦ καὶ θαλάττης πλοΐμου καὶ ποταμῶν γονίμων καὶ ἀέρος τροφίμου καὶ αὐτοῦ οὐρανοῦ, περὶ ἓν μάλιστα ἀσχολεῖσθε τὸ ἀγριώτατον καὶ ὀξύτατον, οὐ ξύλων αὐτῷ τροφὴν χορηγοῦντες μόνον οὐδὲ ἱερείων οὐδὲ θυμιαμάτων· ἀλλὰ τούτῳ τῷ ἀγάλματι καὶ τούτῳ τῷ*

57 *ψυχαῖς* U *ψυχῆς* R **62–63** *ἑρπυστικόν* I *ἑρπιστικόν* R **66** uncis inclusi **67** ⟨*τῇ*⟩ *τέχνῃ* HMN **68** *εὔχρουν* U^p.c. I *εὔχνουν* R **69** *εὐσταλὲς* Hobein (*εὐσταλῆ* iam antea U^p.c.) *εὐσταδὲς* R **72** *αὑτοῖς* ed. pr. *αὐτοῖς* R **73** *μὲν* ⟨*γὰρ*⟩ Renehan

θεῷ καὶ τὴν Ἐρετρίαν ἀναλῶσαι δεδώκατε καὶ τὰς Ἀθήνας αὐτὰς καὶ τὰ Ἰώνων ἱερὰ καὶ τὰ Ἑλλήνων ἀγάλματα.

Μέμφομαι καὶ τὸν Αἰγυπτίων νόμον. βοῦν ἐκεῖνοι τιμῶ- 5
σιν καὶ ὄρνιν καὶ τράγον καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Νείλου τὰ θρέμματα· ὧν θνητὰ μὲν τὰ σώματα, δειλοὶ δὲ οἱ βίοι, ταπεινὴ δὲ ἡ ὄψις, ἀγεννὴς δὲ ἡ θεραπεία, αἰσχρὰ δὲ ἡ τιμή. ἀποθνήσκει θεὸς Αἰγυπτίοις καὶ πενθεῖται θεὸς καὶ δείκνυται παρ' αὐτοῖς ἱερὸν θεοῦ καὶ τάφος θεοῦ. καὶ Ἕλληνες μὲν θύουσιν καὶ ἀνθρώποις ἀγαθοῖς, καὶ τιμῶνται μὲν αὐτῶν αἱ ἀρεταί, ἀμνημονοῦνται δὲ αἱ συμφοραί· παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις ἰσομοιρίαν ἔχει τὸ θεῖον τιμῆς καὶ δακρύων. γυναικὶ Αἰγυπτίᾳ θρέμμα ἦν κροκοδείλου σκύλαξ. ἐμακάριζον οἱ Αἰγύπτιοι τὴν γυναῖκα, ὡς τιθηνουμένην θεόν· τινὲς αὐτῶν καὶ προσετρέποντο καὶ αὐτὴν καὶ τὸν τρόφιμον. ἦν αὐτῇ παῖς ἄρτι ἡβάσκων, ἡλικιώτης τοῦ θεοῦ, συναθύρων αὐτῷ καὶ συντρεφόμενος. ὁ δὲ τέως μὲν ὑπὸ ἀσθενείας ἦν τιθασός, προελθὼν δὲ εἰς μέγεθος ἤλεγξεν τὴν φύσιν καὶ διέφθειρεν τὸν παῖδα· ἡ δὲ δύστηνος Αἰγυπτία ἐμακάριζεν τὸν υἱὸν τοῦ θανάτου, ὡς γενόμενον 26v
δῶρον ἐφεστίῳ θεῷ.

Τὰ μὲν Αἰγυπτίων τοιαῦτα. Ἀλέξανδρος δὲ ἐκεῖνος, Πέρ- 6
σας ἑλὼν καὶ Βαβυλῶνος κρατήσας καὶ Δαρεῖον χειρωσάμενος, ἦλθεν εἰς τὴν Ἰνδῶν γῆν ἄβατον οὖσαν τέως στρατιᾷ ξένῃ, ὡς Ἰνδοὶ ἔλεγον, πλήν γε Διονύσου. {καὶ

104ff. cf. Strabo 15.698, Aelian NA 15.21

94 *ἰσομοιρίαν* Wilamowitz *ἰσοτιμίαν* R **95** *κροκοδείλου* I[p.c.] *κροκόδειλος* R **97** *τινὲς* U[p.c.] *τινας* R *τινὲς δὲ* Acciaiolus *προσετρέποντο* Jacobs[1] *προσετρίπτοντο* R **107–108** del. Koniaris[3]

Ἀλεξάνδρου} ἐστασίαζον Ἰνδοὶ βασιλεῖς Πῶρος καὶ Ταξίλης. Πῶρον μὲν λαμβάνει ὁ Ἀλέξανδρος, Ταξίλην δὲ κατὰ φιλίαν παρεστήσατο. ἐπεδείκνυεν Ἀλεξάνδρῳ Ταξίλης τὰ θαυμαστὰ τῆς Ἰνδῶν γῆς, ποταμοὺς μεγίστους καὶ ὄρνιθας ποικίλους καὶ εὐώδη φυτὰ καὶ εἴ τι ἄλλο ξένον ὀφθαλμοῖς Ἑλληνικοῖς. ἐν δὲ τοῖς ἔδειξε καὶ ζῷον ὑπερφυές, Διονύσου ἄγαλμα, ᾧ Ἰνδοὶ ἔθυον· δράκων ἦν μῆκος πεντάπλεθρον, ἐτρέφετο δὲ {ἐν χωρίῳ κοίλῳ} ἐν κρημνῷ βαθεῖ, τείχει ὑψηλῷ ὑπὲρ τῶν ἄκρων περιβεβλημένος· καὶ ἀνήλισκεν τὰς Ἰνδῶν ἀγέλας, χορηγούντων αὐτῷ τροφὴν βοῦς καὶ ὄϊς, καθάπερ τυράννῳ μᾶλλον ἢ θεῷ.

7 *Οἱ ἑσπέριοι Λίβυες οἰκοῦσι γῆς αὐχένα στενὸν καὶ ἐπιμήκη καὶ ἀμφιθάλασσον· σχιζομένη γὰρ κατὰ κορυφὴν τοῦ αὐχένος ἡ ἔξω θάλασσα περιλαμβάνει τὴν γῆν κύματι πολλῷ καὶ πελαγίῳ. τοῖς ἀνθρώποις τούτοις ἱερόν ἐστιν καὶ ἄγαλμα ὁ Ἄτλας· ἔστιν δὲ ὁ Ἄτλας ὄρος κοῖλον, ἐπιεικῶς ὑψηλόν, ἀνεῳγὸς πρὸς τὸ πέλαγος ὥσπερ τὰ θέατρα πρὸς τὸν ἀέρα· τὸ δὲ ἐν μέσῳ τοῦ ὄρους χωρίον αὐλὼν βαθύς, εὔγεως καὶ εὔδενδρος· καὶ ἴδοις ἂν καὶ καρποὺς ἐπὶ τῶν δένδρων, καὶ ὀπτεύσαις ἐκ τῆς κορυφῆς ὥσπερ εἰς φρεατίας ἔδαφος· κατελθεῖν δὲ οὔτε δυνατόν, κρημνῶδες γάρ, οὔτε ἄλλως θέμις. τὸ δὲ ἐν τῷ χωρίῳ θαῦμα, ὁ Ὠκεανὸς πλημμύρων ἐμπίπτει τῇ ἠϊόνι, καὶ τῇ μὲν ἄλλῃ ἀνα-*
27r *χεῖται ἐπὶ τὰ πεδία, κατὰ δὲ τὸν Ἄτλαντα | αὐτὸν κορυφ-*

111 *ποταμοὺς μεγίστους* R¹ e *ποταμοῦ μεγίστου* **115** delevi **116** *περιβεβλημένῳ* Uˣ **118** *ὄϊς* I *ὄεις* R **119** *γῆς* Stephanus *γὴν* R **125** *τοῦ ὄρους* del. Markland **126** *βαθύς* Markland *βραχύς* R *εὔγεως* R² e *εὔγεος εὔγαιος* I **127** *ὀπτεύσαις* Hobein *ὀπτεύσας* R *ὀπτεύσειας* R²U **127–128** *ὥσπερ εἰς φρεατείας* R² e *ὡσπερισφρεατίας* **128** *ἔδαφος* Iᵖ·ᶜ· (Acciaiolus?) *ἔλαφος* R *κρημνῶδες* R² (e *κρημῶδες*) U **130** *τῇ ἠϊόνι* R² (e *τῇ ἰόνι*) U

οὗται τὸ κῦμα· καὶ ἴδοις ἂν τὸ ὕδωρ ἀνεστηκὸς ἐφ' ἑαυτοῦ ὥσπερ τειχίον, οὔτε εἰσρέον ἐπὶ τὰ κοῖλα οὔτε ὑπὸ γῆς ἐρειδόμενον, ἀλλ' ἐκ μέσου τοῦ ὄρους καὶ τοῦ ὕδατος ἀὴρ πολύς, κοῖλον ἄλσος. τοῦτο Λιβύων καὶ ἱερὸν καὶ θεὸς καὶ ὅρκος καὶ ἄγαλμα.

Κελτοὶ σέβουσιν μὲν Δία, ἄγαλμα δὲ Διὸς Κελτικὸν 8
ὑψηλὴ δρῦς. Παίονες σέβουσιν μὲν Ἥλιον, ἄγαλμα δὲ Ἡλίου Παιονικὸν δίσκος βραχὺς ὑπὲρ μακροῦ ξύλου. Ἀράβιοι σέβουσι μὲν ⟨θεόν⟩, ὅντινα δὲ οὐκ οἶδα· τὸ δὲ ἄγαλμα εἶδον, λίθος ἦν τετράγωνος. Παφίοις ἡ μὲν Ἀφροδίτη τὰς τιμὰς ἔχει· τὸ δὲ ἄγαλμα οὐκ ἂν εἰκάσαις ἄλλῳ τῳ ἢ πυραμίδι λευκῇ, ἡ δὲ ὕλη ἀγνοεῖται. Λυκίοις ὁ Ὄλυμπος πῦρ ἐκδιδοῖ, οὐχ ὅμοιον τῷ Αἰτναίῳ, ἀλλ' εἰρηνικὸν καὶ σύμμετρον, καὶ ἔστιν αὐτοῖς τὸ πῦρ τοῦτο καὶ ἱερὸν καὶ ἄγαλμα. Φρύγες οἱ περὶ Κελαινὰς νεμόμενοι τιμῶσιν ποταμοὺς δύο, Μαρσύαν καὶ Μαίανδρον· εἶδον τοὺς ποταμούς· ἀφίησιν αὐτοὺς πηγὴ μία, ἣ προελθοῦσα ἐπὶ τὸ ὄρος ἀφανίζεται κατὰ νώτου τῆς πόλεως, καὖθις ἐκδιδοῖ ἐκ τοῦ ἄστεος, διελοῦσα τοῖς ποταμοῖς καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ὀνόματα· ὁ μὲν ἐπὶ Λυδίας ῥεῖ, ὁ Μαίανδρος· ὁ δὲ αὐτοῦ περὶ τὰ πεδία ἀναλίσκεται. θύουσιν Φρύγες τοῖς ποταμοῖς, οἱ μὲν ἀμφοτέροις, οἱ δὲ τῷ Μαιάνδρῳ, οἱ δὲ τῷ Μαρσύᾳ· καὶ ἐμβάλλουσιν τὰ μηρία εἰς τὰς πηγάς, ἐπιφημίσαντες τοὔνομα τοῦ ποταμοῦ, ὁποτέρῳ ἔθυσαν· ἀπενεχθέντα δὲ ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ ὑποδύντα σὺν τῷ ὕδατι, οὔτ' ἂν ἐπὶ τὸν Μαρσύαν ἐκδοθείη τὰ τοῦ Μαιάνδρου, οὔτ' ἐπὶ τὸν Μαίανδρον τὰ τοῦ Μαρσύου· εἰ δὲ ἀμφοῖν εἴη, διαιροῦνται τὸ δῶρον. ὄρος Καππαδόκαις καὶ θεὸς καὶ ὅρκος καὶ ἄγαλμα, Μαιώταις λίμνη, Τάναϊς Μασσαγέταις.

135 ⟨*καὶ*⟩ *κοῖλον* Markland **140** add. Meiser ⟨*θεόν τινα*⟩ Renehan **156** *σὺν* Dübner ('una cum' iam Paccius) *οὖν* R

27v 9 Ὦ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ἀγαλμάτων· ὧν τὰ μὲν ὑπὸ τέχνης ἐγένετο, τὰ δὲ διὰ χρείαν ἠγαπήθη, τὰ δὲ δι' ὠφέλειαν ἐτιμήθη, τὰ δὲ δι' ἔκπληξιν ἐθαυμάσθη, τὰ δὲ διὰ μέγεθος ἐθειάσθη, τὰ δὲ διὰ κάλλος ἐπῃνέθη. πλὴν οὐδὲν γένος, οὐ βάρβαρον οὐχ Ἑλληνικόν, οὐ θαλάττιον οὐκ ἠπειρωτικόν, οὐ νομαδικὸν οὐκ ἀστυπολοῦν, ἀνέχεται τὸ μὴ καταστήσασθαι σύμβολα ἄττα τῆς τῶν θεῶν τιμῆς. πῶς ἂν οὖν τις διαιτήσαι τὸν λόγον, εἴτε χρὴ ποιεῖσθαι ἀγάλματα θεῶν εἴτε μή; εἰ μὲν γὰρ ἄλλοις τισὶν ἐνομοθετοῦμεν ὑπερορίοις ἀνθρώποις ἔξω τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰθέρος, ἄρτι ἐκ γῆς ἀναφυομένοις ἢ ὑπό τινος Προμηθέως πλαττομένοις, ἀπείροις βίου καὶ νόμου καὶ λόγου, δέοι ἂν ἴσως τοῦ σκέμματος, πότερα ἐατέον τουτὶ τὸ γένος ἐπὶ τῶν αὐτοφυῶν τούτων ἀγαλμάτων, προσκυνοῦντας οὐκ ἐλέφαντα οὐδὲ χρυσόν, οὐδὲ δρῦν οὐδὲ κέδρον, οὐδὲ ποταμὸν οὐδὲ ὄρνιθα, ἀλλὰ τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ τὴν σελήνην λάμπουσαν, καὶ τὸν οὐρανὸν πεποικιλμένον, καὶ γῆν αὐτὴν καὶ ἀέρα αὐτόν, καὶ πῦρ πᾶν καὶ ὕδωρ πᾶν, ⟨ἢ⟩ καὶ τούτους καθείρξομεν εἰς ἀνάγκην τιμῆς ξύλων ἢ λίθων ἢ τύπων; εἰ δέ ἐστιν οὗτος κοινὸς {ὁ} πάντων νόμος, τὰ κείμενα ἐῶμεν, τὰς φήμας τῶν θεῶν ἀποδεχόμενοι καὶ φυλάττοντες αὐτῶν τὰ σύμβολα ὥσπερ καὶ τὰ ὀνόματα.

10 Ὁ μὲν γὰρ θεός, ὁ τῶν ὄντων πατὴρ καὶ δημιουργός, {ὁ} πρεσβύτερος μὲν ἡλίου, πρεσβύτερος δὲ οὐρανοῦ,

183 Plato Tim. 41a

169–170 *ἐνομοθετοῦμεν* ed. pr. *νομοθετοῦμεν* R *νομοθετοῖμεν* B **170** *ἀέρος* Markland (sed cf. 8.173) **171** *Προμηθέως* U *προμηθείας* R **173** *ἐπὶ* I *ἐπεὶ* R **174** *προσκυνοῦντας* I *προσκυνοῦνται* R **178** add. I **180** *κοινὸς* Acciaiolus *καινὸς* R *ὁ* del. Koniaris[4] *ἁπάντων* pro *ὁ πάντων* ed. pr. **184** del. Markland

κρείττων δὲ χρόνου καὶ αἰῶνος καὶ πάσης ῥεούσης φύσεως, ἀνώνυμος νομοθέταις καὶ ἄρρητος φωνῇ καὶ ἀόρατος ὀφθαλμοῖς· οὐκ ἔχοντες δὲ αὐτοῦ λαβεῖν τὴν οὐσίαν, ἐπερειδόμεθα φωναῖς καὶ ὀνόμασιν καὶ ζῴοις, καὶ τύποις χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος καὶ ἀργύρου, καὶ φυτοῖς καὶ 28r
ποταμοῖς καὶ κορυφαῖς καὶ νάμασιν, ἐπιθυμοῦντες μὲν αὐτοῦ τῆς νοήσεως, ὑπὸ δὲ ἀσθενείας τὰ παρ' ἡμῖν καλὰ τῇ ἐκείνου φύσει ἐπονομάζοντες· αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τῶν ἐρώντων πάθος, οἷς ἥδιστον μὲν εἰς θέαμα οἱ τῶν παιδικῶν τύποι, ἡδὺ δὲ εἰς ἀνάμνησιν καὶ λύρα καὶ ἀκόντιον καὶ θῶκός που καὶ δρόμος, καὶ πᾶν ἁπλῶς τὸ ἐπεγεῖρον τὴν μνήμην τοῦ ἐρωμένου. τί μοι τὸ λοιπὸν ἐξετάζειν καὶ νομοθετεῖν ὑπὲρ ἀγαλμάτων; θεῖον ἴστωσαν γένος, ἴστω⟨σαν⟩ μόνον. εἰ δὲ Ἕλληνας μὲν ἐπεγείρει πρὸς τὴν μνήμην τοῦ θεοῦ ἡ Φειδίου τέχνη, Αἰγυπτίους δὲ ἡ πρὸς τὰ ζῷα τιμή, καὶ ποταμὸς ἄλλους καὶ πῦρ ἄλλους, οὐ νεμεσῶ τῆς διαφωνίας· ἴστωσαν μόνον, ἐράτωσαν μόνον, μνημονευέτωσαν.

192–196 Plato Phdo 73d

186 *νομοθέταις* Reiske *νομοθέτης* R *νομοθέτῃ* Hobein **191** *ἡμῖν* Davies[2] Markland *ἡμῶν* R **193** *μὲν εἰς* Markland *εἰς μὲν* R **197** *ἴστωσαν* Reiske *ἴστωναν* R *ἴστω πᾶν* Hobein **198** *ἴστωσαν* Reiske **202** *μνημονευέτωσαν ⟨μόνον⟩* Acciaiolus

3

1 *Δεινόν γε τὰς μὲν ἄλλας τέχνας ἀπηλλάχθαι ἑκάστην τοῦ τῶν πολλῶν δικαστηρίου, καὶ μήτε τὸν κυβερνήτην ἐπιλαβόμενον τῆς νεὼς καὶ χρώμενον τῇ τέχνῃ κατὰ τοὺς αὐτοῦ λόγους εὐθύνεσθαι πρὸς τῶν ἀτέχνων, μήτε τὸν ἰατρὸν ἀνέχεσθαι τοὺς κάμνοντας τὰ προστάγματα αὑτοῦ καὶ τὰ ἰάματα καὶ τὰ διαιτήματα ἐπισκοποῦντας καὶ βασανίζοντας, ἀλλ' οὐδὲ κεραμέας οὐδὲ σκυτοτόμους οὐδὲ τοὺς τὰ ἔτι τούτων ἀτιμότερα μεταχειριζομένους ἄλλον τινα ἔχειν δικαστὴν τῶν ἔργων πλὴν τῆς τέχνης. Σωκράτη δὲ τὸν μηδὲ τῷ Ἀπόλλωνι παρασχόντα ἀμαθίας αἰτίαν, τῷ* 28v *τὰς ψάμμους εἰδότι καὶ ⟨τὰ μέτρα⟩ καταμαντευσαμένῳ τῆς θαλάττης, οὔπω καὶ νῦν πεπαῦσθαι συκοφαντούμενον καὶ εὐθυνόμενον, ἀλλὰ πικροτέρους αὐτῷ εἶναι τοὺς ἐπιγιγνομένους αἰεὶ {καὶ τοὺς} συκοφάντας Ἀνύτου καὶ Μελήτου, καὶ τοὺς δικαστὰς Ἀθηναίων τῶν τότε. καὶ εἰ μὲν γραφεὺς ἦν ἢ δημιουργὸς ἀγαλμάτων οἷον Ζεῦξις ἢ Πολύκλειτος ἢ Φειδίας, παρέπεμπεν ἂν τὰ ἔργα αὐτῷ μετ' εὐφημίας ἡ τῆς τέχνης δόξα· ὁρῶντες γοῦν ἐκεῖνα οἱ ἄνθρωποι μὴ ὅτι αἰτιᾶσθαι ἀλλ' οὐδὲ ἐξετάζειν τολμῶσιν, ἀλλ' εἰσὶν αὐτεπάγγελτοι ἐπαινέται θεαμάτων ἐνδόξων· εἰ δέ τις μὴ κατὰ γραφέας, μηδὲ κατ' ἀγαλμάτων δημιουργοὺς ἀγαθὸς ἦν τὴν χειρῶν τέχνην, ἀλλὰ τὸν αὑτοῦ βίον*

3 tit. *Γ εἰ καλῶς ἐποίησεν Σωκράτης μὴ ἀπολογησάμενος* (unc.) in mrg. *ζ'* (min.)

10–11 Plato Apol. 21a, etc **11–13** Hdt. 1.47.3

5 *αὑτοῦ* scripsi *αὐτοῦ* R² e *αὐτοὺς* **12** add. Meiser **15** del. Reiske *καινοὺς* Orelli **18** *αὐτῳ* Reiske *αὐτῶν* R

*συμμέτρως καὶ πρὸς τὸ ἀκριβέστατον λόγῳ καὶ πόνῳ καὶ
ἐθισμῷ καὶ εὐτελείᾳ καὶ καρτερίᾳ καὶ σωφροσύνῃ καὶ ταῖς
ἄλλαις ἀρεταῖς ἡρμόσατο, τοῦτον μὴ τυγχάνειν βεβαίας
δόξης μηδὲ ἐπαίνων ὡμολογημένων μηδὲ ὁμοφώνων δικα-
στῶν, ἀλλὰ ἄλλον ἄλλο τι διατελεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγον-
τας.*

Ὁποῖόν τι καὶ τὸ παρὸν ἡμῖν νυνὶ σκέμμα. Σωκράτη 2
*τοῦτον Μέλητος μὲν ἐγράψατο, Ἄνυτος δὲ εἰσήγαγεν, Λύ-
κων δὲ ἐδίωκεν, κατεδίκασαν δὲ Ἀθηναῖοι, ἔδησαν δὲ οἱ
ἕνδεκα, ἀπέκτεινεν δὲ ὁ ὑπηρέτης. καὶ Μελήτου γραφο-
μένου ὑπερεώρα, καὶ Ἀνύτου εἰσάγοντος κατεφρόνει, καὶ
Λύκωνος λέγοντος κατεγέλα, καὶ ψηφιζομένων Ἀθηναίων
ἀντεψηφίζετο, καὶ τιμωμένων ἀντετιμᾶτο, καὶ δεόντων
αὐτὸν τῶν ἕνδεκα τὸ μὲν σῶμα παρεῖχεν, ἀσθενέστερον
γὰρ ἦν πολλῶν σωμάτων, τὴν δὲ ψυχὴν οὐ παρεῖχεν,
κρείττων γὰρ ἦν Ἀθηναίων ἁπάντων, οὐδὲ τῷ ὑπηρέτῃ
ἐχαλέπαινεν, οὐδὲ πρὸς τὸ φάρμακον ἐδυσχέραινεν· ἀλλὰ
Ἀθηναῖοι μὲν αὐτὸν οὐχ ἑκόντες | κατεδίκασαν, ὁ δὲ ἀπέ-* 29r
*θνησκεν ἑκών· ἐλέγχει δὲ τοῦ μὲν τὸ ἑκούσιον, ὅτι ἐξὸν
αὐτῷ καὶ χρημάτων τιμήσασθαι καὶ φεύγειν ἐκκλαπέντι,
προείλετο ἀποθανεῖν· τῶν δὲ τὸ ἀκούσιον, μετέγνωσαν γὰρ
εὐθύς· οὗ τί ἂν εἴη πάθος δικασταῖς καταγελαστότερον;*

Ἔτ' οὖν ποθεῖς σκέψασθαι περὶ Σωκράτους, εἰ ὀρθῶς 3
*ταῦτα ἔδρα ἢ μή; τί οὖν, εἴ τις σοι παρελθὼν διηγεῖτο ὅτι
ἀνὴρ Ἀθηναῖος, γέρων τὴν ἡλικίαν φιλόσοφος τὴν ἐπιτή-
δευσιν, πένης τὴν τύχην δεινὸς τὴν φύσιν, ἀγαθὸς εἰπεῖν
συνετὸς νοῆσαι, ἄγρυπνος καὶ νηφάλιος καὶ οἷος μηδὲν*

39–40 Plato Phdo 116bc, 117c

29 *λέγοντας* ⟨*οὐ δεινόν*⟩; Orelli **31** *δὲ* I *τε* R **38** *ἦν*] *ἓν* Meiser **45** *καταγελαστότερον* U *καταγελαστότατον* R **46** *ποθεῖς* R[1] e *ποθεῖ* **47** *εἴ τις* R[2] e *ἔστιν* **50** *νηφάλιος* U *νηφάλοιος* R[p.c.] e *νηφάλαιος*

*εἰκῇ μήτε ἔργον πρᾶξαι μήτε εἰπεῖν λόγον, βεβιωκὼς μὲν πόρρω ἡλικίας, ἐπαινέτας δὲ σχὼν τοῦ τρόπου Ἑλλήνων μὲν οὐ τοὺς φαυλοτάτους τὴν φύσιν, θεῶν δὲ τὸν Ἀπόλλωνα, οὗτος ἐπαναστάντων αὐτῷ φθόνῳ καὶ ἀπεχθείᾳ καὶ τῇ πρὸς τὰ καλὰ ὀργῇ ἐκ μὲν τοῦ θεάτρου Ἀριστοφάνους, ἐκ δὲ τῶν σοφιστῶν Ἀνύτου, ἐκ δὲ τῶν συκοφαντῶν Μελήτου, ἐκ δὲ τῶν ῥητόρων Λύκωνος, ⟨ἐκ δὲ * * *,⟩ καὶ τοῦ μὲν κωμῳδοῦντος, τοῦ δὲ γραφομένου, τοῦ δὲ εἰσάγοντος, τοῦ δὲ λέγοντος, τῶν δὲ δικαζόντων, ἐχαλέπαινεν πρῶτα μὲν τῷ Ἀριστοφάνει, καὶ καταστὰς ἐν Ἀθηναίοις ἀντεκωμῴδει τὸν ἄνδρα ἐν Διονυσίοις, ἐπὶ μεθυόντων δικαστῶν· ἔπειτα εἰς τὸ δικαστήριον παρελθὼν ἀντερρητόρευεν τοῖς λέγουσι καὶ λόγους διεξῄει μακρούς, ἀπολογίαν εὖ μάλα εἰς ἐπαγωγὴν δικαστῶν συγκειμένην, ἐξευμενιζόμενος μὲν τὸ δικαστήριον τοῖς προοιμίοις, πείθων δὲ τοῖς διηγήμασιν, ἀποδεικνὺς δὲ τεκμηρίοις καὶ πίστεσιν καὶ εἰκάσμασιν, ἀναβιβαζόμενος δὲ καὶ μάρτυρας τῶν πλουσίων τινὰς καὶ ἀξιόχρεων ἐν Ἀθηναίων δικασταῖς, κἂν τοῖς ἐπιλόγοις ἱκετεύων καὶ ἀντιβολῶν καὶ δεόμενος |*
29v *καί που καὶ δάκρυα ἐν καιρῷ ἀφιείς, καὶ μετὰ τοῦτο τελευτῶν τὴν Ξανθίππην ἀναβιβασάμενος κωκύουσαν καὶ τὰ παιδία κλαυμυριζόμενα, διὰ τούτων ἁπάντων μετεχειρίσατο τοὺς δικαστάς, καὶ ἀπεψηφίσαντο αὐτοῦ καὶ ᾤκτειραν καὶ ἀφῆκαν;*

55–57 Plato Apol. 23e **67–68** Plato Apol. 33dff. **69–72** Plato Apol. 34c

57–58 ⟨*ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίων*⟩ Markland ⟨*ἐκ δὲ Ἀθηναίων τῶν δικαστῶν*⟩ Russell **61** *ἐπὶ* Reiske *ἔτι* R **63** *ἀντερρητόρευεν* U *ἀντερητόρευεν* R **64** *συγκειμένην* U *συνκειμένην* R **68** *Ἀθηναίων* scripsi *Ἀθηναίοις* R **72** *κλαυθμυριζόμενα* U

Καλοῦ τοῦ νικηφόρου· ἢ που εἰς Λύκειον ὤσατο ἂν 4
ἐκεῖθεν καὶ εἰς Ἀκαδημίαν αὖθις καὶ τὰς ἄλλας διατριβὰς φαιδρός, ὥσπερ οἱ ἐκ χειμερίου θαλάττης σεσωσμένοι. καὶ πῶς ἂν ἠνέσχετο φιλοσοφία ἐπανιόντα πρὸς ἑαυτὴν τοῦτον τὸν ἄνδρα; οὐ μᾶλλον ἢ παιδοτρίβης ἐκ σταδίου ἀγωνιστὴν μύρῳ κεχρισμένον, ἀνιδρωτὶ καὶ ἀκονιτὶ στεφανωθέντα, ἄπληκτον καὶ ἄτρωτον καὶ μηδὲν ἴχνος ἀρετῆς ἔχοντα. τίνος δ' ἂν καὶ εἵνεκα ἀπελογήσατο Σωκράτης ἐπ' ἐκείνων τῶν Ἀθηναίων; ὡς ἐπὶ δικαίων; ἀλλὰ ἄδικοι· ὡς ἐπὶ φρονίμων; ἀλλὰ ἀνόητοι· ὡς ἐπὶ ἀγαθῶν; ἀλλὰ μοχθηροί· ὡς ἐπὶ εὐμενῶν; ἀλλὰ ὠργίζοντο· ὡς ἐπὶ ὁμοίων; ἀλλὰ ἀνομοιότατοι· ὡς ἐπὶ κρειττόνων; ἀλλὰ χείρους ἦσαν· ὡς ἐπὶ χειρόνων; καὶ τίς κρείττων χείρονι ἀπελογήσατο; τί δ' ἂν καὶ εἶπεν ἀπολογούμενος; ἆρα ὡς οὐκ ἐφιλοσόφει; ἀλλὰ ἐψεύδετο ἄν· ἢ ὅτι ἐφιλοσόφει; ἀλλὰ ἐπὶ τούτῳ ἐχαλέπαινον.

Ἀλλὰ νὴ Δία τούτων μὲν οὐδέν, ἀπολύεσθαι δ' ἐχρῆν 5
τὴν αἰτίαν ὡς μήτε διέφθειρεν τοὺς νέους μήτε καινὰ δαιμόνια ἐπεισέφερεν. καὶ τίς τεχνίτης τὸν ἄτεχνον πείθει ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν τέχνην; ποῦ γὰρ Ἀθηναίοις συνιέναι τί μὲν διαφθορὰ νέων, τί δὲ ἀρετή, καὶ τί μὲν τὸ δαιμόνιον, πῶς δὲ τιμητέον; οὐ γὰρ τῷ κυάμῳ λαχόντες δικασταὶ χίλιοι ταῦτα ἐξετάζουσιν, οὐδὲ Σόλων τι ὑπὲρ αὐτῶν γέγραφεν, οὐδὲ οἱ Δράκοντος σεμνοὶ νόμοι· ἀλλὰ κλήσεις μὲν καὶ φάσεις καὶ γραφαὶ καὶ εὐθύναι καὶ ἀντωμοσίαι | καὶ 30r

91–93 Plato Apol. 24b

75 *Λύκειον* Acciaiolus *Λύκιον* R **76** *ἄλλας* R¹ e *ἅλας* **78** *ἐπανιόντα* U p.c. *σπάνιον τὸ* RU a.c. **78–79** *τοῦτον τὸν*] *τοιοῦτον* Markland **80** fort. melius *κεχριμένον* **83** *ἐκείνων* R² e *ἐκείνῳ* *δικαίων* Stephanus *δικαστῶν* R **92** *καινὰ* R² e *κενὰ*

πάντα τὰ τοιαῦτα ἐν ἡλιαίᾳ εὐθύνεται, ὥσπερ ἐν ταῖς τῶν παίδων ἀγέλαις αἱ περὶ τῶν ἀστραγάλων διαμάχαι † καὶ ῥητορικαί †, ἀφαιρουμένων ἀλλήλους καὶ ἀδικούντων καὶ ἀδικουμένων· ἀλήθεια δὲ καὶ ἀρετὴ καὶ βίος ὀρθὸς ἑτέρων δικαστῶν δεῖται καὶ νόμων ἑτέρων καὶ ῥητόρων ἑτέρων, ἐν οἷς Σωκράτης ἐκράτει καὶ ἐστεφανοῦτο καὶ εὐδοκίμει.

6 *Πῶς οὖν οὐκ ἂν ἦν καταγέλαστος γέρων ἀνὴρ καὶ φιλόσοφος συναστραγαλίζων τοῖς παισίν; ἢ τίς πώποτε ἰατρὸς ἔπεισεν τοὺς πυρέττοντας ὅτι ἀγαθὸν τὸ διψῆν καὶ λιμώττειν; ἢ τίς τὸν ἀκόλαστον ὅτι πονηρὸν ἡδονή; ἢ τίς τὸν χρηματιστὴν ὅτι οὐδενὸς ἀγαθοῦ ἐφίεται; ἦ γὰρ ἂν καὶ τοῦτο Σωκράτης οὐ χαλεπῶς ἔπεισεν τοὺς Ἀθηναίους, ὡς οὐκ ἔστιν διαφθορὰ νέων ἀρετῆς ἐπιτήδευσις οὐδὲ ἡ τοῦ θείου γνῶσις περὶ δαίμονας παρανομία. καὶ γὰρ ἤτοι συνηπίσταντο ταῦτα τῷ Σωκράτει, ἢ ὁ μὲν ἠπίστατο, οἱ δὲ ἠγνόουν. καὶ εἰ μὲν ἠπίσταντο, τί ἔδει λόγων πρὸς τοὺς εἰδότας; εἰ δὲ ἠγνόουν, οὐκ ἀπολογίας αὐτοῖς ἀλλ' ἐπιστήμης ἔδει. τὰς μὲν γὰρ ἄλλας ἀπολογίας μάρτυρες ἀποφαίνουσιν καὶ πίστεις καὶ ἔλεγχοι καὶ τεκμήρια καὶ βάσανοι καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἵνα τὸ ἀφανὲς τέως ἐπὶ δικαστηρίου φωραθῇ· ἀρετῆς δὲ καὶ καλοκἀγαθίας ὁ ἔλεγχος εἷς, ἡ πρὸς ταῦτα αἰδώς, ἧς ἐξεληλαμένης τότε Ἀθήνηθεν τί ἔδει τῷ Σωκράτει λόγου;*

7 *Νὴ Δία, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. ἀλλ' εἰ τοῦτο ἐξ ἅπαντος εὐ-*

100–103 et **106–109** Plato Grg. 521dff. **113–117** Plato Apol. 26a

101–102 *καὶ λοιδορίαι* Russell post *ἀντωμοσίαι* (21) transp. Heinsius (deleto *καὶ*) **104** *δεῖται* R² (e *δεῖ*) U **118** *πίστεις* Lascaris *πίστις* R **123–124** *εὐλαβητέον* Paccius ('vitanda fuit') ed. pr. *ηὐλαβεῖτο ἐν* R

λαβητέον τῷ ἀγαθῷ ἀνδρί, ὥρα ἦν Σωκράτει μὴ ⟨ὅτι⟩ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς ἀπολογεῖσθαι, ἀλλὰ μήτε Μελήτῳ ἀπεχθάνεσθαι, μήτε ἐλέγχειν Ἄνυτον, μήτε παρέχειν πράγματα τοῖς ἁμαρτάνουσιν Ἀθηναίων, μηδὲ περιιέναι τὴν πόλιν, ἐντυγχάνοντα πάσαις | ἀνδρῶν καὶ τύχαις καὶ 30v *τέχναις καὶ ἐπιτηδεύμασιν καὶ ἐπιθυμίαις, σωφρονιστὴν κοινὸν πικρὸν καὶ ἀπαραίτητον, μηδὲν ταπεινὸν μηδὲ θωπικὸν μηδὲ ἀνδραποδῶδες μηδὲ ὑφειμένον πρὸς μηδένα λέγοντα. εἰ δὲ θανάτου μὲν ἤδη τις καὶ ἐν πολέμῳ κατεφρόνησεν καὶ κυβερνήτης ἐν θαλάττῃ, ὀρέγονται δὲ ἕκαστοι τῶν ἐν ταῖς τέχναις ἀποθνήσκειν καλῶς σὺν τῇ τέχνῃ, ἤπου τὸν φιλόσοφον ἔδει λιποτάκτην γενέσθαι καὶ λιπόνεων καὶ φιλόψυχον, ῥίψαντα τὴν ἀρετὴν ὡς ἐν πολέμῳ ἀσπίδα; καὶ ταῦτα δρῶντα τίς ἂν αὐτὸν δικαστὴς ἐπῄνεσεν; ἢ τίς ἂν ἠνέσχετο τὸν Σωκράτην ἑστῶτα ἐν δικαστηρίῳ ταπεινὸν καὶ ἐπτηχότα καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ ζῆν ἐρανιζόμενον παρ' ἄλλων; τοῦτο γάρ που τῆς ἀπολογίας τὸ σχῆμα ἦν. ἢ λέγειν ἐχρῆν, ταπεινὸν δὲ οὐδὲν οὔτε ἐπτηχὸς οὔτε ὑφειμένον, ἀλλ' ἐλεύθερόν τι καὶ ἄξιον φιλοσοφίας; οὐκ ἀπολογίαν μοι λέγεις, ἀλλ' ὀργῆς ζωπύρωσιν καὶ φλεγμονήν· πῶς γὰρ ἂν ἤνεγκεν τοιαύτην ἀπολογίαν δικαστήριον πονηρὸν καὶ δημοκρατικὸν καὶ ἐκδεδιῃτημένον ὑπ' ἐξουσίας καὶ ἀνήκοον παρρησίας καὶ κολακείᾳ διηνεκεῖ κεχρημένον; οὐ μᾶλλον ἢ ἀκόλαστον συμπόσιον νήφοντα ἄνδρα ἀφαιρούμενον μὲν τὸν κρατῆρα, ἀπάγοντα δὲ τὴν αὐλητρίδα, καθαιροῦντα δὲ τοὺς στεφάνους, παύοντα δὲ τὴν μέθην. τοιγαροῦν ἐσίωπησεν ὁ Σωκράτης ἀσφαλῶς,*

127–132 Plato Apol. 21bff., 30e

124 add. Markland **135–136** *λιπόνεων* R[p.c.] e *λειπόνεων*
141 ⟨*ἂν*⟩ *ἦν* Markland **146** *παρρησίας* R[1] e *παρησίας*

ὅπου λέγειν οὐκ ἐξῆν καλῶς, φυλάξας μὲν τὴν ἀρετήν, φυλαξάμενος δὲ τὴν ὀργήν, καὶ παρασχὼν τοὔνειδος αὐτοῖς πικρὸν ὅτι καὶ σιωπῶντος αὐτοῦ κατεδίκασαν.

8 *Πάνυ γοῦν ἔδει τοῖς τότε Ἀθηναίων δικασταῖς λόγων.* 31r *Σωκράτη γὰρ ἑβδομήκοντα μὲν ἐτῶν χρόνος καὶ ἐν τούτῳ φιλοσοφία καὶ ἀρετὴ διηνεκής, καὶ ἄπταιστος βίος καὶ ὑγιὴς καὶ δίαιτα εἰλικρινής, καὶ ὁμιλίαι χρησταὶ καὶ ἐντεύξεις ὠφέλιμοι καὶ συνουσίαι ἀγαθαί, ταῦτα μὲν αὐτὸν οὐκ ἐξείλετο ἐκ τοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ δεσμωτηρίου καὶ τοῦ θανάτου, ἀμφορεὺς δὲ ἔμελλεν διαμετρηθεὶς πρὸς ῥητορείας καιρὸν βραχὺν ῥύσεσθαι τὸν Σωκράτην; ἀλλ' οὔτε ἠδύνατο, οὔτε δυναμένου ἐδέξατο ἂν ὁ Σωκράτης. ἄπαγε, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, ὅμοιον ὡς εἰ καὶ Λεωνίδην τὸν Σπαρτιάτην ἐκεῖνον ἠξίωσεν ἄν τις παραστὰς τοιοῦτος σύμβουλος ὑποχωρῆσαι βραχὺ καὶ ἐνδοῦναι τῇ Ξέρξου ἐμβολῇ ὡς συκοφάντῃ ὡπλισμένῳ· ὁ δὲ οὐκ ἐδέξατο, ἀλλ' αὐτοῦ κεῖσθαι σὺν τῇ ἀρετῇ καὶ τοῖς ὅπλοις μᾶλλον ἢ ζῶν δεῖξαι τὰ νῶτα βασιλεῖ βαρβάρῳ. τί τοίνυν ἦν ἄλλο ἡ Σωκράτους ἀπολογία ἢ νώτων ἀποστροφὴ καὶ φυγὴ βλημάτων καὶ εὐπρεπὴς δειλία; τοιγαροῦν ἔμεινεν καὶ τὴν ἐμβολὴν ἐδέξατο καὶ ἠρίστευσεν· Ἀθηναῖοι δὲ ᾤοντο αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι. καὶ γὰρ Ξέρξης ᾤετο νικᾶν Λεωνίδην, ἀλλὰ Λεωνίδης μὲν ἀπέθνησκεν, Ξέρξης δὲ ἡττᾶτο· καὶ Σωκράτης μὲν ἀπέθνησκεν, Ἀθηναῖοι δὲ κατεδικάζοντο, δικαστὴς δὲ ἦν αὐτοῖς θεὸς καὶ ἀλήθεια. ἡ δὲ Σωκράτους κατὰ Ἀθηναίων γραφή· ἀδικεῖ ὁ Ἀθηναίων δῆμος οὓς μὲν Σωκράτης νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια ἐπεισφέρων· Σωκράτης μὲν γὰρ νομίζει Ὀλύμπιον τὸν Δία,*

156 *καὶ*[3] om. R add. R[1] 161 *βραχὺν* Acciaiolus *βραχὺς* R 162 *δυναμένου* Markland *δυνάμενος* R 166 *συκοφάντην ὡπλισμένον* Stephanus 168 *τὰ νῶτα* R[1] e *τάῶτα* ⟨*ἂν*⟩ *ἦν* Markland (D[1]) 175 fort. *ἦδε*

Ἀθηναῖοι δὲ Περικλέα· καὶ Σωκράτης μὲν πιστεύει τῷ Ἀπόλλωνι, Ἀθηναῖοι δὲ αὐτῷ ἀντιψηφίζονται. ἀδικεῖ δὲ ὁ δῆμος καὶ τοὺς νέους διαφθείρων· οὗτος καὶ Ἀλκιβιάδην διέφθειρεν καὶ Ἱππόνικον καὶ Κριτίαν καὶ ἄλλους μυρίους. ὦ | γραφῆς ἀληθοῦς καὶ δικαίου δικαστηρίου καὶ καταδίκης 31v *πικρᾶς. ὑπὲρ μὲν Διὸς ἀσεβουμένου λοιμὸς ἦλθε καὶ ἐκ Πελοποννήσου πόλεμος· ὑπὲρ δὲ νέων διαφθειρομένων Δεκέλεια καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ τύχη καὶ ⟨αἱ⟩ ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφοραί. οὕτω δικάζει θεός, οὕτω καταψηφίζεται.*

4

Δεινῶς γε οἱ ἄνθρωποι στασιωτικοὶ οὐ μέχρι πολιτείας 1
μόνον οὐδὲ ἀρχῆς οὐδὲ τῶν ἐν μέσῳ κακῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰ εἰρηνικώτατα τῶν ὄντων προεληλύθασιν, ποιητικὴν καὶ φιλοσοφίαν· χρῆμα διττὸν μὲν κατὰ τὸ ὄνομα, ἁπλοῦν δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ διαφέρον ⟨αὐ⟩τὸ αὑτοῦ οἷον εἴ τις ἢ τὴν ἡμέραν ἄλλο τι ἡγήσαιτο πλὴν ἡλίου φῶς πῖπτον εἰς γῆν, ἢ τὸν ἥλιον ὑπὲρ γῆς θέοντα ἄλλο τι ἢ ἡμέραν· οὕτω τοι καὶ τὰ ποιητικῆς πρὸς φιλοσοφίαν ἔχει. καὶ γὰρ ποιητικὴ τί ἄλλο ἢ φιλοσοφία, τῷ μὲν χρόνῳ παλαιά, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ ἔμμετρος, τῇ δὲ γνώμῃ μυθολογική; καὶ φιλοσοφία τί ἄλλο ἢ ποιητική, τῷ μὲν χρόνῳ νεωτέρα, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ εὐζωνοτέρα, τῇ δὲ γνώμῃ σαφεστέρα; δύο τοίνυν πραγμάτων χρόνῳ μόνον καὶ σχήματι ἀλλήλοις διαφερομέ-

4 tit. *Δ τίνες ἄμεινον περὶ θεῶν διέλαβον· ποιηταί, ἢ φιλόσοφοι* (unc.) in mrg. *η´* (min.)

186 add. U[p.c.]
6 *αὐτὸ αὑτοῦ* Davies[2] (*αὐτὸ ἑαυτοῦ* iam antea U) *τὸ αὐτοῦ* R *τῷ αὐτῷ* Meiser

νων πῶς ἄν τις διαιτήσαι τὴν διαφορὰν ἐν οἷς {τι} περὶ τοῦ θείου ἑκάτεροι λέγουσιν καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι;

2 *Ἢ τὸ σκέμμα τουτὶ ἐοικέναι φῶμεν τοιῷδε, οἷον εἴ τις καὶ ἰατρικὴν ἐνθυμηθεὶς τὴν πρώτην ἐκείνην πρὸς τὴν νέαν δὴ καὶ τοῖς νῦν σώμασιν ἐπιτεταγμένην, σκοποῖ τὸ ἐν*
32r *ἑκατέρᾳ βέλτιον καὶ χεῖρον; ἀποκρίναιτο γὰρ ἂν αὐτῷ ὁ Ἀσκληπιὸς ὅτι τὰς μὲν ἄλλας τέχνας οὐ μεταποιοῦσιν οἱ χρόνοι· ὧν γὰρ ἡ αὐτὴ χρεία ἀεί, τούτων παραπλήσια καὶ τὰ ἔργα· ἰατρικὴν δὲ ἀνάγκη ἑπομένην τῇ κράσει τῶν σωμάτων, πράγματι οὐχ ἑστῶτι οὐδὲ ὡμολογημένῳ, ἀλλὰ ταῖς κατὰ τὴν δίαιταν τροφαῖς ἀλλοιουμένῳ καὶ μεταπίπτοντι, ἰάματα καὶ διαίτας αὐτῷ ἐξευρίσκειν ἄλλοτε ἄλλας, προσφόρους τῇ παρούσῃ τροφῇ. μηδὲν οὖν ἡγοῦ τοὺς υἱέας τοὺς ἐμούς, τὸν Μαχάονα ἐκεῖνον καὶ τὸν Ποδαλείριον, ἧττόν τι εἶναι δεξιωτέρους ἰᾶσθαι τῶν αὖθις ἐπιτιθεμένων τῇ τέχνῃ καὶ τὰ σοφὰ ταῦτα καὶ παντοδαπὰ ἰάματα ἐξευρηκότων· ἀλλὰ τότε μὲν ἡ τέχνη σώμασιν ὁμιλοῦσα οὐ θρυπτικοῖς οὐδὲ ποικίλοις οὐδὲ ἐκλελυμένοις παντάπασιν, ῥᾳδίως αὐτὰ μετεχειρίζετο, καὶ ἦν αὐτῆς ἔργον τι ἁπλοῦν*

ἰούς τ' ἐκτάμνειν, ἐπί τ' ἤπια φάρμακα πάσσειν·

τελευτῶσα δὲ νῦν, ὑπολισθαινόντων αὐτῇ τῶν σωμάτων εἰς δίαιταν ποικιλωτέραν καὶ κρᾶσιν πονηράν, ἐξεποικίλθη καὶ

18 ff. Plato Resp. 405 c ff. **36** Il. 11.515

15 del. Dübner, sed fort. melius *οἷστι⟨σι⟩* **24** *ἀνάγκη* Orelli *ἂν ἀρχῇ* R *κράσει* U *κρατήσει* R **26** *τροπαῖς* Markland **28** *μηδὲ* Meiser **30–31** *ἐπιθεμένων* Reiske **33** *θρυπτικοῖς* Acciaiolus *θρεπτικοῖς* R **36** *ἐπί τ'* R[2] e *ἔπειτ'* **38** *καί*[2] Reiske *τε* R

αὐτή, καὶ μετέβαλεν ἐκ τῆς πρόσθεν ἁπλότητος εἰς παντοδαπὸν σχῆμα.

Φέρε καὶ ὁ ποιητικὸς ὁμοῦ καὶ ὁ φιλόσοφος ἀποκρινά- 3 *σθω κατὰ τὸν Ἀσκληπιὸν ὑπὲρ τῶν ἐπιτηδευμάτων, οὗτος μὲν καὶ ἄγαν δεινοπαθῶν εἴ τις ἡγήσαιτο Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ἤ, νὴ Δία, Ὀρφέα ἢ ἄλλον τινὰ τῶν τότε ἀνδρῶν ἧττόν τι εἶναι σοφώτερον Ἀριστοτέλους τοῦ Σταγειρίτου ἢ Χρυσίππου τοῦ Κίλικος ἢ Κλειτομάχου τοῦ Λίβυος ἢ τῶν τὰ πολλὰ καὶ σοφὰ ταῦτα ἡμῖν ἐξευρηκότων· ἀλλὰ οὐχὶ καὶ τούτους ὁμοίως μὲν καὶ τὰ αὐτὰ δεινούς, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον. καθάπερ δὲ ἐπὶ τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἀρχαῖα ὑπὸ διαίτης | χρηστῆς εὐμεταχείριστα ἦν τῇ τέχνῃ, τὰ δὲ αὖθις* 32v *ἐδεήθη ἰατρικῆς ἀλλοιοτέρας, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ πρότερον μὲν δι' ἁπλότητα καὶ τὴν καλουμένην ταύτην εὐήθειαν ἐδεῖτο φιλοσοφίας μουσικῆς τινος καὶ πρᾳοτέρας, ἣ διὰ μύθων δημαγωγήσει αὐτὴν καὶ μεταχειριεῖται, καθάπερ αἱ τιτθαὶ τοὺς παῖδας διὰ μυθολογίας βουκολοῦσιν· προϊοῦσα δὲ εἰς δεινότητα καὶ ἀνδριζομένη καὶ ὑποπιμπλαμένη ἀπιστίας καὶ πανουργίας, καὶ τοὺς μύθους διερευνωμένη καὶ οὐκ ἀνεχομένη τῶν αἰνιγμάτων, ἐξεκάλυψέν τε καὶ ἀπέδυσεν φιλοσοφίαν τοῦ αὐτῆς κόσμου καὶ ἐχρήσατο γυμνοῖς τοῖς λόγοις· οἱ δ' εἰσὶν οὐδὲν ἀλλοιότεροι τῶν προτέρων οἱ ἔπειτα, πλὴν τῷ σχήματι τῆς ἁρμονίας, ἀλλ' αἱ περὶ θεῶν δόξαι ἀρξάμεναι ἄνωθεν διὰ πάσης φιλοσοφίας ἦλθον.*

Ἐπίκουρον δὲ ἐξαιρῶ λόγου καὶ ποιητικοῦ καὶ φιλο- 4 *σόφου, τοῖς δὲ ἄλλοις ἡ πραγματεία ἴση καὶ ἡ αὐτή· πλὴν*

43–44 Plato Prot. 316de

39 *μετέβαλεν* U *μετέβαλλεν* R **43** *μέντοι* Reiske **55** *βουκολοῦσι* I *βουκολῶσιν* R **63** *ἐξαιρῶ* Acciaiolus (*ἐξερῶ* iam antea U[uv]) *ἐξελῶ* R

εἰ μὴ νομίζεις Ὅμηρον ἐντετυχηκέναι τοῖς θεοῖς τοξεύουσιν ἢ διαλεγομένοις ἢ † θύουσιν, ἤ τι ἄλλο δρῶσιν οἷα περὶ αὐτῶν ἐκεῖνος ᾄδει. οὐδὲ γὰρ Πλάτωνα ἡγητέον ἐντετυχηκέναι τῷ Διὶ ἡνιοχοῦντι καὶ φερομένῳ ἐπὶ πτηνοῦ ἅρματος, ⟨οὐδὲ⟩ στρατιᾷ θεῶν κατὰ ἕνδεκα λόχους κεκοσμημένῃ, οὐδέ γε δαινυμένοις τοῖς θεοῖς ἐν Διὸς τοὺς Ἀφροδίτης γάμους, ὅτε Πόρος καὶ Πενία λαθόντε ξυνηλθέτην τε καὶ Ἔρωτα ἐξ ἑαυτῶν ἐγεννησάτην, οὐδέ γε θεατὴν γενέσθαι Πυριφλεγέθοντός τε καὶ Ἀχέροντος καὶ Κωκυτοῦ καὶ τῶν ἄνω καὶ κάτω ποταμῶν ῥεόντων ὕδατι καὶ πυρί, οὐδὲ τὴν Κλωθὼ ἰδεῖν καὶ τὴν Ἄτροπον, οὐδὲ ἐντετυχηκέναι ἑλιττομένῳ τῷ ἀτράκτῳ ἑπτὰ καὶ διαφόρους
33r *ἑλιγμούς. ἀλλὰ καὶ τοῦ Συρίου τὴν | ποίησιν σκόπει, τὸν Ζῆνα καὶ τὴν Χθονίην καὶ τὸν ἐν τούτοις ἔρωτα καὶ τὴν Ὀφιονέως γένεσιν καὶ τὴν θεῶν μάχην καὶ τὸ δένδρον καὶ τὸν πέπλον· σκόπει καὶ τὸ Ἡρακλείτου, θεοὶ θνητοί, ἄνθρωποι ἀθάνατοι.*

5 *Πάντα μεστὰ αἰνιγμάτων καὶ παρὰ ποιηταῖς καὶ παρὰ φιλοσόφοις, ὧν ἐγὼ τὴν πρὸς τὸ ἀληθὲς αἰδῶ ἀγαπῶ μᾶλλον ἢ τὴν παρρησίαν τῶν νεωτέρων· πραγμάτων γὰρ ὑπ' ἀνθρωπίνης ἀσθενείας οὐ καθορωμένων σαφῶς εὐ-*

67–70 Plato Phdr. 246e **70–72** Plato Smp. 203bff. **72–75** Plato Phdo 111cff. **75–77** Plato Resp. 616cff. **77–80** Pherec. test. A 11 D–K (cf. B 2, B 4) **80–81** Heraclit. fr. B 62 D–K (= 47 Markov.), cf. Lucian Vit. Auct. 14

66 *⟨με⟩θύουσι* Heinsius *πίνουσιν* Markland fort. *⟨βουλ⟩εύουσι* **69** add. Markland *⟨σὺν⟩* Heinsius **69–70** *στρατιᾶς … κεκοσμημένης* Hobein **75** *τὴν ⟨Λάχεσιν καὶ τὴν⟩ Κλωθὼ* Markland *οὐδὲ*^{2} scripsi *οὔτε* R **80** *τὸ Ἡρακλείτου* Reiske *τὸν Ἡράκλειτον* R **80–81** *ἄνθρωποι* U^{mg} *θεοὶ* R

σχημονέστερος ἑρμηνεὺς ὁ μῦθος. ἐγὼ δέ, εἰ μέν τι πλέον ἐθεάσαντο τῶν προτέρων οἱ ἔπειτα, μακαρίζω τοὺς ἄνδρας τῆς θέας· εἰ δὲ μηδενὶ πλεονεκτοῦντες κατὰ τὴν γνῶσιν μετέβαλον αὐτῶν τὰ αἰνίγματα εἰς μύθους σαφεῖς, δέδια μή τις αὐτῶν ἐπιλάβηται ὡς ἐξαγορευόντων ἀπορρήτους λόγους. τί γὰρ ἂν ἄλλο εἴη μύθου χρεία ⟨ἢ⟩ λόγος περισκεπὴς ἑτέρῳ κόσμῳ, καθάπερ τὰ ἱδρύματα οἷς περιέβαλλον οἱ τελεσταὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πέπλους, {τὰ} ἀποσεμνύνοντες αὐτῶν τὴν προσδοκίαν; θρασεῖα γὰρ οὖσα ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ τὰ μὲν ἐν ποσὶν ἧσσον τιμᾷ, τοῦ δὲ ἀπόντος θαυμαστικῶς ἔχει· καταμαντευομένη δὲ τῶν οὐχ ὁρωμένων καὶ θηρεύουσα ταῦτα τοῖς λογισμοῖς, μὴ τυχοῦσα μὲν σπεύδει ἀνευρεῖν, τυχοῦσα δὲ ἀγαπᾷ ὡς ἑαυτῆς ἔργον.

6 *Τοῦτο τοίνυν οἱ ποιηταὶ κατανοήσαντες, ἐξεῦρον ἐπ' αὐτῇ μηχανὴν ἐν τοῖς θείοις λόγοις, μύθους λόγου μὲν ἀφανεστέρους, αἰνίγματος δὲ σαφεστέρους, διὰ μέσου ὄντας ἐπιστήμης πρὸς ἄγνοιαν, κατὰ μὲν τὸ ἡδὺ πιστευομένους, κατὰ δὲ τὸ παράδοξον ἀπιστουμένους, καὶ χειραγωγοῦντας τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὸ ζητεῖν τὰ ὄντα, καὶ διερευνᾶσθαι περαιτέρω. ἔλαθον μέχρι πλείστου οἱ ἄνδρες οὗτοι, ἐπιβουλεύσαντες ἡμῶν ταῖς ἀκοαῖς, φιλόσοφοι μὲν ὄντες, | ποιηταὶ δὲ καλούμενοι, ἀλλαξάμενοι χρήματος ἐπιφθόνου* 33v
δημοτερπῆ τέχνην. ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος βαρὺ καὶ πρόσαντες τοῖς πολλοῖς ἄκουσμα, ὡς ἐν πένησιν ὁ πλούσιος θέαμα βαρὺ καὶ ἐν ἀκολάστοις ὁ σώφρων καὶ ἐν δειλοῖς ⟨ὁ⟩

89 *μετέβαλον* I *μετέλαβον* R 89–91 *μύθους* et *λόγους* inter se transp. Meiser 91 add. R[2]U 92 *ἑτέρῳ*] ⟨*ἐπισημ*⟩*οτέρῳ* Orelli 92–93 *περιέβαλλον* R[1] e *περιέβαλον* 93 om. I *τούτοις* U *ταύτῃ* Davies[2] 105 *ἐνόντα* vel *ὑπόντα* Markland 111 add. Markland

ἀριστεύς· οὐ γὰρ ἀνέχονται αἱ πονηρίαι τὰς ἀρετὰς ἐν αὐταῖς καλλωπιζομένας· ὁ δὲ ποιητὴς ἄκουσμα ἁβρὸν καὶ δήμῳ φίλον, ἀγαπώμενον μὲν καθ' ἡδονήν, ἀγνοούμενον δὲ κατὰ τὴν ἀρετήν. καθάπερ δὲ οἱ ἰατροὶ τοῖς κακοσίτοις τῶν καμνόντων τὰ πικρὰ τῶν φαρμάκων ἀναδεύσαντες προσηνεῖ τροφῇ ἀπέκρυψαν τὴν τοῦ ὠφελοῦντος ἀηδίαν, οὕτως καὶ ἡ παλαιὰ φιλοσοφία καταθεμένη τὴν αὑτῆς γνώμην εἰς μύθους καὶ μέτρα καὶ σχῆμα ᾠδῆς, ἔλαθεν τῇ περιβολῇ τῆς ψυχαγωγίας κεράσασα τὴν ἀηδίαν τῶν διδαγμάτων.

7 Μὴ τοίνυν ἔρῃ πότεροι κρεῖττον περὶ θεῶν διειλήφασιν, ποιηταὶ ἢ φιλόσοφοι, ἀλλὰ σπονδὰς καὶ ἐκεχειρίαν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ποιησάμενος ὡς περὶ μιᾶς καὶ ὁμοφώνου τέχνης σκόπει· κἂν γὰρ ποιητὴν καλῇς, φιλόσοφον λέγεις, καὶ ἂν φιλόσοφον καλῇς, ποιητὴν λέγεις. καὶ γὰρ ἀριστεῖς καλεῖς ὁμοίως μὲν τὸν Ἀχιλλέα μετὰ χρυσῆς καὶ ποιητικῆς ἀσπίδος στρατευόμενον, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Αἴαντα, κἂν ἐκ βύρσης φέρῃ σάκος· ἀμφότερα δὲ ἀριστευτικὰ καὶ ἐκπληκτικὰ ὁμοίως ἡ ἀρετὴ ποιεῖ, καὶ οὐδὲν ἐνταῦθα ὁ χρυσὸς πρὸς τὴν βύρσαν. εἴκαζε δὴ κἀνταῦθα τὰ μὲν μέτρα καὶ τὴν ᾠδὴν χρυσῷ, τὸν δὲ ψιλὸν λόγον ὕλῃ δημοτικῇ· σκόπει δὲ μήτε τὸν χρυσὸν μήτε τὴν βύρσαν, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ χρωμένου. ἀληθῆ λεγέτω, κἂν ποιητὴς λέγῃ, κἂν μῦθον λέγῃ, κἂν ᾄδων λέγῃ· ἕψομαι τοῖς αἰνίγμασιν 34r καὶ | διερευνήσομαι τὸν μῦθον καὶ οὐκ ἐκστήσει με ἡ ᾠδή· ἀληθῆ λεγέτω, κἂν ψιλῶς λέγῃ, δέξομαι καὶ ἀγαπήσω τὴν ῥᾳστώνην τῶν ἀκουσμάτων· ἐὰν δὲ ἀφέλῃς ἑκατέρου τὸ ἀληθές, καὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ φιλοσόφου, ἄμουσον μὲν τὴν ᾠδὴν ποιεῖς, μῦθον δὲ τὸν λόγον· ἄνευ δὲ

127 ποιητικῆς] ποικιλτῆς Markland **134** ποιητικῶς Koniaris[3] post λέγῃ ⟨κἂν αἰνίγματα λέγῃ⟩ Dukas

τοῦ ἀληθοῦς μήτε μύθῳ ποιητοῦ διαπιστεύσῃς τὸ πάμπαν μήτε φιλοσόφου λόγῳ.

Καὶ γὰρ Ἐπίκουρος λέγει μὲν λόγους, ἀλλὰ μύθων ἀτο- 8
πωτέρους· ὥστε ἔγωγε πιστεύω μᾶλλον Ὁμήρῳ περὶ Διὸς λέγοντι, ὅτι ψυχὰς δυοῖν ἀριστέοιν ἐπὶ πλάστιγγος χρυσῆς ἐταλάντευεν,

τὴν μὲν Ἀχιλλῆος, τὴν δ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο,

ἀνατείνας τὰ ζυγὰ τῇ δεξιᾷ· ὁρῶ γὰρ τὴν εἱμαρμένην τῶν ἀνδρῶν συναπονεύουσαν τῇ Διὸς δεξιᾷ·

οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον οὐδ' ἀπατηλὸν
οὐδ' ἀτελεύτητον, ὅτι κεν κεφαλῇ κατανεύσω.

αἰσθάνομαι τῶν Διὸς νευμάτων· διὰ τούτων γῆ μένει καὶ ἀναχεῖται θάλαττα καὶ ἀὴρ διαρρεῖ καὶ πῦρ ἄνω θεῖ καὶ οὐρανὸς περιφέρεται καὶ ζῷα γίνεται καὶ δένδρα φύεται· τῶν Διὸς νευμάτων ἔργα καὶ ἀνθρώπου ἀρετὴ καὶ εὐδαιμονία. συνίημι δὲ καὶ Ἀθηνᾶς, νῦν μὲν τῷ Ἀχιλλεῖ ξυνισταμένης καὶ ἀπαγούσης τοῦ θυμοῦ τὸν ἄνδρα καὶ σπώσης ὀπίσω, νῦν δὲ τῷ Ὀδυσσεῖ παρισταμένης

ἐν πάντεσσι πόνοισιν.

ξυνίημι καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, τοξότης ὁ θεὸς καὶ μουσικός· καὶ φιλῶ μὲν αὐτοῦ τὴν ἁρμονίαν, φοβοῦμαι δὲ τὴν τοξείαν. σείει δὲ καὶ Ποσειδῶν γῆν τριστόμῳ δόρατι, ξυνάγει καὶ Ἄρης στρατοπέδων τάξεις, καὶ ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ἀλλ' οὐκ Ἀχιλλεῖ μόνῳ, πάσῃ ⟨δὲ⟩ διαπύρῳ χρείᾳ συντάττεται καὶ συνεργάζεται. ταῦτα μὲν οἱ ποιηταὶ λέγου-

147 Il. 22.211 **150–151** Il. 1.526–527 **152** Il. 1.528–530 **156–158** Il. 1.193ff. **159** Od. 13.301 **160** Il. 1.43ff., 1.603 **163–164** Il. 18.410ff.

147 *ἱπποδάμοιο* Homerici **153** *διαρρεῖ* R[1] e *διαρεῖ* **159** *πόνοισιν*] *πόνοισι* R **164** add. U **165** *καὶ* om. R add. R[1]

σιν, ταῦτα δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι λέγουσιν· ὧν ἂν μεταβάλῃς 34v *τὰ ὀνόματα, | εὑρήσεις τὴν ὁμοιότητα καὶ γνωριεῖς τὸ διήγημα. κάλει τὸν μὲν Δία νοῦν πρεσβύτατον καὶ ἀρχικώτατον, ᾧ πάντα ἕπεται καὶ πειθαρχεῖ· τὴν δὲ Ἀθηνᾶν, φρόνησιν· τὸν δὲ Ἀπόλλω, ἥλιον· τὸν δὲ Ποσειδῶ, πνεῦμα διὰ γῆς καὶ θαλάττης ἰόν, οἰκονομοῦν αὐτῶν τὴν στάσιν καὶ τὴν ἁρμονίαν.*

9 *Κἂν ἐπὶ τὰ ἄλλα ἴῃς, εὑρήσεις πάντα μεστὰ παρὰ μὲν τοῖς ποιηταῖς ὀνομάτων, παρὰ δὲ τοῖς φιλοσόφοις λόγων. τὰ δὲ Ἐπικούρου τίνι μύθων εἰκάσω; τίς οὕτω ποιητὴς ἀργὸς καὶ ἐκλελυμένος καὶ θεῶν ἄπειρος;*

> *τὸ ἀθάνατον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει.*

τίς μοι γένηται τοιοῦτος μῦθος; πῶς ἀναπλάσω τὸν Δία; τί δρῶντα καὶ τί βουλευόμενον καὶ ποίαις ἡδοναῖς συνόντα; πίνει μὲν καὶ παρ' Ὁμήρῳ ὁ Ζεύς, ἀλλὰ καὶ δημηγορεῖ καὶ βουλεύεται, ὡς ἡ τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν πραγμάτων χορηγία ⟨ἐκ⟩ βασιλέως ῥεῖ, καὶ ἡ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων χορηγία ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἐκκλησίας ῥεῖ· βουλεύεται γὰρ ὑπὲρ μὲν τῆς Ἀσίας ὁ μέγας βασιλεύς, περὶ δὲ τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἀθηναίων δῆμος· βουλεύεται καὶ περὶ νεὼς κυβερνήτης καὶ περὶ στρατοπέδου στρατηγὸς καὶ περὶ πόλεως νομοθέτης· καὶ ἵνα σωθῇ ναῦς καὶ στρατόπεδον καὶ γῆ καὶ οἶκος, πράγματα μὲν ὁ κυβερνήτης ἔχει, πράγ-

177–178 Epic. *κ. δ.* 1 **181–182** Il. 1.595ff., etc.; Il. 8.1ff., etc.

166 *μεταβάλῃς* Acciaiolus *μεταλάβῃς* R **171** *στάσιν*] *κρᾶσιν* Markland **177** *τὸ ἀθάνατον*] *τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον* Epicurus *κυρ. δόξ.* 1 **183** add. R p.c. **188** *νομοθέτης ⟨καὶ περὶ γῆς γεωργὸς καὶ περὶ οἴκου οἰκονόμος⟩·* Markland *στρατόπεδον ⟨καὶ πόλις⟩* Markland

ματα δὲ ἔχει ὁ στρατηγός, πράγματα δὲ ὁ νομοθέτης· ὑπὲρ δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάττης καὶ τῶν ἄλλων μερῶν, τίς, ὦ Ἐπίκουρε, βουλεύεται; τίς κυβερνήτης; τίς στρατηγός; τίς νομοθέτης; τίς γεωργός; τίς οἰκονόμος; ἀλλ' οὐδὲ ὁ Σαρδανάπαλλος ἀπράγμων ἦν, ἀλλ' ἐντὸς θυρῶν κατακεκλεισμένος, ἐπὶ σφυρηλάτου κλίνης κείμενος ἐν γυναικῶν χορῷ, ἐβουλεύετο ὅμως πῶς σωθῇ Νῖνος καὶ 35r *πῶς Ἀσσύριοι εὐδαιμονῶσιν· σοὶ δὲ ἡ Διὸς ἡδονὴ καὶ τῆς Σαρδαναπάλλου ἐκείνου ἀργοτέρα; ὢ μύθων ἀπίστων καὶ μηδεμιᾷ ποιητικῇ ἁρμονίᾳ πρεπόντων.*

5

1 *Ἀνὴρ Φρύξ, ἀργὸς τὸν βίον, ἐραστὴς χρημάτων, λαμβάνει τὸν Σάτυρον, ὥς φησιν ὁ μῦθος, δαίμονα φίλοινον, κεράσας οἴνῳ κρήνην, εἰς ἣν φοιτῶν διψήσας ἔπινεν. εὔχεται ὁ ἀνόητος Φρὺξ δαίμονι αἰχμαλώτῳ· εὔχεται δὲ εὐχὴν οἵαν εἰκὸς ἦν καὶ τοῦτον αἰτεῖν καὶ ἐκεῖνον τελεσιουργεῖν, γενέσθαι αὐτῷ τὴν γῆν χρυσῆν καὶ τὰ δένδρα χρυσᾶ καὶ τὰ λήϊα καὶ τοὺς λειμῶνας καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἄνθη. δίδωσιν ταῦτα ὁ Σάτυρος. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ ἐ⟨κε⟩χρύσωτο ἡ γῆ, λιμὸς εἶχεν Φρύγας. καὶ ὁ Μίδας ὀδύρεται τὸν πλοῦτον καὶ ποιεῖται παλινῳδίαν τῆς εὐχῆς, καὶ εὔχεται Σατύρῳ μὲν οὐ-*

5 tit. *E εἰ δεῖ εὔχεσθαι* (unc.) in mrg. *θ'* (min.)

194–197 cf. Diod. Sic. 2.23
2–3 Xen. Anab. 1.2.13

190 *νομοθέτης ⟨καὶ ὁ γεωργὸς καὶ ὁ οἰκονόμος⟩* Markland
9 *ἐκεχρύσωτο* Acciaiolus

κέτι, θεοῖς δὲ καὶ θεαῖς, ἐλθεῖν αὐτῷ τὴν ἀρχαίαν πενίαν, τὴν εὔφορον ἐκείνην καὶ πάμφορον καὶ καρποτρόφον, τὸν δὲ χρυσὸν ἀπελθεῖν εἰς ἐχθρῶν κεφαλάς. ὁ μὲν ταῦτα εὔχετο ποτνιώμενος, ἐτελεῖτο δὲ οὐδὲν μᾶλλον. ἐπαινῶ τὸν μῦθον τῆς χάριτος καὶ τῆς πρὸς τἀληθὲς ὁδοῦ. τί γὰρ δὴ ἄλλο αἰνίττεται ἢ ἀνοήτου ἀνδρὸς εὐχὴν ἐπ' οὐδενὶ χρηστῷ, εὐχομένου μὲν ἵνα τύχῃ, μεταγιγνώσκοντος δὲ ἐπειδὰν τύχῃ; τὴν δὲ θήραν τοῦ Σατύρου καὶ τὰ δεσμὰ καὶ τὸν οἶνον ᾐνίξατο ὁ μῦθος ὅτι οἱ μὲν ἀπατήσαντες, οἱ δὲ καὶ βιασάμενοι τυχόντες ὧν εὔξαντο, οὐχ ὧν ἐπεθύμουν,
35v *ἀνατιθέασιν θεοῖς τὴν δωρεάν, οὐ παρ' ἐκείνων λαβόντες· οὐδὲν γὰρ τῶν μὴ καλῶν δίδωσιν θεός, ἀλλ' ἔστιν ταῦτα δωρεὰ τύχης, ἄλογος ἀλόγου, οἷαι καὶ ⟨αἱ⟩ παρὰ τῶν μεθυόντων φιλοφροσύναι.*

2 *Τί δὲ Λυδός, ὁ τοῦ Φρυγὸς ἀνοητότερος; οὐκ εὔξατο μὲν τῷ Ἀπόλλωνι ἑλεῖν τὴν Περσῶν ἀρχὴν καὶ ἐθεράπευεν χρυσῷ πολλῷ τὸν θεόν, ὥσπερ δωροδόκον δυνάστην, ἀκούων δὲ αὐτοῦ θαμὰ ἐκ Δελφῶν ἐπιστέλλοντος*

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει,

ἐκδεχόμενος πρὸς ἡδονὴν τὸν χρησμὸν διέβη Ἅλυν, καὶ κατέλυσεν τὴν Λυδῶν μεγάλην ἀρχήν. ἀκούω δὲ καὶ παρ' Ὁμήρῳ εὐχομένου Ἕλληνος ἀνδρός,

Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν, ἢ Τυδέος υἱόν,
ἢ αὐτὸν βασιλῆα πολυχρύσοιο Μυκήνης·

26–32 Hdt. 1.50ff. **30** Hdt. 1.53 **34–35** Il. 7.179–180

13 *εὔπορον* Markland *πάμφορον* susp. Markland **14–15** *ηὔχετο* I$^{p.c.}$ (Acciaiolus?) **21** *εὔξαντο, οὐχ ὧν ἐπεθύμουν* scripsi *ἐπεθύμουν, οὐχ ὧν εὔξαντο* R *ηὔξαντο* I$^{p.c.}$ (Acciaiolus?) **24** add. Markland **26** ⟨*ὁ*⟩ *Λυδός* Markland (D^{1})

καὶ δηλαδὴ ὁ Ζεὺς ἐπιτελεῖ τὴν εὐχήν,

ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος κυνέης, ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοί,
Αἴαντος.

καὶ τῷ μὲν Πριάμῳ εὐχομένῳ ὑπὲρ τῆς οἰκείας γῆς, βοῦς καὶ ὄϊς ὁσημέραι τῷ Διὶ καταθύοντι, ἀτελῆ τὴν εὐχὴν τίθησιν· τῷ δὲ Ἀγαμέμνονι

ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν

ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν ἐλθόντι

Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι.

καὶ ὁ Ἀπόλλων πρότερον μὲν οὐκ ἐπαμύνει τῷ Χρύσῃ ἀδικουμένῳ, ἐπεὶ δὲ πρὸς αὐτὸν ἐπαρρησιάσατο καὶ ἀνέμνησεν τῆς κνίσης τῶν μηρίων, τότε τοὺς ἰοὺς ἀφίησιν εἰς τὸ Ἑλληνικόν, ἐννῆμαρ ἐποιχόμενος αὐτοὺς καὶ ὀρεῖς καὶ κύνας.

Τί ταῦτα, ὦ ποιητῶν ἄριστε; λίχνον καὶ δωροδόκον τὸ 3 *θεῖον καὶ μηδὲν διαφέρον τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καί σου τὸ ἔπος τοῦτο ἀποδεξόμεθα,*

στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί;

ἢ τοὐναντίον ἄστρεπτον τὸ θεῖον καὶ ἀτενὲς καὶ ἀπαραίτητον; μετατίθεσθαι γὰρ καὶ μεταγινώσκειν προσήκει μὴ ὅτι θεῷ, ἀλλ' οὐδὲ ἀνδρὶ ἀγαθῷ· ὁ γὰρ στρεπτὸς ἀνὴρ καὶ μετανοητικός, | εἰ μὲν εἰς τὸ βέλτιον ἐκ τοῦ φαυλοτέρου 36r *μετατίθεται, πονήρως ἐβουλεύσατο· εἰ δὲ εἰς τὸ χεῖρον ἐκ τοῦ βελτίστου, πονηρῶς μετέθετο· τὸ δὲ θεῖον ἔξω πονηρίας. καὶ γὰρ ἤτοι ὁ εὐχόμενος ἄξιος τυχεῖν ὧν ηὔξατο ἢ*

37–38 Il. 7.182–183 **41–44** Il. 2.112–113 **45–49** Il. 1.33–53 **53** Il. 9.497

40 *ὄϊς* I *ὄεις* R **43** *ἀλλοτρίαν* $R^{p.c.}$ e *ἀλλοτρίν* **46** *ἐπαρρησιάσατο* R^{1} e *ἐπαρρησιάτο* **48** *ὀρεῖς* Davies^{2} *ὄεις* R

οὐκ ἄξιος· εἰ μὲν οὖν ἄξιος, τεύξεται καὶ μὴ εὐξάμενος· εἰ δὲ οὐκ ἄξιος, οὐ τεύξεται οὐδὲ εὐξάμενος. οὔτε γὰρ ὁ ἄξιος μέν, παραλείπων δὲ τὴν εὐχήν, διὰ τοῦτο οὐκ ἄξιος, ὅτι οὐκ εὔξατο· οὔτε ὁ μὴ ἄξιος μὲν τυχεῖν, λαβεῖν δὲ εὐχόμενος, διὰ τοῦτο ἄξιος, ὅτι εὔξατο· ἀλλὰ αὐτὸ τοὐναντίον, ὁ μὲν ἄξιος λαβεῖν μὴ ἐνοχλῶν τυχεῖν ἀξιώτερος· ὁ δὲ οὐκ ἄξιος ἐνοχλῶν καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἄξιος· καὶ τῷ μὲν ἀναθήσομεν αἰδῶ καὶ θάρσος, διὰ μὲν τὸ θαρρεῖν πιστεύοντι ὡς τευξομένῳ, διὰ δὲ τὴν αἰδῶ ἡσυχάζοντι κἂν μὴ τύχῃ· τῷ δὲ ἀμαθίαν καὶ μοχθηρίαν, διὰ μὲν ἀμαθίαν εὐχομένῳ, διὰ δὲ μοχθηρίαν οὐκ ἀξιουμένῳ. τί δέ, εἰ στρατηγὸς ἦν ὁ θεός, κᾆτα ὁ μὲν σκευοφορεῖν ἄξιος ᾔτει τὸν στρατηγὸν ὁπλίτου χώραν, ὁ δὲ ὁπλιτεύειν ἐπιτήδειος τὴν ἡσυχίαν ἦγεν· ἆρα οὐ κατὰ τὴν χρείαν τῆς τάξεως τὸν μὲν ἀχθοφορεῖν εἴα, τὸν δὲ εἰς τοὺς ὁπλίτας ἔταττεν; ἀλλὰ στρατηγὸς μὲν κἂν ἀγνοήσαι, κἂν δωροδοκήσαι, κἂν ἐξαπατηθείη· τὸ δὲ θεῖον οὐ τοιοῦτον· οὔτε οὖν εὐχομένοις δώσει παρὰ τὴν ἀξίαν, οὔτε οὐκ εὐχομένοις οὐ δώσει κατὰ τὴν ἀξίαν.

4 Καὶ μὴν τῶν ὅσα οἱ ἄνθρωποι εὔχονται γενέσθαι σφίσι, τὰ μὲν ἡ πρόνοια ἐφορᾷ, τὰ δὲ ⟨ἡ⟩ εἱμαρμένη καταναγκάζει, τὰ δὲ μεταβάλλει ἡ τύχη, τὰ δὲ οἰκονομεῖ ἡ τέχνη. καὶ ἡ μὲν πρόνοια θεοῦ ἔργον, ἡ δὲ εἱμαρμένη ἀνάγκης, ἡ δὲ τέχνη ἀνθρώπου, ἡ δὲ τύχη τοῦ αὐτομάτου· διακεκλήρωνται δὲ τούτων ἑκάστῳ αἱ ὗλαι τοῦ βίου· ἃ τοίνυν εὐχό-
36v μεθα, ἢ εἰς πρόνοιαν | συντελεῖ θεοῦ ἢ εἰς εἱμαρμένης ἀνάγκην ἢ εἰς ἀνθρώπου τέχνην ἢ εἰς τύχης φοράν. καὶ εἰ μὲν εἰς πρόνοιαν συντελεῖ, τί δεῖ εὐχῆς; εἰ γάρ τοι προνοεῖ

61 *εἰ μὲν οὖν ἄξιος* om. R add. R[1 mg] **64** et **65** *ηὔξατο* I **74** fort. *οὐ⟨κ ἂν⟩ κατὰ* **80** *σφίσι* U[mg] *φησί* R **81** add. Markland **85** *ἑκάστῳ* H *ἑκάστων* R

ὁ θεός, ἤτοι προνοεῖ τοῦ ὅλου, τῶν δὲ κατὰ μέρος οὐ φροντίζει, ὥσπερ οἱ βασιλεῖς σώζουσι τὰς πόλεις νόμῳ καὶ δίκῃ, οὐ διατείνοντες ἐφ' ἕκαστον τῇ φροντίδι, ⟨ἢ⟩ κἂν τοῖς ἐπὶ μέρους ἡ πρόνοια ἐξετάζεται. τί δὴ φῶμεν; βούλει τοῦ ὅλου προνοεῖν τὸν θεόν; οὐκ ἐνοχλητέον ἄρα τῷ θεῷ· οὐ γὰρ πείσεται, ἥν τι παρὰ τὴν σωτηρίαν αἰτῇς τοῦ ὅλου. τί γὰρ εἰ καὶ τὰ μόρια τοῦ σώματος φωνὴν λαβόντα, ἐπειδὰν κάμνῃ τι αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ τεμνόμενον ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ὅλου, εὔξαιτο τῇ τέχνῃ μὴ φθαρῆναι; οὐκ ἀποκρινεῖται ὁ Ἀσκληπιὸς αὐτοῖς ὡς οὐχ ὑμῶν ἕνεκα, ὦ δείλαια, χρὴ οἴχεσθαι τὸ πᾶν σῶμα, ἀλλὰ ἐκεῖνο σωζέσθω ὑμῶν ἀπολλυμένων. τοῦτο καὶ τῷ σύμπαντι τούτῳ γίγνεσθαι φιλεῖ· Ἀθηναῖοι λοιμώττουσιν, σείονται Λακεδαιμόνιοι, ἡ Θετταλία ἐπικλύζεται, ἡ Αἴτνη φλέγεται· ὧν σὺ μὲν τὴν διάλυσιν φθορὰν καλεῖς, ὁ δὲ ἰατρὸς οἶδεν τὴν αἰτίαν καὶ ἀμελεῖ εὐχομένων τῶν μερῶν, σώζει δὲ τὸ πᾶν· φροντίζει γὰρ τοῦ ὅλου. ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ μέρος προνοεῖ ὁ θεός. οὐδὲ ἐνταῦθα τοίνυν εὐκτέον, ὅμοιον ὡς εἰ καὶ ἰατρὸν ᾔτει ὁ κάμνων φάρμακον ἢ σιτίον· τοῦτο γὰρ εἰ μὲν ἀνύτει, καὶ μὴ αἰτοῦντι δώσει, εἰ δὲ ἐπισφαλές, οὐδὲ αἰτοῦντι δώσει. τῶν μὲν δὴ κατὰ τὴν πρόνοιαν οὐδὲν οὔτε αἰτητέον οὔτε εὐκτέον.

Τί δὲ τῶν κατὰ τὴν εἱμαρμένην; ἦ κἀνταῦθα ἡ εὐχὴ 5
γελοιότατον· θᾶττον γὰρ ἄν τις βασιλέα ἔπεισεν ἢ τύραννον, τυραννικὸν δὲ ἡ εἱμαρμένη καὶ ἀδέσποτον καὶ

101–102 Thuc. 2.47.3 ff.; 1.101.2, Hdt. 7.130.2; Thuc. 3.116.1; Pind. Pyth. 1.20 ff., [Aesch.] P. V. 366 ff.

91 add. MN post Acciaiuolum (*ἢ* pro *κἂν*) **107** *ἀνύτει* scripsi post Hobeinium *(ἀνύτει τι)* *ἀνυτι* (sine ac.) R *ἀνύσιμον* I **111** *ἦ* B ed. pr. *ἢ* R

37r ἀμετάστρεπτον, ἢ καθάπερ ψάλιον ἐμβάλλουσα ταῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγέλαις βίᾳ σπᾷ καὶ προσαναγκάζει συναπονεύειν ταῖς αὑτῆς ἀγωγαῖς, ὡς Συρακοσίους Διονύσιος, ὡς Πεισίστρατος Ἀθηναίους καὶ Περίανδρος Κορινθίους καὶ Θρασύβουλος Μιλησίους. ἐν μὲν γὰρ δημοκρατίᾳ δύναταί τι καὶ πειθὼ καὶ εὐχὴ καὶ θεραπεία καὶ λιταί, ἐν δὲ τυραννίδι ἡ βία κρατεῖ· ὡς ἐν πολέμῳ Ὅμηρος,

ζώγρει Ἀτρέος υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα.

τίνα τοίνυν ἄποινα δόντες τῇ εἱμαρμένῃ ἐκλυσόμεθα ἑαυτοὺς τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ δεσμοῦ; τίνα χρυσόν; τίνα θεραπείαν; τίνα θυσίαν; τίνα εὐχήν; ἀλλ' οὐδὲ ὁ Ζεὺς αὐτὸς εὕρατο παρ' ἐκείνης ἀποτροπήν, ἀλλ' ὀδύρεται·

ὤ μοι ἐγών, ὅ τέ μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν
μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι.

τίνι θεῶν εὔχεται ὁ Ζεὺς ὑπὲρ τοῦ παιδός; καὶ ἡ Θέτις βοᾷ,

ὤ μοι ἐγὼ δειλή· ὤ μοι δυσαριστοτόκεια.

τοιοῦτο χρῆμα ἡ εἱμαρμένη, ⟨ἡ⟩ Ἄτροπος καὶ ἡ Κλωθὼ καὶ ἡ Λάχεσις, ἄτρεπτον καὶ ἐπικεκλωσμένον καὶ διειληχὸς τοὺς ἀνθρωπίνους βίους. πῶς ἂν οὖν τις εὔξαιτο ἀπαραιτήτῳ εἱμαρμένῃ;

6 Ἀλλ' οὐδὲ ἐν τοῖς κατὰ τὴν τύχην εὐκτέον, καὶ πολὺ μᾶλλον ἐνταῦθα οὐκ εὐκτέον· οὐδὲ γὰρ ἀνοήτῳ δυνάστῃ διαλεκτέον, ἔνθα οὐ βούλευμα οὐδὲ κρίσις οὐδὲ ὁρμὴ σώφρων οἰκονομεῖ τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ φορὰ καὶ ἄλογοι ὀρέξεις καὶ ἔμπληκτοι ὁρμαὶ καὶ ἐπιθυμιῶν διαδοχαί.

121 Il. 6.46 **126–127** Il. 16.433–434 **130** Il. 18.54

114 fort. *ἐμβαλοῦσα* **116** *αὑτῆς* ed. pr. *αὐτῆς* R **128** *εὔξεται* Acciaiolus **131** add. Markland **139** *ὀρέξεις* Markland *ἕξεις* R

τοιοῦτον ἡ τύχη, ἄλογον, ἔμπληκτον, ἀπροόρατον, ἀνήκοον, ἀμάντευτον, Εὐρίπου δίκην μεταρρέον, περιφερόμενον, καὶ οὐδεμιᾶς ἀνεχόμενον κυβερνήτου τέχνης. τί ἂν οὖν τις εὔξαιτο ἀστάτῳ χρήματι καὶ ἀνοήτῳ καὶ ἀσταθμήτῳ καὶ ἀμίκτῳ;

Λοιπὸν δὴ μετὰ τὴν τύχην ἡ τέχνη. καὶ τίς τέκτων εὔξεται | περὶ κάλλους ἀρότρου, τὴν τέχνην ἔχων; ἢ τίς 37v *ὑφάντης περὶ κάλλους χλανίδος, τὴν τέχνην ἔχων; ἢ τίς χαλκεὺς περὶ κάλλους ἀσπίδος, τὴν τέχνην ἔχων; ἢ τίς ἀριστεὺς περὶ εὐτολμίας, τὴν ἀνδρείαν ἔχων; ἢ τίς ἀγαθὸς περὶ εὐδαιμονίας, τὴν ἀρετὴν ἔχων;*

{ἢ} Τί τοίνυν ἐστίν, ὑπὲρ ὅτου κἂν εὔξαιτο ἄν τις τοῖς 7 *θεοῖς, ὃ μὴ προνοίας ἔχεται ἢ εἱμαρμένης ἢ τέχνης ἢ τύχης; χρήματα αἰτεῖς; μὴ ἐνόχλει θεοῖς, οὐδὲν αἰτεῖς τῶν καλῶν· μὴ ἐνόχλει τῇ εἱμαρμένῃ, οὐδὲν αἰτεῖς τῶν ἀναγκαίων· μὴ ἐνόχλει τῇ τύχῃ, οὐ γὰρ τοῖς δεομένοις δίδωσιν· μὴ ἐνόχλει τῇ τέχνῃ, ἀκούεις γὰρ Μενάνδρου λέγοντος,*

οὐ πάνυ τι γηράσκουσιν αἱ τέχναι καλῶς,
ἐὰν μὴ λάβωσι προστάτην φιλάργυρον.

† ὁ δὲ χρηστὸς ἦν. μετάθου τὸν τρόπον, εὔξαιο † μοχθηρίαις, ἐπιτήδευσον τὸ πρᾶγμα, καὶ {ἢ} πλοῦτον {καὶ πρᾶγμα} λάμβανε πορνοβοσκῶν ἢ καπηλεύων ἢ ληϊζόμενος

158–159 Men. fr. 408 Koerte

151 del. U$^{p.c.}$ *κἂν*] *καὶ* Markland **159** *ἐὰν*] *ἂν* Davies[2] cum Stob. Ecl. 4.18.14 **160** *εἰ δὲ χρηστὸς ἦς* Markland *χρηστὸς ἦς;* (deletis *ὁ δὲ*) Orelli *εὖξαι* Koniaris[4] *εἴξαις* Hahn fort. *εἶξαι* fort. *μοχθηρίᾳ* **161** *ἢ* om. I del. Davies[2] **161–162** *καὶ πρᾶγμα* om. I del. Koniaris[4] **162** *λάμβανε* Stephanus *λαμβάνεις* R

ἢ πανουργῶν ἢ ψευδομαρτυρῶν ἢ συκοφαντῶν ἢ δωροδοκῶν. νίκην αἰτεῖς; ἣν δύνασαι λαβεῖν ἐν πολέμῳ μὲν παρὰ μισθοφόρου, ἐν δικαστηρίῳ δὲ παρὰ συκοφάντου. ἐμπορίαν αἰτεῖς; ἣν δίδωσιν ναῦς καὶ θάλαττα καὶ πνευμάτων φορά. ἀγορὰ πρόκειται, ὤνιον τὸ χρῆμα, τί τοῖς θεοῖς ἐνοχλεῖς; μηδὲν τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν φοβηθῇς, καὶ πλουτήσεις κἂν Ἱππόνικος ᾖς, νικήσεις κἂν Κλέων ᾖς, αἱρήσεις κἂν Μέλητος ᾖς. ἐὰν δὲ εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς παρέλθῃς εὐχάς, εἰς δικαστήριον παρελήλυθας ἀκριβὲς καὶ ἀπαραίτητον· οὐδεὶς ἀνέξεταί σου θεὸς εὐχομένου τὰ μὴ εὐκτά, οὐδὲ δώσει τὰ μὴ σοὶ δοτά. ἐξεταστὴς καὶ λογιστὴς ἐφέστηκεν ταῖς ἑκάστου εὐχαῖς πικρός, εὐθύνων τῷ τοῦ συμφέροντος μέτρῳ τὰ σά· οὐδὲ αὐτὸν μεταχειριῇ ἀναβιβασά-
38r μενος | ὥσπερ εἰς δικαστήριον τὰς ὀρέξεις τὰς σὰς ἐλεεινὰ φθεγγομένας, οἴκτειρον βοώσας, πολλὴν τὴν κόνιν καταχεομένας τῆς κεφαλῆς, εἰ δὲ οὕτω τύχοι καὶ ὀνειδιζούσας τῷ θεῷ,

εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα.

ἀλλ' ὁ θεὸς λέγει, ἐπὶ ἀγαθῷ αἰτεῖς; λάμβανε, εἰ‿ἄξιος ὢν αἰτεῖς· ταύτῃ ἔχοντί σοι οὐδὲν εὐχῆς δεῖ, λήψῃ καὶ σιωπῶν.

8 Ἀλλὰ Σωκράτης εἰς Πειραιᾶ κατῄει προσευξόμενος τῇ θεῷ καὶ τοὺς ἄλλους προετρέπετο, καὶ ἦν ὁ βίος Σωκράτει μεστὸς εὐχῆς. καὶ γὰρ Πυθαγόρας ηὔξατο καὶ Πλάτων καὶ ὅστις ἄλλος θεοῖς προσήγορος· ἀλλὰ σὺ μὲν ἡγεῖ τὴν τοῦ

180 Il. 1.39 **184** Plato Resp. 327a

175 τὰ σά] πάσας Markland (D[1]) μεταχειριῇ R[1] e μεταχειριεῖ **181** εἰ..ὢν Acciaiolus **182** ταύτῃ Davies[2] ταῦτα R **184** Πειραιᾶ U Πειρεᾶ R **185** ἄλλους R[1] e ἄλους **187** ἡγῇ R[2]

φιλοσόφου εὐχὴν αἴτησιν εἶναι τῶν οὐ παρόντων, ἐγὼ δὲ ὁμιλίαν καὶ διάλεκτον πρὸς τοὺς θεοὺς περὶ τῶν παρόντων καὶ ἐπίδειξιν τῆς ἀρετῆς· ἢ οἴει τοῦτο εὔχετο ὁ Σωκράτης, ὅπως αὐτῷ χρήματα γένηται ἢ ὅπως ἄρξῃ Ἀθηναίων; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' εὔχετο μὲν τοῖς θεοῖς, ἐλάμβανεν δὲ παρ' ἑαυτοῦ συνεπινευόντων ἐκείνων ἀρετὴν ψυχῆς καὶ ἡσυχίαν βίου καὶ ζωὴν ἄμεμπτον καὶ εὔελπιν θάνατον, τὰ θαυμαστὰ δῶρα, τὰ θεοῖς δοτά. ἐὰν δέ τις παρὰ μὲν τῆς γῆς εὔπλοιαν αἰτῇ, παρὰ δὲ τῆς θαλάττης εὐκαρπίαν, καὶ παρὰ μὲν ὑφάντου ἄροτρον, παρὰ δὲ τέκτονος χλανίδα, ἄπεισιν ἀτελὴς καὶ ἄδωρος καὶ ἄτευκτος. ὦ Ζεῦ καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἄπολλον, ἐθῶν ἀνθρωπίνων ἐπίσκοποι, φιλοσόφων ὑμῖν μαθητῶν δεῖ, οἳ τὴν ὑμετέραν τέχνην ἐρρωμέναις ψυχαῖς ὑποδεξάμενοι ἄμητον βίου καλὸν καὶ εὐδαίμονα ἐκκαρπώσονται· ἀλλά ἐστιν σπάνιον μὲν τὸ τῆς γεωργίας ταύτης χρῆμα, μόλις δὲ καὶ ὀψὲ παραγινόμενον. δεῖ γε μὴν τοῦ σπανίου τούτου καὶ ὀλίγου ἐναύσματος τῷ βίῳ ἄλλοτε ἐν ἄλλοις σώμασιν φανταζομένου, ὡς ἐν | νυκτὶ 38v *πολλῇ δεῖ φωτὸς ὀλίγου· τὸ γὰρ καλὸν ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει οὐ πολύ, φιλεῖ γε μὴν πρὸς τοῦ ὀλίγου τούτου σώζεσθαι τὰ πάντα. ἂν δ' ἐξέλῃς τοῦ βίου φιλοσοφίαν, ἐξεῖλες αὐτοῦ τὸ ζώπυρον, τὸ ἔμπνουν, τὸ ζωτικόν, τὸ μόνον εὔχεσθαι ἐπιστάμενον· ὡς ψυχὴν σώματος ἐὰν ἀφέλῃς, ἔπηξας τὸ σῶμα· ὡς καρποὺς γῆς ἐὰν ἀφέλῃς, τὴν γῆν ἐξέτεμες· ὡς ἥλιον ἡμέρας, τὴν ἡμέραν ἔσβεσας.*

189 Plato Smp. 203 a 3 **199–202** Plato Phdr. 276 b ff.

191 *ἄρξῃ* R^2 (e *ἄρξει*) U **195** *θεόσδοτα* Davies[2]
199 *ἠθῶν* Markland

6

1 *Τί ποτ᾽ ἐστὶν τοῦτο, ᾧ διαφέρει ἄνθρωπος θηρίου; καὶ τί ποτέ ἐστιν, ᾧ διαφέρει ἀνθρώπου θεός· ἐγὼ μὲν οἶμαι θηρίων μὲν ἀνθρώπους ἐπιστήμῃ κρατεῖν, θεῶν δὲ ἐλαττοῦσθαι σοφίᾳ· θεὸς μὲν γὰρ ἀνθρώπου σοφώτερον, ἄνθρωπος δὲ θηρίου ἐπιστημονέστερον. ἄλλο τι οὖν ἐπιστήμην σοφίας ἡγεῖ; οὐ μὰ τὸν Δία, οὐ μᾶλλον ἢ ζωὴν ζωῆς· ἀλλὰ κοινὸν ὑπάρχον τὸ τῆς ζωῆς θνητῇ φύσει πρὸς τὸ ἀθάνατον, κατὰ μὲν τὴν ποιότητα ἰσομοιρεῖ, κατὰ δὲ τὴν βραχύτητα τοῦ βίου σχίζεται· θεοῦ μὲν γὰρ ζωὴ αἰώνιος, ἀνθρώπου δὲ ἐφήμερος. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἦν δύναμις ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν ἀεὶ καὶ ἀποτείνειν διηνεκῶς τὴν ὄψιν καὶ δέχεσθαι τὴν προσβολὴν τοῦ φωτός, καὶ μηδὲν αὐτοῖς ἔδει καλυπτόντων βλεφάρων μηδὲ ὕπνου πρὸς ἀνάπαυλαν μηδὲ νυκτὸς πρὸς ἠρεμίαν, κοινὸν μὲν ἦν τὸ ὁρᾶν ἐκείνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς πρὸς ταυτηνὶ τὴν τῶν πολλῶν ὄψιν, διέφερεν* 39r *δὲ τῷ διηνεκεῖ· οὕτως ἀμέλει καὶ ἡ | ἐπιστήμη, κοινόν τι οὖσα, διαφορὰν ὅμως ἔχει ἡ θεία πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην. καὶ τὴν μὲν θείαν τάχα καὶ αὖθις εἰσόμεθα, νῦν δὲ δὴ ἐπὶ τὰ γνωριμώτατα ἴωμεν· τί ποτ᾽ ἐστὶν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐπίστασθαι καὶ εἰδέναι καὶ μανθάνειν, καὶ ὅσα τοιαυτὶ λέγοντες ἕξιν τινὰ θεωρίας τῇ ψυχῇ προστίθεμεν;*

2 *Ἆρα πᾶν ὅπερ ⟨ἂν⟩ ἡ αἴσθησις ἀθροίσασα τῇ κατὰ βραχὺ θεωρίᾳ, ἐμπειρίαν τοῦτο ὀνομάζουσα, προσαγάγῃ τῇ*

6 tit. *ς τί ἐπιστήμη* (unc.) in mrg. *ι′* (min.)

5 *σοφίᾳ* Markland *μοχθηρίᾳ* R 13 *αὐτοῖς* I *αὐτῆς* R *ἔδει* Reiske *δεῖν* R 15 fort. *μὲν ⟨ἂν⟩* (*ὁρᾶν ⟨ἂν⟩* iam antea Meiser) 16 *ταυτηνὶ τὴν* Dübner *ταύτην ἐστὴν* R 20 *γνωριμώτερα* Koniaris[4] 21 *τοιαυτὶ* R[1] e *τοιαυτη* (sine acc.) 23 add. I

ψυχῇ, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπισφραγίσηται ὁ λογισμὸς τῇ ἐμπειρίᾳ, τοῦτο φῶμεν ἐπιστήμην εἶναι; οἷον τὸ τοιόνδε λέγω· οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι οὔπω ναῦν εἰδότες, ἐρῶντες ἐπιμιξίας, ἀγόμενοι μὲν ὑπὸ τῆς χρείας, εἰργόμενοι δὲ ὑπὸ τῆς θαλάττης, εἶδον ὄρνιν ἐξ ἀέρος καταπτάντα νηχόμενον, εἶδον δὲ καὶ φορυτὸν φερόμενον κούφως ὑπὲρ τοῦ κύματος, ἤδη δέ που καὶ δένδρον ἀπενεχθὲν ἐκ ποταμοῦ εἰς κλύδωνα· καὶ τάχα μέν τις καὶ ἄκων κατενεχθείς, κινῶν τὰ ἄρθρα ἐξενήξατο, τάχα δὲ καὶ ἑκὼν ἐν παιδιᾶς μέρει. ἀθροίσασα δὲ ἡ πεῖρα τὴν ἔννοιαν τοῦ πλοῦ σχεδίαν τινὰ φαύλην τὸ πρῶτον ἐξειργάσατο, ὕλην κούφην ξυνδεόντων αὐτοσχέδιον ναῦν· κατὰ βραχὺ δὲ προϊοῦσα ἡ αἴσθησις ὁμοῦ τῷ λογισμῷ ἐσοφίσατο καὶ ἐξεῦρεν ὄχημα κοῖλον, ἐρεσσόμενόν τε καὶ ἐξ ἱστίων πλέον καὶ ὑπὸ ἀνέμων φερόμενον καὶ ὑπὸ οἰάκων εὐθυνόμενον, καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῦ τὴν σωτηρίαν ἐπιστήμῃ μιᾷ τῇ κυβερνητικῇ. φασὶν δὲ καὶ ἰατρικὴν εὑρῆσθαι τὸ ἀρχαῖον ὡδί· κομίζοντες οἱ οἰκεῖοι τὸν κάμνοντα εἰς τῶν ἀγυιῶν τὴν ἐντριβῆ, κατετίθεντο· ἐφιστάμενοι δὲ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀνερωτῶντες τὸ ἄλγος, ὅτῳ τὸ αὐτὸ ξυμπεσὸν ἔπειτα | ὤνατο ἢ ἐδωδῇ 39v τινι ἢ καύσας ἢ τεμὼν ἢ διψήσας, παρετίθεντο ἕκαστοι ταῦτα τῷ κάμνοντι οἱ πεπονθότες πρότερον καὶ ὠφελημένοι· ἡ δὲ ὁμοιότης τοῦ πάθους συναθροίσασα τὴν τοῦ ὠφελήσαντος μνήμην τῇ κατ' ὀλίγον ἐντεύξει ἐπιστήμην ἐποίησεν τὸ πᾶν. οὕτω καὶ τεκτονικὴ συνέστη καὶ χαλκευτικὴ καὶ ὑφαντικὴ καὶ γραφική, ὑπὸ τῆς πείρας ἑκάστη χειραγωγουμένη.

41–47 Hdt. 1.197

30 *φορυτὸν* Markland *φόρτον* R **32–33** *κινῶν* R² (e *κείνῳ*) U **46** *ταὐτὰ* Anon. Lond.

3 *Εἶεν· τοῦτο ἐπιστήμην φῶμεν, ἐθισμὸν ψυχῆς πρὸς ὁτιοῦν τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων καὶ ἐπιτηδευμάτων; ἢ τοῦτο μὲν διατείνει καὶ ἐπὶ τὰ θηρία; καὶ αἴσθησις γὰρ καὶ πεῖρα οὐκ ἀνθρώπου ἴδιον, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία αἰσθάνεται καὶ ἐκμανθάνει τι ὑπὸ τῆς πείρας, ὥστε καὶ τούτοις ὥρα μεταποιεῖσθαι σοφίας. αἱ γέρανοι ἐξ Αἰγύπτου ὥρᾳ θέρους ἀνιστάμεναι, οὐκ ἀνεχόμεναι τὸ θάλπος, τείνασαι τὰς πτέρυγας ὥσπερ ἱστία, φέρονται διὰ τοῦ ἀέρος εὐθὺ τῆς Σκυθῶν γῆς· ἅτε δὲ οὐκ ἐν ῥυθμῷ ὂν τὸ ζῷον, ἀλλὰ ἐμβριθὲς μὲν τὰ μέσα, μακρὸν δὲ κατὰ τὸν αὐχένα, κοῦφον δὲ κατὰ τὸ οὐραῖον, ἀραιὸν δὲ κατὰ τὰς πτέρυγας, ἐσχισμένον δὲ κατὰ τὰ κῶλα, κλυδάζεται τὴν πτῆσιν ὥσπερ ναῦς χειμαζομένη. τοῦτο γνοῦσα ἡ γέρανος ἢ αἰσθανομένη ἢ πειραθεῖσα, οὐ πρότερον ἀνίπταται πρὶν ξυλλάβῃ λίθον τῷ στόματι ἕρμα εἶναι αὐτῇ πρὸς τὴν πτῆσιν. ἔλαφοι ἐκ Σικελίας ἐπὶ Ῥηγίου περαιοῦνται, νηχόμεναι ὥρᾳ θέρους ἐπιθυμίᾳ καρπῶν· ἅτε δὲ ἐν μακρῷ πλῷ, ἐξασθενεῖ ἡ ἔλαφος ἀνέχουσα τὴν κορυφὴν ὑπὲρ τοῦ ὕδατος. κουφίζονται δὴ τὸν κάματον ὧδέ πως· νήχονται ἐπὶ μιᾶς τεταγμέναι, ἀλλήλαις ἑπόμεναι ὥσπερ στρατόπεδον ἐπὶ κέρως βαδίζον·* 40r *νήχονται δὲ ἐπιθεῖσα ἑκάστη τὴν κορυφὴν τῇ τῆς ἡγουμένης ἰξύϊ· ἡ δὲ στρατηγοῦσα τῆς τάξεως, ἐπειδὰν κάμῃ, ἐπὶ οὐραῖον μεθίσταται, καὶ ἡγεῖται ἄλλη καὶ οὐραγεῖ ἄλλη, ὡς ἐν τοῖς στρατοπέδοις Ξενοφῶν μὲν οὐραγεῖ, ἡγεῖται δὲ Χειρίσοφος· ὥστε καὶ στρατηγίας τακτικῆς μεταποιεῖται ταυτὶ τὰ θηρία.*

4 *Μήποτε οὖν αἴσθησις μὲν καὶ πεῖρα οὐκ ἀνθρώπου ἴδιον, λόγος δὲ ἀνθρώπου ἴδιον, καὶ οὐδὲν ἂν εἴη ἄλλο*

61 fort. *κατὰ τὰ μέσα* **71** *ἐπὶ κέρως* U[p.c.] *ἐπικαίρως* RU[a.c.] **76** fort. ⟨*καὶ*⟩ *τακτικῆς* **78–79** *ἀνθρώπου ἴδιον* Markland *ἀνθρώπινον* R *ἀνθρώπινον* ⟨*μόνον*⟩ Meiser

ἐπιστήμη πλὴν βεβαιότης λόγου ὁδεύοντος κατὰ τὰ αὐτά, ἐκθηρωμένου τὰ συγγενῆ τῶν πραγμάτων, καὶ διακρίνοντος τὰ ἀνόμοια καὶ τὰ ὅμοια συγκρίνοντος, καὶ τὰ οἰκεῖα συντιθέντος καὶ τὰ ἀλλότρια χωρίζοντος, καὶ τὰ συγκεχυμένα διαιροῦντος καὶ τὰ ἄτακτα συντάττοντος καὶ τὰ ἀνάρμοστα ἁρμοζομένου. τοιοῦτον γὰρ ἀμέλει καὶ ἀριθμητικὴ καὶ γεωμετρία καὶ μουσική, καὶ ὅσαι ἄλλαι χειρουργίας ἀδεεῖς τῇ τοῦ λόγου ῥώμῃ ἐπεξῆλθον τοῖς αὐτῶν νοήμασιν καὶ ἐξειργάσαντο. καὶ μὴν Ὅμηρος οὐ ταύτας πρεσβυτάτας ἐπιστημῶν λέγει, παλαιὸς ἀνὴρ καὶ ἀξιόχρεως δήπου πιστεύεσθαι, ἀλλὰ θαυμάζει τούτους μόνους ὡς σοφούς,

μάντιν ἢ ἰητῆρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων,

καὶ θέσπιν ἀοιδόν. ὦ τῆς ἰσοτιμίας· ὁ μάντις σοφὸς καὶ ὁ τέκτων σοφὸς καὶ ὁ Ἀπόλλων δήπου καὶ ὁ ἰατρός, καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς δήπου ὁμοίως τίμιος καὶ ὁ Φήμιος. μήποτ' οὖν Ὅμηρος μὲν ταῖς ἐπιστήμαις τὰς τιμὰς νέμει κατὰ τὴν εὕρεσιν μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν χρείαν αὐτῶν, ἡμῖν δὲ οὐ ταύτῃ θηρατέον, ἀλλὰ ὡδὶ λέγωμεν· ὅτι ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τὸ εὐκινητότατον οὖσα τῶν ὄντων καὶ ὀξύτατον, κεκραμένη ἐκ θνητῆς καὶ ἀθανάτου φύσεως, κατὰ μὲν | τὸ 40v *θνητὸν αὐτῆς ξυντάττεται τῇ θηριώδει φύσει, καὶ γὰρ τρέ-*

92 Od. 17.384 **93** Od. 17.385

83 *καὶ τὰ ἀλλότρια χωρίζοντος* hic Rohdich, post *διαιροῦντος* R **87** *αὑτῶν* Reiske *αὐτῶν* R **93–95** locus varie tentatus: *καὶ ὁ τέκτων σοφὸς καὶ ὁ ἰατρὸς ⟨σοφὸς⟩ καὶ ὁ Ἀπόλλων δήπου καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς κτλ.* Acciaiolus Heinsius (omisso tamen *σοφὸς*[2]) *καὶ ὁ ἰατρ. σοφ. καὶ ὁ τέκτ. ⟨καὶ ὁ ἀοιδός·⟩ καὶ ὁ Ἀπ. δήπου καὶ ὁ Ἀσκ. ⟨τῷ Ἐπειῷ⟩ ὁμοίως τίμ. καὶ ὁ Φήμ.* Markland **101–102** *τρέφεται* Markland *τρέφει* R

φεται καὶ αὔξει καὶ κινεῖται καὶ αἰσθάνεται· κατὰ δὲ τὸ ἀθάνατον τῷ θείῳ {καὶ} ξυνάπτει, καὶ γὰρ νοεῖ καὶ λογίζεται καὶ μανθάνει καὶ ἐπίσταται· καθὸ δὲ ξυμβάλλουσιν αὐτῆς αἱ θνηταὶ φύσεις τῷ ἀθανάτῳ, τοῦτο πᾶν καλεῖται φρόνησις, διὰ μέσου οὖσα ἐπιστήμης πρὸς αἴσθησιν. καὶ ἔστιν ἔργον ψυχῆς, ὡς μὲν ἀλόγου, αἴσθησις· ὡς δὲ θείας, νοῦς· ὡς δὲ ἀνθρωπίνης, φρόνησις· ἀθροίζει δὲ αἴσθησις μὲν ἐμπειρίαν, φρόνησις δὲ λόγον, νοῦς δὲ βεβαιότητα· τὴν δὲ ἐξ ἁπάντων ἁρμονίαν ἐπιστήμην καλῶ. εἰ δέ τοι δεῖ καὶ εἰκόνος τῷ λόγῳ, ἔστω ἡ μὲν αἴσθησις κατὰ τὴν ἐν τεκτονικῇ χειρουργίαν, ὁ δὲ νοῦς κατὰ γεωμετρίαν, ἡ δὲ φρόνησις οἵα καὶ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἡ {δὲ} τέχνη, διὰ μέσου οὖσα γεωμετρίας καὶ τεκτονικῆς, πρὸς μὲν τὴν χειρουργίαν ἐπιστήμη τις οὖσα, πρὸς δὲ γεωμετρίαν ἐλαττουμένη κατὰ τὴν βεβαιότητα.

5 *Διείληχε δὴ καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων δυνάμεις ἐπιστήμη καὶ φρόνησις καὶ ἐμπειρία. καὶ ἡ μὲν ἐμπειρία, περὶ πῦρ καὶ σίδηρον καὶ ἄλλας ὕλας πραγματευομένη παντοδαπάς, ἐρανίζει τὰς χρείας τοῦ βίου ταῖς εὐπορίαις τῶν τεχνῶν. ἡ δὲ φρόνησις ἐπιτεταγμένη τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασιν καὶ οἰκονομοῦσα ταῦτα τῷ λογισμῷ, πρὸς μὲν ἐμπειρίαν ἐπιστήμης ἔχει λόγον, ἀπολείπεται δὲ ἐπιστήμης, καθ' ὅσον περὶ πρᾶγμα οὐχ ἑστὸς οὐδὲ ὡμολογημένον πραγματευομένη σχηματίζεται τῇ τούτου φύσει. ὁ δὲ νοῦς τὸ τιμιώτατον ἐν ψυχῇ καὶ ἀρχικώτατον, καθάπερ ἐν πόλει νόμος, οὐκ ἐπ' ἀξόνων γεγραμμένος, οὐδὲ ἐπὶ στήλης ἐγκεχαραγ-*
41r *μένος, | οὐδὲ ὑπὸ ψηφισμάτων κεκυρωμένος, οὐδ' ὑπ' ἐκκλησίας κεχειροτονημένος, οὐδ' ὑπὸ δήμου ἐπῃνημένος, οὐδ' ὑπὸ δικαστηρίου δεδοκιμασμένος, οὐδ' ὑπὸ Σόλωνος ἢ*

102 *κινεῖται* Markland *κινεῖ* R **103** om. U del. Davies[2]
113 del. Dübner **123** *καθ' ὅσον* scripsi *καθόσον* R

Λυκούργου τεθείς· ἀλλὰ θεὸς μὲν ὁ νομοθέτης, ἄγραφος δὲ ὁ νόμος, ἀχειροτόνητος δὲ ἡ τιμή, ἀνυπεύθυνος δὲ ἡ ἐξουσία. καὶ μόνος ἂν εἴη οὗτος νόμος· οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ καλούμενοι, δόξαι ψευδεῖς καὶ διημαρτημέναι καὶ σφαλλόμεναι. κατ' ἐκείνους τοὺς νόμους καὶ Ἀριστείδης ἔφευγεν καὶ Περικλῆς ἐζημιοῦτο καὶ Σωκράτης ἀπέθνησκεν· κατὰ δὲ τὸν θεῖον τοῦτον νόμον καὶ Ἀριστείδης δίκαιος ἦν καὶ Περικλῆς ἀγαθὸς ἦν καὶ Σωκράτης φιλόσοφος. ἐκείνων τῶν νόμων ἔργον δημοκρατία καὶ δικαστήρια καὶ ἐκκλησίαι καὶ δήμου ὁρμαὶ καὶ δημαγωγῶν δωροδοκίαι καὶ τύχαι παντοδαπαὶ καὶ συμφοραὶ ποικίλαι· τούτου τοῦ νόμου ἔργον ἐλευθερία καὶ ἀρετὴ καὶ βίος ἄλυπος καὶ ἀσφαλὴς εὐδαιμονία. ὑπ' ἐκείνων τῶν νόμων ἀθροίζεται μὲν τὰ δικαστήρια, πληροῦνται δὲ αἱ τριήρεις, ἐκπέμπονται δὲ οἱ στόλοι, τέμνεται γῆ, πολεμεῖται θάλαττα, Αἴγινα ἀνίσταται, Δεκέλεια τειχίζεται, Μῆλος ἀπόλλυται, Πλαταιαὶ ἁλίσκονται, Σκιώνη ἀνδραποδίζεται, Δῆλος καθαίρεται· ὑπὸ τούτων τῶν νόμων ἀρετὴ ἀθροίζεται, πληροῦται ψυχὴ μαθημάτων, οἰκεῖται οἶκος καλῶς, εὐνομεῖται πόλις, εἰρήνην ἄγει γῆ καὶ θάλαττα, οὐδὲν σκαιὸν οὐδὲ ἀπάνθρωπον οὐδὲ βαρβαρικόν, πάντα εἰρήνης μεστὰ καὶ ἐκεχειρίας καὶ ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας καὶ λόγων μουσικῶν.

Ὦ νόμοι νόμων πρεσβύτεροι, καὶ νομοθέται νομοθετῶν 6
ἡμερώτεροι, οἷς ὁ μὲν ἑκὼν ὑπορρίψας ἑαυτὸν ἐλεύθερος καὶ εὔπορος καὶ ἀδεὴς ἐφημέρων νόμων καὶ ἀνοήτων δικαστῶν· εἰ δέ τινες παράνομοι ἐν τούτοις καὶ | ὑβρισταὶ 41v
ἄνδρες, ἔχουσιν τὴν δίκην, οὐκ Ἀθηναίων καταψηφιζομένων, οὐδὲ τῶν ἕνδεκα ἀπαγόντων, οὐδὲ τοῦ δημίου προσφέροντος τὸ φάρμακον, ἀλλ' αὐτόθεν ἐξ αὐτοφυοῦς καὶ ἑκουσίου μοχθηρίας·

133 *ἄλλοι* H *ἄλλως* R **147** *καθαίρεται* Reiske (cf. Thuc. 4.1) *καθαιρεῖται* R **154** *ὑπορρίψας* R[1] e *ὑπορίψας*

αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.

τοῦτον παραβὰς τὸν νόμον Ἀλκιβιάδης ἐδυστύχει, οὐχ ὁπότε αὐτὸν Ἀθηναῖοι ἐκ Σικελίας ἐκάλουν, οὐδ' ὁπότε ἐπηράσαντο αὐτῷ κήρυκες καὶ Εὐμολπίδαι, οὐδ' ὁπότε ἔφευγεν ἔξω τῆς Ἀττικῆς. μικρὰ ταῦτα καὶ καταδίκη εὐκαταφρόνητος· κρείττων γὰρ ἦν καὶ φεύγων Ἀλκιβιάδης τῶν οἴκοι μενόντων· οὗτος παρὰ Λακεδαιμονίοις φεύγων εὐδοκίμει, οὗτος Δεκέλειαν ἐπετείχισεν, οὗτος Τισσαφέρνῃ φίλος καὶ Πελοποννησίων ἡγεῖτο. ἀλλ' ἡ ἀληθὴς Ἀλκιβιάδου δίκη πρεσβυτέρα μακρῷ, πρεσβυτέρου νόμου καὶ πρεσβυτέρων δικαστῶν· ἡνίκα ἐξῆλθεν Λυκείου καὶ ὑπὸ Σωκράτους κατεγινώσκετο καὶ ὑπὸ φιλοσοφίας ἐξεκηρύττετο, τότε φεύγει Ἀλκιβιάδης, τότε ἁλίσκεται. ὢ καταδίκης πικρᾶς καὶ ἀμειλίκτου ἀρᾶς καὶ ἐλεεινῆς πλάνης. τοιγαροῦν Ἀθηναῖοι μὲν αὐτὸν καὶ δεηθέντες κατεδέξαντο· φιλοσοφία δὲ καὶ ἐπιστήμη καὶ ἀρετὴ τοῖς ἅπαξ φεύγουσιν ἄβατος μένει καὶ ἀδιάλλακτος. τοιοῦτον ἡ ἐπιστήμη, τοιοῦτον ἡ ἀμαθία.

7 Ἐγὼ δὲ καὶ τοὺς Μίνω νόμους ἐπιστήμην καλῶ, ἣν ἐδίδασκεν μὲν ὁ Ζεὺς ἐν ἐνναετεῖ χρόνῳ, ἐμάνθανεν δὲ ὁ Μίνως, εὐδαιμόνει δὲ τὸ Κρητῶν γένος. καὶ τὴν Κύρου ἀρετὴν ἐπιστήμην καλῶ βασιλικήν, ἣν ἐδίδασκεν μὲν Κῦρος, Καμβύσης δὲ οὐκ ἐμάνθανεν οὐδὲ Ξέρξης ἐμάνθανεν. Κῦρος μὲν γὰρ ἡγεῖτο Περσῶν ὡς ποιμὴν θρεμμάτων, σῴζων τὸ αἰπόλιον καὶ τρέφων, καὶ Μήδοις πολεμῶν καὶ Βα-

161 Od. 1.7 **164** cf. Suda s. v. *ἐπηράσαντο* et *Εὐμολπίδαι* **166–167** Aesch. Socr. fr. 8.42 f. Dittm. **171–173** Aesch. Socr. fr. 1 Dittm. **179–180** Plato Leg. 624ab

171 *Λυκείου* I *Λυκίου* R **181–182** *ἀρετὴν ἐπιστήμην* hoc ordine Heinsius *ἐπιστήμην ἀρετὴν* R

βυλωνίους λαμβάνων καὶ μηδενὶ ἐφιεὶς λύκῳ βαρβάρῳ καὶ 42r ἀγρίῳ ἀναμιχθῆναι τῷ ἀγέλῃ. Καμβύσης δ' ἦν καὶ αὖθις Ξέρξης ἐκ ποιμένων ἀγαθῶν πονηροὶ λύκοι, κείροντες τὴν ἀγέλην καὶ τῆς ἐπιστήμης ἀπεληλαμένοι. ἐγὼ καὶ τοὺς Λυκούργου νόμους ἐπιστήμην καλῶ μουσικήν.

7

Ἄιδεταί τι ἐξ ἀρχαίου ᾆσμα ἐν εὐχῆς μέρει,
ὑγεία πρεσβίστα μακάρων, μετὰ σοῦ
ναίοιμι τὸ λειπόμενον βιοτᾶς.

ἐρωτῶ δὴ τὸν ποιητὴν τοῦ ᾄσματος τίνα καὶ οὖσαν τὴν ὑγείαν ταύτην ξύνοικον αὐτῷ ἐλθεῖν παρακαλεῖ κατὰ τὴν εὐχήν. ἐγὼ μὲν γὰρ ὑποπτεύω δαιμόνιόν τι εἶναι χρῆμα καὶ εὐχῆς ἄξιον· οὐ γὰρ ἂν εἰκῇ οὐδὲ ἐκ τοῦ προστυχόντος κατηξιώθη ᾠδῆς καὶ ἔμεινεν ᾀδόμενον. εἰ δὲ καὶ τοιοῦτόν ἐστιν ὁποῖον αὐτὸ ὑποπτεύω εἶναι, ἀποκρινάσθω ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ ὁ λόγος αὐτός· δύο γὰρ ὄντοιν ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου ἁρμονίᾳ, ψυχῆς καὶ σώματος, εἰ μὲν οὐ πέφυκεν ψυχὴ νοσεῖν, ἦν ἂν δήπου τὸ ᾆσμα τοῦτο

7 tit. Ζ *πότερα χαλεπώτερα νοσήματα· τὰ τοῦ σώματος, ἢ τὰ τῆς ψυχῆς* (unc.) in mrg. *ια'* (min.)

3–4 Ariphro fr. 813.1–2 PMG

187 *ἀγρίῳ* Leopardus *ἀργίᾳ* R **189** ⟨*ποιμενικῆς*⟩ *ἐπιστήμης ἀπολελειμμένοι* Reiske **190** finem orationis mutilum esse iudicavit Markland

3 *ὑγίεια* I *ὑγεία* (vel *ὑγίεια*) *βροτοῖσι* Ariphro apud I.G. iii. 171, p. 66 et Ottob. gr. 59, ii fol. 31v, *βροτοῖσι* tamen om. Athen. 15.701f, Lucian. de laps. 6 **4** *ναίοιμι* $U^{p.c.}$ I *νέοιμι* R **13** *οὐ* R^2 e *οὖν οὐ*

εὐχὴ σώματος, τοῦ καὶ πεφυκότος νοσεῖν καὶ † ὑγειατερωννος· εἰ δὲ ἀμφοῖν ὁμοίως συγκεκραμένων μὲν πρὸς τὸ κάλλιστον ὑπὸ τῆς φύσεως, ταραττομένων δὲ ὑπὸ τῆς παροινίας τῶν μερῶν, ἐπειδὰν πλεονεκτήσῃ τι ἐν αὐτοῖς ὡς ἐν πόλει δῆμος ἢ τύραννος, κωλύει τὰ ἄλλα καὶ λυμαίνεται αὐτῶν τῇ συμμετρίᾳ, καλοῦμεν δὲ ἑκατέραν τὴν πλεονεξίαν, τὴν μὲν ψυχῆς ⟨νόσον⟩, τὴν δὲ σώματος, καὶ πρὸς μὲν αὐτὸ ἑκάτερον ὁμοίως ὑγείας ἐνδεές, πρὸς δὲ τὸ πλησίον | 42v οὐ κατ' ἰσηγορίαν τάττεται· τὴν ποτέρου αὐτοῖν συμμετρίαν καὶ σωτηρίαν πρεσβίσταν μακάρων ὀνομάζωμεν; ἵνα δὴ καὶ τὴν ἑκατέρου νόσον ἐκ τοῦ ἐναντίου θεασώμεθα, ποτέρα τῷ ἀνθρώπῳ μεῖζον κακόν, φέρε δὴ οὐτωσὶ τὸ πᾶν διαιτήσωμαι.

2 *Ψυχὴ καὶ σῶμα ὁ ἄνθρωπος, τὸ μὲν αὐτοῦ ἄρχον, τὸ δὲ ἀρχόμενον, ὡς ἐν πόλει ἄρχων καὶ ἀρχόμενος· καὶ ἔστιν καὶ ὁ ἄρχων πόλεως μέρος καὶ οἱ ἀρχόμενοι παραπλησίως· πότερον δὴ τῶν μερῶν τούτων πρᾶττον κακῶς λυμαίνεται τῇ πόλει; νοσείτω δῆμος ἐν δημοκρατίᾳ, ἀλλὰ Περικλῆς ὑγιαίνων, ἄρχων ἀγαθός, ἐπανορθοῖ τὴν τοῦ δήμου νόσον· νοσείτω Συρακοσίοις Διονύσιος τυραννικὴν νόσον, ἀλλ' ὁ δῆμος ὑγιαίνων ἐξασθενεῖ πρὸς τὴν σωτηρίαν. βούλει δὴ τὸ μὲν σῶμα εἶναί σοι οἷον δῆμον, τὴν δὲ ψυχὴν ὥσπερ δυνάστην; θέασαι τοίνυν καὶ παράβαλε τὴν εἰκόνα. ὁ δῆμος πλέον ἢ ὁ ἄρχων, καὶ τὸ σῶμα πλέον ἢ ἡ ψυχή· δῆμος ἔμπληκτον, καὶ τὸ σῶμα ὅμοιον· δῆμος πολυμερὲς καὶ πολύφωνον καὶ πολυπαθές, ⟨καὶ τὸ σῶμα * * *.⟩*

14 *εὐχὴ* I[p.c. uv] *εὐχῆς* R **14–15** *ὑγιαίνειν* U *ὑγείας ἐρῶντος* Davies[2] *ὑγείας ἐνδέοντος* Russell **20** addidi **21** *αὑτὸ* I *αὐτὸ* R **30** *πότερον* R[1] e *πότεροι* (ut vid.) **39** ⟨*καὶ τὸ σῶμα ὁμοίως* (malim *ὅμοιον*)⟩ vel ⟨*καὶ τὸ σῶμα πολυμερὲς καὶ πολύφωνον καὶ πολυπαθές*⟩ Markland

δῆμος ἐξ ἀνομοίων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν συγκεκραμένον, καὶ τὸ σῶμα ἐξ ἀνομοίων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν συγκεκραμένον· δῆμος χρῆμα ὀξὺ ἐν ὀργαῖς, ἰσχυρὸν ἐν ἐπιθυμίαις, ὑγρὸν ἐν ἡδοναῖς, δύσθυμον ἐν λύπαις, χαλεπὸν ἐν θυμοῖς· ταὐτὰ καὶ σώματος πάθη, καὶ γὰρ ἐπιθυμητικὸν καὶ ἰτητικὸν καὶ φιλήδονον καὶ ὁρμητικόν. φέρε καὶ τὸν ἄρχοντα τῷ ἄρχοντι εἰκάζωμεν. ἄρχων ἐν πόλει προστακτικώτατον καὶ τιμιώτατον καὶ ἰσχυρότατον, ψυχὴ ⟨ἐν⟩ ἀνθρώπῳ προστακτικώτατον καὶ τιμιώτατον καὶ ἰσχυρότατον· ἄρχων τῇ φύσει φροντιστικώτατον καὶ λογιστικώτατον, 43r *τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἡ ψυχή· ὁ ἄρχων αὐτεξούσιον, καὶ ἡ ψυχή. τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, τὴν ποτέρου νόσον χαλεπωτέραν φήσομεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ καὶ ἐν πόλει; οὐ τὸ κρεῖττον νοσοῦν ἀνιαρότερον τῷ ὅλῳ; δῆμος μὲν γὰρ κάμνων, ὑγιαίνοντος ἄρχοντος, ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει νοσεῖ· ἄρχοντος δὲ νοσοῦντος, δουλεία πόλεως. συνελόντι δ' εἰπεῖν, ψυχὴ σώματος τιμιώτερον· τὸ δὲ τοῦ τιμιωτέρου ἀγαθὸν μεῖζον· τὸ δὲ τῷ μείζονι ἀγαθῷ ἐναντίον, μεῖζον κακόν· ἀγαθὸν δὲ μεῖζον ὑγεία ψυχῆς ὑγείας σώματος· μεῖζον οὖν κακὸν νόσος ψυχῆς νόσου σώματος. ὑγεία μὲν σώματος τέχνης ἔργον, ὑγεία δὲ ψυχῆς ἀρετῆς ἔργον· νόσος ψυχῆς μοχθηρία, νόσος σώματος δυστυχία· ἑκούσιον ἡ μοχθηρία, ἀκούσιον ἡ δυστυχία· ἐλεεῖται τὰ ἀκούσια, μισεῖται τὰ ἑκούσια· τὰ ἐλεούμενα βοηθεῖται, τὰ μισούμενα κολάζεται· τὰ βοηθούμενα μέτρια, τὰ κολαζόμενα χείρω.*

3 *Πάλιν αὖ τὴν ὑγείαν ἐφ' ἑκατέρου σκόπει. ἡ μὲν πάντων ἀδεής, ἡ δὲ πάντων ἐνδεής· ἡ μὲν εὐδαιμονίαν χορηγεῖ, ἡ δὲ ⟨* * *⟩ πορίζεται· ἡ μὲν ἄμοιρος κακοῦ, ἡ δὲ*

42 *ὁρμαῖς* Markland **44** *ταὐτὰ* R[p.c.] e *ταυτὰ* **45** *ἰτητικὸν* Davies[2] *αἰτητικὸν* R **48** add. Davies[2] **68** ⟨*κακοδαιμονίαν*⟩ Acciaiolus

ἐπισφαλὴς εἰς μοχθηρίαν· τῇ μὲν ἀέναος ὑγεία, τῷ δὲ ἐφήμερος· τῇ μὲν βέβαιος, τῷ δὲ ἄστατος· τῇ μὲν ἀθάνατος, τῷ δὲ θνητή. σκόπει καὶ τὰς νόσους· νόσος σώματος εὐαπάλλακτος τῇ τέχνῃ, νόσος ψυχῆς δυσμετάβλητος τῷ νόμῳ· ἡ μὲν τὸν ἔχοντα ἀνιῶσα ποιεῖ πρὸς τὴν ἴασιν εἰκτικώτερον, ἡ δὲ ἐξαναλοῦσα τὸν ἔχοντα ὑπερορᾶν τῶν νόμων παρασκευάζει· τῇ μὲν βοηθοῦσιν θεοί, τὴν δὲ μισοῦσιν· πόλεμον οὐ κινεῖ νόσος σώματος, διὰ δὲ ψυχῆς νόσον οἱ πολλοὶ πόλεμοι· οὐδεὶς νοσῶν τὸ σῶμα συκοφαντεῖ ἢ τυμβωρυχεῖ ἢ λῃΐζεται ἤ τι ἄλλο δρᾷ κακὸν μέγα· |
43v *⟨* * *·⟩ νόσος σώματος ἀνιαρὸν τῷ ἔχοντι, νόσος ψυχῆς ἀνιαρὸν καὶ τῷ πλησίον.*

4 *Θέασαι τὸ λεγόμενον ὡδὶ σαφέστερον ἐπὶ πολιτικῆς εἰκόνος. Ἀθήνησιν ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει καὶ ἀκμαζούσῃ πλήθει ἀνδρῶν καὶ μεγέθει ἀρχῆς καὶ δυνάμει χρημάτων καὶ εὐπορίᾳ στρατηγῶν, ὑπὸ Περικλεῖ δυναστεύοντι, λοιμὸς ἐμπεσών, ἐξ Αἰθιοπίας ἀρξάμενος καὶ καταβὰς διὰ τῆς βασιλέως γῆς {καὶ τελευτήσας ἐκεῖ} καὶ ἱδρυθεὶς αὐτόθι, ἔφθειρε τὴν πόλιν· συνεπελάμβανεν δὲ τῇ τοῦ κακοῦ ἐπιδημίᾳ καὶ ἐκ Πελοποννήσου πόλεμος. δῃουμένης δὲ τῆς γῆς καὶ φθειρομένης τῆς πόλεως καὶ ἀναλισκομένων τῶν σωμάτων καὶ μαραινομένης τῆς δυνάμεως καὶ ἀπαγορεύοντος τῇ πόλει τοῦ σώματος, εἷς ἀνὴρ οἷον ψυχὴ πόλεως, ὁ Περικλῆς ἐκεῖνος, ἄνοσος καὶ ὑγιὴς μένων, ἐξώρθου τὴν πόλιν καὶ ἀνίστη καὶ ἀνεζωπύρει καὶ ἀντετάττετο τῷ λοιμῷ καὶ τῷ πολέμῳ. θέασαι δὴ καὶ τὴν δευτέραν εἰκόνα· ὅτε μὲν ὁ*

85–87 Thuc. 2.48.1–2

76 *οὐ κινεῖ νόσος* Orelli *οὐκ εἶναι νόσον* R **79** ⟨*ψυχῆς ταῦτα τὰ νοσήματα*⟩ Reiske post Marklandum **86** del. Anon. Lond.

λοιμὸς ἐπέπαυτο καὶ τὸ πλῆθος ἔρρωτο καὶ ἡ δύναμις ἤκμαζεν, τότε δὴ τὸ ἀρχικὸν μέρος τῆς πόλεως ἐνόσει νόσον δεινὴν καὶ ἐγγύτατα μανίᾳ, ⟨ἣ⟩ καὶ κατελάμβανεν τὸ πλῆθος καὶ τὸν δῆμον συννοσεῖν προσηνάγκαζεν. ἢ γὰρ οὐχ οὗτος ὁ δῆμος καὶ Κλέωνι συνεμαίνετο καὶ Ὑπερβόλῳ συνενόσει καὶ Ἀλκιβιάδῃ συνεφλέγετο, καὶ τελευτῶν τοῖς δημαγωγοῖς συνετήκετο καὶ συνεσφάλλετο καὶ συναπωλλύετο, ἄλλου ἄλλοσε τὴν δειλαίαν καλοῦντος,

δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδηαι;

καὶ δείκνυσι μὲν Ἀλκιβιάδης Σικελίαν, δείκνυσι δὲ Κλέων Σφακτηρίαν καὶ ἄλλος ἄλλην γῆν ἢ θάλατταν, ὡς πυρέττοντι πηγὰς καὶ φρέατα. ταῦτά ἐστιν ὑμῶν, ὦ πονηροί, τὰ θέσκελα | ἔργα; φθορὰ καὶ ἀνάστασις καὶ κακῶν ἀκμὴ 44r *καὶ φλεγμονὴ νόσου; τοῦτο δύναται καὶ ψυχῆς νόσος πρὸς σώματος νόσον παραβαλλομένη. νοσεῖ σῶμα καὶ ταράττεται καὶ φθείρεται· ἀλλ' ἐὰν ἐπιστήσῃς αὐτῷ ψυχὴν ἐρρωμένην, ἀμελεῖ τῆς νόσου καὶ ὑπερφρονεῖ τοῦ κακοῦ· ὡς Φερεκύδης ὑπερεφρόνει ἐν Σύρῳ κείμενος, τῶν μὲν σαρκῶν αὐτῷ φθειρομένων, τῆς δὲ ψυχῆς ἑστώσης ὀρθῆς καὶ καραδοκούσης τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ δυσχρήστου τούτου περιβλήματος.*

Φαίην δ' ἂν ἔγωγε οὐδὲ ἀκούσῃ εἶναι τῇ γενναίᾳ ψυχῇ 5 *φθορὰν σώματος· οἷον εἰ καὶ δεσμώτην ἐννοήσαις ὁρῶντα*

103 Il. 3.130 **112–115** cf. D. L. Vit. 1.118, Diod. Sic. 10.3–4, [Heraclid.] Pol. 32, p. 378.5 Rose **117–126** Plato Resp. 515e, Phdo 109cff., 82e5

96 *τότε* R[1] e *τό* **97** add. Koniaris[4] **101–102** *συναπωλλύετο* U *συναπώλλετο* R *συναπώλλυτο* Stephanus **102** *δειλαίαν ⟨πόλιν⟩* Markland **105–106** *πυρέττοντι* Acciaiolus (*πυρέττωντι* iam R$^{p.c.}$) *πυρέττων* R **116** *ἀκούσῃ* Markland *ἀκούσης* R

σηπόμενον καὶ διαρρέον τὸ τειχίον τοῦ δεσμωτηρίου, ἀναμένοντα τὴν ἔκδυσιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ εἱργμοῦ, ἵνα ἐκ πολλοῦ καὶ ἀφεγγοῦς ζόφου, οὗ τέως κατορώρυκτο, ἀναβλέψῃ πρὸς τὸν αἰθέρα καὶ ἐμπλησθῇ λαμπροῦ φωτός· ἢ οἴει ἄνδρα ἠσκημένον καλῶς καὶ διαπεπονημένον τῷ σώματι ταραχθῆναι ἂν τῶν χλανιδίων αὐτῷ διαρρηγνυμένων, ἀλλ' οὐκ ἂν ἀπορρίψαι αὐτὰ ἄσμενον καὶ παραδοῦναι τὸ σῶμα τῷ ἀέρι, γυμνὸν γυμνῷ, φίλον φίλῳ, ἐλεύθερον ἐλευθέρῳ; τί οὖν ἄλλο ἡγεῖ τῇ ψυχῇ εἶναι τὸ δέρμα τοῦτο καὶ τὰ ὀστᾶ καὶ τὰς σάρκας ⟨ἢ⟩ χλανίδια ἐφήμερα καὶ ῥακία ἀσθενῆ καὶ τρύχινα; ταῦτα καὶ σίδηρος διαρρήγνυσιν καὶ πῦρ τήκει καὶ ἕλκη ἐπινέμεται. ἡ μὲν οὖν ἀγαθὴ ψυχὴ καὶ διαπεπονημένη καὶ ἠσκημένη ἀμελεῖ καὶ ὡς τάχιστα ἐφίεται γυμνωθῆναι· ὥστε κἂν ἐπιφθέγξαιτό τις τῷ γενναίῳ ἀνδρί, νοσοῦντα τῷ σώματι θεασάμενος, τὸ τοῦ Ὀδυσσέως ἐκεῖνο,

οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει·

ἡ δὲ δειλὴ ψυχὴ κατορωρυγμένη ἐν σώματι, ὡς ἑρπετὸν 44v νωθὲς εἰς φωλεόν, φιλεῖ τὸν φωλεὸν καὶ οὐδεπώποτε θέλει ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ οὐδὲ ἐξερπύσαι, ἀλλὰ καιομένῳ συγκάεται καὶ σπαραττομένῳ συσπαράττεται, καὶ ἀλγοῦντι τῷ σώματι συναλγεῖ καὶ βοῶντι συμβοᾷ.

ὦ πούς, ἀφήσω σε;

134 Od. 18.74 **140** Aesch. fr. 254

119 εἱργμοῦ I ερμου (sine acc. et spir.) R **123–124** διαρρηγνυμένων R^1 e διαρηγνυμένων **125** ψιλὸν ψιλῷ Combes **127** add. U **128–129** διαρρήγνυσιν R^1 e διαρήγνυσιν **132** ⟨περὶ⟩ τοῦ Davies^2 **137–138** συγκαίεται ed. pr. **139–140** συμβοᾷ. ὦ $R^{p.c.}$ (quid fuerit antea incertum)

ὁ Φιλοκτήτης λέγει. ἄνθρωπε, ἄφες καὶ μὴ βόα, μηδὲ λοιδοροῦ τοῖς φιλτάτοις, μηδὲ ἐνόχλει τὴν Λημνίων γῆν.

ὦ θάνατε παιάν·

εἰ μὲν ταῦτα λέγεις ἀλλαττόμενος κακὸν κακοῦ, οὐκ ἀποδέχομαι τῆς εὐχῆς· εἰ δὲ ἡγεῖ τῷ ὄντι τὸν θάνατον παιᾶνα εἶναι καὶ ἀπαλλακτὴν κακοῦ καὶ ἀπλήστου καὶ νοσεροῦ θρέμματος, ἡγεῖ καλῶς· εὔχου καὶ κάλει τὸν παιᾶνα.

Καὶ δὴ φέρων με ὁ λόγος εἰς παράδειγμα ἐμβέβληκεν 6
σαφέστερον οὗ πάλαι ποθῶ ἐνδείξασθαι ὑμῖν. ἐν γὰρ τοῖς Ἀχαιοῖς τότε ἦν που σώματα μυρία,

ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα γίνεται ὥρῃ,

ὑγιῆ πάντα, ἄνοσα καὶ ἰσχυρὰ καὶ ἄρτια, τῷ τῶν πολεμίων τείχει περιχεόμενα· ἐν ⟨δὲ⟩ δεκαέτει χρόνῳ ἐπέραινεν οὐδὲν οὐχ ὁ Ἀχιλλεὺς διώκων, οὐχ ὁ Αἴας μένων, οὐχ ὁ Διομήδης ἀναιρῶν, οὐχ ὁ Τεῦκρος τοξεύων, οὐχ ὁ Ἀγαμέμνων βουλευόμενος, οὐχ ὁ Νέστωρ λέγων, οὐχ ὁ Κάλχας μαντευόμενος, οὐχ ὁ Ὀδυσσεὺς σοφιζόμενος. ἀλλ' ὁ θεὸς λέγει· ὦ καλὰ καὶ γενναῖα γῆς Ἑλλάδος θρέμματα, μάτην πονεῖτε, μάτην διώκετε, κενὰ τοξεύετε, κενὰ βουλεύεσθε· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἕλοιτε τουτὶ τὸ τεῖχος, πρὶν ὑμῖν ἐπίκουρος ἔλθῃ ψυχὴ μὲν ἐρρωμένη, σῶμα δὲ νοσοῦν, ὀδωδὸς καὶ χωλεῦον καὶ διαβεβρωμένον ὑπὸ τῆς νόσου. οἱ δὲ ἐπείσθησαν τῷ θεῷ, καὶ ἤγαγον ἐκ Λήμνου σύμμαχον ψυχὴν μὲν ὑγιᾶ, σῶμα δὲ νοσοῦν.

Εἰ δὲ βούλει, σκέψαι μεταβαλὼν τῆς ψυχῆς νόσον ἐν 7

143 Aesch. fr. 255.1 **152** Il. 2.468

152 *γίγνεται* Homerici **154** addidi **159** *θρέμματα* U *θρέματα* R **166** *μεταβαλὼν* Markland *μεταλαβὼν* R

σώματι ὑγιεινῷ. νοσεῖ ψυχὴ τὴν ἡδονῆς νόσον, τήκεται καὶ μαραίνεται· τί χρήσῃ τῷ νοσοῦντι; τίς ὄνησις σώματος τοι-
45r *αύτῃ ψυχῇ; Σαρδανάπαλλος νοσεῖ· οὐχ ὁρᾷς ὡς | καὶ ἐπὶ τὸ σῶμα αὐτῷ τὸ κακὸν ἔρχεται; ἐντρίβεται ὁ δύστηνος καὶ λεαίνεται καὶ τὼ ὀφθαλμὼ συντήκεται, καὶ οὐκ ἀνεχόμενος τὴν νόσον ἐπὶ πῦρ ἦλθεν. νοσεῖ Ἀλκιβιάδης· πῦρ αὐτὸν ἐπινέμεται πολὺ καὶ ἄγριον καὶ τοὺς λογισμοὺς ἐπιταράττει ἐγγύτατα μανίας καὶ περιφέρει πανταχοῦ, ἀπὸ μὲν Λυκείου ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὴν θάλατταν, ἀπὸ δὲ τῆς θαλάττης ἐπὶ Σικελίαν, κἀκεῖθεν εἰς Λακεδαίμονα, εἶτα παρὰ τοὺς Πέρσας, καὶ ἀπὸ Περσῶν ἐπὶ Σάμον, καὶ ἀπὸ Σάμου ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον αὖθις, καὶ πανταχοῦ. νοσεῖ Κριτίας νόσον πικρὰν καὶ παντοδαπὴν καὶ οὐκ ἰάσιμον, οὐδὲ ἀνασχετὴν τῇ πάσῃ πόλει. καίτοι τούτοις τὰ σώματα ὑγιῆ καὶ ἄρτια· ἁβρὸς μὲν γὰρ ὁ Σαρδανάπαλλος, καλὸς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἰσχυρὸς δὲ ὁ Κριτίας· ἀλλὰ τὴν ὑγείαν ἐπὶ τούτων μισῶ. νοσείτω Κριτίας, ἵνα μὴ τυραννῇ· νοσείτω Ἀλκιβιάδης, ἵνα μὴ ἐπὶ Σικελίαν Ἀθηναίους ἄγῃ· νοσείτω Σαρδανάπαλλος, βέλτιον γὰρ αὐτῷ διὰ νόσον κεῖσθαι μᾶλλον ἢ διὰ ἡδονήν· μᾶλλον δὲ φθειρέσθω πᾶς ὅτῳ ἐπιρρεῖ ἀέναος πονηρία. ὥσπερ γὰρ τὰ ἑρπυστικὰ τῶν ἑλκῶν τοῖς σώμασιν ἐμπεσόντα πρόσω νέμεται καὶ τοῦ ὑγιαίνοντός τι ἀεὶ προσαπόλλυσιν καὶ πρὸς τὰς ἰάσεις ἀγριαίνει, ἕως ἂν ἡ τέχνη τὴν κρηπῖδα καὶ τὴν ἕδραν τοῦ νοσήματος ἐκτέμῃ· ὧδε καὶ ὅτῳ ὕπουλος καὶ διαβεβρωμένη καὶ σαθρὰ οὖσα ἡ ψυχὴ ἐπινέμεται πρόσω τε καὶ τὰ πλησίον ἀεὶ καταλαμ-*

169–172 Cf. Diod. Sic. 2.23, 27.2 **172–177** Aesch. Socr. fr. 1 Dittm.

175 *Λυκείου* I *Λυκίου* R **188** *ἑρπυστικὰ* U *ἑρπηστικὰ* R **192** *ὧδε* Dübner *ὡς δὲ* R

βάνει, ἐκτμητέον δὴ αὐτῆς καὶ ἀφαιρετέον τὰς δυνάμεις τῶν σωμάτων, ὡς λῃστοῦ χεῖρας, ὡς ἀκολάστου ὀφθαλμούς, ὡς λίχνου γαστέρα. κἂν γὰρ ἐπιστήσῃς τῇ νόσῳ δικαστὰς καὶ δεσμωτήρια καὶ δημίους, τὸ κακὸν φθάνει καὶ ἕρπει καὶ προλαμβάνει· ἀμήχανος γὰρ ἡ πονηρίας ὀξύτης, 45v
ἐπειδὰν ἅπαξ ἤθει ψυχῆς ἐμπεσοῦσα ἐπιλάβηται ὕλης πονηρᾶς καὶ ἐξουσίας ἀδεοῦς καὶ ἀνεπιτιμήτου τόλμης.

8

Θαυμάζεις εἰ Σωκράτει συνῆν δαιμόνιον φίλον, μαντικόν, 1
ἀεὶ παρεπόμενον, καὶ μόνον οὐ τῇ γνώμῃ αὐτοῦ ἀνακεκραμένον, ἀνδρὶ καθαρῷ μὲν τὸ σῶμα, ἀγαθῷ δὲ τὴν ψυχήν, ἀκριβεῖ δὲ τὴν δίαιταν, δεινῷ δὲ φρονεῖν, μουσικῷ δὲ εἰπεῖν, εἰς δὲ τὸ θεῖον εὐσεβεῖ, ὁσίῳ δὲ τὰ ἀνθρώπινα. τί δήποτε οὖν τοῦτο μὲν θαυμάζεις, γύναιον δὲ τὸ τυχὸν Δελφικὸν Πυθοῖ, ἢ Θέσπρωτον ἄνδρα ἐν Δωδώνῃ, ἢ Λίβυν ἐν Ἄμμωνος, ἢ Ἴωνα ἐν Κλάρῳ, ἢ Λύκιον ἐν Ξάνθῳ, ἢ Βοιωτὸν ἐν Ἰσμηνίου, τούτους ἅπαντας οὐ θαυμάζεις τῷ δαιμονίῳ ὅσαι ἡμέραι συγγιγνομένους, καὶ οὐ τὰ σφίσιν μόνον πρακτέα ἢ μὴ γιγνώσκοντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις χρησμῳδοῦντας καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ; ἢ διότι ἡ μὲν πρόμαντις καθίζουσα ἐπὶ τρίποδος, ἐμπιμπλαμένη δαιμονίου πνεύματος, χρησμῳδεῖ, ὁ δὲ ἐν Ἰωνίᾳ ὑποφήτης, ὕδωρ ἐκ πηγῶν ἀρυσάμενος καὶ πιών, μαντικῶς ἔχει, οἱ δὲ

8 tit. *Η τί τὸ δαιμόνιον Σωκράτους α´* (unc.) in mrg. *ιβ´* (min.)

194 *ἤδη* Wakefield
9 *ἢ* ante *Λύκιον* om. R add. R[1]

χαμεῦναι καὶ ἀνιπτόποδες ἐν Δωδώνῃ θεραπεύοντες δρῦν, παρ' ἐκείνης, ὡς ὁ Θεσπρωτῶν λόγος, μαθόντες χρησμῳδοῦσιν;

2 *Ἐν Τροφωνίου γε μὴν – καὶ γὰρ τοῦτο μαντεῖόν ἐστιν ἐν Βοιωτίᾳ ἥρωος Τροφωνίου περὶ Λεβαδίαν πόλιν – ὁ δεόμενος συγγενέσθαι τῷ δαιμονίῳ, ἐνσκευασάμενος* 46r *ὀθόνῃ | ποδήρει καὶ φοινικίδι, μάζας τε ἐν χεροῖν ἔχων, εἰσδύεται ὕπτιος κατὰ στομίου στενοῦ· καὶ τὰ μὲν ἰδών, τὰ δὲ ἀκούσας, ἄνεισιν αὖθις ὑποφήτης αὐτάγγελος. ἦν δέ που τῆς Ἰταλίας κατὰ τὴν μεγάλην Ἑλλάδα περὶ λίμνην Ἄορνον οὕτω καλουμένην μαντεῖον ἄντρον καὶ θεραπευτῆρες τοῦ ἄντρου ἄνδρες ψυχαγωγοί, οὕτως ὀνομαζόμενοι ἐκ τοῦ ἔργου. ἐνταῦθα ὁ δεόμενος ἀφικόμενος, εὐξάμενος, ἐντεμὼν σφάγια, χεάμενος χοάς, ἀνεκαλεῖτο ψυχὴν ὅτου δὴ τῶν πατέρων ἢ φίλων· καὶ αὐτῷ ἀπήντα εἴδωλον, ἀμυδρὸν μὲν ἰδεῖν καὶ ἀμφισβητήσιμον, φθεγκτικὸν δὲ καὶ μαντικόν· καὶ συγγενόμενος ὑπὲρ ὧν ἐδεῖτο ἀπηλλάττετο. τοῦτό μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον καὶ Ὅμηρος γνούς, προσθεὶς τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν ἐπ' αὐτὸ ὁδόν, ἐκτοπίσαι τὸ χωρίον ποιητικῶς μάλα τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης.*

3 *Εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ὥσπερ ἐστίν – καὶ σώζεται καὶ νῦν τὰ μὲν αὐτὰ ἐκεῖνα οἷα ἦν, τῶν δὲ ἴχνη σαφῆ ἔτι λέλειπται τῆς περὶ αὐτὰ θεραπείας τε καὶ κομιδῆς – θαυμαστὸν εἰ ταῦτα μὲν οὐδεὶς ἡγεῖται ἄτοπά τε εἶναι καὶ ἔξω τρόπου οὐδὲ ἀμφισβητεῖ περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν πίστιν παραδοὺς τῷ χρόνῳ εἴσεισιν ἕκαστος μαντευσόμενος, καὶ ἀκούσας διαπιστεύει καὶ πιστεύσας χρῆται καὶ χρησάμενος*

20 *γε* Acciaiolus *τε* R **27** *οὕτω*] *ἔτι* Davies[1] fort. delendum **33** *συγγενόμενος* scripsi *συγγενόμενον* R **35** *αὐτὸ* Markland *αὐτῷ* R **37** *εἰ* Heinsius *ὅτι* R **38–39** *ἔτι λέλειπται* Reiske *ἐκλέλειπται* R **39** *αὐτὰ* Davies[2] *αὐτὸ* R

τιμᾷ· εἰ δὲ ἀνὴρ φύσει τε κεχρημένος γενναιοτάτῃ καὶ παιδείᾳ σωφρονεστάτῃ καὶ φιλοσοφίᾳ ἀληθεστάτῃ καὶ τύχῃ δεξιωτάτῃ, συγγίγνεσθαι τῷ δαιμονίῳ ἠξιώθη πρὸς τοῦ θεοῦ, θαυμαστὸν δοκεῖ καὶ ἄπιστον, καὶ τοῦτο ὅσον αὐτῷ ἱκανὸν εἶναι χρησμῳδεῖν, οὐκ Ἀθηναίοις, μὰ Δία, περὶ τῶν Ἑλληνικῶν κακῶν βουλευομένοις, οὐδὲ Λακεδαιμονίοις περὶ στρατείας μαντευομένοις, οὐδὲ εἴ τις Ὀλυμπίαζε ἀγωνιούμενος περὶ νίκης ἠρώτα, οὐδ' εἴ τις εἰς δικαστήριον καθιστάμενος εἰ αἱρήσει διεπυνθάνετο, οὐδ' 46v *εἴ τις ἤρα χρημάτων, εἰ πλουτήσει, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν ἐπὶ μηδεμιᾷ προφάσει ἀξιόχρεῳ πραγματευομένων, ὑπὲρ ὧν ὁσημέραι ἐνοχλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοὺς θεούς· τάχα μὲν γὰρ καὶ ταῦτα ἦν ἱκανὸν καὶ τὸ Σωκράτους δαιμόνιον διειδέναι, εἴπερ ἦν μαντικόν· καὶ γὰρ ἰατρῶν ὅστις αὐτῷ ἱκανός, καὶ ἄλλῳ ὁ αὐτός, καὶ τεκτόνων καὶ σκυτοτόμων καὶ τῶν ἄλλων ἑξῆς καὶ ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων· ἀλλὰ ταύτῃ γε ὁ Σωκράτης ἐπλεονέκτει, τῷ νῷ ταῖς τῶν θεῶν φωναῖς συγγιγνόμενος, {τε} ὅτι τὰ αὑτοῦ ἐν καλῷ διατιθέμενος τῇ πρὸς τὸ δαιμόνιον συνουσίᾳ, τοῖς ἄλλοις ἀνεπιφθόνως τε καὶ ὅσα ἀνάγκη προσεφέρετο.*

4 *Εἶεν· τοῦτο μέν, φήσει τις, πείθομαι ὅτι κατ' ἀρετὴν τρόπου καὶ φύσεως γενναιότητα ἠξιώθη ὁ Σωκράτης δαιμονίου συνουσίας· τί δὲ καὶ ἦν τὸ δαιμόνιον ποθῶ μαθεῖν. ἐὰν πρῶτον, ὦ τάν, ἀποκρίνῃ μοι, πότερον ἡγεῖ τι εἶναι δαιμονίων γένος ἐν τῇ φύσει, ὡς θεῶν, ὡς ἀνθρώπων, ὡς θηρίων, ἢ μή· γελοῖον γὰρ ἂν ⟨ἦν⟩ ἐρωτᾶν τί ἦν τὸ δαιμόνιον Σωκράτους, τὸ πᾶν ἀγνοοῦντα· οἷον εἰ καὶ*

49 *κακῶν* del. Markland (D[1]) **53** fort. *ἠρώτα περὶ χρημάτων* **57** *ἰατρῶν ⟨ἄριστος⟩* R[2] *αὐτῷ* ed. pr. *αὑτῷ* R **58** *ὁ αὐτός*] *ὡσαύτως* Acciaiolus **61** del. R[2] om. U **69** add. Russell *ἀνερωτᾶν* Davies[2]

νησιώτης ἀνήρ, ἀθέατος τοῦ ἵππων γένους καὶ ἀμαθέστατος, ἀκούων ὅτι ἦν Μακεδόνι βασιλεῖ κτῆμα ὁ Βουκεφάλας, ὄχημα ἐκείνῳ μὲν τιθασόν, τοῖς δὲ ἄλλοις ἄβατον, ἔπειτα ἀνερωτῴη, τί ἦν πρᾶγμα ὁ Βουκεφάλας· ἠπόρησεν γὰρ ἂν ὁ διηγούμενος πρὸς ἄνδρα ἀθέατον τῆς ἵππων φύσεως εἰκόνος σαφοῦς.

5 *Τί δέ; οἱ νῦν ἀποροῦντες περὶ τοῦ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους Ὁμήρῳ ⟨οὐ⟩ συνεγένοντο διηγουμένῳ αὐτὰ ἐκεῖνα ἃ διηγεῖτο, περὶ μὲν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι ἐν ἐκκλησίᾳ στρατιωτικῇ δημηγορῶν, διενεχθεὶς πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, σπώμενος τὸ ξίφος ὡς παίσων, κωλύεται ὑπὸ δαιμονίου;* 47r *Ἀθηνᾶν καλεῖ τὸ δαιμόνιον· αὕτη γάρ, φησίν, ὀργιζομένῳ αὐτῷ παρεγένετο,*

στῆ δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλείωνα.

τὴν δὲ αὐτὴν ταύτην Ἀθηνᾶν λέγειν καὶ ⟨ἐπὶ⟩ τοῦ Διομήδους φησίν·

ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἕλον, ἣ πρὶν ἐπῆεν,
ὄφρ' εὖ γινώσκοι ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.

πάλιν αὖ τῷ Τηλεμάχῳ μέλλοντι συγγίγνεσθαι βασιλεῖ πρεσβυτέρῳ, αἰδουμένῳ καὶ ἀπορουμένῳ, ὁ ἑταῖρος λέγει·

Τηλέμαχ', ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῇσι νοήσεις,
ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται·

79–83 Il. 1.53ff. **84** Il. 1.197 **87–88** Il. 5.127–128 **91–92** Od. 3.26–27

77 *τί δέ; οἱ νῦν* Reiske *τί δὴ νῦν* R *τί δ' εἰ νῦν* Meiser **78** add. Markland; possis et *οὔπω αὐτὰ ἐκεῖνα ἃ* Meiser *αὐτῷ ἐκείνῳ ἃ* R *αὐτοῖς ἐκεῖνα ἃ* Reiske **85** *λέγειν* Reiske *λέγει* R *ἐπὶ* addidi Duebnerum secutus (qui *ἐπὶ* pro *καὶ*) **88** *γιγνώσκῃς* Homerici

καὶ προστίθησιν τὴν αἰτίαν τῆς παρὰ τοῦ δαιμονίου ἐλπίδος·

οὐ γὰρ ὀΐω
οὐδέ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφέμεν τε.

καὶ ἐπ' ἄλλου αὖθις,

τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,

καὶ ἐπ' ἄλλου,

Τυδείδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη
δῶκε μένος καὶ θάρσος,

καὶ ἐπ' ἄλλου,

γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.

ὁρᾷς τὸ πλῆθος τῶν συγγιγνομένων τῷ δαιμονίῳ;

Βούλει τοίνυν τὸν Σωκράτην ἐάσας Ὁμήρου πυθέσθαι, 6
τί σοι ταυτὶ ἐθέλει, ὦ ποιητῶν γενναιότατε; τὸ μὲν γὰρ Σωκράτους δαιμόνιον ἓν καὶ ἁπλοῦν καὶ ἰδιωτικὸν καὶ δημοτικόν, ἢ ποταμὸν διαβαίνοντα ἀνακαλούμενον, ἢ Ἀλκιβιάδου ἐρῶντα ἀναβαλλόμενον, ἢ ἀπολογεῖσθαι βουλόμενον ⟨ * *⟩, ἢ ἀποθνήσκειν προαιρούμενον οὐ κωλῦον. Ὁμήρῳ δὲ τὸ δαιμόνιον συνίσταται οὔτε ἑνὶ οὔτε ἐφ' ἑνὶ οὔτε ἓν οὔτε ἐπὶ σμικροῖς, ἀλλὰ καὶ παντοδαπὸν καὶ πολλάκις, καὶ ἐν πολλοῖς ὀνόμασιν καὶ ἐν πολλοῖς φαντάσμασιν καὶ ἐν παντοδαπαῖς φωναῖς. ἆρ' οὖν καὶ ἀποδέχῃ τι τούτων, καὶ ἡγεῖ τι εἶναι τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὴν Ἥραν*

95–96 Od. 3.27–28 **98** Il. 1.55 **100–101** Il. 5.1–2 **103** Il. 5.122 **108–110** Plato Phdr. 242bc, Alc. 1.103a, Apol. 40b

97 *ἄλλου* ed. pr. *ἄλλους* R **109** *ἐρῶντα* Schenkl *ἔρωτα* R **110** ⟨*οὐκ ἐῶν*⟩ Heinsius ⟨*κωλῦον*⟩ Markland (D[1]) Davies[2]

καὶ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἔριν, καὶ ὅστις ἄλλος δαίμων Ὁμηρικός; μή με οἴου πυνθάνεσθαι εἰ τοιαύτην ἡγεῖ τὴν Ἀθηνᾶν οἵαν Φειδίας ἐδημιούργησεν, οὐδὲν τῶν Ὁμήρου 47v *ἐπῶν φαυλοτέραν, παρθένον καλήν, γλαυκῶπιν, ὑψηλήν, αἰγίδα ἀνεζωσμένην, κόρυν φέρουσαν, δόρυ ἔχουσαν, ἀσπίδα ἔχουσαν· μηδὲ αὖ τὴν Ἥραν οἵαν Πολύκλειτος Ἀργείοις ἔδειξεν, λευκώλενον, ἐλεφαντόπηχυν, εὐῶπιν, εὐείμονα, βασιλικήν, ἱδρυμένην ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου· μηδέ γε αὖ τὸν Ἀπόλλωνα οἷον γραφεῖς καὶ δημιουργοὶ εἰκάζουσιν, μειράκιον γυμνὸν ἐκ χλαμυδίου, τοξότην, διαβεβηκότα τοῖς ποσὶν ὥσπερ θέοντα. οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, οὐδὲ ἡγοῦμαί σε φαῦλον εἶναι τἀληθῆ εἰκάζειν, ὥστε μὴ μεταβάλλειν τὸ αἴνιγμα εἰς λόγον· ἀλλ' εἰ τῷ ὄντι ἡγεῖ ταυτὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ σώματα αἰνίττεσθαί τινας δαιμονίους δυνάμεις καὶ συνισταμένας τῶν ἀνθρώπων τοῖς εὐμοιροτάτοις καὶ ὕπαρ καὶ ὄναρ. εἰ μὲν γὰρ μηδεμίαν ἡγεῖ, ὥρα σοι καὶ Ὁμήρῳ πολεμεῖν καὶ τὰ μαντεῖα ἀναιρεῖν καὶ ταῖς φήμαις ἀπιστεῖν καὶ τὰ ὀνείρατα φεύγειν, {καὶ} Σωκράτην δὲ ἐᾶν. εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὔτε ἄπιστα ἡγεῖ οὔτε ἀδύνατα, ἀπορεῖς δὲ περὶ Σωκράτους, μεταβαλὼν ἐρήσομαί σε πότερα οὐκ ἄξιον ἡγεῖ τὸν Σωκράτην μοίρας δαιμονίου, ἢ τὸ δυνατὸν ἄλλοθι ἐνταῦθα ἐξασθενεῖ. ἀλλὰ τὸ μὲν δυνατὸν διδοὺς κἀνταῦθα δώσεις, τὸ δὲ ἄξιον οὐκ ἀφαιρήσεις τοῦ Σωκράτους. εἰ τοίνυν καὶ δυνατὸν τὸ πρᾶγμα καὶ ἄξιος Σωκράτης, λείπεταί σοι μὴ περὶ Σωκράτους ἀμφισβητεῖν, ἀλλὰ καθόλου σκοπεῖν τίς ἡ τοῦ δαιμονίου φύσις.*

7 *Καὶ τοῦτο μέν σοι παρ' ἐμοῦ καὶ αὖθις λελέξεται· νῦν δὲ ἴθι αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἐκκαθηράμενος ταυτηνὶ τὴν*

116 ⟨τὴν⟩ *Ἔριν* Markland *Ἑρμῆν* Meiser **120** *αἰγίδα ἀνεζωσμένην* R[1] e *αἰγιδάνεζωσμένην* **133** *φεύγειν*] *ψέγειν* Reiske *καὶ* delevi **135** *μεταβαλὼν* I[p.c.] H *μεταλαβὼν* RI[a.c.] **143** fort. *ἐκκαθαρούμενος*

δόξαν, ἵνα σοι καὶ προτέλεια γένηται ταῦτα τοῦ μέλλοντος λόγου· ὅτι θεοὶ ἀνθρώποις ἀρετὴν καὶ κακίαν ἔνειμαν, ὥσπερ ἐν σταδίῳ ἀγωνισταῖς, τὴν μὲν ἆθλον μοχθηρᾶς φύσεως καὶ γνώμης πονηρᾶς, τὴν | δὲ ἐπινίκιον γνώμης ἀγαθῆς 48r *καὶ φύσεως ἐρρωμένης, ὅταν κρατῶσιν καλοκἀγαθίᾳ. τούτοις καὶ τὸ θεῖον ἐθέλει ξυνίστασθαί τε καὶ συνεπιλαμβάνειν τοῦ βίου, ὑπερέχον χεῖρα καὶ κηδόμενον· τὸν μὲν φήμαις σώζει, τὸν δὲ οἰωνοῖς, τὸν δὲ ὀνείρασιν, τὸν δὲ φωναῖς, τὸν δὲ θυσίαις. ἀσθενὴς γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸς πάντα ἐξικνεῖσθαι τοῖς λογισμοῖς, ἅτε περιβεβλημένη ἐν τῷ δεῦρο βίῳ πολλὴν καὶ σκοτεινὴν ἀχλύν, καὶ ἐν πολλῷ ψόφῳ καὶ θορύβῳ τῶν δεῦρο κακῶν διατρίβουσα καὶ ταραττομένη ὑπ' αὐτῶν. τίς γὰρ οὕτω ταχὺς καὶ ἀσφαλὴς ὁδοιπόρων, ὡς μὴ ἐντυχεῖν βαδίζων χαράδρᾳ ἀφανεῖ ἢ χάρακι ἀδήλῳ ἢ κρημνῷ ἢ τάφρῳ; τίς δὲ οὕτω κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ εὔστοχος, ὡς ἀπείρατος διελθεῖν κλύδωνος καὶ ζάλης καὶ πνευμάτων ἐμβολῆς καὶ ἀέρος τεταραγμένου; τίς δὲ οὕτω ἰατρὸς τεχνικός, ὡς μὴ ἐπιταραχθῆναι ἀφανεῖ καὶ ἀνελπίστῳ νοσήματι, ἄλλου ἄλλοθεν ὑποφυομένου καὶ ὑποτεμνομένου τοὺς τῆς τέχνης λόγους; τίς δὲ ⟨οὕτως⟩ ἀνὴρ ἀγαθός, ὡς διελθεῖν βίον ἀπταίστως καὶ ἀσφαλῶς, ὡς σῶμα νοσερόν, ὡς πλοῦν ἄδηλον, ὡς ὁδὸν διεσκαμμένην, καὶ μὴ δεηθῆναι ἐν τούτοις κυβερνήτου καὶ ἰατροῦ καὶ χειραγωγοῦ θεοῦ; καλὸν μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ καὶ εὐπορώτατον καὶ δραστικώτατον· ἀλλ' ἀνακέ-*

154 Il. 5. 127–128, [Plato] Alc. 2.150de

146 *μοχθηρᾶς* Acciaiolus *μοχθηρίας* R **154** *δεῦρο* Reiske *δευτέρῳ* R **158** *τάφρῳ* I *τάφῳ* R *βαράθρῳ* Koniaris[4] **164** addidi post Stephanum (qui post *ἀνὴρ*)

κραται ὕλῃ πονηρᾷ καὶ ἀσαφεῖ καὶ μεστῇ πολλοῦ τοῦ ἀδήλου, ἣν δὴ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τύχην, χρῆμα τυφλὸν καὶ ἀστάθμητον. ἀντιφιλοτιμεῖται τῇ ἀρετῇ καὶ ἀντιστατεῖ καὶ ἀνταγωνίζεται καὶ πολλάκις αὐτὴν ἀναταράττει, ὡς νέφη αἰθέρι ὑποδραμόντα τὴν ἡλίου ἀκτῖνα ἀπέκρυψεν αὐτοῦ τὸ φῶς, καὶ ἔστιν μὲν καὶ τότε ἥλιος καλός, ἀλλὰ
48v *ἡμῖν ἄδηλος· οὕτω καὶ | ἀρετὴν ὑποτέμνεται τύχης ἐμβολή, καὶ καλὴ μὲν ἡ ἀρετὴ τά γε ἄλλα, ἐμπεσοῦσα δὲ εἰς νεφέλην ἄδηλον ἐπισκιάζεται καὶ διατειχίζεται, ἔνθα δὴ αὐτῇ θεοῦ δεῖ συλλήπτορος καὶ συναγωνιστοῦ καὶ παραστάτου.*

8 *Θεὸς μὲν οὖν αὐτὸς κατὰ χώραν ἱδρυμένος οἰκονομεῖ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ τάξιν· εἰσὶ δ' αὐτῷ φύσεις ἀθάνατοι δεύτεραι, οἱ καλούμενοι δαίμονες, ἐν μεθορίᾳ γῆς καὶ οὐρανοῦ τεταγμένοι· θεοῦ μὲν ἀσθενέστεροι, ἀνθρώπου δ' ἰσχυρότεροι· θεῶν μὲν ὑπηρέται, ἀνθρώπων δὲ ἐπιστάται· θεῶν μὲν πλησιαίτατοι, ἀνθρώπων δὲ ἐπιμελέστατοι. ἢ γὰρ ἂν τῷ διὰ μέσου πολλῷ τὸ θνητὸν πρὸς τὸ ἀθάνατον διετειχίσθη τῆς οὐρανίου ἐπόψεώς τε καὶ ὁμιλίας, ὅτι μὴ τῆς δαιμονίου ταύτης φύσεως, οἷον ἁρμονίας, κατὰ τὴν πρὸς ἑκάτερον συγγένειαν καταλαβούσης δεσμῷ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν πρὸς τὸ θεῖον κάλλος. καθάπερ γάρ, οἶμαι, τὸ βαρβαρικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ διῄρηται φωνῆς συνέσει, ἀλλὰ τὸ τῶν ἑρμηνέων γένος τὰς παρ' ἑκατέρων φωνὰς ὑποδεχόμενον καὶ διαπορθμεῦον πρὸς ἑκατέρους,*

172 *ἀναταράττει* Meiser *ἀντιταράττει* R **173** *αἰθέρια* Davies[2] **176** *γε* ed. pr. *τε* R **182** *δεύτεραι* Acciaiolus *δεύτεροι* R *οἱ*] *θεοὶ* Davies[2] *δαίμονες* scripsi *δεύτεροι* R **186** *τῷ* Acciaiolus *τὸ* R *τὸ θνητὸν* Acciaiolus *τῷ θνητῷ* R **189–190** *δέσμῳ τὴν* Davies[2] *δεσμωτὴν* R *δέσμῳ* ⟨*συνέδησε*⟩ *τὴν* R[2] **192** *φωνῆς* ⟨*οὐ*⟩ *συνέσει* Markland *φωνῆς ἀσυνεσίᾳ* Meiser

συνῆψεν αὐτῶν καὶ συνεκέρασεν τὰς ὁμιλίας· οὕτω † δ' ἂν καὶ τὸ δαιμόνων γένος ἐπίμικτον νοεῖται {καὶ} θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις. τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ ἀνθρώποις προσφθεγγόμενον καὶ φανταζόμενον καὶ εἱλούμενον ἐν μέσῃ τῇ θνητῇ φύσει καὶ ἐπωφελοῦν ὅσα ἀνάγκη δεῖσθαι θεῶν τὸ θνητῶν γένος. πολλὴ δὲ ἡ δαιμόνων ἀγέλη

> *τρὶς γὰρ μύριοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,*
> *ἀθάνατοι Ζηνὸς πρόπολοι*

οἱ μὲν ἰατροὶ νοσημάτων, οἱ δὲ τῶν ἀπόρων σύμβουλοι, οἱ δὲ τῶν ἀφανῶν ἄγγελοι, οἱ δὲ τέχνης συνεργάται, οἱ δὲ ὁδοῦ συνέμποροι· οἱ μὲν ἀστικοί, οἱ δὲ ἀγροικικοί, οἱ δὲ | θαλάττιοι, οἱ δὲ ἠπειρωτικοί εἴληχεν δὲ ἄλλος ἄλλην 49r *ἑστίαν σώματος, ὁ μὲν Σωκράτην, ὁ δὲ Πλάτωνα, ὁ δὲ Πυθαγόραν, ὁ δὲ Ζήνωνα, ὁ δὲ Διογένην· ὁ μὲν φοβερός, ὁ δὲ φιλάνθρωπος, ὁ δὲ πολιτικός, ὁ δὲ τακτικός· ὅσαι φύσεις ἀνδρῶν, τοσαῦται καὶ δαιμόνων*

> *καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσιν,*
> *παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας·*

ἐὰν δέ που μοχθηρὰν δείξῃς ψυχήν, ἀνέστιος αὕτη καὶ ἀνεπιστάτητος.

200–201 Hes. Op. 252–253 **210–211** Od. 17.485–486

194 *οὕτως ἀμέλει* Koniaris[2] *οὕτω δ' αὖ* Stephanus fort. *οὕτω δή* **195** om. I (an potius *τε* delendum?) **198** *ἐπωφελοῦν* Reiske *ἀπωφελοῦν* R **201** *πρόπολοι* R *φύλακες* Hesiodei **212** *δείξῃς* U *δείξεις* R

9

1 *Φέρε ἐρώμεθα τὸ δαιμόνιον· φιλάνθρωπον γὰρ καὶ εἰωθὸς ἀποκρίνεσθαι διὰ σωμάτων ἀνθρωπίνων, ὡς ἡ Ἰσμηνίου τέχνη διὰ τῶν αὐλῶν· ἐρώμεθα δὲ ὧδέ πως κατὰ τὸν Ὁμήρου Ὀδυσσέα·*

θεός νύ τις ἦ βροτός ἐσσι;
εἰ μέν τις θεός ἐσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,

οὐδὲν δεῖ λόγων· ἴσμεν γὰρ τὰ σά·

εἰ δέ τίς ἐσσι βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν,

ἆρα τοιοῦτον χρῆμα οἷον ὁμοπαθές τε εἶναι ἡμῖν καὶ ὁμόφωνον καὶ ὁμογενὲς καὶ σύγχρονον; ἢ κατὰ μὲν τὴν δίαιταν ἐφέστιον τῇ γῇ, κατὰ δὲ τὴν οὐσίαν κρεῖττον αὐτῆς; οὐ γὰρ σάρκες αἱ δαιμόνων φύσεις – ἀποκριτέον γάρ τοι ὑπὲρ αὐτῶν, κελεύουσι γάρ – οὐδὲ ὀστᾶ οὐδὲ αἷμα, οὐδὲ ἄλλο τι σκεδαστέον ἢ λυόμενον ἢ τηκόμενον ἢ διαρρέον. ἀλλὰ τί μήν; οὑτωσὶ πρῶτον θεασώμεθα τὸ ἀναγκαῖον τῆς δαιμόνων οὐσίας· τὸ ἀπαθὲς τῷ ἐμπαθεῖ ἐναντίον, καὶ τὸ θνητὸν τῷ ἀθανάτῳ, καὶ τὸ ἄλογον τῷ λογικῷ, καὶ τὸ ἀναίσθητον τῷ αἰσθητικῷ, καὶ τὸ ἔμψυχον
49v *τῷ ἀψύχῳ. πᾶν | τοίνυν ψυχὴν ἔχον, ⟨ἐξ⟩ ἑκατέροιν συγ-*

9 tit. *Θ ἔτι περὶ τοῦ Σωκράτους δαιμονίου β΄* (unc.)

6–7 Od. 6.149–150 **9** Od. 6.153

3 *στομάτων* Markland **9–20** hoc loco vocabula nonnulla in codice R madore corrupta et a manu sequiore refecta; sed nihil novi refector intulisse videtur **9** *ναιετάουσιν* U *νεαιτάουσιν* R **15** *τηκόμενον* R[1] e *τικομένον* **16** *τί* K ed. pr. *τίς* R (punctis notatum) **20** *τοίνυν* Reiske *τοίνυν τὴν* R[2] e *τοιντὴν τοίνυν τὸ* U add. Stephanus **20–21** *συγκεκραμένον* U *συγκεκρατημένην* R

κεκραμένον· ἢ γὰρ ἀπαθὲς {τὸ} ἀθάνατον, ἢ ἀθάνατον ἐμπαθές, ἢ ἐμπαθὲς θνητόν, ἢ ἄλογον αἰσθητικόν, ἢ ἔμψυχον ἀπαθές· καὶ διὰ τούτων ὁδεύει ἡ φύσις κατὰ βραχὺ ἀπὸ τῶν τιμιωτάτων ἐπὶ τὰ ἀτιμότατα καταβαίνουσα ἑξῆς· ἐὰν δέ τι τούτων ἐξέλῃς, διέκοψας τὴν φύσιν· ὥσπερ ἐν ἁρμονίᾳ φθόγγων τὴν πρὸς τὰ ἄκρα ὁμολογίαν ἡ μέση ποιεῖ· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὀξυτάτου φθόγγου ἐπὶ τὸ βαρύτατον ταῖς διὰ μέσου φωναῖς ἐπερειδομένην τὴν μεταβολὴν ἐμμελῆ ποιεῖ καὶ τῇ ἀκοῇ καὶ τῇ χειρουργίᾳ.

Τοῦτό τοι νόμιζε γίγνεσθαι καὶ ἐν τῇ φύσει, ὥσπερ ἐν 2
ἁρμονίᾳ τελεωτάτῃ· καὶ τίθεσο θεὸν μὲν κατὰ τὸ ἀπαθὲς καὶ ἀθάνατον, δαίμονα δὲ κατὰ τὸ ἀθάνατον καὶ ἐμπαθές, ἄνθρωπον δὲ κατὰ τὸ ἐμπαθὲς καὶ θνητόν, θηρίον δὲ κατὰ τὸ ἄλογον καὶ αἰσθητικόν, φυτὸν δὲ κατὰ τὸ ἔμψυχον καὶ ἀπαθές. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἡμῖν τὸ νῦν ἔχον κατὰ χώραν ἔστω· ἐπεὶ δὲ τῆς δαιμονίων φύσεως πέρι σκοπούμεθα, ἥν φαμὲν μεσότητα εἶναι πρὸς ἄνθρωπον καὶ θεόν, ἴδωμεν εἴ πῃ δυνατὸν ἐξελέσθαι αὐτὴν καὶ διασῶσαι τὰ ἄκρα. ἆρ' οὖν ὁ θεὸς ἀθάνατον μὲν {γάρ}, ἐμπαθὲς δέ; οὐδαμῶς, ἀλλὰ ἀθάνατον μέν, ἀπαθὲς δέ· τί δὲ ἄνθρωπος; θνητὸν μέν, ἀπαθὲς δέ; οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ θνητὸν μέν, οὐ μὴν ἀπαθές. ποῦ τοίνυν ἡμῖν οἰχήσεται τὸ ἀθάνατον ὁμοῦ καὶ ἐμπαθές; δεῖ γὰρ συστῆναι ἐξ ἀμφοῖν οὐσίαν κοινήν, κρείττονα μὲν ἀνθρώπου, θεοῦ δὲ ἐλάττονα, εἰ μέλλει ἔσεσθαι τῶν ἄκρων πρὸς ἄλληλα ἀναλογία· δύο γὰρ πραγμάτων κεχωρισμένων τῇ φύσει χωρισθήσεται καὶ ἡ ἐπιμιξία παντάπασιν, | ἐὰν μή τις κοινὸς ὅρος ἀμφότερα ὑποδέξη- 50r
ται.

21 delevi **36** *ἐπεὶ* Davies[2] *ἐπὶ* R **36–37** *πέρι σκοπουμέθα* Davies[2] *περισκοπούμεθα* R **38** *ἴδωμεν* I *εἴδωμεν* R
39 del. $R^{p.c.}$ om. U

3 *Οἷον τὸ τοιόνδε λέγω καλοῦμέν τι πῦρ ξηρόν τε καὶ θερμόν· ἐναντίον δὲ θερμῷ μὲν ψυχρόν, ⟨ξηρῷ δὲ ὑγρόν καλοῦμεν δέ τι ὕδωρ, ψυχρὸν⟩ καὶ ὑγρόν· ἀδύνατον δὴ μεταβάλλειν πῦρ εἰς ὕδωρ, καὶ ὕδωρ εἰς πῦρ· οὔτε γὰρ ψυχρὸν εἰς θερμότητα, οὔτε ὑγρὸν εἰς ξηρότητα μεταβάλοι ἄν. οὕτω δὴ τὸν τούτων πόλεμον μετεχειρίσατο ἡ φύσις ἔδωκεν αὐτοῖς ὥσπερ ἐκεχειροφόρον τὸν ἀέρα, ὃς λαβὼν παρὰ μὲν τοῦ πυρὸς τὴν θερμότητα, παρὰ δὲ τοῦ ὕδατος τὴν ὑγρότητα, συνεκέρασεν αὐτῶν καὶ συνῆψεν τὰς ὁμιλίας, καὶ γίνεται μεταβολὴ καὶ πρόσβασις, ποτὲ μὲν τοῦ πυρὸς εἰς ἀέρα, κατὰ θερμότητα, ποτὲ δὲ τοῦ ἀέρος εἰς ὕδωρ, κατὰ ὑγρότητα. πάλιν αὖ ἀὴρ θερμόν τε καὶ ὑγρόν, γῆ δὲ ψυχρόν τε καὶ ξηρόν· ἐναντίον δὲ ξηρότης μὲν ὑγρότητι, ψυχρότης δὲ θερμότητι· οὐκ ἂν οὖν μετέβαλέν ποτε ἀὴρ εἰς γῆν, ὅτι μὴ τῆς φύσεως καὶ τούτοις δούσης τὴν τοῦ ὕδατος οὐσίαν, διαιτῶσάν τε αὐτὰ καὶ ξυνάγουσαν, παρὰ μὲν ἀέρος λαβοῦσαν τὴν ὑγρότητα, παρὰ δὲ γῆς τὴν ψυχρότητα. σκόπει δὴ τὸ πᾶν οὕτως συγκεφαλαιωσάμενος βραχεῖ λόγῳ· ἐπειδὴ ἕκαστον τούτων ἀνὰ δύο συνέστηκεν φύσεων ἐναντίων, ὧν ἀεὶ τὴν ἑτέραν ἀφαιρῶν μοῖραν, προστιθεὶς τῶν ἔπειτα τῇ ἑτέρᾳ, καθ' ἥμισυ μὲν χωρίζεις ἑκατέρου ἑκάτερον, καθ' ἥμισυ δὲ συντάττεις ἑκατέρῳ ἑκάτερον, τοῦτον τὸν τρόπον τὰ ἐναντία ἀλλήλοις ἄμικτα ὄντα κοινωνεῖ ὅμως καὶ ἀνακίρνανται καὶ πῦρ ἀέρι κατὰ θερμότητα, καὶ ἀὴρ ὕδατι κατὰ ὑγρότητα, καὶ ὕδωρ γῇ κατὰ ψυχρότητα, καὶ γῆ πυρὶ κατὰ ξηρότητα· οὕτω κἀνταῦθα κοινωνεῖ θεὸς μὲν δαίμονι κατὰ τὸ ἀθάνατον,*

50–51 lacunam sic implevi Hobeinium secutus (⟨*ξηρῷ δὲ ὑγρόν· ἀλλὰ μὴν καὶ ὕδωρ καλοῦμεν ψυχρόν*⟩) **58** *ποτὲ*] *ἀπὸ* ed. pr. **59** *ποτὲ* scripsi *ἀπὸ* R **62** *μετέβαλλέν* R³U **72** *ἀνακίρναται* I

δαίμων δὲ ἀνθρώπῳ κατὰ τὸ ἐμπαθές, | ἄνθρωπος θηρίῳ 50v *κατὰ τὸ αἰσθητικόν, θηρίον φυτῷ κατὰ τὸ ἔμψυχον.*

4 *Εἰ δὲ βούλει, καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ σώματος θέασαι, ὡς οὐδὲ ἐνταῦθα ἡ φύσις μεταπηδᾷ ἀθρόως, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ μεσοτήτων τινῶν δεῖ πρὸς τὴν χειραγωγίαν τῆς κράσεως τῶν σωμάτων· θρὶξ γάρ που καὶ ὄνυξ ὀστοῦ μαλακώτερον καὶ νεύρου ἀραιότερον καὶ αἵματος ξηρότερον καὶ σαρκὸς τραχύτερον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, παντὶ χρήματι ἐν ᾧ τὸ ἡρμοσμένον καὶ τεταγμένον μεσότητος δεῖ, ἐν φωναῖς, ἐν χρόαις, ἐν χυμοῖς, ἐν ὀσμαῖς, ἐν ῥυθμοῖς, ἐν σχήμασιν, ἐν πάθεσιν, ἐν λόγοις. εἶεν· οὕτω τούτων ἐχόντων, εἰ ὁ μὲν θεὸς ἀπαθὴς καὶ ἀθάνατος, ὁ δὲ ἄνθρωπος θνητός τε καὶ ἐμπαθής, ἀνάγκη τὸ διὰ μέσου τούτων ἢ ἀπαθὲς θνητὸν εἶναι ἢ ἀθάνατον ἐμπαθές· ὧν τὸ μὲν ἀδύνατον, οὐ γὰρ ἂν ξυνέλθοι ποτὲ οὐδὲ ὁμολογήσαι τῷ θνητῷ τὸ ἀπαθές· λείπεται δὴ τὴν δαιμόνων φύσιν ἐμπαθῆ τε εἶναι καὶ ἀθάνατον, ἵνα τοῦ μὲν ἀθανάτου κοινωνῇ τῷ θεῷ, τοῦ δὲ ἐμπαθοῦς τῷ ἀνθρώπῳ.*

5 *Πῶς οὖν καὶ ἐμπαθὲς καὶ ἀθάνατον τὸ δαιμόνιον γένος ὥρα λέγειν, καὶ πρῶτόν γε περὶ τοῦ ἀθανάτου. τὸ φθειρόμενον πᾶν ἢ τρέπεται ἢ διαλύεται ἢ τήκεται ἢ κόπτεται ἢ ῥήγνυται ἢ μεταβάλλει· ἢ διαλύεται, ὡς πηλὸς ὑπὸ ὕδατος· ἢ ῥήγνυται, ὡς ὑπὸ ἀρότρου γῆ· ἢ τήκεται, ὡς ὑπὸ ἡλίου κηρός· ἢ κόπτεται, ὡς ὑπὸ σιδήρου φυτόν· ἢ μεταβάλλει καὶ τρέπεται, ὡς ὕδωρ εἰς ἀέρα καὶ ἀὴρ εἰς πῦρ. δεῖ δὴ τὴν οὐσίαν τοῦ δαιμονίου, εἰ μέλλει ἔσεσθαι ἀθάνατος, μὴ διαλύεσθαι, μὴ σκεδάννυσθαι, μὴ ῥήγνυσθαι,*

81 *θρὶξ* U *θρὶγξ* R **85** *ὀσμαῖς* Markland *σώμασιν* R **96** *ἢ τρέπεται* post **97** *μεταβάλλει* (*ἢ* in *καὶ* mutato) Aciaiolus **96–97** *ἢ ῥήγνυται* post **96** *ἢ διαλύεται* Dübner **102–103** *μὴ ῥήγνυσθαι, μὴ τρέπεσθαι* Heinsius *μὴ τρέπεσθαι, μὴ ῥήγνυσθαι* R

μὴ τρέπεσθαι καὶ μεταβάλλειν, μὴ κόπτεσθαι· εἰ γὰρ πείσεταί τι τούτων, ἀπολεῖ τὸ ἀθάνατον. πῶς δ' ἂν καὶ 51r *θάνοι, εἴπερ ἐστὶν τὸ δαιμόνιον | αὐτὸ ψυχὴ ἀποδυσαμένη τὸ σῶμα; ἣ γὰρ καὶ τῷ σώματι τῷ φύσει φθειρομένῳ παρέχει τὸ μὴ φθείρεσθαι ἡνίκ' ἂν αὐτῷ συνῇ, πολλοῦ γε δεῖ φθαρῆναι αὐτή. ἐν γοῦν τῇ συστάσει τὸ μὲν σῶμα συνέχεται, ἡ δὲ ψυχὴ συνέχει· εἰ δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἕτερόν τι συνέχει, ἀλλὰ μὴ αὐτὴ αὑτήν, τί τοῦτο ἔσται καὶ τίς ἂν ἐπινοήσαι ψυχὴν ψυχῆς; ὅταν γὰρ ἕτερον ὑφ' ἑτέρου σώζηται συνεχόμενον, ἀνάγκη που παύσασθαι τὴν συνοχὴν ἐπὶ πρᾶγμα προελθοῦσαν συνέχον μὲν ἄλλο, συνεχόμενον δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ· εἰ δὲ μή, ποῖ στήσεται ὁ λογισμὸς προϊὼν εἰς ἄπειρον; οἷον εἰ ξυνείη τις ὁλκάδα ἐν κλύδωνι ἐκ πέτρας ποθὲν καθωρμισμένην διὰ πολλῶν κάλων, ὧν ἕτερον ἐξ ἑτέρου συνεχόμενον τῇ ξυνδέσει τελευτᾷ ἐπὶ τὴν πέτραν, χρῆμα ἑστὸς καὶ ἑδραῖον.*

6 *Τοιοῦτον ἡ ψυχή· σῶμα ἐν σάλῳ ἀεὶ καὶ κλύδωνι νηχόμενον καὶ κραδαινόμενον καὶ σειόμενον συνέχει αὐτὴ καὶ καθορμίζει καὶ ἵστησιν· ἐπειδὰν δὲ ἀποκάμῃ τὰ νεῦρα ταυτὶ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὥσπερ καλώδια ἐξ ὧν τέως προσώρμιστο τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα, τὸ μὲν ἐφθάρη καὶ κατὰ βυθοῦ ᾤχετο, αὐτὴ δὲ ἐφ' ἑαυτῆς ἐκνηξαμένη συνέχει τε αὑτὴν καὶ ἵδρυται. καὶ καλεῖται ἡ τοιαύτη ψυχὴ δαίμων ἤδη, θρέμμα αἰθέριον, μετοικισθὲν ἐκ γῆς ἐκεῖ, ὥσπερ ἐκ βαρβάρων εἰς Ἕλληνας καὶ ἐξ ἀνόμου καὶ τυραννουμένης καὶ στασιωτικῆς πόλεως εἰς εὐνομουμένην καὶ βασιλευομένην καὶ εἰρηνικὴν πόλιν. ἐγγύτατα γάρ μοι δοκεῖ ἔχειν τὸ γιγνόμενον Ὁμηρικῇ εἰκόνι· οἷόν φησιν*

104–105 *καὶ θάνοι* Heinsius *καὶ πάθοι* R *ἀποθάνοι* Dukas **105** fort. *αὑτή* **108** *αὐτή* I *αὐτῇ* R **130–131** *φησιν ἐκεῖνος* ed. pr. *φασὶν ἐκεῖνον* R

ἐκεῖνος χαλκεῦσαι τὸν Ἥφαιστον ἐπὶ χρυσῆς ἀσπίδος πόλεις δύο –

ἐν τῇ μέν ῥα γάμοι τ' ἔσαν εἰλαπίναι τε,

καὶ χοροὶ καὶ παιᾶνες καὶ δᾳδουχίαι· ἐν δὲ τῇ πόλεμοι καὶ στάσεις καὶ ἁρπαγαὶ | καὶ μάχαι καὶ ὀλολυγαὶ καὶ οἰ- 51v
μωγαὶ καὶ στόνοι – τοῦτο δύναται καὶ γῆ πρὸς αἰθέρα· ὁ μὲν γὰρ εἰρηναῖόν τι χρῆμα καὶ παιάνων μεστὸν καὶ θείων χορῶν, ἡ δὲ πολυφωνίας καὶ πολυεργίας καὶ διαφωνίας. ἐπειδὰν γὰρ ἀπαλλαγῇ ψυχὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε, ἀποδυσαμένη τὸ σῶμα καὶ καταλιποῦσα αὐτὸ τῇ γῇ φθαρησόμενον τῷ αὑτοῦ χρόνῳ καὶ νόμῳ, δαίμων ⟨ἄν⟩τ' ἀνθρώπου, ἐποπτεύει μὲν αὕτη τὰ οἰκεῖα θεάματα καθαροῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς, μήτε ὑπὸ σαρκῶν ἐπιπροσθουμένη, μήτε ὑπὸ χρωμάτων ἐπιταραττομένη, μήτε ὑπὸ σχημάτων παντοδαπῶν συγχεομένη, μήτε ὑπὸ ἀέρος θολεροῦ διατειχιζομένη, ἀλλὰ αὐτὸ κάλλος † αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρῶσα καὶ γανυμένη, οἰκτείρουσα μὲν αὑτὴν τοῦ πρόσθεν βίου, μακαρίζουσα δὲ τοῦ παρόντος, οἰκτείρουσα δὲ καὶ τὰς συγγενεῖς ψυχάς, αἳ περὶ γῆν στρέφονται ἔτι, καὶ ὑπὸ φιλανθρωπίας ἐθέλουσα αὐταῖς συναγελάζεσθαι καὶ ἐπανορθοῦν σφαλλομένας. προστέτακται δὲ αὐτῇ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐπιφοιτᾶν τὴν γῆν καὶ ἀναμίγνυσθαι πάσῃ μὲν ἀνδρῶν φύσει, πάσῃ δὲ ἀνθρώπων τύχῃ καὶ γνώμῃ καὶ τέχνῃ, καὶ τοῖς μὲν χρηστοῖς συνεπιλαμβάνειν, τοῖς δὲ ἀδικουμένοις τιμωρεῖν, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν προστιθέναι τὴν δίκην.

133 Il. 18.491 **139–147** Plato Phdr. 249dff.

141 *αὑτοῦ* Dübner *αὐτοῦ* R *καὶ νόμῳ*] *γενομένη* Reiske ⟨*ἄν*⟩*τ'* $U^{p.c.}$ **142** *αὑτὴ* Reiske **146** *κάλλος* R^1 e *κάλος* *ἀΰλοις* Reiske fort. *ἀφέτοις* (cf. Philo Ebr. 151)

7 *Ἀλλ' οὐχὶ δαιμόνων πᾶς πάντα δρᾷ, ἀλλ' αὐτοῖς διακέκριται κἀκεῖ τὰ ἔργα, ἄλλο ἄλλῳ. καὶ τοῦτο ἔστιν ἀμέλει τὸ ἐμπαθές, ᾧ ἐλαττοῦται δαίμων θεοῦ· ἧς γὰρ εἶχον φύσεως ὅτε περὶ γῆν ἦσαν, οὐκ ἐθέλουσιν ταύτης παντάπασιν ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλὰ καὶ Ἀσκληπιὸς ἰᾶται νῦν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἰσχυρίζεται καὶ Διόνυσος βακχεύει καὶ Ἀμφίλοχος μαντεύεται καὶ οἱ Διόσκουροι ναυτίλλονται καὶ*
52r *Μίνως δικάζει καὶ Ἀχιλλεὺς ὁπλίζεται. Ἀχιλλεὺς νῆσον οἰκεῖ εὐθὺ Ἴστρου κατὰ τὴν Ποντικὴν θάλατταν, ⟨* * *⟩ Ἀχιλλέως ναὸς καὶ βωμοὶ Ἀχιλλέως· καὶ ἑκὼν μὲν οὐκ ἄν τις προσέλθοι ὅτι μὴ θύσων· θύσας δὲ ἐπιβαίνει τῆς νεώς. εἶδον ἤδη ναῦται πολλάκις ἄνδρα ἠΐθεον, ξανθὸν τὴν κόμην, πηδῶντα ἐν ὅπλοις· τὰ ὅπλα χρυσᾶ· οἱ δὲ εἶδον μὲν οὐδαμῶς, ἤκουσαν δὲ παιωνίζοντος· οἱ δὲ καὶ εἶδον καὶ ἤκουσαν. ἤδη δέ τις καὶ κατέδαρθεν ἄκων ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτὸν Ἀχιλλεὺς ἀνίστησιν καὶ ἐπὶ σκηνὴν ἄγει καὶ εὐωχεῖ· ὁ Πάτροκλος ᾠνοχόει, Ἀχιλλεὺς ἐκιθάριζεν, παρεῖναι δὲ ἔφη καὶ τὴν Θέτιν καὶ ἄλλων δαιμόνων χορόν. ὁ δὲ Ἕκτωρ κατὰ χώραν μένει, ὡς ὁ Ἰλιέων λόγος, καὶ φαντάζεται πηδῶν ἀνὰ τὸ πεδίον καὶ ἀστράπτων. ἐγὼ δὲ τὸν μὲν Ἀχιλλέα οὐκ εἶδον, οὐδὲ τὸν Ἕκτορα εἶδον· εἶδον δὲ καὶ Διοσκούρους ἐπὶ νεώς, ἀστέρας λαμπρούς, ἰθύνοντας τὴν ναῦν χειμαζομένην· εἶδον καὶ τὸν Ἀσκληπιόν, ἀλλ' οὐχὶ ὄναρ· εἶδον καὶ τὸν Ἡρακλέα, ἀλλ' ὕπαρ.*

158 *ἧς* Reiske *ὡς* R **164** ⟨*οὗ*⟩ vel ⟨*ἐν ᾗ*⟩ Reiske ⟨*ἔνθ'*⟩ Anon. Lond. **166** *νήσου* R^mg (R¹ ut vid.) **175** *ἀνὰ* Heinsius *ἅμα* R **179** *καὶ*] *νὴ* Valkenaer

10

Ἀφίκετό ποτε Ἀθήναζε Κρὴς ἀνήρ, ὄνομα Ἐπιμενίδης, κομίζων λόγον οὑτωσὶ ῥηθέντα πιστεύεσθαι χαλεπόν· ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Δικταίου τῷ ἄντρῳ κείμενος ὕπνῳ βαθεῖ ἔτη συχνά, ὄναρ ἔφη ἐντυχεῖν αὐτοῖς θεοῖς καὶ θεῶν λόγοις καὶ ἀληθείᾳ καὶ δίκῃ. τοιαῦτα ἄττα διαμυθολογῶν ᾐνίττετο, οἶμαι, ὁ Ἐπιμενίδης ὡς ἄρα ὁ ἐν γῇ βίος ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ὀνείρατι ἔοικεν μακρῷ καὶ πολυετεῖ. πιθανώτερος δ' ἦν ἂν καὶ τὰ Ὁμήρου ἔπη | προστιθεὶς τῷ 52v *αὐτοῦ λόγῳ, ἃ περὶ ὀνείρων ἐκεῖνος ⟨* * *⟩. λέγει γάρ που Ὅμηρος δύο εἶναι πύλας ἀμενηνῶν ὀνείρων, τὴν μὲν ἐξ ἐλέφαντος, τὴν δὲ ἐκ κεράτων· τοὺς μὲν οὖν διὰ κεράτων ἰόντας ἀτρεκεῖς τε εἶναι καὶ πιθανοὺς πιστεύεσθαι· τοὺς δὲ ἑτέρους σφαλεροὺς καὶ ἀπατεῶνας καὶ μηδὲν ὕπαρ ἐπὶ τὴν ψυχὴν φέροντας. ταύτῃ τοι ἔτεινεν καὶ ὁ Ἐπιμενίδου εἴτε μῦθος εἴτε καὶ ἀληθὴς λόγος. ἐνύπνιον γάρ τί ἐστιν ἀτεχνῶς οὑτοσὶ ὁ δεῦρο βίος, καθ' ὃν ἡ ψυχὴ κατορωρυγμένη ἐν σώματι ὑπὸ κόρου καὶ πλησμονῆς μόγις πως ὀνειρώττει τὰ ὄντα. ἔρχονται δὲ ταῖς μὲν τῶν πολλῶν ψυχαῖς ὄνειροι δι' ἐλεφαντίνων πυλῶν· εἰ δέ πού τίς ἐστιν καθαρὰ ψυχὴ καὶ νηφάλιος καὶ ὀλίγα ὑπὸ τοῦ δεῦρο κάρου καὶ τῆς πλησμονῆς ἐπιταραττομένη, εἰκός που ταύτῃ δι' ἑτέρων ἰόντα ἀπαντᾶν ὀνείρατα σαφῆ καὶ διακε-*

10 tit. *I εἰ αἱ μαθήσεις ἀναμνήσεις* (unc.) in mrg. *ιγ'* (min.)

10–15 Od. 19.562–567 **16–19** Plato Resp. 533b8, d2

5 *αὐτοῖς* scripsi Reiskium secutus *(αὐτοῖς τε)* *αὐτός* R **10** ⟨*λέγει*⟩ N[mg] *ἃ* – *ἐκεῖνος* del. Anon. Lond. **18** *κάρου* Wakefield **20** *τίς* R[1] e *τι* **22** *κόρου* U **23** *δι' ἑτέρων*] *διὰ κερατίνων* Russell

κριμένα καὶ ἐγγύτατα τῷ ἀληθεῖ. οὗτος ἦν ὁ Ἐπιμενίδου ὕπνος.

2 *Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος πρῶτος ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὅτι αὐτῷ τὸ μὲν σῶμα τεθνήξεται, ἡ δὲ ψυχὴ ἀναπτᾶσα οἰχήσεται ἀθανὴς καὶ ἀγήρως· καὶ γὰρ εἶναι αὐτὴν πρὶν ἥκειν δεῦρο. ἐπίστευον δὲ αὐτῷ οἱ ἄνθρωποι ταῦτα λέγοντι καὶ ὅτι ἤδη πρότερον γένοιτο ἐν γῇ ἐν ἄλλῳ σώματι, Εὔφορβος δὲ εἶναι ὁ Τρὼς τότε. ἐπίστευον δὲ ὧδε· ἀφίκετο εἰς Ἀθηνᾶς νεών, οὗ πολλὰ ἦν καὶ παντοδαπὰ ἀναθήματα, ἐν δὲ τοῖς καὶ ἀσπὶς τὸ μὲν σχῆμα Φρυγία, ὑπὸ δὲ χρόνου ἐξίτηλος· εἶπεν οὖν ὅτι γνωρίζω τὴν ἀσπίδα, ἀφείλετο δέ με ὅσπερ καὶ ἀπέκτεινεν τότε ἐν Ἰλίῳ ἐν τῇ μάχῃ. θαυμάσαντες οἱ ἐπιχώριοι τὸν λόγον καθεῖλον τὸ ἀνάθημα, καὶ ἦν ἐπίγραμμα,*

53r *Παλλάδι Ἀθηνᾷ Μενέλεως ἀπὸ | Εὐφόρβου.*

εἰ δὲ βούλει καὶ ἄλλον αὖ λόγον διέξειμί σοι. Προκοννησίῳ ἀνδρὶ τὸ μὲν σῶμα ἔκειτο ἔμπνουν μέν, ἀλλ' ἀμυδρῶς καὶ ἐγγύτατα θανάτου· ἡ δὲ ψυχὴ ἐκδῦσα τοῦ σώματος ἐπλανᾶτο ἐν τῷ αἰθέρι ὄρνιθος δίκην πάντα † ὕποπτα θεωμένη †, γῆν καὶ θάλατταν καὶ ποταμοὺς καὶ πόλεις καὶ ἔθνη ἀνδρῶν καὶ παθήματα καὶ φύσεις παντοίας· καὶ αὖθις εἰσδυομένη τὸ σῶμα καὶ ἀναστήσασα, ὥσπερ ὀργάνῳ χρωμένη, διηγεῖτο ἅττα εἶδέν τε καὶ ἤκουσεν, παρ' ἄλλοις ἄλλα.

3 *Τί δήποτ' οὖν Ἐπιμενίδης καὶ Πυθαγόρας καὶ Ἀριστέας*

41–44 Plato Tht. 173e

39 *διέξειμί* U *διέξιμί* R **39–40** *Προκοννησίῳ* I *Προκονησίῳ* R **42–43** *ἐποπτεύουσα* (deleto *θεωμένη*) Koniaris[3] (cf. 38.55) *ὕπερθεν θεωμένη* Russell fort. *αὐτόπτης θεωμένη* (cf. 16.102 et 187) **44** *ἔθη* Markland **46** *ἅττα* U *ἄττα* R

ἐθέλουσιν αἰνίττεσθαι; ἄλλο τι ἢ τὴν σχολὴν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τῶν τοῦ σώματος ἡδονῶν καὶ παθημάτων, ὅταν ἀπαλλαγεῖσα τοῦ περὶ ἐκεῖνο ταράχου καὶ ἐπιστρέψασα εἰς ἑαυτὴν τὸν νοῦν ἔμπαλιν ἐντυγχάνει τῷ ἀληθεῖ αὐτῷ, ἀφεμένη τῶν εἰδώλων; τοῦτο ἔοικεν μὲν ὕπνῳ καλῷ καὶ μεστῷ ἐναργῶν ὀνειράτων, ἔοικεν δὲ ψυχῆς πτήσει μεταρσίῳ, οὐχ ὑπὲρ ἄκρων φερομένης τῶν ὀρῶν ἐν ἀχλυώδει καὶ ταραττομένῳ τῷ ἀέρι, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦτον ὑψοῦ ἐν σταθερῷ αἰθέρι, γαλήνης καὶ ἠρεμίας αὐτὴν παραπεμπούσης ἀλύπως ἐπὶ τὸ ἀληθές, ἐπὶ τὴν ὄψιν. τίς δὲ ὁ τῆς παραπομπῆς τρόπος καὶ τί ἂν αὐτὴν ἐμμελῶς ὀνομάζοιμεν; ἆρα γε μάθησιν, ἢ Πλάτωνι ὁμοφώνως ἀνάμνησιν; ἢ δύο θησόμεθα ὀνόματα πράγματι ἑνί, μάθησιν καὶ ἀνάμνησιν; τὸ δέ ἐστιν τοιοῦτον οἷον τὸ περὶ τὸν ὀφθαλμὸν πάθος· σύνεστιν μὲν γὰρ αὐτῷ ἡ ὄψις ἀεί, ἤδη δέ που ὑπὸ συμφορᾶς ἐπιχυθεῖσα ἀχλὺς καὶ ἀμφιέσασα τὸ ὄργανον διετείχισεν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὰ ὁρώμενα ὁμιλίαν· ἡ δὲ τέχνη παρελθοῦσα ὄψιν μὲν οὐκ ἐνεποίησε τῷ ὀφθαλμῷ, τὸ δὲ ἐνοχλοῦν παραναγαγοῦσα ἀπεκάλυψεν 53v αὐτοῦ τὸν ἔξω δρόμον. νόμιζε δὴ καὶ τῇ ψυχῇ ὄψιν τινὰ εἶναι διορατικὴν τῶν ὄντων φύσει καὶ ἐπιστήμονα, ὑπὸ δὲ τῆς τῶν σωμάτων συμφορᾶς ὑποκεχύσθαι αὐτῇ πολλὴν ἀχλύν, ⟨ἣν⟩ καὶ συγχεῖν τὴν θέαν καὶ ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἀποσβεννύναι τὸ οἰκεῖον φῶς· προσιόντα δὲ αὐτῇ τεχνίτην λόγον ὥσπερ ἰατρὸν οὐ προστιθέναι αὐτῇ

60–61 Plato Phdo 72e, Meno 81d, etc. **72–76** Plato Resp. 518d

60 *ὀνομάζοιμεν* Dübner *ὀνομάζομεν* R **64** fort. *ὑποχυθεῖσα* (cf. 70 infra) **67** *παραγαγοῦσα* U **68** *τῇ ψυχῇ* scripsi *τὴν ψυχὴν* R **71** add. Reiske **73** *οὐ προστιθέναι* I[p.c.] (Acciaiolus?) *εὐπροστιθέναι* R

φέροντα ἐπιστήμην, πρᾶγμα ὃ μήπω ἔχει, ἀλλ' ἐπεγείρειν ἣν ἔχει μέν, ἀμυδρὰν δὲ καὶ ξυνδεδεμένην καὶ καρηβαροῦσαν.

4 *Ὄνπερ οὖν τρόπον καὶ ταῖς κυούσαις προσάγουσα ἡ μαιευτικὴ τὰς χεῖρας σὺν τῇ τέχνῃ ὑποδέχεται τὸ κυούμενον καὶ θεραπεύει τὰς ὠδῖνας, καὶ ἐξάγει τὸ τελεσφορηθὲν εἰς φῶς καὶ ἀπαλλάττει τῆς ὀδύνης τὴν φέρουσαν, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ λόγος μαιεύεται ψυχὴν κύουσαν καὶ ὠδίνων μεστήν· ἀλλὰ πολλαὶ ἀμβλισκάνουσιν, ἢ δι' ἀτεχνίαν τῶν μαιουμένων ἢ διὰ σφοδρότητα τῶν ὠδίνων ἢ διὰ ἀμβλύτητα τῶν σπερμάτων· ὀλίγαι δέ που καὶ σπάνιοι ψυχαὶ τελεσφόροι, ὧν τὰ ἔκγονα σαφῆ καὶ διηρθρωμένα καὶ γνήσια τῶν πρώτων πατέρων· ὄνομα δὲ τῇ μὲν ψυχῆς κυήσει νοῦς, τῇ δὲ ὠδῖνι αἴσθησις, τῇ δὲ ἀποτέξει ἀνάμνησις· κύουσιν δὲ πᾶσαι μὲν ψυχαὶ φύσει, ὠδίνουσιν δὲ ἔθει, τίκτουσιν δὲ λόγῳ. ὥσπερ οὖν ἀδύνατον φῦναί τι ἄνευ σπέρματος καὶ ἀλλοῖον ἢ οἷα τὰ σπέρματα, ⟨* * *⟩ ἄνθρωπον μὲν ἐξ ἀνθρώπου, βοῦν δὲ ἐκ βοός, καὶ ἐξ ἐλαίας ἐλαίαν καὶ ἐξ ἀμπέλου ἄμπελον, οὕτω καὶ εἴ τι ἀληθὲς ἡ ψυχὴ ἐξανίησιν, ἀνάγκη ἀληθῆ εἶναι ταυτὶ τὰ σπέρματα ἐμπεφυτευμένα τῇ ψυχῇ· εἰ δὲ ἦν, καὶ ἀεὶ ἦν· ἀεὶ δὲ*
54r *ὄντα, καὶ ἀθάνατα ἦν. καὶ τοῦτό ἐστιν ἀμέλει τὸ περὶ τὰς ἐπιστήμας γιγνόμενον, σπερμάτων ψυχῆς ἄνθος καὶ τελεσφόρησις· ὃ δὲ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἄγνοιαν, τί ἂν εἴη ἄλλο ἢ ἀργία τῶν σπερμάτων;*

77–88 Plato Tht. 149a ff.

74 *μήπω* Reiske *μήπως* R **75** *ἔχει* U *ἔχειν* R **90** *ἀν⟨άγκην δὲ (φῦναι) ἄν⟩θρωπον* Koniaris[4] Reiskium secutus (*⟨ἀλλ' ἀνάγκη φῦναι⟩ ἄνθρωπον*) **93** *ἐξανίησιν* Reiske Marklandum secutus (*ἀνίησιν*) *ξυνίησιν* R

Εἰ μὲν οὖν τοιοῦτόν ἐστιν ἡ ψυχὴ οἷον καὶ τὸ σῶμα, 5 *θνητὸν καὶ φθειρόμενον καὶ λυόμενον καὶ σηπόμενον, οὐδὲν ἔχω περὶ αὐτῆς σεμνὸν εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ περὶ σώματος σεμνὸν οὐδὲν εἰπεῖν ἔχω· ἐφήμερον γὰρ τὸ θρέμμα καὶ ἀκροσφαλές, φερόμενον, ἄπιστον, ἀσαφὲς καὶ ἔμπληκτον. εἰ τοιοῦτον ἡ ψυχή, οὔτε τι οἶδεν οὔτε ἀναμιμνήσκεται οὔτε μανθάνει· θᾶττον γὰρ ἂν φυλάξαι σφραγῖδος τύπους κηρὸς ὑπὸ ἡλίου τηκόμενος ἢ ψυχὴ μάθημα, εἴπερ ἐστὶν σῶμα· πᾶν γὰρ σῶμα ῥεῖ καὶ φέρεται ὀξέως Εὐρίπου δίκην ἄνω καὶ κάτω, νῦν μὲν ἐκ νηπιότητος εἰς ἥβην οἰδαῖνον, νῦν δὲ ἐξ ἥβης εἰς γῆρας ὑπονοστοῦν καὶ ὑποφερόμενον. ἀλλ' οὐ τοιοῦτον χρῆμα εἶναι τὴν ψυχὴν μαντεύεται οὔτε Πυθαγόρας οὔτε Πλάτων, ἀλλ' οὐδὲ ὁ πρὸ τούτων Ὅμηρος, ᾧ καὶ ἐν Ἅιδου διαλέγονται αἱ ψυχαὶ καί εἰσιν μαντικαὶ τότε. λέγει δέ που αὐτῷ καὶ ἀοιδὸς ἀνήρ,*

αὐτοδίδακτος δ' εἰμί, θεοὶ δέ μοι ὤπασαν ὀμφήν.

καὶ ἀληθῆ λέγει· αὐτοδίδακτον γάρ τι χρῆμα ἀτεχνῶς ἡ ψυχὴ καὶ τοῦ εἰδέναι παρὰ θεῶν τῇ φύσει εὖ ἔχον. ἢ τὰ μὲν ἄλλα ζῷα αὐτοδίδακτα πρὸς τὰ αὐτῶν ἔργα καὶ οὐδεὶς εἰπεῖν ἔχει διδασκάλους, οὐ λεόντων πρὸς ἀλκήν, οὐχ ἐλάφων πρὸς φυγήν, οὐχ ἵππων πρὸς δρόμον· ἀλλὰ καὶ ὀρνίθων γένος αὐτοδίδακτον ἐπ' ἄκρων φυτῶν ἐμηχανήσαντο καλιάδας αὐτουργῷ τέχνῃ, καὶ ἀράχναι αὐτοφυεῖ μίτῳ θή-

104–107 Plato Tht. 191c, 194cff. **107** Plato Phdo 90c **114** Od. 22.347

103 *ἔμπληκτον* U *ἔμπλεκτον* R **104** *οὔτε²* Dübner *οὐδὲ* R **108** *νη.πιτητος* R[1] e *νηπίτητος* **113** fort. *μαντικώταται* **114** *θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἴμας* Homerici *θεὸς δέ μοι ὤπασεν ὀμφάς* v. l. ap. Isid. Pelus. 4.30 **116** *τοῦ* Markland *τὸ* R *εὖ* del. Reiske **117** *αὑτῶν* ed. pr. *αὐτῶν* R **121** *καλιάδας* I[p.c. uv] *καλειάδας* R

ρατρα ἐν ἀέρι καὶ ἑρπετὰ φωλεοὺς καὶ ἰχθύες χηραμούς, καὶ ὅσαι ἄλλων ζῴων τέχναι πρὸς σωτηρίαν ἑκάστῳ γένει 54v *ξύμφυτοι· ἀνθρώπῳ δὲ ἄρα | τῷ νοερωτάτῳ τῶν ὄντων ἐπίκτητον ἥξει τὸ εἰδέναι; οὔκουν ἥξει ποτέ· ἀνάγκη γὰρ ἢ εὑρόντα εἰδέναι ἢ μαθόντα· ὧν ἑκάτερον ἀσθενὲς οὐχ ὑπούσης ἐπιστήμης φύσει· ὅ τε γὰρ εὑρὼν πῶς ἂν χρήσαιτο τῷ εὑρεθέντι, μὴ γνωρίσας τὴν χρείαν αὐτοῦ; κἂν γὰρ ἠπειρώτης ἀνὴρ καθ' Ὅμηρον οἴακι ἐντύχῃ,*

φήσει ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ·

ὁ δὲ μαθὼν παρὰ μὲν τοῦ οὐκ εἰδότος οὐκ ἂν μάθοι, παρὰ δὲ τοῦ εἰδότος κἂν μάθοι, ἐρήσομαι τὸν διδάξαντα, πῶς καὶ οὗτος ἔγνω. οὐκοῦν καὶ οὗτος ἢ εὗρεν ἢ ἔμαθεν; καὶ εἰ μὲν εὗρεν, τὰ αὐτὰ ἐρήσομαι, πῶς ἐχρήσατο τῷ εὑρεθέντι μὴ γνωρίσας; εἰ δὲ ἔμαθεν παρ' ἄλλου, πάλιν ἡδὺ ἐκεῖνον διέρεσθαι. καὶ ποῖ στησόμεθα ἄλλον ἄλλου διδάσκαλον ἀνερωτῶντες; ἀφίξεται γάρ ποτε λογισμὸς προϊὼν ἐπὶ τὸν οὐ μαθόντα ἀλλ' εὑρόντα, πρὸς ὃν τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα ῥητέον.

6 *Ἥκει τοίνυν ἡμᾶς ὁ λόγος φέρων ἐπὶ τὸ ζητούμενον. ἡ γὰρ δὴ ψυχῆς εὕρεσις, αὐτογενής τις οὖσα καὶ αὐτοφυὴς καὶ ξύμφυτος, τί {δ'} ἄλλο ἐστὶν ἢ δόξαι ἀληθεῖς ἐπεγειρόμεναι, ὧν τῇ ἐπεγέρσει τε καὶ συντάξει ἐπιστήμη ὄνομα;*

130 Od. 11.128

122 *χηραμούς* U *χειραμούς* R **125** *οὔκουν* Acciaiolus *οὐκοῦν* R *ποτέ*] *πόθεν* Markland **127** *τε*] *μὲν* Reiske **130** *φήῃ* Homerici **131** *ὁ δὲ* Reiske *ὅθεν* R **132** *ἐρήσομαι* U *ἐρῇ μοι* R **135** *ἡδὺ*] *ἤδη* Markland *νὴ Δι'* Meiser fort. *αὖ δεῖ* **136** *δεῖ ἔρεσθαι* Markland **141** *γὰρ δὴ* Koniaris[3] *δὴ γὰρ* R **142** del. Acciaiolus

εἰ δὲ βούλει, καὶ ταύτῃ εἴκαζέ μοι τὸ λεγόμενον, στρατιώτῃ πλανωμένῳ καὶ διακεχυμένῳ· ἢ καθ' Ὅμηρον μᾶλλον, νὺξ μὲν ἔστω καὶ ἡσυχία πολλὴ κατὰ τὸ στρατόπεδον καὶ ὕπνος βαθὺς τῶν ἄλλων ἁπάντων κειμένων ἑξῆς·

ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα, ποιμένα λαῶν,
ὕπνος ἔχεν·

ἀλλ' ἐπιὼν καὶ ἐξανιστὰς ἕκαστον καὶ συντάττων,

ἱππῆας μὲν πρῶτα, σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν·
πεζοὺς δ' ἐξόπιθε στῆσεν πολέας τε καὶ ἐσθλούς,
ἕρκος ἔμεν πολέμοιο, κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσεν.

τοιοῦτον ἡγοῦ καὶ περὶ τὴν ψυχὴν | γίγνεσθαι· νύκτα 55r *πολλὴν καὶ ὕπνον βαθὺν τῶν τῆς ψυχῆς νοημάτων· τὸν δὲ λόγον αὐτόν, {τὸν} στρατηγὸν ὄντα ἢ βασιλέα ἢ ὅτιπερ ὀνομάζων χαίρεις, ἐπιόντα τούτων ἕκαστον καὶ ἐπεγείροντα καὶ συντάττοντα. κάλει δὲ τὸν μὲν ὕπνον λήθην, τὴν δὲ ἀνάστασιν αὐτῶν ἀνάμνησιν, μνήμην δὲ τὴν φυλακὴν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν συνταχθέντων. γίγνεται δὲ ἡ ἀνάμνησις κατὰ βραχὺ ἕτερον ἐξ ἑτέρου θηρευούσης τῆς ψυχῆς καὶ χειραγωγουμένης ὑπὸ τοῦ παρόντος ἐπὶ τὸ μέλλον, ὁποῖον ἀμέλει περὶ τὰς τῶν δεῦρο πραγμάτων ἀναμνήσεις γίγνεται.*

Ἄιδει ὁ Δημόδοκος ἐν τῇ Φαιάκων δαιτὶ 7
νεῖκος Ὀδυσσῆος καὶ Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος·

149–150 Il. 10.3–4 **152–154** Il. 4.297–299 **167** Od. 8.75

144 *ταύτῃ* Stephanus *ταύτης* R **153** *ἐξόπιθε στῆσεν* Davies[2] cum Homericis *ἐξόπιθεν ἔστησεν* R **157** del. Reiske **159** *δὲ* fort. *δή* **167** *Ἀχιλῆος* U *Ἀχιλλῆος* R

Ὀδυσσεὺς παρών, ἀκούων τῆς ᾠδῆς, γνωρίσας δακρύει. ἆρ' οὖν οὐκ εἰκὸς ἐπιλαβομένην αὐτῷ τὴν ψυχὴν τοιαύτης ἀρχῆς ὁδεύειν ἐπὶ τὰ ἐκεῖ ἔργα, καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτῷ συμπίνειν τοῖς Φαίαξιν αὐτοῦ μένον, τὴν δὲ ψυχὴν γίγνεσθαι τῇ μνήμῃ ἐκεῖ ἐν Ἰλίῳ, ἀναπεμπαζομένην ἕκαστον ὧν εἶδεν τέως καὶ ἰοῦσαν ἐπὶ πολλὰ τῶν ἑαυτῆς θεαμάτων ἀπὸ μικρᾶς ἀρχῆς; ἤδη τις καὶ λύραν ἰδὼν ἐμνήσθη τῶν παιδικῶν τῶν χρησαμένων τῇ λύρᾳ· κοῦφον γάρ τι χρῆμα ἀνάμνησις καὶ εὔκολον, καὶ ὥσπερ τὰ εὐκίνητα τῶν σωμάτων τοῦ χειρὶ προάγοντος δεῖται, καὶ παραλαβόντα τὴν ἐξ ἐκείνου ἀρχὴν φυλάττει ἐπὶ πολὺ τὴν κίνησιν, οὕτω καὶ ὁ νοῦς ἐπιλαβόμενος πρὸς μνήμην βραχείας ἀρχῆς, ἣν ἡ αἴσθησις αὐτῷ ὀρέγει, ἐπὶ πολλὰ χωρεῖ προϊὼν κατὰ ἀνάμνησιν. ἕκαστον γὰρ οἶμαι τῶν ὄντων ἢ γεγονότων, οἷς ἡ ψυχὴ ἐνέτυχεν, ἀκολουθίαν ἔχει, ἢ κατὰ χρόνον, ὡς ἐπὶ ἡμέρᾳ νὺξ καὶ ἐπὶ νεότητι γῆρας καὶ ἐπὶ χειμῶνι ἔαρ, ἢ 55v *κατὰ πάθος, ὡς κάλλει | ἔρως ἐπιγίνεται καὶ προπηλακισμῷ ὀργὴ καὶ ἡδονὴ εὐτυχίαις καὶ λύπη συμφοραῖς· ἢ κατὰ τόπον,*

> *Φᾶρίν τε Σπάρτην τε πολυτρήρωνά τε Θίσβην·*

ἢ κατὰ νομόν,

> *Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον,*
> *Ἀρκεσίλαός τε Προθοήνωρ τε Κλονίος τε·*

174–175 Plato Phdo 73d **187** Il. 2.582 **189–190** Il. 2.494–295

169 *τὴν ψυχὴν* Reiske *τῆς ψυχῆς* R **172** *τῇ μνήμῃ* Davies[2] *τῆς μνήμης* R **177** *χειρὶ* U *χείρου* R **187** *Θίσβην*] *Μέσσην* R[1] cum Homericis **188** *νομόν* Heinsius *νόμον* R *νομήν* Markland

ἢ κατὰ δύναμιν,

Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν, ἢ Τυδέος υἱόν,
ἢ αὐτὸν βασιλῆα πολυχρύσοιο Μυκήνης.

8 *Ἅτε οὖν ἐν προθύροις τῆς ψυχῆς αἱ αἰσθήσεις ἱδρυμέναι, ἐπειδάν τινος ἐφάψωνται ἀρχῆς καὶ παραδῶσιν τῷ νῷ, ἐπιλαβόμενος ταύτης διορᾷ τὰ λοιπὰ καὶ διεξέρχεται ἐπὶ τὰ ἀκόλουθα, ἢ χρόνῳ ἢ φύσει ἢ νομῷ ἢ τόπῳ ἢ τιμῇ ἢ δυνάμει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν μακρῶν καὶ λεπτῶν δοράτων, ὁ τὸν στύρακα κλονήσας παρέπεμψε τὴν κίνησιν διὰ παντὸς τοῦ δόρατος μέχρι τῆς αἰχμῆς· καὶ ὥσπερ τῶν μακρῶν καὶ διατεταμένων κάλων ὁ διασείσας τὴν ἀρχὴν παραδίδωσιν τὴν κίνησιν τῷ ὅλῳ βαδίζουσαν ἐπὶ τὸ πέρας· οὕτω καὶ τῷ νῷ βραχείας ἀρχῆς δεῖ πρὸς ἔννοιαν τῶν πραγμάτων ὅλων. ὁ μὲν δὴ εὖ πεφυκὼς ἀνὴρ καὶ πρὸς ἀρετὴν εὐδρομώτατος, αὐτὸς παρ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν λαβών, πορεύεται καὶ ἐφοδεύει καὶ ξυλλαμβάνει καὶ ἀναπεμπάζεται τῇ μνήμῃ τὰ τοῦ νοῦ θεάματα· ὁ δὲ ἧττον δεινὸς δεῖται τοῦ Σωκράτους, αὐτοῦ μὲν διδάσκοντος οὐδέν, διερωτῶντος δὲ καὶ διαπυνθανομένου· ὁ δὲ ἀποκρίνεται τἀληθῆ αὐτά. τίς ἂν οὖν ἀποκρίναιτο ἃ μήπω οἶδεν; πλὴν εἰ μὴ καὶ τὸν βαδίζοντα χειραγωγοῦντος ἑτέρου φήσει τις μὴ βαδίζειν αὐτόν. τί τοίνυν διαφέρει ὁ χειραγωγῶν τοῦ ἀνερωτῶντος, καὶ τί διαφέρει ὁ βαδίζων τοῦ ἀποκρινομένου; ὁ μὲν γὰρ ἑαυτῷ παρέχει τὴν ἐνέργειαν, ὁ δὲ ἐκείνῳ τὴν ἀσφάλειαν. ἀλλ' οὔτε ὁ χειραγωγούμενος μανθάνει βαδίζειν,* 56r *οὔτε ὁ ἀνερωτώμενος ἀποκρίνεσθαι μανθάνει· ἀλλ'*

192–193 Il. 7.179–180 **207–210** Plato Phdo 73a, Meno 82a ff.

197 *νομῷ* Davies[2] *νόμῳ* R **210** *αὐτός* Reiske *ἀποκρίναιτο* scripsi *ἀποκρίνεται* R

ἑκάτερος ὁ μὲν βαδίζει, δύναται γάρ· ὁ δὲ ἀποκρίνεται, οἶδε γάρ· ξυνεπιλαμβάνουσιν δὲ πρὸς ἀσφάλειαν ἑκατέρῳ ἑκάτερος.

9 *Σῶμα μὲν βαδιστικὸν τῇ φύσει, ψυχὴ δὲ λογιστικὴ τῇ φύσει· εἰ δ' ἐστὶν ἀθάνατος, ὥσπερ ἐστίν, ἀνάγκη που αὐτῇ τοῦτο ἐξ ἀϊδίου ἐνεῖναι, τὰς νοήσεις τε καὶ ἐπιστήμας τῶν πραγμάτων. ἅτε δὲ οἶμαι διττῷ βίῳ ἡ ψυχὴ συνεχομένη, τῷ μὲν καθαρῷ καὶ διαυγεῖ καὶ ὑπὸ μηδεμιᾶς συμφορᾶς ἐνοχλουμένῳ, τῷ δὲ θολερῷ καὶ τεταραγμένῳ καὶ ἐν παντοίαις τύχαις φυρομένῳ, ἐνταῦθα μὲν ἀσαφείας ἐμπέπλησται καὶ καρηβαρεῖ, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τῶν μεθυόντων πάθος· τούτοις γάρ που φλεγμαίνουσα ἡ ψυχὴ ὑπὸ τοῦ ἀνέδην πότου ἐγγύτατα μὲν τείνει μανίας· ἤδη δέ που ἀνακαλεῖται αὐτήν, καὶ οὔτε ἀκριβῶς σφάλλεται οὔτε σαφῶς λογίζεται, ἀλλ' ἐν μεθορίῳ μένει ἀγνοίας καὶ λογισμοῦ. ἐπειδὰν δὲ ἀπαλλαγῇ ἡ ψυχὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε, ὥσπερ ἐκ τῆς Κιμμερίων γῆς ἐπὶ λαμπρὸν αἰθέρα ἐξελθοῦσα, ἐλευθέρα μὲν γενομένη σαρκῶν, ἐλευθέρα δὲ ἐπιθυμιῶν, ἐλευθέρα νόσων, ἐλευθέρα συμφορῶν, τότε διορᾷ καὶ λογίζεται τἀληθῆ αὐτά, θεοῖς καὶ θεῶν παισὶν συγγιγνομένη ὑπὲρ ἄκραν τὴν οὐρανοῦ ἁψῖδα, συμπεριπολοῦσα καὶ συντεταγμένη στρατιᾷ θεῶν ὑφ' ἡγεμόνι καὶ στρατηγῷ τῷ Διί· καὶ μέμνηται μὲν ἀληθείας τότε, ἀναμιμνήσκεται δὲ νῦν· καὶ θαρσεῖ μὲν τότε, σφάλλεται δὲ νῦν. ἡ δὲ ἐρρω-*

223 ff. Plato Phdo 79 c ff., Phdr. 249 d ff., etc. **236 ff.** Plato Phdr. 246 e–247 b

222 *ταῦτα* Markland **228–229** *ὑπὸ – πότου* accentus om. R **229** *ἀνέδην* U[p.c.] e *ἀνέδη* *ανεδη* (sine acc. et spir.) R **239** *ἀληθείας*] *ἐκείνων* Russell **240** *νῦν* scripsi *ἐκείνων* R ⟨*νῦν*⟩ *ἐκείνων* ed. pr.

μένη ψυχὴ καὶ χρηστῷ δαίμονι συγκεκληρωμένη κἀνταῦθα ἀντέχει τῷ κυκηθμῷ, καὶ κατὰ δύναμιν ἀπαλλάττουσα αὐτὴν τῆς πρὸς τὸ σῶμα ὁμιλίας, τὴν | μνήμην ἐγείρει ἐκεί- 56v
νων τῶν θεαμάτων καὶ ἐκείνων τῶν ἀκουσμάτων. τοῦτο ἄρα καὶ οἱ ποιηταὶ τὴν Μνημοσύνην αἰνίττονται Μουσῶν μητέρα, Μούσας μὲν τὰς ἐπιστήμας ὀνομάζοντες, ἠγάθεον χορὸν καὶ ἔργον Διός, ὑπὸ Μνημοσύνης δὲ γεννωμένας καὶ συνταττομένας. θεραπεύωμεν τὰς Μούσας, θεραπεύωμεν τὴν Μνημοσύνην.

11

Περὶ μὲν δαιμόνων ἀμφισβητοῦντα λόγον λόγῳ φέρω, καὶ 1
ἀνέχομαι τὴν στάσιν, καὶ οὐδὲν δεινὸν οὐδὲ πλημμελὲς οὐδὲ ἔξω τρόπου ἡγοῦμαι δρᾶν τὸν ἀμφισβητοῦντα πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλον, εἰ ἔστιν τὸ δαιμόνιον καὶ τί καὶ ὁποῖον· καὶ γὰρ ἦν ἐνταῦθα τὸ μὲν ὄνομα ἄδηλον, ἡ δὲ οὐσία ἀφανής, ἡ δὲ δύναμις ἀμφισβητήσιμος. νῦν δὲ δὴ τίς γένωμαι περὶ θεοῦ λέγων; ποῖον κάλλος ῥημάτων περιβαλόμενος, ἢ ποῖον φῶς ἐξ ὀνομάτων σαφεστάτων πορισάμενος, ἢ τίνα ἁρμονίαν ᾠδῆς ἐκλόγου ἁρμοσάμενος, δεί-

11 tit. *ΙΑ τίς ὁ θεὸς κατὰ Πλάτωνα* (unc.) in mrg. *ιδ´* (min.)

9–10 Plato Resp. 427d

2 *ἀμφισβητοῦντα* Markland *ἀμφισβητῶν* R *ἀμφισβητεῖν* Dübner **6** *ὁποῖον* Reiske *ὁπόσον* R *ἄδηλον* Markland *δῆλον* R *ἀφανές* Davies[2] **7** *ἀμφισβητήσιμος* ed. pr. *ἀμφισβητήσιμον* R **8–9** *περιβαλόμενος* ed. pr. *περιβαλλόμενος* R **10** *ἐκλόγου*] *ἢ λόγου* Heinsius

ξαιμι ἂν ἐμαυτῷ καὶ ἄλλῳ τὸ νῦν ζητούμενον; ὁπότε γὰρ οὐδὲ ὁ εὐφωνότατος τῶν ὄντων Πλάτων, εἰ καὶ πρὸς Ὅμηρον παραβάλλειν ἐθέλοις, οὔπω καὶ νῦν ἀξιόχρεως πιστεύεσθαι περὶ θεοῦ λέγων, ἀλλ' ἑτέρωθέν τις πυθέσθαι ποθεῖ τὴν Πλάτωνος δόξαν, σχολῇ γ' ἄν τις ἐπιτολμήσαι τῷ λόγῳ νοῦν καὶ βραχὺν ἔχων· πλὴν εἰ μὴ καὶ ἀνδρὶ διψῶντι ποταμοῦ παρόντος καθαροῦ καὶ πολλοῦ, ἰδεῖν ἡδί-
57r στου καὶ πιεῖν προσηνεστάτου | καὶ θρέψαι γονιμωτάτου, ἄλλοθέν ποθεν ἐκ πηγῆς ἀσθενοῦς καὶ ἧττον τὰ ἄλλα ἀγαθῆς ἀρυσάμενοι κομίζοιμεν τῷ διψῶντι ἀναγκαῖον ποτόν. ὁποῖόν φασι τὴν γλαῦκα πάσχειν, πρὸς μὲν τὸν ἥλιον ἀμαυρουμένην, θηρεύουσαν δὲ ἐν νυκτὶ ἐκ πυρὸς φῶς· εἰ γάρ τις ἐς τὰς Πλάτωνος φωνὰς ἐμπεσὼν ἑτέρων δεῖται λόγων, καὶ εἴ τῳ ⟨τὸ⟩ ἐκεῖθεν φῶς ἀμαυρὸν δοκεῖ καὶ ἥκιστα μετέχον αὐγῆς σαφοῦς, οὗτος οὐδ' ἂν τὸν ἥλιον ἴδοι ἀνίσχοντα, οὐδὲ τὴν σελήνην λαμπρυνομένην, οὐδὲ τὸν Ἕσπερον καταδυόμενον, οὐδὲ τὸν Ἑωσφόρον φθάνοντα.

2 Ἔχε ἀτρέμας· νῦν γάρ τοι ἠρέμα ἐννοῶ οἷον ἂν εἴη τὸ πάθος τοῦ τοιοῦδε λόγου· αὐτὸ ἐκεῖνο οἷον τὸ τῶν μεταλλέων· οὗτοι γάρ που κόπτοντες τὴν γῆν, ὀρύσσοντες τὸν χρυσόν, οὐχ ἱκανοὶ διαγιγνώσκειν τὴν τοῦ χρυσοῦ φύσιν,

12 *οὐδὲ* om. R add. $R^{1\,uv}$ *Πλάτων, εἰ καὶ* $I^{p.c.}$ (Acciaiolus?) Lascaris *Πλάτωνι καὶ* $R^{a.c.}$ U *Πλάτωνι εἰ καὶ* $R^{p.c.}$ 13 *ἐθέλοις* $R^{p.c.}$ e *ἐθέλος* 14 *τις* Lascaris *τι* R 19 *ἄλλα* Russell *αὐτὰ* R 20 *τῷ διψῶντι* del. Reiske 22 *ἐκ πυρὸς* Meiser *ἔκπυρον* R 24 hoc loco add. Stephanus, post *ἐκεῖθεν* D 29 *ἔχε* U *ἔχει* R^{uv} *οἷον* fort. delendum (cf. 10.227–228)

ἀλλὰ ἔστιν ἔργον βασανιζόν⟨των⟩ τὸν χρυσὸν ἐν πυρί. εἰκάζω δὴ τὴν μὲν πρώτην ὁμιλίαν τῶν Πλάτωνος λόγων μετάλλῳ τινὶ ἀτεχνῶς χρυσοῦ· τὸ δὲ ἐπὶ τούτῳ ἑτέρας δεῖται τέχνης, ἣ τὸ ληφθὲν δοκιμάζουσα καὶ ἐκκαθαίρουσα λόγῳ, οὐ πυρί, χρῆσθαι ἤδη δύναται ἀκηράτῳ καὶ βεβασανισμένῳ τῷ χρυσῷ. εἰ τοίνυν δήλη μὲν ἡ μεταλλεία τοῦ ἀληθοῦς καὶ μεγαλόδωρος καὶ ἄφθονος, δεῖ δὲ ἡμῖν τέχνης ἑτέρας πρὸς βάσανον τοῦ ληφθέντος, φέρε παρακαλῶμεν τὴν τέχνην ταύτην ξυνεπιλαβέσθαι ἡμῖν τοῦ παρόντος λόγου, τί ποτέ ἐστι τὸ θεῖον κατὰ Πλάτωνα σκοπουμένοις.

Εἰ οὖν ἔροιτο ἡμᾶς ἡ τέχνη {φωνῇ} φωνὴν λαβοῦσα, 3
πότερα τοίνυν οὐχ ἡγούμενοι αὐτοί τι εἶναι θεῖον ἐν τῇ
φύσει οὐδὲ ἔχοντες καθάπαξ ἔννοιαν θεοῦ ἀμφισβητοῦμεν
{ἢ} περὶ Πλάτωνος, ἢ αὐτοί τινας ἔχοντες οἰκείας δόξας
ἕτερ᾽ ἄττα ἡγούμεθα παρὰ ταύτας δοξάζειν ἐκεῖνον, κᾆτα 57v
ἡμῶν φασκόντων ἔχειν, ἀξίωσαι ἀποκρίνασθαι ὁποῖόν τινα
ἡγούμεθα εἶναι τὸν θεόν, τί τοίνυν ἂν ἀποκρινοίμεθα; ὅτι
ἐστὶν ὁ θεὸς

γυρὸς ἐν ὤμοιϊν, μελανόχροος, οὐλοκάρηνος;

καταγέλαστος ἡ ἀπόκρισις, κἂν εἰ μειζόνως χαρακτηρίζοις

33–38 Plato Polit. 303e **41** Plato Phdr. 237a **52** Od. 19.246

33 βασανιζόντων I$^{p.c.}$ (Acciaiolus?) βασανίζον R **44** om. ed. pr. **45** ⟨τὸ⟩ θεῖον Markland **47** ἢ^{1} del. I$^{p.c.}$ (Acciaiolus?) ἢ^{2} U ᾗ R **49** ἡμῶν R$^{p.c.}$U ὑμῶν R$^{a.c.}$ ἀξίωσαι scripsi ἀξίωσει R ἀξιώσειεν ed. pr. **50** τοίνυν ἂν scripsi τοίνυν ὅταν R τοίνυν, ὦ τάν W **52** ὤμοισιν Acciaiolus cum Homericis μελανόχροος Acciaiolus cum Homericis μελάγχροος R cum Galen. De dign. puls. 1.4 et Aphthon. Rhet. gr. 1.104 (qui tamen et ἔην pro ἐν)

τὸν Δία, κυανᾶς μὲν ὀφρύας, χρυσᾶς δὲ χαίτας, ἑλελιζόμενον δὲ ὑπ' αὐτῶν τὸν οὐρανόν. πάντα γάρ που τὰ τοιαῦτα ἀπορίᾳ ὄψεως καὶ ἀσθενείᾳ δηλώσεως καὶ γνώμης ἀμβλύτητι, ἐφ' ὅσον δύνανται ἕκαστοι ἐξαιρόμενοι τῇ φαντασίᾳ πρὸς τὸ κάλλιστον δοκοῦν ⟨ * *⟩ καὶ φιλόσοφοι καταμαντεύονται.*

4 *Εἰ δὲ συναγαγὼν ἐκκλησίαν τῶν τεχνῶν τούτων κελεύοις ἅπαντας ἀθρόους διὰ ψηφίσματος ἑνὸς ἀποκρίνασθαι περὶ τοῦ θεοῦ, οἴει ἄλλο μὲν ἂν τὸν γραφέα εἰπεῖν, ἄλλο δὲ {καὶ} τὸν ἀγαλματοποιόν, καὶ τὸν ποιητὴν ἄλλο, καὶ τὸν φιλόσοφον ἄλλο; ἀλλ' οὐδὲ μὰ Δία τὸν Σκύθην, οὐδὲ τὸν Ἕλληνα, οὐδὲ τὸν Πέρσην ἢ τὸν Ὑπερβόρεον· ἀλλὰ ἴδοις ἂν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις, † ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις † ταὐτὸ ψηφιζομένους τοὺς ἀνθρώπους, πάντας δὲ πᾶσιν διαφερομένους· οὐ τὸ ἀγαθὸν τὸ αὐτὸ πᾶσιν, οὐ τὸ κακὸν ὅμοιον, οὐ τὸ αἰσχρόν, οὐ τὸ καλόν· νόμος μὲν γὰρ δὴ καὶ δίκη ἄνω καὶ κάτω φέρεται διασπώμενα καὶ σπαρασσόμενα· μὴ γὰρ ὅτι γένος γένει ὁμολογεῖ ἐν τούτοις, ἀλλ' οὐδὲ πόλις πόλει, ἀλλ' οὐδὲ οἶκος οἴκῳ, οὐδὲ ἀνὴρ ἀνδρί, οὐδὲ αὐτὸς αὐτῷ·*

> *τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,*
> *οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.*

54–55 Il. 1.528–530 (sed etiam ad Phidiae imaginem adluditur) **74–75** Od. 18.136–137

56 *ἀπορίᾳ* et *ἀσθενείᾳ* inter se transp. Wakefield **58** lacunam a Marklando statutam ita explevit Hobein ⟨*καὶ γραφεῖς ἀπεργάζονται καὶ ἀγαλματοποιοὶ διαπλάττουσιν καὶ ποιηταὶ αἰνίττονται*⟩ **63** om. U **65** *Ἕλληνα*] *Ἰνδόν* Reiske *Ὑπερβόρειον* R[p.c.] (e *Ὑπερβόρεον*) U *ἴδοις* U *εἴδοις* R **66** *ἐν μὲν τοῖς ἄλλα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλα καὶ οὐ ταὐτὰ* I[p.c.] *ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις οὐ ταὐτὰ* (deletis *ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις*) Wakefield (D[2]) alii aliter **70** *φέρεται* Acciaiolus *φύρεται* R

5 *Ἐν τοσούτῳ δὴ πολέμῳ καὶ στάσει καὶ διαφωνίᾳ ἕνα ἴδοις ἂν ἐν πάσῃ γῇ ὁμόφωνον νόμον καὶ λόγον, ὅτι θεὸς εἷς πάντων βασιλεὺς καὶ πατήρ, καὶ θεοὶ πολλοί, | θεοῦ* 58r *παῖδες, συνάρχοντες θεῷ. ταῦτα καὶ ὁ Ἕλλην λέγει καὶ ὁ βάρβαρος λέγει, καὶ ὁ ἠπειρώτης καὶ ὁ θαλάττιος, καὶ ὁ ⟨σοφὸς καὶ ὁ⟩ ἄσοφος· κἂν ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ ἔλθῃς τὰς ἠϊόνας, κἀκεῖ θεοί, τοῖς μὲν ἀνίσχοντες ἀγχοῦ μάλα, τοῖς δὲ καταδυόμενοι. ⟨οἴ⟩ει δὴ τούτοις Πλάτωνα ἀντιχειροτονεῖν καὶ ἀντινομοθετεῖν, ἀλλὰ οὐχ ὁμόφωνον εἶναι καὶ ὁμοπαθῆ καλλίστης φωνῆς καὶ ἀληθεστάτου πάθους; τί τοῦτο; ἥλιος, ὀφθαλμὸς λέγει· τί τοῦτο; βρονταί, ἀκοὴ λέγει· τί ταῦτα ὡραῖα καὶ καλά, καὶ περίοδοι καὶ μεταβολαὶ καὶ κράσεις ἀέρων καὶ ζώων γενέσεις καὶ καρπῶν φύσεις; θεοῦ πάντα ἔργα, ἡ ψυχὴ λέγει, καὶ τὸν τεχνίτην ποθεῖ καὶ καταμαντεύεται τῆς τέχνης. εἰ δὲ ἐξεγένοντο ἐν τῷ ξύμπαντι αἰῶνι δύο που καὶ τρεῖς, ἄθεον καὶ ταπεινὸν καὶ ἀναισθὲς γένος, καὶ πεπλανημένον μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐξηπατημένον δὲ ταῖς ἀκοαῖς, ἐκτετμημένον δὲ τὴν ψυχήν, ἄλογον καὶ ἄγονον καὶ ἄκαρπον, ὡς ἄθυμος λέων, ὡς βοῦς ἄκερως, ὡς ὄρνις ἄπτερος, καὶ παρὰ τούτου ὅμως τοῦ γένους πεύσει τὸ θεῖον· ἴσασιν γὰρ οὐχ ἑκόντες, καὶ λέγουσιν ἄκοντες, κἂν ἀφέλῃς αὐτοῦ τὸ ἀγαθόν, ὡς Λεύκιππος· κἂν προσθῇς τὸ ὁμοπαθές, ὡς Δημόκριτος· κἂν ὑπαλλάξῃς τὴν φύσιν, ὡς Στράτων· κἂν δῷς τὴν ἡδονήν, ὡς Ἐπίκ-*

97 cf. Leucipp. frr. A 22, B 2 D–K **98** cf. Democ. fr. B 166 D–K **99** Strato fr. 36 Wehrli; Epic. *κ. δ.* 1, Ep. Pyth. (D. L. 10.97)

78 *θεῷ* U *θεοῦ* R **79** *ὁ*[2] om. R add. R[1] **81** add. Acciaiolus **83** *οἴει* Acciaiolus *εἰ* R **84** *ἀλλὰ* B Acciaiolus (*ἀλλ'*) *ἄλλα* R **87** fort. *ταῦτα* ⟨*τὰ*⟩ **96** *πεύσῃ* U *ἠσπευσει* R

ουρος· κἂν μὴ εἶναι φῇς, ὡς Διαγόρας· κἂν ἀγνοεῖν τι φῇς, ὡς Πρωταγόρας.

6 *Τούτους μὲν οὖν ἐῶμεν χαίρειν, μὴ δυναμένους ἐπαύρασθαι τοῦ ἀληθοῦς ὅλου καὶ ἀρτίου, ἰόντας δὲ ἐπ' αὐτὸ ἀσαφεῖς ὁδοὺς καὶ πεπλανημένας· αὐτοὶ δὲ δὴ τί δράσωμεν; † ηδεπιμεν ἐκ τοῦ λοξίου † ⟨οὐ⟩δὲ ἴχνη αὐτοῦ σκεψάμενοι, οὐδὲ ὅσον εἰδώλοις ἐντυχόντες; ἀλλ' ὁ μὲν* 58v *Ὀδυσσεὺς προσχὼν τῇ ξένῃ, εἰς περιωπὴν ἀνελθών, ἐσκέπτετο τὰ ἴχνη τῶν ἐχόντων,*

> *ἤ ῥ' οἵγ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,*
> *ἠὲ φιλόξενοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής·*

ἡμεῖς δὲ ἄρα οὐ τολμήσομεν ἀναβιβασάμενοι τὸν λογισμὸν εἴς τινα περιωπὴν ἄνω τῆς ψυχῆς περισκέψασθαι τὰ τοῦ θεοῦ ἴχνη, τίνα χώραν ἔχει, τίνα φύσιν· ἀγαπήσομεν δὲ ἀμυδρῶς ἰδόντες; εἴθε μοι μαντεῖον ἦν ἐκ Διὸς ἢ Ἀπόλλωνος, οὐ λοξὰ χρησμῳδοῦν οὐδὲ ἀμφίβολα. ἠρόμην ἂν τὸν θεὸν οὐ τὸν Κροίσου λέβητα, τοῦ βασιλέων ἀνοητοτάτου καὶ μαγείρων δυστυχεστάτου, ἀλλ' οὐδὲ θαλάττης μέτρα, οὐδὲ ἀριθμὸν ψάμμου· ἠμέλησα δ' ἂν καὶ τῶν σεμνῶν τούτων ἐρωτημάτων· ἐπίασιν Μῆδοι, πῶς φυλάξομαι; κἂν ὁ θεὸς μὴ συμβουλεύῃ, τὰς τριήρεις ἔχω· ἐπιθυμῶ Σι-

100 cf. e.g. Cic. ND 1.2 **101** Prot. fr. B4 D–K **109–110** Od. 6.120–121 **116** Hdt. 1.48.2 **117–118** Hdt. 1.47.3

100 *τι* del. Russell **102** *μὴ* Aciaiolus *εἰ* R *οὐ* U **104** *αὐτοὶ* H^p.c.^ (Lascaris?) Stephanus *αὐτοῖς* R **105** *ἢ ἀπείπωμεν* Reiske post R[2] *(ἢ εἴπωμεν) ἢ ποῖ ἴωμεν* Meiser *λοξοῦ* Acciaiolus *οὐδὲ* Dübner *τὰ* Acciaiolus **108** *τὰ ἴχνη* Acciauoli (sed post *ἐχόντων*) *τέχνῃ* R **110** *νόος* R[1] e *νος* **114** *ἐκ* Lariotiana (1630) *ἐν* R an delendum? **116–117** *ἀνοητότατου* R[1] e *ἀνοητάτου* **119** fort. *φυλάξωμαι*

κελίας, πῶς λάβω; κἂν γὰρ ὁ θεὸς μὴ κωλύῃ, ἡ Σικελία πολλή· ἐμοὶ δὲ σαφῶς ὁ Ἀπόλλων ἐκ Δελφῶν περὶ τοῦ Διὸς ἀποκρινάσθω ἢ ὁ Ζεὺς αὐτός· ὑπὲρ αὐτοῦ τίς; ἐξ Ἀκαδημίας ὑποφήτης τοῦ θεοῦ, ἀνὴρ Ἀττικός, μαντικός· ἀποκρίνεται δὲ ὧδε.

7 *Τῇ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ δύο ὀργάνων ὄντων πρὸς σύνεσιν, τοῦ μὲν ἁπλοῦ ὃν καλοῦμεν νοῦν, τοῦ δὲ ποικίλου καὶ πολυμεροῦς καὶ πολυτρόπου ἃς αἰσθήσεις καλοῦμεν, συνῆπται μὲν αὐτῶν ἡ ἐργασία, κεχώρισται δὲ ἡ οὐσία· ὡς δὲ ταῦτα πρὸς ἄλληλα ἔχει, οὕτω κἀκεῖνα ὧν ἐστι ταῦτα ὄργανα, καὶ διαφέρει νοητὸν αἰσθητοῦ ὅσον νοῦς αἰσθήσεως. ἔστιν δὲ τούτων κατὰ μὲν τὴν ὁμιλίαν θἄτερον γνωριμώτερον, τὸ αἰσθητόν, τὰ δὲ νοητὰ ἄγνωστα μὲν ταῖς ὁμιλίαις, γνωριμώτερα δὲ τῇ φύσει· ζῷα γάρ που καὶ φυτὰ καὶ λίθοι καὶ φωναὶ καὶ χυμοὶ καὶ ὀδμαὶ καὶ σχήματα καὶ χροιαί, ὑπὸ τοῦ ἔθους ξυναγειρόμενα καὶ τῇ καθ' ἡμέραν διαίτῃ ἀνακιρνάμενα, παρεσκεύακεν τὴν | ψυ-* 59r *χὴν καὶ ἀναπέπεικεν μηδὲν ἄλλο ἡγεῖσθαι εἶναι ὅτι μὴ ταῦτα· τὸ δὲ νοητόν, ἀπηλλαγμένον τῆς τούτων ἐπαφῆς καὶ ἐπερείσεως, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὁρᾶσθαι πέφυκεν ὑπὸ τοῦ νοῦ· ὁ δὲ τῇ πάσῃ ψυχῇ ἐμπεφυτευμένος διασπᾶται ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων καὶ ταράττεται καὶ ἀσχολίαν ἄγει, ὥστε μὴ διορᾶν τὰ αὐτοῦ θεάματα, ἤδη δὲ καὶ δημαγωγηθεὶς ἀναπείθεται ὥστε συμφθέγγεσθαι ταῖς τῶν αἰσθήσεων*

126ff. cf. Alcin. Didasc. 10, p. 164.6ff. Herm.

124 fort. ⟨ὁ⟩ *ὑποφήτης* **131** *διαφέρει* R[1] e *αφέρει* *αἰσθητοῦ* U *αἰσθητὸν* R **135** *χυμοὶ* Markland *θυμοὶ* R *ὀδμαὶ* (vel *ὀσμαὶ*) Markland *ὁρμαὶ* R **137** *ἀνακιρνάμενα* U *ἀνακιρναμένη* R **141** *τοῦ νοῦ* Acciaiolus *τούτου* R **142** *σπαράττεται* Markland

φωναῖς, καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι ἄλλο εἶναι παρὰ τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκουστὰ καὶ ὀσφραντὰ καὶ γευστὰ καὶ ἁπτά. ὥσπερ οὖν ἐν συμποσίῳ μεστῷ κνίσσης πολλῆς καὶ οἴνου χεομένου καὶ αὐλῶν ἤχου καὶ συρίγγων καὶ ψαλμάτων καὶ θυμιαμάτων, ἀνδρὸς ἂν εἴη καρτεροῦ, συναγείραντος ⟨ἑαυτὸν⟩ καὶ συστείλαντος καὶ τὰς αἰσθήσεις ἀποστρέψαντος, νηφάλιον ⟨ * *⟩ καὶ κόσμιον, οὕτως ἀμέλει καὶ ἐν τῇ τῶν αἰσθήσεων πολυφωνίᾳ χαλεπὸν εὑρεῖν νήφοντα νοῦν καὶ δυνάμενον προσβλέπειν τοῖς αὑτοῦ θεάμασιν. καὶ μὲν δὴ καὶ ἡ τῶν αἰσθητῶν φύσις, πολυειδής τε οὖσα καὶ συμπεφορημένη καὶ ῥέουσα, ἐν μεταβολῇ παντοίᾳ συνδιατίθησιν αὑτῇ τὴν ψυχὴν ὥστε καὶ μεταβιβάζουσαν αὐτὴν ἐπὶ τὴν τοῦ νοητοῦ φύσιν, στάσιμόν τε οὖσαν καὶ ἑδραίαν, μὴ δύνασθαι διορᾶν ἀσφαλῶς ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ τοῦ ταράχου κραδαινομένην· οἷόν που ξυμβαίνειν φιλεῖ καὶ τοῖς ἐκ νεὼς εἰς ἤπειρον ἀποβᾶσιν· μόγις γάρ που καὶ τούτοις ἵσταται τὸ σῶμα, ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ κλύδωνι ἔθους κινούμενόν τε καὶ περιφερόμενον καὶ σειόμενον.*

8 *Ἐν ποτέρᾳ δὴ τῶν φύσεων τούτων τὸν θεὸν τακτέον; ἆρα οὐκ ἐν τῇ στασιμωτέρᾳ καὶ ἑδραιοτέρᾳ καὶ ἀπηλλαγμένῃ τοῦ ῥεύματος τούτου καὶ τῆς μεταβολῆς; τί γὰρ ἂν καὶ τῶν ὄντων σταίη, ὅτι μὴ τοῦ θεοῦ ἐπαφησαμένου*
59v *τῆς | ἐκείνου φύσεως; εἰ δέ σοι πρὸς τὸ πᾶν ὥσπερ τινὸς χειραγωγίας δεῖ, † ἔφη τῷ λόγῳ· ὁ δὲ ἡγήσεται, διαιρούμενος τὰς γνωριμωτάτας φύσεις δίχα καὶ τὴν ἑτέραν τὴν τιμιωτέραν τέμνων ἀεί, ἔστ' ἂν ἐφίκηται τοῦ νῦν ζητουμένου. τῶν ὄντων τοίνυν τὰ μὲν ἄψυχα, τὰ δὲ ἔμψυχα·*

149 *καρτερεῖν* Markland add. Reiske **150** *ἀποστρέψαντος* Russell *ἀποστρέφοντος* R **151** ⟨*εἶναι*⟩ Hobein ⟨*τηρεῖν τὸ*⟩ *νηφάλιον* Schenkl *κόσμιον* ⟨*μένειν*⟩ Meiser **154** *τε*] *τις* Reiske **168** *ἐφέπου* Koniaris[2] Acciaiolum secutus *(ἕπου)* *ἡγήσεται* Reiske *ἐρήσεται* R

καὶ τὰ μὲν ἄψυχα, λίθοι καὶ ξύλα καὶ ὅσα τοιαῦτα· τὰ δὲ ἔμψυχα, φυτὰ καὶ ζῷα· κρεῖττον δ' ἔμψυχον ἀψύχου· τοῦ δ' ἐμψύχου τὸ μὲν φυτικόν, τὸ δὲ αἰσθητικόν· τὸ ⟨δὲ⟩ αἰσθητικὸν τοῦ φυτικοῦ κρεῖττον· τοῦ δὲ αἰσθητικοῦ τὸ μὲν λογικόν, τὸ δὲ ἄλογον· κρεῖττον δὲ τὸ λογικὸν τοῦ ἀλόγου· ἀλλὰ καὶ ἐν λογικῇ ψυχῇ, ἐπειδήπερ ἐστὶν ἡ πᾶσα ὥσπερ ἄθροισμά τι, θρεπτικόν, αὐξητικόν, κινητικόν, παθητικόν, νοητικόν· ὃν οὖν ἔχει λόγον τὸ ἄψυχον πρὸς τὸ ἔμψυχον, ⟨τὸν αὐτὸν⟩ τοῦτον ἔχει καὶ ἡ ἔννους ψυχὴ {αὐτὸ τοῦτο} πρὸς τὴν ὅλην ψυχήν· καὶ δῆλα δὴ ὡς κρεῖττον ἡ ἔννους ψυχὴ τῆς ἐξ ἁπάντων τούτων ἠθροισμένης. ποῦ τοίνυν τούτων τὸν θεὸν τάττωμεν; πότερα ἐν τῷ ἀθροίσματι; ἀλλὰ εὐφημεῖν ἄξιον. λείπεται δὴ ὥσπερ εἰς ἀκρόπολιν ἀναβιβασαμένους τῷ λόγῳ τὸν θεὸν ἱδρῦσαι κατὰ τὸν νοῦν αὐ⟨τόν⟩, τὸν ἀρχηγικώτατον· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα διαφυὴν ὁρῶ· τοῦ γὰρ νοῦ ὁ μὲν νοεῖν πέφυκεν, καὶ μὴ νοῶν, ὁ δὲ καὶ νοεῖ· ἀλλὰ καὶ οὗτος οὔπω τέλειος, ἂν μὴ προσθῇς αὐτῷ τὸ καὶ νοεῖν ἀεὶ καὶ πάντα νοεῖν καὶ μὴ ἄλλοτε ἄλλα· ὥστε εἴη ἂν ἐντελέστατος ὁ νοῶν ἀεὶ καὶ πάντα καὶ ἅμα.

9 *Εἰ δὲ βούλει, τῇδε εἴκαζέ μοι τὸ λεγόμενον· τὸν μὲν θεῖον νοῦν τῷ ὁρᾶν, τὸν δὲ ἀνθρώπινον τῷ λέγειν· ὀφθαλμοῦ μὲν γὰρ βολὴ ὀξύτατον, ἀθρόως σπῶσα τὴν αἴσθησιν τοῦ ὁρωμένου· λόγου δὲ ἐνέργεια ἔοικεν σχολαίῳ βαδίσματι. μᾶλλον δὲ ταύτῃ· εἰκαζέσθω ὁ μὲν θεῖος νοῦς* 60r

172 *τοιαῦτα· τὰ* R[1] e *τοιαῦτὰ* **174** add. Schottus **178** *αὐξητικόν* Markland *αἰσθητικόν* R **180** add. Acciaiolus **181** del. Acciaiolus *δῆλα δὴ* Stephanus *δηλαδὴ* R **185** *τοῦ λόγου* Heinsius **186** *αὐτόν* Reiske *αὖ* R **187** *διαφυὴν* Shorey *διφυῆ* R **188** *νοεῖ* scripsi *πέφυκεν* R *καὶ πέφυκεν ⟨καὶ νοεῖ⟩* H p.c. (Lascaris?)

κατὰ τὴν περιβολὴν τοῦ ἡλίου πάντα ἐφορῶντος τὸν ἐν γῇ τόπον ἀθρόως, ὁ δὲ ἀνθρώπινος κατὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ, ἄλλοτε ἄλλα μέρη τοῦ ὅλου ἐπιπορευομένου. τοῦτον μὲν δὴ ὁ ἐξ Ἀκαδημίας ἡμῖν ἄγγελος δίδωσιν πατέρα καὶ γεννητὴν τοῦ ξύμπαντος· τούτου ὄνομα μὲν οὐ λέγει, οὐ γὰρ οἶδεν· οὐδὲ χρόαν λέγει, οὐ γὰρ εἶδεν· οὐδὲ μέγεθος λέγει, οὐ γὰρ ἥψατο· φύσεις αὗται, σαρκῶν καὶ ὀφθαλμῶν συνέσεις. τὸ δὲ θεῖον αὐτὸ ἀόρατον ὀφθαλμοῖς, ἄρρητον φωνῇ, ἀναφὲς σαρκί, ἀπευθὲς ἀκοῇ, μόνῳ δὲ τῷ τῆς ψυχῆς καλλίστῳ καὶ καθαρωτάτῳ καὶ νοερωτάτῳ καὶ κουφοτάτῳ καὶ πρεσβυτάτῳ ὁρατὸν δι' ὁμοιότητα καὶ ἀκουστὸν διὰ συγγένειαν, {ὅλον} ἀθρόον ἀθρόᾳ συνέσει παραγινόμενον. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν τὸν ἥλιον, οὐχὶ ταῖς ἀκοαῖς θηρᾶται αὐτοῦ σύνεσιν· οὐδὲ εἴ τις τῆς ἐν φωναῖς ἁρμονίας ἐρᾷ, τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτὴν μεταδιώκει· ἀλλ' ὄψις μὲν ἐρᾷ χρωμάτων, ἀκοὴ δὲ ἀκουστῶν· οὕτω καὶ νοῦς νοητὰ ὁρᾷ καὶ νοητῶν ἀκούει.

10 *Τοῦτ' ἔστιν ἀμέλει τὸ τοῦ Συρακοσίου αἴνιγμα,*

νοῦς ὁρῇ καὶ νοῦς ἀκούει.

πῶς οὖν ὁρᾷ νοῦς, καὶ πῶς ἀκούει; ὀρθῇ τῇ ψυχῇ καὶ ἐρρωμένῃ, πρὸς τὸ ἀκήρατον ἐκεῖνο φῶς ἀντιβλέπων καὶ μὴ σκοτοδινιῶν μηδὲ εἰς γῆν καταφερόμενος· ἀλλὰ ἀποφράττων μὲν {καί} τὰ ὦτα, ἀποστρέφων δὲ τὰς ὄψεις καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ἔμπαλιν πρὸς ἑαυτόν, καὶ ἐκλαθόμενος μὲν τῶν κάτω οἰμωγῶν καὶ στόνων καὶ ἡδονῶν καὶ δοξῶν καὶ

200–201 Plato Tim. 28c, 41a **211–212** Plato Resp. 507bc **215** Epicharmus fr. B12 D–K **216ff.** Plato Resp. 508bff., 516b, Phdr. 246dff.

197 *προσβολὴν* Koniaris[1] *ἐφορῶντος* scripsi *ἐφορᾷ* R **198** *πορείαν* U *πορίαν* R **199** *ἐπιπορευόμενος* Reiske **208** delevi **219** del. Markland

τιμῆς καὶ ἀτιμίας, ἐπιτρέψας δὲ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ λόγῳ ἀληθεῖ καὶ ἔρωτι ἐρρωμένῳ, τῷ μὲν λόγῳ φράζοντι ᾗ χρὴ ἰέναι, τῷ δὲ ἔρωτι ἐφισταμένῳ καὶ τοὺς πόνους τῆς πορείας πειθοῖ καὶ | χάρισιν ἐπελαφρύνοντι· ἰόντι δὲ ἐκεῖσε 60v *καὶ ἀφισταμένῳ τῶν κάτω, ἀεὶ τὰ πρόσθεν σαφῆ καὶ εὐλαμπέστερα καὶ τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν προοιμιαζόμενα· καὶ πορευόμενος μὲν ἀκούει τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ, ἀνελθὼν δὲ ὁρᾷ. τέλος δὲ τῆς ὁδοῦ οὐχ ὁ οὐρανὸς οὐδὲ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ σώματα· καλὰ μὲν γὰρ ταῦτα καὶ θεσπέσια, ἅτε ἐκείνου ἔγγονα ἀκριβῆ καὶ γνήσια καὶ πρὸς τὸ κάλλιστον ἡρμοσμένα· ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπέκεινα ἐλθεῖν δεῖ καὶ ὑπερκύψαι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸν ἀληθῆ τόπον καὶ τὴν ἐκεῖ γαλήνην,*

> *ἔνθ' οὐκ ἔστ' οὔτ' ἂρ χειμὼν πολύς, οὐδέ ποτ' ὄμβρῳ*
> *δεύεται, … … ἀλλὰ μάλ' αἴθρη*
> *πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη.*

μηδενὸς ἐνοχλοῦντος τὴν θέαν πάθους σαρκίνου, οἷα δεῦρο ἐνοχλεῖ τὴν δειλαίαν ψυχήν, ὅσον αὐτῇ τοῦ φρονεῖν ἔνεστιν ὑπὸ τοῦ κυκηθμοῦ καὶ τοῦ θορύβου καταβάλλοντα. πῶς γὰρ ἄν τις συνείη θεοῦ ὑπὸ πλήθους ἐπιθυμιῶν καὶ λογισμῶν ἀλλοκότων ταραττόμενος; οὐ μᾶλλον ⟨ἢ⟩ ἐν

232–234 Plato Phdr. 247bc, 249c, Phdo 109de **235–237** Od. 4.566 + 6.43–45

224 *ἐφισταμένῳ* Schottus *ἐπισταμένῳ* R **225** *πορείας* U *πορίας* R **226–227** *εὐλαμπέστερα* Russell *εὐλαμπέστατα* R **230** *γὰρ*] *γε* Markland **233** *ἀληθείας* Meiser **235** *ἔνθ' οὐκ ἔστ'*] *οὐ νιφετός* Homerici *ὄμβρῳ* Od. 6.43 *ὄμβρος* Od. 4.566 **237** *ἀνέφελος* Homerici **241** (et **243**) *συνείη* Dübner *συνιῇ* R *θεοῦ* Markland *θεὸν* R **242** *ταραττόμενος* Markland *ταραττομένων* R add. Heinsius

δημοκρατίᾳ πολυφώνῳ καὶ συντεταραγμένῃ συνείη ἄν τις νόμου καὶ ἄρχοντος·

ἀνδρῶν δὲ ἐν πολλῷ ὁμάδῳ πῶς κέν τις ἀκούσαι;

καταπεσοῦσα γὰρ ἡ ψυχὴ εἰς τουτονὶ τὸν θόρυβον καὶ δοῦσα ἑαυτὴν ἐπ' ἀμηχάνου φορεῖσαι κύματος, νήχεται δυσέκνευστον πέλαγος, ἔστ' ἂν αὐτὴν φιλοσοφία ὑποδέξηται ὑποβαλοῦσα τοὺς ἑαυτῆς λογισμούς, ὥσπερ τὸ κρήδεμνον τῷ Ὀδυσσεῖ ἡ Λευκοθέα.

11 *Πῶς ἂν οὖν τις ἐκνήξαιτ' ἂν καὶ ἴδοι τὸν θεόν; τὸ μὲν ὅλον, ὄψει τότε, ἐπειδὰν πρὸς αὑτὸν καλῇ· καλέσει δὲ οὐκ εἰς μακράν· ἀνάμεινον τὴν κλῆσιν. ἥξει σοι γῆρας ὁδηγοῦν ἐκεῖ, καὶ θάνατος, ὃν ὁ μὲν δειλὸς ὀδύρεται καὶ προσιόντα δέδιεν, ὁ δὲ ἐραστὴς τοῦ θεοῦ ἐκδέχεται ἄσμενος, καὶ*
61r *προσιόντος θαρσεῖ. | εἰ δὲ καὶ νῦν ἤδη μαθεῖν ἐρᾷς τὴν ἐκείνου φύσιν, πῶς τις αὐτὴν διηγήσεται; καλὸν μὲν γὰρ εἶναι τὸν θεὸν καὶ τῶν καλῶν τὸ φανότατον· ἀλλ' οὐ σῶμα καλόν, ἀλλ' ὅθεν καὶ τῷ σώματι ἐπιρρεῖ τὸ κάλλος· οὐδὲ λειμῶνα καλόν, ἀλλ' ὅθεν καὶ ὁ λειμὼν καλός· καὶ ποταμοῦ κάλλος καὶ θαλάττης καὶ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν, πᾶν τὸ κάλλος τοῦτο ἐκεῖθεν ῥεῖν ἐκ πηγῆς*

245 Il. 19.81 **249–250** Od. 5.351

245 *ἀκούσαι* Heinsius cum Homericis *ἀκούσῃ* R **248** *αὐτὴν* Markland *αὐτὴ* R *αὐτὴν ἡ* Scaligerus **249** *ὑποβαλοῦσα* $U^{p.c.}$ *ὑπολαβοῦσα* R **251** *ἐκνήξαιτ'* $U^{p.c.}$ *ἐκνήσαιτ'* R **252** *αὑτὸν* Markland *αὐτὸν* R **256** fort. *προσίοντα* (cf. Plat. Phdo 88b) **257** *διηγήσηται* Davisianae **258** *εἶναι*] *οἶμαι* Markland fort. *ἐννοητέον* **259** *ἀλλ' ὅθεν* ed. pr. ('sed unde' iam Paccius) *ἄλλοθεν* R **260** *λειμῶνα* Markland *λειμὼν* R *ἀλλ' ὅθεν* ed. pr. ('sed unde' iam Paccius) *ἄλλοθεν* R^1 e *ἀλλοποθεν* *ἄλλοθέν ποθεν* Acciaiolus **262** *ῥεῖν* Russell *ῥεῖ ὃν* R *ῥεῖ οἷον* Reiske

ἀενάου καὶ ἀκηράτου· καθόσον δὲ αὐτοῦ μετέσχεν ἕκαστα, καλὰ καὶ ἑδραῖα καὶ σωζόμενα, καὶ καθόσον αὐτοῦ ἀπολείπεται, αἰσχρὰ καὶ διαλυόμενα καὶ φθειρόμενα. εἰ μὲν ταῦτα ἱκανά, ἑώρακας τὸν θεόν· εἰ δὲ μή, πῶς τις αὐτὸν αἰνίξηται; ἐννόει γάρ μοι μήτε μέγεθος μήτε χρῶμα μήτε σχῆμα μήτε ἄλλο τι ὕλης πάθος, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ καὶ σῶμα καλὸν ἀπεκρύπτετο πρὸς τὴν θέαν ὑπὸ ἐσθήτων πολλῶν καὶ ποικίλων, ἀπέδυσεν αὐτὸ ἐραστὴς ἵνα ἰδῇ σαφῶς, οὕτω καὶ νῦν ἀπόδυσον καὶ ἄφελε τῷ λόγῳ τὴν περιβολὴν ταύτην καὶ τὴν ἀσχολίαν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὸ καταλειπόμενον ὄψει, αὐτὸ ἐκεῖνο οἷον ποθεῖς.

12 *Εἰ δὲ ἐξασθενεῖς πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς καὶ δημιουργοῦ θέαν, ἀρκεῖ σοι τὰ ἔργα ἐν τῷ παρόντι ὁρᾶν καὶ προσκυνεῖν τὰ ἔγγονα, πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ὄντα, οὐχ ὅσα Βοιώτιος ποιητὴς λέγει· οὐ γὰρ τρισμύριοι μόνον θεοί, θεοῦ παῖδες καὶ φίλοι, ἀλλ' ἄληπτοι ἀριθμῷ· τοῦτο μὲν κατ' οὐρανὸν αἱ ἀστέρων φύσεις· τοῦτο δ' αὖ κατ' αἰθέρα αἱ δαιμόνων οὐσίαι. βούλομαι δέ σοι δεῖξαι τὸ λεγόμενον σαφεστέρᾳ εἰκόνι. ἐννόει ⟨μοι⟩ μεγάλην ἀρχὴν καὶ βασιλείαν ἐρρωμένην, πρὸς μίαν ψυχὴν βασιλέως τοῦ ἀρίστου καὶ πρεσβυτάτου συμπάντων νενευκότων ἑκόντων· ὅρον δὲ τῆς ἀρχῆς οὐχ Ἅλυν ποταμὸν οὐδὲ Ἑλλήσποντον οὐδὲ τὴν Μαιῶτιν | οὐδὲ τὰς ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ ἠϊόνας· ἀλλὰ οὐρανὸν* 61v *καὶ γῆν, τὸν μὲν ὑψοῦ, τὴν δ' ἔνερθεν· οὐρανὸν μὲν οἷον τεῖχός τι ἐληλαμένον ἐν κύκλῳ ἄρρηκτον, πάντα χρήματα*

274 Plato Tim. 41a **276–278** Hes. Op. 252–253

270 *αὐτὰς* Davies[2] *ἰδῇ* U *εἰδῇ* R *ἴδοι* B **275** fort *ἀρκείτω* **281** add. U **287** *ἄρρηκτον* R[1] e *ἄρρητον*

ἐν ἑαυτῷ στέγον, γῆν δὲ οἷον φρουρὰν καὶ δεσμοὺς ἀλιτρῶν σωμάτων, βασιλέα δὲ αὐτὸν δὴ τὸν μέγαν ἀτρεμοῦντα ὥσπερ νόμον, παρέχοντα τοῖς πειθομένοις σωτηρίαν ὑπάρχουσαν ἐν αὑτῷ· καὶ κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς πολλοὺς μὲν ὁρατοὺς θεούς, πολλοὺς δὲ ἀφανεῖς, τοὺς μὲν περὶ τὰ πρόθυρα αὐτὰ εἱλουμένους, οἷον εἰσαγγελέας τινὰς καὶ βασιλεῖ συγγενεστάτους, ὁμοτραπέζους αὐτοῦ καὶ συνεστίους, τοὺς δὲ τούτων ὑπηρέτας, τοὺς δὲ ἔτι τούτων καταδεεστέρους. διαδοχὴν ὁρᾷς καὶ τάξιν ἀρχῆς καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ θεοῦ μέχρι γῆς.

12

Πότερον δίκᾳ τεῖχος ὕψιον,
ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβαίνει
ἐπιχθόνιον γένος ἀνθρώπων,
δίχα μοι νόος ἀτρέκειαν εἰπεῖν.

σὺ μέν, ὦ Πίνδαρε, ἀμφισβητεῖς πρὸς ἑαυτὸν περὶ ἀπάτης καὶ δίκης, παραβάλλων χρυσὸν χαλκῷ· ποιητὴς γὰρ ἦσθα

12 tit. *ΙΒ εἰ τὸν ἀδικήσαντα ἀνταδικητέον* (unc.) in mrg. *ιε´* (min.)

288 Plato Phdo 62b, 67d
2–5 Pindar fr. 213 Sn–M (cf. Plato Resp. 365b)

288 *γῆν* Canterus *τὴν* R **288–289** *ἀλιτηρίων* Reiske **291** *αὑτῷ* Russell *αὐτῷ* R **294** *βασιλεῖ* Heinsius ('cognatione quadam coniuncti primo Deo' iam Paccius) *βασιλεῖς* R *αὐτοῦ* Markland (D[1]) ('eius convivio accepti' iam Paccius) *αὐτοὺς* R

2 *δίκᾳ* U[p.c.] cum Pindaro ap. Plat. Remp. 365b, alibi *δίκα* RU[a.c.] **4** *ἐπιχθονίων* Reiske cum Pindaro ap. Euseb. P.E. 15.798d *ἀνδρῶν* Pindarus ap. Euseb. l. l. **5** *ἀτρέκειαν* ed. pr. cum Pindaro apud Euseb. l. l., alibi *ἀτρεκίαν* R

καὶ δεινὸς ᾠδὴν συντιθέναι χορῷ καὶ τυράννοις ποιεῖν ἐπινίκια ᾄσματα, καί σοι ἐμέλησεν ὀνομάτων μέτρου καὶ ἁρμονίας μελῶν καὶ ῥυθμοῦ σχημάτων· ἀνδρὶ δὲ ὅτῳ χορὸς μὲν καὶ ᾠδὴ καὶ ἡ ἐκ μελῶν ἡδονὴ χώραν ἔχει ὅσηνπερ καὶ τοῖς παισὶν τὰ ἀθύρματα, μέλει δὲ αὐτῷ μέτρου ψυχῆς καὶ ῥυθμοῦ καὶ μέλους, καὶ σχήματος | τοῦ 62r *περὶ τὰς πράξεις καὶ τὸν ἄλλον βίον, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν εἰς νοῦν ἔλθοι τουτὶ τὸ ἀπόρημα*

πότερον δίκᾳ τεῖχος ὕψιον

ἢ μή· ἀλλ' οὑτωσὶ φαίη ἂν μεταβαλὼν τὸ ᾆσμα τὸ σόν, ὅτι

καὶ δίκᾳ τεῖχος ὕψιον,
καὶ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβαίνει
ἐπιχθόνιον γένος ἀνθρώπων,

ἀλλ' ἀπρόσβατόν τι χρῆμα τῇ ἀπάτῃ ἡ δίκη, ὥσπερ τοῖς Ἀλωείδαις ὁ οὐρανός, καὶ ὤνησεν αὐτοὺς οὐδὲν ἡ Ὄσσα ἐπιτεθεῖσα τῷ Ὀλύμπῳ καὶ ὁ Ὄλυμπος τῷ Πηλίῳ, ἀλλὰ ἀπεῖχον τοῦ οὐρανοῦ ὅσον ἀπέχει ἀπάτη δίκης. οὐκοῦν τῶν μὲν ἀγαθῶν ἡ δίκη, τῶν δὲ μοχθηρῶν ἡ ἀπάτη· καὶ δόκιμον μὲν ἡ δίκη, κίβδηλον δέ τι ἡ ἀπάτη· καὶ ἰσχυρὸν μὲν ἡ δίκη, ἀσθενὲς δὲ ἡ ἀπάτη· καὶ τὸ μὲν ὠφέλιμον, τὸ δὲ οὔ.

Ὅτῳ δὴ μέλει δίκης καὶ περιβέβληται τουτὶ τὸ Πινδάρου τειχίον, οὗτος ἕλοιτο ἂν ποτε ἀδικηθεὶς ἀμύνασθαι 2

30–32 Plato Crito 49d

16 *δίκᾳ* U^p.c.^ *δίκα* R **17** *φαίη* ed. pr. *φαίην* R *μεταβαλὼν* U *μεταλαβὼν* R **19** *δίκᾳ* U^p.c.^ *δίκα* R **20** *ἀναβαίνει* U *ἀναβαίνειν* R **23** *Ἀλωείδαις* scripsi *Ἀλωΐδαις* R *Ἀλωάδαις* U^p.c.^

ἐκ τῆς ἴσης; φέρε ἴδω τί καὶ λέγω· μὴ γὰρ οὐδὲ ἀδικεῖσθαι αὐτῷ θέμις ᾖ. εἰ μὲν γὰρ τὸ ἀδικεῖν καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι τοιοῦτόν ἐστιν ὁποῖον τὸ τύπτειν καὶ τύπτεσθαι καὶ τέμνειν καὶ τέμνεσθαι, οὐδὲν δεινὸν τὸν αὐτὸν καὶ δραστικὸν ὁμοῦ εἶναι ἀδικίας καὶ παθητικόν· εἰ δ' ἐνταῦθα ὁ αὐτὸς μὲν τῇ κοινότητι τῆς φύσεως ἐνέργειαν καὶ πάθος, ἑκάτερον αὐτῶν, καταδέχεται, ἔοικεν δὲ τὸ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι πολὺ μᾶλλον τῷ ὁρᾶν καὶ ὁρᾶσθαι· ὁ⟨ρᾶται⟩ μὲν γὰρ τὸ μετέχον ὄψεως, τὸ δὲ ὁρώμενον οὐ πάντως καὶ ὁρᾷ· μᾶλλον οὑτωσὶ λέγωμεν, ὅτι ἔοικεν τὸ ⟨ἀδικεῖν καὶ⟩ ἀδικεῖσθαι τῷ ἐλέγχειν καὶ ἐλέγχεσθαι· ἐλέγχει μὲν γὰρ ὁ τὸ ἀληθὲς εἰδώς, ἐλέγχεται δὲ ὁ ἀγνοῶν· καὶ ὡς οὐκ ἂν εἴη οὔτε τοῦ τἀληθὲς εἰδότος τὸ ⟨ἐλέγχεσθαι, οὔτε τοῦ ἀγνοοῦντος τὸ⟩ ἐλέγχειν, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀδικεῖν εἴη ἂν καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι τοῦ αὐτοῦ.

62v 3 *Ἐπεὶ τοίνυν οὐ τοῦ αὐτοῦ | ἀλλ' ἑτέρου, ὁ δὲ χρηστὸς τῷ πονηρῷ οὐχ ὁ αὐτός, ποτέρῳ πότερον προσθήσομεν; ἆρα τὸ μὲν ἀδικεῖν τῷ πονηρῷ, τὸ δὲ ἀδικεῖσθαι τῷ χρηστῷ; ἢ τὸ μὲν ἀδικεῖν τοῦ μοχθηροῦ, τὸ δὲ ἀδικεῖσθαι οὔπω δῆλον ὁποτέρου αὐτοῖν; οὑτωσὶ δὲ θεασώμεθα. ἀδικία ἐστὶν ἀφαίρεσις ἀγαθοῦ· τὸ δὲ ἀγαθὸν τί ἂν εἴη ἄλλο ἢ ἀρετή; ἡ δὲ ἀρετὴ ἀναφαίρετον. οὐκ ἀδικηθήσεται τοίνυν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων, ἢ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἀφαίρεσις ἀγαθοῦ· οὐδὲν γὰρ ἀγαθὸν ἀφαιρετόν, οὐδὲ ἀποβλητὸν*

55–56 Il. 3.65, 9.408–409

32 *φέρ' ἴδω β* Hobein *φέρ' εἴδιω* R *φέρ' ἴδω* W^p.c. *λέγω* ed. pr. *λέγων* R *οὐδὲ* scripsi Reiskium secutus (*οὐδὲ τὸ*) et Dukam (*οὐδ'*) *οὖν καὶ* R **39** add. Davies[2] *τὸ μὲν γὰρ* Acciaiolus *ὄψεως ⟨καὶ ὁρᾶται⟩* Acciaiolus **41** *ὁρᾷ* U *ὁρᾶν* R add. U^p.c. Acciaiolus **43** *ὡς* om. R add. R[1] **44–45** add. Acciaiolus

οὐδὲ ἑλετὸν οὐδὲ ληϊστόν. εἶεν· οὐκ ἀδικεῖται ὁ χρηστὸς οὔτε ὑπὸ ⟨τοῦ χρηστοῦ οὔτε ὑπὸ⟩ τοῦ μοχθηροῦ· ἀναφαίρετος γὰρ ⟨ * *⟩. λείπεται τοίνυν ἢ μηδένα ἀδικεῖσθαι καθάπαξ ἢ τὸν μοχθηρὸν ὑπὸ τοῦ ὁμοίου· ἀλλὰ τῷ μοχθηρῷ οὐδενὸς μέτεστιν ἀγαθοῦ, ἡ δὲ ἀδικία ἦν ἀγαθοῦ ἀφαίρεσις· ὁ δὲ μὴ ἔχων ὅ τι {μὴ} ἀφαιρεθῇ, οὐδὲ εἰς ὅ τι ἀδικηθῇ ἔχει.*

Μήποτε οὖν οὐ κατὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ πάσχοντος ἡ 4
ἀδικία τέτακται, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ δράσαντος· καὶ ὁ μοχθηρὸς ὑπὸ τοῦ μοχθηροῦ ἀδικεῖται, κἂν μὴ ἔχῃ τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ χρηστὸς ὑπὸ ⟨τοῦ⟩ μοχθηροῦ, κἂν ἔχῃ ἀναφαίρετον τὸ ἀγαθόν. ἀποδέχομαι τοῦ λόγου τῆς γνώμης τῷ ἡμαρτημένῳ προστιθέντος τὴν ἀδικίαν μᾶλλον ἢ τῷ ἐπιτυχεῖ τοῦ ἔργου· καὶ γὰρ μοιχὸν κολάζει ὁ νόμος οὐ τὸν δράσαντα μόνον ἀλλὰ καὶ τὸν βουληθέντα, καὶ τοιχώρυχον τὸν ἐπιχειρήσαντα, κἂν μὴ λάβῃ, καὶ προδότην τὸν μελλήσαντα, κἂν μὴ πράξῃ. ἥξει τοίνυν ὁ σύμπας λόγος εἰς τὸ δέον. ὁ μὲν γὰρ ἀγαθὸς οὔτε ἀδικεῖ οὔτε ἀδικεῖται· οὐκ ἀδικεῖ μὲν διὰ τὴν βούλησιν, οὐκ ἀδικεῖται δὲ διὰ τὴν ἀρετήν. ὁ δὲ μοχθηρὸς ἀδικεῖ μέν, οὐκ ἀδικεῖται δέ· ἀδικεῖ μὲν διὰ μοχθηρίαν, ⟨οὐκ ἀδικεῖται δὲ δι' ἀπουσίαν⟩
ἀγαθοῦ. ἔτι τοίνυν, εἰ μὲν ἀγαθὸν ἀρετὴ μόνον καὶ οὐκ 63r

57 lacunam a Duebnero statutam ita implevi, Hobeinium secutus (⟨*οὔτε ὑπὸ τοῦ χρηστοῦ, ἀνεπιβούλευτος γὰρ αὐτοῦ ἀρετή,*⟩) *οὐδὲ* pro *οὔτε* Acciaiolus **58** ⟨*ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ*⟩ Heinsius fort. *ἀναφαίρετον* (W) *γὰρ* ⟨*ἔχει τὸ ἀγαθόν*⟩ *μηδένα* Lascaris *μηδὲν* R **61** del. H$^{p.c.}$ (Lascaris?) Stephanus **66** add. I **65–66** *κἂν ἔχῃ ἀναφαίρετον* scripsi Acciaiolum (*κἂν μὴ ἔχῃ ἀφαίρετον*) et Hobeinium secutus (*ἂν ἔχῃ δὴ* ⟨*ἀν*⟩*αφαίρετον*) *ἂν ἔχῃ δὴ ἀφαίρετον* R **71** *λάβῃ* Meiser *λάθῃ* R **73** *τὸ* Acciaiolus *τι* R **76** lac. expl. Schenkl Acciaiolum secutus (*τὴν ἀπορίαν* pro *ἀπουσίαν*)

ἄλλο τι, ὁ μοχθηρὸς τὴν ἀρετὴν οὐκ ἔχων οὐδ' εἰς ὅ τι ἀδικηθῇ ἔχει· εἰ δὲ πρὸς τῇ ἀρετῇ καὶ ταυτὶ ἀγαθά, τὰ περὶ σῶμα καὶ τὴν ἐκτὸς τύχην καὶ περιβολήν, ἀρετῆς μὴ παρούσης βέλτιον ἀπεῖναι ταῦτα ἢ μή· ὥστε οὐδ' ὧς ἀδικηθείη ἂν ὁ μοχθηρός, ἀφαιρούμενός τι τούτων οἷς χρῆται κακῶς. οὐκοῦν ἀδικεῖ μέν, οὐκ ἀδικεῖται δέ, προστιθέντων ἡμῶν τῇ βουλήσει τὸ ἄδικον † οὕτωσερωπονηρωνυν †.

5 *Βούλεται μὲν ὁ μοχθηρὸς ἀδικεῖν, οὐ μὴν δυνατός. βουλόμενος δέ, ἢ πρὸς τὸν ὅμοιον ἀποτείνεται ἢ πρὸς τὸν κρείττονα. τί δὲ τῷ κρείττονι δραστέον; ἢ ἀνταδικητέον τὸν μοχθηρόν; καὶ μὴν εἰς ὅ τι ἀδικηθῇ οὐκ {ἀδικῇ ὅτι οὐκ} ἔχει· ἀπουσίᾳ γὰρ ἀγαθοῦ μοχθηρός ἐστιν. οὔτ' οὖν κατὰ τὸ ἔργον ἀνταδικήσει ὁ νοῦν ἔχων τὸν μοχθηρόν, οὐ γὰρ ἔχει εἰς ὅ τι ἀδικηθήσεται, οὔτε κατὰ τὴν βούλησιν, οὐ γὰρ ἐθέλει ἀδικεῖν χρηστὸς ὤν, οὐ μᾶλλον ἢ αὐλητικὸς παρὰ μέλος αὐλεῖν. καθόλου δέ, εἰ τὸ ἀδικεῖν πονηρόν, καὶ τὸ ἀνταδικεῖν ὅμοιον· οὐ γὰρ τῷ ⟨προ⟩ϋπάρξαι πλεονεκτεῖ κατὰ πονηρίαν ὁ ἀδικῶν, ἀλλὰ τῷ ἀμύνασθαι ἐξισοῦται κατὰ μοχθηρίαν ὁ ἀνταδικῶν. καὶ μὴν εἰ ὁ ἀδικῶν κακῶς ποιεῖ, ὁ ἀντιποιῶν κακῶς οὐδὲν ἧττον ποιεῖ κακῶς, κἂν ἀμύνηται· ὥσπερ γὰρ ⟨ὁ⟩ ἀποδιδοὺς χάριν τῷ προϋπάρξαντι οὐδὲν ἧττον εὖ ποιεῖ κἂν προπεπονθὼς ᾖ, οὕτως ὁ μετατιθεὶς τὴν ἀμοιβὴν εἰς κάκωσιν οὐδὲν ἧττον κακῶς δρᾷ κἂν προπεπονθὼς ᾖ.*

6 *Τί δὲ τοίνυν ἔσται καὶ πέρας τοῦ κακοῦ; εἰ γὰρ ὁ ἀδικηθεὶς ἀμύνεται, ἀεὶ μεταβαίνει τὸ κακὸν ἀπ' ἄλλου πρὸς*

84 *ἡμῶν* Acciaiolus *ἡμῖν* R *οὐ τῷ ἔργῳ. Πονηρῶν νῦν* Hobein fort. *οὐ τῷ τοῦ ἔργου πονηρῷ. Εἶεν·* **87** post *κρείττονα* lac. stat. Acciaiolus **88** *ἀδικηθῇ* Davies[2] Markland (D[1]) *ἀδικῇ* R **88–89** del. Acciaiolus **89** *μοχθηρός ἐστιν* Acciaiolus *μοχθηροσοστη* R **93** *μέλος* Acciaiolus *μέρος* R **94** add. Acciaiolus **98** add. MN ed. pr.

ἄλλον καὶ μεταπηδᾷ καὶ διαδέχεται ἀδικία ἀδικίαν. ᾧ γὰρ δικαίῳ συγχωρεῖς τῷ παθόντι ἐπεξιέναι, τῷ αὐτῷ τούτῳ δικαίῳ ἐπαναχωρεῖ αὖθις ἀπ' ἐκείνου πρὸς τὸν αὐτὸν ἡ τιμωρία· τὸ | γὰρ δίκαιον ἐπ' ἀμφοῖν ἴσον. ὦ Ζεῦ, οἷον καὶ 63v
πεποίηκας· δικαιοσύνην ἐξ ἀδικημάτων. καὶ ποῖ βαδιεῖται τὸ κακόν; καὶ ποῦ στήσεται; οὐκ οἶσθα ὅτι πηγὴν ταύτην ἀέναον κινεῖς πονηρίας καὶ γράφεις νόμον ἀρχέκακον τῇ πάσῃ γῇ; τοῦτο γὰρ ἀμέλει ἐστὶν τὸ τῶν πάλαι κακῶν τοῖς ἀνθρώποις ἡγησάμενον, στόλων βαρβαρικῶν καὶ Ἑλληνικῶν ἐπ' ἀλλήλους περαιουμένων, ἁρπαζόντων καὶ πολεμούντων καὶ ληϊζομένων, προκάλυμμα ποιουμένων τῆς παρούσης ἀδικίας τὴν φθάσασαν. Φοίνικες ἐξ Ἄργους βασιλικὴν κόρην ἄγουσιν, Ἕλληνες ἐκ Κόλχων βαρβαρικὴν παρθένον ἄγουσιν, καὶ αὖθις Φρύγες ἐκ Πελοποννήσου Λακωνικὴν γυναῖκα. ὁρᾷς τὴν διαδοχὴν τῶν κακῶν καὶ τὰς προφάσεις τῶν πολέμων καὶ τὸν πολυπλασιασμὸν τῶν ἀδικημάτων; τοῦτο καὶ τὴν Ἑλλάδα συνέτριψεν αὐτὴν {ἡ} περὶ ἑαυτὴν, δόξα ἀδικίας διαβαίνουσα ἐπὶ τοὺς πλησίον καὶ ἄπαυστοι θυμοὶ καὶ ὀργαὶ ἀθάνατοι καὶ τιμωρίας ἔρως καὶ ἀμαθία δίκης.

Ἀλλ' εἴπερ οἱ ἀδικούμενοι ἠπίσταντο ὅτι τοῖς ἀδικοῦσιν 7
μέγιστον κακὸν ἡ ἀδικία αὐτή, τοῦτ' εἶναι πολέμου μεῖζον καὶ τειχῶν καθαιρέσεως καὶ γῆς δῃώσεως καὶ τυραννίδος

115–118 Hdt. 1.1–4 **124–125** Plato Grg. 469b

104 *διαδέχεται* Reiske *διαδέξεται* R **105** *ἐπεξιέναι* Acciaiolus *ἐπεξεῖναι* R fort. *ἐπεξιέναι* ⟨*τῷ δράσαντι*⟩ **107** *οἷον καὶ* Anon. Lond. *καὶ οἷον* R **111** *ἀμέλει* I p.c. Lascaris *ὀμειλει* (sine acc.) R **115** *φθάσασαν* R p.c. (e *φθίσασαν*) U **119** *πολλαπλασιασμὸν* U **120** del. Reiske (cum *ἑαυτῇ*) **125** *τοῦτ' εἶναι*] *τό τ' εἶναι* ⟨*ἄδικον*⟩ Reiske *τοῦτ' ἔστι* Meiser fort. delenda **126** *καθαιρέσεως* Markland *ἀφαιρέσεως* R

καταστάσεως, οὐκ ἂν ἐμπέπληστο ἡ Ἑλλὰς τοσούτων κακῶν. Ποτίδαιαν Ἀθηναῖοι πολιορκοῦσιν· ἔασον, ὦ Λακεδαιμόνιε· μεταγνώσονταί ποτε· μὴ μιμήσῃ τὸ κακόν, μὴ μεταλάβῃς τοῦ ψόγου. ἐὰν δὲ ἀγαπᾷς μὲν τὴν πρόφασιν καὶ ἐπὶ Πλαταιὰς ἔλθῃς, ἀπόλωλέ σοι Μῆλος νῆσος γείτων, ἀπόλωλεν Αἴγινα νῆσος φίλη, ἀπόλωλεν Σκιώνη πόλις σύμμαχος· μίαν πόλιν λαβὼν πολλὰς πορθήσεις. ὥσπερ | 64r *γὰρ τῶν ἐπὶ χρηματισμῷ παραβαλλομένων ἐν θαλάττῃ οἱ τόκοι μεγάλοι τῶν δανεισμάτων, οὕτω καὶ τῶν ἐπεξιόντων τοῖς θυμοῖς οἱ τόκοι μεγάλοι τῶν συμφορῶν. καὶ πρὸς τὸν Ἀθηναῖον λέγω· Σφακτηρίαν ἔχεις, ἀπόδος τῇ Σπάρτῃ τοὺς ἄνδρας· ἕως εὐτυχεῖς, σωφρόνησον. εἰ δὲ μή, τοὺς μὲν ἄνδρας ἕξεις, τὰς δὲ τριήρεις οὐχ ἕξεις. Λύσανδρος περὶ Ἑλλήσποντον εὐτυχεῖ καὶ ἡ Σπάρτη μεγάλη· ἀλλὰ ἀπέχου Θηβῶν. εἰ δὲ μή, δακρύσεις τὴν ἐν Λεύκτροις τύχην καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ συμφοράν.*

8 *Ὦ δίκης ἀφανοῦς καὶ πλανωμένης. διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης οὐκ Ἀριστοφάνει ὠργίζετο, οὐ Μελήτῳ ἐχαλέπαινεν, οὐκ Ἄνυτον ἐτιμωρεῖτο, ἀλλὰ ἐβόα μέγα· ἐμὲ δὲ Ἄνυτος καὶ Μέλητος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δὲ οὐ δύνανται· οὐ γὰρ θέμις ἀγαθῷ ἀνδρὶ ὑπὸ πονηροῦ βλαβῆναι. αὕτη φωνὴ δίκης, ἣν εἴπερ ἅπαντες ταύτην ἐφθέγγοντο, οὐκ ἂν ἦσαν αἱ τραγῳδίαι, οὐδὲ τὰ ἐπὶ τῇ σκηνῇ δράματα, οὐδὲ ⟨αἱ⟩ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ συμφοραί. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν τοῦ σώματος νοσημάτων χαλεπὰ τὰ ἑρπυ-*

145–147 Plato Apol. 30c

131–132 *νῆσος ⟨συγγενής, ἀπόλωλε Κύθηρα νῆσος⟩ γείτων* Russell **133** *προήσῃ* Markland **135** post *δανεισμάτων* verba *παραβαλλομένων ἐν θαλάττῃ* repet. R, del. man. post. **139** *τριήρεις* U *τρήρεις* R **150** add. Reiske **151–152** *ἑρπυστικά* I *ἑρπηστικά* R

στικά, καὶ δεῖ τούτοις ἐπικουρίας στασίμου ἵνα τὸ περιλειφθὲν σωθῇ, οὕτως ἐπειδὰν ἐμπέσῃ οἴκῳ ἢ πόλει ἀδικίας ἀρχή, στῆσαι δεῖ τὸ κακόν, εἰ μέλλει τὸ περιλειφθὲν σωθήσεσθαι. τοῦτο Πελοπίδας ἐξέτριψεν, τοῦτο Ἡρακλείδας ἠφάνισεν, τοῦτο τὴν Κάδμου οἰκίαν, τοῦτο Πέρσας ἀπώλεσεν, τοῦτο Μακεδόνας, τοῦτο Ἕλληνας.

Ὦ νοσήματος διηνεκοῦς καὶ ἐπὶ πολλὰς περιόδους 9
χρόνων καταλαβόντος τὴν γῆν. ἐπιτολμήσαιμι δ' ἂν ἔγωγε εἰπεῖν ὅτι εἴπερ ἐστὶν ἀδικίας πρὸς ἀδικίαν ὑπερβολή, ὁ τιμωρῶν | τοῦ προϋπάρξαντος ἀδικώτερος. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ 64v
ἀμαθίας ἐπὶ τὸ ἀδικεῖν ἐλθὼν ἔχει τὴν δίκην ἐκ τοῦ ψόγου· ὁ δὲ ἐπεξιών, προσλαβὼν ἐκ τοῦ ὁμοίου τὸ ἄδικον, ἀφήρηκεν ἐκείνου τὸ ἐπίψογον. ὥσπερ γὰρ τῷ μαρίλης ἐμπεπλησμένῳ τὸν συμπλεκέντα ἀνάγκη καὶ αὐτὸν συναισχῦναι τὸ σῶμα, οὕτω καὶ ὅστις ἀδίκῳ ἀνδρὶ συμπλέκεσθαι καὶ συγκυλινδεῖσθαι ἀξιοῖ, ἀνάγκη τοῦτον συναπολαύειν τοῦ κακοῦ καὶ συναναπίμπλασθαι τῆς μαρίλης. ἀθλητῇ μὲν οὖν ἀνδρὸς προσφερομένου ἀθλητοῦ ἐκ τῆς ἴσης ἀγωνίας καὶ φιλοτιμίας ἀποδέχομαι· ὁρῶ γὰρ αὐτοῖς ὁμοίαν μὲν τὴν φύσιν, παραπλησίαν δὲ τὴν μελέτην, ἰσότιμον δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νικᾶν· ὅταν δὲ ἀγαθὸς ἀνὴρ πονηρῷ συμπέσῃ, οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς παλαίστρας προεληλυθὼς ἑκάτερος, οὐδὲ ὑπὸ τῷ αὐτῷ παιδοτρίβῃ ἀσκηθείς, οὐδὲ τὴν αὐτὴν τέχνην ἐκμαθών, οὐδὲ τοῖς αὐτοῖς παλαίσμασιν ἐντεθραμμένος, οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ στεφάνου ἐρῶν οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ κηρύγματος, οἰκτείρω τὴν μάχην, ἄνισος ἡ ἀγωνία.

152 *τούτοις* ed. pr. *τοῦ τῆς* R **154** *στῆσαι* Wakefield *στῆναι* R **164–165** *ἐμπεπλησμένῳ* B Stephanus *ἐμπεπλεγμένῳ* R fort. *ἀναπεπλησμένῳ* (cf. 168 *συναναπίμπλασθαι*) **165** *συμπλάκεντα* U **173** *προεληλυθὼς* Markland *προσεληλυθὼς* R

ἀνάγκη τὸν πονηρὸν κρατεῖν ἀγωνιζόμενον ἐν τοιούτῳ σταδίῳ, οὗ πονηροὶ μὲν θεαταί, ἄδικοι δὲ οἱ ἀθλοθέται· ὁ δὲ ἀγαθὸς ἐν τούτοις ἄτεχνος καὶ ἀμαθὴς καὶ ἄπειρος ἀπιστίας καὶ πανουργίας καὶ ἀπάτης, καὶ τῶν ἄλλων παλαισμάτων ὑφ' ὧν μοχθηρία κρατύνεται καὶ ἰσχυρίζεται, ὥστε καὶ καταγέλαστος ἂν γίγνοιτο ἀντεπιχειρῶν ἀδικεῖν ὁ μὴ πεφυκὼς τὸν ἄδικον καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῷ ἔθει.

10 *Ἀλλὰ διὰ τοῦτο, φαίη ἄν τις, ὁ δίκαιος ἀνὴρ προπηλακίζεται καὶ συκοφαντεῖται καὶ διώκεται, καὶ χρήματα ἀφαιρεῖται καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐμβάλλεται, καὶ φεύγει* 65r *καὶ ἀτιμοῦται καὶ ἀποθνήσκει. τί οὖν, εἰ καὶ οἱ παῖδες νόμους πρὸς ἀλλήλους θέμενοι, καθίσαντες δικαστήριον ἑαυτῶν, ὑπάγοιεν ἄνδρα κατὰ τοὺς αὑτῶν νόμους, κᾆτα, εἰ δόξαι ἀδικεῖν, ψηφίζοιντο αὐτὸν ἄτιμον εἶναι ἐν τῷ τῶν παίδων δήμῳ, δημεύοιεν δὲ αὐτοῦ τὰ παιδικὰ χρήματα, τοὺς ἀστραγάλους καὶ τὰ παίγνια, τί εἰκὸς πρᾶξαι τὸν ἄνδρα ἐκ τοιούτου δικαστηρίου ⟨* * *⟩ αὐταῖς ψήφοις καὶ καταδίκαις αὐταῖς; οὕτω καὶ ὁ Σωκράτης Ἀθηναίων κατεγέλα, ὡς παιδαρίων ψηφιζομένων καὶ κελευόντων ἀποθνήσκειν ἄνδρα θνητόν. καὶ ἄλλος ὅστις ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ δίκαιος καταγελάσεται γέλωτα ἀκραιφνῆ, ὁρῶν τοὺς ἀδίκους ἐπ' αὐτὸν ὡρμημένους σπουδῇ, οἰομένους τι δρᾶν, δρῶντας δὲ οὐδέν· ἀλλὰ καὶ ἀτιμαζόντων ἐκείνων βοήσεται τὸ τοῦ Ἀχιλλέως,*

189–196 Plato Grg. 521e

179 fort. ⟨*οἱ*⟩ *θεαταί* **180** *ἄπειρος* H *ἄπορος* R **184** ⟨*ὑποκρίνεσθαι*⟩ *τὸν ἄδικον* Reiske **191** *αὑτῶν* ed. pr. *αὐτῶν* R **195** lacunam hic statui, desiderans fere ⟨*καταψηφισθέντα; ἆρ' οὐ καταγελάσεται τῶν δικαστῶν*⟩ post *ἄνδρα* ⟨*ἢ οὐ καταγελάσασθαι*⟩ *τοῦ τοιούτου* Markland

φρονέω δὲ τετιμῆσθαι Διὸς αἴσῃ·

καὶ ἀφαιρουμένων τὰ χρήματα προήσεται ὡς παίγνια καὶ ἀστραγάλους ἀφαιρούμενος, καὶ ἀποθανεῖται ὡς ὑπὸ πυρετοῦ καὶ λίθου, οὐδὲν ἀγανακτῶν πρὸς τοὺς ἀποκτειννύντας.

13

Ὅτε οἱ Μῆδοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστρατεύοντο, ἐχρῶντο οἱ 1
Ἀθηναῖοι τῷ θεῷ, τί χρὴ δρᾶν ἐπιόντος αὐτοῖς βαρβαρικοῦ στόλου, ἵππου Μηδικῆς, ἁρμάτων Περσικῶν, ἀσπίδων Αἰγυπτίων· εἵποντο δὲ καὶ σφενδονῆται Κᾶρες καὶ ἀκοντισταὶ Παφλαγόνες καὶ πελτασταὶ Θρᾷκες καὶ ὁπλῖται Μακεδόνες καὶ Θετταλικὸν ἱππικόν· ἐχρῶντο οὖν τῷ θεῷ οἱ Ἀθηναῖοι τί χρὴ δρᾶν ἐπιόντος ταῖς Ἀθήναις τοσούτου | κακοῦ. ὁ δὲ αὐτοῖς χρᾷ φράττεσθαι τὸ ἄστυ ξυλίνῳ τείχει. 65v
Θεμιστοκλῆς λέγει ὅτι οἱ δοκεῖ τὸ ξύλινον τεῖχος αἱ τριήρεις εἶναι. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀναστάντες ἐκ τοῦ ἄστεος ἐς τὸ τεῖχος τοῦ θεοῦ μετῳκίσθησαν. εἰ οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τότε τῷ μὲν θεῷ συμβουλεύεσθαι περὶ τούτων οὐκ ἤθελον, νοῦν δὲ ἔχοντι ἀνδρὶ καὶ δυναμένῳ ἐκλογίζεσθαι καὶ τὴν παροῦσαν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν παρασκευὴν καὶ τὸν μέλλοντα κίνδυνον καὶ τὴν ὑποφαινομένην ἀσφάλειαν, τί εἰκὸς συμβουλεῦσαι ἂν τὸν ἄνδρα τοῦτον

13 tit. *ΙΓ εἰ μαντικῆς οὔσης, ἔστιν τι ἐφ' ἡμῖν* (unc.) in mrg. *ις´* (min.)

203 Il. 9.608

205 *ἀφαιρούμενος* scripsi (vel fort. *ἀφαιρουμένων*) *ἀφαιρουμένους* R **206–207** *ἀποκτιννῦντας* U *ἀποκτιννύντας* Dübner

καταδεέστερον τῆς χρησμῳδίας τοῦ θεοῦ; ἐγὼ μὲν οἶμαι οὐδὲ αἰνίγματος ἂν ἐδεήθη πρὸς αὐτοὺς οὐδὲ τείχους ἀμφισβητησίμου, ἀλλ' εἶπεν ἂν ὧδέ πως· ὦ Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν λίθων καὶ τῶν οἰκοδομημάτων ἐξίστασθε τῷ βαρβάρῳ, αὐτοὶ δὲ πανοικησίᾳ, αὐτοῖς παισὶν καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις, ἴτε ἐπὶ τὴν θάλατταν· ὑποδέξονται δὲ ὑμᾶς τριήρεις ἱκαναὶ καὶ σώζειν φέρουσαι καὶ νικᾶν μαχόμεναι.

2 *Τί δήποτ' οὖν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τὰ μαντεῖα παραγίγνονται, ἀμελήσαντες τῆς παρὰ τοῦ ὁμοίου συμβουλῆς; ἢ διότι γνώμη μὲν ἀνθρώπου ἐπισφαλὲς καὶ ἄπιστον καὶ ἐπίφθονον καὶ κίβδηλον καὶ οὐκ ἀεὶ ὅμοιον καὶ οὐκ ἐν παντὶ εὔστοχον, τὸ δὲ θεῖον κατὰ μὲν τὴν ὑπεροχὴν πιστόν, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν δόκιμον, κατὰ δὲ τὴν πεῖραν εὔστοχον, κατὰ δὲ τὴν τιμὴν ἀνεπίφθονον; θεοῦ δὲ μαντεία καὶ ἀνθρώπου νοῦς – τολμηρὸν μὲν εἰπεῖν, φράσω δὲ ὅμως – χρῆμα συγγενές, καὶ εἴπερ τι ἄλλο ἄλλῳ ὅμοιον, οὐδὲν ἂν εἴη ἐμφερέστερον ἀρετῆς ἀνθρωπίνης γνώμῃ θεοῦ. μὴ τοίνυν ἀπόρει μηθ' ὅντινα τρόπον τὸ αὐτεξούσιον* 66r *τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης χρῆται μαντικῇ, μήθ' ὅπως ἀληθευούσης τῆς μαντικῆς δύναταί τι καὶ ἀνθρώπου γνώμη· περὶ γὰρ ὁμοίου πράγματος σκοπεῖς· τὸ γὰρ αὐτὸ ἐρωτᾷς καὶ ἀπορεῖς καὶ ἀναστρέφεις, ἐξὸν τὸ πᾶν διελέσθαι ὡς δεῖ· οὔτε τὸ θεῖον πάντων εὔστοχον, οὔτε τὸ ἀνθρώπινον πάντων ἄστοχον.*

3 *Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἀνθρωπίνου {νόμου} καὶ αὖθις ῥητέον· τὸ δὲ θεῖον δοκεῖ σοι γινώσκειν πάντα ἑξῆς, καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρά, καὶ τὰ τίμια καὶ τὰ ἄτιμα; φείδομαι τῶν ῥημάτων καὶ αἰδώς με τοῦ θείου ἔχει· σεμνὸν γάρ τι*

21 *ἐξίστασθε* U *ἐξιστάσθαι* R **31** *μαντεία* ed. pr. *μαντεῖα* R **39–40** *ὡς δεῖ*] *ὡδὶ* Hahn ('ita' iam Paccius) **42** del. Markland *νοῦ* Heinsius **44** *καὶ τὰ τίμια* om. R add. R[1mg]

τὸ πάντα εἰδέναι, καὶ ἀριθμὸν ψάμμων καὶ θαλάττης μέτρα, καὶ ξυνιέναι ἀτόπου λέβητος ἑψομένου ἐν Λυδοῖς· καὶ δηλαδὴ πᾶσι τοῖς δεομένοις θεσπίζει ὁ θεὸς † τὸ ἀληθὲς μαθεῖν καὶ συμφέρει, † κἂν μέλλῃ ὁ μαθὼν ἄδικος ὢν πλεονεκτήσειν. δεινῶς τινα πολυπράγμονα ἡγεῖ τὸν θεὸν καὶ περίεργον καὶ εὐήθη, καὶ μηδὲν τῶν ἐν τοῖς κύκλοις ἀγειρόντων διαφέροντα, οἳ δυοῖν ὀβολοῖν τῷ προστυχόντι ἀποθεσπίζουσιν· ἐγὼ δὲ μὴ ὅτι θεὸν ἀλλ' οὐδὲ ἄνδρα ἀγαθὸν ἀξιῶ ἐπιπηδᾶν τῷ ἀληθεῖ· οὐδὲν γὰρ σεμνὸν τὸ τἀληθῆ λέγειν, εἰ μὴ γίγνοιτο ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ μαθόντος. οὕτω καὶ ἰατρὸς νοσοῦντα ἐξαπατᾷ καὶ στρατηγὸς στρατόπεδον καὶ κυβερνήτης ναύτας, καὶ δεινὸν οὐδέν· ἀλλὰ ἤδη καὶ ψεῦδος ὤνησεν ἀνθρώπους καὶ τἀληθὲς ἔβλαψεν.

Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι ἡγεῖ εἶναι τὴν μαντικὴν ἢ νοῦν θεῖον, διαφέροντα τοῦ ἀνθρωπίνου ἀκριβείᾳ καὶ βεβαιότητι, νόμιζε πολεμεῖν λόγον λόγῳ· εἰ δέ ἐστιν οὐδὲν ἀλλοιότερον ἢ ὅσον τὸ ἐξ ἡλίου φῶς τοῦ ἐκ πυρός, φῶς δὲ ἑκάτερον, ἀγάπα μὲν τὸ λαμπρότερον, μὴ ἀτίμαζε δὲ τῇ διαιρέσει τὸ ἀμαυρότερον. ἀλλ' ἡγοῦ τὸ πᾶν τοῦτο ἁρ- 66v
μονίαν τινὰ εἶναι ὀργάνου μουσικοῦ, καὶ τεχνίτην μὲν τὸν θεόν, τὴν δὲ ἁρμονίαν αὐτὴν ἀρξαμένην παρ' αὐτοῦ, δι' ἀέρος ἰοῦσαν καὶ γῆς καὶ θαλάττης καὶ ζῴων καὶ φυτῶν, ἐμπεσοῦσαν μετὰ τοῦτο εἰς πολλὰς καὶ ἀνομοίους φύσεις, συντάττειν τὸν ἐν αὐταῖς πόλεμον· ὡς κορυφαίου

46–47 Hdt. 1.47.3, 1.48.2 **56–57** Plato Resp. 389bc

48–49 *τὸ ἀληθὲς καὶ μαθεῖν συμφέρει* Anon. Lond. ⟨*κἂν*⟩ *μαθεῖν μὴ συμφέρῃ* Russell (*κἂν μὴ συμφέρῃ* iam Markland (D[1])) possis et *καὶ συμφέρει τὸ ἀληθὲς μαθεῖν* **54** *ἀξιῶ* ed. pr. *ἀξίως* R **60** *τοῦ*] *νοῦ* Heinsiana **66** *αὐτὴν*] *ταύτην* Markland **69–70** *κορυφαίου ἁρμονίᾳ* Russell *κορυφαία ἁρμονία* R[p.c.] e *κορυφαί ἁρμονία*

ἁρμονία, ἐμπεσοῦσα εἰς πολυφωνίαν χοροῦ, συντάττει τὸν
4 *ἐν αὐτῇ θόρυβον. τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς θείας τέχνης, ὀνόματι μὲν εἰπεῖν οὐκ ἔχω, εἴσῃ δὲ αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐξ εἰκόνος † ᾗ οἷα δήποτε † ἐθεάσω νεῶν ἐρύσεις ἐκ θαλάττης ἄνω καὶ λίθων ἀγωγὰς ὑπερφυῶν κατὰ μέγεθος παντοδαποῖς ἑλιγμοῖς καὶ ἀναστροφαῖς ὀργάνων· ὧν ἕκαστον πρὸς τὸ πλησίον τὴν ῥώμην νειμάμενον, ἕτερον ἐξ ἑτέρου διαδεχόμενον τὴν ἀγωγήν, κινεῖ τὸ πᾶν· καὶ τὸ μὲν ὅλον ἔχει τὴν αἰτίαν τοῦ ἔργου, συνεπιλαμβάνει δέ τι αὐτῷ καὶ τὰ μέρη. κάλει τοίνυν τεχνίτην μὲν τὸν θεόν, ὄργανα δὲ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἀνθρωπίνους, τέχνην δὲ τὴν μαντικὴν σπῶσαν ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἀγωγὴν τῆς εἱμαρμένης. εἰ δέ σοι καὶ σαφεστέρας εἰκόνος δεῖ, νόει μοι στρατηγὸν μὲν τὸν θεόν, στρατείαν δὲ τὴν ζωήν, ὁπλίτην δὲ τὸν ἄνθρωπον, σύνθημα δὲ τὴν εἱμαρμένην, ὅπλα δὲ τὰς εὐπορίας, πολεμίους δὲ τὰς συμφοράς, σύμμαχον δὲ τὸν λογισμόν, ἀριστείαν δὲ τὴν ἀρετήν, ἧτταν δὲ τὴν μοχθηρίαν, μαντικὴν δὲ τὴν τέχνην αὐτὴν τὴν ἐκ τῆς παρασκευῆς ἐπισταμένην τὸ μέλλον. καὶ γὰρ κυβερνήτης ναῦν ἔχων καὶ εἰδὼς τὰ ὄργανα καὶ τὴν θάλατταν ὁρῶν καὶ αἰσθανόμενος τῶν πνευμάτων, οἶδεν τὸ ἀποβησόμενον· καὶ στρατηγὸς στρατόπεδον ἔχων*
67r *καὶ τὰ ὅπλα εἰδὼς καὶ τῆς παρασκευῆς μεμνημένος καὶ τῶν πολεμίων αἰσθανόμενος, οἶδεν τὸ ἀποβησόμενον· καὶ ἰατρὸς τὸν κάμνοντα ἰδὼν καὶ τῆς τέχνης ξυνεὶς καὶ τῆς νόσου αἰσθανόμενος, οἶδεν τὸ ἀποβησόμενον. ὁρᾷς τὸ πλῆθος τῶν μάντεων, ὡς σαφές, ὡς τεχνικόν, ὡς εὔστοχον;*

73 *τοιᾶσδε· ἤδη ποτὲ* Dübner Reiskium secutus (*οἶμαι· ἤδη ποτὲ*) {*ᾗ*} *οἷα δήποτε* Meiser fort. {*ᾗ*} *εἰ ἤδη ποτὲ* **79** *μέρη* Markland *μερικά* R **80** *μαντικὴν* Markland *θείαν πρόνοιαν* Davies[2] *ἀνθρωπίνην* R **83–84** *σύνθημα* U *σύνθεμα* R **93–94** *τέχνης ... νόσου* ita transposui *νόσου ... τέχνης* R

εἰ μὲν οὖν τὸ ἐφ' ἡμῖν αὐτὸ ἦν καθ' αὐτό, ἀπήλλακτο δὲ εἱμαρμένης, οὐδὲν ἔδει μαντικῆς· εἰ δὲ ἀνακέκραται τὸ ἐφ' ἡμῖν τοῖς ὅλοις, μέρος ὅσον καὶ τοῦτο τῆς εἱμαρμένης, κατὰ μὲν τὸ ἀναγκαῖον ἡ μαντικὴ στήσεται, κατὰ δὲ τὸ † δῆλον ἢ μή, βουλεύσεται. †

Ἤδη δὲ καὶ τοῦ ἀναγκαίου ἡ γνώμη ⟨ * *⟩ μαντικὴ* 5
δηλωτική. πῶς καὶ τίνα τρόπον ἑκατέρα; αὐχμοὺς μὲν καὶ ἀνομβρίας καὶ σεισμοὺς γῆς καὶ πυρὸς ἐκβολὰς καὶ πνευμάτων ἐμβολὰς καὶ ἀέρων μεταβολὰς οὐ θεὸς οἶδεν μόνος, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων ὅσοι δαιμόνιοι· οὕτω καὶ Φερεκύδης σεισμὸν Σαμίοις προεμήνυσεν, καὶ Ἱπποκράτης Θετταλοῖς προσιόντα λοιμόν, καὶ Τιμησίας Κλαζομενίοις ἐκλείποντα ἥλιον, καὶ ἄλλος ἄλλο τι. πῶς δὲ δὴ καὶ θεὸς τῶν ὅσα ἐφ' ἡμῖν καταμαντεύεται;

μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα δαιμόνων ἄτερ,

ὁ θεὸς λέγει·

ἢν γὰρ φυτεύσῃς παῖδ', ἀποκτενεῖ σ' ὁ φύς.

ταῦτα λέγει μέν, ἀλλὰ οἶδεν ἀνδρὶ συμβουλεύων ἀκολάστῳ καὶ ἀκρατεῖ μέθης, καὶ διὰ τοῦτο προλέγει τὴν συμφοράν, ἧς παρέσχεν μὲν τὴν ἀρχὴν ὁ Λάϊος, ἐγνώρισεν δὲ τὴν αἰτίαν ὁ θεός.

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

110–112 Eur. Phoen. 18–19 **117** Hdt. 1.55.3

97 fort. *οὐδὲν ⟨ἂν⟩* **98** *ὅσον*] *ὃν* Acciaiolus **100** *δῆλον ἢ μή*] *ἐφ' ἡμῖν* Russell *⟨ἡ γνώμη⟩ βουλεύσεται* Dübner **101** *⟨ᾗ καὶ ἡ⟩* Reiske malim fere *⟨εἰκαστική, καὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν ἡ⟩ μαντικὴ* B Acciaiolus *μαντικῇ* R **103** *ἐπομβρίας* U **107** *Τιμησίας* Heinsius *Τιμήσιος* R **110** *ἄτερ*] *βίᾳ* Euripidei **112** *εἰ γὰρ τεκνώσεις* Euripidei *παῖδ'* ed. pr. *παῖδα* R *σ'* ed. pr. *σε* R

ὅτι μὲν διαβήσεται οὐ λέγει, τί δὲ πείσεται διαβὰς λέγει. εἰ δὲ ἀπαλλάξεις τῆς συμπλοκῆς καὶ διοικίσεις μαντικὴν θεοῦ καὶ ἀνθρώπου νοῦν, καὶ διέλυσας ἁρμονιῶν τὴν μουσικωτάτην.

6 *Οἶκος οὗτος εἷς θεῶν καὶ ἀνθρώπων, οὐρανὸς καὶ γῆ,* 67v *δυοῖν ἑστίαιν ὀχήματα {τὰ} | ἀθάνατα· ὧν τὸν μὲν νέμονται θεοὶ καὶ θεῶν παῖδες, τὴν δὲ ὑποφῆται θεῶν ἄνθρωποι, οὐ χαμαιεῦναι καθ' Ὅμηρον οὐδὲ ἀνιπτόποδες, ἀλλὰ ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν ὁρῶντες ὀρθῇ ψυχῇ καὶ ἀνηρτημένοι τῇ γνώμῃ πρὸς τὸν Δία. διέλαχον δὲ αὐτῶν τοὺς βίους ἐπιστάται θεοί· γῆν τε γὰρ θεοὶ ἐπιβόσκονται, σώζοντες τὰ τῆς γῆς ἔγγονα, οὐχ ὁρώμενοι, οὐδὲ τοξεύοντες ἢ τιτρωσκόμενοι,*

οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον·

ἄνθρωποι δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορῶντες, ᾗ θέμις ὁρᾶν τὸν τοῦ Διὸς περιλαμπῆ οἶκον, οὐ χρυσοῖς καθ' Ὅμηρον κόσμοις καὶ κόροις δᾷδας μετὰ χεῖρας φέρουσιν λαμπόμενον, ἀλλὰ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ τῶν τούτοις συντεταγμένων ἀκμαίῳ πυρὶ καταφεγγόμενον. στρατὸν ὁρᾷς ἡγεμόνων ἀγαθῶν καὶ θεραπόντων ἀναγκαίων· τοῦτό μοι φύλαττε τὸ σύνθημα, καὶ ὄψει μὲν τὴν μαντικήν, συνήσεις δὲ τὴν ἀρετήν, γνωριεῖς δὲ τὴν ἑκατέρου ἐπιμέλειαν καὶ κοινωνίαν.

125 Il. 16.235 **131** Il. 5.341 **133–135** Od. 7.100–102

119 *διοικίσεις* U^p.c. *διοικήσεις* RU^a.c. fort. *διοικιεῖς* **120** *καὶ*² om. I del. Heinsius **123** *ἑστίαιν* Schenkl *ἑστία ἢ* R *ἑστίαι ἢ* Acciaiolus del. Markland **128** *τε*] *μὲν* Reiske **129** *οὐχ ὁρώμενοι*] *οὐ χολούμενοι* Hahn **134** *κόροις* Davies² *κόραις* R *κούροις* Acciaiolus (quod fort. pro *κόσμοις καὶ κόραις* scribendum) **139** *ἐπιμέλειαν*] *ἐπιμιξίαν* Markland *ὁμιλίαν* Reiske

Πορείαν ὁρᾷς τὸν ἀνθρώπινον βίον, οὐχ ἑδραίαν οὐδὲ 7 *ἠπειρωτικήν, ἀλλὰ νεὼς ὁλκάδος ἐν πελάγει πλατεῖ περαιουμένης· σώζει δὲ αὐτὴν οὐ μόνον κυβερνήτου τέχνη, ἀλλὰ καὶ πνευμάτων καιροὶ καὶ ὑπηρεσία ναυτῶν καὶ εὐκολία ὀργάνων καὶ θαλάττης φύσις. τάττε δέ μοι κατὰ μὲν τὰ ὄργανα καὶ τὰς ὑπηρεσίας τοὺς λογισμοὺς τῆς ψυχῆς, κατὰ δὲ θάλατταν καὶ τὰ πνεύματα τὸ ἄδηλον τῶν ἀνθρωπίνων, κατὰ δὲ τὸ προορατικὸν τῆς κυβερνητικῆς τέχνης τὸ εὔστοχον τῆς μαντικῆς. εἰ δέ σου † ἀντετύχει τῷ λογισμῷ τῆς πολιτείας κράσεις † ἀκούσῃ Πλάτωνος ὡδὶ λέγοντος,*

ὡς θεὸς μὲν πάντα, καὶ μετὰ θεοῦ τύχη καὶ καιρὸς τὰ ἀνθρώπινα κυβερνῶσιν τὰ ξύμπαντα· ἡμερώτερόν γε μὴν 68r *τρίτον ἐπὶ τούτοις προσθεῖναι δεῖν ἕπεσθαι τὴν τέχνην. καιρῷ γὰρ χειμῶνος συλλαβέσθαι κυβερνητικὴν ἢ μή, μέγα πλεονέκτημα ἔγωγ' ἂν θείην.*

Ταῦτά μου τὰ μαντεύματα τὴν ψυχὴν ταράττει, καὶ 8 *οὔτε καθαρῶς εἰς ὑπεροψίαν ἄγει τῆς μαντικῆς, οὔτε καθαρῶς τοῖς λογισμοῖς διαπιστεύει· ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἀμφι-*

151–155 Plato Leg. 709bc

140 *πορείαν* Russell *πολιτείαν* R del. Schenkl *ἑδραίαν* Davies[2] *ἑδραῖον* R **141** *ἠπειρωτικήν* Davies[2] *ἠπειρωτικόν* R *ὁλκάδος ⟨δίκην⟩* Dübner Reiskium secutus **141–142** *περαιουμένης* Davies[2] *περαιούμενος* R *περαιούμενον* B ed. pr. **144** *δέ*] fort. *δή* **148** *ἀντιπίπτει* I[p.c.] (Acciaiolus?) *ἀντιτυπεῖ* Davies[2] *ἀντερείδει* Dübner **149** *τῆς πολιτείας*] fort. *ἡ τοιαύτη κρᾶσις* I[p.c.] (Acciaiolus?) **152** *τἀνθρώπινα διακυβερνῶσι σύμπαντα* Platonici *γε* non habent Platonici **153** *συγχωρῆσαι τούτοις* Platonici *τὴν* non habent Platonici **154** *χειμῶνος* U[p.c.] cum Platonicis *χειμῶνι* R **158** *διαπιστεύειν⟨ἐᾷ⟩* Markland fort. *ἐᾷ πιστεύειν*

βίων ζώων οἱ ὄρνιθες κοινωνοῦσιν τοῦ ἐν ἀέρι δρόμου τοῖς μεταρσίοις ⟨ * *⟩, τοιαύτην ὁρῶ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τὴν διαγωγὴν τοῦ βίου, ἀμφίβιον καὶ κεκραμένην ὁμοῦ ἐξουσίᾳ καὶ ἀνάγκῃ, οἷα γένοιτ' ἂν καὶ δεσμώτῃ ἀνδρὶ ἐξουσία ἑπομένῳ αὐθαιρέτως τοῖς ἄγουσιν· ὥστε ἐγὼ ὑποπτεύω μὲν τὴν ἀνάγκην, ὀνομάσαι δὲ αὐτὴν εὐπόρως οὐκ ἔχω. κἂν γὰρ πεπρωμένην φῶ, ὄνομα λέγω πλανώμενον ἐν ἀνθρώπων δόξαις· τίς γὰρ ἡ πεπρωμένη; ποίας φύσεως; τίνος οὐσίας;*

εἰ μέν τοι θεός ἐσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,

οὐδὲν τῶν δεινῶν σὸν ἔργον, οὐδὲ καθ' εἱμαρμένην αἱ ἀνθρώπιναι συμφοραί· οὐ γὰρ θέμις ἀνάπτειν θεῶν αἰτίαν κακοῦ·

εἰ δέ τίς ἐσσι βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν,

ψεύδεται μὲν ὁ Ἐλπήνωρ λέγων,

ἆσέ με δαίμονος αἶσα κακή·

ψεύδεται δὲ ὁ Ἀγαμέμνων λέγων,

ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι,
ἀλλὰ Ζεὺς καὶ Μοῖρα καὶ ἠεροφοῖτις Ἐρινύς.

9 *Ἔοικεν δὲ καὶ ταυτὶ τὰ ὀνόματα εἶναι μοχθηρίας ἀνθρωπίνης εὔφημοι ἀποστροφαί, ἀναθέντων αὐτῆς τὴν αἰτίαν τῷ δαιμονίῳ καὶ ταῖς Μοίραις καὶ ταῖς Ἐρινύσιν. οἱ*

168 Od. 6.150 **172** Od. 6.153 **174** Od. 11.61 **176–177** Il. 19.86–87

160 ⟨*καὶ τοῖς νηκτοῖς τῆς ἐν ὕδατι διαίτης*⟩ Reiske sed malim fere ⟨*καὶ τῆς ἐπὶ γῆς σιτήσεως τοῖς χερσαίοις*⟩ **168** *τοι* R cum Homericorum parte *τις* ceteri Homerici **172** *ἐσσι* U cum Homericis *ἐστι* R **178** *καὶ* del. Reiske **180** *αἱ* Dübner

δὲ ἐν μὲν ταῖς τραγῳδίαις ἐχέτωσαν χώραν – οὐ νεμεσῶ τοῖς ποιηταῖς τῶν ὀνομάτων – ἐν δὲ τῷ βίου δράματι μήποτε ταῦτα κενά, ἥ τε Ἐρινὺς καὶ ἡ Αἶσα καὶ οἱ δαίμονες καὶ ὅσα ἄλλα διανοίας | ἡμαρτημένης ὀνόματα, ἔνδον 68v *ἐν τῇ ψυχῇ καθειργμένα. ⟨ταῦτα⟩ καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα ἐνοχλεῖ,*

ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν·

ταῦτα καὶ τὸν Ἐλπήνορα εἰς μέθην ἄγει, ταῦτα καὶ τὸν Θυέστην ὠθεῖ ἐπὶ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ γάμον, ταῦτα καὶ τὸν Οἰδίποδα ἐπὶ τὸν τοῦ πατρὸς φόνον, ταῦτα καὶ τὸν συκοφάντην ἐπὶ τὰ δικαστήρια, καὶ τὸν λῃστὴν ἐπὶ τὴν θάλατταν, καὶ τὸν ἀνδροφόνον ἐπὶ τὸ ξίφος, καὶ τὸν ἀκόλαστον ἐφ' ἡδονάς. αὗται πηγαὶ συμφορῶν ἀνθρωπίνων, ἐντεῦθεν ῥεῖ τὸ τῶν κακῶν πλῆθος, ὡς ἀπὸ τῆς Αἴτνης τὸ πῦρ ῥεῖ, ὡς ἐξ Αἰθιοπίας ὁ λοιμὸς ῥεῖ· καὶ τὸ μὲν πῦρ ἐπὶ γῆν ῥεῖ, καὶ ὁ λοιμὸς μέχρι τῶν Ἀθηνῶν προελθὼν ἔστη· οἱ δὲ ὀχετοὶ τῆς μοχθηρίας πολλοὶ καὶ ἀέναοι, καὶ δεόμενοι μαντείων πολλῶν καὶ χρησμῶν μυρίων. τίς ἂν οὖν ἁμάρτοι μαντευόμενος τί τέλος μοχθηρίας, τί τέλος ἀπιστίας, τί τέλος ἀκολασίας; ταῦτα καὶ Σωκράτης προὔλεγεν, οὐχ ὁ Ἀπόλλων μόνον· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἐπῄνει Σωκράτην, ὅτι ἦν ὁμότεχνος αὐτῷ.

187 Il. 1.412 **195–196** Thuc. 2.48.1–2
201–202 Plato Apol. 21a

182 *δράματι* U *ὀράματι* R **183** ⟨*τὰ*⟩ *κενὰ* Dübner (punctu post *μήποτε* posito) *τε* Reiske *δὲ* R **184** *δι' ἀγνοίας* Hobein *δὴ ἀνοίας* Reiske ('per imprudentiam' iam Grotius) *ἡμαρτημένης* Heinsius *εἱμαρμένης* R ⟨*οὐχ*⟩ *εἱμαρμένης* Reiske **185** add. Heinsius **[195]** ⟨*μίαν*⟩ *γῆν* Markland *ἔρρει* Meiser **198** *μαντειῶν* MB ed. pr.

14

1 Πρόδικος μὲν Ἡρακλέα ἄγει ἐν τῷ μύθῳ ἄρτι ἡβάσκοντα καὶ ἀνδριζόμενον ἐπὶ διττὰς ὁδούς, Ἀρετὴν καὶ Ἡδονὴν ἐπιστήσας ἡγεμόνας ἑκατέρᾳ τῇ ὁδῷ, ἡ μὲν αὐτῷ σοβαρὰ τῶν ἡγεμόνων, {ἡ δὲ} εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγγομένη μουσικῶς, βλέμμα πρᾷον, ἀμπεχόνη λιτή, ἡ δὲ δευτέρα θρυπτική, ἐπίχριστος, χλανιδίοις ἐξηνθισμένη, 69r βλέμμα ἰταμόν, βάδισμα | ἄτακτον, φωνὴ ἄμουσος. ταῦτα ὁρᾷ καὶ ὁ Ἡρακλῆς, ἅτε Διὸς παῖς καὶ ἀγαθὸς τὴν φύσιν, καὶ χαίρειν τῇ Ἡδονῇ φράσας ἐπιτρέπει ἑαυτὸν τῇ Ἀρετῇ ἄγειν. φέρε καὶ ἡμεῖς πλάττωμεν μῦθον, διττὰς ὁδοὺς καὶ ἄνδρα ἀγαθὸν καὶ ἡγεμόνας ταῖν ὁδοῖν, ἀντὶ μὲν τῆς Ἀρετῆς τὸν φίλον, ἀντὶ δὲ τῆς Ἡδονῆς τὸν κόλακα. οὐκοῦν καὶ τούτω διαφέρετον σχήματι καὶ βλέμματι καὶ ἀμπεχόνῃ καὶ φωνῇ καὶ βαδίσματι· ὁ μὲν ὡς ἥδιστος ἰδεῖν ὤν, ὁ δὲ ὡς ἀληθέστατος· καὶ ὁ μὲν σεσηρώς, ὀρέγων δεξιάν, παρακαλείτω τὸν ἄνδρα ἕπεσθαι αὐτῷ ἐπαινῶν καὶ κυδαίνων καὶ ἀντιβολῶν καὶ δεόμενος καὶ διηγούμενος ἐκτόπους τινὰς ἡδονάς, ᾗ λαβὼν αὐτὸν ἄξει, λειμῶνας ἀνθοῦντας καὶ ποταμοὺς ῥέοντας καὶ ὄρνιθας ᾄδοντας καὶ αὔρας προσηνεῖς καὶ δένδρα ἀμφιλαφῆ καὶ λείας ὁδοὺς καὶ δρόμους εὐπετεῖς καὶ κήπους εὐθαλεῖς,

14 tit. *ΙΔ τίσιν χωριστέον τὸν κόλακα τοῦ φίλου* (unc.) in mrg. *ιζʹ* (min.)

2–11 Xen. Mem. 2.1.21ff.

2 *μὲν*] *τὸν* Markland **5** *σοβαρὰ*] *προτέρα* Meiser del. Boissonade[1] p. 509 *ἅτε* Markland **7** *λιτή* Davies[2] *ἀνέτη* R *ἐπίχριστος* U *ἐπίχρηστος* R **9** *ταύτας* Markland *ὁρᾷ καὶ*] *καὶ ὁρᾷ* (vel. del. *καὶ*) Markland **18** *κυδαίνων* D'Orville p. 228 Reiske *κυλινδαίνων* R **19** *ᾗ* Davies[2] *ἢ* R *εἰ* Reiske

*ὄγχνας ἐπ' ὄγχναις καὶ μῆλα ἐπὶ μήλοις καὶ σταφυλὴν
σταφυλῇ ἐπιφυομένην· ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἡγεμόνων λέγει
μὲν ὀλίγα, τὰ δὲ ἀληθῆ αὐτά, ὅτι πολλὴ μὲν τῆς ὁδοῦ ἡ
τραχεῖα, ὀλίγη δὲ ⟨ἡ⟩ εὐπετής, καὶ χρὴ τὸν ἀγαθὸν ὁδοι-
πόρον ἥκειν παρεσκευασμένον, ἵνα δεῖ πόνου μοχθήσοντα,
τὴν δὲ ῥᾳστώνην ἐκ περιουσίας ληψόμενον.*

Ταῦτά τοι λεγόντων ποτέρῳ πείσεται καὶ ποτέραν ἄπει- 2
*σιν; ἀποκρινώμεθα τῷ ποιητῇ τοῦ μύθου ὅτι εἰ μὲν Ἀσσύ-
ριός τις οὗτος εἴη, κακοδαίμων ἀνήρ, ἢ Φοῖνιξ Στράτων ἢ
Νικοκλῆς ὁ Κύπριος ἢ ὁ Συβαρίτης ἐκεῖνος, τὸν μὲν καὶ
μισήσει τῶν ἡγεμόνων καὶ ἡγήσεταί τινα εἶναι ἄξεινον καὶ
ἀηδῆ καὶ ἄμουσον, τὸν δὲ ἕτερον χαρίεντα καὶ προσηνῆ
καὶ φιλάνθρωπον δεινῶς. ἀγέτω δὴ λαβὼν τὸν ἄνδρα
τοῦτον ὁ καλὸς ἡγεμών· οὐκοῦν ἄξει τελευτῶν ἢ ἐπὶ πῦρ,
ὡς | τὸν Ἀσσύριον, ἢ ἐπὶ πενίαν, ὡς τὸν Φοίνικα, ἢ ἐπὶ* 69v
*δεσμά, ὡς τὸν Κύπριον, ἢ ἐπί τι ἄλλο διὰ ψευδοῦς ἡδονῆς
ἀληθὲς κακόν. εἰ δὲ εἴη ἀνὴρ κατὰ τὸν Ἡρακλέα, αἱρήσε-
ται τὸν ἀληθῆ τῶν ἡγεμόνων, τὸν φίλον, ὥσπερ ἐκεῖνος
τὴν Ἀρετήν.*

Καὶ ὁ μὲν μῦθος ὡδὶ τελευτᾷ· μεταλαβὼν δὲ ὁ λόγος 3
*πρὸς αὑτὸν σκοπείτω ⟨τῷ⟩ ἄν τις διακρίναι τὸν κόλακα
τοῦ φίλου. τὸν μὲν γὰρ χρυσὸν βασανίζει λίθος προστριβό-
μενον αὐτῇ· φιλίας δὲ δὴ καὶ κολακείας τίς ἔσται βά-
σανος; ἆρα τὸ ἐξ ἑκατέρου τέλος; ἀλλ' εἰ ἀναμενοῦμεν τὸ
τέλος, {ἀλλ} ἡ βλάβη φθήσεται τὴν γνῶσιν· δεῖ δὲ κρῖναι
πρὶν ἄρξασθαι χρῆσθαι· ἐὰν δὲ ὑστερῇ τῆς χρήσεως ἡ κρί-*

23–24 Od. 7.120–121

24 *λέγοι* Meiser *λεγέτω* Dukas **26** addidi **29** *ποτέραν* Meiser *ποίαν* R **31** ⟨*ὁ*⟩ *Φοῖνιξ* Markland **43** add. ed. pr. **47** delevi *ἀλλ' ἡ* Reiske

σις, ὁ χρήσασθαι φθάσας καὶ μεταγνοὺς εἰς οὐδὲν δέον τὴν κρίσιν κατατίθεται. βούλει τοίνυν ἡδονῇ καὶ λύπῃ κρινοῦμεν τὸν φίλον καὶ τὸν κόλακα; καὶ μὴν καὶ ὁ κόλαξ ὑπερβολὴν λαβὼν ἀνιαρότατον καὶ ἐπαχθέστατον, καὶ ὁ φίλος ἥδιστον εὐτυχίαν προσλαβών. μήποτε οὖν βλάβῃ καὶ ὠφελείᾳ τοὺς ἄνδρας κριτέον. ἀμφισβητήσιμον καὶ τοῦτο λέγεις. ὁ μὲν γὰρ κόλαξ κἂν βλάψῃ, ἢ εἰς χρήματα ἐζημίωσεν ἢ εἰς ἡδονὴν ἐξέχεεν· ὧν τὸ μὲν εἰς χρήματα κουφότατον, τὸ δὲ εἰς ἡδονὴν τερπνότατον· διὰ δὲ φιλίας πολλοὶ ἤδη καὶ φυγῆς ἐκοινώνησαν καὶ ἀτιμίας συναπέλαυσαν καὶ θανάτῳ περιέπεσον.

4 *Τῷ οὖν διακρινοῦμεν τὸν κόλακα τοῦ φίλου, ⟨εἰ⟩ μήτε τῷ τέλει μήτε ἡδονῇ μήτε βλάβῃ; φέρε χωρὶς ἑκάτερον θεασώμεθα. ἆρά γε ὁ πρὸς ἡδονὴν ὁμιλῶν φίλος; καὶ πάνυ εἰκός· καὶ μὴν εἰ ἐχθρὸς ὁ λύπης παρασκευαστικός, φίλος ἂν εἴη ὁ ἡδονῆς παρασκευαστικώτατος. τὸ δὲ οὐχ* 70r *οὕτως ἔχει· καὶ γὰρ ἰατρῶν ὁ φιλάνθρωπος λυπηρότατος, καὶ στρατηγῶν ὁ ἀκριβέστατος, καὶ κυβερνητῶν ὁ ἀσφαλέστατος. φιλοῦσιν δέ που καὶ παῖδας πατέρες καὶ διδάσκαλοι μαθητάς· καὶ τί ἂν εἴη ἀνιαρότερον ἢ παιδὶ πατὴρ καὶ μαθητῇ διδάσκαλος; ἐπεὶ καὶ Ὀδυσσεὺς ἐφίλει δήπου τοὺς ἑαυτοῦ ἑταίρους, ὃς πολλὰ καὶ δεινὰ ἀνέτλη*

ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων·

ἀλλ' ἐντυχὼν ἀνδρῶν γένει ἀκολάστῳ καὶ φιληδόνῳ, οἳ διῆγον καθάπερ τὰ θρέμματα,

λωτὸν ἐρεπτόμενοι μελιηδέα

71 Od. 1.5 **72ff.** Od. 9.83ff. **74** Od. 9.94, 9.97

51 *κρίνωμεν* ed. pr. **53** *εὐψυχίαν* Reiske **60** add. I **65** *φιλανθρωπότατος* ed. pr. ('humanissimus' iam Paccius) **70** *ὅς* I[p.c.] (Acciaiolus?) *ὡς* R

– οὕτω γάρ που τὴν ἡδονὴν ὀνομάζει Ὅμηρος – ἀναμιχθέντας αὐτῷ τοὺς ἑταίρους τῇ τούτων τρυφῇ καὶ γευσαμένους τῆς ἀτοπίας τοῦ λωτοῦ, ἄκοντας καὶ δακρύοντας λαβὼν ἐπὶ ναῦν ἄγει. ἀλλ' οὐχ ὁ Εὐρύμαχος τοῖς μνηστῆρσι τοιοῦτος, ἀλλὰ τοῦ ἑτέρου γένους τοῦ κολακευτικοῦ, οἷου σιάλους σῦς ἢ αἶγας εὐτραφεῖς συγκατακόπτειν αὐτοῖς καὶ τοῦ οἴνου ἄδην συνεκροφεῖν, καὶ συγκυλινδεῖσθαι ἐᾶν τῆς νυκτὸς θεραπαινιδίοις καὶ κείρειν οἶκον ἀνδρὸς βασιλέως καὶ διεπιβουλεύειν τῷ γάμῳ.

Βούλει δὴ συνελὼν τὸν μὲν κόλακα κατὰ τὴν μοχθηρίαν 5
τάξαι, τὸν δὲ φίλον κατὰ τὴν ἀρετήν, λύπην δὲ καὶ ἡδονὴν χαίρειν ἐᾶν; οὔτε γὰρ τὸ φιλεῖν ἡδονῆς ἀτυχὲς οὔτε τὸ κολακεύειν λύπης ἄμοιρον, ἀλλ' ἑκάτερον ἐν ἑκατέρῳ φύρεται, καὶ ἡδονὴ ἐν φιλίᾳ καὶ λύπη ἐν κολακείαις· ἐπεὶ καὶ αἱ μητέρες καὶ αἱ τιτθαὶ φιλοῦσιν τὰ βρέφη καὶ πρὸς ἡδονὴν αὐτὰ θεραπεύουσιν, καὶ οὐκ ἀφαιρήσεις αὐτῶν τὸ φιλεῖν διὰ τὴν ἡδονήν. ὁ Ἀγαμέμνων τῷ Μενελάῳ παραινεῖ,

πάντας κυδαίνειν, μηδὲ μεγαλίζεο θυμῷ·

ἢ οἴει κολακείαν αὐτῷ ὑποτίθεται; ὁ Ὀδυσσεύς, ἐκνηξάμενος τῆς θαλάττης εἰς τὴν Φαιάκων | γῆν, γυμνὸς διανα- 70v
στὰς ἐκ τῆς εὐνῆς, ἐντυχὼν παιζούσαις κόραις, τὴν βασιλίδα γνωρίσας, Ἀρτέμιδι εἰκάζει αὐτὴν καὶ αὖθις φυτῷ καλῷ, καὶ οὐδεὶς ἂν διὰ ταῦτα κόλακα εἴποι τὸν Ὀδυσ-

78–83 Od. 4.628–629, 15.16–18, 14.81, 14.105, 16.108–110, 18.325, 22.37 **93** Il. 10.69 **94–98** Od. 6.127ff., 6.149–169

76 *αὐτῷ*] *ἰδὼν* Dübner **83** *δὴ ἐπιβουλεύειν* ed. pr. **85** *τάξαι* U *τάξε* R **88** *ἡδονὴ* U *ἡδονῇ* R **93** *κυδαίνων* Homerici **94** *ἢ* ed. pr. *ἡ* R *αὐτῷ* U *αὐτῷ* R

σέα. προθέσει γὰρ καὶ χρείᾳ καὶ διαθέσει ψυχῆς ὁ κόλαξ διακρίνεται τοῦ φίλου. καὶ γὰρ ὁ ἀριστεὺς ὅπλοις χρῆται καὶ ὁ μισθοφόρος, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν εἰκάζει τὰ ἔργα κατὰ τὴν χειρουργίαν, ἀλλὰ χωρίζει τὴν ἑκατέρου χρείαν κατὰ τὴν πρόθεσιν· ὁ μὲν γὰρ διασωστικὸς διὰ τὴν φιλίαν, ὁ δὲ μισθαρνικὸς τῶν βουλομένων· καὶ ὁ μὲν αὐθαίρετος, ὁ δὲ ὤνιος· καὶ ὁ μὲν τοῖς ἐνσπόνδοις πιστός, ὁ δὲ καὶ τοῖς φίλοις ἄπιστος.

6 Ταύτῃ νόμιζε καὶ τὸν κόλακα διαφέρειν τοῦ φίλου, καὶ συμπίπτειν μὲν ἑκάτερον ἑκατέρῳ πολλάκις εἰς τὰς αὐτὰς πράξεις καὶ τὰς ὁμιλίας, διαφέρειν δὲ ἑκάτερον ἑκατέρου τῇ χρείᾳ καὶ τῷ τέλει καὶ τῇ διαθέσει τῆς ψυχῆς. ὁ μὲν γὰρ φίλος τὸ φαινόμενον αὐτῷ ἀγαθὸν εἰς κοινὸν καταθέμενος τῷ φίλῳ, ἐάν τε λυπηρὸν τοῦτο ᾖ ἐάν τε ἡδύ, συναπολαύει αὐτῷ ἐκ τῆς ἴσης· ὁ δὲ κόλαξ ἐπακολουθῶν τῇ αὐτοῦ ὀρέξει οἰκονομεῖ τὴν ὁμιλίαν πρὸς τὸ ἴδιον πλεονέκτημα· καὶ ὁ μὲν φίλος ὀρέγεται τοῦ ἴσου, ὁ δὲ κόλαξ τοῦ ἰδίου· καὶ ὁ μὲν ἰσοτιμίας κατὰ τὴν ἀρετήν, ὁ δὲ πλεονεξίας κατὰ τὴν ἡδονήν· καὶ ὁ μὲν ἰσηγορίας κατὰ τὴν ὁμιλίαν, ὁ δὲ ταπεινότητος κατὰ τὴν θεραπείαν· ὁ μὲν ἀληθείας ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὁ δὲ ἀπάτης· καὶ ὁ μὲν ὠφελείας τῆς εἰς τὸ μέλλον, ὁ δὲ χάριτος τῆς ἐν τῷ παρόντι· ὁ μὲν δεῖται μνήμης ὧν ἔπραξεν, ὁ δὲ λήθης ὧν ἐπανούργησεν· ὁ μὲν ὡς κοινῶν κήδεται, ὁ δὲ ὡς ἀλλότρια λυμαίνεται· ὁ μὲν φίλος καὶ εὐτυχίας κοινωνὸς κουφότατος, καὶ συμφο-
71r ρῶν | κοινωνὸς ἰσότατος· ὁ δὲ κόλαξ εὐτυχίας μὲν κοινωνὸς ἀπληστότατος, ἐν δὲ ταῖς συμφοραῖς ἀμικτότατος. φιλία μὲν ἐπαινετόν, κολακεία δὲ ἐπονείδιστον· φιλία γὰρ ἑκατέρου πρὸς ἑκάτερον ἴσην ἔχει τὴν ἀντίδοσιν, ἡ δὲ

112–113 συναπολαύει U συναπολλαύει R[p.c.] e συναπολλύει
119 ὠφελείας U ὠφελίας R   121 ⟨εὖ⟩ ἔπραξεν Markland

κολακεία χωλεύει· ὁ γάρ του ἐνδεὴς θεραπεύων τὸν ἔχοντα κατὰ τὴν χρείαν, καθόσον οὐκ ἀντιθεραπεύεται ἐλέγχει τὸ ἄνισον. ὁ φίλος λανθάνων δυστυχεῖ, ὁ κόλαξ μὴ λανθάνων. φιλία βασανιζομένη κρατύνεται, κολακεία ἐλεγχομένη θραύεται· φιλία χρόνῳ αὔξεται, κολακεία χρόνῳ ἐλέγχεται· φιλία χρείας ἀδεής, κολακεία χρείας ἐνδεής.

Εἰ δέ ἐστιν καὶ ἀνθρώποις πρὸς θεοὺς ἐπιμιξία, ὁ μὲν εὐσεβὴς φίλος θεῷ, ὁ δὲ δεισιδαίμων κόλαξ θεοῦ· καὶ μακάριος ⟨ὁ⟩ εὐσεβὴς {φίλος θεοῦ}, δυστυχὴς δὲ ὁ δεισιδαίμων. ὅνπερ οὖν τρόπον ὁ μὲν θαρσῶν τῇ ἀρετῇ πρόσεισιν 7 *τοῖς θεοῖς ἄνευ δέους, ὁ δὲ ταπεινὸς διὰ μοχθηρίαν μετὰ πολλοῦ δέους, δύσελπις καὶ δεδιὼς τοὺς θεοὺς ὥσπερ τοὺς τυράννους, τοῦτον οἶμαι τὸν τρόπον καὶ πρὸς ἀνθρώπους εὔελπι μὲν καὶ θαρσαλέον ἡ φιλία, δύσελπι δὲ καὶ ἐπτηχὸς ἡ κολακεία. τυράννῳ οὐδεὶς φίλος, βασιλεῖ δὲ οὐδεὶς κόλαξ· βασιλεία δὲ τυραννίδος θειότερον.*

Εἰ δέ ἐστιν ἡ φιλία ἰσότης τρόπου, τὸ δὲ μοχθηρὸν οὔτε αὐτὸ αὑτῷ οὔτε τῷ χρηστῷ ἴσον, ὁ μὲν ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ φίλος, ἴσος γάρ· ὁ δὲ κόλαξ τοῦ μὲν ἀγαθοῦ πῶς ἂν εἴη κόλαξ; – οὐ γὰρ ἂν λάθοι – τοῦ δὲ μοχθηροῦ κόλαξ ὤν, εἰ μὲν εἴη ἴσος ἐκείνῳ, οὐκ ἂν εἴη κόλαξ – οὐ γὰρ ἀνέχεται κολακεία ἰσηγορίας – εἰ δὲ οὐκ εἴη ἴσος, οὐκ ἂν εἴη φίλος.

Ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτειῶν ἡ μὲν ἀριστοκρατία φιλίας μεστή, δημοκρατία δὲ κολακείας ἀνάπλεως· κρείττων δὲ ἀριστοκρατία δημοκρατίας. οὐδεὶς ἐν Λακεδαίμονι Κλέων ἦν, 71v *οὐδὲ Ὑπέρβολος, κόλακες πονηροὶ τρυφῶντος δήμου. ἀλλὰ*

133 *ἐλαττοῦται* Reiske **137** add. Markland fort. ⟨*μὲν ὁ*⟩ del. Davies[2] **140** *δεδιὼς* U *δεδειὼς* R **142** *εὔελπι* U *εὔελπις* R *δύσελπι* U *δύσελπις* R

Καλλίαν μὲν ἐν Διονυσίοις ἐκωμῴδει Εὔπολις, ἰδιώτην ἄνδρα ἐν συμποσίοις κολακευόμενον, ὅπου τῆς κολακείας τὸ ἆθλον ἦν κύλικες καὶ ἑταῖραι καὶ ἄλλαι ταπειναὶ καὶ ἀνδραποδώδεις ἡδοναί· τὸν δὲ δῆμον αὐτόν, τὸν τῆς Εὐπόλιδος στωμυλίας θεατήν, ποῦ τις ἐλθὼν κωμῳδήσει – ἐν ποίῳ θεάτρῳ; ποίοις Διονυσίοις; – καὶ τοὺς πολλοὺς ἐλείνους κόλακας, οἷς τὰ ἆθλα ἦν οὐ ταπεινὰ οὐδὲ μέχρι γαστρὸς καὶ ἀφροδισίων ἥκοντα, ἀλλὰ αἱ τῆς Ἑλλάδος συμφοραί; εἰ δὲ ἤθελον Ἀθηναῖοι παρωσάμενοι τοὺς κόλακας πείθεσθαι Περικλεῖ καὶ Νικίᾳ, εἶχον ἂν δημαγωγοὺς ἀντὶ κολάκων φίλους.

8 Ἂν δὲ ἐπὶ τὰς μοναρχίας ἔλθῃς, κολακεύει καὶ Ξέρξην Μαρδόνιος, βάρβαρος βάρβαρον, ἀνόητος ἀνόητον, δειλὸς οἰκέτης δεσπότην τρυφῶντα· τὰ δὲ τῆς κολακείας τέλη, ἀνίσταται ἡ Ἀσία, μαστιγοῦται ἡ θάλαττα, Ἑλλήσποντος ζεύγνυται, Ἄθως ὀρύττεται· τέλος δὲ τῆς σπουδῆς ἧττα καὶ φυγὴ καὶ θάνατος αὐτοῦ κόλακος. κολακεύουσιν καὶ Ἀλέξανδρον Μακεδόνες· τῆς δὲ κολακείας τὰ ἔργα ἀναξυρίδες Περσικαὶ καὶ προσκυνήσεις βαρβαρικαὶ καὶ λήθη τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Φιλίππου καὶ τῆς Ἀργεάδων ἑστίας. τὰς δὲ τυραννίδας τί χρὴ λέγειν; ὅπου γὰρ δέος καὶ ἐξουσία δεσποτικὴ τὸ ἀρχόμενον ἄγχει, ἀνάγκη δεῦρο κολακείαν μὲν ἀνθεῖν, φιλίαν δὲ κατορωρύχθαι.

Ἔστιν καὶ ἐν ἐπιτηδεύμασιν καὶ τέχναις κολακείας ἰδεῖν, ὁμοίας μὲν ταῖς τέχναις κατὰ τὸ σχῆμα, ἀνομοίους

156 Eupolis *Κόλακες* (frr. 156–190 K–A) **167–169** Hdt. 7.9 **179–181** Plato Grg. 464b–465a

160 *ποῖ* Reiske **172** *αὐτοῦ* ⟨*τοῦ*⟩ Markland **175** *Ἡρακλέους* I p.c. *Ἡρακλέως* R **176** *τυραννίδας* R p.c. (e *τυρανίδας*) U **177** *δεσποτικὴ* U x I *δεσποτικὸν* R **180** *ὁμοίας* Davies[2] *ὁμοίους* R

δὲ κατὰ τὰ ἔργα. ἐκολάκευσεν ἀνθρώπους | καὶ μουσικὴ 72r
νόθος, ὅτε Δωριεῖς τὴν πάτριον ἐκείνην καὶ ὄρειον μουσικὴν καταλιπόντες, ἣν ἐπ' ἀγέλαις καὶ ποίμναις εἶχον, αὐλημάτων καὶ ὀρχημάτων ἐρασταὶ γενόμενοι ἐνόθευσαν ὁμοῦ τῇ μουσικῇ καὶ τὴν ἀρετήν. ἐκολάκευσεν ἀνθρώπους καὶ ἰατρικὴ νόθος, ὅτε τὴν Ἀσκληπιοῦ καὶ τὴν Ἀσκληπιαδῶν ἴασιν καταλιπόντες οὐδὲν διαφέρουσαν ἀπέφηναν τὴν τέχνην ὀψοποιϊκῆς, πονηρὰν κόλακα πονηρῶν σωμάτων. κολακεύει καὶ συκοφάντης ῥήτορα, λόγον λόγῳ ἐπανιστὰς καὶ ἐπιτειχίζων τὸ ἄδικον τῷ δικαίῳ καὶ τὸ αἰσχρὸν τῷ καλῷ. κολακεύει καὶ σοφιστὴς φιλόσοφον· οὗτος μὲν κολάκων ἀκριβέστατος.

15

Χαλεπὸν εὑρεῖν ἀκριβῆ βίον, ὥσπερ ἄνδρα· ἀλλὰ παντὶ 1
ἀνακέκραται ἔνδειά τις πρὸς τὸ ἄκρως καλόν, καὶ πλεονεκτεῖ ἕτερος ἑτέρου, ὅτῳ ἂν ἐλάττω τὰ ἐνδέοντα ᾖ. καὶ ἴδοις ἂν τὸν μὲν γεωργικὸν μακαρίζοντα τοὺς ἀστικούς, ὡς συνόντας βίῳ χαρίεντι καὶ ἀνθηρῷ, τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν δικαστηρίων, καὶ τοὺς πάνυ ἐν αὐτοῖς

15 tit. *ΙΕ τίς ἀμείνων βίος· ὁ πρακτικός, ἢ ὁ θεωρητικός; ὅτι ὁ πρακτικός* (unc.) in mrg. *ιη'* (min.)

189–192 Plato Grg. 465 bc

183 *ἣν* Markland post Stephanum *ἦσαν* R *εἶχον* Markland (cf. 37.76–77) *ἤχων* R **186** *τὴν*[2]] *τῶν* Markland (sed cf. 17.101) **191** *μὴν* Meiser **192** finem orationis mutilum esse iudic. Reiske (vel *δὲ* pro *μὲν* scribendum)
2 ⟨*καὶ*⟩ *ἄνδρα* Acciaiolus **4** *ὅσῳ* Markland

εὐδοκίμους, ὀδυρομένους τὰ αὑτῶν καὶ εὐχομένους ἐπὶ σκαπάνῃ βιῶναι καὶ γηδίῳ σμικρῷ· ἀκούσῃ δὲ τοῦ μὲν στρατιωτικοῦ τὸν εἰρηνικὸν εὐδαιμονίζοντος, τοῦ δὲ ἐν εἰρήνῃ τὸν στρατιωτικὸν τεθηπότος. καὶ ⟨εἴ⟩ τις θεῶν, ὥσπερ ἐν δράματι ὑποκριτάς, ἀποδύσας ἕκαστον τοῦ
72v παρόντος βίου καὶ σχήματος μεταμφιέσει τὰ τοῦ πλησίον, αὖθις αὖ οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ποθήσουσι μὲν τὰ πρότερα, ὀδυροῦνται δὲ τὰ παρόντα. οὕτω δυσάρεστόν τί ἐστιν ὁ ἄνθρωπος κομιδῇ καὶ φιλαίτιον καὶ δεινῶς δύσκολον, καὶ οὐδὲν τὰ αὑτοῦ ἀσπάζεται.

2 Καὶ τὰς μὲν τῶν πολλῶν ὀρέξεις τε καὶ δυσαρεστήσεις τί χρὴ σκοπεῖν; οὐ μᾶλλον ἢ τὰς τῶν θρεμμάτων. τοὺς δὲ ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ πάνυ ἄν τις ἢ μέμψαιτο ἢ οἰκτείραι, οἳ κομῶντες ἐπὶ φρονήσει καὶ τέχνῃ βίου καὶ ἐπιστήμῃ λόγου οὔπω γε νῦν παύονται στασιάζοντες πρὸς αὑτοὺς καὶ πρὸς ἄλλους καὶ ἀμφισβητοῦντες ποίῳ σχήματι βίου φέροντες αὑτοὺς ἐγχειριοῦσιν, ἀλλὰ ἀτεχνῶς ἐοίκασιν κυβερνήταις παρεσκευασμένοις μὲν πρὸς πλοῦν καλῶς, μεγέθει ὁλκάδος καὶ κατασκευῇ ὑγιεῖ καὶ πλήθει ὀργάνων καὶ ὑπηρεσίας ἀκριβείᾳ καὶ τέχνης ἀσφαλείᾳ καὶ ἕρματος συμμετρίᾳ, ἐν δὲ τῇ τοῦ πλοῦ χρείᾳ πλανωμένοις καὶ ἀποροῦσιν πῇ τράπωνται, πολλῶν μὲν ὑποφαινομένων λιμένων, πάντων δὲ ἀπιστουμένων. τοὺς μὲν ἄλλους ἐῶμεν χαίρειν αὐτοῖς βίοις, τὸν μὲν ἐν ἡδονῇ τηκόμενον, τὸν δ' ἐν γῇ πονούμενον, τὸν δὲ ἐν θαλάττῃ πλανώμενον, τὸν δὲ ἐν ὅπλοις μισθοφοροῦντα, τὸν δὲ ἐν ἐκκλησίαις βοῶντα, τὸν δὲ ἐν δικαστηρίοις φυρόμενον· ὥσπερ δὲ ἐν ἀγῶνι σωμάτων οἱ μὲν ἀσθενεῖς καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ἐπιτολμήσαντες τῇ τοῦ νικᾶν

11 add. ed. pr. *κἂν* I[x] **17** *οὐδεὶς* Davies[2] **24** *αὑτοὺς* ed. pr. *αὐτοὺς* R *ἑαυτοὺς* U *ἐγχειριοῦσι* U *ἐγχειροῦσι* R **25** *καλῶς* Reiske *καλῷ* R **30** *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ U

ἐλπίδι ταχὺ ἀπεῖπον, οἱ δὲ ἐφάμιλλοι ἀρετῇ μένουσιν καὶ καρτεροῦσιν καὶ διαγωνίζονται περὶ τῆς νίκης, οὕτω κἀν τῇ τῶν βίων ἀγωνίᾳ οἱ μὲν ἄλλοι ἡμῖν ἐκκηρυχθέντες τε καὶ ἀπαγορεύσαντες οἰχέσθωσαν, † οἱ δὲ θεωρητικοῖς † ἐφαμίλλω ὄντε καὶ ἀμφισβητησίμω δεῦρο ἰόντων ἀγωνιουμένω 73r *τὰ νῦν τῷ λόγῳ. πότερος τοίνυν πρότερος ἡμῖν τοῖς δικασταῖς τὰ αὑτοῦ δίεισιν; ἐγὼ μὲν οἶμαι ὅτι ὁ πρακτικός· θαρσαλέος γὰρ καὶ ἰτητικώτερος καὶ ἐθὰς ὁμιλεῖν τοῖς πολλοῖς· λέγει δὲ ὧδε.*

Εἴ τις ἡμᾶς παριόντας εἰς τὸν βίον ὥσπερ ἄρχων 3 *πόλεως ἢ οἰκιστὴς οὐκ εἴα βαδίζειν εἴσω πυλῶν, πρὶν πυθέσθαι τί ἑκάστῳ ἔργον καὶ τίνα ἕκαστος ἥκει χρείαν εἰς κοινὸν φέρων τῇ πόλει, οἶμαι ἂν εἰπεῖν τὸν μὲν οἰκοδόμον ὅτι λίθους ἐν τάξει διὰ τέχνης ἁρμόσας, πρός τε χειμῶνα καὶ θάλπος ἀποχρῶντα μηχανήσεται τοῖς οἰκοῦσιν ἐρύματα· τὸν δὲ ὑφάντην ὅτι μίτοις καὶ στημονίοις συνυφῆ ἐσθήματα ἐργασάμενος, σκέπην ὁμοῦ ποριεῖ καὶ εὐσχημοσύνην τοῖς σώμασιν· τέκτων δὲ ἄροτρον φήσει ἢ σκίμποδα ἤ τι ἄλλο τῶν ὅσα ἡ τέχνη παρέχει ξυνεισφέρειν, καὶ ὁ χαλκεὺς ὅσα χαλκοῦ ἢ σιδήρου δεῖσθαι πολεμιστήριά τε καὶ εἰρηναῖα τῆς τέχνης ἔργα. καὶ ὅσα πρὸς ἡδονὴν δημιουργεῖται, καὶ ταῦτα ὡς τὸ εἰκὸς εἰσδέξεται· γραφέας μὲν καὶ δημιουργοὺς ἀγαλμάτων, ἐπὶ εὐφροσύνῃ ὀφθαλμῶν· μυροπώλας δὲ καὶ ὀψοποιούς, χυμῶν καὶ ὀδμῶν δημιουργοὺς γενναίους, καὶ ὅσοι δι' αὐλημάτων ἢ δι' ᾠδῆς ἢ ψαλ-*

45–46 Tabula Cebetis 4

39 *ὁ δὲ θεωρητικὸς καὶ ὁ πρακτικὸς* Acciaiaolus *θεωρητικοῖς* del. Schenkl **40** *ἀμφισβητητικὼ* Reiske **47** *τί* Davies[2] *τὸ* R *ἑκάστου* B Acciaiolus **51** *συνυφῆ* Markland *σὺν ὕφει* R *συνυφέσιν* Reiske **60** *ὅσοι* Markland (D[1]) Davies[2] *ὅσαι* R

μάτων ἢ χορῶν τὸ τερπνὸν μηχανῶνται τῇ ἀκοῇ. ἤδη δέ τις καὶ ἐπὶ γελοίου χρείᾳ παρελεύσεται καὶ ἄλλος ἐπὶ θαυμάτων καὶ ἄλλος λόγων. Ὁμήρῳ δὲ καὶ τὸ τοῦ Νιρέως κάλλος χώραν ἔσχεν καὶ ταῦτα ἐν στρατοπέδῳ. ἀσύμβολος δέ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, παρέρχεται οὐδεὶς εἰς τὸν βίον, ἀλλ' ὁ μὲν χρείαν τινὰ παρεχόμενος, ὁ δὲ τέχνην, ὁ δὲ ἡδονήν.

4 *Εἶεν· εἰς τί τούτων τὸ τοῦ φιλοσόφου ἔργον καταστησόμεθα; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἀχρεῖος ἡμῖν οὐδὲ κηφὴν παρέρ-*
73v *χεται, ἄνθρωπος δὲ ὢν ξύννομος καὶ συνεργάτης κοινοῦ νομοῦ, παντὶ δῆλον. τί δέ ἐστίν ποτ' αὐτῷ τὸ τῆς κοινωνίας συμβόλαιον, καὶ ποῦ τάττωμεν τὸν ἄνδρα; εἰς τοὺς δημιουργούς, ὡς τὸν Τυχίον; εἰς τοὺς ὀψοποιούς, ὡς Μίθαικον; εἰς τοὺς εὐφραίνοντας, ὡς Φρυνίωνα; εἰς τοὺς γελωτοποιούς, ὡς Φίλιππον; εἰς τοὺς δημαγωγούς, ὡς Κλέωνα; ἢ ἄφιλος καὶ ἀνέστιος ἡμῖν ἀνὴρ πλανήσεται; ἀλλ' ἔστιν μέν τι αὐτοῦ ἔργον, ὅ τι δέ ἐστιν τοῦτο, οὐκ ἴσμεν. ἡσυχίαν ἄγω, φησίν, καὶ ἀνασκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ ὄντα καὶ ἀληθείας ἐμπίμπλαμαι. μακάριος τῆς πολλῆς σχολῆς· σύ μοι δοκεῖς καὶ νεὼς ἐπιβὰς μὴ ὅτι κυβερνήτης γενέσθαι, ἀλλ' οὐδὲ ἐρέτης, οὐδέ τις τῶν διαθεόντων καὶ ξυνεπιλαμβανόντων τῇ σωτηρίᾳ τῆς νεώς, ἀλλ' οὐδὲ ἐπιβάτης εὐκίνητος, οἷος ἢ καλωδίου ἐπιλαβέσθαι ἢ προσάψασθαι κώπης ἐν γαλήνῃ, ἀλλά τις τῶν εἰκῇ κειμένων καὶ φερομένων, αὐτὸ τοῦτο, ἄχθος νεώς. ἢ οἴει ἧττόν τι δεῖσθαι πόλιν τῶν ξυλληψομένων αὐτῇ πρὸς τὴν σωτηρίαν ἢ ναῦν*

63–64 Il. 2.671–674

64 *χώραν* Stephanus *ὥραν* R **70** *νομοῦ* Reiske *νόμου* R *αὐτῷ* Acciaiolus *αὐτὸ* R **72** *Τυχίον* B Leopardus 17.2 *Τυχεῖον* R **73** *Φορμίωνα* Meiser **75** *ἀνὴρ* Knebel (⟨*ὁ*⟩ *ἀνὴρ* iam B) *ἀνὴρ* R

ἐν θαλάττῃ; καὶ πολύ γε οἶμαι μᾶλλον· ἐν νηὶ μὲν γὰρ ὀλίγον τὸ ἐνεργόν, ὁ δὲ φόρτος πολύς· πόλις δέ ἐστιν πρᾶγμα ἀνακεκραμένον πάντων ξυνεργατῶν, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ σώματος χρεία, πολυμερής τε οὖσα καὶ πολυδεής, σώζεται τῇ συντελείᾳ τῶν μερῶν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὅλου· φέρουσιν πόδες, ἐργάζονται χεῖρες, ὁρῶσιν ὀφθαλμοί, ἀκούουσιν ἀκοαί, καὶ τἄλλα, ἵνα μὴ διατρίβω λέγων.

Εἰ δὲ θελήσαι λογοποιὸς Φρὺξ μῦθον πλάττειν, ὅτι ἄρα 5
δυσχεράνας ὁ πούς τῷ ἄλλῳ σώματι καὶ ἀπαγορεύσας πρὸς τὸν κάματον, φέρων καὶ αἰωρῶν μετέωρον τοσοῦτον ἄχθος, σχολὴν ἄγειν καὶ ἡσυχίαν ἐπανείλετο· ἢ | αὖ τῷ 74r
γομφίω, ὡς ἀλοῦντε καὶ ἐργαζομένω τροφὴν τοσούτῳ ὄχλῳ σαρκῶν † κᾆτα ἔροιτο † ἀπειπαμένω τὸ ἔργον τὸ αὑτῶν σκοπεῖν· εἰ ταῦτα ἄρα γίγνοιτο, ἄλλο τι ἢ φθαρήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ μύθῳ; τοιοῦτο ἀμέλει ἐστὶν τὸ περὶ τὴν κοινωνίαν τὴν πολιτικὴν γιγνόμενον· εἰ γὰρ ἐθελήσαι ἕκαστος ὄκνῳ τοῦ πονεῖν ἀφέμενος τοῦ παράγειν ἐπαναχωρεῖν ἐκ τῆς κοινωνίας πρὸς τὴν αὑτοῦ σχολήν, τί κωλύει διαλυθῆναι τὸ πᾶν καὶ φθαρῆναι; ἢ τὰ μὲν ἰσχυρὰ τῶν οἰκοδομημάτων τῇ πρὸς ἀλλήλους ξυννεύσει τῶν ἐν αὐτοῖς λί-

94 Plato Phdo 60c

86 *ἐν νηὶ μὲν* Reiske *ἐν γῇ· εἰ μὲν* R **88** *⟨ἐκ⟩ πάντων* ed. pr. *⟨ἐκ⟩ παντοίων* Reiske *ξυνεργατῶν* R[1] e *ξυεργατῶν* **89** *τε*] *τις* Reiske **97–98** *τὼ γομφίω .. ἀλοῦντε καὶ ἐργαζομένω* Acciaiolus *τῷ γομφίῳ .. ἀλοῦντι καὶ ἐργαζομένῳ* R **98** *ὄγκῳ* Stephanus **99** *σαρκῶν* Acciaiolus *ἀρκῶν* R *ἀρκοῦσαν* Stephanus *κᾆτα*] fort. *ταὐτὰ* (cum *ἕλοιντο*) *ἕλοιντο* Acciaiolus *ἀρνοῖντο* Meiser *ἀπειπαμένω* Acciaiolus *ἀπειπαμένων* R **100** *ἄρα* Markland *ἅμα* R **103** *πονεῖν* Stephanus *πωλεῖν* R *παράγειν*] *πράττειν* Markland **106** *ἀλλήλους* Markland *ἄλληλα* R

θων ξυνδέδεται καὶ ἕστηκεν καὶ μένει, εἰ δὲ ἐξέλοις ὁτιουν τῆς ἁρμονίας, διαλύσεις τὸ πᾶν· τὸν δὲ ξύμπαντα βίον οὐχ ἡγεῖ τὴν σωτηρίαν ἔχειν ἐκ τῆς πρὸς ἑαυτὰ ξυννεύσεως τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν; καὶ τῶν μὲν ἄλλων τοῦ πράττειν ἐξισταμένων οὐδεὶς λόγος· οὐδὲ γὰρ ὁ Θερσίτης λιποτακτῶν ἐλύπησεν ἂν τὸ Ἑλληνικόν· ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ὁ μηνίσας καὶ ἐπὶ σκηνῆς ἀναπαυόμενος καὶ δοὺς αὑτὸν σχολῇ καὶ κιθάρᾳ καὶ τῇ ᾠδῇ ἀνέπλησεν τὸ στρατόπεδον πολλῶν κακῶν· οὗ γὰρ παρόντος ὠφελεῖσθαι ὑπάρχει, ἀπόντος τούτου βλάπτεσθαι ἀνάγκη. καὶ τὸ νῦν ὁ θεωρίαν καὶ ἀλήθειαν καὶ σχολὴν ἀσπαζόμενος τίς ἂν εἴη ἄλλος ἢ ὁ φρόνιμος καὶ νοῦν ἔχων; ἀλλὰ τί οὖν; μὴ ὁ κυβερνητικώτατος ἐξίσταται τῆς αὑτοῦ ἕδρας τοῖς ἀτεχνοτάτοις, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐξίσταται τῆς ἀρχῆς τοῖς ἀναρχοτάτοις; τί δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν σεμνὸν τὸ τἀληθῆ εἰδέναι καὶ τεταμιεῦσθαι ἐν τῇ ψυχῇ θησαυρὸν ἄγονον καὶ ἀργὸν καὶ ἄκαρπον, μηδὲν αὐτοῦ ὀνήσεσθαι μέλλοντα μηδὲ ὠφελήσειν ἑτέρους;
74v *πλὴν εἰ μὴ καὶ ἀκοὴ καλὸν | ἵνα ἔχωμεν, οὐχ ἵνα ἁρμονίας καὶ φωνῆς συνιῶμεν· καὶ ὄψις καλὸν ἵνα ἔχωμεν, οὐχ ἵνα ἴδωμεν τὸ τοῦ ἡλίου φῶς· καὶ ὁ πλοῦτος καλὸν κἂν ἔχει τις αὐτὸν κατορύξας ἐν γῇ, θησαυρὸν ἀργόν.*

6 *Συνελόντι δ' εἰπεῖν, τίς ὄνησις τοῦ εἰδέναι, ⟨* * *⟩ εἰς ἅπερ συντελεῖ τὸ εἰδέναι; τίς χρεία ἰατρῷ τῆς τέχνης, μὴ*

111 Il 2.212 ff. **112–114** Il. 1.293–301, 9.185–191

113 *καί*[1]] del. Russell **118** *μὴ ὁ* Aciaiolus *ὁ μὴ* R *κυβερνήτης* Koniaris[4] fort. *κυβερνητικὸς* **119** *στρατηγικώτατος μὴ* Reiske *στρατηγικὸς* Markland **123** *αὐτοῦ* Acciaiolus *αὐτῆς* R *ὀνήσεσθαι* Davies[2] *ὀνίνασθαι* R **125** *συνιῶμεν* Acciaiolus *συνῶμεν* R **128** ⟨*μὴ ποιοῦντα*⟩ Heinsius ⟨*εἰ μὴ*⟩ Knebel ⟨*μὴ χρωμένῳ*⟩ Meiser

ὑγιάζοντι κατὰ τὴν τέχνην; τίς χρεία Φειδίᾳ τῆς τέχνης, μὴ προστιθέντι αὐτὴν τῷ ἐλέφαντι καὶ τῷ χρυσῷ; σοφὸς ἦν δήπου καὶ ὁ Νέστωρ· ἀλλὰ ὁρῶ τὰ τῆς σοφίας ἔργα, σωτηρίαν στρατοπέδου, εἰρήνην πόλεως, παίδων πειθώ, δήμου ἀρετήν. σοφὸς ἦν ὁ Ὀδυσσεύς· ἀλλ' ὁρῶ τὰ ἔργα, τοῦτο μὲν ἐν γῇ, τοῦτο δὲ ἐν θαλάττῃ·

πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων.

καὶ πρὸς τούτῳ ἔτι ἦν σοφὸς ὁ Ἡρακλῆς· ἀλλὰ οὐχ αὑτῷ σοφός, ἀλλὰ ἐπὶ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν ἡ σοφία ἔτεινεν. οὗτος ὁ θηρίων καθαρτής, οὗτος ὁ τυράννων σωφρονιστής, ὁ δουλείας ἐλευθερωτής, ὁ ἐλευθερίας νομοθέτης, ὁ δικαιοσύνης βεβαιωτής, εὑρετὴς νόμων, ἀληθευτὴς λόγων, κατορθωτὴς ἔργων. εἰ δὲ ἤθελεν ὁ Ἡρακλῆς ἐπαναχωρήσας καθ' ἡσυχίαν βιοῦν καὶ σχολὴν ἄγειν καὶ διώκειν σοφίαν ἀπράγμονα, ἦν ἂν δήπου ἀνθ' Ἡρακλέους σοφιστής, καὶ οὐδεὶς ἂν αὐτὸν ἐτόλμησεν εἰπεῖν παῖδα Διός. οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς σχολὴν ἄγει· ἦ γὰρ ἂν ἐπαύσατο καὶ οὐρανὸς περιφερόμενος καὶ γῆ τρέφουσα καὶ ποταμοὶ ῥέοντες καὶ ἀναχεομένη θάλαττα καὶ ὧραι ἀμείβουσαι καὶ Μοῖραι διαλαγχάνουσαι καὶ Μοῦσαι ᾄδουσαι· ἐπαύσαντο δ' ἂν καὶ αἱ ἀνθρώπων ἀρεταὶ καὶ ζῴων σωτηρίαι καὶ καρπῶν γενέσεις, καὶ τὸ πᾶν | τοῦτο αὖθις ἂν περὶ αὐτῷ 75r *σφαλλόμενον συνεχύθη καὶ συνεταράχθη. ἀλλ' ἡ Διὸς πραγματεία ἄτρυτος οὖσα καὶ διηνεκὴς καὶ ἀκοίμητος, καὶ μηδέποτε ἀπαγορεύουσα μηδὲ ἐπαναχωροῦσα τοῦ ἑαυτῆς*

131–134 Il. 7.327–343, 4.293–310, etc.; Od. 3.31ff. **136** Od. 1.3 **137** Od. 1.5

149 *ἀναχεομένη* Koniaris[1] Marklandum (*διαχεομένη*) secutus *δεχομένη* R **151** *ἂν*] *αὖ* Davies[2] Markland

ἔργου, ἀέναον χορηγεῖ τὴν σωτηρίαν τοῖς οὖσιν. οὕτω που καὶ βασιλέων τοῖς ἀγαθοῖς καὶ Διὶ ὁμοίοις παραινεῖ δι' ὀνειράτων ὁ Ζεύς,

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μέμηλεν.

7 Πρὸς ταῦτα ἀπιδὼν ὁ φιλόσοφος, μὴ τὸν Δία μιμείσθω, μὴ τὸν Ἡρακλέα, μὴ τοὺς ἀγαθοὺς βασιλεῖς, μὴ τοὺς ἄρχοντας, ἀλλὰ βιούτω βίον ἀνδρὸς ἐν ἐρημίᾳ γεννηθέντος, μονωτὴν βίον, οὐκ ἀγελαστικόν, Κυκλώπιον βίον, οὐκ ἀνθρώπινον. ἀλλὰ καὶ τούτοις ἔφερεν μὲν ἡ γῆ πυροὺς καὶ κριθάς,

οὔτε φυτεύουσιν χερσὶν φυτὸν οὔτ' ἀρόωσιν·

ἀλλὰ θεμιστεύει ἕκαστος δμως καὶ παίδων καὶ γυναικῶν, καὶ οὐ παντάπασιν ἀπράγμων ἦν. τὸ δὲ ὅλον, ἀπραγμοσύνη τίνος ἄλλου εἴη πλὴν νεκροῦ; εἰ μὲν οὖν τὸ πράττειν ἔρημον ἦν ἀρετῆς, καλῶς εἶχε διώκοντας τὴν ἀρετὴν ἀπολείπεσθαι αὐτοῦ· εἰ δ' ἔστιν ἀνθρώπου ἀρετὴ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον καὶ πρᾶξις ἐν κοινωνίᾳ καὶ χρῆσις βίου πολιτική, διωκτέον ταῦτα μεθ' ὧν ἄν τις καὶ τὴν ἀρετὴν λάβοι.

τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι,

ὁ Βοιώτιος ποιητὴς λέγει,

τῆς δὲ ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν.

159–160 Il. 2.24–25 **165–169** Od. 9.106 ff. **167** Od. 9.108 **176** Hes. Op. 287 **178** Hes. Op. 289

167 *φυτεύουσιν χερσὶν* Acciaiolus cum Homericis *φυτεύουσι χερσὶ* R **168** *δμως* M ed. pr. *ὁμῶς* R **176** *μὲν γὰρ* R cum (e. g.) Xen. Mem. 2.1.20 *μέν τοι* Hesiodei *ἰλαδὸν* U *εἰλαδὸν* R

καλός γε ὁ ἀγωνιστὴς ἡμῖν ἀνιδρωτὶ στεφανοῦσθαι ἐθέλων.

Ἀλλὰ τῷ προσαπτομένῳ πραγμάτων κίνδυνος ἕπεται καὶ 8
ζημία καὶ ἐπιβουλαὶ καὶ φθόνοι καὶ φυγαὶ καὶ θάνατοι
καὶ ἀτιμίαι. φέρε οὖν, εἰ καὶ τῷ κυβερνήτῃ ὁ λογισμὸς
οὗτος ἦν, ὅτι τὸ πλεῖν ἐπισφαλές, κινδύνων μεστὸν καὶ 75v
πόνων καὶ πολλοῦ τοῦ ἀδήλου καὶ χειμώνων καὶ πνευμάτων· φέρε, εἰ καὶ τῷ στρατηγῷ τοιοῦτος λογισμὸς ἦν, ὅτι ἄδηλοι μὲν αἱ τοῦ πολέμου τύχαι, τὸ δὲ σφαλερὸν ἐπ' ἀμφοῖν ἴσον, ἐν ποσὶν δὲ ὁ κίνδυνος καὶ ὁ θάνατος πλησίον· τί τοίνυν ἐκώλυεν ἐκ τούτων τῶν λογισμῶν ἄπλουν μὲν εἶναι τὴν θάλατταν, ἐλευθερίας δὲ μηδὲ ὄναρ μετέχειν τοὺς πολλοὺς ἀπορίᾳ στρατηγῶν, τὸν δὲ ξύμπαντα βίον εἶναι μηδὲν σκωλήκων διαφέροντα, δειλὸν καὶ ἀργὸν καὶ ἐπτηχότα; Σαρδαναπάλλου μοι βίον λέγεις, Ἐπικούρου μοι βίον λέγεις. ἀντιθῶμεν αὐτοῖς, Κῦρον μὲν Σαρδαναπάλλῳ, τὸν Πέρσην τῷ Ἀσσυρίῳ, ὅς, ἐξὸν αὐτῷ σχολὴν ἄγειν καὶ καθ' ἡσυχίαν βιοῦν, εἵλετο ἐλευθεροῦν τὸ Περσῶν γένος, πονῶν καὶ στρατευόμενος καὶ διψῶν καὶ λιμώττων, καὶ μὴ ἀνεὶς τὸν κάματον μήτε νύκτωρ μήτε μεθ' ἡμέραν. ἀντίθες καὶ Ἐπικούρῳ πολλούς, Ἕλληνι Ἕλληνας, ἐκ μὲν Ἀκαδημίας Πλάτωνα, ἐκ δὲ στρατοπέδου Ξενοφῶντα, ἐκ δὲ τοῦ
Πόντου Διογένην. οὐκοῦν ὁ μὲν ὑπὲρ ἀνδρὸς φίλου, φυ- 9
γάδος καὶ πένητος, μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ τυραννίδι ἀντετάξατο, γῆν πολλὴν βαδίζων καὶ πέλαγη περαιούμενος καὶ ἀπεχθανόμενος τῷ τυράννῳ καὶ ἐκπίπτων καὶ κινδυνεύων, ἵνα μὴ προδῷ τὸ φιλοσοφίας ἦθος· ἐξῆν δέ που αὐτῷ ἐν Ἀκαδημίᾳ θεωρεῖν καὶ ἀληθείας ἐμπίμπλασθαι. Ξενο-

206–210 Xen. Anab. 3.1.4–47

179 *ἀνιδρωτὶ* ed. pr. *ἀνιδρωτεὶ* R **189** fort. *τοίνυν* ⟨*ἂν*⟩

φῶντα δὲ καλεῖ μὲν Πρόξενος, παραπέμπει δὲ ὁ Ἀπόλλων, συνεκπέμπει δὲ ὁ Σωκράτης ἐκ τῆς πολλῆς σχολῆς καὶ θεωρίας ἐπὶ στρατείαν καὶ στρατηγίαν καὶ σωτηρίαν Ἑλλήνων μυρίων. τὰ δὲ Διογένους τί χρὴ λέγειν; ὃς ἀφέμενος τῆς αὐτοῦ σχολῆς περιήει ἐπισκοπῶν τὰ τῶν πλησίον, οὐκ 76r *ἀργὸς οὐδὲ ἠμελημένος ἐπιστάτης, ἀλλὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσέα ἐκεῖνον,*

> *ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,*
> *τόν ῥ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·*
> *ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι, βοόωντά τ' ἐφεύροι,*
> *τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν·*

ἀλλ' οὐδ' ἑαυτοῦ ἀπείχετο, ἀλλ' ἐκόλαζεν καὶ παρεῖχεν ἑαυτῷ πράγματα,

> *αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας,*
> *σπεῖρα κάκ' ἀμφ' ὤμοισι βαλών.*

10 *Ἐῶ λέγειν ὅτι ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ πράττων καὶ μὴ ἐπαναχωρῶν μηδὲ ἐξιστάμενος τοῖς μοχθηροῖς ἑαυτὸν ἂν σῴζοι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὸ βέλτιστον τρέποι· ἐπαναχωρῶν δὲ καὶ δεικνὺς τὰ νῶτα, θρασύτητος μὲν καὶ ἀπειροκαλίας καὶ τόλμης τὸ μοχθηρὸν πᾶν {ἂν} ἀνέπλησεν, τὸ δὲ ἑαυτοῦ προΐεται.*

> *πῇ φεύγεις μετὰ νῶτα βαλὼν κακὸς ὣς ἐν ὁμίλῳ;*

μένε καὶ ἵστασο καὶ ἀνέχου τῶν βλημάτων καὶ μηδὲν ἐκ-

214–217 Il. 2.188–189, 2.198–199 **220–221** Od. 4.244–245 **228** Il. 8.94

207 *προπέμπει* Markland **215** *δ'* Homerici **220** *αὐτόν* U cum Homericis *αὑτόν* R *μιν* ed. pr. cum Homericis *μὲν* R **226** del. Acciaiolus, ut videtur *ἀνέπλησεν* Acciaiolus *ἀπέπλησεν* R **228** *πῇ* scripsi cum Homericis *ποῖ* R

πλαγῆς· δειλὸν τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, κενὰ τὰ βλήματα, ἐπιόντα σε οὐδεὶς δέξεται, φεύγοντα πάντες βαλοῦσιν, ὡς τὸν Αἴαντα οἱ Τρῶες, ὡς τὸν Σωκράτην Ἀθηναῖοι ἔβαλλον, καὶ οὐκ ἀπέσχοντο αὐτοῦ πρὶν κατέβαλον. πῶς ἂν οὖν τις βιώη ἀσφαλῶς ἐν μέσοις ὢν τοῖς πολεμίοις; οὐδὲν γὰρ πολεμιώτερον ἀνδρὸς ἀρετῇ μοχθηρίας ἀμφιλαφοῦς. συνυποσταλείς, φησὶν ὁ Σωκράτης, ὑπὸ τειχίον, τοὺς ἄλλους ὁρῶν ζάλῃ καὶ ἀμηχανίᾳ κυκωμένους. δεῖξον, ὦ Σώκρατες, ἀσφαλὲς τειχίον, ἔνθα στὰς ὑπερόψομαι τῶν βλημάτων· ἐὰν δέ μοι τοιοῦτον τειχίον λέγῃς ᾧ καὶ σὺ ὑπεστάλης, ὁρῶ τὰ βλήματα, Ἀνύτους πολλούς, Μελήτους πολλούς· ἁλώσιμον τὸ τειχίον. |

16

Ἀλλ' εἰ μὲν δίκην ἐφεύγομεν, ἠχθόμεθα ἂν τῷ δικαστῇ μὴ 76v *παρέχοντι ἑκατέρῳ ἐκ τῆς ἴσης τὴν ἀπολογίαν, ἀλλ' ἐοικότι τυράννῳ μᾶλλον ἢ δικαστῇ· ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν ἐν δικαστηρίοις ψῆφος καὶ τύχη ἔξω τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν ἤθους καὶ τρόπου, κατήγορος δὲ λόγος λόγου, φίλος φίλου, ἐπὶ θήρᾳ τοῦ ἀληθοῦς † γίγνεται γοῦν †, καὶ δικαστηρίῳ τινὶ ἔοικεν ἡ τοιαύτη βάσανος, φέρε δῶμεν τήμερον τὴν ἀπο-*

16 tit. *Ις ὅτι ὁ θεωρητικὸς βίος ἀμείνων τοῦ πρακτικοῦ* (unc.) in mrg. *ιθ'* (min.)

232 Il. 11.544–574, 15.726 **236–237** Plato Resp. 496d

231 *φεύγοντα* ⟨*δὲ*⟩ Reiske **232** *Τρῶες* ⟨*ἔβαλλον*⟩ Russell **233** *κατέβαλον* U *κατέβαλλον* R **239** *οἵῳ* Markland
7 fort. delenda *γοῦν* post 7 *θήρᾳ* transp. Markland **8** *φέρε* U^p.c. Acciaiolus *φέρειν* R

λογίαν τῷ ἑτέρῳ τῶν λόγων καὶ τῶν ἀνδρῶν τῷ θεωρητικῷ, ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐπὶ δικαστῶν καθισταμένῳ καὶ ἀποτεινομένῳ πρὸς τὴν γραφήν. καὶ ἡ μὲν γραφὴ τοιάδε τις ἔστω, ἢ ὅτι ἐγγυτάτω·

Ἀδικεῖ Ἀναξαγόρας, γεγονὼς μὲν ἐν τῇ Κλαζομενίων γῇ καὶ πόλει καὶ μετασχὼν ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ νόμων καὶ τροφῆς καὶ τῶν ἄλλων ὧν καὶ οἱ λοιποὶ Κλαζομένιοι, ἐπαναχωρῶν δὲ ὥσπερ ἐκ θηρίων, καὶ μήτε ταῖς ἐκκλησίαις ἀναμιγνύμενος μήτε εἰς Διονύσια ἀπαντῶν μήτε εἰς δικαστήρια μήτε ἄλλοθι Κλαζομενίοις, ἀλλὰ αὐτῷ ἡ μὲν γῆ μηλόβοτος, ἡ δὲ ἑστία ἄοικος, διατελεῖ δὲ καθ' αὑτὸν τὴν θαυμαστὴν σοφίαν ἄνω καὶ κάτω στρέφων καὶ διερευνώμενος.

2 *Ἡ μὲν δὴ γραφὴ ταύτῃ ἐχέτω· ἀπολογείσθω δὲ Ἀναξαγόρας ὧδέ πως·*

Ὅτι μὲν πολλοῦ δέω ἀδικεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Κλαζομένιοι, εὖ τοῦτο οἶδα· οὔτε γὰρ εἰς χρημάτων λόγον ἐπλημμελεῖσθέ τι ὑπ' ἐμοῦ, οὔτε τὸ ἐμαυτοῦ μέρος ἀδοξοτέραν ὑμῖν τὴν πόλιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν παρασκευάζω· ἔν τ' αὖ τοῖς πρὸς ἕκαστον ὑμῶν συμβολαίοις ἀλυπότατον ἐμαυτὸν παρέχειν οἶμαι καὶ μέτριον, τῶν τε νόμων τῶν κειμένων καὶ τῆς πολιτείας ὑφ' ἧς κοσμούμεθα, οὐκ ἔστιν ὅτου
77r *ἐλάττω ἔχω λόγον. | λείπεται δή, εἰ μηδὲν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐγὼ ἐν τοῖς καθ' ἡμέραν ἐμαυτοῦ διαιτήμασι καὶ τῷ τοῦ βίου σχήματι, γνώμῃ ἔτι ἁμαρτάνω, τοῦ μὲν ἔχειν αἰτίαν*

31–35 Plato Apol. 26a

10–11 *ἀποτεινομένῳ* U *ἀποτειναμένῳ* R **16** *ὥσπερει θηρίον* Scaligerus **19** *καθ' αὑτὸν* U *καθαυτὸν* R **25–26** *ἐπλημμελεῖσθέ* Acciaiolus *ἐπλημμελῆσθαί* R **32** *διαιτήμασι* Acciaiolus *ηαιτήμασι* (sine spir.) R

ὡς ἀδικῶ δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἀφεῖσθαί με, τυχεῖν δὲ εἰς τὰ ἐμαυτοῦ ἰδίᾳ διδασκάλων ἀλλ' οὐ κατηγόρων. φράσω δὴ πρὸς ὑμᾶς οἷον τοὐμὸν πρᾶγμά ἐστιν οὐδὲν ὑποστειλάμενος, εἰ καὶ μέλλει γέλωτα ὀφλισκάνειν τὸ ἐπιτήδευμα τοὐμὸν ῥηθέν.

Ἐγὼ γάρ, ὅτι μέν ἐστιν πολλοῦ ἄξιον δύναμις ἐν πόλει καὶ κοινωνία βίου καὶ ἔργων ἐπιφάνεια καὶ χρῆσις πραγμάτων, σαφῶς οἶδα· εὖ γε μὴν ἐπίσταμαι ταυτὶ τὰ πολλοῦ ἄξια, μετὰ μὲν τρόπου ἀρετῆς καὶ καλοκἀγαθίας, εἰς μέγα πάνυ συντελοῦντα τῷ σχόντι· εἰ δὲ μή, εἰς τοὐναντίον κατασμικρύνοντα καὶ καταβάλλοντα, καὶ μηδὲ τὸ λαθεῖν τοῖς ἔχουσιν, μοχθηροῖς οὖσιν, παρεχόμενα. ἐκλαμπρύνουσι γὰρ αἱ δυνάμεις τοὺς ἄνδρας· καθόσον δ' ἄν τις ἁμάρτῃ τοῦ καλοῦ, κατὰ τοσοῦτον αὐτοὺς ἐξήλεγξαν. εἰ μὲν δή τις γνώμης ἔχοι καλῶς, τὴν ἐπιφάνειαν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κτησάμενος, τῆς δυνάμεως ὤνατο· εἰ δὲ ταύτῃ ἐνδέων ἐπιθοῖτο οἷς αὕτη χρῆται, ἀνάγκη πολλὴ ἀμαθίᾳ τέχνης καὶ εὐπορίᾳ ὀργάνων σφαλῆναι τὸν χρώμενον. ταῦτά τοι ἐννοῶν, ἡγούμην δεῖν φροντιστέον εἶναί μοι μᾶλλον ἄλλου μὴ λάθω, προσιὼν παρὰ δύναμιν τοῖς κοινοῖς, πταίων περὶ αὐτὰ καὶ σφαλλόμενος· οὐδὲ γὰρ ⟨εἰ⟩ ἐν χορῷ ξυνᾴδειν ὑφ' ὑμῶν ἐταττόμην, ἠδίκουν ἂν πρὶν ἔχειν φωνῆς ἐμμελῶς οὐκ ἐθέλων ἐγκαταμίγνυσθαι τῷ χορῷ. διά τοι ταῦτα τῆς μὲν γῆς ὅπως μοι ἕξει καλῶς ὀλίγα ἐφρόντιζον, κατεθέμην δὲ ἐμαυτὸν φέρων εἰς τοῦτον τὸν βίον ἐξ οὗ τὸ εἰ-

37 *μέλλει* Acciaiolus *μέλλω* R *ὀφλισκάνειν* U *ὀφιλισκάνειν* R *ἐπιτήδευμα* Stephanus *ἐπιθύμημα* R *ἐνθύμημα* Scaligerus **45** *μοχθηροῖς οὖσι* U *μοχθηρονουσιν* R **48** *σὺν τῷ* Markland **49** *ταύτης* Reiske **50** *πολλὴ ἀμαθίᾳ* Acciaiolus *πολυαμαθίᾳ* R *που ἀμαθίᾳ* Koniaris[3] **50–51** *ἀπορίᾳ* ed. pr. **52** *δεῖν* om. M del. Davies[2] def. Renehan, coll. Plat. Rep. 535a *ἄλλου* Heinsius *ἀλλ' οὐ* R **54** add. Acciaiolus

77v δέναι τῇ ψυχῇ παραγενόμενον, ὥσπερ φῶς ὀφθαλμοῖς, τὴν ἀσφάλειαν τῇ λοιπῇ πορείᾳ παρασκευάσει. τοῦτο γε μὴν τὸ φῶς κτητόν ἐστιν ⟨* * *⟩ † οἷς τε λέγομεν παθηναια † ὁδοὶ αἱ ἐπ' αὐτὴν τετμημέναι, οὐ λῆροι οὐδὲ φλυαρίαι οὐδ' ἐπιμέλειαι γεωργικαὶ οὐδὲ ἀγοραῖοι σπουδαὶ οὐδὲ δημώδεις κοινωνίαι, ἀλλ' ἀληθείας ἔρως καὶ ἡ τῶν ὄντων θέα καὶ ἡ περὶ ταῦτα φιλοτιμία. ταύτῃ νομίσας ἰέναι δεῖν εἰπόμην τοῖς ἄγουσιν λόγοις καὶ τὰ ἴχνη τῆς ὁδοῦ διεσκόπουν.

3 Καὶ τὰ μὲν ἐμὰ ταύτῃ ἔχει· ὅτι δὲ καὶ περὶ ὑμᾶς τὰ ἄριστα καὶ τὰ δικαιότατα βουλεύομαι ταύτῃ ἰών, νῦν ἐρῶ. τὰ γὰρ κοινὰ σώζεσθαι φιλεῖ, οὐκ ἐὰν τὰ τείχη ὑμῖν ἀραρότα ᾖ οὐδὲ νεώσοικοι σωζόμενοι οὐδὲ νῆες αὐταὶ πλέουσαι, οὐδέ γε στοαὶ καὶ ἄλση καὶ γυμνάσια καὶ τεμένη καὶ πομπεῖα – ταῦτα γὰρ δὴ εἰ καὶ μὴ οἱ πολέμιοι μηδὲ πῦρ μηδὲ ἄλλη τις συμφορά, ἀλλ' ὅ γε χρόνος λαβὼν οἰχήσεται – τὸ δὲ σῶζον τὰς πόλεις ἡ ἁρμονία καὶ ὁ τῆς πολιτείας κόσμος· {φημὶ κἀγώ} ταῦτα δὲ ὑπὸ τῆς εὐνομίας γίγνεται, τὴν δὲ εὐνομίαν ἡ τῶν χρωμένων ἀρετὴ φυλάττει, τὴν δὲ ἀρετὴν διδόασιν οἱ λόγοι, τοὺς δὲ λόγους ἡ ἄσκησις, τὴν δὲ ἄσκησιν ἡ ἀλήθεια, τὴν δὲ ἀλήθειαν ἡ περὶ αὐτὴν σχολή. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἄλλο ὄργανον ᾧ κτητὸν ἀρετὴ πλὴν ἀληθὴς λόγος, ὑφ' οὗ παροξύνεται ἡ ψυχὴ καὶ ζωπυρεῖται, καὶ οὐκ εἰδυῖα μὲν μανθάνει, μαθοῦσα δὲ φυλάττει ἃ ἔμαθεν, φυλάττουσα δὲ χρῆται, χρωμένη δὲ οὐ σφάλλεται. τοῦτο ἡ διατριβή, τοῦτο ἡ σχολή,

60 *πορείᾳ* U *πορίᾳ* R **61** lac. stat. Hobein *τε λέγομεν*] *τὸ λεγόμενον* Hahn fort. latet vox *παιδιαί* vel *εὐπάθειαι* **71** *νεωσοίκοι* ed. pr. *νεὼς οἶκοι* R **73** *πομπεῖα* Acciaiolus *πόπια* R **75** ⟨*οὐχ*⟩ *ἡ* Reiske (punctu interrog. post *κόσμος* posito) **76** del. Meiser

ἀληθείας μελέτη καὶ τέχνη βίου καὶ ῥώμη λόγου καὶ παρασκευὴ ψυχῆς καὶ ἄσκησις καλοκἀγαθίας. εἰ μὲν οὖν ταῦτα ἐπ' οὐδὲν συντελεῖ τῶν καλῶν, ἢ συντελοῦντά γε οὐ δεδίδακται οὐδὲ ἤσκηται, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ εἰ ἔτυχεν παραγίγνεται, 78r *σκηνὴ τὸ χρῆμα, εἰσαγγελίας ἄξιον καὶ γραφῆς· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδεὶς φήσει, οὐχ οὕτω μέμηνεν, ἀλήθειαν δὲ καὶ ὑγιῆ λόγον καὶ ἀρετὴν καὶ γνῶσιν νόμου καὶ δίκης οὐκ ἔστιν ἑτέρως λαβεῖν ἢ περὶ αὐτὰ πραγματευόμενον, οὐ μᾶλλον ἢ τὰ σκυτοτομικὰ μὴ περὶ αὐτὰ ἄγοντας σχολήν, ἢ τὰ χαλκευτικὰ μὴ πρὸς τῷ βαύνῳ καὶ τῷ πυρὶ διημερεύοντας, ἢ τὰ κυβερνητικὰ μὴ θαλαττουργοῦντας καὶ ναυτιλλομένους, πράττοντες μὲν ταῦτα ἀδικοῦμεν οὐδέν, ἀπολειπόμενοι δὲ αὐτῶν καὶ μηλόβοτον ἐῶντες τὴν ψυχὴν καὶ ἄγονον, ἦμεν ἂν γραφῆς καὶ εἰσαγγελίας ⟨ἄξιοι⟩.*

Ἐγὼ μὲν ἃ νομίζω καὶ δίκαια ἅμα καὶ ἀληθῆ εἶναι ἀπελογησάμην πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Κλαζομένιοι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς μὴ αὐτόθεν διενέγκαι τὴν ψῆφον, ἀλλ' ἐπισχεῖν τὸ νῦν ἔχον· αὐτόπτας δὲ καὶ θεατὰς γενομένους τῶν αὐτῶν ἐμοί, εἰ μέν τι χρηστὸν περιγίγνεσθαι δόξετε διδαχθέντες ἔργῳ, ἀφεῖναι τῆς γραφῆς· εἰ δὲ μή, τότε ὑμεῖς μὲν ψηφιεῖσθε τὰ ὑμῖν δοκοῦντα, ἡμεῖς δὲ καὶ ὡς περὶ αὐτῶν καλῶς βουλευσόμεθα.

4 *Ταῦτα λέγοντος καὶ ἀπολογιζομένου τοῦ Ἀναξαγόρου γελάσονται, ὡς τὸ εἰκός, οἱ Κλαζομένιοι· οὐ γὰρ δὴ πιθανώτερός γε δόξει εἶναι τῆς γραφῆς, ἀληθῆ δὲ οὐδὲν ἧττον αὐτῷ λελέξεται, κἂν ἐκεῖνοι καταψηφίσωνται. εἰ δέ πού*

88–89 *παραγίγνεται* Markland *παραγιγνόμενα* R **89** *καὶ γραφῆς* scripsi post Schenkelium *(ὂν καὶ γραφῆς) ὄντα φῆς* R **91** *δὲ* Markland *γε* R **93** *ἄγοντας* R[1] e *ἄγοντα* **98** hic addidi, post *γράφης* Acciaiolus **103** *περιγίνεσθαι* Heinsius *περιγίγνεται* R *διδαχθέντας* Markland **104–105** *ψηφιεῖσθε* U *ψηφιεῖσθαι* R **107** *ἀπολογουμένου* Reiske

τις οἷος δικαστοῦ χώραν ἔχειν μὴ κυάμῳ λαχόντος, ἀλλ' ἥπερ δὴ χειροτονία δικαστοῦ μόνη, αὐτῷ τῷ εἰδέναι, πρὸς τοῦτον οὐχ ὡς ἀδικῶν, οὐδ' ὡς φεύγων γραφὴν ἀπολογιεῖται εἴτε Ἀναξαγόρας ἐν Κλαζομεναῖς, εἴτε ἐν Ἐφέσῳ Ἡράκλειτος, εἴτε ἐν Σάμῳ Πυθαγόρας, εἴτε ἐν Ἀβδήροις Δημόκριτος, εἴτε ἐν Κολοφῶνι Ξενοφάνης, εἴτε ἐν Ἐλέᾳ
78v Παρμενίδης, εἴτε ἐν Ἀπολλωνίᾳ Διογένης, εἴτε τις | ἄλλος τῶν δαιμονίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐξ ἰσοτιμίας οὑτωσὶ πείθων καὶ διαλεγόμενος, συνετὰ συνετοῖς λέγων καὶ πιστὰ πιστοῖς καὶ ἔνθεα ἐνθέοις· ὅτι τῇ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ ἔνειμεν θεὸς δυνάμεις τρεῖς καὶ χώρας καὶ φύσεις, ὥσπερ τινὰ ἀθροίζων ξυνοίκησιν πόλεως· ἧς τὸ μὲν ἄρχον καὶ προβουλευόμενον εἰς ἀκρόπολιν ἀναγαγών, ἱδρύσας αὐτοῦ, πλέον οὐδὲν αὐτῷ προσέταξεν λογισμοῦ· τὸ δ' ἀκμάζον καὶ πράττειν δεινὸν καὶ τελεσιουργεῖν ἱκανὸν τὰ βουλευθέντα, συνῆψέν τε καὶ ξυνεκέρασεν δι' ὑπηρεσίας προσταγμάτων τῷ βουλευτικῷ· τρίτον δ' αὖ, τὸ ἀργὸν τοῦτο πλῆθος καὶ ἀκόλαστον καὶ βάναυσον, καὶ μεστὸν μὲν ἐπιθυμιῶν, μεστὸν δὲ ἐρώτων, μεστὸν δὲ ὕβρεως, μεστὸν δὲ ἡδονῶν παντοδαπῶν, τρίτην ἔχειν μοῖραν, οἷον δῆμόν τινα ἀργὸν καὶ πολύφωνον καὶ πολυπαθῆ καὶ ἔμπληκτον. ταύτῃ δὴ νενεμημένης τῆς ψυχῆς, τῇ οἰκονομίᾳ τῆς τοῦ ἀνθρώπου συντάξεως στάσις ἐγγίγνεσθαι φιλεῖ, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἐν πόλει πάθος· ὧν ἡ μὲν εὐδαίμων πόλις

120–132 Plato Resp. 368e, 435bff. **134–147** Plato Resp. 544cff.

111 *λαχών* Reiske **112** *ἥπερ .. χειροτονία .. μόνη* U *ᾗπερ .. χειροτονίᾳ .. μόνῃ* R *αὐτῷ* Acciaiolus *αὐτοῦ* R **116** *Ἐλέᾳ* Gregoras (Pal. Heidel. gr. 129) *Ἐλαίᾳ* R **132** *τῇ οἰκονομίᾳ* Reiske *τὴν οἰκονομίαν* R

βασιλεύεται, τῶν ἄλλων μερῶν εἰκόντων κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ νόμον τῷ δυναμένῳ καὶ πεφυκότι ἐξηγεῖσθαι· ἡ δὲ ταύτης ἐλλειπεστέρα κατ' εὐδαιμονίαν πόλις, ἀριστοκρατίαν ὀνομάζουσα τὴν τῶν ἐν δυνάμει ξυνεληλυθότων ἀρχήν, ἐλάττων μέν ἐστιν βασιλευομένης, κρείττων δὲ δημοκρατουμένης, ἰσχυρὰ μέν τις καὶ πρακτική, κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἢ Κρητικὴν ἢ Μαντινικὴν ἢ Πελληνικὴν ἢ Θετταλικὴν πολιτείαν ἱσταμένη, φιλότιμος δὲ ἄγαν καὶ φιλόνεικος, καὶ δύσερις καὶ πολυπράγμων καὶ ἰτητικὴ καὶ θαρσαλέα. τρίτον δ' αὖ πολιτείας γένος, ἧ ὄνομα μὲν εὔφημον δημοκρατία, τὸ δὲ ἀληθὲς ὀχλοκρατία, κατὰ τὴν 79r *Ἀττικὴν ἢ Συρακοσίαν ἢ Μιλησίαν ἤ τινα ἄλλην πλήθους ἰσχύν, πολύφωνόν τε καὶ ἀκόλαστον καὶ παντοδαπόν.*

Τριῶν δὴ πολιτειῶν τρία ταυτὶ μιμήματα {βίων} ἴδοις 5 *ἂν ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ· κατὰ μὲν τὸ βουλευτικὸν καὶ ἀρχικὸν καὶ ἐκποδὼν τῇ πράξει τε καὶ χειρουργίᾳ, τὸ θεωρητικὸν ψυχῆς γένος· τὸ δὲ πρακτικὸν δεύτερον, δευτέρως τιμώμενόν τε καὶ δοκιμαζόμενον· τήν τε ἐν ἀνδρὶ δημοκρατίαν οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν· πολὺ γὰρ τὸ τῆς πολιτείας τοῦτο γένος ἐπινέμεται πᾶσαν ψυχήν. καὶ τοῦτο μὲν ἐατέον καὶ ἀποχειροτονητέον τοῦ ἀρίστου· θεωρίαν δὲ πράξει παραβαλλομένην, ἑκατέραν τυγχάνουσαν τοῦ καλοῦ, τὴν μὲν θεωρίαν κατὰ τὴν γνῶσιν, τὴν δὲ πρᾶξιν κατὰ τὴν ἀρετήν, ποτέραν προτιμητέον; ἀποκρίνεται ὁ λόγος ὅτι εἰ μὲν κατὰ τὴν χρείαν αὐτῶν ἱστάμεθα, τιμητέον τὴν πρᾶξιν, εἰ δὲ κατὰ τὴν αἰτίαν τοῦ γενομένου καλῶς, προτιμητέον τὴν θεωρίαν. ὥστε καὶ σπονδὰς ἑκατέρῳ σπεισάμενοι*

148 *ταυτὶ μιμήματα* scripsi Scaligerum secutus (*ταῦτα*) *τ' αὖ μιμήματα* R$^{p.c.}$ *τ' αὖ τιμήματα* R^{1} *τ' αὖ τιμίματα* R$^{a.c.}$ *βίων* del. Markland **156** *εἰ παραβάλλομεν* Markland **159** *αὐτῶν* Markland *αὐτὴν* R *προτιμητέον* Markland

νείμωμεν τὰς δυνάμεις καὶ τὸ σχῆμα τοῦ βίου τοῖς ἀνδράσιν ἢ κατὰ φύσιν ἢ καθ' ἡλικίαν ἢ κατὰ τύχην. καὶ γὰρ φύσει διαφέρει ἕτερος ἑτέρου, ὁ μὲν ἐν πράξει ἐξασθενῶν, εὐχερὴς δέ τις ὢν κατὰ τὴν ψυχὴν πρὸς θεωρίαν, ὁ δὲ ἐν μὲν θεωρίᾳ καματηρὸς ὤν, πράττειν δὲ ἐρρωμένος. διίστησιν δὲ καὶ ἡλικία τοὺς ἄνδρας· νεότητος μὲν γὰρ ἡ πρᾶξις· Ὅμηρος λέγει, κἀγὼ πείθομαι,

νέῳ δέ τε παντ' ἐπέοικεν.

νέος μὲν γὰρ ὢν ὁ φιλόσοφος πραττέτω, λεγέτω, πολιτευέσθω, στρατευέσθω, ἀρχέτω. καὶ γὰρ οἱ Πλάτωνος ἐπὶ Σικελίαν δρόμοι καὶ πόνοι καὶ περὶ Δίωνα σπουδὴ κατὰ τὴν ἀκμὴν ἐγίγνοντο τῆς ἡλικίας· γηράσαντα δ' αὐτὸν ὑπεδέ-
79v *ξατο Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα σχολὴ καὶ λόγοι καλοὶ καὶ θεωρία ἄπταιστος, ἐν πολλῇ καὶ ἀμφιλαφεῖ ἀληθείᾳ κατατιθέμενον τὸ τοῦ βίου τέλος. καὶ Ξενοφῶντα νεανιευόμενον μὲν ἐν τοῖς ἔργοις φιλῶ, γηράσκοντα δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἐπαινῶ. διίστησιν δὲ ἤδη καὶ τύχη· τὸν μὲν γὰρ δυνάμει καὶ πράξει ἀναγκαίᾳ περιέβαλεν, τὸν δὲ σχολῇ καὶ ἡσυχίᾳ προσηνεῖ· ὧν τὸν μὲν ἐπαινῶ ἐν τῷ ἀναγκαίῳ ἀνδριζόμενον, τὸν δὲ καὶ μακαρίζω καὶ ἐπαινῶ· μακαρίζω μὲν τῆς σχολῆς, ἐπαινῶ δὲ τῆς ἱστορίας.*

6 *Ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν πλέοντα, ἵνα ἴδῃ τὴν Αἰγυπτίων γῆν καὶ τοῦ Νείλου τὰς ἐκβολάς, ἢ πυραμίδας ὑψηλὰς ἢ ὄρνεις ξένους ἢ βοῦν ἢ τράγον, μακαρίζομεν τῆς θέας, κἂν ἐπὶ τὸν Ἴστρον τις ἔλθῃ, κἂν τὸν*

169 Il. 22.71

174 *Ἀκαδήμεια* Dübner **176–177** *νεανιευόμενον* R[1] e *νεανιεύμενον* **179** *περιέβαλεν* U *περιέβαλλεν* R **181** *μακαρίζω*[1] U *μακαριζόμενον* R **182** *ἱστορίας*] *ἡσυχίας* Markland

Γάγγην ἴδῃ, κἂν τις αὐτόπτης γένηται Βαβυλῶνος κειμένης, ἢ τῶν ἐν Σάρδεσιν ποταμῶν, ἢ τῶν ἐν Ἰλίῳ τάφων, ἢ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ τόπων· καὶ ⟨ἐκ⟩ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα περαιοῦνται στόλοι, ἢ ἐπὶ τὰς Ἀθήνησιν τέχνας, ἢ ἐπὶ τοὺς Θήβησιν αὐλούς, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐν Ἄργει τύπους. Ὁμήρῳ δὲ καὶ Ὀδυσσεὺς σοφὸς διὰ πολλὴν πλάνην,

πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·

τὰ δὲ Ὀδυσσέως θεάματα ἢ Θρᾷκες ἦσαν, ἢ Κίκονες οἱ ἄγριοι, ἢ Κιμμέριοι οἱ ἀνήλιοι, ἢ Κύκλωπες οἱ ξενοκτόνοι, ἢ γυνὴ φαρμακίς, ἢ τὰ ἐν Ἅιδου θεάματα, ἢ Σκύλλα, ἢ Χάρυβδις, ἢ Ἀλκινόου κῆπος, ἢ ἡ Εὐμαίου αὐλή· πάντα θνητά, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιστα. τὰ δὲ τοῦ φιλοσόφου ἀνδρὸς θεάματα τῷ εἰκάσω; ὀνείρῳ, νὴ Δί', ἐναργεῖ καὶ πανταχοῦ περιφερομένῳ· οὗ τὸ μὲν σῶμα οὐδαμοῦ στέλλεται, ἡ δὲ ψυχὴ πρόεισιν πᾶσαν γῆν, ἐκ γῆς ἐπ' οὐρανόν, 80r *πᾶσαν μὲν περαιουμένη θάλατταν, πᾶσαν δὲ διερχομένη γῆν, πάντα δὲ ἀέρα ἀνιπταμένη, συνθέουσα ἡλίῳ, συμπεριφερομένη σελήνῃ, συνδεδεμένη τῷ τῶν ἄλλων ἄστρων χορῷ καὶ μονονουχὶ τῷ Διὶ συνοικονομοῦσα τὰ ὄντα καὶ συντάττουσα. ὢ στόλου μακαρίου, καὶ θεαμάτων καλῶν καὶ ὀνείρων ἀληθινῶν.*

193 Od. 1.3 **194–197** Od. 9.39ff., 11.14ff., 9.106ff., 10.135ff., 11.23ff., 12.234ff., 7.112ff., 14.1ff.

189 addidi Davisium² secutus *(κἀκ)* **191** *Θήβησιν* Koniaris² ed. pr. secutus (*Θήβησι*) *Θήβαισιν* R *αὐλούς* Koniaris² *θυμούς* R *πύργους* Meiser *τύπους* Markland *τόπους* R **192** ⟨*τὴν*⟩ *πολλὴν* Reiske **201** *πρόεισιν* ⟨*ἐπὶ*⟩ Davies *πρόσεισιν* Markland *πᾶσαν γῆν* del. Meiser ⟨*δ'*⟩ *ἐπ'* Reiske possis et ⟨*καὶ*⟩ *ἐκ* **203** *αἰθέρα* Koniaris² fort. *δ' ε*⟨*ἰς*⟩ *διϊπταμένη* Reiske

17

1 Ἦλθεν εἰς Σπάρτην Συρακόσιος σοφιστής, οὐ κατὰ τὴν Προδίκου καλλιλογίαν, οὐδὲ κατὰ τὴν Ἱππίου γενεαλογίαν, οὐδὲ κατὰ τὴν Γοργίου ῥητορείαν, οὐδὲ κατὰ τὴν Θρασυμάχου ἀδικίαν, οὐδὲ κατ' ἄλλην πραγματείαν λόγου παρεσκευασμένος· ἀλλ' ἦν τῷ Συρακοσίῳ σοφιστῇ ἡ τέχνη αὐτὸ ἔργον, κεκραμένον ὁμοῦ χρείᾳ καὶ ἡδονῇ. τὰ γὰρ ὄψα καὶ τὰ σιτία ἡδυσμάτων συμμετρίαις καὶ κράσεσιν καὶ ποικιλίαις καὶ τῇ διὰ πυρὸς ὁμιλίᾳ αὐτὰ ἑαυτῶν προσφορώτατα εἶναι παρεσκεύαζεν· καὶ ἦν πολὺ τὸ Μιθαίκου κλέος ἐν τοῖς Ἕλλησιν κατὰ ὀψοποιΐαν, ὥσπερ τὸ Φειδίου κατὰ ἀγαλματουργίαν. ἧκεν δὴ καὶ εἰς τὴν Σπάρτην οὗτος ἀνὴρ δυναστεύουσαν τότε, ἐν ἀρχούσῃ τῇ πόλει καὶ δύναμιν γενναίαν περιβεβλημένῃ εὔελπις ὢν εὐδόκιμον αὐτῷ φανεῖσθαι τὴν τέχνην. τὸ δὲ ἦν ἄρα οὐ τοιοῦτον, ἀλλὰ τῶν Λακεδαιμονίων τὰ τέλη ἀνακαλεσάμενοι τὸν ἄνδρα ἐκέλευον αὐτῷ ἐξιέναι τῆς Σπάρτης αὐτίκα μάλ' εἰς ἄλλην γῆν καὶ ἀνθρώπους ἄλλους· † ἐφίεμεν γὰρ ὑπὸ τοῦ
80v πονεῖν δεῖσθαι τροφῆς | ἀναγκαίας μᾶλλον ἢ τεχνικῆς, καὶ τὰ σώματα ἔχειν ἀκολάκευτα καὶ ἁπλᾶ καὶ μηδὲν ὀψοποιοῦ δεόμενα, οὐ μᾶλλον ἢ τὰ τῶν

17 tit. *ΙΖ εἰ καλῶς Πλάτων Ὅμηρον τῆς πολιτείας παρῃτήσατο* (unc.) in mrg. *κ'* (min.)

2–12 Plato Grg. 518b

3 *γενεαλογίαν* U *γενεολογίαν* R **11** *κλέος ἐν* Scaligerus *καὶ ὅσον* R **13** *ἀνὴρ* Knebel (⟨*ὁ*⟩ *ἀνὴρ* iam M ed. pr.) **14** *τῇ* del. Reiske **18** *ἐξιέναι* ed. pr. *ἐξεῖναι* R **19–20** *εἰθίσθαι* Russell possis et *εἰωθέναι*

λεόντων· ἀπιέναι δὲ ἐκεῖσε ἔνθα καὶ εἰκὸς τιμηθήσεσθαι αὐτῷ τὴν τέχνην, δι' ἡδονῆς καὶ χρείας τοὺς δημιουργοὺς αὐτῆς ἀσπαζομένων. οὕτω Μίθαικος ἐξῆλθεν Σπάρτης αὐτῇ τέχνῃ· παρεδέξαντο δὲ αὐτὸν οὐχ ἧττον οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἡδονὴν ἀσπαζόμενοι, οὐ κατὰ τὴν παρὰ Λακεδαιμονίοις ἀτιμίαν ὑπεριδόντες.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἄλλας παρακαλέσαι εἰκόνας τῷ παρόντι 2
λόγῳ σεμνοτέρας τῆς Μιθαίκου τέχνης, Θηβαῖοι αὐλητικὴν ἐπιτηδεύουσιν καὶ ἔστιν ἡ δι' αὐλῶν μοῦσα ἐπιχώριος τοῖς Βοιωτοῖς· Ἀθηναῖοι λέγειν, καὶ ἔστιν ἡ περὶ λόγους σπουδὴ τέχνη Ἀττική· ἐπιτηδεύματα Κρητικὰ θῆραι, ὀρειβασίαι, τοξεῖαι, δρόμοι· τὰ Θετταλικὰ ἱππική, τὰ Κυρηναϊκὰ διφρεῖαι, τὰ Αἰτωλικὰ λῃστεῖαι· ἀκοντίζουσιν Ἀκαρνᾶνες, πελτάζουσιν Θρᾷκες, νησιῶται πλέουσιν. ἐὰν δὲ μεταθῇς τὰ ἐπιτηδεύματα ἄλλων πρὸς ἄλλους, νοθεύσεις τὰς τέχνας. τί γὰρ δεῖ ἠπειρώταις νεῶν, ἢ ἀμούσοις αὐλῶν, ἢ ὀρείοις ἵππων, ἢ πεδιάδα οἰκοῦσιν δρόμων, ἢ ὁπλίταις τόξων, ἢ τοξόταις ἀσπίδων; ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα διεκληρώσαντο τὰς τέχνας οἱ τόποι ἢ αἱ φύσεις τῶν χρωμένων ἢ αἱ φιλίαι τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἐπιτηδευθέντων, καὶ οὐ ⟨κατὰ⟩ ταὐτὰ ἕκαστον οὔτε πᾶσιν τίμιον διότι ἐνίοις οὔτε ἄτιμον πᾶσιν ὅτι μή τισιν, ἀλλὰ εὐδοκιμεῖ ἕκαστον κατὰ τὴν χρείαν τῶν λαβόντων, τί κωλύει τοὺς τῆς καλῆς ταύτης πόλεως πολίτας, οὓς Πλάτων θρεψάμενος τῷ λόγῳ

45–48 Plato Resp. 369cff.

23 *ἀπιέναι* Davies[2] *ἀπεῖναι* R **24** *ἡδονὴν καὶ χρείαν* Reiske **33** *ἐπιτηδεύματα* Meiser *παιδεύματα* R **37** *ἄλλων* Stephanus *πολλῶν* R **39** *δρόμων* susp. Dübner **43** add. Schenkl Meiser **44** *πᾶσιν .. τισιν* hoc ordine Acciaiolus *τισὶν .. πᾶσιν* R

ὑπὸ νόμοις ξένοις καὶ οὐ καθωμιλημένοις τῷ τῶν πολλῶν 81r *ἔθει κατῴκισεν, αὖθις αὖ λόγῳ ἔχειν καὶ τούτους ἐπιχώρια ἄττα αὐτῶν νόμιμά τε καὶ ἐπιτηδεύματα, ξυμπεφυκότα τῇ ἐκ παίδων τροφῇ, τιμώμενα μὲν αὐτοῖς κατὰ τὴν χρείαν αὐτῶν ἐκείνων, οὐκ ἀτιμαζόμενα δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐπεὶ μὴ κἀκείνοις ἥρμοσεν; εἰ μὲν γὰρ πόλιν πόλει παραβάλλομεν καὶ πολιτείαν πολιτείᾳ καὶ νόμους νόμοις καὶ νομοθέτην νομοθέτῃ καὶ τροφὴν τροφῇ, ἔχοι ἄν τινα ἡμῖν λόγον ἡ ἐξέτασις τοιάδε, διερευνωμένοις τὸ παρ' ἑκάστοις ἐνδέον· εἰ δέ τις μέρος τοῦ ὅλου ἀποτεμόμενος καθ' αὑτὸ σκοπεῖ διὰ μαρτύρων τῶν χρωμένων τούτῳ ἢ μή – οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα ἄνθρωποι χρῶνται κατ' ἴσον ἂν τύχοι τιμῆς καὶ ἀτιμίας καὶ διατελοῖ ἐν ἀμφισβητησίμῳ κρίσει πλανώμενα· καὶ γὰρ αἱ τροφαὶ καὶ τὰ φάρμακα καὶ τὰ διαιτήματα καὶ τἆλλα ὅσα τῇ τῶν ἀνθρώπων χρείᾳ ἀνακέκραται, οὐ πᾶσιν ἑξῆς ὅμοια πάντα, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἤδη τὸν μὲν ἔβλαψεν, τὸν δὲ ὤνησεν, καὶ τὸν μὲν εὔφρανεν, τὸν δὲ ἠνίασεν· ἕκαστον γὰρ τούτων ἡ χρεία καὶ ὁ καιρὸς καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ βίου ἕτερον ἑτέρῳ φαίνεσθαι ποιεῖ.*

3 *Οὕτω τοίνυν ἐχόντων τούτων, μεταβάντες αὖ περὶ Ὁμήρου σκοπῶμεν ἀδεκάστως μάλα, οὔθ' ὅστις Πλάτωνι χαίρει ἀτιμάζων Ὅμηρον, οὔθ' ὅστις Ὅμηρον θαυμάζει μεμφόμενος Πλάτωνι· οὐ γὰρ διακεκλήρωται οὐδὲ ἀπέσχισται ἑκάτερον θατέρου, ἀλλ' ἔξεστίν που καὶ τὰ Πλάτωνος τιμᾶν καὶ θαυμάζειν Ὅμηρον· ἔξεστιν δὲ ὧδε. πόλιν οἰκί-*

49 *αὐτῶν* ed. pr. **51** *οὐκ* del. Acciaiolus **52–53** *παραβάλλοιμεν* ed. pr. **56** *καθ' αὑτὸ* I[x] *καθαυτὸ* R **57** *σκοποῖ* Markland *διὰ μαρτύρων* U *διαμαρτύρων* R **58** *γὰρ*] *γ'* Acciaiolus *ὅσα*] *οἷς* Davies[2] *ὅσοις* ed. pr. **59** *διατελοῖ ἐν* I *διατελοῖεν* R **65** *ἕτερον* Davies[2] *ἕτερα* R **68** *σκοπῶμεν* Acciaiolus *σκοποῦμεν* R

ζει Πλάτων τῷ λόγῳ οὐ Κρητικὴν οὐδὲ Δωρικὴν οὐδὲ Πελοποννησίαν οὐδὲ Σικελικὴν οὐδέ, μὰ Δί', Ἀττικήν· ἢ γὰρ ἂν τοιαύτην οἰκίζων πόλιν μὴ ὅτι Ὁμήρου ἂν ἐδεήθη μόνου, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ὁμήρῳ | Ἡσιόδου καὶ Ὀρφέως, καὶ 81v *εἴ τις ἄλλη παλαιὰ μοῦσα ποιητική, κατεπᾴδειν ἱκανὴ τὰς τῶν νέων ψυχὰς καὶ δημαγωγεῖν καὶ ἡδονῇ συνήθει ἀνακιρνάναι πράως ἀληθεῖς λόγους· ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ ⟨ἡ⟩ ξυνοίκησις καὶ ἡ πολιτεία γιγνομένη λόγῳ, κατὰ τὸ ἀκριβέστατον μᾶλλον ἢ χρειωδέστατον, ὅνπερ τρόπον καὶ τοῖς τὰ ἀγάλματα τούτοις διαπλάττουσιν, οἳ πᾶν τὸ παρ' ἑκάστου καλὸν συναγαγόντες, κατὰ τὴν τέχνην ἐκ διαφόρων σωμάτων ἀθροίσαντες εἰς μίμησιν μίαν, κάλλος ἓν ὑγιὲς καὶ ἄρτιον καὶ ἡρμοσμένον αὐτὸ αὐτῷ ἐξειργάσαντο· καὶ οὐκ ἂν εὕροις σῶμα ἀκριβῶς κατὰ ἀλήθειαν ἀγάλματι ὅμοιον· ὀρέγονται μὲν γὰρ αἱ τέχναι τοῦ καλλίστου, αἱ δὲ ἐν ποσὶν ὁμιλίαι καὶ χρεῖαι ἀπολείπονται τῶν τεχνῶν. οἶμαι δέ, εἰ καί τις ἦν ἐν ἀνθρώποις δύναμις πλαστικὴ σωμάτων σαρκίνων, ξυμφορήσαντες ἂν οἱ δημιουργοὶ τὰς δυνάμεις ξυμμέτρως γῆς καὶ πυρός, καὶ τῶν ὅσα τούτοις ἁρμοσθέντα τε καὶ ὁμολογήσαντα συνίστησιν τὴν σωμάτων φύσιν, ἀπέφηναν ὡς τὸ εἰκὸς ἂν σῶμα ἀδεὲς φαρμάκου καὶ μαγγανευμάτων καὶ διαιτημάτων ἰατρικῶν. εἰ οὖν τις ἐκείνων τινὸς τῶν δημιουργῶν ἀκούσας νομοθετοῦντος τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πλασθεῖσιν τῷ λόγῳ, ὅτι ἄρα δεήσονται οὐδὲ Ἱπποκράτους ἰωμένου σφᾶς, ἀλλὰ χρὴ στέψαντας ἐρίῳ τὸν ἄν-*

97–98 Plato Resp. 398a

76 *πρὸς Ὁμήρῳ* ed. pr. *πρὸ Ὁμήρου* R **79** add. Reiske **81** *τοῖς* del. Reiske **82** *τούτοις*] *τοῖς* Reiske *πᾶν τὸ* Acciaiolus *παντὸς* R **84** ⟨*καὶ*⟩ *ἀθροίσαντες* Reiske **86** *εὕροις* Acciaiolus *εὕρες* R *ἀκριβῶς* Reiske *ἀκριβὲς* R **93** *ὡς τὸ* Koniaris[2] *ὥστε* R *φαρμάκων* Acciaiolus

ὅρα καὶ χρίσαντας μύρῳ ἀποπέμπειν παρ' ἄλλους, εὐδοκιμήσοντα ἐκεῖ ὅπου τὴν τέχνην παρακαλεῖ ἡ νόσος, κᾆτα ἀγανακτοίη πρὸς αὐτὸν ὡς ἀτιμάζοντα τὴν Ἀσκηπιοῦ καὶ τὴν Ἀσκληπιάδων τέχνην, ἆρα οὐ καταγέλαστος ἂν γίγνοιτο, αἰτίαν προσφέρων τῷ μὴ κατὰ ἀτιμίαν παραιτου-
82r μένῳ ἰατρικήν, ἀλλὰ μήτε κατὰ | χρείαν δεομένῳ αὐτῆς μήτε καθ' ἡδονὴν ἀσπαζομένῳ;

4 Δύο γὰρ ὄντων τούτων, ὑφ' ὧν Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος καὶ ὅστις ἄλλος ἐν ἁρμονίᾳ ποιητικῇ εὐδόκιμοι ἦσαν, χρείας καὶ ἡδονῆς, κατ' οὐδέτερον αὐτοῖν ἐπιτήδεια τὰ ἔπη τῇ Πλάτωνος πολιτείᾳ, οὔτε κατὰ τὴν χρείαν, οὔτε κατὰ τὴν ἡδονήν. ἥ τε γὰρ χρεία ξυνελήλαται αὐτοῖς εἰς τροφὴν ἀκριβῆ καὶ ἀκούσματα ἀναγκαῖα, οὐδὲν αὐθαίρετον οὐδὲ αὐτεξούσιον οὐδὲ οἷον ἂν δέξαιντο παρὰ μητέρων παῖδες ὑπὸ φήμης ἀλόγου πλασθέντα μῦθον· οὐδὲν γὰρ εἰκῇ οὐδὲ ἐκ τοῦ προστυχόντος, οὔτε ἄκουσμα οὔτε παίδευμα οὔτε ἀθύρμα, παρέλθοι ἂν εἰς τοιαύτην πόλιν, ὥστε καὶ δεηθῆναι Ὁμήρου τὰς οὔσας περὶ θεῶν δόξας ἐμμελῶς μεγαλύνοντος, καὶ τρέφοντος τὰς τῶν πολλῶν ψυχὰς ἐκ ταπεινῆς φαντασίας εἰς ἔκπληξιν. τοῦτο γάρ τοι δύναται ποιητοῦ λόγος ἐμπεσὼν ἀκοαῖς τεθραμμέναις κακῶς, περιβομβεῖν αὐτὰς καὶ μὴ παρέχειν σχολὴν διαπιστεύειν τοῖς εἰκῇ θρυλουμένοις λόγοις, ἀλλ' εἰδέναι μὲν ὅτι ποιητικὴ πᾶσα αἰνίττεται, καταμαντεύεσθαι δὲ τῶν αἰνιγμάτων μεγαλοπρεπῶς κατὰ τὴν θεῶν δίκην. ὁπόθεν δὲ ἐξελήλαται τὸ ταπεινὸν πᾶν καὶ τὸ ἠμελημένον, τί δεῖ ἐν-

98 *ἄλλους* ed. pr. *ἄλλου* R **101** *τῶν* Reiske sed cf. 14.186 **113** *εἰκῇ* ed. pr. *ἐκεῖ* R **114** *ἄθυρμα* ed. pr. *ἀθύρματα* R **116** *τρέποντος* Acciaiolus **119–120** *διαπιστεῖν* Dukas **120** *μὲν* ⟨*δεῖ*⟩ Meiser **122** ⟨*τῶν*⟩ *θεῶν* Russell *δίκην* susp. Markland

ταῦθα τοιούτου φαρμάκου; τὸν Ἀνάχαρσιν ἐκεῖνον ἤρετο Ἕλλην ἀνὴρ εἰ ἔστιν αὐλητικὴ ἐν Σκύθαις· οὐδὲ ἄμπελοι, ἔφη. ἄλλη γὰρ ἄλλην παρακαλεῖ ἡδονὴν καὶ ἔστιν ξυμφυὲς τὸ χρῆμα καὶ ἄπαυστον καὶ ἀέναον, ἐπειδὰν ἄρξηται ῥεῖν· καὶ μία μηχανὴ πρὸς σωτηρίαν, στῆσαι τὰς πηγὰς καὶ ἀποφράξαι τὴν ἡδονῶν γένεσιν. ἡ δὴ τοιαύτη πόλις, ἣν συνεστήσατο ὁ Πλάτων, ἄβατος ἡδονῇ καὶ θεαμάτων | 82v *καὶ ἀκουσμάτων, ὥστε οὔτε εἰ ποιητικὴ παρασκευαστικὸν ἡδονῆς εἰσδέξαιτο ἂν αὐτήν, καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὴν χρείαν.*

5 *Ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις γενῶν οὐ λόγῳ μόνον πλαττόμεναι πόλεις ἀλλὰ καὶ ἔργῳ γενόμεναι πολλαί, καὶ πολιτευθεῖσαι ὑγιῶς καὶ ξυνοικισθεῖσαι νομίμως, ἀγνοοῦσιν τὸν Ὅμηρον. ὀψὲ μὲν γὰρ ἡ Σπάρτη ῥαψῳδεῖ, ὀψὲ δὲ καὶ ἡ Κρήτη, ὀψὲ δὲ καὶ τὸ Δωρικὸν ἐν Λιβύῃ γένος· ἐπαινοῦνται δὲ οὐκ ὀψέ, ἀλλ' ἐκ παλαιᾶς ἀρετῆς. τὰ δὲ τῶν βαρβάρων τί χρὴ λέγειν; σχολῇ γὰρ ἂν ἐκεῖνοι τὰ Ὁμήρου μάθοιεν, ἀλλ' εὕροις ἂν ὅμως καὶ ἐν βαρβάροις ἀρετὴν ἀπεσχισμένην τῶν Ὁμήρου ἐπῶν· ἦ γὰρ ἂν καὶ τὸ τῶν ῥαψῳδῶν γένος τὸ ἀνοητότατον εὐδαιμόνει κατὰ τὴν συνουσίαν τῆς τέχνης· τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. καλὰ μὲν γὰρ τὰ Ὁμήρου ἔπη καὶ ἐπῶν τὰ κάλλιστα καὶ φανότατα καὶ ᾄδεσθαι Μούσαις πρέποντα· ἀλλ' οὐ πᾶσιν καλὰ οὐδὲ ἀεὶ καλά. οὐδὲ γὰρ τῶν ἐν μουσικῇ μελῶν εἷς νόμος οὐδὲ εἷς χρόνος· καλὸν μὲν ἐν πολέμῳ τὸ ὄρθιον,*

124–126 Arist. An. Post. 78b29–31 (Anacharsis A 23 Kindstr.)

125 ⟨*ὁ δὲ*⟩ *οὐδὲ* Acciaiolus **126** *προκαλεῖ* Markland **131** *οὐδὲ* Meiser **132–133** *καὶ – χρείαν* del. Meiser **148** *ὄρθιον* ed. pr. *ὄρθριον* R

καλὸν δὲ ἐν συμποσίῳ τὸ παροίνιον, καὶ καλὸν μὲν Λακεδαιμονίοις τὸ ἐμβατήριον, καλὸν δὲ Ἀθηναίοις τὸ κύκλιον, καὶ καλὸν μὲν ἐν διώξει τὸ ἐγκελευστικόν, καλὸν δὲ ἐν φυγῇ τὸ ἀνακλητικόν. ἡδεῖα μὲν πᾶσα μοῦσα, ἀλλὰ τὸ τῆς χρείας οὐχ ὅμοιον πᾶσιν. ἂν τοίνυν καθ' ἡδονὴν κρίνῃς Ὅμηρον, δεινὰ δρᾷς· εἰσκυκλεῖς ποιητῶν χορὸν ἀκόλαστον καὶ βακχεύοντα, κρατοῦντα ἡδονῇ τῆς Ὁμήρου ᾠδῆς. ἀποχειροτονεῖς τῆς ἡδονῆς τὸν ἄνδρα; ἡδὺς μὲν γάρ, ἡδύς, ἀλλὰ τὸ κάλλος ἀκμαιότερον τῆς ἡδονῆς καὶ μὴ παρέχον σχολὴν εὐφραίνεσθαι, ἀλλὰ ἐπαινεῖν. ἀλλ' ἔπαινος σὺν 83r *ἡδονῇ μέν, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ ἡδονή. εἰ δὲ καθ' ἡδονὴν τὰ Ὁμήρου ἀσπαζόμεθα, ὡς αὐλήματα, ὡς κιθαρίσματα, ἐξελαύνεις Ὅμηρον οὐκ ἐκ τῶν Πλάτωνος τροφίμων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Λυκούργου καὶ ἐκ τῶν Κρητικῶν, καὶ παντὸς χωρίου καὶ πάσης πόλεως ὅπου μετὰ ἀρετῆς εὐδοκιμοῦσιν οἱ πόνοι.*

18

1 *Κορινθίῳ ἀνδρί, ὄνομα Αἰσχύλῳ, παῖς ἦν Ἀκταίων, μειράκιον Δωρικὸν ὥρᾳ διαφέρον. ἐρᾷ Ἀκταίωνος νεανίας Κορίνθιος, γένους τῶν Βακχιαδῶν· Βακχιάδαι δὲ Κορίνθου ἐδυνάστευον. ὡς δὲ ἐσωφρόνει τὸ μειράκιον καὶ ὑπερε-*

18 tit. *ΙΗ τίς ἡ Σωκράτους ἐρωτικὴ α'* (unc.) in mrg. *κα'* (min.)

2–14 cf. Diod. Sic. 8, fr. 10, Plut. Mor. 772 d ff.

154 *δεινὰ δρᾷς* Reiske *ᾄδειν ἄνδρας* R

φρόνει ὑβριστοῦ ἐραστοῦ, ἐκώμασεν εἰς Ἀκταίωνος ὁ ἐραστὴς ὁμοῦ τοῖς Βακχιάδαις νεανίσκοις, οἳ θαρσοῦντες μέθῃ καὶ τυραννίδι καὶ ἔρωτι, εἰσπεσόντες εἰς τὸ δωμάτιον, οἱ μὲν ἐπειρῶντο ἀπάγειν, οἱ δὲ οἰκεῖοι κατέχειν. σπώμενον τὸ μειράκιον ὑπ' ἀμφοῖν βίᾳ διαφθείρεται ἐν χερσὶν αὐτῶν. καὶ εἰκάσθη τὸ ἐν Κορίνθῳ τοῦτο πάθος τῷ Βοιωτίῳ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῶν μειρακίων, ἀπολομένου ἑκατέρου, τοῦ μὲν ὑπὸ κυνῶν ἐν θήρᾳ, τοῦ δὲ ὑπὸ ἐραστῶν ἐν μέθῃ. Περιάνδρῳ τῷ Ἀμβρακιώτῃ τυράννῳ παιδικὰ ἦν μειράκιον πολιτικόν· ἅτε δὲ οὐ σὺν δίκῃ τὴν ὁμιλίαν συστησαμένῳ ὕβρις ἦν τὸ χρῆμα, οὐκ ἔρως. θαρσῶν δὲ ὁ Περίανδρος τῇ ἐξουσίᾳ παροινεῖ εἰς τὸ μειράκιον. ἡ δὲ παροινία αὕτη Περίανδρον μὲν ἔπαυσεν ὑβρίζοντα, τὸ δὲ μειράκιον ἐποίησεν ἐξ ἐρωμένου τυραννοκτόνον. αὕτη δίκη ἀδίκων ἐρώτων.

Βούλει σοι λέγω καὶ τοῦ ἑτέρου | τρόπου τῶν ἐρώτων, 83v 2
τοῦ δικαίου, μίαν γέ τινα ἢ δευτέραν εἰκόνα; μειρακίῳ Ἀττικῷ δύο ἦσαν ἐρασταί, ἰδιώτης καὶ τύραννος· ὁ μὲν δίκαιος ἦν διὰ ἰσοτιμίαν, ὁ δὲ ἄδικος δι' ἐξουσίαν. ἀλλά τό γε μειράκιον ὄντως ἦν καλὸν καὶ ἐρᾶσθαι ἄξιον, ὥστε ὑπεριδὸν τοῦ τυράννου τὸν ἰδιώτην ἠσπάζετο. ὁ δὲ ὑπ' ὀργῆς ἄλλα τε ἀμφοτέρους προὐπηλάκισεν, καὶ ἀδελφὴν Ἁρμοδίου Παναθηναίοις ἤκουσαν ἐπὶ τὴν πομπὴν κανηφοροῦσαν ἐξήλασεν ἐπ' ἀτιμίᾳ. διδόασιν δίκην ἐκ τούτου Πεισιστρατίδαι, καὶ ἦρξεν ἐλευθερίας Ἀθηναίοις ὕβρις τυράννου καὶ μειρακίου θάρσος καὶ ἔρως δίκαιος καὶ ἐραστοῦ ἀρετή. ἐλευθεροῖ τὰς Θήβας Ἐπαμεινώνδας ἀπὸ Λα-

14–20 cf. Arist. Pol. 1311a40, Plut. Mor. 768f **22–32** Thuc. 6.54ff., Plato Smp. 182c, etc. **32–45** Plato Smp. 178eff., cf. Athen. 13.561f, 602a, etc.

19 ἐρωμένου R² (e ἐρομένου) U

κεδαιμονίων στρατηγήματι ἐρωτικῷ. μειρακίων πολλῶν καλῶν ἐρασταὶ ἦσαν Θήβησιν πολλοὶ νεανίαι· ὅπλα δοὺς Ἐπαμεινώνδας τοῖς ἐρασταῖς καὶ τοῖς ἐρωμένοις συνέταξεν λόχον ἱερὸν τοῦ ἔρωτος, δεινὸν καὶ ἄμαχον καὶ συνασπίζοντα ἀκριβῶς καὶ ἄρρηκτον, οἷον οὔτε ὁ Νέστωρ περὶ τὸ Ἴλιον συνεστήσατο, ὁ δεινότατος τῶν στρατηγῶν, οὔτε Ἡρακλεῖδαι περὶ Πελοπόννησον οὔτε Πελοποννήσιοι περὶ τὴν Ἀττικήν. ἔδει γὰρ ἕκαστον τῶν ἐραστῶν ἀριστεύειν, καὶ διὰ φιλοτιμίαν ἐν ὄψει τῶν παιδικῶν μαχόμενον καὶ δι' ἀνάγκην ὑπερμαχοῦντα τῶν φιλτάτων· ἦν δὲ καὶ τὰ μειράκια ἐφάμιλλα ταῖς ἀρεταῖς τοῖς ἐρασταῖς, ὥσπερ ἐν θήρᾳ σκύλακες συμπαραθέοντες τοῖς πρεσβυτέροις τῶν κυνῶν.

3 *Τί δή μοι βούλεται ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ὁ Ἁρμόδιος καὶ οἱ περὶ τοῦ ἀδίκου ἔρωτος λόγοι; ὅτι πρᾶγμα διττόν, τὸ μὲν ἀρετῆς ἐπήβολον, τὸ δὲ μοχθηρίᾳ συμπεφυκός, φωνῇ μιᾷ οἱ ἄνθρωποι ἐπονομάζοντες ἔρωτα, οὑτωσὶ καλοῦντες* | 84r *καὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν νόσον, καλλωπίζονται μὲν οἱ μοχθηροὶ ἐρασταὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμωνυμίαν, ἀπιστοῦνται δὲ οἱ χρηστοὶ διὰ τὸ ἀμφίβολον τοῦ πάθους. ἀλλ' ὥσπερ, ⟨εἰ⟩ τοὺς ἀργυρογνώμονας ἐξετάζειν ἔδει, ὁπότερος αὐτῶν γνωριστικὸς τοῦ δοκίμου καὶ μή, τὸν μὲν ⟨ἂν⟩ πρὸ τοῦ δοκίμου τὸ φαινόμενον ἀσπαζόμενον πόρρω πάνυ ἐτίθεμεν τῆς τέχνης, τὸν δὲ τἀληθῆ αὐτὰ γνωρίζοντα, τοῦτον καὶ συνιέναι αὐτῆς, ταύτῃ καὶ τὴν ἐρωτικὴν προσθῶμεν φέροντες ὥσπερ τινὰ νομίσματα τῇ τοῦ*

37–38 Il. 4.293–310 **43–45** Plato Resp. 537a

43 *ταῖς ἀρεταῖς* om. I **53** add. Acciaiolus *τοὺς*] *διττοὺς* Markland *δύο* Schenkl fort. *τινας* **55** addidi **56** *ἐτίθεμεν* ed. pr. *τίθεμεν* R **57** *τοῦτον* ⟨*ἐλέγομεν*⟩ Russell *συνιέναι* $R^{p.c.\,uv}$ e *συνέναι* **58** *τινὰ νομίσματα* Stephanus *τινὶ νομίσματι* R

καλοῦ φύσει. ἐὰν γὰρ τούτου τὸ μὲν ᾖ φαινόμενον καλόν, οὐχ οὕτως ἔχον, τὸ δὲ καλόν καὶ ὂν καὶ φαινόμενον, ἀνάγκη τοὺς μὲν τοῦ φαινομένου κάλλους καὶ μὴ ὄντος γλιχομένους νόθους τινὰς εἶναι καὶ κιβδήλους ἐραστάς, τοὺς δὲ τοῦ καὶ ὄντος καὶ φαινομένου γνησίους ἐραστὰς κάλλους ἀληθινοῦ.

Εἶεν· ἐπεὶ ταύτῃ βασανιστέον τε καὶ ἀθρητέον τὸν ἐρω- 4
τικὸν καὶ λόγον καὶ ἄνδρα, ἐπιτολμητέον τοι καὶ περὶ Σωκράτους ἐκλογίσασθαι, τί ἦν αὐτῷ ταυτὶ τὰ θρυλούμενα ἐν τοῖς λόγοις, ὁποῖα ἄττα φησὶν περὶ αὐτοῦ ἐκεῖνος, ὅτι ἐστὶν θεράπων τοῦ ἔρωτος καὶ λευκὴ στάθμη πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ τὴν τέχνην δεινός. ἀλλὰ καὶ διδασκάλους ἐπιγέγραπται τῆς τέχνης, Ἀπασίαν τὴν Μιλησίαν καὶ Διοτίμαν τὴν Μαντινικήν, καὶ μαθητὰς λαμβάνει τῆς τέχνης, Ἀλκιβιάδην τὸν γαυρότατον καὶ Κριτόβουλον τὸν ὡραιότατον καὶ Ἀγάθωνα τὸν ἁβρότατον καὶ Φαῖδρον τὴν θείαν κεφαλὴν καὶ Λῦσιν τὸ μειράκιον καὶ Χαρμίδην τὸν καλόν. ἀποκρύπτεται δὲ οὐδὲν τῶν τοῦ ἔρωτος, οὔτε ἔργον οὔτε πάθος, ἀλλὰ ἔοικεν πάντα ἑξῆς παρρησιαζομένῳ· πηδᾶν μὲν αὐτῷ τὴν καρδίαν ἐπὶ Χαρμίδῃ καὶ ἰδίειν τὸ σῶμα, |
ἐπτοῆσθαι δὲ καὶ ἐνθουσιᾶν καθάπερ τὰς βάκχας ἐπὶ Ἀλ- 84v

69 Plato Smp. 203c2 **69–70** Plato Charm. 154b, Smp. 198d **71** Plato Menex. 235e, Aesch. Socr. frr. 17, 29 Dittm. **71–72** Plato Smp. 201d **74–75** Plato Phdr. 234d **77–78** Plato Charm. 155d, Smp. 215e **79–80** Aesch. Socr. fr. 11.11ff. Dittm.

62 *νόθου τινὸς .. κιβδήλου* Markland **63** *φαινομένου* U *φαινομέν, ου* R **65** *ἐπεὶ* Heinsius *ἐπὶ* R (punctis notatum) *ἀθρητέον* I^p.c.^ *ἀρθρητέον* R **66** *ἐπιτολμητέον* U *ἐπιτολμητόν* R **77** *παρρησιαζομένῳ* R[1] e *παρησιαζομένῳ* **78** *ἰδίειν* Boissonade[2] 4.430 *ἤδειν* R *οἰδεῖν* U^p.c.^

κιβιάδῃ, ἐπεστράφθαι δὲ ἐπ' Αὐτόλυκον τὰ ὄμματα ὥσπερ ἐν νυκτὶ ἐπὶ φέγγος. πόλιν δὲ οἰκίζων ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τιθεὶς νόμους τοῖς ἀριστεῦσιν οὐ στέφανον οὐδὲ εἰκόνας, τὰς Ἑλληνικὰς φλυαρίας, δωρεῖται, ἀλλ' ἐξεῖναι φιλεῖν τῷ ἀριστεῖ ὄντινα ἂν θέλῃ τῶν καλῶν. ὢ τοῦ θαυμαστοῦ γέρως. αὐτὸς δὲ δὴ τὸν ἔρωτα, ἀναπλάττων ἐπ' αὐτῷ μῦθον, οἷον καὶ εἶναι λέγει, αἰσχρὸν ἰδεῖν καὶ πένητα, ἐγγυτάτω τῆς ἑαυτοῦ τύχης, ἀνυπόδητον, χαμαιεύνην, ἐπίβουλον, θηρευτικόν, φαρμακέα, σοφιστήν, γόητα – ἀτεχνῶς οἷα εἰς αὐτὸν Σωκράτην ἔσκωπτον ἐν Διονυσίοις οἱ κωμῳδοί. ἔλεγε δὲ ταῦτα μόνον οὐκ ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησιν, {ἀλλὰ} καὶ οἴκοι καὶ δημοσίᾳ, ἐν συμποσίοις, ἐν Ἀκαδημίᾳ, ἐν Πειραιεῖ, ἐν ὁδῷ ὑπὸ πλατάνῳ, ἐν Λυκείῳ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἅπαντα ἀποποιεῖται εἰδέναι, καὶ τοὺς περὶ ἀρετῆς λόγους καὶ τὰς περὶ θεῶν δόξας, καὶ τὰ ἄλλα ἅπαντα ἐφ' οἷς οἱ σοφισταὶ ἐκόμων· τὴν δὲ ἐρωτικὴν τέχνην ὑποδύς, ταύτης καὶ ἐπιστήμων εἶναι καὶ πραγματεύεσθαι περὶ αὐτὴν ἔλεγεν.

5 Τί βούλεται τῷ Σωκράτει ταυτὶ τὰ κομψά, εἴτε αἰνίγματα εἴτε εἰρωνεύματα; ἀποκρινάσθω ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ Σωκράτους Πλάτων ἢ Ξενοφῶν ἢ Αἰσχίνης, ἤ τις ἄλλος τῶν ὁμοφώνων αὐτῷ. ἐγὼ μὲν γὰρ θαυμάζω καὶ ἐκπλήττομαι,

80–81 Xen. Smp. 1.9 **81–84** Plato Resp. 468b **85–88** Plato Smp. 203cff. **91–92** Plato Smp., Lys. 203ab, Resp., Phdr. 230b **92–97** Plato Smp. 177de, Theag. 128b, etc.

80 *ἐπεστράφθαι* Reiske *ἐπεστρέφθαι* R **82** *ἀριστεύουσιν* U **83–84** *ἀριστεῖ ὄντινα* Russell *ἀριστεὶ δή τινα* R$^{a.c.}$ *ἀρίστῳ, εἰ δή τινα* R$^{p.c.}$ **85** fort. *αὐτὸν* **90** del. Dübner **92** *Λυκείῳ* Heinsiana *Λυκίῳ* R

ὅπως τὰ μὲν Ὁμήρου ἔπη τῆς θαυμαστῆς πολιτείας καὶ τροφῆς τῶν νέων ἀπεπέμψατο αὐτῷ Ὁμήρῳ, στεφανώσας τὸν ποιητὴν καὶ χρίσας μύρῳ, αἰτιασάμενος τὴν παρρησίαν τῶν ἐπῶν, ὅτι ὁ Ζεὺς πεποίηται αὐτῷ τῇ Ἥρᾳ μισγόμενος ἐν τῇ Ἴδῃ, νεφέλης αὐτοὺς καλυπτούσης ἀθανάτου, καὶ Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης συνουσία | καὶ Ἡφαίστου δεσμά, 85r *καὶ θεοὶ πίνοντες καὶ γελῶντες θεοὶ ἄσβεστον γέλωτα, καὶ Ἀπόλλων φεύγων καὶ Ἀχιλλεὺς διώκων,*

αὐτὸς θνητὸς ἐὼν θεὸν ἄμβροτον,

καὶ ὀδυρόμενοι θεοί·

ὤ μοι ἐγών, ὅ τέ μοι Σαρπήδονα, φίλτατον ἀνδρῶν,

ὁ Ζεὺς λέγει· καὶ αὖθις αὖ,

ὤ μοι ἐγὼ δειλή, ὤ μοι δυσαριστοτόκεια,

ἡ Θέτις λέγει· καὶ ὅσα ἄλλα ἐπὶ τούτοις Ὅμηρος μὲν ἠνίξατο, Σωκράτης δὲ ἐμέμψατο· αὐτὸς δὲ δὴ Σωκράτης, ὁ ἐραστὴς μὲν σοφίας, πενίας δὲ κρείττων, ἡδονῆς δὲ ἐχθρός, ἀληθείας δὲ φίλος, οὕτω σφαλεροὺς καὶ κινδυνώδεις λόγους ταῖς αὑτοῦ ὁμιλίαις ἀνεκέρασεν, ὥστε τὰ Ὁμήρου αἰνίγματα πόρρω πάνυ εἶναι τῆς αἰτίας τοῖς ἐκείνου παραβαλλόμενα. αὐτίκα καὶ ὁ μὲν περὶ τοῦ Διὸς τοιαῦτα ἀκούσας καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Θέτιδος καὶ τοῦ Ἡφαίστου, καταμαντεύεται τοῦ λόγου ὡς φησὶ μὲν ταῦτα, ἕτερα

102–116 Plato Resp. 377ff., 398a **105–106** Il. 14.292–353, Plato Resp. 390bc **107** Od. 8.266–366, Plato Resp. 390c **108** Il. 1.597ff., 4.1–4, Plato Resp. 389ab **109** Il. 21.599–22.20, Plato Resp. 391a **110** Il. 22.9 **111–114** Il. 16.433, 18.54, Plato Resp. 388bc

103 ⟨*ἐρίῳ*⟩ *στεφανώσας* Markland **108** *καὶ γελῶντες* om. R add. R^{1mg} **118** *δὲ* om. R add R^{1} **119** *αὑτοῦ* ed. pr. *αὐτοῦ* R **121** *καὶ*] *γὰρ* Reiske del. Markland

δὲ αἰνίττεται· καὶ παρεὶς τῇ ἀκοῇ τὸ τερπνόν, συγγωνίζεται τῷ ποιητῇ καὶ συνεξαίρεται τῇ φαντασίᾳ καὶ συναναπλάττει τὸν λόγον, ἀπιστῶν ὁμοῦ καὶ χαίρων τῇ τῆς μυθολογίας ἐξουσίᾳ. ὁ δὲ Σωκράτης ἡμῖν ἐπ' ἀληθείᾳ διατεθρυλημένος ἐπισφαλέστερος ἐν οἷς αἰνίττεται, διὰ τὸ ἀξιόπιστον μὲν ἐν τοῖς λόγοις, δυνατὸν δ' ἐν τῇ μιμήσει, ἀνόμοιον δ' ἐν τοῖς ἔργοις. οὐδὲν γὰρ αὐτὸς αὑτῷ ὅμοιος ὁ Σωκράτης ἐρῶν τῷ σωφρονοῦντι καὶ ὁ ἐκληττόμενος τοὺς καλοὺς τῷ ἐλέγχοντι τοὺς ἄφρονας, ὁ Λυσίου τῶν ἐρωτικῶν ἀντίτεχνος, ὁ Κριτοβούλου ἁπτόμενος, ὁ ἀπὸ κυνηγεσίου τῆς Ἀλκιβιάδου ὥρας παραγινόμενος, ὁ Χαρμίδην τεθηπώς. πῶς γὰρ ὅμοια ταῦτα φιλοσόφῳ βίῳ; οὐ τῇ πρὸς τὸν δῆμον παρρησίᾳ, οὐδὲ τῇ πρὸς τοὺς τυράννους ἐλευθε-
85v *ρίᾳ, οὐδὲ τῇ ἐπὶ Δηλίῳ ἀριστείᾳ, οὐδὲ τῇ | πρὸς τοὺς δικαστὰς ὑπεροψίᾳ, οὐδὲ τῇ ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον ὁδῷ, οὐδὲ τῇ πρὸς τὸν θάνατον παρασκευῇ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. εἰ μὲν γὰρ ἀληθῆ ταῦτα, εὐφημεῖν ἄξιον· εἰ δὲ αἰνίττεται δι' αἰσχρῶν ῥημάτων πράξεις καλάς, δεινὸν καὶ σφαλερὸν τὸ χρῆμα. τὸ γὰρ ὑποβαλεῖν αἰσχρῷ καλὸν καὶ τὰ ὠφελοῦντα διὰ τῶν βλαπτόντων ἐπιδείκνυσθαι, οὐκ ὠφελεῖν βουλομένου ἔργον, τὸ γὰρ ὠφελοῦν ἀφανές, ἀλλὰ βλάπτειν, πρόχειρον γὰρ τοῦτο. ταῦτα οἶμαι Θρασύμαχον ἂν εἰπεῖν ἢ Καλλίαν ἢ Πῶλον, ἢ ὅστις ἄλλος τῇ Σωκράτους φιλοσοφίᾳ ἐπολέμει.*

132–133 Plato Phdr. 234dff., Phdo 60d **133–134** Xen. Smp. 4.28, Plato Prot. 309a **134–135** Plato Charm. 155cd **135–139** Plato Apol. (32cd), Lach. 181b, Phdo **145–146** Plato Resp. 1, Grg.

128 *διατεθρυλημένος* Dübner *διατεθρυλημμένος* R **129** *δ' ἐν* Markland *δὲ* R **130–131** *Σωκράτης ὁ* Reiske **143** *ὠφελεῖν* U *ὠφελοῦν* R **146** *Καλλικλέα* Markland

Φερ' ἐπαμύνωμεν τῷ λόγῳ, μὴ κενὰ φλυαρῶμεν. καὶ δή 6
μοι δοκῶ βούλεσθαι μὲν ταῦτα, δύνασθαι δὲ ἧττον· χρὴ
δὲ ὁμοῦ τῷ βούλεσθαι καὶ δύνασθαι. ὧδε τοίνυν δράσωμεν
περι⟨ * *⟩ ῥαστώνην τοιαύτην τῷ λόγῳ, οἵαν καὶ εἰς τὰ*
δικαστήρια εἰσαγγελλόμενοι οἱ κινδυνεύοντες· οὐ περὶ τοῦ
πράγματος ἀπολογοῦνται μόνον ὑπὲρ ὅτου ἡ εἰσαγγελία
ἐγένετο, ἀλλ' ἠρέμα εἰς ἄλλους ἀξιοχρεωτέρους τρέπουσι
τὴν αἰτίαν, τῇ πρὸς ἐκείνους κοινωνίᾳ κατασμικρύνοντες
τὰ αὑτῶν. οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς περὶ Σωκράτους εἰ μὲν ὀρθῶς
ταῦτα ἔδρα ἢ μή, σκοπεῖν ἀναθησόμεθα σμικρόν, ὅσον τὸ
νῦν ἔχον, λέγωμεν δὲ ὡδὶ πρὸς τουτουσὶ τοὺς δεινοὺς κατ-
ηγόρους, ὅτι ἡμῖν δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες, ἀτοπώτεροι εἶναι
συκοφάνται Ἀνύτου καὶ Μελήτου· ἐκεῖνοι μέν γε ἀδικεῖν
γραψάμενοι Σωκράτην καὶ τοὺς νέους διαφθείρειν, καὶ ὅτι
μὲν Κριτίας ἐτυράννησεν, τοῦτο ἀδικεῖν ἔλεγον τὸν Σωκρά-
την, καὶ ὅτι Ἀλκιβιάδης ἐξύβριζεν, καὶ ὅτι τὸν ἥττω λόγον
κρείττω ποιεῖ καὶ ὀμνύει τὴν πλάτανον καὶ τὸν κύνα· τῶν
δὲ ἐρωτικῶν τῶν Σωκράτους ἀπέσχοντο καὶ οἱ δεινοὶ οὗτοι 86r
συκοφάνται. ἀλλ' οὐδὲ Ἀριστοφάνης τὰ Σωκράτους ἐν Διο-
νυσίοις κωμῳδῶν, ὁ δεινότατος τῶν κατηγόρων, ἐλοιδορή-
σατο τῷ ἔρωτι τοῦ Σωκράτους, καίτοι πένητα εἰπὼν καὶ
ἀδολέσχην καὶ σοφιστήν, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ κακῶς

159–160 Plato Apol. 18bc **160–161** Plat. Apol. 24bff., Xen. Mem. 1.2.12 **163–164** Plato Apol. 19b, etc.; Phdr. 236de; Grg. 461a, etc. **166–167** Aristoph. Nub., cf. Plato Apol. 18d, 19c

148 *κενὰ* Markland (D[1]) *ἱκανὰ* R **151** *περι⟨ποιοῦντες⟩* Stephanus possis et *περι⟨τιθέντες⟩* **152** *οἱ* Stephanus *ἢ* R **156** *αὑτῶν* I[p.c.](Acciaiolus?) *αὐτῶν* R **157** *ὅσον ⟨γε⟩* Markland **163** *Ἀλκιβιάδης* Davies[2] *Ἀλκιβιάδην* R

ἐρῶντα. οὐ γὰρ ἦν, ὡς ἔοικεν, τὸ πρᾶγμα οὔτε τοῖς συκοφάνταις οὔτε τοῖς κωμῳδοῖς ἐπιλήψιμον.

7 Διὸ δὴ τὸ μὲν Ἀθηναίων θέατρον καὶ τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο διαπέφευγεν· πρὸς τουτουσὶ δὲ τοὺς νυνὶ κατηγόρους – οὐ γάρ εἰσιν ἐκείνων ἀμαχώτεροι – διαγωνισώμεθα τὸ πρῶτον τῇδε, ὡς οὐκ ἴδιον Σωκράτους τὸ ἐρωτικὸν ἐπιτήδευμα, ἀλλὰ μακρῷ πρεσβύτερον. μάρτυρα δὲ αὐτὸν Σωκράτην παραστησώμεθα, ἐπαινοῦντα μὲν τὸ ἔργον καὶ θαυμάζοντα, ἐξαρνούμενον δὲ αὐτοῦ τὴν εὕρεσιν. ἐπιδειξαμένου γὰρ αὐτῷ τοῦ Μυρρινουσίου Φαίδρου λόγον ὑπὸ Λυσίου τοῦ Κεφάλου συγγεγραμμένον ἐρωτικόν, οὐκ ἔφη θαυμάζειν, πλῆρες τὸ στῆθος ἔχων ὥσπερ ἀγγεῖον ἀλλοτρίων ναμάτων, ἤ που Σαπφοῦς τῆς καλῆς – οὕτω γὰρ αὐτὴν ὀνομάζων χαίρει διὰ τὴν ὥραν τῶν μελῶν, καίτοι μικρὰν οὖσαν καὶ μέλαιναν – ἢ Ἀνακρέοντος, φησίν, τοῦ σοφοῦ. τὸν δὲ ἐν τῷ συμποσίῳ λόγον, εἰς ἔρωτα ἔπαινον, Μαντινικῇ γυναικὶ ἀνατίθησιν· ἀλλὰ εἴτε Μαντινικὴ εἴτε καὶ Λεσβία τις ἦν ἡ τοῦ λόγου μήτηρ, πάντως γε οὐκ ἴδιοι οἱ τοῦ Σωκράτους ἐρωτικοὶ λόγοι οὐδὲ πρῶτον. θεασώμεθα γὰρ οὕτως ἀπὸ Ὁμήρου ἀρξάμενοι.

8 Οὗτος γάρ μοι δοκεῖ πολυφωνότατος ὢν καὶ δεινὸς ὁμοῦ τοῖς καλοῖς τὰ αἰσχρὰ ἱστορεῖν, τὰ μὲν ὅπως ἔχωμεν, τὰ δὲ ὅπως φεύγωμεν, τὰ μὲν ἄλλα εὐήθως πάνυ καὶ ἀρχαίως

179–185 Plato Phdr. 230eff., 235c **185–186** Plato Smp. 201dff.

174 *οὐ*] *καὶ* Markland **178** *ἐξαρνούμενον* Davies[2] *αὐξανόμενον* R *ἐξομνύμενον* Markland **179** *Μυρρινουσίου* ed. pr. *Μυρινουσίου* R *Μυριννουσίου* R[1] **180** *συγγεγραμμένον* U *συγγεγραμμένου* R **182** *ἤ που* ed. pr. *ἤπου* R **185** *λόγον*] *λεγόμενον* Reiske **188** *οἱ* del. Davies[2] post *Σωκράτους* Acciaiolus **191** *ἔχωμεν*] *ἕλωμεν* Canter

ἐκδιδάσκειν, ἰᾶσθαι καὶ ἡνιοχεῖν καὶ τάττειν στράτευμα, 86v *ἐν νύσσῃ μὲν παραινῶν ἐγχριμφθῆναι τὸν ἐπὶ λαιᾷ ἵππον, κυκεῶ δὲ Πραμνίου διδοὺς τοῖς κάμνουσιν, τοὺς δὲ κακοὺς ἐν μέσῳ τάττων τῶν ἀγαθῶν καὶ τοὺς ἱππεῖς διακρίνων τῶν πεζῶν – ἦ γὰρ ἂν γέλωτα ὄφλοι τὰ σοφὰ ταῦτα τοῖς νῦν τακτικοῖς καὶ ἰατροῖς καὶ ἡνιόχοις – τὰ δὲ τοῦ ἔρωτος πάντα ἑξῆς δίεισιν, καὶ ἔργα καὶ ἡλικίας καὶ εἴδη καὶ πάθη, τὰ καλά, τὰ αἰσχρά, τὸν σώφρονα ἔρωτα, τὸν ἀκόλαστον, τὸν δίκαιον, τὸν ὑβριστήν, τὸν ἐπιμανῆ, τὸν πρᾶον, καὶ ἔστιν ἐν τοιούτοις οὐκέτι ἀρχαῖος ἀλλὰ τεχνίτης δεινός,*

οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν.

αὐτίκα ἐν πρώτῳ λόγῳ ἐπὶ αἰχμαλώτῳ ἐρασταὶ δύο, ὁ μὲν θρασὺς καὶ ἐπιμανής, ὁ δὲ ἥμερος καὶ ἐμπαθής· ὁ μὲν ἀποφλογοῦται τὰ ὄμματα καὶ λοιδορεῖται πᾶσιν καὶ ἀπειλεῖ· ὁ δὲ ἀναχωρεῖ ἐφ' ἡσυχίας καὶ δακρύει κείμενος καὶ ἀλύει καὶ ἀπελεύσεσθαί φησιν καὶ οὐκ ἄπεισιν. ἄλλη εἰκὼν ἀκολάστου ἔρωτος· τοιοῦτος αὐτῷ ὁ Ἀλέξανδρος οἷος ἐκ μάχης ἐπανιέναι εἰς τὸν θάλαμον καὶ ἀεὶ μοιχῷ ἐοικέναι. ἔστιν αὐτῷ καὶ δίκαιος ἔρως παρ' ἀμφοῖν ἴσος οἷον ⟨ὁ⟩ τῆς Ἀνδρομάχης καὶ τοῦ Ἕκτορος· ἡ μὲν πατέρα καὶ ἀδελφὸν καλεῖ τὸν ἄνδρα καὶ ἐραστὴν καὶ πάντα δὴ τὰ

193–197 Il. 23.306–348, praesertim 338; Il. 11.638–641; 4.293–310; Plato Ion 537b, 538bc, 540dff. **204** Il. 5.304, etc. **205–208** Il. 1.26ff., 1.101ff., etc. **208–209** Il. 1.169ff., 1.306ff., 1.348ff. **210–211** Il. 3.380ff. **213–216** Il. 6.429f., 6.450–455

193 *ἰᾶσθαι* Scaligerus *ἰδέσθαι* R **194** *νύσσῃ* R[1] e *νύσῃ* **199** *δίεισιν* Acciaiolus *διεισιν* (sine acc.) R *ἡλικίας* U *ἡλικίαι* R **202** ⟨*τοῖς*⟩ *τοιούτοις* I **203** *δεινός* I *δεινῶς* R **204** *εἰσ'* Homerici **211** *ἐπανιέναι* Acciaiolus *ἐπανεῖναι* R **213** add. Markland *οἷος* Schenkl Meiser

φίλτατα ὀνόματα· ὁ δὲ οὐδὲ μητρὸς τοσουτονὶ αὐτῷ μέλειν ὅσον ἐκείνης λέγει. ἔδειξεν καὶ τὸν χαμαιεύνην ἔρωτα ἐπὶ τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Διός, καὶ τὸν ὑβριστὴν ἐπὶ τῶν μνηστήρων, καὶ τὸν γόητα ἐπὶ τῆς Καλυψοῦς, καὶ τὸν φαρμακέα ἐπὶ τῆς Κίρκης, καὶ τὸν ἀνδρεῖον ἐπὶ τοῦ Πατρόκλου, τὸν πόνῳ κτητὸν καὶ χρόνῳ καὶ μέχρι θανάτου προερχόμενον, νέων καὶ καλῶν ἀμφοτέρων καὶ σωφρόνων, τοῦ μὲν 87r *παιδεύοντος, τοῦ δὲ παιδευομένου· ὁ μὲν ἄχθεται, ὁ δὲ παραμυθεῖται· ὁ μὲν ᾄδει, ὁ δὲ ἀκροᾶται· ἐρωτικὸν δὲ καὶ τὸ τυχεῖν ἐθέλοντα ἐξουσίας πρὸς μάχην δακρῦσαι ὡς οὐκ ἀνεξομένου τοῦ ἐραστοῦ· ὁ δὲ ἐφίησιν καὶ τοῖς αὑτοῦ ὅπλοις κοσμεῖ, καὶ βραδύνοντος περιδεῶς ἔχει, καὶ ἀποθανόντος ἀποθανεῖν ἐρᾷ, καὶ τὴν ὀργὴν κατατίθεται· ἐρωτικὰ δὲ καὶ τὰ ἐνύπνια καὶ τὰ ὀνείρατα καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὸ τελευταῖον δῶρον ἤδη θαπτομένῳ ἡ κόμη. ταῦτα μὲν τὰ Ὁμήρου ἐρωτικά.*

9 *Ἡσιόδῳ δὲ ἀείδουσιν αἱ μοῦσαι τί ἄλλο ἢ γυναικῶν ἔρωτας καὶ ἀνδρῶν καὶ ποταμῶν ἔρωτας καὶ βασιλέων καὶ φυτῶν; τὸν δὲ Ἀρχιλόχου ἔρωτα, ὑβριστὴς γάρ, χαίρειν ἐῶ. ὁ δὲ τῆς Λεσβίας – εἴ τοι χρὴ πρεσβύτερα τοῖς νέοις εἰκάσαι – τί ἂν εἴη ἄλλο ἢ αὐτὸ ἡ Σωκράτους τέχνη ἐρω-*

216–217 Il. 14.152–353 **217–218** Od. 1.144–154, 1.231–251, etc. **218** Od. 1.14–15, 5.55ff. **218–219** Od. 10.135ff. **219–229** Il. 9.185–191; 11.785ff., 16.2ff.; 16.130ff.; 18.3ff.; 19.55ff.; 23.62ff.; 23.140–154 **231–233** Hes. Cat., testt. p. 3 M–W

215 *οὐδὲ* Koniaris[3] *οὔτε* R *μητρὸς* ⟨*οὔτε πατρὸς*⟩ Schenkl Meiser **219** *τοῦ Πατρόκλου* Markland (D[1]) *τῷ Πατρόκλῳ* R **232–233** *καὶ ἀνδρῶν … φυτῶν* crucibus notant Merkelbach-West **232** *βασιλέων*] *ἀνέμων* Davies[2] *θαλασσῶν* Markland *βοτανῶν* Reiske

τική; δοκοῦσιν γάρ μοι τὴν καθ' αὑτὸν ἑκάτερος φιλίαν, ἡ μὲν γυναικῶν, ὁ δὲ ἀρρένων, ἐπιτηδεῦσαι. καὶ γὰρ πολλῶν ἐρᾶν ἔλεγον, καὶ ὑπὸ πάντων ἁλίσκεσθαι τῶν καλῶν· ὅ τι γὰρ ἐκείνῳ Ἀλκιβιάδης καὶ Χαρμίδης καὶ Φαῖδρος, τοῦτο τῇ Λεσβίᾳ Γύριννα καὶ Ἀτθὶς ⟨καὶ⟩ Ἀνακτορία· καὶ ὅτιπερ Σωκράτει οἱ ἀντίτεχνοι, Πρόδικος καὶ Γοργίας καὶ Θρασύμαχος καὶ Πρωταγόρας, τοῦτο τῇ Σαπφοῖ Γοργὼ καὶ Ἀνδρομέδα. νῦν μὲν ἐπιτιμᾷ ταύταις, νῦν δὲ ἐλέγχει, καὶ εἰρωνεύεται αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ Σωκράτους·

τὸν Ἴωνα χαίρειν

φησὶν ὁ Σωκράτης·

πόλλα μοι τὰν
Πωλυανάκτιδα παῖδα χαίρην,

Σαπφὼ λέγει. οὐ προσιέναι φησὶν ὁ Σωκράτης Ἀλκιβιάδη, ἐκ πολλοῦ ἐρῶν, πρὶν ἡγήσατο ἱκανὸν εἶναι πρὸς λόγους·

σμίκρα μοι πάϊς ἔτι φαίνεο κἄχαρις

Σαπφὼ λέγει. κωμῳδεῖ σχῆμά που καὶ κατάκλισιν σοφιστοῦ· καὶ αὕτη

τίς δὲ ... ἀγροΐωτιν ἐπεμμένα στόλαν....

240 Sappho frr. 29, 8, 49, 16 L–P **242–243** Sappho frr. 29, 144, 68, 90 L–P **245** Plato Ion 530a **247–248** Sappho fr. 155 L–P **249–250** num ex Aesch. Socr. Alcibiade? **251** Sappho fr. 49.2 L–P **252** e.g. Plato Prot. 314eff. **254** Sappho fr. 57.1–2 L–P

240 add. U[p.c.] **248** *Πωλυανάκτιδα* edd. Sapph. *Πολυανάκτιθα* R *Πολυανάκτιδα* U *χαίρην* edd. Sapph. *χαίρειν* R **251** *ἔμμεν' ἐφαίνεο* edd. Sapph. *κἄχαρις* Bergk (*καὶ ἄχαρις* iam Davies[2]) *καὶ χαρίεσσα* R **252** *που* ⟨*οὗτος*⟩ Markland (D[1]) **254** *ἀγροιῶτιν* I *ἀγροιωτειν* R *στολὴν* R *σπόλαν* Hermann

87v τὸν | ἔρωτά φησιν ἡ Διοτίμα τῷ Σωκράτει οὐ παῖδα, ἀλλὰ ἀκόλουθον τῆς Ἀφροδίτης καὶ θεράποντα εἶναι· λέγει που καὶ Σαπφοῖ ἡ Ἀφροδίτη ἐν ᾄσματι,

σύ τε κἄμος θεράπων Ἔρως.

ἡ Διοτίμα λέγει ὅτι θάλλει μὲν ἔρως εὐπορῶν, ἀποθνήσκει δὲ ἀπορῶν· τοῦτο ἐκείνη ξυλλαβοῦσα εἶπεν γλυκύπικρον καὶ ἀλγεσίδωρον. τὸν ἔρωτα Σωκράτης σοφιστὴν λέγει, Σαπφὼ μυθοπλόκον. ἐκβακχεύεται ἐπὶ Φαίδρῳ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, τῇ δὲ ὁ ἔρως ἐτίναξεν τὰς φρένας,

ὡς ἄνεμος κὰτ ὄρος δρύσιν ἐμπέτων.

ἄχθεται τῇ Ξανθίππῃ ὀδυρομένῃ ὅτι ἀπέθνησκεν, ἡ δὲ τῇ θυγατρί·

οὐ γὰρ θέμις ἐν μοισοπόλων † οἰκίᾳ
θρῆνον ἔμμεν'· οὔ κ' ἄμμι πρέποι τάδε.

ἡ δὲ τοῦ Τηΐου σοφιστοῦ τέχνη τοῦ αὐτοῦ ἤθους καὶ τρόπου· καὶ γὰρ πάντων ἐρᾷ τῶν καλῶν καὶ ἐπαινεῖ πάντας· μεστὰ δὲ αὐτοῦ τὰ ᾄσματα τῆς Σμέρδιος κόμης καὶ τῶν Κλεοβούλου ὀφθαλμῶν καὶ τῆς Βαθύλλου ὥρας. ἀλλὰ κἂν τούτοις τὴν σωφροσύνην ὁρᾷς·

255–256 Plato Smp. 203e, cf. 178ab **258** Sappho fr. 159 L–P **259–262** Plato Smp. 203de; Sappho frr. 130, 172, 188 L–P **262–264** Plato Phdr. 253a; Sappho fr. 47 L–P **265–268** Plato Phdo 60a; Sappho fr. 150 L–P **271–272** Anacreon frr. 357, 359, 366 PMG

258 *κἄμος* R[1] e *καλὸς* **264** *ὡς* edd. Sapph. *ὡς* R *κὰτ* edd. Sapph. *κατ'* R *ἐμπέτων* edd. Sapph. *ἐμπεσών* R **265** *ἄχθεται* Meiser *ἀνάθεται* R *μέμφεται* U **267** *μοισοπόλων* edd. Sapph. *μουσοπόλων* R *οἰκίᾳ* crucibus notant edd. Sapph. **268** *ἔμμεν'* Neue *εἶναι* R *οὔ κ'* Lobel *οὐκ* R *τάδε πρέποι* Lobel **273** *κἂν* ed. pr. *καὶ* R *ὁρᾷς* Hobein *ὁρᾷ* R *ὅρα* Davisiana[2]

ἔραμαί τοι συνηβᾶν,

φησίν,

χαρίεν γὰρ † ἔχεις ἦθος † ·

καὶ αὖθις καλὸν εἶναι τῷ ἔρωτι τὰ δίκαιά φησιν. ἤδη δέ που καὶ τὴν τέχνην ἀπεκαλύψατο·

ἐμὲ γὰρ λόγων εἵνεκα παῖδες ἂν φιλοῖεν·
χαρίεντα μὲν γὰρ ᾄδω, χαρίεντα δ' οἶδα λέξαι.

τοῦτο καὶ περὶ Σωκράτους Ἀλκιβιάδης ἔλεγεν, εἰκάζων αὐτοῦ τὴν χάριν τοῖς Ὀλύμπου καὶ Μαρσύου αὐλήμασιν. τίς ἄν, ὦ θεοί, μέμψαιτο ἐραστὴν τοιοῦτον, πλὴν Τιμάρχου; |

19

Ἀναλαβόντες αὖθις αὖ τοὺς περὶ ἔρωτος λόγους, ὥσπερ 88r
ἀρχὴν μακρᾶς ὁδοῦ, μετ' ἀνάπαυλαν βαδίζωμεν ἐπὶ τὸ τέλος, ἡγεμόνας παρακαλέσαντες τῆς ὁδοῦ Ἑρμῆν τὸν Λόγιον καὶ Πειθὼ καὶ Χάριτας καὶ τὸν Ἔρωτα αὐτόν. οὐ γάρ τι σμικρὸν οὐδ' ὑπὲρ τῶν τυχόντων τὸ κινδύνευμα· παραθεῖ μὲν γὰρ τῇ λεωφόρῳ τοῦ περὶ ἔρωτος λόγου κρη-

19 tit. *ΙΘ ἔτι περὶ ἔρωτος· β'* (unc.)

274–280 Anacreon fr. 402 (a)–(c) PMG **281–282** Plato Smp. 215c
2 Plato Apol. 19a, etc. **5–6** Plato Resp. 352d

274 ⟨δέ⟩ τοι Bergk **276** ἔσχες ἦθος Barnes ἦθος ἴσχεις Hiller **279** ⟨νέοι⟩ λόγων vel λόγων ⟨ἐμῶν⟩ Bergk φιλέοιεν edd. Anacr. **280** ᾄδω Valckenaer διδῶ R **4** παρακαλέσαντες U παρεκαλέσαντες R

μνὸς βαθὺς καὶ χρὴ δυοῖν θάτερον, ἢ καλῶς ἐρῶντας ἰέναι ἀσφαλῶς, ἢ ἐκτραπομένους τῆς ὁδοῦ κακῶς ἐρᾶν καὶ ἐνεχθῆναι κατὰ τοῦ κρημνοῦ. τοῦτο τοι δείσας καὶ Σωκράτης ἐκεῖνος, εὑρὼν τὸ πάθος ἐνακμάζον τῇ τε ἄλλῃ Ἑλλάδι καὶ πολὺ μάλιστα ταῖς Ἀθήναις, καὶ μεστὰ πάντα ἀδίκων ἐραστῶν καὶ μειρακίων ἐξηπατημένων, οἰκτείρας τοῦ πάθους ἑκατέραν τὴν ἀγέλην, καὶ μήτε παῦσαι δυνάμενος τὴν ὕβριν νόμῳ – οὐ γὰρ ἦν Λυκοῦργος οὐδὲ Σόλων οὐδὲ Κλεισθένης, οὐδέ τις ἄλλος τῶν {διὰ} δύναμιν ἀρχικὴν πιστευομένων ἐν τοῖς Ἕλλησι – μήτε δι' ἐξουσίας βιάσασθαι πρὸς τὰ κρείττω – Ἡρακλέους γὰρ αὐτοῖς πρὸς τοῦτο ἔδει ἢ Θησέως ἤ τινος ἄλλου σωφρονιστοῦ ἰσχυροῦ – μήτε πεῖσαι λόγῳ – ἀπειθὲς γὰρ χρῆμα ἐπιθυμία προσλαβοῦσα οἶστρον καὶ προελθοῦσα ἐγγύτατα μανίας· οὕτω δὴ ὁ Σωκράτης τὸ μὲν ὑπεριδεῖν παντάπασιν τῶν νεανίσκων καὶ τῶν μειρακίων οὐχ ἠνέσχετο οὐδὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἐξέκαμεν, ἐξεῦρεν δὲ μηχανὴν ἑκουσίου ἀγωγῆς τοιάνδε τινά.

2 *Φράσω δὲ αὐτὴν κατὰ τοὺς τοῦ Φρυγὸς λόγους μῦθον πλάττων. ποιμὴν ἀνὴρ καὶ μάγειρος ἐβάδιζον ἄμφω κοινὴν ὁδόν. ἰδόντες δὲ ἐκ ποίμνης ἄρνα εὐτραφῆ πλανώμενον,*
88v *ἀπολειφθέντα τῶν συννόμων, ὤσαντο | ἐπ' αὐτὸν ἄμφω. ἦν ἄρα τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις· ἐρωτᾷ ὁ ἀμνός, τίς ὢν ἑκάτερος ἐθέλει αὐτὸν μεταχειρίσασθαι καὶ ἄγειν. ὡς δὲ ἐπύθετο τἀληθῆ αὐτά, τὴν ἀμφοῖν τέχνην, φέρων ἑαυτὸν ἐπιτρέπει τῷ ποιμένι· σὺ μὲν γὰρ δήμιός τις εἶ καὶ μιαιφόνος τῆς ἀρνῶν ποίμνης, τούτῳ δὲ ἐξαρκέσει*

16 *Κλεισθένης* U *Κλειδοσθένης* R *διὰ* om. I del. Dübner **21** *προελθοῦσα* Markland *προσελθοῦσα* R *μανίας* Markland *μανίᾳ* R **23** *μειρακίων* R[1] e *μειων* **31** *ὢν* Acciaiolus *ὡς* R **34–35** *ἐξαρκέσει ἂν* I *ἐξαρκέσειαν* R

ἂν καλῶς τὰ ἡμέτερα ἔχῃ. εἴκαζε, εἰ βούλει, κατὰ τὸν μῦθον, τοὺς μὲν ἐραστὰς ἐκείνους μαγείροις πολλοῖς, τὸν δὲ Σωκράτην ποιμένι ἑνί, τὰ δὲ μειράκια τὰ Ἀττικὰ θρέμμασιν πλανωμένοις, ὁμοφώνοις ἀληθῶς, οὐ κατὰ τὴν ἐν τοῖς μύθοις ἐξουσίαν. τί ἂν οὖν δράσαι ὁ ποιμὴν οὗτος ὁρῶν τοὺς δημίους τῆς τῶν μειρακίων ὥρας ἐφιεμένους καὶ δρόμῳ ἐπ' αὐτὴν ὠθουμένους; ἆρα ἀνέξεται καὶ τὴν ἡσυχίαν ἄγων στήσεται; οὕτω μὲν εἴη ἂν μιαιφονώτερος αὐτῶν τῶν δημίων. οὐκοῦν θεύσεται καὶ κοινωνήσει τοῦ δρόμου καὶ διώξεται σὺν αὐτοῖς, οὐκ ἐπὶ τῇ ἴσῃ. καί τις ἰδὼν τῶν ἀπείρων τῆς τέχνης καὶ τῆς αἰτίας τοῦ δρόμου, αὐτὸ ἐκεῖνο οἰήσεται ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ τοῦτον θεῖν· ἐὰν δὲ ἀναμείνῃ τὸ τέλος, ἐπαινέσεται τὸν δρόμον καὶ μιμήσεται τὴν σπουδὴν καὶ θαυμάσει τὸν θηρευτὴν καὶ μακαρίσει τὴν ἄγραν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης ἐρᾶν ἔλεγεν καὶ πάντων ἐρᾶν· καὶ ἐκοινώνει τοῦ δρόμου καὶ ἐδίωκεν τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς συνεραστὰς ἔφθανεν καὶ τοὺς δημίους ὑπετέμνετο. καὶ γὰρ ἦν αὐτῶν καὶ πονεῖν ἱκανώτερος καὶ ἐρᾶν δεινότερος καὶ λαμβάνειν εὐστοχώτερος. καὶ πάνυ εἰκότως· τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ὁ ἔρως ἦν ὄνομα ἐπιθυμίας ἐν ἡδοναῖς πλανώμενον· ἀρχὴ δὲ αὐτοῦ ἄνθος σώματος ἐρχόμενον εἰς ὀφθαλμοὺς καὶ δι' αὐτῶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν 89r
ῥέον· ὁδοὶ γὰρ κάλλους οἱ ὀφθαλμοί· τῷ δὲ Σωκράτει ὁ ἔρως ἦν κατὰ μὲν τὴν σπουδὴν τοῖς ἄλλοις ὅμοιος, κατὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν διαφέρων, κατὰ δὲ τὴν ἡδονὴν σωφρονέστερος, κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν εὐστοχώτερος· ἀρχὴ δὲ αὐτοῦ ψυχῆς ἄνθος ἐν σώματι διαφαινόμενον· οἷον εἰ ξυνείης καὶ

55–72 Plato Phdr. 250bff.

35 ἔχῃ Markland ἔθη R 53 ἐρᾶν] θηρᾶν Markland 55 πλανωμένης Reiske 62 ἐπ' Reiske ὑπ' R

ποταμοῦ κάλλος λειμῶνι ἐπιρρέον, καλὰ μὲν τὰ ἐπ' αὐτῷ ἄνθη, λαμπρυνόμενα δὲ ὑπὸ ὕδατος πρὸς τὴν ὄψιν· τοῦτο δύναται καὶ ψυχῆς ἄνθος ἐμπεφυτευμένον σώματι καλῷ, ἐκλαμπρύνεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐκλάμπει καὶ διαφαίνεται. καὶ ἔστιν σωμάτων ὥρα οὐδὲν ἄλλο ἢ μελλούσης ἀρετῆς ἄνθος καὶ οἱονεὶ προοίμιον κάλλους ὡραιοτέρου. ὥσπερ γὰρ τοῦ ἡλίου προανίσχει τις αὐγὴ ὑπὲρ ἄκρων ὀρῶν, ἀγαπητὸν ὀφθαλμοῖς θέαμα διὰ τὴν προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος, οὕτως καὶ τῆς λαμπρᾶς ψυχῆς προανίσχει τις ὥρα ὑπὲρ ἄκρων τῶν σωμάτων, ἀγαπητὸν φιλοσόφοις θέαμα διὰ τὴν προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος.

3 *Ἀλλὰ Θετταλὸς μὲν ἀγαπήσει πωλίον καὶ Αἰγύπτιος πόρτιν καὶ Σπαρτιάτης σκύλακα, φιλάνθρωπος δ' ἀνὴρ καὶ φιλοθρέμμων τοῦ ζῴου τούτου, οὐ κατὰ γεωργὸν Αἰγύπτιον, οὐδὲ κατὰ ἱππικὸν Θετταλόν, οὐδὲ κατὰ κυνηγέτην Λακωνικόν· τούτοις μὲν γὰρ ἡ θεραπεία ⟨* * *⟩ προμνᾶται τοῖς ζῴοις πόνους· ὁ δὲ ἐραστὴς ὁ φιλάνθρωπος θεραπεύει τὰ παιδικὰ ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρετῆς, θεραπεύει δὲ ἐπιλεξάμενος τὰ ἐπιτηδειότατα, ἐπιτήδεια δὲ εἰς προσδοκίαν ἀρετῆς τὰ κάλλιστα. τὸ δὲ κάλλος, τὸ αὐτὸ ὄν, ἀλλοιότερον μὲν φαίνεται μοχθηροῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλοιότερον δὲ ἐρασταῖς νομίμοις· καὶ γὰρ τὸ ξίφος, τὸ αὐτὸ ὄν,*
89v *ἀλλοιότερον | μὲν φαίνεται τῷ ἀριστεῖ, ἀλλοιότερον δὲ τῷ δημίῳ· καὶ τὴν μὲν Πενελόπην ἀλλοίως μὲν Ὀδυσσεὺς ὁρᾷ, ἀλλοίως δὲ ὁ Εὐρύμαχος· καὶ τὸν ἥλιον ἄλλως μὲν ὁρᾷ Πυ-*

66 *μελλούσης* U *μελούσης* R **77** lac. stat. Hobein, desiderans fere ⟨*διὰ προσδοκίαν χρείας γίνεται, καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα*⟩ **77–78** *προμνᾶται* Davies[2] *προνοια τε* R[1] e *προμνατε* **78** *πόνους* Davies[2] *πονοῦσα* R **80** *ἐπιτηδειότατα* et *ἐπιτήδεια* inter se transp. Meiser *ἐπιτηδειότατα* pro *ἐπιτήδεια* Markland **85** *ἄλλως* Acciaiolus **86** *ἀλλοίως* U *ἄλλως* R

θαγόρας, ἄλλως δὲ Ἀναξαγόρας, Πυθαγόρας μὲν ὡς θεόν, Ἀναξαγόρας δὲ ὡς λίθον· καὶ τὴν ἀρετὴν ἄλλως μὲν διώκει Σωκράτης, ἄλλως δὲ Ἐπίκουρος, Σωκράτης μὲν ὡς εὐδαιμονίας ἐραστής, Ἐπίκουρος δὲ ⟨ὡς⟩ ἡδονῆς. οὕτω καὶ καλὸν σῶμα ἄλλως μὲν διώκει Σωκράτης, ἄλλως δὲ Κλεισθένης, Σωκράτης μὲν ὡς ἀρετῆς ἐραστής, Κλεισθένης δὲ ὡς ἡδονῆς.

Ὁπόταν τοίνυν ἀκούσῃς ἐρῶντα μὲν τὸν φιλόσοφον, 4
ἐρῶντα δὲ καὶ τὸν μοχθηρὸν ἄνδρα, μὴ προσείπῃς τὸ γιγνόμενον ὀνόματι ἑνί. ὁ μὲν ἐφ' ἡδονὴν οἰστρεῖ, ὁ δὲ κάλλους ἐρᾷ· ὁ μὲν ἄκων νοσεῖ, ὁ δὲ ἑκὼν ἐρᾷ· ὁ μὲν ἐπ' ἀγαθῷ ἐρᾷ τοῦ ἐρωμένου, ὁ δὲ ἐπ' ὀλέθρῳ ἀμφοῖν. ἐκείνου τοῦ ἔρωτος ἀρετὴ ἔργον, τοῦδε τοῦ ἔρωτος ἔργον ὕβρις· ἐκείνου τοῦ ἔρωτος φιλία τέλος, τούτου τοῦ ἔρωτος ἔχθρα τέλος· ἄμισθος ὁ ἔρως ἐκεῖνος, μισθοφόρος ὁ ἔρως οὗτος· ἐκεῖνος ὁ ἔρως ἐπαινετός, ἐπονείδιστος οὗτος· ἐκεῖνος Ἑλληνικός, βαρβαρικὸς οὗτος· ἐκεῖνος ἄρρην, ἁπαλὸς οὗτος· ἐκεῖνος ἑστώς, πτηνὸς οὗτος· {ἀβέβαιος} ἐκεῖνον τὸν ἔρωτα ἐρῶν ἀνὴρ φίλος θεῷ, φίλος νόμῳ, μεστὸς αἰδοῦς, μεστὸς παρρησίας· ἐκεῖνος καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ἐρώμενον περιέπει καὶ ἀγάλλεται τῷ ἔρωτι, καὶ ἐν γυμνασίῳ συμπλέκεται καὶ ἐν δρόμῳ συνθεῖ καὶ ἐν θήρᾳ συγκυνηγετεῖ, καὶ ἐν πολέμῳ συναριστεύει καὶ ἐν εὐτυχίαις συνευτυχεῖ καὶ ἀποθανόντος συναποθνήσκει· καὶ οὐδὲν αὐτῷ δεῖ πρὸς τὴν συνουσίαν οὐ νυκτός, οὐκ ἐρημίας. ὁ δὲ ἕτερος ἐραστὴς θεοῖς μὲν ἐχθρός, πλημμελὴς γάρ· ἐχ- 90r
θρὸς δὲ καὶ νόμῳ, παράνομος γάρ· ἀθαρσής, δύσελπις,

87–88 cf. D. L. Vit. 8.27, 2.8; Plato Apol. 26d

90 add. N[ms] **104** delevi **109–110** ἀτυχίαις συνατυχεῖ Markland **110** συνευτυχεῖ ⟨καὶ ἐν ἀτυχίαις συνατυχεῖ⟩ Schenkl

αἰδοῦς ἄπορος, ἐρημίᾳ φίλος καὶ νυκτὶ καὶ φωλεοῖς, μηδαμοῦ ἂν ἐθέλων ὀφθῆναι συνδιημερεύων τοῖς παιδικοῖς, φεύγων ἥλιον, διώκων νύκτα καὶ

ὀμίχλην
ποιμέσιν οὔ τι φίλην, κλέπτῃ δὲ

ἀγαθήν. ὁ μὲν ποιμένι ἔοικεν, ὁ δὲ κλέπτῃ ἔοικεν καὶ λανθάνειν εὔχεται· οἶδεν γὰρ τὸ κακὸν ὃ δρᾷ ἀλλὰ εἰδὼς ὑφ' ἡδονῆς ἕλκεται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς εὐκάρποις φυτοῖς ὁ μὲν γεωργὸς τημελῶς πρόσεισιν, ὁ δὲ κλέπτης ἐμπεσὼν δρέπει καὶ λυμαίνεται καὶ σπαράττει.

5 *Καλὸν σῶμα ὁρᾷς ἀνθοῦν καὶ ἔγκαρπον; μὴ χράνῃς, μὴ μιάνῃς, μὴ προσάψῃ τοῦ ἄνθους· ἐπαίνεσον, ὡς ὁδοιπόρος φυτόν ποτε·*

τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῷ
φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον

εἰσενόησα· φεῖσαι τοῦ φυτοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Διός, ἀνάμεινον τοὺς καρπούς, καὶ ἐρασθήσῃ δικαιότερον. οὐ χαλεπὸν τὸ ἔργον· οὐ γὰρ Σωκράτους μόνον, οὐδὲ φιλοσόφου μόνον. ἤδη καὶ Σπαρτιάτης ἀνὴρ οὐκ ἐν Λυκείῳ τραφεὶς οὐδὲ ἐν Ἀκαδημίᾳ γυμνασάμενος οὐδὲ ἐν φιλοσοφίᾳ πεπαιδευμένος, ἐντυχὼν μειρακίῳ βαρβαρικῷ μέν, ἀλλ' ἄκρως καλῷ καὶ ἀνθοῦντι ἄρτι, ἠράσθη μὲν αὐτοῦ – πῶς δ' οὐκ ἔμελλεν; – ἀλλ' οὐ περαιτέρω τῶν ὀφθαλμῶν. ἐπαινῶ τῆς ἀριστείας τὸν Ἀγησίλαον μᾶλλον ἢ τὸν

117–118 Il. 3.10–11 **127–128** Od. 6.162–163
132–137 Xen. Ages. 5.4–5

114 fort. *ἄπειρος* *ἐρημίᾳ* ed. pr. *ἐρημίας* R **121** *ἐγκάρποις* Markland **129** *εἰσενόησα* R[1] e *ενοησα* N **132** *Λυκείῳ* N *Λυκίῳ* R **133** *γεγυμνασμένος* Markland

Λεωνίδην † μαχίμων· ἀμαχώτερος γὰρ ὁ ἔρως ἦν τοῦ βαρβάρου, καὶ τὰ τοῦ ἔρωτος βλήματα τιτρώσκει μᾶλλον ἢ τὰ Καδούσια ἢ τὰ Μηδικά. τοιγαροῦν ὁ Ξέρξης μὲν ἐπέβη Λεωνίδου κειμένου καὶ παρῆλθεν ἔσω Πυλῶν· Ἀγησιλάῳ δὲ μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν προελθὼν ὁ ἔρως ἐνταῦθα ἔστη ἐπὶ θύραις τῆς ψυχῆς. μεῖζον τὸ ἔργον· δίδωμι τὰ | ἀρι- 90v *στεῖα. ταῦτα δρῶντα ἐπαινῶ τὸν Ἀγησίλαον μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην διώκοντα ἢ Θηβαίων κρατοῦντα ἢ τὰς μάστιγας καρτεροῦντα· ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἦν τῆς τῶν σωμάτων τροφῆς καὶ παιδαγωγίας, ταῦτα δὲ ἔργα ψυχῆς τῷ ὄντι ἠσκημένης καὶ μεμαστιγωμένης.*

20

Σμερδίης Θρᾷξ ὑπὸ Ἑλλήνων ἁλούς, μειράκιον βασιλικὸν ὀφθῆναι γαῦρον, ἐκομίσθη δῶρον τυράννῳ Ἴωνι, Πολυκράτει τῷ Σαμίῳ. ὁ δὲ ἥσθη τῷ δώρῳ, καὶ ἐρᾷ Πολυκράτης Σμερδίου, καὶ αὐτῷ συνερᾷ ὁ Τήϊος ποιητὴς Ἀνακρέων. καὶ Σμερδίης παρὰ μὲν Πολυκράτους ἔλαβεν χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ ὅσα εἰκὸς ἦν μειράκιον καλὸν παρὰ τυράννου ἐρῶντος· παρὰ δὲ Ἀνακρέοντος ᾠδὰς καὶ ἐπαίνους καὶ ὅσα εἰκὸς ἦν παρὰ ποιητοῦ ἐραστοῦ. εἰ δή τις παραβάλοι ἔρωτα ἔρωτι, τυραννικὸν ποιητικῷ, πότερος ἂν αὐτοῖν φανείη ἐνθεώτερος καὶ οὐράνιος καὶ ἄξιος Ἀφροδίτης ἐπονο-

20 tit. *Κ ἔτι περὶ τῆς Σωκράτους ἐρωτικῆς γ′* (unc.)

8 Anacreon frr. 346, 366, etc. PMG

138 *τοῦ μαχίμου* (vel del.) Markland fort. *ἐκεῖνον* **142** *προελθὼν* Dübner *προσελθὼν* R
2 *ἁλοὺς* Leopardus 17.2 *κάλλους* R **9** *παραβάλοι* scripsi *παραβάλλοι* R **10** *πότερος* Acciaiolus *ποτέρῳ* R

μάζεσθαι καὶ ἔργον εἶναι θεοῦ; ἐγὼ μὲν οἶμαι κρατεῖν ἂν τὸν Μούσαις καὶ Χάρισιν ἀνακεκραμένον μᾶλλον ἢ τὸν ἀνάγκῃ καὶ δέει· ὁ μὲν γὰρ αἰχμαλώτῳ ἔοικεν ἢ μισθοφόρῳ οὐ πάνυ τι εὐτυχεῖ, ὁ δὲ ἐλευθέρῳ καὶ Ἕλληνι.

2 *Διόπερ μοι δοκεῖ οὐδὲ ἐν τοῖς βαρβάροις πάνυ τι ἐπιχωριάσαι τὰ τοῦ ἔρωτος. ὅπου γὰρ τὸ μὲν πλῆθος δουλεύει, τὸ δὲ ἄρχον δεσπόζει, τὸ διὰ μέσου ἐνθένδε ἐξῄρηται, τὸ ἰσήγορόν τε καὶ ἰσότιμον καὶ ξύννομον. ὁ δὲ ἔρως οὐδενὶ*
91r *οὕτως πολεμεῖ ὡς | ἀνάγκῃ καὶ δέει, καὶ ἔστιν χρῆμα γαῦρον καὶ δεινῶς ἐλεύθερον καὶ τῆς Σπάρτης αὐτῆς ἐλευθερώτερον. μόνον γάρ τοι τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔρως, ἐπειδάν τῳ καθαρῶς ξυγγένηται, οὐ πλοῦτον τέθηπεν, οὐ τύραννον δέδιεν, οὐ βασίλεια ἐκπλήττεται, οὐ δικαστήριον φυλάττεται, οὐ φεύγει θάνατον· οὐ θηρίον αὐτῷ δεινόν, οὐ πῦρ, οὐ κρημνός, οὐ θάλαττα, οὐ ξίφος, οὐ βρόχος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄπορα αὐτῷ εὐπορώτατα καὶ τὰ δεινὰ εὐμαχώτατα καὶ τὰ φοβερὰ εὐπετέστατα καὶ τὰ χαλεπὰ εὐκολώτατα· ποταμοὶ πάντες περάσιμοι, χειμῶνες πλοϊμώτατοι, ὄρη εὐδρομώτατα· πανταχοῦ θαρσεῖ, πάντων ὑπερορᾷ, πάντων κρατεῖ. πολλοῦ γε ἄξιον τὸ ἐρᾶν, τοιοῦτον ὄν. ἐγὼ μὲν οἶμαι κἂν εὔξασθαί τινα νοῦν ἔχοντα μηδαμοῦ ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, εἰ μέλλοι ὁμοῦ ἐρῶν ἐλεύθερός τ' εἶναι καὶ ἀδεὴς καὶ ἄπταιστος.*

3 *Δέδια δὲ μὴ οὐ τοιοῦτον ᾖ πᾶσιν ἑξῆς, ἀλλά τις ὁμοιότης ἐπιτηδεύματος αἰσχροῦ, ὑποδῦσα ἔργον καλόν, τῇ πρὸς αὐτὸ εἰκασίᾳ καλλωπιζομένη τυγχάνει μὲν τῆς φαντασίας*

17–23 Plato Smp. 182a ff.

12 *θεοῦ* U *ὅσου* R 20 *ξύννομον*] *ἰσόνομον* Markland 25 *δέδιεν* U *δέδειεν* R 33 *κἂν* Markland *καὶ* R

ὁμοίας, τοῦ δὲ τέλους ἀστοχεῖ. μιμεῖταί που καὶ φαρμακοπώλης ἰατρὸν καὶ συκοφάντης ῥήτορα καὶ σοφιστὴς φιλόσοφον. καὶ πανταχοῦ εὕροις ἂν ξυμφυὲς ἀγαθῷ κακόν, πολλῷ τῷ ὁμοίῳ ἀνακεκραμένον, ἢ προαιρέσει χωριζόμενον, ὡς ὁ ῥήτωρ τοῦ συκοφάντου, ἢ τέλει, ὡς ὁ ἰατρὸς τοῦ φαρμακέως, ἢ ἀρετῇ, ὡς ὁ φιλόσοφος τοῦ σοφιστοῦ· προαίρεσις δὲ καὶ ἀρετὴ καὶ τέλος ὀλίγοις γνώριμα. ὅταν οὖν ἐν ἐπιτηδεύμασιν διπλοῖς καὶ ἀμφιβόλοις τὰ μὲν ὅμοια ⟨ * *⟩ † ἂν ἀπῇ †, ἀνάγκη κατὰ τὸ ἀγνοούμενον οὐ δυναμένοις χωρίζειν τὰς τέχνας κατὰ τὸ εἰκαζόμενον αὐτὰς συνάπτειν. μήποτ' οὖν καὶ περὶ ἔρωτος ταύτῃ κριτέον, καὶ ἡγητέον αὐτὸν | εἶναι ὄνομα κοινὸν ἐν μεταιχμίῳ* 91v *ἀρετῆς καὶ κακίας τεταγμένον, ὑπ' ἀμφοῖν δημαγωγούμενον· σχηματιζόμενον δὲ πρὸς ἑκατέραν, ὁποτέρᾳ ξυγγένοιτο, τῷ τῆς ἐπαγομένης πάθει προσονομάζεσθαι.*

Καὶ μὴν τῆς ψυχῆς δίχα νενεμημένης, ὡς ὁ Πλάτωνός 4 *φησιν λόγος, ἧς τῷ μὲν τῶν μερῶν ὄνομα λόγος, τῷ δὲ πάθος, ἀνάγκη τὸν ἔρωτα, εἰ μὲν κακία εἴη, πάθος τι εἶναι ἔρημον λόγου· εἰ δέ τι τῶν καλῶν, δυοῖν θάτερον, ἢ κατὰ τὸν λόγον τετάχθαι πάθους ἀπηλλαγμένον, ἢ κατὰ τὸ πάθος λόγῳ συμπεπλεγμένον. καὶ εἰ μὲν ὁ ἔρως φιλίας ἐστὶν ὁρμὴ καὶ ὄρεξις τοῦ ὁμοίου πρὸς τὸ ὅμοιον ᾆττοντος φύσει καὶ ἀνακραθῆναι αὐτῷ ὀρεγομένου – πάθος ἂν εἴη τοῦτο, οὐ λόγος – δεῖ προστεθῆναι τῷ πάθει τούτῳ ἐπι-*

39–41 Plato Grg. 464bff. **54–63** Plato Resp. 435bff., Phdr. 246aff. (cf. Rees, JHS 77 (1957), 112)

47 ⟨*ἐμφανῆ, τὰ δὲ ἀνόμοια*⟩ *ἀφανῆ* Schenkl *οὐκ ἀπῇ* R[3] *ἀπῇ* ⟨*τὰ δ' ἀνόμοια* (*οὐ*) *προσῇ*⟩ R[3mg] **54** *νενεμημένης* U *ενεμημένης* (sine spir.) R **60** *ᾆττοντος* Dübner *ἄττοντος* R **61** *ὀρεγομένου* U *ὀρεγομένη* R[p.c.] e *ὀρεγομένῳ*

στάτην λόγον ἵνα ἀρετὴ γένηται καὶ μὴ νόσος. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς τῶν σωμάτων κράσεως καὶ ἡ ὑγεία πάθος τί ἐστιν ὑγρῶν καὶ ξηρῶν καὶ ψυχρῶν καὶ θερμῶν δυνάμεων, ἢ ὑπὸ τέχνης συγκραθεισῶν καλῶς ἢ ὑπὸ φύσεως ἁρμοσθεισῶν τεχνικῶς, ἂν δὲ ἀφέλῃς τῆς φύσεως ἢ τῆς τέχνης, τὸ μὲν πάθος συνετάραξας, τὴν δὲ ὑγείαν ἐξήλασας· οὕτως ἀμέλει καὶ ἐπὶ τοῦ ἔρωτος {τὸ} πάθος μὲν ὁμοίως ἐστὶν κἂν ἔχῃ λόγον, ἐὰν δὲ ἀφέλῃς τὸν λόγον, ἐπετάραξας αὐτοῦ τὴν συμμετρίαν καὶ νόσον ἐποίησας τὸ πᾶν.

5 *Ἔστω δὴ ὁ ἔρως ὄρεξίς τις ψυχῆς, ἀλλὰ τῇ ὀρέξει ταύτῃ χαλινοῦ δεῖ, καθάπερ ἵππου θυμῷ· ἐὰν δὲ ἐπιτρέψῃς τῇ ψυχῇ φέρεσθαι, αὐτὸ ἐκεῖνο κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν εἰκόνα, ἵππον ἀνῆκας ἀδηφάγον διὰ πεδίου κροαίνειν καὶ ὑβρίζειν, οὐχ ἐπὶ λουτρὰ νόμιμα οὐδὲ ἐπὶ δρόμους τεχνι-*
92r *κοὺς θέοντα, ἀχάλινον, ἀδέσποτον. ἀλλὰ | αἰσχρὸν μὲν θέαμα ἵππος ἄφετος, αἰσχρὸν δὲ ἄκουσμα ὑβριστὴς ἔρως. οὗτός ἐστιν ὁ ἔρως ὁ τοὺς κρημνοὺς πηδῶν, οὗτος ὁ ποταμοὺς περῶν, ὁ ξίφος λαμβάνων, ὁ ἅπτων βρόχον, ὁ μητρυιᾷ ἐπιτιθέμενος, ὁ προγόνοις ἐπιβουλεύων, ὁ παράνομος, ὁ ἔμπληκτος, ὁ † ἄδωρος· οὗτος ὁ ἐν σκηναῖς τραγῳδούμενος, ὁ ἐν μύθοις μισούμενος, μεστὸς ἐρινυῶν, μεστὸς δακρύων, οἴμοι βοῶν καὶ στένων, ὀλίγα μὲν εὐτυχῶν, ἐπαιρόμενος δὲ παρὰ τὴν ἀξίαν, καὶ τρεπόμενος παντοδαπὰς τροπὰς καὶ αἰφνιδίους· ἐπὶ σαρκῶν ἡδονὰς συντεταμένος καὶ φλεγμαίνων σῶμα σώματι ἀναμιγνύει, καὶ προσφυόμενος οὔτε τινὰ εὐσχήμονα οὔτε νόμιμον οὔτε ἐρωτικὴν τῷ*

74–78 Il. 6.506 ff., Plato Phdr. 253 e ff.

69 del. Markland **79** *ὁ*³ om. R add. R¹ **80** *ξίφος* R¹ e *ξίφς* **82** *ἄλογος* Meiser fort. *ἄθεος* **86** *συντεταμένος* Markland (D¹) Davies² *συντεταγμένος* R

ὄντι ξυμφυήν· ἐπισπᾶται δὲ αὐτὸν κάλλους φήμη οἰστρούμενον, ὑπὸ δὲ τῆς ἀγνοίας πλανώμενον.

Ὁ δὲ τούτῳ ἐναντίος, μόνῳ τῷ τίκτοντι εἰς γένεσιν τοῦ 6 *ὁμοίου ἀπὸ ὀρέξεως ἐμφύτου μετὰ δικαιοσύνης ξυνὼν καὶ διορίζων τὸ θῆλυ, οὗτος θεῶν Γαμηλίων τε καὶ Ὁμογνίων καὶ Γενεθλίων θεσμός, ἐπὶ πάσῃ ζώων φύσει τεταγμένος, τῶν μὲν αὐτομάτων εἰς τὴν κοινωνίαν ὑπὸ οἰκείου ἔρωτος ἐν ὥρᾳ τοῦ γεννᾶν ἰόντων, τῶν δὲ καὶ διὰ τέχνης ἐπιστάτου, ποιμενικῆς τε καὶ αἰπολικῆς καὶ βουφορβοῦ καὶ ἱπποκόμου, ζευγνύντων ἑκάστων κατὰ φύσιν τὰ αὐτῶν θρέμματα καὶ διακρινόντων αὖθις δέει ὕβρεως·*

χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι,
χωρὶς δ' αὖθ' ἔρσαι.

ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀγελαιοτρόφος ἐπιστάτις, βασιλικὴ καὶ ποιμενικὴ τέχνη, οὐδεμίαν ἐξεύροι ἂν ἄλλην ὕβρεως ἀρωγὸν μηχανήν, πρὶν ἄν τις ἑκὼν εἴξῃ τῷ λόγῳ καὶ τὴν ψυχὴν παραδῷ ποιμαίνειν αἰδοῖ καὶ σωφροσύνῃ. ὥσπερ γὰρ ἄλλο ἄλλῳ | ζῴῳ ἀλέξημα ἥκει παρὰ τῆς φύσεως εἰς 92v *τὸν αὑτοῦ βίον, ὑφ' οὗ σῴζεται, λέουσιν ἀλκή, ἐλάφοις δρόμοι, θῆραι κυσίν, καὶ τῷ μὲν διερῷ γένει αἱ νήξεις, τῷ δὲ μεταρσίῳ αἱ πτήσεις, τῷ δὲ εἰλυσπωμένῳ οἱ φωλεοί, ὧδε καὶ τοῖς ἀνθρώποις, τὰ ἄλλα ἐλαττουμένοις τῶν ἁπάντων· καὶ γὰρ ἀλκὴν ἀσθενέστατοι καὶ θεῖν βραδιστοι καὶ ἀνίπτασθαι ἀδύνατοι καὶ νήχειν ἀσθενεῖς καὶ φωλεύειν ἀμήχανοι· λόγον δὲ αὐτοῖς θεὸς ἔδωκεν πρὸς τὰς ἁπάντων*

100–101 Od. 9.221–222 **105–114** Plato Prot. 320eff.

89 *ξυμφυήν* Reiske *ξυνυφήν* R *ξυμφυΐαν* Markland ⟨*ὑπὸ τῆς φαντασίας*⟩ *οἰστρούμενον* Reiske **91** fort. ⟨*ὁ*⟩ *μόνῳ* **104** *εἴξῃ* H *ἥξω* R **110** *ὧδε* Dübner *ὡς δὲ* R **112** *ἀμβλεῖς* Markland

εὐπορίας ἀντίρροπον, ὑποβάλλων αὐτῷ τὴν ἐρωτικὴν ὄρεξιν, ὡς χαλινῷ ἵππον, ὡς τοξότῃ τόξον, ὡς οἴακι ναῦν καὶ τεχνίτῃ ὄργανον. ὅ τε οὖν λόγος αὐτὸς αὐτοῦ ἀμβλύτατος, ἀνέραστος ὤν· ὅ τε ἔρως αὐτὸς αὐτοῦ ἐμπληκτότατος, ἀπειθέστατος ὢν τῷ λόγῳ. ἔστιν δὲ ἡ πειθὼ συζυγία ἔρωτος καὶ λόγου πρὸς τὸ καλὸν ὁρμωμένων καὶ λαμπρυνομένων ἐπ' αὐτὸ πολλῷ δρόμῳ.

Ὁ δὲ οἰόμενος ἐν τῇ σαρκῶν φύσει κατορωρύχθαι τὸ καλόν, ἡδονὴν κάλλους ἀλλάττεται καὶ ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτῆς· πιθανὸν γὰρ κακὸν ἡδονὴ καὶ κολακείας ἀνάπλεων.

7 *τοῦτο καὶ μειράκιον Τρωϊκὸν βουκολοῦν τέως καὶ περὶ τὴν Ἴδην πλανώμενον, οὐκ ἀνασχόμενον τὰς οἴκοι ἡδονάς, ἐπὶ θάλατταν ἐκ τῶν ὀρῶν καταβιβασάμενον, εἰς ναῦν ἐνθέμενον, ἐπὶ Πελοποννήσου ἐπεραίωσεν λῃστὴν ἐραστήν. οὐ γὰρ ἦν περὶ τὴν Ἀσίαν σῶμα ἄλλο καλόν, οὐ Τρωϊκόν, οὐ Δαρδανικόν, οὐχ Ἑλλησπόντιον, οὐ Λύδιον, ὁμόφωνον τῷ ἐραστῇ, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσίν τε καὶ νομίμοις τεθραμμένον· ἀλλ' ἐπὶ τὴν Σπάρτην καὶ τὸν Εὐρώταν ἔρχεται κωμαστὴς διαπόντιος, ἐξ ὀνείρων ἐραστής, καὶ ἀδικεῖ τὸν ὑποδεξάμενον καὶ ἀνίστησιν καὶ διαλύει γάμον Ἑλληνικόν.*
93r *ὦ λίχνου ἔρωτος | καὶ ἀδίκων ἐνυπνίων καὶ ὀφθαλμῶν πονηρῶν καὶ ἡδονῆς ἡγεμόνος πολλῶν κακῶν. οὕτω καὶ Ξέρξην τὸν μέγαν ἐκεῖνον, τὸν ἐν Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς τοῖς Ἕλλησι παραταξάμενον, τοσούτων σωμάτων θεατὴν καὶ δεσπότην γενόμενον, οὐκ ἐπηγάγετο εἰς ἔρωτα οὐκ Ἰνδικὴ κόρη ὑψηλὴ οὐδὲ Μηδικὴ τιαραφόρος οὐδὲ Μυ-*

135–142 Hdt. 9.108 ff. (sed de Artaynte, non de Amestri agitur)

119–120 suspecta *λαμπρυνομένων*] *ταχυνομένων* dubitanter Russell cum *ὁρμωμένων* transp. Meiser *αὐτὸ* ed. pr. *αὐτὸν* R **133** *ἀνίστησιν* Markland (D^1) *ἀνθίστησιν* R **139–140** *Μυγδονικὴ* Clericus *Μαρδονικὴ* R

γδονικὴ μιτρηφόρος οὐδὲ Καρικὴ ὡπλισμένη οὐδὲ Λυδία ᾄδουσα, οὐκ Ἰωνική, οὐχ Ἑλλησποντία· ἀλλ' ἐπὶ Ἄμηστριν ᾖξεν τὴν τοῦ παιδὸς γαμετήν. ὢ κακίστου ἔρωτος, ὃς παραλιπὸν τὰ ἐδώδιμα ἐπὶ τὰ πικρὰ ἦλθεν καὶ ἄβρωτα, ὑπ' ἀκολάστου ἐξουσίας εἰς τὴν τοῦ φιλεῖν δύναμιν ὑβριζούσης. ὅταν γὰρ ψυχῆς ἀφέλῃς μὲν τὸ εἰδέναι, παράσχῃς δὲ τὸ δύνασθαι, δίδως τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐπιρροὴν καὶ ἐξουσίαν καὶ δρόμον. ἄφελε Ἀλεξάνδρου μὲν τὴν Πριάμου δύναμιν καὶ τὸ ἐκεῖ θάρσος, καὶ μένει βουκολῶν καὶ τὴν Ἑλένην οὐκ ὀνειρώττει· ἄφελε Ξέρξου τὴν ἐξουσίαν, καὶ Ἄμηστρις οὐκ αἰσχρά;

8 Ἔστι καὶ ἐν ἰδιώταις τυραννὶς ἀκόλαστος, ὅταν ἀπῇ μὲν ὁ λόγος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ λιχνεύωσιν· ὧν ἐὰν ἀφέλῃς τὴν ἐξουσίαν, οὔτε Κριτόβουλος Εὐθυδήμῳ προσκνήσασθαι ἐρᾷ οὔτε Αὐτολύκῳ Καλλίας οὔτε Ἀγάθωνι Παυσανίας, οὔτε ἄλλος ἄλλῳ. διὰ τοῦτο ἐγὼ ἐπαινῶ τὸν Κρητῶν νόμον καὶ τὸν Ἠλείων μέμφομαι· τὸν μὲν Κρητικὸν ἐπαινῶ τῆς ἀνάγκης, τὸν δὲ Ἠλείων μέμφομαι τῆς ἐξουσίας. Κρητικῷ μειρακίῳ αἰσχρὸν ἀνέραστον εἶναι, Κρητικῷ νεανίσκῳ αἰσχρὸν προσάψασθαι παιδικῶν. ὢ νόμου κεκραμένου καλῶς σωφροσύνῃ καὶ ἔρωτι. τὰ δὲ Ἠλείων οὐ λέγω, τὰ δὲ Λακεδαιμονίων λέγω· ἐρᾷ Σπαρτιάτης ἀνὴρ μειρακίου Λακωνικοῦ, 93v ἀλλ' ἐρᾷ μόνον ὡς ἀγάλματος καλοῦ, καὶ ἑνὸς πολλοί, καὶ εἷς πολλῶν. ἡ μὲν γὰρ ἐξ ὕβρεως ἡδονὴ ἀκοινώνητος πρὸς ἄλλους, ὁ δὲ ἐξ ὀφθαλμῶν ἔρως κοινω-

153 Xen. Mem. 1.2.30 **154** Xen. Smp. 1.2; Plato Smp. 193b **155–159** Plato Leg. 836b, Smp. 182b, Xen. Smp. 8.34

142 ᾖξεν I ἦξεν R **146** ἐπιρροὴν R[1] e ἐπιροὴν **150** οὐκ del. Reiske **152** λιχνεύωσιν U λιχνεύουσιν R **158** ἀνέραστον Dübner ('amabile non esse' iam Paccius) ἐραστὸν R **164** ἄλλους Markland ἀλλήλους R

νικός, μόνον οὐκ ἐπὶ πάσας ἐξικνούμενος φύσεις ἐρωτικάς. τί γὰρ ἂν εἴη ὡραιότερον τοῦ ἡλίου καὶ ἐρασταῖς πολυαρκέστερον; ἀλλ' ὅμως ἐρῶσιν ἡλίου οἱ πάντων ὀφθαλμοί.

9 *Ἐν Λοκροῖς τοῖς Ἰταλιώταις ἔφηβος ἦν καλὸς καὶ νόμος καλὸς καὶ ἐρασταὶ πονηροί· ἐρᾶν μὲν ἠναγκάζοντο ὑπὸ τοῦ κάλλους, εἴργοντο δὲ ὑπὸ τοῦ νόμου κακῶς ἐρᾶν· οἰστρούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους πρὸς τὴν ὕβριν, τὸν μὲν ἔφηβον οὐκ ἔπεισαν, νόμιμος γὰρ ἦν, ᾗξαν δὲ οἱ δυστυχεῖς ἐπὶ βρόχον πάντες ἑξῆς. ἄξιοι μὲν θανάτου· τί γὰρ δεῖ ζῆν ἄνδρα μηδὲ ὀφθαλμῶν ἀνεχόμενον; ἄγαλμα μέν τις ἰδὼν καὶ ἐπαινέσας τὸ κάλλος οὐκ ἐδεήθη βρόχου· ἀλλὰ κἂν ἵππον ἴδῃ ἱππικὸς ἀνὴρ καὶ τοῦ κάλλους ἐπαινέσῃ καὶ κτήσασθαι μὴ δυνηθῇ, οὐ δεῖται βρόχου· ἐξαρκεῖ δὲ καὶ τῷ γεωργῷ, κἂν ἐν γειτόνων ἴδῃ φυτὸν καλόν, ἡ ὄψις αὐτή· ἐξαρκεῖ καὶ τῷ θηρευτῇ, κἂν παρ' ἄλλῳ ἴδῃ σκύλακα ὡραῖον, ἡ ὄψις αὐτή· καὶ οὐδεὶς τούτων θανατᾷ δι' ἀπορίαν τῶν κτημάτων. ἐρῶσιν καὶ οἱ φιλοχρήματοι χρυσοῦ μᾶλλον ἢ οἱ ἐρασταὶ σωμάτων, καὶ συγκατορύττεσθαι ἐθέλουσιν τῷ χρυσῷ μᾶλλον ἢ τοῖς σώμασιν οἱ ἐρασταί· ἀλλ' οὐδεὶς θανατᾷ τούτων, ἐὰν μὴ τύχῃ χρυσοῦ. οὐδὲ γὰρ ὁ Πέρσης βασιλεὺς ἧψεν βρόχον ἀτυχήσας χρυσίου, ὁ πάντων χρηματιστῶν ἀκορεστότατος καὶ ἐπιμανέστατος, ὃς ἄρχων ⟨τοσ⟩αύτης γῆς καὶ ἐν τοσαύταις ἡδοναῖς φυρόμενος, ὅσαι πληροῦσιν βασιλέως ἀκολάστου ὀρέξεις, ἐπεβούλευσεν*

185–194 Hdt. 1.187.3–5

165 *μόνον οὐκ* scripsi *μόνον καὶ* R **166–167** *πολυαρκέστερον* U *πολυσαρκέστερον* R **167** *ὁρῶσιν ἥλιον* Markland **172** *ᾗξαν* Perizonius 3.42 *ἦξαν* R **178** *κἂν* U *καὶ* R *ἴδῃ* U *ἤδη* R **180** *ὡραῖον* R[p.c.] (e *ὡρμαιον*) U **185** *βασιλεὺς* del. Davies[2] sed fort. melius *Περσῶν* **187** *τοσαύτης* U

νεκροῦ τάφῳ. φήμη δὲ αὐτὸν ἐπεσπάσατο χρυσοῦ κατορωρυγμένου σὺν τῷ νεκρῷ καὶ ἐτυμβωρύχει ὁ μέγας βασιλεὺς τὴν τιάραν ἔχων, καὶ τὸν μὲν χρυσὸν οὐχ εὗρεν, ἐπίγραμμα δὲ ἔνδοθεν ἐπὶ τῷ τάφῳ, ὅ {νεκρὸς} λέγει· ὦ πάντων ἀνθρώπων ἀπληστότατε, ὅς ἔτλης καὶ νεκροῦ θιγεῖν δι' ἔρωτα χρυσοῦ. τοῦτο εἴποι ἂν καὶ Ἕλλην λόγος πρὸς Ἕλληνα ἄνδρα ἐπὶ ὕβριν σαρκῶν ὑπὸ ἀκορέστου ἐπιθυμίας ὁρμηθέντα, ὅταν αὐτὸν ἐπισπάσηται φήμη κάλλους κατορωρυγμένου ἐν σώματι. ὦ πάντων ἀνθρώπων ἀνοητότατε, νεκρὸν ἀνορύττεις· οὐ γὰρ ἂν ἔτλης θίγειν σαρκὸς ἄρρενος, ἀθίκτου χρήματος σαρκὶ ἄρρενι. ἄδικος ἡ μῖξις, ἄγονος ἡ συνουσία· ἐπὶ πετρῶν σπείρεις, ψάμμους ἀροῖς· μετένεγκε τὰς εὐφροσύνας ἐπὶ τὴν φύσιν, τρέψον ἐπὶ τὴν γεωργίαν τοὺς ὀφθαλμούς, ἐγκάρποις ἥσθητι ἡδοναῖς, 94r

ὥς κε μὴ ἄσπερμος γενεὴ μετόπισθεν ὄληται.

21

Οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος, 1

λέγει που τῶν αὐτοῦ ᾀσμάτων ὁ Ἱμεραῖος ποιητής, ἐξομνύμενος τὴν ἔμπροσθεν ᾠδήν, ἐν ᾗ περὶ τῆς Ἑλένης εἰπεῖν φησιν οὐκ ἀληθεῖς λόγους· ἀναμάχεται οὖν ἐπαίνῳ τὸν ἐμ-

21 tit. *ΚΑ ἔτι περὶ ἔρωτος δ'* (unc.)

200 Plato Leg. 838e **203** Il. 20.303
2 Stesichorus fr. 192.1 PMG (cf. Plato Phdr. 243a)

191 ⟨*ὁ*⟩ *τὴν* Markland **192** delevi **193** *καὶ* Koniaris[2] *ἐν* R **194** *θιγεῖν*] *θήκην ἀνοίγειν* Anon. Lond. **199** *ἀθίκτου* U *κάθικτου* R **202** *ἥσθητι* U *ἡσσθῆτι* R **203** *ὥς κε*] *ὄφρα* Homerici *μετόπισθεν*] *καὶ ἄφαντος* Homerici
3 *αὑτοῦ* ed. pr. *αὐτοῦ* R

προσθεν ψόγον. δοκῶ δή μοι, κατὰ τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον, δεήσεσθαι καὶ αὐτὸς παλινῳδίας ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἔρωτος λόγοις· θεὸς γὰρ καὶ οὗτος, καὶ οὐχ ἧττον τῆς Ἑλένης ἐπιτιθέναι δίκην τοῖς πλημμελοῦσιν ἐς αὐτὸν ἐρρωμενέστατος. 94v *τί δὴ οὖν ἐστιν τὸ πλημμέλημα, ὅπερ καὶ ἀναμαχέσασθαι δεῖν φημι ἡμᾶς; δεινὸν καὶ μέγα καὶ δεόμενον γενναίου ποιητοῦ καὶ τελεστοῦ, εἰ μέλλοι τις ἱκανῶς ἐξευμενιεῖσθαι ἀδέκαστον δαίμονα, οὐ τρίποδας ἑπτὰ δοὺς οὐδὲ χρυσοῦ τάλαντα δέκα οὐδὲ γυναῖκας Λεσβιάδας οὐδὲ ἵππους Τρωϊκούς, ἀλλὰ λόγον λόγῳ, πονηρὸν χρηστῷ καὶ ψευδῆ ἀληθεῖ, ἐξαλείψας.*

2 *Τοιαύτην φασὶ καὶ τὸν Ἀνακρέοντα ἐκεῖνον τὸν Τήϊον ποιητὴν δοῦναι δίκην τῷ ἔρωτι. ἐν τῇ τῶν Ἰώνων ἀγορᾷ, ἐν Πα⟨νιω⟩νίῳ, ἐκόμιζεν τιτθὴ βρέφος. ὁ δὲ Ἀνακρέων βαδίζων, μεθύων, ᾄδων, ἐστεφανωμένος, σφαλλόμενος, ὠθεῖ τὴν τιτθὴν σὺν τῷ βρέφει καί τι καὶ εἰς τὸ παιδίον ἀπέρριψεν βλάσφημον ἔπος. ἡ δὲ γυνὴ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐχαλέπηνεν τῷ Ἀνακρέοντι, ἐπεύξατο δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον ὑβριστὴν ἄνθρωπον τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ἐπαινέσαι ποτὲ τὸ παιδίον, ὅσα νῦν ἐπηράσατο. τελεῖ ταῦτα ὁ θεός· τὸ γὰρ παιδίον ἐκεῖνο δὴ αὐξηθὲν γίγνεται Κλεόβουλος ὁ ὡραιότατος, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἀρᾶς ἔδωκεν ὁ Ἀνακρέων Κλεοβούλῳ δίκην δι' ἐπαίνων πολλῶν.*

13–14 Il. 9.121–130 **27–28** Anacreon frr. 357, 359 PMG

11 *δεῖν* Davies[2] Markland *λίαν* R *λίαν ⟨δεῖν⟩* Schenkl **13** *ἑπτὰ δοὺς* U *ἐπιτάδους* R **15** *πονηρὸν χρηστῷ* U *πονηρῷ χρηστὸν* R **19** *Πανιωνίῳ* Scaligerus Leopardus 18.28 **20** *ᾄδων* Davies[2] *ἄκων* R **25** *ἐπηράσατο* U *ἐπηρράσατο* R **27** *μιᾶς* Markland *μικρᾶς* R

Τί κωλύει δὴ καὶ ἡμᾶς ἀναμαχέσασθαι τήμερον ⟨καὶ⟩ 3
κατὰ τὸν Ἀνακρέοντα ἐκεῖνον δοῦναι δίκην τῷ ἔρωτι αὐτοὺς ἑκόντας γλώττης ἀδίκου; τὸ φάναι ὅτι ὁ ἔρως ἐπὶ μοιχείαν ἀνάπτει ὥσπερ τὸν Ἀλέξανδρον, ἢ ἐπὶ παρανομίαν ὡς τὸν Ξέρξην, ἢ ἐπὶ ὕβριν ὡς Κριτόβουλον, καὶ ἀνατιθέναι θεῷ πρᾶγμα ἄθεον, πῶς οὐ πλημμελές; οὑτωσὶ δὲ αὐτὸ θεασώμεθα. ὁ ἔρως ἄλλου του ἔρως ἢ κάλλους ἐστίν; οὐδαμῶς· σχολῇ γὰρ ἂν εἴη ἔρως εἰ μὴ κάλλους εἴη. ὁπόταν λέγωμεν ἐρᾶν χρημάτων Δαρεῖον ἢ Ξέρξην τῆς Ἑλλήνων γῆς ἢ Κλέαρχον πολέμου ἢ Ἀγησίλαον τιμῆς | ἢ 95r *Κριτίαν τυραννίδος ἢ Ἀλκιβιάδην Σικελίας ἢ Γύλιππον χρυσίου, ἆρα κάλλος τι ὁρῶντας ἐμφαινόμενον, τὴν πρὸς αὐτὸ ἐπαγωγὴν ἔρωτα ἐπονομάζοντες, ἕκαστον τούτων ἐρᾶν φαμέν, τὸν μὲν τοῦδε, τὸν δὲ τοῦδε, ἄλλον ἄλλου; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἦ γὰρ ἂν τὰ αἴσχιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων τῷ μὴ προσήκοντι ὀνόματι ἐπικοσμοῦντες πλημμελοῖμεν ἂν εἰς τὸ ἀληθὲς αὐτό. ποῦ γὰρ ἢ ἐν χρήμασιν κάλλος, τῷ πάντων πραγμάτων κακίστῳ; ἢ ἐν πολέμῳ, τῷ πάντων ἀβεβαιοτάτῳ; ἢ ἐν τυραννίδι, τῷ πάντων ἀγριωτάτῳ; ἢ ἐν χρυσῷ τῷ πάντων γαυροτάτῳ; Σικελίαν δὲ εἴ μοι λέγοις ἢ τὴν Ἑλλήνων γῆν, ἐλπίδας λέγεις ἡδονῶν, κάλλος δὲ οὐδαμοῦ· οὐδ' εἴ μοι νὴ Δία τὴν Αἰγυπτίων γῆν λέγοις τὴν τὰς πυραμίδας ἔχουσαν τὰς μεγάλας*

29 *δὴ* om. R add. R[1] add. Reiske **31** *τὸ ⟨γὰρ⟩* Acciaiolus **32** *ἀνάπτει* U *ἀνανάπτει* R **33** *Κριτίαν* Davies[2] **34** *πρᾶγμα ἄθεον* R[1] e *πρᾶγμαθεον* **37** *ὁπότ' οὖν* R[1] fort. *ὁπόταν οὖν* **39** *ἢ*[2] Markland *καὶ* R **40** *ὁρῶντας* Meiser *ὁρῶντες* R **46** *κακίστῳ* R[p.c.] (e *καλλίστῳ*) U **48** *γαυροτάτῳ ⟨ἢ ἐν τιμῇ τῷ πάντων κενοτάτῳ⟩* Reiske Marklandum secutus **50** *οὐδ' εἴ μοι νὴ Δία* Markland *εἰ δέ μοι ἢ Δία* R

καὶ τὸν πολὺν ποταμόν, οὐδὲ Βαβυλῶνα αὖ τὴν εὐτειχοτάτην, οὐδὲ Μηδίαν τὴν εὐιπποτάτην, οὐδὲ τὴν Φρυγῶν γῆν τὴν εὐβοτωτάτην, οὐδὲ Σάρδεις τὰς εὐχρυσοτάτας. ἕκαστον γὰρ τούτων τοσούτου δεῖ εἶναι καλόν, ὅσουπερ καὶ ἡδύ· μᾶλλον μὲν ἡδὺ τῷ δυναμένῳ πορίσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἡδονήν, ἢ καλὸν τῷ μὴ δυναμένῳ ἐξ αὐτοῦ ὄνασθαι· οὐδὲν γὰρ καλὸν ἐπιβλαβὲς οὐδὲ {εἰς} σφαλερὸν οὐδὲ εἰς μοχθηρίαν συντελοῦν οὐδὲ εἰς δυστυχίαν ἄγον οὐδὲ εἰς συμφορὰν χειραγωγοῦν οὐδὲ εἰς μετάγνωσιν τελευτῶν.

4 *Εἶεν· ὁ ἔρως ἡμῖν κάλλους ἦν ἔρως· ὁ δὲ ἐρῶν ἄλλου του καὶ μὴ κάλλους, ἡδονῆς ἐρᾷ. ἀφαιρῶμεν δέ, εἰ βούλει, τοὔνομα καὶ ἐπιθυμεῖν λέγωμεν τοῦτον ἀλλ' οὐκ ἐρᾶν, ἵνα μὴ τῇ περὶ τὴν φωνὴν παρανομίᾳ πρᾶγμα ὑπαλλάξαντες λάθωμεν, ἀλλ' οὐ τοὔνομα μόνον. ἔστω τοίνυν ἔρως μὲν* 95v *κάλλους, ἐπιθυμία δὲ ἡδονῆς. ὁ τοίνυν κάλλους ἐρῶν ἆρα οὐκ ἐπιθυμεῖ αὐτοῦ; καὶ μάλα· σχολῇ γὰρ ἂν εἴη τι ἄλλο ὁ ἔρως, εἰ μὴ ὄρεξίς τις. παραιτοῦμαι δὲ τοὺς σοφοὺς τῆς τῶν ὀνομάτων θήρας, εἰ τὸ αὐτὸ νῦν μὲν ὄρεξιν, νῦν δὲ ἐπιθυμίαν καλῶ· ἐγὼ γάρ τοι τά τε ἄλλα καὶ ἐν τῇ τῶν ὀνομάτων ἐλευθερίᾳ πείθομαι Πλάτωνι. ἔστω δέ, εἰ βούλονται, ὄρεξις καὶ μὴ ἐπιθυμία ὁ ἔρως. διῃρήσθω δὲ τῇδε· ἐὰν μὲν ἐπὶ τὸ καλὸν φαινόμενον ἡ ψυχὴ ᾄξῃ, ἔρως καλείσθω τοῦτο, οὐκ ἐπιθυμία· ἐὰν δὲ μή, ἐπιθυμία καλείσθω τοῦτο, οὐκ ἔρως. τί οὖν εἰ ἀκόλαστός τις σοφιστής, τῇ τοῦ φαινομένου προσθήκῃ χρώμενος, τὸ ἡδὺ τοῦτο φῇ φαντάζεσθαι αὐτῷ καλόν; ἐρᾶν καὶ τούτῳ συγχωρήσομεν; καὶ πάλιν αὖ, εἴ τις ἀποβλέψας εἰς τοὺς τῷ ὄντι ἐραστὰς τοὺς*

52 *αὖ* Markland *αὐτὴν* R **52–53** *εὐτειχεστάτην* Davies[2] (ex ed. pr. *εὐτυχεστάτην*) **56** *μὲν⟨τοι⟩* vel *μὲν ⟨οὖν⟩* Russell **58** del. Acciaiolus **64** *⟨καὶ τὸ⟩ πρᾶγμα* Reiske **73** *ᾄξῃ* Dübner (*ἀΐξῃ* iam Davies[2]) *ἄξῃ* R **75** *τις* Markland *ὁ* R **76** *φήσει* Markland (D[1])

πρὸς τὸ καλὸν ὡρμημένους, καὶ θεασάμενος τὸ ἐν τῇ ὀρέξει τοῦ κάλλους ἡδύ, διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τῆς ἡδονῆς ἐπιθυμεῖν καὶ τούτους φῇ, ἀλλ' οὐκ ἐρᾶν, πῇ ἂν ταῦτα ἡμῖν διακριθείη; εἰ γὰρ τά τε ἡδέα φαντάζεται καλά, τά τε καλὰ ἀνακέκραται ἡδοναῖς, κίνδυνος οὕτω καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῷ ἔρωτι ἐπιμιχθῆναι. βούλει τοίνυν τοῦ μὲν καλοῦ ἀφαιροῦμεν τὸ φαινόμενον, ἵνα μήποτε λάθῃ σχηματισαμένη πρὸς αὐτὸ ἡ ἡδονή, τῆς δὲ ἡδονῆς οὐκ ἔτι; τὸ μὲν γὰρ καλόν, τίμιον ὂν κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, εἶναι δεῖ καλὸν ἵνα καὶ ἐράσμιον ᾖ· τῇ δὲ ἡδονῇ ἀπόχρῃ φαίνεσθαι, καὶ μὴ οὔσῃ· τῇ γὰρ τοῦ πεπονθότος εὐφροσύνῃ λαμβάνουσα τὴν σύστασιν, οὐ τῇ αὑτῆς φύσει, ἱκανῶς ἕξει ἐὰν τὸ δοκεῖν ὑπάρχῃ αὐτῇ, καὶ μὴ οὔσῃ.

Οἷον τὸ τοιόνδε λέγω· αἰσθ⟨άν⟩ομαι γάρ τοι ἐμαυτοῦ 5
γλίσχρως τὸ πρᾶγμα διελομένου καὶ δεομένου εἰκόνος· 96r
σῶμά που τραφῆναι ἀδύνατον, ὅτι μὴ σιτίων προσφορᾷ καὶ ἐργασίᾳ ὀδόντων καὶ σπλάγχνων ὑποδοχῇ καὶ τῇ ἔνδον οἰκονομίᾳ, προσγινομένης αὐτῷ τῆς ὑποτροφῆς. ἦσαν δέ που κατὰ τὸν ἐπὶ Κρόνου, φασίν, βίον αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις φηγοὶ καὶ ὄγχναι· καὶ διὰ τοῦτο ἐπεφημίσθη φέρειν ἡ γῆ τοὺς καρποὺς αὐτομάτους, ὅτι αὐτοῖς οὐδὲν ἔδει γεωπονίας ἐξ αὐτοφυοῦς τροφῆς βιοτεύουσιν. ἐὰν τοίνυν προσθῇς ὀψοποιὸν καὶ ἡδύσματα καὶ τροφὴν ποικίλην, ἄλλῳ ἄλλην, καρυκείαν Σικελικὴν καὶ Συβαριτικὴν χλιδὴν καὶ Περσικὴν τρυφήν, πάντα ταῦτα ἐρεῖς ἡδονῆς ὀνόμα⟨τα⟩· καὶ κοινὸν μὲν πᾶσι τὴν τροφὴν ἐρεῖς, ἴδιον

86 *αὐτὸ ἡ* R[1] e *αὐτὸν* **92** *λέγω* Acciaiolus *λέγων* R *αἰσθάνομαι* ed. pr. **93** *δεομένου εἰκόνος* R[1] (quid fuerit antea incertum) **96** *ὑποτροφῆς* Scaligerus *ὑποστροφῆς* R **97** *ἐπὶ Κρόνου* Lascaris *Ἐπικούρου* R **104** *ὀνόματα* Markland

δὲ ἑκάστῳ τὴν ἡδονήν, καὶ κατὰ φύσιν μὲν τὴν τροφήν, κατὰ τέχνην δὲ τὴν ἡδονήν. κἂν μεταθῇς τραπέζας, τὴν Σικελικὴν τοῖς Πέρσαις καὶ τὴν Περσικὴν Σικελιώταις, τροφὴ μὲν ὁμοίως ἑκατέροις ἑκάτερα, τὸ δὲ τῆς ἡδονῆς ὑπαλλαχθὲν δι' ἀήθειαν εἰς λύπην μετέβαλεν. γίγνεται τοίνυν ἡ μὲν τροφὴ κατὰ τὴν οὐσίαν τοῦ τρέφειν δυναμένου, ἡ δὲ ἡδονὴ κατὰ τὸ πάθος τοῦ ἥδεσθαι εἰθισμένου.

6 *Τὸ δὲ ἔθος ἄλλο ἄλλῳ. αὐτίκα Ἕλληνες μὲν καὶ Πέρσαι καὶ Λυδοὶ καὶ Φοίνικες καὶ εἴ τι δὴ ἄλλο γένος, φυτευσάμενοι ἀμπέλους, πονηθέντες περὶ αὐτάς, ἐξελόμενοι τὸν βότρυν, εὐτρεπίσαντες τὸν οἶνον, παρεσκευάσαντο ποτόν, κατὰ μὲν τὴν χρείαν οὐκ ἀναγκαῖον, κατὰ δὲ τὴν ἡδονὴν ἀκμαιότατον. Σκυθῶν δὲ οἱ μὲν πολλοὶ γάλακτι βιοτεύουσιν, ὅσα οἱ ἄλλοι ἐπὶ οἴνῳ· τοῖς δὲ αἱ μέλιτται καθηδύνουσι τὸ πόμα,* 96v *ἐπὶ πετρῶν καὶ δρυῶν διαπλάττουσαι τοὺς σίμβλους· εἰσὶν δὲ οἳ τῇ παρὰ τῶν νυμφῶν ὀχετείᾳ καὶ ἐπιρροῇ οὐδὲν λυμαίνονται, ἀλλ' αὐτοφυεῖ προσχρῶνται ποτῷ ὕδατι. ἓν δέ τι, οἶμαι, Σκυθῶν γένος πίνουσιν μὲν ὕδωρ, ἐπειδὰν δὲ αὐτοῖς δέῃ τῆς κατὰ μέθην ἡδονῆς, νήσαντες πυράν, θυμιῶντες εὐώδεις βοτάνας, περικαθίσαντες ἐν κύκλῳ τῇ πυρᾷ ὥσπερ κρατῆρι, εὐωχοῦνται τῆς ὀδμῆς καθάπερ οἱ ἄλλοι τοῦ ποτοῦ, καὶ μεθύσκονταί γε ὑπ' αὐτῆς καὶ ἀναπηδῶσιν καὶ ᾄδουσιν καὶ ὀρχοῦνται.*

7 *Τί δή μοι βούλεται ἡ περίοδος τοῦ λόγου; ἐνδείξασθαι ὑμῖν διάκρισιν καλοῦ καὶ ἡδονῆς. τίθει γάρ μοι, κατὰ μὲν*

122–127 Hdt. 1.202.2

107 ⟨*τοῖς*⟩ *Σικελιώταις* Reiske **109** *μετέβαλεν* U *μετέβαλλεν* R **115** *βότρυν* R[1] e *βο|βοτρυν* *εὐτρεπίσαντες* R[1] e *εὐπρεπίσαντες* **117** fort. ⟨*ἐπὶ*⟩ *γάλακτι* **121** *ἐπιρροῇ* R[1] e *ἐπιροῇ* **123–124** *νήσαντες* I *ἥσαντες* R **125** *ὥσπερ κρατῆρι* U *ὥσπερ κρατῆρα* R **129** *μὲν* Markland *δὲ* R

τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὸ αὐτοφυὲς τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ, τὸ καλὸν αὐτό, ὅπερ εἶναι δεῖ καὶ μὴ δοκεῖν μόνον, κατὰ δὲ τὸ ποικίλον καὶ ἐπίκτητον τῶν ἄλλων ἄλλους ἄλλως εὐφραινόντων, τὴν ἡδονήν· δοκεῖν γὰρ {εἶναι} δεῖ ταύτην μόνον. οὕτω δὴ τούτων ἐχόντων, γίγνεται ὁ μὲν ἔρως λόγος καὶ ἀρετὴ καὶ τέχνη· λόγος μὲν {ὁ} κατὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀρετὴ δὲ κατὰ τὴν διάθεσιν, τέχνη δὲ κατὰ τὴν εὐστοχίαν τοῦ καλοῦ· ἐπιθυμίαι δὲ ἡδονῶν, ἄλογοι ἀλόγων.

Ἐπεὶ τοίνυν τὸ καλὸν εἶναι δεῖ καλόν, ἵν' ἔρωτα ποιῇ, ποῖόν τι εἶναι αὐτὸ φῶμεν καὶ πῶς ποιοῦν; βούλει σοι λέγω κατὰ τὴν Σωκράτους μαντείαν; ὡς τὸ καλὸν αὐτὸ ἄρρητον ὂν καὶ ὀφθαλμῶν κρεῖττον ἡ ψυχὴ τεθεαμένη πάλαι καὶ ὀνειρώττουσα αὐτοῦ τὴν μνήμην, ἐν τῇ δεῦρο συνουσίᾳ οὐ πάντῃ ἐναργῶς ὁρᾷ, ἅτε ἀπολελειμμένη αὐτοῦ καὶ τῷ χωρίῳ καὶ τῇ τύχῃ, καὶ ἀπεξενωμένη ἐκείνων τῶν θεαμάτων εἰς τὸν ἐν γῇ τόπον καὶ περιβεβλημένη πολλὴν καὶ παντοδαπὴν ἰλύν, ὑφ' ἧς ταράττεται, συνδεδεμένη ἀσαφεῖ | βίῳ καὶ συγκεχυμένῳ καὶ μεστῷ ταράχου καὶ 97r *πλημμελείας πολλῆς· ἡ δέ γε τοῦ καλοῦ φύσις ἀρξαμένη ἐκεῖθεν κάτεισιν δεῦρο πρόσω ἰοῦσα ἠρέμα καὶ ἀμβλυνομένη μᾶλλον καὶ ἀπολείπουσα τὴν ἀρχαίαν ἀκμήν.*
καθάπερ τῶν ποταμῶν οἱ γενναιότατοι ἐξιόντες ἐπὶ τὴν 8
θάλατταν, κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐκβολὴν σῴζουσιν τὸ ῥεῦμα ἀμιγὲς ἄλλῃ φύσει πικροτέρᾳ καὶ τοῖς ναύταις θα-

141–169 Plato Phdr. 243e ff.

132 *ἄλλων* fort. delendum **133** del. Markland **134** *μόνον* I^p.c.^ (Acciaiolus?) H *μόνην* R **135** del. Acciaiolus **137** *ἐπιθυμίαι* U *ἐπιθυμία* R *ἄλογοι*] *ἄλογος* Hobein **144** *πάντῃ* R[1] e *πάντι* **147** *ὕλην* Heinsius

λαττίοις προσπλεύσασιν ἀκραιφνὲς ποτόν, προελθόντες δὲ οἱ ποταμοὶ πόρρω καὶ εἰσπεσόντες εἰς πέλαγος πλατὺ καὶ παραδόντες τὸ ῥεῦμα ἀνέμοις καὶ κύμασιν καὶ ζάλῃ καὶ κλύδωνι, ἠφάνισαν δι' ἐπιμιξίαν τὴν ἀρχαίαν φύσιν· οὕτω καὶ τὸ κάλλος τὸ ἄρρητον καὶ ἀθάνατον ἔρχεται μὲν πρῶτον δι' οὐρανοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ σωμάτων, καὶ εἰσπεσὸν ἐκεῖ ἀκραιφνὲς μένει καὶ ἀμιγὲς καὶ ὁλόκληρον· ἐπειδὰν δὲ ὑπερκύψῃ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν δεῦρο τόπον, ἀμβλύνεται καὶ ἀμαυροῦται, καὶ μόλις ἂν αὐτοῦ γνωρίσαι τὴν ἐπιρροὴν ναύτης θαλάττιος, συνήθης τῷ ποταμῷ, διὰ μνήμης ἔχων τὴν ἐκείνου φύσιν, ὁρῶν αὐτὴν ἀμυδρὰν ἐν γῇ πλανωμένην καὶ ἀνακεκραμένην ἀλλοτρίᾳ φύσει· ὁ δέ, ἐπειδὰν ἐντύχῃ καὶ γνωρίσῃ καὶ ἴχνος αὐτῷ φανέν, ὥσπερ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀποθρῴσκοντα καπνόν, σκιρτᾷ καὶ φλογοῦται καὶ φαιδρύνεται καὶ ἐρᾷ.

Τοῦ δὲ κάλλους τούτου ἔλθοι μὲν ἄν τις μοῖρα καὶ ἐπὶ ποταμὸν εὐροώτατον καὶ ἐπὶ φυτὸν εὐβλαστότατον καὶ ἐπὶ ἵππον γενναιότατον, ἀλλ' ὅτιπερ κάλλους ἀργότατον καὶ ἀμβλύτατον· εἰ δέ τίς ἐστιν ⟨* * *⟩ *αὐτοῦ ἐπιφοιτῶσα τὴν γῆν, ἴδοις ἂν ταύτην οὐκ ἄλλοθι ἢ ἐν ἀνθρώπῳ, τῷ* 97v *καλλίστῳ καὶ | νοερωτάτῳ γηΐνων σωμάτων καὶ τῷ ψυχῆς μεμοιραμένῳ συγγενοῦς αὐτῷ τῷ καλῷ. καὶ διὰ τοῦτο* ⟨*ὁ*⟩ *νοῦν ἔχων, ἄγαλμα μὲν ἰδών, ἐπαινεῖ τῆς τέχνης, ἀλλ' οὐκ ἐρᾷ τοῦ ἀγάλματος· καὶ φυτὸν ἰδών, ἐπαινεῖ τοῦ καρποῦ, ἀλλ' οὐκ ἐρᾷ τοῦ φυτοῦ· καὶ ποταμὸν ἐπαινεῖ τῆς πραότητος, ἀλλ' οὐκ ἐρᾷ τοῦ ποταμοῦ· ἐν δὲ ἀνθρώπῳ ἐπειδὰν ἴδῃ κάλλος ἔμπνουν καὶ νοερὸν καὶ ἀρετὴν προοιμιαζό-*

162 *ὑποκύψῃ* Markland **165–166** *ἐν πελάγει* Koniaris[1] **167** *αὐτῷ* Schenkl *αὐτῶν* R *φανέν* Hobein *φανῇ* R **173** ⟨*αὐγὴ καθαρὰ*⟩ *αὐτοῦ* Meiser *ἐπιφοιτῶσα* ⟨*μοῖρα*⟩ Heinsius **176** add. Markland **177** *τῆς τέχνης* Markland *τὴν τέχνην* R

μενον, καὶ τὴν μνήμην ἐγείρει καὶ ἐρᾷ, πρόφασιν μὲν τοῦ ὁρωμένου, τὸ δὲ ἀληθὲς ἐρᾷ κάλλους ἀληθεστέρου. διὰ ταῦτα καὶ Σωκράτης ἐθήρα τὰ καλὰ τῶν σωμάτων, καὶ ταχέως ἔβλεπεν καὶ πάντα ἔβλεπεν· οὐκ ἐλάνθανεν δὲ αὐτὸν κάλλος, οὐκ ἐν παλαίστρᾳ καταδεδυκός, οὐκ ἐν Ἀκαδημίᾳ πλανώμενον, οὐκ ἐν συμποσίοις εὐωχούμενον, ἀλλ' οἷα θηρευτὴς δεινὸς διὰ σωμάτων ἀνθρωπίνων διετέλει μεμνημένος κάλλους ἀληθινοῦ.

22

Διηγεῖται Ὅμηρος περὶ Ὀδυσσέως, ὅτι χήτει νεὼς ἐπὶ σχεδίας πλέων, χειμῶνος ἐπιγενομένου, σκεδασθείσης τῆς σχεδίας, νηχόμενος, ὑποβαλλούσης αὐτῷ κρήδεμνον τῆς Λευκοθέας, ἐκπεσὼν εἰς τὴν Φαιάκων γῆν, ἱκετεύσας βασιλικὴν παρθένον, κομισθεὶς ὑπ' αὐτῆς εἰς τὸ ἄστυ, τυχὼν αἰδοῦς παρ' Ἀλκίνου, κοινωνεῖ τῆς ἑστίας τοῖς Φαιάκων ἀρίστοις, καὶ μετὰ τοῦτο ἐνάρχεται τῶν πρὸς τὸν Ἀλκίνουν λόγων ὡδί πως· Ἀλκίνοε βασιλεῦ, καλὸν μὲν ἀκούειν ἀοιδοῦ | ἀγαθοῦ, οἷος οὗτος τὴν τέχνην θεῖος· τί γὰρ ἂν 98r
εἴη χαριέστερον τέλος δήμου εὐθυμουμένου καὶ δαιτυμό-

22 tit. *ΚΒ ὅτι πάσης τῆς διὰ λόγων εὐφροσύνης ἡ διὰ φιλοσόφων λόγων ἀμείνων* (unc.)   in mrg. *κβ'* (min.)

188 Plato Smp. 203d
2–8 Od. 5.262ff., 5.291ff., 5.333ff., 5.451ff.; 6.127ff.; 7.14ff., 7.167ff.   **9–13** Od. 9.2–11

182 *καί*[1] fort. delendum   *ἐρᾷ, πρόφασιν* Markland   *ἐρᾶν οὗ φασι* R   **184** *ἐθήρα* Orelli *ἑώρα* R   **185** *πάντῃ* Russell   **186** *ἀποδεδυκὸς* Markland

νων οἶκοι ᾠδῆς ἀκροωμένων, καθημένων ἑξῆς, καὶ τραπέζης ἀφθόνου καὶ κρατῆρος μεστοῦ; ἐρωτῶ δὴ τὸν Ὀδυσσέα· τί ἡγεῖ εἶναι τὴν εὐφροσύνην, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν; τράπεζαν μεστὴν κρεῶν καὶ σίτου καὶ κρατῆρα πλήρη καὶ οἶνον διαχεόμενον, καὶ ἐπὶ τούτοις ᾄδοντα ἀοιδὸν οἵας ἐκεῖνος ᾠδὰς ᾔδεν,

νεῖκος Ὀδυσσῆος καὶ Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος,

ἢ αὖ κοῖλον ἵππον, ἔνθα εἰσδύντες οἱ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὸ ἄστυ εἰσενεχθέντες, προχυθέντες τοῦ · ἵππου, μεθύουσιν ἐπιθέμενοι, εἷλον τὸ ἄστυ;

τοῦτό τί σοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι;

2 δεινός τις εἶ, ὦ σοφώτατε Ὀδυσσεῦ, ἐπαινέτης εὐφροσύνης δημωδεστάτης, οἵαν ⟨ἂν⟩ καὶ βάρβαρος ἀνὴρ ἐπαινέσαι καὶ ἄρτι ἐκ Βαβυλῶνος ἥκων, συνήθης πολυτελεῖ τραπέζῃ καὶ οἴνῳ χεομένῳ πολλῷ καὶ ᾠδῇ αὐτοσχεδίῳ· καὶ ταῦτα, ὡς φῄς, ὑπεριδὼν παρ' ἄλλοις τοῦ μελιηδέος λωτοῦ καὶ τῆς Σειρήνων ᾠδῆς.

Μήποτε οὖν ἔοικέν τι Ὅμηρος αἰνίττεσθαι ἄλλο κρεῖττον ἢ ὁποῖον τὰ ἔπη λέγει οὑτωσὶ ἀκούσαντι εὐθύς. τὸ γάρ τοι κειμένων σιτίων ἀμφιλαφῶν καὶ οἴνου πολλοῦ, ταῦτα μὲν ἐπιθεῖναι ταῖς τραπέζαις καὶ τὸν οἶνον τῷ κρατῆρι ἐγχέαι, ἐπαινέσαι δὲ τοὺς δαιτυμόνας ἐν τοσαύταις

18 Od. 8.75 **19–21** Od. 8.499–520 **22** Od. 9.11 **27–28** Od. 9.94 (82–104), 12.184–191

15 πλήρη Acciaiolus πλήρης R **18** Ἀχιλῆος U Ἀχιλλῆος R **22** μοι Homerici **24** δημωδεστάτης $I^{p.c.}$ (Acciaiolus?) δημωδέστατος R **24** addidi κἂν Markland **27** μελιηδέος Stephanus μὲν ἡδέος R **30** λέγει $U^{p.c.\,uv}$H λέγοι R **31** τὸ] τῷ Reiske **33** ἐπαινέσαι scripsi ἔπαινος R (punctis notatum)

ἡδοναῖς ἀκροωμένους τοῦ ἀοιδοῦ σπουδῇ, εὐσχήμονά τινα ἔοικεν εὐωχίαν διηγεῖσθαι ἡμῖν, οἵαν μιμήσαιτο ἄν τις νοῦν ἔχων, μεταθεὶς τὰς ἡδονὰς ἀπὸ τῶν αἰσχίστων ἐπὶ τὰ κοσμιώτατα, ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἐπὶ τὰς ἀκοάς· ἢ οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη, εὐωχεῖν τὰς ἀκοὰς εἰκῇ καὶ ἀνέδην, 98v

αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπῇ

καὶ ἀνθρώπων ὁμάδῳ, ἀλλὰ κἀνταῦθα τέχνης δεῖ κατακοσμούσης τὴν ἀκοῆς εὐωχίαν ἁρμονίᾳ δεξιᾷ.

Καὶ τίς ἂν ἡμῖν ἡ τοιαύτη ἁρμονία γένοιτο; ἀγαπῶ μὲν 3
γὰρ ἔγωγε τὴν ἐκ μελῶν ἡδονὴν προσιοῦσαν ταῖς ἀκοαῖς ἢ δι' αὐλῶν ἐμπνεομένων ἢ διὰ λύρας κρουομένης ἢ δι' ἄλλου του μουσικοῦ ὀργάνου δυναμένου χορηγεῖν καὶ ἐπιπέμπειν ἡμῖν προσηνὲς μέλος· δέδια δὲ μὴ ταυτὶ τὰ μέλη ἡδονὴν μέν τινα ἔχῃ κεκραμένην ὑπὸ τέχνης καλῶς, ἄσημα δὲ ὄντα καὶ ἄλογα καὶ ἄφωνα μηδὲν μέγα τῇ ψυχῇ εἰς εὐφροσύνην συντελῇ. εἰ γάρ τις ἐθέλοι παραβαλεῖν τὴν ἐκ μελῶν ἡδονὴν τῇ τῶν λόγων, ἐοίκοι ἂν ὁ μὲν λόγος σιτίοις, τὸ δὲ μέλος ὀδμαῖς· ὧν τὰ μὲν εἰς ὑποτροφὴν προσφορώτατα, ὀδμὴ δὲ καὶ ἐν ἡδονῇ κιβδηλότατον {ἐν} χρῆμα καὶ ἐν τροφῇ ἀσθενέστατον. εὐωχητέον οὖν τὰς ἀκοάς, τρέφοντας ὁμοῦ, τὰς μὲν ὀδμὰς ταύτας τὰς ἐκ τῶν μελῶν παραπεμπομένους, τὰ δὲ ἐκ λόγων σιτία προσάγοντας αὐταῖς.

39 Il. 10.13

34 *ἀκροωμένους* R^1 e *ἀκροωμένος* **35** *μιμήσαιτο* Dukas *μιμήσεται* R **38** *ἀνέδην* Heinsius Schottus *ἀναίδην* R **39** *ἐνοπὴν* Homerici **40** *ὁμάδῳ* U *ὀμάδῳ* R **46** *δέδια* Acciaiolus *δείδια* R **49** *συντελῇ* $I^{p.c.}$ (Acciaiolus?) *συντελεῖ* R **52** *ἐν ἡδονῇ* scripsi *ἐνοδμή* R *ἐν*^{2} del. Schenkl *ἐν* ⟨*ἡδονῇ*⟩ Hobein

Ἐπεὶ τοίνυν λόγῳ καὶ οὐκ ἄλλῳ τῳ χαίρειν εἰκὸς δαιτυμόνας δεξιούς, τίνας καὶ λόγους αὐτοῖς παραθήσομεν φέροντες; ἆρα οἳ μὲν μιμοῦνται τὰς ἐν δικαστηρίοις ἔριδας καὶ φιλονικίας ⟨καὶ⟩ ἐπιτεχνήσεις καὶ μάχας, κρατύνοντες μὲν τὰ ἄδικα, ἐπικοσμοῦντες δὲ τὰ αἰσχρά, κιβδηλεύοντες τἀληθῆ, ὑγιὲς δὲ οὐδὲν οὐδὲ ἄδολον, οὐδὲ ἐν τῷ φύσεως ἐπιχωρίῳ μένειν ἐῶντες, ἀλλ' αὐτὸ ἐκεῖνο οἷονπερ οἱ τῶν ἀνδραπόδων κάπηλοι, οἳ σώματα παραλαβόντες ἁπλᾶ ὑφ' ἡλίῳ καθαρῷ καὶ ἀέρι ἐλευθέρῳ τεθραμμένα, σκιατροφοῦντες ταῦτα καὶ λεαίνοντες λυμαίνονται αὐτῶν τὴν |
99r *ἀπ' ἀρχῆς δημιουργίαν, ἣν ἡ φύσις αὐτοῖς περιέβαλεν κρείττονα τέχνης; τοιοῦτον γάρ τι ἀμέλει καὶ οἱ περὶ τὰς δίκας εἰλούμενοι δρῶσιν.*

4 *Ἀλλὰ τά γε τούτων μιμήματα πρὸς τῷ κίβδηλα εἶναι καὶ σκυθρωπὰ κομιδῇ καὶ εὐωχουμέναις ψυχαῖς οὐ πάνυ τι ἀκούειν ἐπιτήδεια. ὡς ἐγὼ οὐδὲ τὰ Αἰνιάνων θεάματα ἐπαινῶ, ὅσα ἐν πότῳ εὐφραίνονται Αἰνιᾶνες, οἱ μὲν δρῶντες, οἱ δὲ ὁρῶντες· ἄνδρες δύο μιμοῦνται μάχην ὑπαυλοῦντος ἄλλου· ὁ μὲν αὐτοῖν γεωργός τέ ἐστιν καὶ ἀροῖ, ὁ δὲ λῃστὴς καὶ ὅπλα ἔχει, κεῖται δὲ καὶ τῷ γεωργῷ τὰ ὅπλα ἀγχοῦ· ἐπειδὰν δὲ ὁ λῃστὴς ἔλθῃ, ἀφέμενος ὁ γεωργὸς τοῦ ζεύγους, δραμὼν ἐπὶ τὰ ὅπλα, συμπεσόντες μάχονται, παίοντες † τὰς ὄψεις † καὶ μιμούμενοι τραύματα καὶ πτώματα, θεάματα οὐ συμποτικά. ἐπαινῶ πρὸ τούτων τὸν Περσικὸν νόμον τὸν ἀρχαῖον, δι' ὃν Πέρσαι τῆς ἐλευθερίας*

63–67 Plato Phdr. 239c **72–80** Xen. Anab. 6.1.7–9

59 *ἆρα* Markland *ἄρα* R *οἳ* Markland *οἱ* R *μὲν* del. Markland **60** *φιλονικίας* scripsi *φιλονεικίας* R add. Schottus **61** *κιβδηλεύοντες ⟨δὲ⟩* I **63** *ἔτι χωρίῳ* Scaligerus **67** *περιέβαλλεν* R[1] **68** *κρείττονα* R[1] e *κρεῖττον* **79** fort. *τοῖς ὅπλοις*

ἐπελάβοντο. ἀνέκειντο τοῖς Πέρσαις αἱ βουλαὶ εἰς τὰς εὐωχίας ὥσπερ τοῖς Ἀθηναίοις εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ σπουδαστικώτερον ἦν συμπόσιον Περσικὸν ἐκκλησίας Ἀττικῆς· ἐκεῖ μὲν γὰρ νόμος κολάζων τὴν μέθην ἐπήγειρεν αὐτῶν τὰς ἀρετάς, τὴν εὐωχίαν καθάπερ ἔλαιον πυρὶ ἐπιχέων τῇ ψυχῇ συμμέτρως, μὴ τελείως σβεννὺς αὐτῆς τὸ φιλότιμον, μήτε ἐξάπτων τῆς χρείας περαιτέρω· ἐνταῦθα δὲ οἱ νήφοντες οὗτοι δημαγωγοί, μηδενὸς αὐτοῖς ἐφεστῶτος νόμου κολάζοντος τὴν ἐξουσίαν τῶν λόγων, ἐξωρχοῦντο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσης μέθης ἀκολαστότερον.

Τὰ μὲν οὖν τῶν Περσῶν καὶ τὰ Ἀττικὰ ἐῶμεν, ἐπανά- 5
γωμεν δὲ αὖθις ἐπὶ τὰ ἡμέτερα. λόγοις τοιγαροῦν εὐωχητέον τὰς ἀγαθὰς ψυχάς, καὶ οὐ | δικανικοῖς λόγοις, φησὶν 99v
ὁ λόγος. τίσιν μήν; ἆρα οἳ τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὸν πρόσθεν χρόνον ἀναβιβασάμενοι παρέχουσιν αὐταῖς τὴν θέαν τῶν γενομένων πάλαι; προσηνὲς γὰρ ἡ ἱστορία καὶ τὸ μηδὲν καμόντα πανταχοῦ περιπολεῖν, πάντα μὲν χωρία ἐποπτεύοντα, πᾶσιν δὲ πολέμοις ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς παραγιγνόμενον, μῆκος δὲ ἀμήχανον χρόνου ἐν βραχεῖ ἀναλεγόμενον, πλῆθος δὲ ἄπειρον πραγμάτων ἐν ὀλίγῳ μανθάνοντα, τὰ Ἀσσύρια, τὰ Αἰγύπτια, τὰ Περσικά, τὰ Μηδικά, τὰ Ἑλληνικά· νῦν μὲν πολεμοῦσιν ἐν γῇ παραγινόμενον, νῦν δὲ ἐν θαλάττῃ ναυμαχοῦσιν, νῦν δὲ ἐν ἐκκλησίαις βουλευομένοις· μετὰ Θεμιστοκλέους ναυμαχοῦντα,

82–88 Hdt. 1.133.3–4 **105–108** Hdt. 8.78ff., 7.201ff.; Xen. Hell. 3.4, Anab., Cyr.

86 *τὴν εὐωχίαν* Markland (D[1]) *τῇ εὐωχίᾳ* R *πυρὶ* H *πῦρ* R **87** *τελείως σβεννὺς* U *τελείωσβεννὺς* R **93** *λόγοις τοιγαροῦν* U *λόγοισοιγαροῦν* R **95** *ἆρα* I[a.c.] *ἄρα* R **96** *παρέξουσιν* Markland

μετὰ Λεωνίδου ταττόμενον, καὶ μετὰ Ἀγησιλάου διαβαίνοντα, καὶ μετὰ Ξενοφῶντος σωζόμενον· ξυνερῶντα Πανθείᾳ, συνθηρῶντα Κύρῳ, συμβασιλεύοντα Κυαξάρει. εἰ δὲ καὶ Ὀδυσσεὺς σοφὸς ὅτι πολύτροπος ἦν καὶ

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστη καὶ νόον ἔγνω,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων,

πολύ που σοφώτερος ὁ τῶν μὲν κινδύνων ἐξιστάμενος, τῆς δὲ ἱστορίας ἐμπιμπλάμενος. Χάρυβδιν ὄψεται, ἀλλ' οὐκ ἐν ναυαγίῳ· Σειρήνων ἀκούσεται, ἀλλ' οὐ δεδεμένος· Κύκλωπι ἐντεύξεται, ἀλλ' εἰρηνικῷ. εἰ δὲ καὶ Περσεὺς εὐδαίμων ὅτι πτηνὸς ἦν καὶ περιεφέρετο ἐν τῷ αἰθέρι πάντα ἐποπτεύων τὰ ἐν γῇ παθήματα καὶ χωρία, πολὺ τῶν Περσέως πτερῶν ἡ ἱστορία κουφότερον καὶ μετεωρότερον· ἣ λαβοῦσα τὴν ψυχὴν περιφέρει πανταχοῦ, οὐκ ἀργῶς οὐδὲ ἠμελημένως δεικνύουσα, ἀλλὰ καὶ ἄνδρα γενεαλογεῖ· {καὶ ποταμόν}

100r *Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν γένος, | παῖς δὲ Ἀλυάττεω, τύραννος δὲ ἐθνῶν·*

Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεύς·

γενεαλογεῖ καὶ πόλιν·

Ἐπίδαμνός ἐστιν πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσιν δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι·

110–111 Od. 1.3 + 5 **113–115** Od. 12.235–244, 12.181–200, 9.106ff. **122–123** Hdt. 1.6.1 **124** Il. 20.215 **126–127** Thuc. 1.24.1

108 *Πανθείᾳ* Heinsiana *Πανθίᾳ* R **110** *πολλῶν δ'* Homerici *ἄστεα* U cum Homericis **120–121** del. Markland **122** *Κροῖσος* U *Κροῖσσος* R **123** *ἐθνέων* Herodotei **126** *ἐσπλέοντι* Thucydidei *Ἰόνιον* ed. pr. cum Thucydideis *Ἰώνιον* R **127** *Ταυλάντιοι* N ed. pr. *Ταλάντιοι* R

ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο·

γενεαλογεῖ δὲ καὶ ποταμόν·

ὃς ῥέων ἐκ μεσημβρίης πρὸς βορέην ἄνεμον εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον καλεόμενον ἐκδιδοῖ·

ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.

τοῦτο τὸ ἄκουσμα ἐφήμερον ⟨ὂν⟩ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ φθειρόμενον ταχὺ καὶ ἀπολλύμενον καὶ ὑπορρέον τῇ μνήμῃ σώζει καὶ τὰς ἀρετὰς φυλάττει καὶ τὰς πράξεις ταῖς δόξαις ἀθανάτους ποιεῖ. διὰ τοῦτο ὁ Λεωνίδης ᾄδεται οὐχ ὑπὸ Λακεδαιμονίων μόνον τῶν τότε, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπαινεῖται οὐχ ὑπὸ Ἀθηναίων ⟨μόνον⟩ ἐκείνων· μένει δὲ καὶ ἡ Περικλέους στρατηγία καὶ νῦν ἔτι ἡ Ἀριστείδου δικαιοσύνη· δίδωσιν Κριτίας καὶ νῦν δίκην, φεύγει καὶ νῦν Ἀλκιβιάδης. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, οἱ καθ' ἱστορίαν λόγοι τῷ μὲν ἀνηκόῳ τερπνότατον καθ' ἡδονήν, τῷ δὲ εἰδότι ἐπαγωγότατον κατὰ ἀνάμνησιν.

6 *Τίς ἂν οὖν γένοιτο ψυχαῖς εὐωχία λόγων ταύτης προσηνεστέρα; χαλεπὸν μὲν εἰπεῖν καὶ ἀντιτάξασθαι πολλῷ καὶ γενναίῳ λογοποιῶν ⟨* * *⟩, ῥητέον δὲ ὅμως ὅτι καλὴ μὲν ὑμῶν ἡ ἁρμονία καὶ ᾄδεσθαι προσηνής, ἄλλο δὲ ποθεῖ*

128 Il. 6.152 **130–131** Hdt. 1.6.1 **132** Il. 20.74

130 ⟨*ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ*⟩ *ὅς* Meiser cum Herodoteis *ἐκ*] *ἀπὸ* Herodotei **130–131** *μεσ.* *μεταξὺ Συρίων* (*τε* D. H. Comp. 4) *καὶ Παφλαγόνων ἐξίει πρὸς βορῆν ἄνεμ. ἐς τὸν Εὔξ. καλ. πόντ.* Herodotei **133** add. Reiske **134–135** *τῆς μνήμης* Markland **138** add. Markland **139–140** haud omnino concinna; fort. *καὶ ⟨νῦν⟩ ἡ Περικλέους στρατηγία, ἐπαινεῖται* (Russell) *καὶ νῦν ἡ Ἀριστείδου δικαιοσύνη* **146** *λογοποιῶν* scripsi *λογοποιῷ* R lacunam statui, desiderans e. g. ⟨*χορῷ*⟩

ἡ ἐπιεικὴς ψυχὴ καὶ οὐχ οἷον παρέχεσθε ὑμεῖς. τί γὰρ σεμνὸν ἡ μνήμη τῶν πάλαι κακῶν τῷ μήπω μαθόντι ὅπως ταῦτα φυλακτέον; ἢ τί πλέον Ἀθηναίοις ἐγένετο διὰ τὴν ἱστορίαν τὴν Ἀττικήν; ἢ τί πλέον Ἁλικαρνασσεῦσιν διὰ τὴν
100v ἱστορίαν τὴν | Ἰωνικήν; ἢ τί Χῖοι διὰ † ταύτην εὐδαιμονέστεροι; εἰ μὲν γὰρ ἀποκρίναντες τὰ καλὰ τῶν αἰσχρῶν, τὰ μὲν ἀπέκρυπτον, τὰ δὲ ἱστόρουν, ἦν ἄν που τῇ ψυχῇ ὄνησις κατὰ μίμησιν τῶν ἱστορημένων, καθάπερ ὀφθαλμοῖς κατὰ μίμησιν γραφῆς· νῦν δὲ ἀναμὶξ εἰσφύρεται πάντα ἐν τοῖς λόγοις καὶ πλεονάζει τὰ χείρω καὶ κρατεῖ τὰ αἰσχρά· καὶ τὸ πολὺ τῆς ἱστορίας πλεονέκται τύραννοι καὶ πόλεμοι ἄδικοι καὶ εὐτυχίαι ἄλογοι καὶ πράξεις πονηραὶ καὶ συμφοραὶ ἀγνώμονες καὶ περιστάσεις τραγικαί· ὧν σφαλερὰ μὲν ἡ μίμησις, βλαβερὰ δὲ ἡ μνήμη, ἀθάνατος δὲ ἡ δυστυχία. ἐγὼ δὲ ποθῶ πρὸς τὴν εὐωχίαν τροφὴν λόγων ὑγιεινῶν, καὶ ἀνόσου τοιούτου δέομαι σιτίου ἀφ' οὗ καὶ Σωκράτης ὑγίανεν καὶ Πλάτων καὶ Ξενοφῶν καὶ Αἰσχίνης.

7 Ἐπιθυμεῖ ἡ ἀνθρώπου ψυχὴ καὶ δέδιεν καὶ λυπεῖται καὶ φθονεῖ, καὶ ἄλλοις συνέχεται παντοδαποῖς καὶ ἀλλοκότοις παθήμασιν· στάσιν ὁρᾷς πικρὰν καὶ ἀκήρυκτον· τοιοῦτόν μοι διηγοῦ τὸν πόλεμον, τὸν δὲ Μηδικὸν ἔα· ταύτην μοι διηγοῦ τὴν νόσον, τὸν δὲ λοιμὸν ἔα. εἰπέ, τίνι ἐπιτρέψω τὴν στρατηγίαν καὶ τὴν ἴασιν; Ἱπποκράτην δὲ ἔα τοῖς σώμασιν καὶ Θεμιστοκλέα τῇ θαλάττῃ· λέγε τὸν ψυχῆς ἰα-

169 Thuc. 2.47.3ff.

148 *παρέχεσθε* Acciaiolus *παρέχεσθαι* R *ὑμεῖς* Acciaiolus *ὑμῖν* R **151** *Ἁλικαρνασσεῦσιν* Hobein *Ἁλικαρνασεῦσσιν* R **152** *ταύτην*] *τὴν Φιλιππικὴν* Russell **165** *δέδιεν* U *δέδειεν* R

τρόν, λέγε τὸν στρατηγόν. κἂν ἀπορῇς ἀνδρῶν, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἴθι. ἔρου μὴ περὶ γῆς δῃουμένης, μηδὲ περὶ θαλάττης λῃστευομένης, μηδὲ περὶ τειχῶν πολιορκουμένων, μηδὲ περὶ σωμάτων φθειρομένων· σμικρὰ ταῦτα, ἐφήμερα ταῦτα. τμηθήσεται λήϊον, κἂν Πελοποννήσιοι ἀπόσχωνται· λῃστευθήσεται θάλαττα, κἂν Ἀθηναῖοι μὴ ναυμαχῶσιν· καταβαλεῖ τὰ τείχη, καὶ εἰ μὴ Φίλιππος, ἀλλ' ὁ χρόνος· φθαρήσεται τὰ σώματα, κἂν | ἀπέλθῃ ὁ λοιμός· ἀνδρὸς δὲ 101r *ἀρετὴ*

πάλιν ἐλθεῖν οὔτε λεϊστή,
οὐθ' ἑλετή.

περὶ ταύτης ἔρου δή, ὅτε ψυχὴ τέμνεται, λῃστεύεται, πολιορκεῖται, νοσεῖ· χρησμοῦ σοι δεῖ, μαντείας σοι δεῖ, εὖξαι τῷ θεῷ·

κλῦθί μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας,

κλῦθι, ὦ Ἄπολλον καὶ Ζεῦ καὶ εἴ τις ἄλλος θεὸς ἰατικὸς ψυχῆς νοσούσης,

εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
⟨ἢ⟩ εἰ δή ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκηα.

ἀκούσεται ὁ Ἀπόλλων τοιαῦτα εὐχομένου θᾶττον ἢ τοῦ Χρύσου· οὐ γὰρ ἐπὶ λοιμὸν παρακαλεῖς τὸν θεὸν οὐδὲ ἐπὶ τοξείαν ὀϊστῶν θανατηφόρων οὐδὲ ἐπὶ φθορὰν κυνῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ὀρέων. οὐ γὰρ ταῦτα ἔργα μουσικοῦ θεοῦ καὶ σοφοῦ καὶ μαντικοῦ· Ὅμηρος δὲ αὐτῷ προσέθηκεν τὴν

181–182 Il. 9.408–409 **186** Il. 1.37 **189–190** Il. 1.39–40 **192–194** Il. 1.43 ff.

173 *μηδὲ* ed. pr. *μήτε* R **176** *λήϊον* R[1] e *λήϊνον* **186** *ἀργυρότοξ'* Dübner cum Homericis *ἀργυρότοξε* R **190** add. U cum Homericis **194** *ὀρέων* Davies[2] Markland *ὀρνέων* R

φήμην, αἰνιττόμενος τὴν ἡλίου ἀκτῖνα δι' ἀέρος χωροῦσαν ὀϊστοῦ θᾶττον, † ἀκρατοτέραν τῆς τῶν σωμάτων συμμετρίας. ἐμοὶ δὲ ᾀδέτω εἴτε καὶ Ὅμηρος εἴτε Ἡσίοδος εἴτε τις ἄλλος ποιητὴς δαιμόνιος θεὸν παιᾶνα ψυχῆς παθημάτων· ἄξια ταῦτα τοῦ Ἀπόλλωνος, ἄξια τοῦ Διός.

23

1 *Ἔχεις εἰπεῖν τίνας ὀνομάζει Ὅμηρος ἐν τοῖς ἔπεσιν διογενεῖς καὶ θεοῖς εἰκέλους καὶ λαῶν ποιμένας, καὶ ἄλλα ὅσα ποιητὴν εἰκὸς ἀποσεμνύοντα τοῖς ὀνόμασιν ἀρετὴν ἀνδρός; ἆρα τοὺς ἐπὶ σκαπάνῃ καὶ αὔλακι πρὸς τῇ γῇ διαπονουμένους, δεινοὺς ἀροῦν, ἀγαθοὺς φυτεύειν, ἐν ἀμήτῳ δεξιούς, ἐν ὀρχάτῳ φιλοπόνους; ἢ τούτων μὲν οὐδὲ τὴν ἀρ-*
101v *χὴν ἠξίωσεν καταμῖξαι τὰ ἔργα τῇ αὐτοῦ ᾠδῇ, ὅτι μὴ νησιώτῃ γέροντι ἀναθεὶς αὐτά, ἐκπεπτωκότι τῆς ἀρχῆς ὑπὸ ὑβριστῶν νέων, ἐν γουνῷ οἰνοπέδου ἀλωῆς ἐπὶ φύλλων χαμαὶ βεβλημένων ὥρᾳ θέρους ἀναπαυομένῳ; οἱ δὲ μακάριοι αὐτῷ ἄνδρες, οὓς ἐκεῖνος ἐπαινῶν χαίρει, ἕτεροί εἰσιν ἐξ ἑτέρων ἐπιτηδευμάτων καὶ ἔργων, ἢ Ἀχιλλεὺς διώκων ἢ Αἴας μονομαχῶν ἢ Τεῦκρος τοξεύων ἢ Διομήδης ἀριστεύων,*

23 tit. *ΚΓ τίνες λυσιτελέστεροι πόλει· οἱ προπολεμοῦντες, ἢ οἱ γεωργοῦντες; ὅτι οἱ προπολεμοῦντες* (unc.) in mrg. *κγ'* (min.)

9–11 Od. 11.192–195 **13–14** Il. 21.601ff., etc.; 7.206ff.; 8.266ff.; 5.1ff.

197 *κραταιοτέραν* Markland sed malim nomen agentis
8 *αὐτοῦ* ed. pr. *αὑτοῦ* R **11** *βεβλημένων* U *βεβλημένῳ* R

ἤ τις ἄλλος τῶν δεινῶν τὰ ἀριστευτικά· μεστὰ δὲ αὐτῷ τὰ ἔπη ἀσπίδων μεγάλων καὶ κορύθων φαεινῶν καὶ δοράτων μακρῶν καὶ ἁρμάτων καλῶν καὶ ἵππων θεόντων, καὶ ἀγαθῶν κτεινόντων καὶ δειλῶν κτεινομένων. τὸν μὲν γὰρ Ἀγαμέμνονα αὐτὸν τὸν τῶν Πανελλήνων βασιλέα οὐκ ἔσχεν ἑτέρως ἐπαινέσαι ἢ τὸν αἰχμητὴν προσθεὶς τῷ βασιλεῖ, ὡς μόνον δὴ τοῦτο ἔργων ἀρχικώτατον, καί φησιν ὅτι ἦν ὁ Ἀγαμέμνων ἀμφότερον βασιλεὺς καὶ αἰχμητὴς ἀγαθός· ἐπεὶ καὶ ὁ Μενέλαος βασιλεὺς μὲν ἦν οὐχ ἧττον ἢ ὁ Ἀγαμέμνων, μαλθακὸς δὲ αἰχμήν, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον αὐτῷ μετέδωκε ποιητικῆς εὐφημίας Ὅμηρος. ὅ γε μὴν Ἀγαμέμνων οὗτος τί ἦν ἂν ἐπικλεέστερος τῶν ἄλλων, εἰ κατὰ τὸ Ἄργος μένων, γῆν ἀγαθὴν ἔχων, γεωργῶν τὴν γῆν, ἀπέφηνεν αὐτὴν εὐκαρποτέραν τῆς Αἰγυπτίας; τοῦ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἀκούεις αὐτοῦ σεμνολογουμένου περὶ τῆς Ἰθάκης·

τρηχεῖ', ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος,

φησίν. οἶδεν γάρ που ἅτε σοφὸς ὢν ὅσον διαφέρει ὁ τῆς ἀνδρείας καρπὸς οὗτος πυρῶν καὶ κριθῶν, καὶ εἴ τις ἄλλη ὑποτροφὴ γῆς.

Ὅμηρον ἐῶ· τάχα γὰρ καὶ δυσχεράναις ἂν τῷ λόγῳ 2
προφερομένῳ σοι μάρτυρα φιλοπόλεμον. βούλει σοι τὰ 102r
δεύτερα ἐπ' ἐκείνῳ λέγω τὰ Λακωνικὰ ἢ τὰ Ἀττικὰ ἢ τὰ Κρητικὰ ἢ τὰ Περσικά; τὴν Σπάρτην ἐπαινεῖς ὡς εὐνομωτάτην. ὁ δὲ Λυκοῦργος – ὅς οὐ δήπου ἐπαινέτου δεήσεται· ὁ γὰρ Ἀπόλλων φθάνει λέγων πρὸς αὐτὸν

22 Il. 3.179 **31** Od. 9.27

22 *βασιλεὺς* ⟨*ἀγαθὸς*⟩ Russell **28** *εὐκαρποτέραν* U *εὐκαρπωτέραν* R **31** *τρηχεῖ'* ed. pr. cum Homericis *τρηχεῖα* R **39** *ὅς οὐ* Koniaris[1] *ὅσου* R

δίζω ἤ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον –

ὁ τοίνυν Λυκοῦργος οὗτος, ὃν ὁ θεὸς εἰκάζει θεῷ, τιθεὶς τῇ Σπάρτῃ νόμους, συμβουλευσάμενος τῷ Ἀπόλλωνι, ποῖόν τι πολιτείας ἦθος κατεστήσατο τοῖς αὐτοῦ θρέμμασιν; ἆρα γεωργικὸν καὶ ταμιευτικόν, ταπεινὸν καὶ γλίσχρον καὶ ἐργαστικὸν τὰ σμικρὰ ταῦτα; ἢ ταῦτα μὲν οἱ εἵλωτες αὐτῷ ἔχουσιν καὶ ὁ ἀνδραποδώδης ὅμιλος καὶ οἱ περίοικοι Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ καθαρῶς Σπαρτιατικόν, ἄφετον ἐκ γῆς ὂν καὶ ὄρθιον καὶ πρὸς ἐλευθερίαν τετραμμένον, μαστιγούμενον καὶ τυπτόμενον καὶ ἐν θήραις καὶ ὀρειβασίαις καὶ ἄλλοις παντοδαποῖς πόνοις παιδευόμενον, ἐπειδὰν ἱκανῶς τοῦ καρτερεῖν ἔχῃ, ἐπὶ αἰχμῇ καὶ ἀσπίδι τεταγμένον, ὑπὸ στρατηγῷ τῷ νόμῳ προμαχεῖ τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν Σπάρτην σώζει καὶ τῷ Λυκούργῳ συναγωνίζεται καὶ πείθεται τῷ θεῷ; εἰ δὲ ἐγεώργουν Λακεδαιμόνιοι, τίς ἂν ὑπὲρ αὐτῶν Λεωνίδας ἐν Θερμοπύλαις παρετάξατο; τίς ἂν Ὀθρυάδας ἐν Θυρέᾳ ἠρίστευεν; ἀλλ' οὐδὲ Βρασίδας γεωργὸς ἦν, οὐδ' ὁ Γύλιππος ἐκ ληΐου ὁρμηθεὶς Συρακοσίους ἔσωζεν, οὐδὲ Ἀγησίλαος ἐξ ἀμπέλων ὁρμηθεὶς Τισσαφέρνους ἐκράτει καὶ τὴν βασιλέως γῆν ἔτεμνεν καὶ Ἴωνας καὶ Ἑλλήσποντον ἠλευθέρου· οὐκ ἀπὸ σμινύης ὁ Καλλικρατί-

41 Hdt. 1.65.3 **56–61** Hdt. 7.204ff.; 1.82; Thuc. 2.25, etc.; 6.93, etc.; Xen. Hell. 3.4ff. **61–63** Xen. Hell. 1.6; 1.5, etc.; Thuc. 8.61–62, Xen. Hell. 3.1, etc.

41 *μαντεύσομαι* ed. pr. cum Herodoteis *μαντεύομαι* R **44** *κατεστήσατο* Markland *καταστήσαιτο* R **46** *εἵλωτες* ed. pr. *εἴλωτες* R **48–49** *ἐκ γῆς ὂν* Salmasius *ἔγγησον* R (punctis notatum) **49** *ὄρθιον* U *ὄρθριον* R *τεθραμμένον* U **53** *προμαχεῖ* Reiske *προμαχεῖν* R **54** *σώζει* Reiske *σώζειν* R **58** *οὐδ' ὁ*] *οὐδὲ* Davies[2] **61** *ἠλευθέρου* Acciaiolus *ἐλευθέρου* R

δας, οὐκ ἀπὸ σκαπάνης ὁ Λύσανδρος, οὐκ ἀπὸ ἀρότρου ὁ Δερκυλλίδας. θητικὰ ταῦτα, εἱλωτικά· ταῦτα ὑπὸ ἀσπίδων σώζεται, τούτων δόρατα ὑπερμαχεῖ, ταῦτα δουλεύει τοῖς 102v *κρατοῦσιν. αὕτη ἡ ἐν ὅπλοις ἀρετὴ καὶ τὴν Ἀθηναίων γῆν ἔτεμνεν καὶ τὴν Ἀργείων ἐδῄου καὶ Μεσσηνίους ἐλάμβανεν· ἐπεὶ δ' ἐξέκαμεν αὕτη τοῖς Σπαρτιάταις, τὰ μὲν ὅπλα ἀπέθεντο, ἐγένοντο δὲ ἐξ ἐλευθέρων γεωργοί.*

3 *Ἐλεύθεροι Κρῆτες πότε; ὅτε ὅπλα εἶχον, ὅτε ἐτόξευον, ὅτε ἐθήρων· δοῦλοι πότε; ὅτε καὶ γεωργοί. ἐλεύθεροι Ἀθηναῖοι πότε; ὅτε Καδμείοις ἐπολέμουν, ὅτε καὶ Ἴωνας ἐξέπεμπον, ὅτε καὶ Ἡρακλείδας ὑπεδέχοντο, ὅτε Πελασγοὺς ἐξέβαλλον· δοῦλοι πότε; ὅτε Πεισιστρατίδαι τὸν δῆμον ἐξοπλίσαντες γεωργεῖν ἠνάγκαζον. αὖθις δὲ ἐπελθόντος αὐτοῖς στόλου Μηδικοῦ, τῆς μὲν γῆς ἐπελάθοντο, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα ἔδραμον καὶ μετ' αὐτῶν τὴν ἐλευθερίαν ἀνελάμβανον. οὐ γεωργῶν Κυναίγειρος τὰς Ἀθήνας ἠλευθέρου, οὐκ ἐν ἀμήτῳ Καλλίμαχος τοὺς Μήδους ἐξέβαλλεν, οὐκ ἐν γεωργοῖς ἐστρατήγει Μιλτιάδης· ὁπλιτῶν τὰ ἔργα, μαχομένων τὸ κράτος, νικώντων ἡ ἐλευθερία. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς θαλάττης ἔδει, χαίρειν τῇ γῇ φράσαντες καὶ παραδόντες πυρὶ τὴν ἐκεῖ ἑστίαν καὶ μόνα ὑπολειπόμενοι τὰ ὅπλα, εἰς τὰς τριήρεις μετῳκίσθησαν· ἔπλεεν πόλις Ἀττικὴ καὶ ἠπειρώτης δῆμος, καὶ πλέων ὁμοῦ ἐναυμάχει, καὶ ναυμαχῶν ἐκράτει, καὶ κρατῶν εἶχεν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν. ἐπαινῶ καὶ Περικλέα τῆς στρατηγίας, ὃς ἀμελήσας τῶν γεωργῶν καὶ ὁρῶν τεμνομένας τὰς Ἀχάρνας, ἐφύλαττεν τὰς*

77–79 Hdt. 6.114; 6.109 ff.; 6.34, etc. **80–85** Hdt. 7.143 ff.; **86–88** Thuc. 2.55 ff.

63 *εἱλωτικά* ed. pr. *εἰλωτικὰ* R **77** *Κυναίγειρος* U *Κυνέγειρος* R **78** *ἐξέβαλλεν* R[1] e *ἐξέβαλεν* **87** *περιορῶν* Markland

Ἀθήνας ἐλευθέρας· μενούσης γὰρ τῆς ἐλευθερίας, ⟨μένει⟩ ἡ γῆ, μένει τὰ φυτά, μένει τὰ λήϊα.

4 *Ἔα μοι τὰ Ἑλληνικά, ἴθι ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. γεωργοῦ-*
103r *σιν Αἰγύπτιοι, πολεμοῦσιν Σκύθαι· ἀνδρεῖον τὸ Σκυθικόν, δειλὸν τὸ Αἰγύπτιον· ἐλεύθερον τὸ Σκυθικόν, δοῦλον τὸ Αἰγύπτιον. γεωργοῦσιν Ἀσσύριοι, πολεμοῦσιν Πέρσαι· δουλεύουσιν Ἀσσύριοι, βασιλεύουσιν Πέρσαι. ἐπολέμουν Λυδοὶ πρότερον, ἐγεώργουν αὖθις Λυδοί· ἐλεύθεροι μὲν ὄντες ἐπολέμουν, δουλεύσαντες δὲ ἐπὶ γεωργίαν ἐτράποντο. μέτιθι ἐπὶ τὰ ζῷα· καὶ γὰρ ἐνταῦθα ὄψει ἐλευθερίαν καὶ δουλείαν, καὶ βίον ἐξ ἀρετῆς καὶ ἐκ γῆς βίον. βοῦς ἀροῖ, ἵππος ἀθλεύει· ἐὰν δὲ μεταθῇς τὰ ἔργα, παρανομεῖς περὶ τὴν φύσιν. τὰ δειλὰ ποιηφάγα, τὰ ἰσχυρὰ ἀγρευτικά· ἔλαφος ποιηφαγεῖ, λέων ἀγρεύει· σπερμολογεῖ κολοιός, ἀγρεύουσιν ἀετοί· δοῦλα μὲν τὰ σπερμολόγα καὶ ποιηφάγα, ἐλεύθερα δὲ τὰ ἀγρευτικά. εἰ δὲ καὶ τοὺς περὶ θεῶν μύθους παραδεκτέον, οὐ γεωργὸς ὁ Ζεὺς οὐδὲ Ἀθηνᾶ οὐδὲ ὁ Ἀπόλλων οὐδὲ ὁ Ἐνυάλιος, οἵπερ βασιλεύτατοι τῶν θεῶν· ἀλλ' ὀψὲ μὲν Δημήτηρ γεωργεῖ μετὰ πολλὴν πλάνην, ὀψὲ δὲ Διόνυσος μετὰ τὸν Κάδμον καὶ τὸν Πενθέα, ὀψὲ δὲ Τριπτόλεμος μετὰ τὸν Ἐριχθόνιον καὶ τὸν Κέκροπα.*

5 *Εἰ δὲ καὶ τῆς Κρόνου ἀρχῆς ἐπιλαβοίμεθα, τίς ἂν ⟨εἴη⟩ ἡμῖν γεωργίας λόγος; ἀλλ' οὐδὲ νῦν δεῖ γεωργίας· οὐ γὰρ ἐξέκαμεν ἡ γῆ τοὺς καρποὺς αὐτομάτους φέρουσα· φέρει μὲν τροφήν, φηγοὺς καὶ ὄγχνας· φέρει δὲ ποτὸν αὐτοφυές, Νεῖλον καὶ Ἴστρον καὶ Ἀχελῷον καὶ Μαίανδρον, καὶ ἄλλους κρατῆρας ἀενάους ναμάτων καθαρῶν καὶ*

88 hic addidi, ante *τὰ φυτὰ* Reiske **98** *ἐκ γῆς* Salmasius *ἐγγης* R **104** *οὐδὲ*[1]] *οὐδ' ἡ* Davies[2] **107** *δὲ* Koniaris[3] *ὁ* R **109** *ἐπιλαβοίμεθα* Meiser *ἐπελαβόμεθα* R add. Meiser *ἦν* pro *ἂν* Russell

*νηφαλίων· γεωργεῖ δὲ ταῦτα οὐ πρεσβύτης Ἰκάριος οὐδὲ
Βοιώτιος ἀνὴρ ἢ Θετταλικός, ἀλλ' ἥλιος αὐτὸς καὶ σελήνη
θάλπουσα καὶ ὄμβροι τρέφοντες καὶ ἄνεμοι διαπνέοντες
καὶ ὧραι ἀμείβουσαι καὶ γῆ βλαστάνουσα· οὗτοι γεωργοὶ
ἀθάνατοι ἐγκάρπων | φυτῶν καὶ δένδρων καὶ μηδὲν ἀν-* 103v
θρωπίνης τέχνης προσδεομένων. ταύτην τὴν γεωργίαν οὐδεὶς παύει, οὐ λοιμός, οὐ λιμός, οὐ πόλεμος.

ἀλλὰ τά γ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται.

ἐὰν δὲ ἐπιθυμῇς Λιβυκοῦ λωτοῦ καὶ Αἰγυπτίων πυρῶν καὶ ἐλαίας Ἀττικῆς ἢ ἀμπέλου Λεσβίας, μετατίθης τὴν τέχνην εἰς διακονίαν ἡδονῆς.

Τὸ δ' ὅλον, παραβάλλεις πόνους ἐλευθέρους ἀναγκαίοις 6
πόνοις καὶ ἐλευθέραν ἀρετὴν ἀναγκαίᾳ γεωργίᾳ· οὐ γὰρ εἰρήνην παραβάλλεις πολέμῳ. εἰ γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ἡ γεωργία, ἄφελε τοὺς πολέμους, γεωργῶμεν· πᾶς τις ῥίψας δόρυ ἐπὶ σμινύην ἴτω, ἀριστευέτω ἐν γῇ, κρατείτω ἐν γεωργοῖς· κηρύττωμεν τὸν ἄνδρα τῆς εὐκαρπίας,

οὗτος ἐν ἀνθρώποις νικηφόρος, οὗτος {ὁ} ἄριστος.

νῦν δὲ μεστὰ πάντα πολέμου καὶ ἀδικίας· αἱ γὰρ ἐπιθυμίαι πλανῶνται πανταχοῦ περὶ πᾶσαν γῆν τὰς πλεονεξίας ἐπεγείρουσαι, καὶ πάντα μεστὰ στρατοπέδων ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν ἰόντων. κάλλος ᾄδεται γυναικὸς Πελοποννησίας· πλέει βάρβαρος ἀνὴρ ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἴδης, οὐ γεωρ-

122 Od. 9.109 **137–143** Hdt. 2.1, 3.1; 4.1, 4.83 ff.; 6.43 ff.

115 *γεωργεῖ* (Meiser) *δὲ* Koniaris[2] *γεωργίας* R **119** *φυτῶν* Markland *σιτίων* R **122** *τά γ'* H$^{p.c.}$ (Lascaris?) cum Homericis *τὰ* R **124** *Λεσβίας* R^{1} e (?) *Λεσπιβίας* **129** ⟨*ὥστ'*⟩ *ἀφελεῖν* Reiske *γεωργῶμεν* R$^{a.c.\,uv}$U *γεωργῶν μὲν* R$^{1\,uv}$ *πᾶς τις* U$^{a.c.\,uv}$ *πάντας* R *πάντες* Acciaiolus **132** om. U del. Heinsius

γός, ἀλλὰ γεωργοῦ ἡμερώτερος καὶ σχολαίτερος καὶ εἰρηνικώτερος, ποιμὴν καὶ βουκόλος. ἐπιθυμεῖ Καμβύσης τῆς Αἰγυπτίων γῆς· πόλεμον ἡ ἐπιθυμία διανίστησιν. ἐπιθυμεῖ Δαρεῖος τῆς Σκυθῶν γῆς· πολεμοῦνται Σκύθαι. μεταβαίνει ἡ ἐπιθυμία ἐπ' Ἐρετρίαν καὶ Ἀθήνας, καὶ μετὰ τῆς ἐπιθυμίας οἱ στόλοι· Ἐρετρία σαγηνεύεται, ἐπιπλεῖται Μαραθών. ἐπιθυμεῖ ἡ Ξέρξου γυνὴ θεραπαινίδων Λακωνίδων καὶ Ἀτθίδων καὶ Ἀργειάδων, καὶ δι' ἐπιθυμίαν γυναικὸς ἐξαρτύονται στόλοι διαπόντιοι, ἡ Ἀσία ἐξοικίζεται, ἡ Εὐ-
104r *ρώπη ἀνίσταται. ἐπιθυμοῦσιν Ἀθηναῖοι Σικελίας, ἐπιθυμοῦσιν Λακεδαιμόνιοι Ἰωνίας, ἐπιθυμοῦσιν Θηβαῖοι ἡγεμονίας.*

7 *Ὦ ἐρώτων πικροτάτων τῇ Ἑλλάδι. ποῦ τις ἐλθὼν μετὰ ἀσφαλείας γεωργῇ; ποῦ δὲ εὕρῃ τὸ χρύσεον εἰρήνης πρόσωπον; ποῖον γῆς μέρος ἐραστὰς οὐκ ἔχει;*

Ἄσκρη χεῖμα κακή, θέρει ἀργαλέη·

ἴωμεν ἐπὶ τὴν Ἄσκρην· ἀλλ' αἰγειροφόρος ἡ Βοιωτία. Λιβύη πόρρω μέν, ἀλλὰ εὔβοτος. ὑπερόριος ἡ Ἰνδῶν γῆ, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἐξεῦρεν Μακεδόνα ἐραστήν, διὰ πολλῶν γενῶν καὶ πολέμων βαδίζοντα ἐπ' αὐτήν. ποῖ τις τράπηται; ποῦ τις εὕρῃ γεωργίαν ἀσφαλῆ; πάντα μεστὰ πολέμων, πάντα ὅπλων. τοιγαροῦν

143 Hdt. 6.31, Plato Leg. 698a; Hdt. 6.102 **144** Hdt. 3.134.5 (sed de Darii uxore agitur) **147–149** Thuc. 3.86, etc., 6.1ff.; Xen. Hell. 3.1ff.; 6.1ff. **153** Hes. Op. 640

140 *διανίστησιν* Markland *διανέστησεν* R **142–143** *Ἐρετρια(ν)* (since acc.) R **145** *Ἀργειάδων* ed. pr. *Ἀργιάδων* R **150** *ποῖ* Reiske **153** *Ἄσκρῃ .. κακῇ .. ἀργαλέῃ* Hesiodei **157** *πολεμίων* Markland

εὖ μέν τις δόρυ θηξάσθω, εὖ δ' ἀσπίδα θέσθω,
εὖ δέ τις ἵπποισιν δεῖπνον δότω ὠκυπόδεσσιν.

καλὸν ἡ γεωργία, καλόν, ἐὰν μεῖναι δυνηθῇ, ἐὰν σχολῆς τύχῃ, ἐὰν φυλακὴν ἔχῃ· δέδια δέ τοι μὴ τοῦτο ᾖ τὸ καλὸν τὸ τοὺς πολέμους κινοῦν καὶ τὰς στάσεις. λέγει τις παλαιὸς ἀνήρ·

> *μάλιστα γὰρ τῆς γῆς, φησίν, ἡ ἀρίστη τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων ἐλάμβανεν· … τὴν γοῦν Ἀττικὴν διὰ τὸ λεπτόγεω εἶναι ἀστασίαστον οὖσαν ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ ἀεί.*

ἀκήκοας πῶς πόλεμος γίνεται; μὴ γεώργει, ἄνθρωπε· ἔα τὴν γῆν ἀκαλλώπιστον, αὐχμῶσαν· στάσιν κινεῖς, πόλεμον κινεῖς.

24

Ἐπαμύνωμεν τῷ δήμῳ τῶν γεωργῶν, ἐπείπερ λόγῳ τὰ νῦν 1
γίγνεται ἡ δίαιτα καὶ οὐχ ὅπλοις· εἰ δὲ καὶ ὅπλων δέοι,
τάχα που φανεῖται καὶ ὁ | γεωργὸς οὐδὲν τοῦ ὁπλίτου 104v
ἀσθενέστερος. ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ αὖθις σκεψόμεθα· λόγῳ

24 tit. *ΚΔ ὅτι γεωργοὶ τῶν προπολεμούντων λυσιτελέστεροι* (unc.) in mrg. *κδ'* (min.)

160–161 Il. 2.382–383 **166–169** Thuc. 1.2.3 + 5

163 *δέ τοι* Markland *δέ τω* R *δ' ἐγὼ* Davies[2] **166** *γὰρ*] *δὲ* Thucydidei *αἰεὶ τὰς* Thucydidei **167** *εἶχεν* Thucydidei *ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ* Thucydidei *λεπτόγεων* I cum Thucydideis **168** *εἶναι* non habent Thucydidei **169** *αἰεί* Thucydidei

δὲ δὴ τὰ νῦν καὶ οὐχ ὅπλοις κριτέον τοὺς ἄνδρας, καὶ οὐκ εὐλαβητέον οὔτε Ὅμηρον μαρτυροῦντα οὔτε ὅστις Ὁμήρου εὐφωνότερος. εἰ δέ τοι καὶ τοῦτο δέοι, καὶ αὐτοὶ ἀναβιβασόμεθα ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος ποιητὴν ἄλλον οὐδὲν ἀδοξότερον τοῦ Ὁμήρου, μεμφόμενον τῷ νῦν γένει,

οἳ πρῶτοι κακοεργὸν ἐτεκτήναντο μάχαιραν,
εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων.

τὸ γάρ τοι τὰ τοιαῦτα ἐπαινεῖν ἀνδρὸς ἂν εἴη δυσχερεστέρου τῷ βίῳ τῆς τοῦ πολεμεῖν χρείας· ἧς κἂν ἀφέλῃς τὸ ἄδικον, ἐλεεινὸν αὐτῆς τὸ ἀναγκαῖον.

2 Οὑτωσὶ δὲ θεασώμεθα. τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν δίκαιοι, οἱ δὲ ἄδικοί εἰσιν. πολεμοῦσιν δέ, ἆρα οἱ δίκαιοι τοῖς δικαίοις; οὐδαμῶς· ἴσοι γὰρ ταῖς γνώμαις ὄντες, τί ἂν καὶ τοῦ πολεμεῖν δέοιντο; πολεμοῦσιν οὖν οἱ ἄδικοι ἢ τοῖς δικαίοις ἢ τοῖς ὁμοίοις· ἄνισοι γὰρ καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς δικαίους. πολεμοῦσιν δὲ καὶ ἀσθενεῖς, ὀρεγόμενοι τοῦ ἴσου· οἱ δὲ ἰσχυροί, τοῦ πλέονος. εἶεν· τρία ταυτὶ συστήματα ἡμῖν πεφώρακεν ὁ λόγος, ὧν τὸ μὲν ἐκεχειρίαν ἀεὶ πρὸς ἑαυτὸ καὶ σπονδὰς ἄγει, τὸ δίκαιον, τοῖν δὲ ἄλλοιν πολεμεῖ ἑκάτερον, τὸ μὲν αὐτὸ αὐτῷ, τὸ δὲ τῷ δικαίῳ. φαίνεται τοίνυν ὁ πόλεμος τοῖς μὲν δικαίοις ἀναγκαῖος ὤν, τοῖς δὲ ἀδίκοις ἑκούσιος. καὶ περὶ μὲν τῶν ἀδίκων τί χρὴ σκοπεῖν; οὐ γὰρ δέος, μή τις αὐτοῖς προσθῇ ἐπαίνου μοῖραν. ἐπεὶ δὲ οἱ δίκαιοι οὐ βουλήσει

11–12 Aratus Phaen. 131–132

8 *δέ τοι*] *δ' ἔτι* Stephanus *δέ τι* N ed. pr. *τούτου* Stephanus **11** *ἐχαλκεύσαντο* Aratei **12** *ἐπάσαντ'* Acciaiolus cum Arateis *ἐπάσαντο* R **13–14** *δυσχερεστέρου* Acciaiolus *δυσχερέστερον* R **21** *καὶ*] *οἱ* Markland fort. *καὶ* ⟨*οἱ*⟩ **25** *ἄλλοιν* R[1] e *ἄλοιν*

πολεμοῦσιν ἀλλὰ ἀνάγκῃ, ⟨ἢ⟩ σωφρονίζοντες τὸ ἄδικον πᾶν, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς, ἢ ἐπιόντας ἀμυνόμενοι, ὡς τοὺς Μήδους οἱ Ἕλληνες, πότερα δέξαιντο ἂν οἱ αὐτοὶ | οὗτοι, ἀπηλλαγμένοι τῆς τοῦ πολεμεῖν ἀνάγκης, ἀφῃρῆ- 105r
σθαι καὶ τὴν ἐν ὅπλοις ἀρετήν, ἢ σὺν τῷ ἀβουλήτῳ τῆς χρείας τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἀρετῆς ἔχειν; ἐγὼ μὲν οἶμαι θάτερον, τὸ πρότερον· καὶ γὰρ οἱ ἰατροί, εἴπερ δίκαιοι εἶεν καὶ φιλάνθρωποι, εὔξαιντο ἂν ἀπολωλέναι τὴν τέχνην σὺν ταῖς νόσοις.

Φέρε καὶ ἐπὶ γεωργίας θεασώμεθα εἰ τοῦτον αὐτοῖς 3
ἔχει τὸν τρόπον ὅνπερ καὶ ἡ ἐν τῷ πολεμεῖν χειρουργία. ἅπτονται ἄνθρωποι γῆς, οἱ μὲν σὺν δίκῃ, οἱ δὲ ἄνευ δίκης· σὺν δίκῃ μὲν κατὰ χρείαν καρποῦ, δίκης δὲ ἄνευ ἐπὶ χρηματισμῷ. εἴη ἂν οὖν κἀνταῦθα ἡ δίαιτα οὐ ξυλλήβδην περὶ πάσης γεωργίας· ἀλλὰ ἐπεὶ καὶ τοῦτο κοινὸν δικαίων καὶ μή, κοινὸν δ' ἦν καὶ τὸ πολεμεῖν ἑκατέρῳ τῷ γένει, δέος μὴ λάθῃ ἐξαπατήσας ὁ λόγος οὗτος, οὐ γεωργικῷ τὸ πολεμικόν, ἀλλὰ τῷ δικαίῳ τὸ ἄδικον παραβαλεῖν ἐθέλων. δικαίους οὖν ἄμφω ὑποθέμενοι, καὶ τὸν πολεμικὸν καὶ τὸν γεωργικόν, τὸν μὲν ὑπ' ἀνάγκης ἐπὶ τὸ πολεμεῖν ἰόντα, τὸν δὲ ὑπὸ χρείας γεωργεῖν ἠναγκασμένον, οὕτως σκοπῶμεν περὶ ἑκατέρου. καίτοι τί ταῦτα λέγω; εἰ γὰρ ἐπ' ἀμφοῖν τὸ δίκαιον ἴσον καὶ τὸ καλὸν ἴσον καὶ ὁ ἔπαινος ἴσος, καὶ ἀπίασιν ἡμῖν ἄμφω νικηφόροι. βούλει τοίνυν, ἀφελὼν τὸ δίκαιον ἑκατέρου, τὸ ἄδικον προσθεὶς οὕτω σκοπεῖν; ἀλλὰ κἀνταῦθα ἐπ' ἀμφοῖν ἡ κακία ἐπανισουμένη τὸν ἔπαινον ἐξ ἀμφοῖν ἀφαιρεῖ. τῷ ἂν οὖν τις κρίναι τὸ λεγόμενον; βούλει σοι φράσω; καὶ δὴ λέγω. μαντεύεταί μοι ἡ ψυχὴ κατὰ τοὺς Πλάτωνος λόγους εἶναί τι ἀνθρώπων γένος,

30 add. Markland **32** *δέξαιντο* Davisiana² *δέξοιντο* R
53 *ἀπίασιν* I$^{p.c.}$ (Acciaolus?) *ἀπίησιν* R

μήτε ἀρετῆς κομιδῇ ἐπήβολον, μήτ' εἰς κακίαν ἐσχάτην
105v *παντάπασιν ἐκκεκυλισμένον, βιοτεῦον | δὲ ἐν δόξαις ὀρθαῖς, τροφῇ καὶ παιδεύσει ὑπὸ νόμῳ σώφρονι πολιτευόμενον. τοῦτο τοίνυν τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος διελόντες δίχα, τὸ μὲν παραδόντες τῇ γῇ, τὸ δὲ εἰς τὰ ὅπλα ἀποπέμψαντες, ἅτε ἀμφίβολον ὂν καὶ ἐν μεταιχμίῳ ἀρετῆς καὶ κακίας καθωρμισμένον θεασώμεθα ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἑκάτερον ὑπὸ ἑκατέρου πότερον ἐφ' ὁπότερον ἄγεται θᾶττον· θεασώμεθα δὲ οὑτωσί.*

4 *Μέγιστον ἀνθρώπῳ κακὸν ἐπιθυμία. πότερον ἐπιθυμίας ἐργαστικώτερον, πόλεμος ἢ γεωργία; καὶ μὴν τὸ μὲν ἀκόρεστον, τὸ δὲ φειδωλόν· ἀκόρεστον μὲν ὁ πόλεμος, φειδωλὸν δὲ ἡ γεωργία. καὶ τὸ μὲν παντοδαπὸν ὁ πόλεμος, ⟨τὸ δὲ⟩ ἁπλοῦν ἡ γεωργία· καὶ τὸ μὲν ἄδηλον, τὸ δὲ ὡμολογημένον. τί γὰρ ἂν εἴη ἀδηλότερον τῆς ἐν πολέμῳ τύχης; βέβαιος δὲ ὁ ἐν γῇ πόνος. πόλεμος ὑπ' εὐτυχίας μάλιστα θρασύνεται, ἡ δὲ γεωργία ὑπ' εὐκαρπίας σωφρονίζεται. εἰ δὲ καί ὁ θυμὸς ἀνθρώπῳ σύνοικος χαλεπὸς καὶ δεόμενος πολλῆς παιδαγωγίας, τί ἂν εἴη θυμοῦ παρασκευαστικώτερον πολέμου καὶ ὅπλων; τί δὲ γεωργίας ἠπιώτερον; πρός γε μὴν τὰς ἀρετὰς αὐτὰς οὕτως ἔχει ἑκάτερον, καὶ πρῶτόν γε πρὸς σωφροσύνην· ὅπλα ἔχων ἀνήρ, ὁ μὲν ἰσχυρὸς ἰταμώτερος, ὁ δὲ δειλὸς σφαλερώτερος· καὶ ὁ μὲν θρασὺς ἰταμώτερος, ὁ δὲ ἀσθενὴς θρασύτερος, ὁ δὲ φιλήδονος ἀκολαστότερος· γεωργῶν ἀνήρ, ὁ μὲν ἰσχυρὸς*

65 *ἀπὸ* Scaligerus *ὑπὸ* R 72 add. Markland *ἁπλοῦν ⟨δὲ⟩* Davies^2 77 *εἴη* Knebel *ᾗ* R 78–79 *ἠπιώτερον* U *ἡπιώτερον* R 81–82 *ἰταμώτερος* (U *ἱταμώτερος* R) in uno vel altero loco corruptum; pro altero **[82]** *ὑβριστότερος* Reiske *ὁ μὲν θρασὺς ἰταμώτερος* del. Knebel

εὐκαρπότερος, ὁ δὲ ἀσθενέστερος ὑγιεινότερος, ὁ δὲ δειλὸς ἀσφαλέστερος, ὁ δὲ φιλήδονος σωφρονέστερος. εἰ δὲ καὶ πρὸς δικαιοσύνην ἐξετάζοις, πόλεμος μὲν διδάσκαλος ἀδικίας, γεωργία δὲ δικαιοσύνης. ὁ μὲν γὰρ πλεονέκτης τέ 106r ἐστιν καὶ ἐπὶ τὰ ἀλλότρια ἄγει, καὶ αὐτὸς αὐτοῦ κράτιστα ἔχει ἐπειδὰν τὰ μέγιστα ἀδικῇ καὶ ἀδικῶν εὐστοχῇ. παρὰ δὲ γεωργίας ἴση μὲν ἡ ἀντίδοσις, δικαία δὲ ἡ ὁμιλία· θεραπεύεις φυτόν, τὸ δὲ ἀντιδίδωσιν καρπούς· θεραπεύεις λήϊον, τὸ δὲ εὐτροφεῖ· τημελεῖς ἄμπελον, ἡ δὲ εὐοινεῖ· τημελεῖς ἐλαίαν, ἡ δὲ εὐανθεῖ. φοβερὸς γεωργὸς οὐδενί, πολέμιος οὐδενί, φίλος πᾶσιν, ἄπειρος αἵματος, ἄπειρος σφαγῆς, ἱερὸς καὶ παναγὴς θεῶν ἐπικαρπίων καὶ ἐπιληναίων καὶ ἁλώων καὶ προηροσίων· ἴσος μὲν ἐν δημοκρατίᾳ, ὀλιγαρχίαν δὲ καὶ τυραννίδα πάντων μάλιστα μισεῖ γεωργία· οὐ γὰρ ταύτης θρέμματα ὁ Διονύσιος οὐδὲ ὁ Φάλαρις, ἀλλ' ἑκάτερος ἀπὸ τῶν ὅπλων.

Ἑορταῖς γε μὴν καὶ μυστηρίοις καὶ πανηγύρεσιν ποῖον 5 πλῆθος ἐπιτηδειότερον; οὐχ ὁ μὲν ὁπλίτης ἑορταστὴς ἄμουσος, ὁ δὲ γεωργὸς ἐμμελέστατος; καὶ ὁ μὲν μυστηρίοις ἀλλότριος, ὁ δὲ οἰκειότατος, καὶ ὁ μὲν ἐν πανηγύρει φοβερώτατος, ὁ δὲ εἰρηναιότατος; δοκοῦσι δέ μοι μηδὲ τὴν ἀρχὴν συστήσασθαι ἑορτὰς καὶ τελετὰς θεῶν ἄλλοι τινὲς ἢ γεωργοί, πρῶτοι μὲν ἐπὶ ληνῷ στησάμενοι Διονύσῳ χορούς, πρῶτοι δὲ ἐπὶ ἅλῳ Δημητρὶ ὄργια, πρῶτοι δὲ τὴν ἐλαίας γένεσιν τῇ Ἀθηνᾷ ἐπιφημίσαντες, πρῶτοι δὲ τῶν ἐκ γῆς καρπῶν τοῖς δεδωκόσιν θεοῖς ἀπαρξάμενοι· οἷς εἰκὸς

84 ἀσθενὴς ⟨..-τερος· καὶ ὁ μὲν θρασὺς⟩ ὑγιεινότερος Markland ⟨ὁ δὲ θρασὺς ἠπιώτερος,⟩ ὁ δὲ ἀσθενὴς ὑγιεινότερος Dukas **98–99** Φάλαρις N ed. pr. Φάλλαρις R **106** Διονύσῳ Davies[2] Διονύσου R

χαίρειν τοὺς θεοὺς μᾶλλον ἢ Παυσανίᾳ τὴν δεκάτην ἀποθύοντι ἢ Λυσάνδρῳ τὴν δεκάτην ἀνατιθέντι· ἐκ πολέμων αἱ ἀπαρχαί, ἐκ συμφορῶν αἱ εὐσέβειαι. γεωργῶν δὲ φιλάνθρωποι μὲν αἱ εὐχαί, εὔφημοι δὲ αἱ θυσίαι, ἀπ' οἰκείων πόνων, ἄμοιροι συμφορῶν, ἄμοιροι κακῶν.

106v 6 *Εἰ δὲ δὴ καὶ πρὸς | σοφίαν ἀντεξεταστέον τοὺς ἄνδρας, ἐρώμεθα ἑκάτερον. οὐκοῦν ὁ μὲν ἐν πολέμῳ σοφὸς κοσμῆσαι δεινὸς*

ἵππους καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας,

τὸ ἀκοσμότατον τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων καὶ σκυθρωπότατον· ὁ δὲ ἐν γεωργίᾳ σοφὸς

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων περιτελλομενάων

ἀμήτου ἄρχεται,

ἀρότοιο δυομενάων·

μέλει δὲ αὐτῷ καὶ ἐνιαυτοῦ ὡρῶν καὶ σελήνης δρόμου καὶ ἄστρων ἐπιτολῆς καὶ ὄμβρου μέτρων καὶ πνευμάτων καιροῦ. εἰ δὲ καὶ σωμάτων ἀρετῇ τοὺς ἄνδρας κριτέον καὶ ἀνδρείᾳ πόνων, ὀλίγοι μὲν τῷ στρατιώτῃ οἱ καιροὶ τοῦ πονεῖν, τῷ δὲ γεωργῷ διηνεκεῖς· ὑπαίθριος ἀεί, ἡλίῳ φίλος, συνήθης νιφετῶν, πεπηγώς, νηλίπους, αὐτουργός, εὔπνους, ὀξὺς δραμεῖν, ἰσχυρὸς φέρειν· εἰ δέ που καὶ δεήσαι μάχης, ὄψει στρατιώτην ἠσκημένον πόνοις ἀληθινοῖς,

110–111 Hdt. 9.81; Xen. Hell. 2.3.8–9(?) **118** Il. 2.554 **121–123** Hes. Op. 383–384

111 ⟨*ὧν*⟩ *ἐκ* Meiser **115** *δὴ* ed. pr. *δεῖ* R del. $I^{p.c.}$ **116** *θεασώμεθα* Koniaris[2] *ἐρευνώμεθα* Meiser **118** *τε καὶ* Homerici **121** *ἐπιτελλομενάων* N cum Hesiodeis **123** *δὲ δυσομενάων* N cum Hesiodeis **127** *ἀνδρείᾳ* ed. pr. *ἀνδριας* (sine acc.) R **129** *πεπηγώς* U *επηγως* (sine acc. et spir.) R

οἵων ἐπειράθη Δαρεῖος ἐπὶ Μαραθῶνα ἐλθών. ἦν γὰρ τότε Ἀθηναίοις στρατιωτικὸν οὐχ ὁπλιτικόν, οὐ τοξικόν, οὐ ναυτικόν, οὐχ ἱππικόν, ἀλλὰ κατὰ δήμους νενεμημένον· οἳ καὶ γεωργοῦντες, ἐπιπλεύσαντος αὐτοῖς βαρβαρικοῦ στόλου ἐπὶ Μαραθῶνα, ἐκ τῶν ἀγρῶν ἔδραμον στρατιῶται ἐργαζόμενοι, ὁ μὲν σμινύην ἔχων, ὁ δὲ ὑννιμάχος, ὁ δὲ θεριστηρίῳ ἀμυνόμενος. ὦ στρατιωτικοῦ καλοῦ καὶ αὐτουργοῦ καὶ μεστοῦ ἐλευθερίας· ὦ γῆς καὶ γεωργίας καλὰ καὶ γενναῖα θρέμματα, ὡς ὑμῶν ἐπαινῶ μὲν τὰς ἀρετάς, ἐπαινῶ δὲ καὶ τὰ ὅπλα, οἷς ὑπὲρ τῆς οἰκείας γῆς ἐμαχέσασθε, ὑπὲρ ἀμπέλων ἃς ἐκάμετε, ὑπὲρ ἐλαῶν ἃς ἐφυτεύσασθε. ἀπὸ τοιούτων πάλιν ἐπὶ τὴν γῆν ἤλθετε, ἐκ πολέμων γεωργοί, ἐκ γεωργῶν ἀριστεῖς. ὦ τῆς καλῆς ἀντιδόσεως.

Ἀλλὰ Πέρσαις μὲν | αἱ παλλακίδες ἕπονται, ἵνα μάχων- 107r 7
ται καλῶς ὑπὲρ τῶν φιλτάτων· γεωργὸς δὲ ἀνὴρ οὐκ ἀμυνεῖται καλῶς ὑπὲρ τῶν φιλτάτων, ὑπὲρ ἀμπέλου τεμνομένης, ὑπὲρ ἐλαίας κοπτομένης, ὑπὲρ ληΐου δῃουμένου; ἐὰν δὲ παραβάλῃς τῷ στρατιωτικῷ τούτῳ τὰ ὕστερα, εὑρήσεις μὲν ὁπλίτας, ἀλλ' οὐ νικηφόρους· ὁπλίτας, ἀλλὰ μισθοφόρους, ὁπλίτας ἐσκιατροφημένους, ὁπλίτας ὑβριστάς, ἐν Σικελίᾳ ἡττωμένους, ἐν Ἑλλησπόντῳ λαμβανομένους. τὰ δὲ Περσικὰ εἰ λέγοις, στρατιωτικόν μοι καὶ τοῦτο λέγεις ἐκ γεωργίας. πότε γὰρ {ποτε} Μῆδοι μὲν ἡττῶνται, κρατοῦσιν δὲ Πέρσαι; ὅτε Πέρσαι μὲν ἐγεώργουν ἔτι, Μῆδοι δ' ἐπολέμουν· τότε ἦλθεν αὐτοῖς ἄγων Κῦρος στρατιωτικὸν

145–146 Hdt. 7.83.2 **152–161** Hdt. 1.125ff., 9.121.3–4

136–137 *ἐργαζόμενοι* Markland *ὀργιζόμενοι* R **141–142** *ἀμπέλων ἃς* Davies[2] *ἀμπελῶνας* R **142** *ἐλαιῶν ἃς* Davies[2] *ἐλαῶνας* R **143** *πολεμικῶν* Meiser fort. *πολεμούντων* **150** *ὁπλίτας*[1] Anon. Lond. *πλείστους* R **154** del. Russell **156** *ἄγων Κῦρος* Acciaiolus *ἀγὼν κύριος* R

ἐν Πασαργάδαις ἐνησκημένον γῇ τραχείᾳ, ἐπ' αὐτουργίᾳ στρατιώτας διαπεπονημένους· ἀλλ' ἐπεὶ γεωργοῦντες ἐπαύσαντο οἱ Πέρσαι καὶ τῆς γῆς ἐπελάθοντο καὶ τῶν ἀρότρων καὶ τῶν ἀμητηρίων, τότε ἀπέβαλον καὶ τὰς ἀρετὰς ὁμοῦ τοῖς ὀργάνοις.

25

Ἦλθεν εἰς Ἕλληνας ἐκ τῆς Σκυθῶν γῆς τῶν ἐκεῖ βαρβάρων ἀνὴρ σοφὸς σοφίαν οὐ πολυρρήμονα οὐδὲ λάλον· ἀλλ' ἦν αὐτῆς τὸ κεφάλαιον βίος ἀκριβὴς καὶ γνώμη ὑγιὴς καὶ λόγος βραχύς, εὔστοχος, ἐοικὼς οὐ πελταστῇ μισθοφόρῳ, ἀπροοράτως θέοντι, ἀλλ' ὁπλίτῃ βάδην ἰόντι καὶ κινουμένῳ ἀσφαλῶς. ἐλθὼν δὲ Ἀθήναζε, ἐντυγχάνει αὐτόθι
107v *ὁπλίτῃ μὲν οὐδενί, | πελτασταῖς δὲ πολλοῖς. καὶ τὸν μὲν τούτων δρόμον καὶ τὴν πτοίαν τοῦ παντὸς ἐδέησεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐπαινέσαι· περιῄει δὲ τὴν Ἑλλάδα ἐν κύκλῳ, ποθῶν ἰδεῖν σοφίαν στάσιμον καὶ ἑδραίαν. καὶ εἰ μέν που καὶ ἄλλοθι ἐξεῦρεν, εἰπεῖν οὐκ ἔχω· εὗρε δ' οὖν ἐν Χηναῖς, σμικρῷ καὶ ἀσθενεῖ πολίσματι, ἄνδρα ἀγαθόν· ὄνομα*

25 tit. *ΚΕ ὅτι οἱ σύμφωνοι τοῖς ἔργοις λόγοι ἄριστοι* (unc.) *κε'* (min.)

5–6 Plato Tht. 165d

157 *ἐνησκημένον* Markland Acciaiolum secutus *(ἠσκημένον)* *νενικημένον* R *ἐπ'* N ed. pr. *ὑπ'* R *αὐτουργίας* Acciaiolus
160 *ἀπέβαλον* U *ἀπέβαλλον* R
3 *πολυρρήμονα* R[1] e *πολυρήμονα*

ἦν αὐτῷ Μύσων. ἀγαθὸς δὲ ἦν ἄρα ὁ Μύσων οἶκον οἰκῆσαι καλῶς καὶ γῆν τημελῆσαι δεξιῶς καὶ γάμου προστῆναι σωφρόνως καὶ παῖδα ἐκθρέψαι γεννικῶς. καὶ ἐξήρκεσεν τῷ Σκύθῃ ξένῳ μηκέτι σοφίαν ζητεῖν λαλιστέραν παρόντων ἔργων ἃ τότε ἀκριβῶς ἅπαντα διεσκόπει. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς εἶχεν τῆς θέας, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Χηνεὺς Μύσων· διὰ ταῦτά τοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ σοφοὶ δοκοῦμεν οὐκ οἶδα ὅπως ἀνθρώποις εἶναι· εἰ δὲ ἐγὼ σοφὸς ταῦτα ἐπιτηδεύων, ποῖ ποτε οἰχήσεται φερόμενον τὸ μὴ σοφόν; ἠγάσθη μάλα τοῦ Ἕλληνος ξένου ὁ Ἀνάχαρσις τὴν ἀφθονίαν τῶν ἔργων καὶ τὴν φειδὼ τῶν λόγων.

Ἦσαν δέ που καὶ οἱ Πυθαγόρου λόγοι ἐοικότες τοῖς 2 *νόμοις, βραχεῖς καὶ ἐπίτομοι· τὰ δὲ ἔργα μακρὰ καὶ διηνεκῆ, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν μηδαμοῦ τὴν ψυχὴν ἀνιέντα μηδὲ εἰς ῥᾳθυμίαν χαλῶντα. ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς τῶν μελῶν ἁρμονίαις τὸ παραλειφθέν, κἂν σμικρὸν ᾖ, διαλύει τὸν κόσμον τοῦ μέλους, οὕτω κἀν τῇ τοῦ βίου ἁρμονίᾳ, εἴπερ μὴ ἐκμελὴς ἡμῖν ἔσται μηδὲ εἰκῇ διαπεραινόμενος, ὁμολογίαν εἶναι δεῖ ἔργου καὶ λόγου, καὶ μήτε τὰ ἔργα εἰς ἀφάνειαν κομιδῇ ξυνεληλάσθαι, μήτε τοὺς λόγους ὑπὲρ τὰ ἔργα χωρεῖν, ὥσπερ ἐξ ἀγγείου στενοῦ ἀποχεομένους, ἀλλ' ἑκάτερα ἑκατέροις συντεταγμένα* 108r *ἰσομέτρητά τε καὶ ἰσοχειλῆ εἶναι. ὅστις οὖν τῆς ἁρμονίας ταύτης ἐρᾷ καὶ ἐθέλει ἠχεῖν τὸν τῶν ἔργων φθόγγον, οὗτος ἄν ποτε ἐπ' εὐγλωττίᾳ σεμνύνοιτο; πολλοῦ μοι δοκεῖ δεῖν. οὐδὲ γὰρ τοὺς ταὼς ἡδίστους ὄντας ὀρνί-*

14 Plato Prot. 343a

16 *σωφρόνως* Acciaiolus *σώφρονος* R *παῖδας* Markland **34–35** *ἀγγείου* ⟨..⟩ *εἰς στένον* Markland **35–36** *συντεταγμένα* Markland *συντεταγμένοις* R

θων ἰδεῖν μακαρίσαι ἄν τις τοῦ κάλλους οὐδὲν αὐτοῖς εἰς εὐπτησίαν συντελοῦντος, ἥπερ ἐστὶν ὀρνίθων ῥώμη· καὶ τῶν ἀηδόνων τῆς ᾠδῆς ὅσα μὲν ἐς ἡδονὴν ἀκοῆς ἀποδεχόμεθα, τὸ δὲ ἡμῖν τερπνὸν ἀσύμβολον ἐκείναις εἰς σωτηρίαν.

3 *Αἰετοῦ κλάγξαντος ἢ λέοντος βρυχησαμένου γνωρίσαι ἄν τις τῷ λυπηρῷ τῆς ἀκοῆς τὴν ῥώμην τοῦ φθεγγομένου. εἰ μὴ φαυλότερον ἦχος ἀνδρὸς μηδὲ ἀσθενέστερον ἐλέγξαι τὸ τοῦ λέγοντος ἦθος βρυχηθμοῦ λέοντος καὶ αἰετῶν κλαγγῆς, ἆρα οὐκ ἄξιον ἐκθηρᾶσθαι τῇ ἀκοῇ πότερον ἀηδὼν τὸ φθεγγόμενον, γλῶττα δειλὴ καὶ ᾠδὴ ἐφήμερος, ἢ αἰετὸς ἤ τι ἄλλο ζῷον ἄρρεν καὶ θυμοῦ μεστόν; ἀλλ' ὁ μὲν Ζώπυρος ἐκεῖνος δεινὸς ἦν τῇ προσβολῇ τῶν ὀφθαλμῶν, τοῖς τοῦ σώματος τύποις ἐντυγχάνων, γνωρίζειν τὸ ἦθος καὶ καταμαντεύεσθαι τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὁρωμένων, μαντείαν ἀσαφῆ· τίς γὰρ ἐπιμιξία πρὸς ὁμοιότητα ψυχῆς καὶ σώματος; εἰ δ' ἔστι μαντείαν ἐπὶ ψυχῇ θέσθαι οὐ διὰ ἀμυδρῶν οὐδὲ ἀσθενῶν συμβόλων, τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς παραχωρητέον τὴν χρωμάτων τε καὶ σχημάτων καὶ τῆς ἐν τούτοις ἡδονῆς καὶ ἀηδίας ὁμιλίαν, τῇ δὲ ἀκοῇ ἐξιχνευτέον τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος, οὐ κατὰ τοὺς τῶν πολλῶν λογισμοὺς ⟨οἷς⟩ ἀπόχρη πρὸς ἔπαινον λόγου γλῶττα εὔτροχος ἢ*
108v *ὀνομάτων δρόμος ἢ ῥήματα Ἀττικὰ ἢ περίοδοι | εὐκαμπεῖς ἢ ἁρμονία ὑγρά· τὰ δ' ἐστὶν πάντα κατὰ τὸν ἐν Διονύσου ποιητήν,*

51–55 cf. D.L. 2.45, Cic. Tusc. 4.80

48 *λέγοντος* Davies[2] *λέοντος* R *ἦθος* R[1] e *ἦχος* **52** *δεινὸς* Acciaiolus *δῆλος* R **60** fort. ⟨*ἀλλ'*⟩ *οὐ* vel *οὐ* ⟨*μὴν*⟩ **61** add. Heinsius *εὔτροχος* Markland *εὔστοχος* R

ἐπιφυλλίδες, ... καὶ στωμύλματα,
χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τέχνης.

Ποῖον οὖν ἐστιν τὸ ἐν λόγοις καλόν; φαίη ἄν τις. μήπω 4
με, ὦ τάν, ἔρῃ· ὄψει γὰρ αὐτὸς ἐπειδὰν ἰδεῖν δυνηθῇς.
οὐδὲ γὰρ τῷ Κιμμερίῳ διηγήσασθαι δύναταί τις τὸ τοῦ
ἡλίου κάλλος, οὐδὲ τῷ ἠπειρώτῃ τὴν θάλατταν, οὐδ' Ἐπι-
κούρῳ τὸν θεόν· οὐ γὰρ δι' ἀγγέλων ἡ ἱστορία ἔρχεται,
ἀλλ' ἐπιστήμης πρὸς ταῦτα δεῖ· μέχρι δὲ ἄπεστι τὸ εἰδέ-
ναι, ἀνάγκη πλανᾶσθαι καὶ τὰς κρίσεις. καὶ γὰρ τῶν ἐκ
γῆς φυομένων παντοδαπὸς μὲν θεατὴς ὁδοιπόρος, ὁ δὲ γε-
ωργός, ὑγιής· ὁ μὲν ἄνθος ἐπαινεῖ φυτῷ, ὁ δὲ μέγεθος ἢ
σκιάν, ὁ δὲ χρόαν· τῷ δὲ γεωργῷ ὁ καρπὸς τὸν ἔπαινον
μετὰ τῆς χρείας ἔχει. εἰ μὲν δή τις καθ' ὁδοιπόρον πλη-
σιάζει τῷ λόγῳ, οὐ νεμεσῶ τῆς ἡδονῆς παρατρέχοντι ἐπαι-
νεῖν· εἰ δὲ κατὰ τοὺς γεωργοὺς τάττεται, οὐκ ἀνέχομαι
τῶν ἐπαίνων πρὶν ἄν μοι καὶ τὴν χρείαν τῶν ἐπαινουμένων
φράσῃ. λέγε, τίνας εἶδες καρποὺς ἐν τῷ λόγῳ; τίνας ἔλα- 5
βες; πῶς ἔχοντας; ἐπειράθης, ἐξήτασας, εἰ τελεσιουργοὶ
καὶ γόνιμοι ἑτέρων καρπῶν; ἐξέφυσέ τί σοι ἡ ψυχὴ ἀπ'
αὐτῶν χρηστὸν καὶ ἔγκαρπον; ἢ ὄγχνη μὲν ἐπὶ ὄγχνῃ γη-
ράσκει καὶ ἐπὶ μήλῳ μῆλον, καὶ σταφυλὴ σταφυλῇ ἐπιφύε-
ται καὶ σῦκον σύκῳ, λόγου δὲ ἄρα ἐφήμερος μὲν ἡ γένε-
σις, ἄσπερμος δὲ ὁ καρπὸς καὶ οὐ τρόφιμος οὐδὲ
ἀνακιρνάμενος τῇ ψυχῇ.

65–66 Aristoph. Ran. 92–93 **74–77** Od. 6.160–167(?), Plato Phdr. 230b **83–84** Plato Phdr. 276e–277a **84–86** Od. 7.120–121

66 *λωβηταὶ* Neap. 100 Heinsius *λώβη τὲ* R **68** *με* ed. pr. ('nondum me, amice' iam Paccius) *μὲν* R *ἔρῃ* U *ερη* R *αὐτὸς* Markland *αὐτὸν* R *ἰδεῖν* U *εἰδεῖν* R **72** *ἄπεστι* Markland *ἀπιστεῖ* R **74** *θεατὴς*] *ἐπαινέτης* Markland **75** ⟨*κριτὴς*⟩ *ὑγιής* Heinsius *φυτῶν* I

ἀλλά τέ μιν καθύπερθεν ἐπιρρεῖ ἠΰτ' ἔλαιον;

ταύτην μοι διήγησαι τὴν γεωργίαν, τοὺς δὲ ἐπαίνους ἔα. ἐὰν γὰρ ἀφέλῃς αὐτῶν τὴν χρείαν, ὑποπτεύω τὴν αἰτίαν,
109r καὶ τὸν ἐπαινέτην ἐλεῶ καὶ τὸν | ἔπαινον μέμφομαι. τοῦτον τὸν ἔπαινον φθέγγεται τὰ μέρη τῆς ψυχῆς τὰ ἀκόλαστα, τὰ κρίνειν ἀσθενῆ, τὰ ἀπατᾶσθαι πεφυκότα·

οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν.

ὁρᾷς τοῦ ἐπαίνου τὴν μοχθηρίαν, ἀντικαταλλασσομένου γύναιον ἓν καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἡδονὴν Ἑλληνικῶν καὶ Τρωϊκῶν κακῶν;

Ἔστι κἀνταῦθα ἐπαινέτης τοιοῦτος, ἐπειδάν τις ἐντυχὼν ἀκολάστῳ λόγῳ, τὸ μὲν ἀπατηλὸν αὐτοῦ μὴ γνωρίσῃ, τὸ δὲ ἡδὺ στέρξῃ, κατὰ βραχὺ ὑποφερόμενος ταῖς καθ' ἡμέραν ἡδοναῖς ἀψοφητί, ὥσπερ τῶν πλεόντων οἱ πνευμάτων μὲν ἐξ οὐρίας πρὸς τὸν ἀληθῆ δρόμον οὐ τυχόντες, ῥεύματι δὲ γαληνῷ δι' ἀκυμάντου τῆς θαλάττης εἰς ἠϊόνας ἐρήμους ἢ ῥαχίας δυσχερεῖς ἐκπεπτωκότες· μετὰ τοῦτο προσηνέχθη λαθὼν ἀμαθίᾳ καὶ μετὰ τοῦτο φιληδονίᾳ, πάσης ἠϊόνος ἐρημοτέροις χωρίοις καὶ πάσης ῥαχίας δυσχερεστέροις, ἀγαπῶν τὴν πλάνην καὶ χαίρων τῇ ψυχαγωγίᾳ, ὥσπερ οἱ πυρέττοντες, ἐμπιπλάμενοι ποτοῦ καὶ σιτίων παρὰ τοὺς τῆς τέχνης νόμους· παρατιθέντες γὰρ κακὸν κακῷ, νόσῳ πόνους, αἱροῦνται ἡδόμενοι νοσεῖν μᾶλλον ἢ πονοῦντες ὑγιασθῆναι. καί τις ἤδη ἰατρὸς εὐμήχανος ἀνε-

89 Il. 2.754 **95–96** Il. 3.156–157

89 *ἐπιρρέει* Homerici **93** *μέρη* Markland *μέλη* R **98** *γύναιον ἓν* U *γύναια μὲν* R **106** *μετὰ τοῦτο* del. Acciaiolus, sed fort. in 107 potius delenda **107** *φιληδονίᾳ* Schenkl *φιληδονίας* R

κέρασεν βραχεῖαν ἡδονὴν τῷ ἀλγεινῷ τῆς ἰάσεως· ποριστὴς δὲ ἡδονῆς καὶ παντοίας ἡδονῆς οὔτε ὁ Ἀσκληπιὸς οὔτε οἱ Ἀσκληπιάδαι, ἀλλ' ὀψοποιῶν τὸ ἔργον. οὐδὲν δὲ σεμνότερον ἀκόλαστος λόγος τῶν τῆς γαστρὸς κολακευμάτων· ἐὰν γὰρ τούτου ἀφέλῃς μὲν τὸ ὠφελοῦν, τερπνὸν δὲ προσθῇς ἰταμὸν καὶ ἄκρατον, ἰσοτιμίαν καὶ ἰσηγορίαν χειροτονεῖς λόγου πρὸς τὰ αἰσχρὰ πάντα, ὅσα δι' αἰσθή- 109v
σεων ἐπὶ ψυχὴν ἔρχεται ὑφ' ἡδονῆς παραπεμπόμενα.

Ἀλλὰ τοὺς μὲν ὀψοποιοὺς τούτους τοῖς συμποσίοις ἐῶμεν, 6
καὶ γαστρὸς καὶ ἀκοῆς ὑπηρέτας πονηρούς· ἡμῖν δὲ δεῖ λόγου ὀρθοῦ καὶ διανεστηκότος, μέγα βοῶντος, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῷ συνεπαίροντος ὑπὲρ τὴν γῆν ἄνω καὶ ὅσα περὶ γῆν παθήματα ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμημάτων καὶ φιλοτιμιῶν καὶ ἐρώτων καὶ ὀργῆς καὶ λύπης καὶ μέθης ἐχόμενα· ὧν συμπάντων κρείττονα χρὴ γενέσθαι τὸν τῷ φιλοσόφῳ λόγῳ συνανιστάμενον ῥήτορα ἀληθῆ, οὐκ ἀργὸν οὐδὲ ἐκλελυμένον οὐδ' ἐπίχριστον κατὰ τὴν τέχνην, οὐδὲ ἐν δικαστηρίῳ μόνον ἐπ' ἀμφιβόλῳ ἐπικουρίᾳ τεταγμένον, ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ ἐν ἅπαντι ἐξεταζόμενον, ἐν μὲν ἐκκλησίαις σύμβουλον φρόνιμον, ἐν δὲ δικαστηρίοις ἀγωνιστὴν δίκαιον, ἐν δὲ πανηγύρεσιν ἀγωνιστὴν σώφρονα, ἐν δὲ παιδείᾳ διδάσκαλον ἐπιστήμονα· οὐ περὶ Θεμιστοκλέους μόνον τοῦ μηκέτι ὄντος, οὐδ' ἐπ' Ἀθηναίοις τοῖς τότε, οὐδ' ὑπὲρ ἀριστέως τοῦ μηδαμοῦ, οὐδὲ κατὰ μοιχοῦ λέγοντα μοιχὸν ὄντα, οὐδὲ κατὰ ὑβριστοῦ ὑβριστὴν ὄντα, ἀλλ'

116–121 Plato Grg. 462d, etc.

119 *ἰταμὸν* U *ἰταμὸν* R **121** *παραπεμπόμενα* R[1] e *παραπέμπομεν* **127** *μέθης*] *ἀμαθίας* Markland *δέους* Russell **129** *συνιστάμενον* U **130** *ἐπίχριστον* ed. pr. *ἐπίχρηστον* R **131** *ἐπ'* Reiske *ἐν* R **136** *ἐπ'* Markland *ἐν* R

ἀπηλλαγμένον τῶν παθῶν τούτων, ἵνα γένηται κατήγορος ἀδικημάτων ἀληθής. τοιοῦτος ἐξ ἀγαθῆς παλαίστρας ἀγωνιστὴς γίγνεται, λόγων μεστὸς ἀκολακεύτων καὶ ἠσκημένων ὑγιῶς καὶ δυναμένων ἄγειν πειθοῖ καὶ βίᾳ ἐκπληκτικῇ τὸ πλησιάζον πᾶν.

7 *Εἰ δὲ καὶ ἡδονῆς πρὸς τὴν ἀγωγὴν ταύτην δεησόμεθα, † καὶ τυράννου † δότω μοί τις ἡδονήν, οἵαν καὶ ἐπὶ σάλπιγγος ἁρμονίᾳ ἐν μέσοις τοῖς ὁπλίταις τεταγμένης καὶ ἐξ-*
110r *ορμώσης τὰς ψυχὰς τῷ | μέλει· τοιαύτης δέομαι ἡδονῆς λόγου ἣ φυλάξει μὲν αὐτοῦ τὸ μέγεθος, οὐ προσθήσει δὲ τὴν αἰσχύνην· τοιαύτης δέομαι ἡδονῆς, ἣ οὐκ ἀπαξιώσει ἡ ἀρετὴ ὀπαδὸν αὐτῇ γίνεσθαι. ἀνάγκη γὰρ παντὶ τῷ φύσει καλῷ συντετάχθαι χάριτας καὶ ὥραν καὶ πόθον καὶ εὐφροσύνην καὶ πάντα δὴ τὰ τερπνὰ ὀνόματα. οὕτω καὶ ὁ οὐρανὸς οὐ καλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἥδιστον θεαμάτων, καί θάλαττα πλεομένη καὶ λήϊα καρποτρόφα καὶ ὄρη δενδροτρόφα καὶ λειμῶνες ἀνθοῦντες καὶ νάματα ῥέοντα. ἥδιστον ἦν θέαμα ὁ Ἀχιλλεύς – πῶς δὲ οὐκ ἔμελλεν; – ⟨ἀλλ'⟩ οὐ διὰ τὴν ξάνθην κόμην· καὶ γὰρ ὁ Εὔφορβος εὐκόμης ἦν, τῷ δὲ Ἀχιλλεῖ τὸ καλὸν ἥδιστον ἦν ὑπὸ τῆς ἀρετῆς ἐξαπτόμενον. ἥδιστον ἐν ποταμοῖς θέαμα ὁ Νεῖλος, ἀλλ' οὐ δι' ἀφθονίαν ὕδατος· καὶ γὰρ ὁ Ἴστρος εὔρους· ἀλλὰ ὁ Ἴστρος οὐ γόνιμος, ὁ δὲ Νεῖλος γόνιμος. ἥδιστον*

157–158 Il. 17.51–52

145 fort. *τυραννικὴν* del. Acciaiolus *καὶ τερπνοῦ* Meiser **146** *ἁρμονίᾳ* Hobein *ἁρμονίαν* R del. Koniaris[3] **146–147** *τεταγμένης καὶ ἐξορμώσης* Koniaris[3] *τεταγμένη καὶ ἐξορμώση* R **151** *ὥραν καὶ πόθον* R[1] e *ὥρα καὶ πόθος* (ut vid.) **157** add. Renehan **159** *ἐν* Davies[2] Markland *μὲν* R *μὲν ⟨ἐν⟩* Stephanus **160** *εὔρους* Acciaiolus *εὔνως* R fort. *εὔρως*

θέαμα ὁ Ζεῦς, ἀλλ' οὐ τολμῶ παραπεμψάμενος τὴν ἀρετὴν τοῦ θεοῦ ἡδονὴν αὐτῷ ἐπιφημίσαι. ἐγὼ καὶ τῶν Φειδίου ἀγαλμάτων αἰσθάνομαι μὲν τῆς ἡδονῆς, ἐπαινῶ δὲ τὴν τέχνην· καὶ τῆς Ὁμήρου ᾠδῆς συνίημι μὲν τῆς ἡδονῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν σεμνοτέρων αὐτὴν ἐπαινῶ. ἀλλ' οὐδὲ τὸν Ἡρακλέα ἔγωγε ἡγοῦμαι ἄγευστον καὶ ἀμέτοχον ἡδονῆς διαβιῶναι – οὐ πείθομαι παντάπασι τῷ Προδίκῳ – ἀλλ' εἰσὶν γὰρ καὶ ἀνδρὸς ἡδοναὶ παραμυθούμεναι τοὺς δι' ἀρετῆς πόνους, οὐ διὰ σαρκῶν οὐδέ γε δι' αἰσθήσεων ἐπίρρυτοι, ἀλλ' αὐτοφυεῖς τινες καὶ ἔνδοθεν διανιστάμεναι, ἐθιζομένης τῆς ψυχῆς χαίρειν τοῖς καλοῖς καὶ ἔργοις καὶ ἐπιτηδεύμασιν καὶ λόγοις. οὕτω καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἔχαιρεν ἐπὶ τὸ πῦρ ἰών, καὶ Σωκράτης | ἔχαιρεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ 110v *μένων καὶ πειθόμενος τῷ νόμῳ. παραβάλλωμεν τὴν Σωκράτους κύλικα ἐκείνην τῇ Ἀλκιβιάδου· πότερος αὐτῶν ἔπινεν ἀλυπότερον, Ἀλκιβιάδης τὸν οἶνον ἢ τὸ φάρμακον Σωκράτης;*

26

Βούλομαι καθ' Ὅμηρον αὐτὸν παρακαλέσαι ἐπὶ τὸν λόγον – τίνα μέντοι θεῶν; ἤ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ, τὴν Καλλιόπην;

26 tit. *Κ"Υ εἰ ἔστιν καθ' Ὅμηρον αἵρεσις* (unc.) in mrg. *κ"Υ'* (min.)

168 Xen. Mem. 2.1.21 ff. **174–175** Plato Phdo 98e, 117c, Crito 48b ff. **175–176** Plato Smp. 213e–214a
2–4 Plato Phdr. 236d

162 *Ζεῦς* scripsi *Νεῖλος* R
3 *ἤ* scripsi *ἦ* R

ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη,

*οὐ γῆν ἄξενον ἐπιπορευόμενος, οὐδὲ θάλατταν χαλεπὴν περαιούμενος, οὐδὲ ἀνθρώποις ἀγρίοις συμφερόμενος· ἀλλὰ ταῦτα μὲν αὐτῷ οἱ μῦθοι ἔχουσιν, αὐτὸς δὲ τῇ ψυχῇ, κούφῳ χρήματι καὶ πολυπλανεστέρῳ τῶν σωμάτων, πανταχοῦ περιεφέρετο, πάντα ἐπεσκόπει, ὅσα οὐρανοῦ κινήματα, ὅσα γῆς παθήματα, θεῶν βουλάς, ἀνθρώπων φύσεις, ἡλίου φῶς, ἄστρων χορόν, γενέσεις ζῴων, ἀναχύσεις θαλάττης, ποταμῶν ἐκβολάς, ἀέρων μεταβολάς, τὰ πολιτικά, τὰ οἰκονομικά, τὰ πολεμικά, τὰ εἰρηνικά, τὰ γαμήλια, τὰ γεωργικά, τὰ ἱππικά, τὰ ναυτικά, τέχνας παντοίας, φωνὰς ποικίλας, ἤθη παντοδαπά, ὀλοφυρομένους, ἡδομένους, πενθοῦντας, γελῶντας, πολεμοῦντας, ὀργιζομένους, εὐωχουμένους, πλέοντας· ὥστε ἔγωγε εἰς τὰς Ὁμήρου φωνὰς ἐμπεσὼν οὐκ ἔχω παρ' ἐμαυτοῦ τὸν ἄνδρα ἐπαινέσαι, ἀλλὰ κἀνταῦθα δεήσομαι αὐτοῦ ἐπιδοῦναί μοι τῶν ἐπῶν, ἵνα |
111r μὴ διαφθείρω τὸν ἔπαινον ψιλῷ λόγῳ.*

ἔξοχα δή σε βροτῶν, ὦ Ὅμηρ', αἰνίζομ' ἁπάντων,
ἢ σέ γε Μοῦσα δίδαξε, Διὸς παῖς, ἢ σέ γ' Ἀπόλλων.

τὰ δὲ Μουσῶν καὶ Ἀπόλλωνος διδάγματα οὐδὲ τὴν ἀρχὴν θέμις ἄλλο τι ὑπολαβεῖν ἢ ἀφ' ὧν ψυχὴ εἰς κόσμον καθίσταται· τοῦτο δὲ τί ἂν εἴη ἄλλο ἢ φιλοσοφία; ταύτην δὲ τί ἄλλο ὑποληψόμεθα ἢ ἐπιστήμην ἀκριβῆ θείων τε πέρι ⟨καὶ⟩ ἀνθρωπίνων, χορηγὸν ἀρετῆς καὶ λογισμῶν καλῶν καὶ ἁρμονίας βίου καὶ ἐπιτηδευμάτων δεξιῶν;

5–6 Od. 1.1–2 **23–24** Od. 8.487–488

17 *ἤθη* scripsi *εἴδη* R **23** *Ὅμηρ'* Heinsius *Ὅμηρε* R *αἰνίζομ' ἁπάντων* Heinsius cum Homericis *αἰνίζομαι πάντων* R **24** *πάϊς* Homerici **29** add. U *κἀνθρωπίνων* Hobein *λογισμῶν* I[p.c.] *λογισμὸν* R

2 Τῆς δὲ ἐπιστήμης ταύτης τὸ κεφάλαιον τέως μὲν παντοδαποῖς περιβεβλημένον σχήμασιν μετεχειρίζετο τὰς τῶν ἐντυγχανόντων ψυχὰς διδασκαλίαις ἀλύποις, τῶν μὲν τελετὰς καὶ ὀργιασμούς τινας ἐπιφημισάντων τοῖς αὐτῶν λόγοις, τῶν δὲ μύθους, τῶν δὲ μουσικήν, τῶν δὲ καὶ μαντικήν. καὶ κοινὸν μὲν ἦν ἅπασιν τὸ ὠφελοῦν, ἴδιον δὲ ⟨ἑκάστῳ⟩ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου. χρόνῳ δὲ ὕστερον ὑπὸ σοφίας οἱ ἄνθρωποι νεανιευόμενοι, ἀποκαλύψαντες ταυτὶ τὰ τοῦ λόγου προκαλύμματα, ἀπέφηναν φιλοσοφίαν γυμνὴν καὶ ἐξωνειδισμένην καὶ πάγκοινον καὶ πρόχειρον εἰς συνουσίαν παντί τῳ, ὄνομα μόνον ἔργου καλοῦ πλανώμενον ἐν δυστήνοις σοφίσμασιν. τοιγαροῦν τὰ μὲν Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ἔπη καὶ πᾶσα ἡ παλαιὰ μοῦσα ἐκείνη καὶ ἔνθεος μύθου χώραν ἔχει, καὶ ἀγαπᾶται αὐτῶν ἡ ἱστορία μόνον καὶ τὸ προσηνὲς τῶν ἐπῶν καὶ τὸ εὐανθὲς τῆς ἁρμονίας, ὡς αὐλήματα, ὡς κιθαρίσματα, παρορᾶται δὲ τὸ ἐν αὐτοῖς καλὸν καὶ ἀποχειροτονεῖται τῆς ἀρετῆς. καὶ Ὅμηρος μὲν ἀποκηρύττεται φιλοσοφίας, ὁ ἡγεμὼν τοῦ γένους· ἀφ' οὗ δὲ τὰ ἐκ Θρᾴκης καὶ Κιλικίας σοφίσματα εἰς τὴν Ἑλλάδα παρέδυ 111v καὶ ἡ Ἐπικούρου ἄτομος καὶ τὸ Ἡρακλείτου πῦρ καὶ τὸ Θαλοῦ ὕδωρ καὶ τὸ Ἀναξιμένους πνεῦμα καὶ τὸ Ἐμπεδοκλέους νεῖκος καὶ ὁ Διογένους πίθος, καὶ τὰ πολλὰ τῶν φιλοσόφων στρατόπεδα ἀντιτεταγμένα ἀλλήλοις καὶ ἀντιπαιωνίζοντα, λόγων μὲν πάντα μεστὰ καὶ ψιθυρισμάτων, σοφιστῶν σοφισταῖς συμπιπτόντων, ἔργου δὲ ἐρημία δεινή· καὶ τὸ θρυλούμενον τοῦτο τὸ ἀγαθόν, ὑπὲρ οὗ διέστηκεν καὶ διεστασίασται τὸ Ἑλληνικόν, οὐδεὶς ὁρᾷ.

31–42 Plato Prot. 316de

33 *διδασκαλίαις* M Stephanus *διδασκαλίοις* R **36** addidi Reiskium secutus (*δὲ* ⟨*ἑκάστοις*⟩ *τὸ*) **47** ⟨*τὸ*⟩ *τῆς* Reiske **56** *θρυλούμενον* ⟨*δή*⟩ Renehan

3 *Τὰ ⟨δὲ⟩ παλαιὰ ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἔτι ἡ Ὁμήρου ᾠδὴ ἐδυνάστευε, γενναῖα καὶ ἀληθῆ καὶ γνήσια φιλοσοφίας θρέμματα ἐπαίδευέν τε καὶ ἐξέτρεφεν. ἐκείνης τῆς ᾠδῆς θρέμμα ἦν Πλάτων· κἂν γὰρ ἐξομόσηται διδάσκαλον, ὁρῶ τὰ γνωρίσματα καὶ συνίημι τῶν σπερμάτων·*

κείνου τοι τοιοίδε πόδες τοιαίδε τε χεῖρες,
ὀφθαλμῶν τε βολαὶ κεφαλή τ' ἐφύπερθέ τε χαῖται·

ὥστε καὶ ἐπιτολμήσαιμι ἂν εἰπεῖν ἔγωγε, ἐμφερέστερον εἶναι Πλάτωνα Ὁμήρῳ μᾶλλον ἢ Σωκράτει, κἂν τὸν Ὅμηρον φεύγῃ, κἂν διώκῃ τὸν Σωκράτην. μή με οἰηθῇς τὰς Πλάτωνος φωνὰς εἰκάζειν Ὁμήρῳ καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα· ἔστιν μὲν γὰρ καὶ ταῦτα ἐκεῖθεν, ἐκείνης τῆς ἁρμονίας ἀπορροή, ὡς ἐξ Ὠκεανοῦ ἡ Μαιῶτις, ὡς ἐκ τῆς Μαιώτιδος ὁ Πόντος, ὡς ἐκ τοῦ Πόντου ὁ Ἑλλήσποντος, ὡς ἐξ Ἑλλησπόντου ἡ ⟨ * *⟩ θάλασσα· ἀλλὰ τὴν γνώμην τῇ γνώμῃ προσάγω καὶ τὴν συγγένειαν ὁρῶ. καὶ τοῦτο μέν σοι καὶ αὖθις παρ' ἐμοῦ λελέξεται· ἐπανάγωμεν δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τὴν Ὁμήρου γνώμην, διεξιόντες περὶ αὐτῆς τὰ εἰκότα.*

4 *Δοκεῖ μοι Ὅμηρος, φύσει τε κεχρημένος ἐνθεωτάτῃ καὶ*
112r *φρονήσει δεινοτάτῃ | καὶ ἐμπειρίᾳ πολυτροπωτάτῃ, φιλοσοφίᾳ ἐπιθέμενος δημοσιεῦσαι ταύτην τοῖς Ἕλλησιν ἐν ἁρμονίᾳ τῇ τότε εὐδοκίμῳ· αὕτη δ' ἦν ἡ ποιητική· οὔτε δὲ Ἰωνικὴν ταύτην ἐθελῆσαι εἶναι αὐτῷ, οὔτε ἀκριβῶς Δώ-*

63–64 Od. 4.149–150

58 add. Russell **58–59** *ἐδυνάστευε* Russell *δυναστεύει* R **63** *τοι*] *γάρ* Homerici **64** *ἐφύπερθέ* ed. pr. cum Homericis *ἐφ' ὕπερθέ* R **72** ⟨*ἐντός*⟩ Russell ⟨*καθ' ἡμᾶς*⟩ Markland **74** *ἐπανάγωμεν* Acciaiolus *ἐπάγωμεν* R **80** *τότε* Heinsiana *ποτὲ* R

ριον, οὔτε Ἀττικήν, ἀλλὰ κοινὴν τῆς Ἑλλάδος· ἅτε οὖν ξύμπασι διαλεγόμενος, ἀθροίσας ἀναμὶξ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν καὶ ἀνακερασάμενος εἰς σχῆμα ᾠδῆς, † ὧν τὰ ἔπη εἰργάσατο προσηνῆ τε ἅμα εἶναι καὶ ξυνετὰ πᾶσιν καὶ κεχαρισμένα ἑκάστοις· ἐνθυμηθεὶς δέ, ὅτι ὀλίγον μὲν τὸ ξυνετὸν ἐν ἅπαντι, τὸ δὲ πολὺ δημαγωγεῖσθαι φιλεῖ, οὐδετέρῳ τῷ γένει ἀποκεκριμένην τὴν ποίησιν ἐξειργάσατο, καθάπερ ὁ Ἡσίοδος χωρὶς μὲν τὰ γένη τῶν ἡρώων, ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος † καταλέγων τὰ γένη †, ὅστις ἐξ ἧσ⟨τινος⟩ ἔφυ, χωρὶς δὲ αὐτῷ πεποίηνται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεογονία, χωρὶς δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸν βίον, ἔργα τε ἃ δραστέον καὶ ἡμέραι ἐν αἷς δραστέον· οὐχ οὕτω τὰ Ὁμήρου ἔχει, οὐδὲ ἀποκέκριται ἕκαστα χωρὶς οὐδ' αὖ φύρεται ἀκρίτως πάντα ἐν πᾶσιν· ἀλλά γε ἦν τὸ σχῆμα αὐτῷ τοῦ λόγου ⟨οἷον⟩ οἱ μῦθοι ἔχουσιν, οἱ Τρωϊκοὶ λόγοι καὶ τὰ τοῦ Ὀδυσσέως παθήματα, μέμικται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ θεολογία σαφὴς καὶ πολιτείας ἦθος καὶ ἀρεταὶ ἀνθρώπων καὶ μοχθηρίαι καὶ παθήματα καὶ συμφοραὶ καὶ εὐτυχίαι. καὶ τούτων ἕκαστον ὑποθέσεις οἰκείας ἔχει· οἷον εἰ ξυνείης παναρμόνιόν τι ὄργανον παντοδαπὰς ἱὲν φωνάς, πάσας δὲ ἀλλήλαις ὡμολογημένας· μᾶλλον δὲ οὕτως, εἰ ἤδη που ἐθεάσω ἄθροισμα ὀργάνων, αὐλὸν ἠχοῦντα καὶ λύραν ψαλλομένην καὶ ᾠδὴν χοροῦ καὶ σάλπιγγα ἀναμὶξ καὶ σύριγγα, καὶ ἄλλ' ἄττα ὀργάνων | εἴδη καὶ ὀνόματα, 112v

84 *ᾠδῆς οὕτως* Schenkl *ᾠδικόν* Markland *ὧν* om. ed. pr. **90** fort. *καταλέγει* *τὰ γένη* om. ed. pr. **91** *ἧστινος* Anon. Lond. *αὐτῷ* ed. pr. *αὐτῶν* R **92** *ἅμα – θεογονία* fort. delenda **95** *γε* ed. pr. *τε* R *ἀλλὰ γοῦν* Schenkl fort. *ἀλλὰ τὸ μὲν* **96** addidi ⟨*παρ*⟩*έχουσι* Schenkl **101** *ξυνείης* Dübner *ξυνίης* R *ἱὲν* Dübner *μὲν* R ⟨*ἱὲν*⟩ *μὲν* Markland **102** *πάσας* Heinsius *πάσαις* R *ἀλλήλαις* Heinsius *ἄλλαις* R

ὧν ἕκαστον πεποίηται μὲν κατὰ οἰκείαν τέχνην, συντέτακται δὲ πρὸς τὸ πλησίον κατὰ κοινὴν μοῦσαν.

5 *Συνελόντι δ' εἰπεῖν, ἡ Ὁμήρου ποίησις τοιάδε τίς ἐστιν, οἷον εἰ καὶ ζωγράφον ἐννοήσαις φιλόσοφον, Πολύγνωτον ἢ Ζεῦξιν, μὴ γράφοντα εἰκῇ· καὶ γὰρ τούτῳ ἔσται τὸ χρῆμα διπλοῦν, τὸ μὲν ἐκ τῆς τέχνης, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀρετῆς· κατὰ μὲν τὴν τέχνην τὰ σχήματα καὶ τὰ χρώματα εἰς ὁμοιότητα τοῦ ἀληθοῦς διασώζοντι, κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν εἰς μίμησιν τοῦ κάλλους τὴν εὐσχημοσύνην τῶν γραμμάτων διατιθέντι. ταύτῃ μοι καὶ τὰ Ὁμήρου σκόπει, ὡς ἔστι χρῆμα διπλοῦν, κατὰ μὲν τὴν ποιητικὴν ἐντεταμένον εἰς μύθου σχῆμα, κατὰ δὲ φιλοσοφίαν εἰς ζῆλον ἀρετῆς καὶ ἀληθείας γνῶσιν συντεταγμένον. αὐτίκα πεποίηται αὐτῷ ἐν τοῖς λόγοις μειράκιον Θετταλικὸν καὶ ἀνὴρ βασιλικός, Ἀχιλλεὺς καὶ Ἀγαμέμνων· ὁ μὲν ὑπ' ὀργῆς εἰς ὕβριν προφερόμενος ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς προπηλακισθεὶς μηνιῶν· εἰκόνες παθῶν, νεότητος καὶ ἐξουσίας· ⟨ἀλλ'⟩ ἀντίθες τοι ἑκατέρῳ τὸν Νέστορα, παλαιὸν τῷ χρόνῳ, ἀγαθὸν φρονεῖν, δεινὸν εἰπεῖν. πάλιν αὖ Θερσίτης πεποίηται αὐτῷ αἰσχρὸς ἰδεῖν, φωνὴν ἐπεσβόλος, γνώμην ἄτακτος, οἷος εἶναι εἰκὼν ἀκολάστου δήμου· ἀλλ' ἀντίθες καὶ τούτῳ ἄνδρα ἀγαθόν, ἡγεμόνα ἀκριβῆ, ἐπιπορευόμενον,*

ὅν τινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα ἐφεύροι,
τόν ῥ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·

118–122 Il. 1.101 ff. **122–124** Il. 1.247 ff. **124–126** Il. 2.212 ff. **128–129** Il. 2.188–189

110 *τούτῳ* Markland (D[1]) *τούτων* R **112** *χρώματα* Markland *σώματα* R **122** add. Renehan **128** *κιχείη* Homerici **129** *δ'* Homerici

ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι βοόωντά τ' ἐφεύροι,
τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν.

ἆρά σοι οὐ δοκεῖ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν καὶ ὁ Σωκράτης, τοὺς
μὲν βασιλικοὺς καὶ ἐξόχους ἄνδρας | ἀγανοῖς λόγοις γεραί- 113r
ρων καὶ ἀποδεχόμενος, Τίμαιόν τινα ἢ Παρμενίδην ἢ ἄλλον βασιλικὸν ξένον·

ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι βοόωντά τ' ἐφεύροι,

τοῦτον ἐλαύνων τῷ λόγῳ, Θρασύμαχόν τινα ἢ Πῶλον ἢ Καλλικλέα, ἤ τινα ἄλλον λωβητῆρα καὶ ἐπεσβόλον;

Πάλιν αὖ ἐπανίωμεν ἐπὶ τὸν Ὅμηρον καὶ τοὺς παρ' 6
αὐτῷ βαρβάρους· καὶ γὰρ ἐνταῦθα ὄψει ἀρετὴν καὶ κακίαν ἀντιτεταγμένας ἀλλήλαις· ἀκόλαστον μὲν τὸν Ἀλέξανδρον, σώφρονα δὲ τὸν Ἕκτορα· δειλὸν τὸν Ἀλέξανδρον, ἀνδρεῖον τὸν Ἕκτορα· κἂν τοὺς γάμους αὐτῶν ἐξετάζῃς, ὁ μὲν ζηλωτός, ὁ δὲ ἐλεεινός· ὁ μὲν ἐπάρατος, ὁ δὲ ἐπαινετός· ὁ μὲν μοιχικός, ὁ δὲ νόμιμος. θέασαι δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς νενεμημένας κατ' ἄνδρα, τὴν μὲν ἀνδρείαν κατὰ τὸν Αἴαντα, τὴν δὲ ἀγχίνοιαν κατὰ τὸν Ὀδυσσέα, τὸ δὲ θάρσος κατὰ τὸν Διομήδην, τὴν δὲ εὐβουλίαν κατὰ τὸν ⟨Νέστορα. τὸν δ'⟩ Ὀδυσσέα αὐτὸν οὕτως ἄρα εἰκόνα ἡμῖν ὑποτίθεται χρηστοῦ βίου καὶ ἀρετῆς ἀκριβοῦς, ὥστε καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ ἥμισυ μέρος τῶν αὑτοῦ ἔργων, καὶ ταῦτα μέν, ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, ἴχνη βραχέα μακρῶν λόγων.

130–131 Il. 2.198–199 **137–138** Plato Resp. 1, Grg. **141–145** Il. 6.313–529

130 τ'^{1} om. Homericorum eBTA$^{p.c.}$ **132** *οὐ δοκεῖ* ed. pr. ('num .. non .. videtur' iam Paccius) *εὐδοκεῖ* R *ποιεῖν καὶ* Davies^2 *εἰ καὶ* R *εἶναι* Markland **149** addidi ⟨*Νέστορα·*⟩ *Ὀδυσσέα (δὴ)* Davies^2 (Dukas) *Νέστορα* pro *Ὀδυσσέα* R^{2}I *οὕτως* Hobein *οὗτος* R **151** *αὑτοῦ* Heinsius *αὐτοῦ* R fort. *ἔπων*

7 *Εἰ δέ τι χρὴ καὶ περὶ θεῶν ὀλίγα ἅττα δείγματα τῆς Ὁμήρου γνώμης ἐξενέγκασθαι, ἐνὶ τῷ παρὰ Πλάτωνι ὥσπερ εἰκόνι τὰ λοιπὰ εἰκάζωμεν κατὰ τὸ ἦθος τοῦ λόγου, τὰ πρεσβύτερα τοῖς νεωτέροις. ἐπείπερ ταύτῃ κριτέον,*

ὁ γὰρ δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεύς,

λέγει που καὶ ὁ Πλάτων, καὶ ὀχεῖται αὐτῷ ὁ Ζεὺς ἐπὶ πτηνοῦ ἅρματος καὶ ἡγεῖται θεῶν· Ὁμήρῳ δὲ ὁ στρατηγός, ὁ Ζεύς, λέγει·

μήτε τις οὖν θήλεια θεὸς τόδε μήτε τις ἄρσην
πειράτω διακέρσαι ἐμὸν ἔπος, ἀλλ' ἅμα πάντες
113v *αἰνεῖτ', ὄφρα τάχιστα τελευτήσω τάδε ἔργα.*

καὶ μετὰ τοῦτο αὐτῷ καὶ τὸ ἅρμα ζεύγνυται καὶ οἱ ἵπποι θέουσιν

ὠκυπέτα χρυσέῃσιν ἐθείρῃσιν κομόωντε.

ζεύγνυται δὲ καὶ Ποσειδῶνι ἅρμα ἐν θαλάττῃ,

βῆ δ' ἐλάαν ἐπὶ κῦμα, ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτοῦ.

ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἅιδης αὐτῷ τρίτην ἀρχήν· τριχθὰ δὲ Ὁμήρῳ δέδασται τὰ πάντα. Ποσειδῶν μὲν

ἔλαχεν πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεί,
...Ἅιδης δ' ἔλαχεν ζόφον ἠερόεντα,

158–160 Plato Phdr. 246e **162–164** Il. 8.7–9 **167** Il. 8.42 **169** Il. 13.27 **172–174** Il. 15.190–193

154 *ἐξενέγκασθαι* Reiske *ἐνέγκασθαι* R *Πλάτωνι* Russell *Πλάτωνος* R **158** *μὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν* Platonici **162** *τό γε* Homerici **167** *χρυσέῃσιν ἐθείρῃσιν* ed. pr. cum Homericis *χρυσέῃσ' αἰθείρῃσιν* R *κομόωντε* Davies[2] cum Homericis *κομόωντες* R **169** *κῦμα* R cum P 60 (Allen) *κύματ'* ceteri Homerici **173** *δ'* Davisiana[2] cum Homericis *ἔλαχε* Homerici

Ζεὺς δὲ οὐρανόν· ὦ τῆς δικαίας καὶ φιλοσόφου νομῆς.

Εὕροις δ' ἂν καὶ ἄλλας παρ' Ὁμήρῳ ἀρχὰς καὶ γενέσεις 8 *παντοδαπῶν ὀνομάτων, ὧν ὁ μὲν ἀνόητος ὡς μύθων ἀκούει, ὁ δὲ φιλόσοφος ὡς πραγμάτων. ἔστιν αὐτῷ καὶ ἀρετῆς ἀρχή, ἀλλὰ Ἀθηνᾶ λέγεται καὶ τῷ ἔχοντι παρίσταται*

ἐν πάντεσσι πόνοισιν.

ἔστι καὶ ἔρωτος, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ἡ Ἀφροδίτη ἔχει καὶ τοῦ κεστοῦ κρατεῖ καὶ μεταδίδωσιν τοῦ πόθου. ἔστιν καὶ τέχνης, ἀλλ' ὁ Ἥφαιστος τὴν αἰτίαν ἔχει καὶ τοῦ πυρὸς κρατεῖ καὶ μεταδίδωσι τῆς τέχνης. ἄρχει δὲ αὐτῷ καὶ Ἀπόλλων χοροῦ καὶ Μοῦσαι ᾠδῆς καὶ Ἄρης πολέμου καὶ Αἴολος πνευμάτων καὶ Ὠκεανὸς ποταμῶν καὶ Δημήτηρ καρπῶν· καὶ οὐδὲν μέρος Ὁμήρῳ ἄθεον οὐδὲ δυνάστου ἄπορον οὐδὲ ἀρχῆς ἔρημον, ἀλλὰ πάντα μεστὰ θείων λόγων καὶ θείων ὀνομάτων καὶ θείας τέχνης. κἂν ἐπὶ τὰ στοιχεῖα ἔλθῃς καὶ τὸν τούτων πόλεμον, ὄψει μάχην ἐν τῷ Τρωϊκῷ πεδίῳ, οὐ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων, αἵματι ῥεούσης τῆς γῆς, ἀλλὰ πυρὸς καὶ ποταμοῦ μάχην, τοῦ μὲν οἰδαίνοντος καὶ ἀνισταμένου λάβρῳ καὶ συνεχεῖ τῷ κύματι, τοῦ δὲ ταῖς δίναις ἐμπίπτοντος ἀκμαίᾳ ῥιπῇ, φλέγοντος μὲν τὰς κόμας καὶ τὸ κάλλος τοῦ ποταμοῦ, | ἰτέας καὶ μυρίκας καὶ λωτὸν καὶ 114r *θρύον, φλέγοντος δὲ αὐτοῦ τὰ φορήματα καὶ τὰ θρέμματα·*

180 Od. 13.301 **181–182** Il. 14.188–224 **183–184** Il. 18.369ff. **189ff.** Il. 21.324ff.

176 *ὀνομάτων* susp. Russell **177** *πραγμάτων*] *δογμάτων* Russell **193–194** *λάβρῳ* Markland *λαμπρῷ* R

τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες οἱ κατὰ δίνας,
οἳ κατὰ καλὰ ῥέεθρα κυβίστων ἔνθα καὶ ἔνθα.

ἄπαυστος δ' ἂν ἦν ὁ πόλεμος οὗτος, ἀλλὰ ἡ Ἥρα σπένδεται καὶ διαλύει τὸν πόλεμον, καὶ τὰ στοιχεῖα συνάγει.

9 *Ἔα μοι ταυτὶ τὰ αἰνίγματα· σκόπει τὰ σά, τὰ ἀνθρώπινα. οὗτός σοι πολιτείας τρόπος, οὐκ ἐν Πειραιεῖ πλαττόμενος, οὐδὲ ἐν Κρήτῃ νομοθετούμενος, ἀλλ' ἐπὶ προφάσει ἡρωϊκῇ ὑπὸ φιλοσόφου δεικνύμενος, δι' οἰκονομίας ποιητικῆς. ἄρχοντες αὐτουργοί, προβουλευόμενοι· ἀριστεῖς ἀγαθοί, προπολεμοῦντες γυνὴ σώφρων, ἀντιταττομένη ὑβρισταῖς νεανίαις· βασιλεὺς δίκαιος, ξενοδοχῶν ἀλήτην ξένον· ἀνὴρ σώφρων, παντοίαις συμφοραῖς ἀντιτεχνώμενος. δείξω δέ σοι καὶ πολιτείας ἀλλήλαις ἀντιτεταγμένας· δημιουργεῖ δὲ αὐτὰς Ὅμηρος μὲν λόγῳ, Ἥφαιστος δὲ χρυσῷ*

ἐν τῇ μέν ῥα γάμοι τε

καὶ ᾠδὴ καὶ χοροὶ καὶ δικάζοντες βασιλεῖς καὶ ἑπόμενοι λαοί

τὴν δ' ἑτέρην πόλιν ἀμφὶ δύο στρατοὶ εἵατο λαῶν.

κἂν ἀπιστῇς τῷ πράγματι, οὐκ ἀπορήσεις λόγων ἀληθεστέρων. αὗται σοι νησιωτικαὶ πόλεις, ἡ μὲν Φαιάκων, ἡ δὲ

199–200 Il. 21.353–354 **211 ff.** Il. 18.490 ff. **214** Il. 18.491 **217** Il. 18.509

201 *ἄπαυστος* U *ἄπιστος* R **206** *ἠθικῇ* Markland *ποιητικῇ* Meiser **206–207** *ποιητικῆς* scripsi *ἡρωϊκῆς* R **208** *σώφρων*] *σοφὸς* Markland **211** *ἀλλήλαις* Markland *ἄλλας* R **211–212** *δημιουργεῖ δὲ* Hobein *δημιουργίας* R **215** *εἰλούμενοι* Markland **217** *δύω* Homerici *ἥατο* Homerici **218** *πλάσματι* Markland

Ἰθακησίων· τῶν μὲν ἄρχει αἰδώς, τῶν δὲ ὕβρις· τῶν μὲν βασιλεῖς ἔννομοι, τῶν δὲ ἄδικοι μνηστῆρες· οἱ μὲν τὸν βασιλέα

ἐρχόμενον ... θεὸν ὣς εἰσορόωσιν,

οἱ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλεύουσιν τῷ γάμῳ· τέλος δὲ ἑκατέροις, τοῖς μὲν εὐφροσύνη διηνεκὴς καὶ βίος ἄλυπος καὶ ὑποδοχὴ ξένων καὶ θαλάττης στόλοι καὶ γῆς καρποί· τοῖς δὲ ἑτέροις ὄλεθρος ἀθρόος ἐν αὐταῖς ταῖς ἡδοναῖς. τοῦτο τέλος μοχθηρίας ὑβριζούσης, | τοῦτο τέλος ἀνεπιτι- 114v
μήτου ἐξουσίας. αὐτόν γε μὴν τὸν Ὀδυσσέα οὐχ ὁρᾷς ὡς παντοίαις συμφοραῖς ἀντιτεχνώμενον ἀρετὴ σώζει καὶ τὸ δι' ἐκείνην θάρσος; τοῦτο αὐτῷ τὸ ἐν Κίρκης μῶλυ, τοῦτο τὸ ἐν θαλάττῃ κρήδεμνον, τοῦτο τῶν Πολυφήμου χειρῶν τὸν ἄνδρα ἐξάγει, τοῦτο ἐξ Ἅιδου ἀνάγει, τοῦτο πήγνυσιν σχεδίαν, τοῦτο πείθει Ἀλκίνουν, τοῦτο ἀνέχεται βαλλόντων μνηστήρων, Ἴρου παλαίοντος, Μελανθίου ὑβρίζοντος· τοῦτο ἐλευθεροῖ τὴν ἑστίαν, τοῦτο τιμωρεῖ τῷ γάμῳ, τοῦτο ἄνδρα ποιεῖ διογενῆ καὶ θεοῖς εἴκελον, οἷον ἀξιοῖ Πλάτων εἶναι τὸν εὐδαίμονα.

223 Od. 8.173 **231–236** Od. 10.302–305; 5.351–353; 9.318 ff.; 11.632 ff.; 5.228 ff.; 7.133 ff.; 20.299–302; 18.66 ff.; 17.212 ff.

227 *ἐν* del. Markland **236** *τιμωρεῖ τῷ* Reiske *τιμωρεῖται* R

27

1 *Καὶ πῶς ἄν τις τοῦ φιλοσόφου ἀποδέξαιτο, ἄλλο τι τὴν ἀρετὴν λέγοντος εἶναι καὶ μὴ τέχνην; σχολῇ γὰρ ἂν εἴη τέχνη τι ἄλλο, εἴπερ μὴ ἡ ἀρετή· πλὴν εἰ μὴ ἄροτρον μὲν τέχνης ἔργον καὶ ἀσπὶς τέχνης καὶ ναῦς καὶ τειχίον, τὸ δὲ τούτοις χρώμενον καὶ ἐπιστατοῦν καὶ παρέχον τὴν ἑκάστου χρείαν ἅπαντι τῷ ἔχοντι εἰς δέον, καὶ τὴν ἐξ ἁπάντων ὠφέλειαν συντάττον εἰς κοινὸν τέλος, τοῦτο δή που ἀτεχνίαν φήσομεν. δεινόν γε, ὦ θεοί, καὶ δεινοῦ πέρα, εἰ ὁ μὲν κεραμεὺς ἐπὶ τέχνῃ μανθάνει καὶ ὁ σκυτοτόμος καὶ ὁ τέκτων, ὁ δὲ φιλόσοφος μανθάνει μέν, καὶ τὸ τέλος αὐτῷ ἡ ἀρετὴ ἔχει, ἔστι δὲ τοῦτο οὐ τέχνη, ἀλλά τι μάθημα ὑπὸ ἀτεχνίας διδασκόμενον. {καλῶς}*

115r 2 *Ἔχε ἀτρέμας· οὐ γὰρ |ἀτόπως ὑφηγῇ οὐδὲ ἀτέχνως, μὰ Δία. ἐγὼ δέ σου τὴν μὲν τέχνην ἐπαινῶ, τὸ δὲ κεφάλαιον αὐτῆς φέρε ἴδω τί καὶ λέγεις. κεραμεύς, φῄς, κεραμεύειν μανθάνει τέχνῃ, καὶ σκυτοτόμος σκυτοτομεῖν καὶ τεκταίνειν τέκτων. ἐγὼ δέ σοι ταυτὶ μὲν δίδωμι, μανθάνειν ἕκαστον τῶν δημιουργῶν, ἃ μανθάνει δρᾶν, {κἂν} τέχνῃ· τῆς δὲ τέχνης ἑκάστης οὐκ εἶναι τέλος τὸ μαθεῖν τὴν τέχνην παρ' ἄλλου ἄλλον. τὴν μὲν γὰρ διαδοχὴν τοῦ εἰδέναι μάθησις ποιεῖ· ἡ δὲ χρεία τῶν τεχνῶν οὐχ ὑπὸ τέχνης γενέσθαι τέχνην, ἀλλ' ὑπὸ μὲν κεραμέως ἀμφορέα, ὑπὸ δὲ αὐλητοῦ αὔλημα, ὑπὸ δὲ στρατηγοῦ νίκην, τούτων δὲ ἕκαστον ἄλλο τι παρὰ τὴν τέχνην, τέχνης τέλος καὶ οὐ τέχ-*

27 tit. *ΚΖ εἰ τέχνη ἡ ἀρετή* (unc.) in mrg. *κζ'* (min.)

7 *ἅπαντι* ed. pr. *ἅπαντα* R **8** *ὠφέλειαν* U *ὠφελίαν* R **13** delevi **14** *ἀτέχνως* U *ἀτεχνῶς* R **19** del. Dübner **21–22** *μάθησις* Acciaiolus *μαθήσει* R

νη. οὐ γὰρ ὅ τι μὴ τέχνη καὶ ἀτεχνία εὐθύς. ἀτεχνία μὲν
γὰρ ἀφαίρεσις τέχνης, ἔνθα δεῖ τέχνης· οὐ τέχνη δὲ τὸ
ὑπὸ τέχνης μὲν γεγονός, ἕτερον δὲ ὂν παρὰ τὴν τέχνην.

Ἄρ' ἡγεῖ με σαφῶς λέγειν, ἢ φραστέον σοι οὑτωσὶ ἐν- 3
δηλότερον; καλεῖς τινα τέχνην ἰατρικὴν καὶ ἄλλην αὖ
ἀγαλματουργικήν; τέλος δὲ ἑκατέρας, οὔτε ἰατρικῆς ἰα-
τρική, οὔτε ἀγαλματουργικῆς ἀγαλματουργία, ἀλλὰ
ἄγαλμα μὲν ἀγαλματουργίας, ὑγίεια δὲ ἰατρικῆς; τί οὖν;
ἄλλο τι εἶναι ἡγεῖ τὴν ἀρετὴν ἢ ψυχῆς ὑγίειάν τε καὶ εὐ-
σχημοσύνην; οὑτωσὶ δὲ αὐτὸ σκέψαι, ψυχῇ καὶ σώματι
καὶ λίθῳ, τρισὶ τούτοις, ἐπινείμας τέχνας τρεῖς, ὧν αἱ μὲν
ὗλαι κόσμου ἐνδεεῖς, ἡ δὲ τέχνη, προσαγαγοῦσα ἑκάστη
ἑκάστῳ τὸ οἰκεῖον σχῆμα, περιέβαλλεν τὸν μὲν λίθον
ῥυθμοῖς καὶ σχήμασιν εἰς μορφῆς εἶδος, τὸ δὲ σῶμα ἁρμο-
νίαις καὶ κράσεσιν εἰς ὑγιείας μέτρον, τὴν δὲ ψυχὴν συμ-
μετρίαις καὶ εὐκινησίαις εἰς ἀρετῆς κόσμον. κἂν | καλῇς τι 115v
τούτων τέχνην, τὸ τοῦ δράσαντος ὄνομα τῷ ποιηθέντι ὑπὸ
φιλίας προστιθείς, οὕτω μοι δοκεῖς καλεῖν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ
ἥλιον καλοίης τὴν ἐξ ἡλίου αὐγήν, ἑτέραν οὖσαν τοῦ
ἡλίου, ποίημα ἡλίου καὶ οὐκ αὐτὸ ἥλιον.

Καὶ μὲν δὴ καὶ ἀμφοτέρωθεν σκόπει τὸ λεγόμενον. ἐξε- 4
τάζωμεν τί μὲν τέχνη, τί δὲ ἀρετή. τέχνην τοίνυν ἄλλο τι
ἡγεῖ ἢ λόγον ἐπὶ τέλος ἰόντα· τὸν μὲν διὰ χειρουργίας
σῶμά τι ἀπεργαζόμενον, ὃ καλοῦμεν ποίημα, {ἢ} οἷον οἰ-
κίαν οἰκοδόμου καὶ ναυπηγοῦ ναῦν καὶ γραφέως εἰκόνα·

30ff. Plato Grg. 503eff. **34–35** Plato Resp. 444d

33 *ὑγίεια* ed. pr. *ὑγίειαν* R **37** *ἑκάστη* Acciaiolus *ἑκάστῃ* R **41** *εἰς* om. R add. R[1] **44** *καλοίης* Dübner *καλεῖς* R *ἐκάλεις* Koniaris[2] **49** *σῶμά τι* Acciaiolus *σώματι* R del. Davies[2] *ὁποῖον* pro *ἢ οἷον* Markland

τὸν δὲ αὖ πράξεώς τινος ἐργαστικόν, οὐκ ἄνευ σώματος ἀπεργαζόμενον, ἀλλ' ἐν μὲν στρατηγίᾳ νίκην, ἐν δὲ ἰατρικῇ ὑγίειαν, ἐν δὲ πολιτικῇ δικαιοσύνην· τρίτον δ' αὖ τεχνῶν εἶδος αὐτὸ λόγον ἄνευ σωμάτων ἐφ' ἑαυτοῦ κρατυνόμενον καὶ περὶ αὐτὸν τὴν πραγματείαν ἔχοντα, ὁποῖαι γεωμετρικαὶ καὶ ἀριθμητικαὶ καὶ ὅσαις τὸ τέλος διανοητικὸν αὐτὸ τοῦτο, οὔτε δὴ πρακτικόν, οὐδὲ ποιητικόν; εἶεν· τριῶν τούτων τέχνης γενῶν, κατὰ ποῖον αὐτῶν τὴν ἀρετὴν τάξομεν, εἴπερ τέχνη; κατὰ τὸ ποιητικόν; οὐδὲ αὐτὸς φήσεις· ἀλλὰ ἀμφισβητήσιμον ἔσται σοι τὸ τῆς πράξεως πρὸς τὴν θεωρίαν; ἐγὼ δὲ οὐδέτερον μὲν ἀφαιρῶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἑκάτερον ἑκατέρῳ ἀνακεράσας, ἐπιμετρήσας τι ἐπὶ τούτοις καὶ ἄλλο, τὸ ἐξ ἁπάντων ξυστὰν ἕτερον εἶναι φημὶ ἑκάστου ἀφ' ὧν συνέστη· οἷον εἴ τις τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα πῦρ εἶναι λέγοι ἢ γῆν ἢ ἀέρα, ἢ νὴ Δία ὕδωρ, εἴποιμι ἂν δήπου ὡς οὔτε πῦρ ἐστιν τὸ σῶμα οὔτε γῆ οὔτε ἀὴρ οὔτε ὕδωρ· τὸ γὰρ ἐξ ἁπάντων μιχθὲν οὐκ ἔστιν ἕκαστον ἐκείνων ἀφ' ὧν ἐμίχθη.

116r 5 Πῶς οὖν | ἀρετὴ μετέχουσα θεωρίας καὶ πράξεως οὐκ ἔστιν τέχνη; ταύτῃ μοι λέγοντι ἐφέπου. λέξω δὲ οὐκ ἐμαυτοῦ λόγον, ἀλλὰ ἐξ Ἀκαδημίας ὁρμηθέντα καὶ ἐπιχώριον τῆς Πλάτωνος μούσης τε καὶ ἑστίας· ἀπεδέξατο δὲ αὐτὸν καὶ Ἀριστοτέλης αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ καὶ πορρωτέρω ἐπανάγω· ὑποπτεύω γὰρ ἐξ Ἰταλίας Ἀθήναζε ἐλθεῖν τὸν λόγον, Πυθαγορείων τινῶν ἐμπορίαν ταύτην καλὴν στειλαμένων εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. ὁ δ' οὖν λόγος ταύτῃ ἔχει. ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ νενέμηται δίχα κατὰ πρώτην νομήν,

52 ἀλλ'⟨οἷον⟩ Markland 55 αὑτὸν Acciaiolus αὐτὸν R 58 τούτων] ὄντων Davies[2] (e δ' ὄντων ed. pr.) 73 αὐτοῦ scripsi αὐτῷ R fort. delendum 75 Πυθαγορείων N ed. pr. Πυθαγορίων R

καὶ τὸ μὲν αὐτῆς ἐστιν λόγος, τὸ δὲ πάθος· τούτων δὲ ἑκάτερον πονηρῶς ἔχον καὶ κινούμενον ἀτάκτως συλλήβδην καλεῖται ὀνόματι ἑνὶ τῷ αἰσχίστῳ, κακία προσαγορευόμενον. γίγνονται δὲ αἱ πηγαὶ καὶ αἱ γενέσεις τοῦ αἰσχροῦ τούτου ἐκ τῆς θατέρου τῶν μορίων πλημμύρας τε καὶ ἐπιρροῆς, ἐπειδὰν τὰ πάθη ζέσαντα ἐπικλύσῃ τὴν ψυχήν, καὶ τὰς τοῦ λόγου βλαστήσεις τε καὶ ἐκφύσεις ἐπιταράξῃ. καθάπερ τῶν ποταμῶν οἱ χείμαρροι, ὑπὲρ τὰς νομίμους ὁδοὺς ἀναχεόμενοι ἐπὶ γεωργῶν ἀροτοὺς καὶ φυτουργίας, ἐπεθόλωσαν τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων καὶ τὸν κόσμον, οὕτω καὶ ψυχὴ ὑπὸ ἀμετρίας παθῶν ἐξίσταται τῶν λογισμῶν, καὶ δόξαι τότε αὐτῇ ψευδεῖς καὶ πονηραὶ παρὰ τὴν αὐτῆς φύσιν διανίστανται, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τῶν μεθυόντων πάθος· ἡ πλησμονὴ ἐπεγείρασα τὰ ἔνδον νοσήματα, ὥσπερ ἐκ φωλεοῦ ἑρπετά, συγχεῖ τὸν νοῦν καὶ φθέγγεσθαι προσαναγκάζει τὰς τῶν ἑρπετῶν τούτων φωνάς.

Εἰ δέ σοι καὶ σαφεστέρας εἰκόνος δεῖ, ὀχλοκρατίᾳ τινὶ 6
εἰκαστέον τὴν τῆς ψυχῆς πονηρίαν, ἐπειδὰν πόλεως τὸ μὲν ἐπιεικὲς | πᾶν βιασθὲν δουλεύῃ, τὸ δὲ ἀνόητον καὶ παντο- 116v
δαπὸν ἐπιχειρῇ ἄρχειν, ὑπὸ ἐξουσίας ἀδεοῦς θρασυνόμενον· ἀνάγκη γάρ που τὴν τοιαύτην πόλιν πολύφωνόν τε εἶναι καὶ πολυμερῆ καὶ πολυπαθῆ καὶ μεστὴν παντοδαπῶν ἐπιθυμημάτων, ἀκόλαστον μὲν ἐν ἡδοναῖς, ἀκατάσχετον δὲ ἐν ὀργαῖς, ἄμετρον δὲ ἐν τιμαῖς, ἀστάθμητον δὲ ἐν εὐτυχίαις, δυσανάκλητον δὲ ἐν συμφοραῖς. ὅταν Περικλῆς μὲν οἶ-

83 Plato Tim. 70b, etc. **94–102** Plato Resp. 555bff.

83 *ἐπικλύσῃ* Markland *ἐπικαύσῃ* R **85** *χείμαρροι* Russell *χειμέριοι* R **86** *γεωργῶν ἀροτοὺς* Reiske *γεωργίαν ἀροτοῦ* R **91** ⟨*οἷς*⟩ *ἡ* Markland *ἡ* ⟨*γὰρ*⟩ Schenkl **94** *ὀχλοκρατίᾳ* Acciaiolus *ὀχλοκρασίᾳ* R

χηται, φεύγῃ δὲ Ἀριστείδης, ἀποθνήσκῃ δὲ Σωκράτης, ἀνίστηται δὲ Νικίας, ἐπιθυμῇ δὲ Κλέων μὲν Σφακτηρίας, Θράσυλλος δὲ Ἰωνίας, Ἀλκιβιάδης δὲ Σικελίας, καὶ ἄλλος ἄλλης γῆς ἢ θαλάττης, συνεπιθυμῇ δὲ αὐτῷ πλῆθος ἀργὸν καὶ ἄτακτον καὶ μισθοφόρον, πανταχοῦ περιφερόμενον, ἀνάγκη τὰς ἐπιθυμίας ταύτας δουλείας γεννᾶν καὶ συμφορὰς καὶ τυραννίδας καὶ πάντα δὴ τὰ ἔκτοπα ὀνόματα. εἰσὶν καὶ ἐν ψυχῇ δημαγωγοὶ πονηροὶ καὶ δῆμος ἀκόλαστος, Ἀλκιβιάδαι πολλοὶ καὶ Κλέωνες, τὴν δειλαίαν οὐκ ἐῶντες ψυχὴν ἀτρεμεῖν καὶ παραχωρεῖν τῷ ἐν αὐτῇ λόγῳ καὶ νόμῳ. αὕτη τῆς ἐν ἀνθρώπῳ πολιτείας μοχθηρία.

7 Ἀρετὴ δέ, ἧσπερ εἵνεκεν τοὺς πολλοὺς λόγους κατεστησάμεθα, ἔμπαλιν ἔχει, αὐτὸ ἐκεῖνο κατὰ τὴν Λακωνικὴν πολιτείαν, ἧς τὸ τοιοῦτο μὲν πλῆθος ἄρχεται, τὸ δὲ ὀλίγον καὶ ἐπιεικὲς ἄρχει· καὶ τὸ μὲν σώζει, τὸ δὲ σώζεται· καὶ τὸ μὲν προστάττει, τὸ δὲ πείθεται· τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῖν ἔργον ἐλευθερία· ἑκάτερον δὲ ἑκατέρου ἐνδεές, καὶ τὸ ἄρχον τῶν ἀρχομένων καὶ τὸ ἀρχόμενον τῶν σωζόντων. καὶ περὶ ψυχὴν τὴν ἔχουσαν καλῶς τὸν αὐτὸν τρόπον σώζει μὲν ὁ
117r λόγος, σώζεται δὲ | τὰ πάθη, καὶ μετρεῖ μὲν ὁ λόγος, μετρεῖται δὲ τὰ πάθη· {καὶ τὸ μὲν σοφίαν} τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῖν ἔργον εὐδαιμονία. τάττε δή μοι πᾶν ὅσον θεωρητικὸν τέχνης εἶδος κατὰ τὸν λόγον, τὸ δὲ ὑπ᾽ αὐτοῦ κοσμούμενον κατὰ τὰ πάθη· καὶ τὸ μὲν σοφίαν κάλει, ἐπιστήμην οὖσαν, τὸ δὲ ἀρετήν, ὑπὸ ἐπιστήμης γινόμενον. ἐὰν δὲ μεταθῇς τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀρετὴν καλῇς, ἐρήσομαί σε, ὑπὸ τίνος αὕτη γέγονεν· ἐκεῖνο γὰρ ἔσται ἡ ἐπιστήμη, οὐ τὸ ὑπ᾽ αὐτῆς γενόμενον. τέχνην τεχνῶν τὴν ἐπιστήμην καλεῖς; ἀκήκοα· ἐπιστήμην ἐπιστημῶν; μαν-

104 *Νικίας* U p.c. I *Νικείας* R **108** *δουλείας* U *δουλίας* R **109** *τυραννίδας* Reiske *τυραννίδα* R **123** del. Acciaiolus **124** *εὐδαιμονία* Markland *ἐλευθερία* R

θάνω, καὶ ἀποδέξομαι τοῦ λόγου ἐὰν ἕν τι μοι δῷς μικρὸν πάνυ. τέχνην τεχνῶν τὴν τέχνην λέγε, ἐπιστήμην ἐπιστημῶν τὴν ἐπιστήμην λέγε· ἀπαλλάγηθι τοῦ ἑτέρου μέρους, καὶ σπένδομαι τῷ λόγῳ. εἰ δὲ τὴν ἐπιστήμην φυλάττων καὶ ἐξαίρων τὰ πάθη τὸ τούτων σχῆμα τῇ ἐπιστήμῃ δίδως, ὅμοιον δρᾷς ⟨οἷον⟩ εἴ τις τὴν Φειδίου φυλάξας τέχνην, τὴν ὕλην ἀφελὼν προσθείη τῇ τέχνῃ τὸ τῆς ὕλης ὄνομα. ἐπιστήμην ἄρχειν βούλει βίου καλοῦ; ἀρχέτω· λόγον ἄρχειν βούλει; ἔστω κοίρανος οὗτος εἷς,

ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω.

ἀλλ' ἄρχει τίνων; τίνας αὐτῷ δίδως ὑπηρέτας; τίνας χειρουργοὺς τῶν πράξεων; τὸ σῶμα; εὐθὺς ὅρα τί δρᾷς· διαπηδᾷς τὴν τάξιν τῶν ἀρχομένων, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ τοὺς σκευοφόρους. οὐχ ὁρᾷς τὸν κόσμον; ὁ στρατηγός, εἶτα οἱ λοχαγοί, καὶ μετὰ τούτους ⟨οἱ⟩ ἐνωμοτάρχαι, εἶτα οἱ ὁπλῖται, οἱ πελτασταί, οἱ τοξόται· καταβαίνει ἠρέμα ἡ ὑπηρεσία {ἀπὸ} τοῦ ὅλου ἀπὸ τῶν ἀρίστων ἐπὶ τὰ φαυλότατα.

Ἀλλ' ὁρῶ τὸ πρόχειρον δὴ τοῦτο. ὁ θεὸς οἰκονομεῖ τὸ 8
πᾶν τοῦτο | καλῶς καὶ τεχνικῶς καὶ ἐπιστημόνως· – τί δὲ 117v
οὐ μέλλει; – τί οὖν μᾶλλον ἡ ἐπιστήμη ἢ ἀρετή; εἰ μὲν γὰρ τὴν ἐπιστήμην τοῦ θεοῦ ἀρετὴν καλεῖς, οὐ νεμεσῶ τῶν ὀνομάτων· οὐ γάρ ἐστιν θεῷ, καθάπερ ἀνθρώπῳ, τῆς

140 Il. 2.204 **141** Il. 2.205

137 addidi ⟨*ὡς*⟩ I$^{p.c.}$ (Acciauolus?) **138** *ὕλης* I$^{p.c.}$ (Acciaiolus?) *τέχνης* R **139** *λόγον* Markland *λόγος* R **141** *πάϊς* Homerici **146** add. Davies^{2} **147** *οἱ* ante *ὁπλῖται* om. R add. R^{1} **148** del. Acciaiolus *ὅλου* ⟨*ἐπὶ τὰ μέρη*⟩ Dukas Marklandum secutus *(τὸ μέρος)* **152** *ἡ*] *ἡ̃* Markland *ἢ*] *ἡ* Markland **153** *καλεῖς* U *καλῇς* R

ψυχῆς τὸ μὲν ἄρχον, τὸ δὲ ἀρχόμενον· ἀλλ' ἁπλοῦν τὸ θεῖον, αὐτὸ ὅτιπερ νοῦς καὶ ἐπιστήμη καὶ λόγος. εἰ δὲ ἐν τῇ κράσει τοῦ κρείττονος πρὸς τὸ χεῖρον, τὸ τοῦ ἀρχομένου ὄνομα μετατίθης πρὸς τὸ κρεῖττον, μέχρι μὲν τῆς φωνῆς ἀνέχομαι, τὸ δὲ πρᾶγμα οὐ δίδωμι. ἀρετὴν τὴν ἐπιστήμην, εἰ βούλει, κάλει, ἀλλ' ἐπιστήμην τὴν ἀρετὴν μὴ κάλει. καὶ γὰρ ψευδὴς ὁ λόγος καὶ ἐπισφαλής, νὴ Δία, εἴ τις ἔσται τοῖς ἀνθρώποις πίστις ὅτι θεωρημάτων ἀριθμοὶ καὶ μαθήματα ἅττα ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἐλθόντα τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς συνεισάγει. πολλοῦ μέντ' ἂν ἦν ἄξιον τὸ τῶν σοφιστῶν γένος, τὸ πολυμαθὲς τοῦτο καὶ πολύλογον καὶ πολλῶν μεστὸν μαθημάτων, καπηλεῦον ταῦτα καὶ ἀπεμπολοῦν τοῖς δεομένοις· ἀγορὰ πρόκειται ἀρετῆς, ὤνιον τὸ χρῆμα.

9 Εἰ δ' οἱ μὲν λόγοι σαφεῖς καὶ πρόχειροι καὶ μεστὰ πάντα διδασκάλων καὶ μαθημάτων, ἀντιτυπεῖ δὲ ἔνδοθεν ταῖς τῶν λόγων ὁδοῖς παθήματα χαλεπὰ καὶ ἄγρια καὶ ἐθισμοὶ φαῦλοι καὶ ἀσκήσεις ἄδικοι καὶ ἐπιθυμίαι ἀλλόκοτοι καὶ τροφαὶ πονηροί, ἐνθυμητέον ὅτι φύσεως δεῖ πρῶτον χρηστῆς, ὥσπερ κρηπῖδος ἀνισταμένῳ τειχίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο τροφῆς καὶ ἔθους πρὸς σωτηρίαν τῆς φύσεως, ὑφ' ὧν φιλία τῇ ψυχῇ ἐγγίγνεται πρὸς τὰ καλὰ πάντα, συντρεφομένη τοῖς χρόνοις καὶ συνθέουσα ταῖς ἡλικίαις· 118r ἐπὶ δὲ τούτοις προσελθεῖν δεῖ τέχνην ἐπισφραγιζομένην βεβαιότητι τὰ τῶν παθῶν μέτρα. οὕτω γίγνεται εὐδαίμων ψυχὴ καὶ βίος ὑγιὴς καὶ δόξαι ὀρθαί, ὑπὸ ἁρμονίας καὶ κράσεως συντattόμεναι. ταῦτα νομοθετεῖ θεός, ταῦτα ἀπο-

164–168 Plato Prot. 313c, Soph. 231d, etc.

162 *ἀριθμὸς* Markland **164** *αὐτοῖς* ed. pr. **169** *σαφεῖς* R[1] e *αφεῖς*

φαίνει ἄνδρα ἀγαθόν, ἀγωγὴ παθῶν ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ πειθαρχία πρὸς ἐπιστήμην ἑκούσιος· μοχθηρία δὲ χρῆμα ἀκούσιον ὑφ' ἡδονῆς ἑλκόμενον.

28

1 *Πῶς ἂν τις ἀλυπίαν τῇ ψυχῇ περιποιήσαιτο; ἢ δεῖ κἀνταῦθα ἰατροῦ, καθάπερ ἐν ταῖς τοῦ σώματος ὀδύναις, καὶ πρὸς τῷ ἰατρῷ φαρμάκων τινῶν καὶ διαίτης κεκραμένης πρὸς ὑγίειαν καλῶς; τίς ⟨ἂν⟩ οὖν ἡμῖν γένοιτο ψυχῆς ἰατρός; καὶ ποῖα τὰ φάρμακα; καὶ τίς ὁ τῆς διαίτης οὗτος τρόπος; ἐγὼ μὲν ὑπὸ φιλίας πρὸς τὰ ἀρχαῖα πάντα οὐ διαιρῶ τὰς τέχνας, πείθομαι δὲ τοῖς ποιηταῖς ὅτι ἦν ἐν Πηλίῳ ἀνὴρ ἰατρικός· Χείρωνα αὐτὸν καλοῦσιν· ἡ δὲ τέχνη τῷ Χείρωνι ἦν τείνουσα ἐφ' ἑκάτερα· καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἐξεπόνει τῶν προσιόντων αὐτῷ εἰς τὸ ἀκρότατον τοῦ ὑγιεινοῦ θήραις καὶ ὀρειβασίαις καὶ δρόμοις καὶ εὐναῖς ἐπὶ στιβάδων καὶ σιτίοις ἐξ ἄγρας καὶ πώμασιν ἐκ ναμάτων, καὶ τὴν ψυχὴν ἐπεμελεῖτο μηδὲν ἀπολείπεσθαι τοῦ σώματος εὐκινησίᾳ λογισμῶν καὶ τῷ ἀνδρώδει τῶν παθημάτων· καὶ διὰ τοῦτο ἄρα ἰατρικώτατός τε καὶ δικαιότατος ὁμοῦ ἔδοξεν εἶναι ὁ αὐτός, δύο ὀνόματα τέχνῃ μιᾷ ἐπιφημισάντων τῶν ποιη-*

28 tit. *ΚΗ πῶς ἂν τις ἄλυπος εἴη* (unc.) in mrg. *κη'* (min.)

8–9 Il. 4.209–219, 11.828–832; Pind. Pyth. 3.1ff. **16** Il. 11.832

5 add. Markland *ἡμῖν* U *ὑμῖν* R **6** *τίς ὁ .. οὗτος* Koniaris[1] *πρὸ .. αὐτὸς* R **14** *τοῦ σώματος* Russell *τῶν σωμάτων* R

118v *τῶν. εἰ δὲ ἐν τῷ παρόντι διεστασίασται πρὸς | ἑαυτὴν ἡ τέχνη, μήπω σοι τοῦτο θαυμαστὸν φανῇ, πρὶν ἄν μοι δείξῃς καὶ τὴν ἰατρικὴν μίαν τε οὖσαν καὶ ἠθροισμένην, ἀλλ' οὐ διαλαχοῦσαν τοῦ σώματος τὰ χωρία ἄλλην ἄλλο τι, τὴν μὲν ὀφθαλμούς, τὴν δὲ ὦτα, τὴν δὲ ἄλλο τι μόριον, καὶ κινδυνεύουσαν, κατασμικρυνομένην ἑκάστοτε εἰς λεπτὰ καὶ ἀγεννῆ μόρια, ἀφανισθῆναι παντάπασι, καθάπερ τὴν Μακεδόνων φασὶν ἀρχήν, ἐμπεσοῦσαν εἰς ἄνδρας πολλοὺς οὐκ ἀξιουμένους βασιλείας ὅλης μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον.*

2 *Τί δὴ οὖν ὁ Χείρων ἦλθεν ἡμῖν δεῦρο ἐπὶ τὸν λόγον; φέρε ἴδω μετὰ σοῦ εἰ μὴ ἐν δέοντι. εἴπερ γάρ μοι καλεῖς τι ὀδύνην σώματος – καλεῖς μέντοι – ταύτης τοίνυν, ἡ μὲν ἐξ ἴσου τὸ σῶμα ὑποδῦσα πᾶν καὶ ἀνακραθεῖσα ἐπιεικῶς ὅλῳ διετάραξεν αὐτοῦ τὴν κατὰ φύσιν οὐσίαν, καθάπερ σίδηρον πῦρ – αὐτὸ τοῦτο ὃ καλοῦμεν πῦρ, ὑποκοριζόμενοι δ' οἱ ἰατρικοὶ μετέβαλον τοὔνομα, ὡς ἔλαττον ἡμῖν τὸ δεινὸν φανούμενον εἰ πυρετὸς καλοῖτο, ἀλλὰ μὴ πῦρ. ἕτερον δ' αὖ ἐστιν ὀδύνης γένος, ἐπειδὰν μόριον μὲν ᾖ τὸ τὴν αἰτίαν ἔχον καὶ τὴν πηγὴν τοῦ νοσήματος, ὁρμηθὲν δὲ ἐντεῦθεν τὸ δεινὸν συνελκύσηται καὶ συνεπισπάσηται τῇ ὀδύνῃ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα πᾶν· καὶ ἔστιν οὕτω δή τις ὀξύτατος ὁ τοῦ ἀλγεῖν δρόμος ἐπὶ τὸ ὑγιαῖνον ἀπὸ τοῦ κάμνοντος, ὡς μάθοις ἂν τῷ προσπταίσματι ἄκρῳ τῷ ποδί· ἐκ γὰρ ὀνύχων, φασίν, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὸ ἀλγεινὸν*

35–41 Plato Resp. 462cd

18 *διεστασίασται* U *διεστησιαντε* (sine acc.) R **20** *ἰατρικὴν* scripsi *τέχνην* R **22** *ὦτα* D$^{a.c.}$ Markland *νῶτα* R **28** *ἴδω* U *εἴδω* R **29** *ἡ* Schenkl *εἰ* R **30** *ὑποδῦσα πᾶν* Koniaris[1] *ὑποδύσαιτ' ἂν* R **32** fort. *ἐκαλοῦμεν* ⟨*ἂν*⟩ **33** *μετέβαλλον* R[1] **37** *συνελκύσηται* U *συνελκύσῃ τε* R

⟨ἐν⟩ ἀκαρεῖ θεῖ. τοῦτο δὲ οἴει γίγνεσθαι ἄν, εἰ μὴ ἐτύγχανεν ἡ ψυχὴ διειληφυῖα τὸ σῶμα πᾶν πάντοθεν καὶ ἀνακεκραμένη αὐτῷ καθάπερ τὸ φῶς τῷ ἀέρι; ἢ μᾶλλον οὑτωσὶ λέγωμεν; καθάπερ αἱ τῶν θυμιαμάτων ὀδμαὶ καὶ τοῖς πόρρω οὖσιν προσέβαλον, ἀνακεράσασαι | τὸν διὰ μέσου 119r ἀέρα τῇ εὐωδίᾳ, ἢ καθάπερ τὰ χρώματα ἐν ὀφθαλμοῖς πόρρωθεν ἔρχεται ὡς ἐπιγράψαντα καὶ ταῦτα τὸν ἀέρα τῇ αὐτῶν φύσει, ταύτῃ νόμιζε καὶ τὴν ψυχὴν πανταχοῦ διεληλυθέναι καὶ μηδὲν εἶναι ἄψυχον σώματος μέρος· τρίχας δὲ καὶ ὄνυχας ἐξαιρῶ λόγου· καὶ γὰρ τῶν δένδρων τὰ φύλλα· καὶ γάρ ταῦτά ἐστιν ὅσα ἐν φυτοῖς τὰ ἀναισθητότατα· οὕτω δὴ πρὸς τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ ἔχουσα ἀνακέκραται αὐτοῦ ταῖς λύπαις καὶ ταῖς ἡδοναῖς, καὶ τὸ ἀλγεῖν ἐστιν αἰτία μὲν σώματος, ψυχῆς δὲ πάθος. μία μὲν δὴ αὕτη χορηγία ὀδύνης τῷ ἀνθρώπῳ. δευτέρα δὲ ἥδε, ἔμπαλιν αὖθις αὖ πρὸς τὴν προτέραν ἔχουσα· ἀπὸ γὰρ τῆς ψυχῆς αὕτη ἔρχεται καὶ τελευτᾷ ἐπὶ τὸ σῶμα. ψυχῆς γοῦν καμούσης λύπῃ συγκάμνει τὸ σῶμα καὶ ὑποτήκεται, τοῦτο μὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπολεῖβον δάκρυα, τοῦτο δὲ πᾶν ὠχραινόμενον καὶ ἰσχναινόμενον, ὁποῖα αἱ ἐξ ἐρώτων λῦπαι ἀπεργάζονται καὶ διὰ πενίαν τρυχώσεις καὶ διὰ πένθη ἀκομιστίαι. ἀποπέμπουσιν δὲ τῷ σώματι ὀδύνας καὶ θυμοὶ καὶ ὀργαὶ καὶ φθόνοι καὶ τῶν τῆς ψυχῆς παρὰ μέλος κινημάτων οὐδὲν ὅ τι οὔ.

Τί δὴ οὖν τούτων ἐπιμέμνημαι; ὅτι τὸ ἀλγεῖν καὶ ἀπὸ 3 ψυχῆς σώματι ἐπιπεμπόμενον καὶ ἀπὸ σώματος ἐπὶ ψυχὴν παραγινόμενον, εἰκότως ἄρα δέοιτο ἂν καὶ ἰατρικῆς μιᾶς

42 add. ed. pr. **46** προσέβαλον U προσέβαλλον R **47** ἢ om. R add. R[1] **51** ἐξαιρῶ Dübner (ἐξαίρω iam Lascaris) ἐξ ἑτέρου R **55** ψυχῆς ed. pr. ψυχῇ R **59** τὸ σῶμα Acciaiolus τῷ σώματι R **65** ὅ τι οὔ Acciaiolus ὁτιοῦν R

πρὸς ἀλυπίαν, καθάπερ ὁ Εὔριπος κυβερνητικῆς μιᾶς πρὸς εὔπλοιαν. καὶ τοῦτο μὲν ταύτῃ μοι ἔστω ἀποπεφασμένον· τὴν δὲ ἰατρικὴν αὐτήν, ἥτις ἀμυνεῖται τὰ δεινὰ ἀμφοτέρωθεν ἐπιόντα, τίς ἡμῖν λέξει; ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπορῶ, εἴ τινα ἐξευρήσω δεινὸν τὴν τέχνην κατὰ τὸν Χείρωνα ἐκεῖνον, ἵνα 119v *μοι διπλᾶ | τἀγαθὰ ἔλθῃ, καὶ οὔτε πιστεύω τῷ τεχνιτεύματι – τὸ γὰρ ἔργον μέγα, τῆς Ὄσσης καὶ τοῦ Ὀλύμπου ὑψηλότερον – οὔτε ἀπιστῶ κομιδῇ· τί γὰρ οὐκ ἂν ἐθελήσασα πάντολμος ψυχὴ ἐπιτεχνήσαιτο;*

4 *Διὰ μέσου δὴ ἥκων πίστεως καὶ ἀπιστίας, {καὶ} πρὸς ἄγνοιαν τοῦ εἰδέναι τῇδέ μοι δοκῶ διαιτήσειν τὴν στάσιν. ὑποπτεύω τοι μίαν μὲν εἶναι τὴν τέχνην, μὴ μέντοι δυοῖν, ψυχῆς καὶ σώματος, ἀλλὰ τῇ πραγματείᾳ τοῦ κρείττονος τὴν τοῦ ἑτέρου ἐλάττωσιν ἐξιωμένην. ὑπῆλθεν γάρ με λέγοντα ὁμοῦ τὸ τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Χαρμίδην, οὐκ αὐτὸ ἐκεῖνο ἡ Θράκιος ἐπῳδή, ἀλλὰ ἀντιστρόφως. ὁ μὲν γάρ φησιν σὺν τῷ ὅλῳ ἰᾶσθαι καὶ τὸ μέρος, καὶ ἀδύνατον εἶναι σωτηρίαν παραγίνεσθαι τῷ μορίῳ πρὶν καὶ τῷ παντὶ ἔλθῃ· ὀρθῶς λέγων, κἀγὼ πείθομαι, ὅσα γε ἐπὶ σώματος, ἐν δὲ τῇ ψυχῆς καὶ σώματος συζυγίᾳ ἀντιστρόφως φημὶ ἔχειν· ᾧ γὰρ ἂν τὸ μέρος καλῶς ἔχῃ, ἀνάγκη ⟨καὶ⟩ τὸ πᾶν τούτῳ ἔχειν καλῶς, οὐχ ὁποτερονοῦν τοῖν μεροῖν, θάτερον δὲ ⟨οὔ⟩· ἡ γὰρ τοῦ χείρονος πρὸς τὸ κρεῖττον ὁμιλία ἐκ τῆς τοῦ κρείττονος σωτηρίας ἀνάπτει τὸ χεῖρον. ἢ σοι δοκεῖ ἄνθρωπος ὑγιαίνων τῇ ψυχῇ λόγον τινὰ ποιεῖσθαι προσπεσούσης ὀδύνης ἐκ τραυμάτων ἤ τινος ἄλλης*

83–87 Plato Charm. 155eff.

69 *Εὔριπος* M (teste Hob.) *Εὔριππος* R **70** *ταύτῃ* Acciaiolus *ταῦτά* R **73** *ἐκεῖνον* U *κεῖνον* R **78** del. Markland **83** *Χαρμίδην* ed. pr. *Χαρμήδην* R **89** add. Renehan **91** add. Reiske **94** *ἐκ* Markland *καὶ* R

κακουχίας σωμάτων; οὐδαμῶς μὰ Δία. ἐκείνην δὴ τὴν ἰατρικὴν μαστευτέον καὶ βασανιστέον, καὶ ἐκείνην τὴν ὑγίειαν ποριστέον καὶ ἐκθηρατέον, ᾗ τάχα μὲν καὶ περὶ τουτὶ τὸ σῶμα ῥᾳστώνη ἕψεται, εἰ δὲ μή, πάντως γε ἡ ὑπεροψία τῶν ἐν αὐτῷ δεινῶν. |

29

Ὁ μὲν Κροτωνιάτης ἐρᾷ κοτίνου Ὀλυμπικῆς, ὁ δὲ Ἀθηναῖος νίκης τριηρικῆς, ὁ δὲ Σπαρτιάτης ὁπλιτικῆς, ὁ Κρητικὸς θήρας, ὁ Συβαρίτης χλιδῆς, ὁ Θηβαῖος αὐλῶν, ὁ Ἴων χορῶν· καὶ ἔτι δ' αὖ ὁ μὲν χρηματιστὴς χρυσοῦ, ὁ δὲ φίλοινος μέθης, ὁ δὲ † μουσικὸς ἔρωτος, ὁ δὲ φιλῳδὸς μελῶν, ὁ δὲ ῥήτωρ λόγων· τουτὶ δὲ τὸ θρέμμα ὃν καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι φιλόσοφον, πότερα ἀνέραστος ἡμῖν ἐστιν πάντων χρημάτων; ἢ λίθου ἂν εἴη ὁ βίος, μή τί γε ζῴου ὁρῶντος καὶ ἐμπνεομένου καὶ κινουμένου καὶ φρονοῦντος, ἔχοντος ὁρμὰς καὶ αἰσθήσεις καὶ ὀρέξεις. ἀλλὰ ἐφίεται μέν τινος, εἰπεῖν δὲ οὐκ ἔχει ξυλλήβδην ὀνόματι ἑνὶ ὅτου ἐρᾷ. εὐδαιμονίας, φησί. μακάριος τῆς εὐηθείας, εἰ οἴει τῶν παιδικῶν ἐκστήσεσθαί σοι ἕνα γέ τινα τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου ἀνδρῶν, ἀλλ' οὐκ ἀποκρινεῖσθαι ἕκαστον ὡς εὐδαιμονίας εἵνεκα ὁ μὲν ἀθλεῖ, ὁ δὲ πίνει, ὁ δὲ χρηματίζεται, ὁ δὲ

(margin, at line 1: 120r 1)

29 tit. *ΚΘ τί τέλος φιλοσοφίας* (unc.)   in mrg. *κθ'* (min.)

9–11 Plato Grg. 494ab

6 fort. *μοιχός*   *φιλῳδὸς* Gregoras (Pal. gr. 129) *φειδωλὸς* R   **9** *ἢ λίθου* Scaligerus *ἠλιθίου* R   **15** *ἀποκρινεῖσθαι* Markland *ἀποκρίνεσθαι* R   **16** *πίνει* Acciaiolus *πεινεῖ* R

κυνηγετεῖ, ὁ δὲ γεωργεῖ, ὁ δὲ πολεμεῖ, ὁ δὲ ἐρᾷ, ὁ δὲ ᾄδει, ὁ δὲ λέγει. ἢ οἴει ὁ Σαρδανάπαλλος ἐκεῖνος, ὁ τὸ σῶμα ἐκτετριμμένος καὶ τὼ ὀφθαλμὼ ἐκτετηκὼς καὶ τὴν χαίτην διαπεπλεγμένος, καὶ ἐν πορφυρίσιν κατορωρυγμένος καὶ ἐν βασιλείοις κατακεκλεισμένος καὶ παλλακίσιν ἀναμεμιγμένος, ἄλλο τι ἐδίωκεν, οὐκ εὐδαιμονίαν; οὐ γὰρ δὴ κακοδαίμων ἑκὼν ἦν. τί δὲ ὁ Πέρσης ὁ τὰ Αἰγυπτίων ἱερὰ ἀφανίζων πυρὶ καὶ λοιδορούμενος τῷ ποταμῷ καὶ καταθύων τὸν βοῦν τὸν Ἆπιν, ἄλλο τι ἢ καὶ οὗτος ἐπὶ ταὐτὰ σπεύδων ταῦτα ἔδρα; ὁ μὲν γὰρ Ξέρξης καὶ ἀμφισβητῆσαι ἄν μοι δοκεῖ πρὸς τὸν Δία περὶ εὐδαιμονίας – τοσοῦτον
120v αὐτὸν οἶμαι ἐπειλῆφθαι | αὐτῆς – ⟨καὶ * * *⟩ καὶ ὅτι αὐτῷ ἡ Ἀσία πρὸς τὴν Εὐρώπην ξυνεδεῖτο θαλαττίαις ὁλκάσιν εἰς γεφύρας σχῆμα, ἐφημέρῳ δεσμῷ. καὶ μὴν Ὁμήρῳ ὁ Ποσειδῶν ἰσοτιμίαν ἄγει, παρὰ δὲ τούτου, ὡς ᾤετο, καὶ πληγὰς λαμβάνει, εἰς δεσμωτήριον ἐμβάλλεται.

2 Τί λέγω βασιλεῖς βαρβάρους; οὐχ ὁρᾷς τὸν Πεισίστρατον τὸν Ἕλληνα, τὸν Ἀθηναῖον, ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἀεὶ θέοντα, ὥσπερ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῷ κατορωρυγμένης ἐκεῖ σὺν τῇ ἐλαίᾳ τῇ παλαιᾷ, κἂν ἐκπέσῃ, μὴ ἀνεχόμενον καθ' ἡσυχίαν ζῆν; Πολυκράτην μὲν γὰρ οὐδὲ τὸ ἐξ Αἰγύπτου νουθέτημα ἔπεισεν μὴ φρονεῖν μέγα ἐπὶ εὐδαιμονίᾳ, ὅτι ἐκέ-

18–22 cf. Diod. Sic. 2.23 (e Ctesia) **23–26** Hdt. 3.16, 3.25.3, 3.27–29, 3.37 **26–33** Hdt. 7.33 ff. **31** Il. 15.187–193 **34–38** Hdt. 1.59.3 ff. **38–41** Hdt. 3.39 ff.

18 *ἢ οἴει* Markland *ἤτοι εἰ* R **19** *ἐντετριμμένος* Davies[2] Markland **22** fort. ⟨*καὶ*⟩ *οὐκ* **28** *αὐτὸν* Acciaiolus *αὐτοῦ* R lac. stat. Markland ('quod verbera mari inflixit') **31** ⟨*τῷ Διὶ*⟩ *ἰσοτιμίαν* Stephanus **32** ⟨*καὶ*⟩ *εἰς* Acciaiolus

κτητο θάλατταν Ἰωνικὴν καὶ τριήρεις πολλὰς καὶ σφενδόνην καλήν, καὶ Ἀνακρέοντα ἑταῖρον καὶ παιδικὰ Σμερδίην. ἀλλ᾽ οἶδε μὲν ἐοίκασιν οἱ δυνάσται ἐξηπατημένοις ὑπὸ ἀβρότητος καὶ ἡδονῆς, εὐπροσώπων κακῶν. Ὁμήρου δὲ οὐκ ἀκούεις ἐγκωμιάζοντος τοὺς Αἰακίδας, ὅτι ἦσαν ἄνδρες

πολέμῳ κεχαρηότες ἠΰτε δαιτί;

καὶ τί ἂν εἴη πολέμου ἀχαριστότερον; ἀλλὰ καὶ ὣς τὸ ἄχαρι δήπου πρᾶγμα ἔτυχεν καὶ τοῦτο οὐ φαύλων ἐραστῶν· οἷος ἦν καὶ ὁ Φίλιππος αὖθις ποτέ, ὃς κατὰ Μακεδονίαν ἐξὸν μένειν καὶ ζῆν ἐπὶ τοῖς Ἀμύντου ἀγαθοῖς καὶ τῇ Περδίκκου εὐδαιμονίᾳ, ἐζήτει ταύτην περιϊὼν ἄλλοθι, ὥσπερ ἐκπεπτωκυῖαν τῆς Μακεδόνων γῆς. καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, Τριβαλλοῖς ἐπολέμει, Ἰλλυριοῖς ἐπῄει, ἐπολιόρκει Βυζάντιον, κατέσκαπτεν Ὄλυνθον, Ἀθηναίους ἐξηπάτα, Θετταλοῖς συνετίθετο, Θηβαίοις ἐσπένδετο, Ἐλάτειαν ἐλάμβανεν, Φωκέας ἀνίστη, ἐπιώρκει, ἐψεύδετο, ἐπηροῦτο· οὐδὲν ἦν Φιλίππῳ ἀπώμοτον, οὐ ῥῆμα, οὐκ ἔργον, οὐκ αἰσχύνη, οὐκ ἀδοξία. ἐρώμεθα τὸν Φίλιππον· 121r *τίνος ἀντικαταλλάττῃ πόνους τοσούτους καὶ κινδύνους πραγμάτων καὶ πηρώσεις ὀμμάτων; κακοδαιμονίας ἐρᾷς; γελοῖον τὸ ἐρώτημα. ἀλλ᾽ οὐχ εὗρε δήπου τὸ ζητούμενον ὁ Φίλιππος, ἀλλ᾽ † ἐξαναισθεν αὐτὸν ἡ εὐδαιμονία. καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξανδρος, χαίρειν {τε} τῇ Εὐρώπῃ φράσας ὡς ἐρήμῳ ἀγαθῶν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπεραιοῦτο, ὑποπτεύων τὴν εὐδαιμονίαν ἢ ἐν Σάρδεσιν ἐν τῷ χρυσῷ ψήγματι κατορω-*

46 Hes. Cat. fr. 206 M–W

49 *ὃς* Davies[2] *ᾧ* R **51** *Περδίκκου* R[1] e *Περδίκου* **60** *ὀμμάτων* Markland *σωμάτων* R **62** *ἐξανέστησεν* Stephanus *ἐξώλισθεν* Meiser *ἐξανήλωσεν* Russell **63** om. Heinsiana

ρύχθαι, ἢ ἐν Καρίᾳ ἐν τοῖς Μαυσωλοῦ θησαυροῖς, ἢ ἐν τοῖς Βαβυλωνίων τείχεσιν, ἢ ἐν τοῖς Φοινίκων λιμέσιν, ἢ ἐν ταῖς Αἰγυπτίων ἠϊόσιν, ἢ ἐν ταῖς Ἀμμωνίων ψάμμοις· οὐκ ἐξήρκεσεν δ' αὐτῷ οὐ Δαρεῖος φεύγων, οὐκ Αἴγυπτος ληφθεῖσα, οὐκ Ἄμμων πατήρ, οὐ Βαβυλὼν ἁλοῦσα, ἀλλ' ἐπὶ τὴν Ἰνδῶν γῆν ἔδραμεν αὐτοῖς ὅπλοις. ἐρώμεθα τὸν Ἀλέξανδρον τὴν αἰτίαν τοῦ δρόμου· τί ποθεῖς; τίνος ἐρᾷς; ἐπὶ τί σπεύδεις; ἄλλο τί φησιν ἢ εὐδαιμονίαν;

3 *Ἔα μοι τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς δυνάστας. τὰ δημοτικὰ οὐχ ὁρᾷς, ὡς πᾶς ἀνὴρ πανταχόθεν ἐπὶ ταὐτὸ θεῖ, ὁ μὲν γῆς ἁπτόμενος, ὁ δὲ περὶ θάλατταν πραγματευόμενος, ὁ δὲ περὶ πολέμους ἀσχολούμενος, ὁ δὲ περὶ λόγους σχολὴν ἄγων, ὁ δὲ γάμον λαμβάνων, ὁ δὲ παῖδας τρέφων, ὁ δὲ ληστεύων, ὁ δὲ ὑβρίζων, ὁ δὲ δωροδοκῶν, ὁ δὲ μοιχεύων, ὁ δὲ μισθοφορῶν, κινδυνώδεις ὁδοὺς καὶ σφαλερὰς οἱ πολλοὶ ἰόντες ἐπ' αὐτῶν τῶν κρημνῶν καὶ τῶν βαράθρων· οὓς οἰκτεῖραι ἄν τις· † τοῦτο δὲ οὐκ, ἂν λάθωσιν †. καὶ οὗτοι μὲν σπουδαστικοί τινες τοῖς βίοις· τὸ δὲ ἀργὸν καὶ ἀλύον τοῦτο πλῆθος, ἆρα καὶ τοῦτο προήκατο τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἐλπίδα; οὐδαμῶς μὰ Δία. οὐ γὰρ ἂν οὔτε οἱ κόλα-*
121v *κες πράγματα εἶχον τὰς τῶν πλουσίων ἐπιθυμίας θεραπεύοντες, οὔτε οἱ βωμολόχοι τωθασμῶν καὶ γελώτων ἐκθηρώμενοι γενέσεις τε καὶ ἀγωγάς, οὔτε οἱ τὰ θαύματα ἐπιδεικνύμενοι, ἐκκλώμενοί τε καὶ στρεβλούμενοι τὰ σώματα, οὔτε ἄλλος ἄλλο τι ἐπιμηχανώμενος σπουδῇ, κἂν μάταιον ᾖ.*

4 *Ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα ἀνὴρ Ἴων παρὰ τὸν μέγαν βασι-*

68 *ἠϊόσιν* Acciaiolus *ἠόσιν* R *Ἀμμωνίων* U *Ἀμμωνίων* R **70** *Ἄμμων* U *Ἄμμων* R **81** *βαράθρων* D *βάθρων* R **82** *τοῦτο – λάθωσιν* del. Acciaiolus **86** *πλουσίων* Markland *πλησίον* R **87** *τωθασμῶν* scripsi *τῶν θαμων* (sine acc.) R

λέα, τέχνην τινὰ ἐπιδεικνύμενος διαφέρουσαν εὐμηχανίᾳ· μάζας στέατος ποιούμενος μικρὰς στρογγύλας, κατὰ βελόνης ὀρθίου πόρρωθεν ἀφιείς, τῆς βελόνης ἄκρας ἐτύγχανεν, καὶ ᾤετο δήπου μέγα εἶναι αὐτῷ ἀγαθὸν τὴν εὐστοχίαν τῆς βελόνης, οὐχ ἧττον ἢ ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν τῆς μελίας τῆς ἐκ τοῦ Πηλίου. καὶ ἐν Λιβύῃ ἀνὴρ Λίβυς, Ψάφων ὄνομα, ἐραστὴς εὐδαιμονίας οὐ ταπεινῆς, μὰ Δία, οὐδὲ τῆς περιθεούσης ταύτης, ἀλλὰ ἤθελεν γὰρ θεὸς εἶναι δοκεῖν, ξυλλαβὼν οὖν τῶν ᾠδικῶν ὀρνίθων πολλούς, ἐδίδασκεν ᾄδειν τοὺς ὄρνιθας Μέγας θεὸς Ψάφων, καὶ ἠφίει αὖθις ἐπὶ τὰ ὄρη. οἱ δὲ {οἱ} αὐτοί τε ᾖδον καὶ οἱ ἄλλοι ὄρνιθες ἐθιζόμενοι τῇ φωνῇ. Λίβυες δὲ θείαν νομίσαντες εἶναι τὴν φήμην ἔθυον Ψάφωνι καὶ ἦν αὐτοῖς θεὸς ὑπὸ ὀρνίθων κεχειροτονημένος, οὐδὲν οἶμαι τοῦ Περσικοῦ φαυλότερος, ὃν οὐ πρότερον προσεκύνησαν Πέρσαι πρὶν αὐτὸν ἐχειροτόνησεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὑβριστὴς ἵππος.

Οὕτως ἄρα οὐδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ὁμολογεῖ τῶν ἀνθρωπί- 5
νων, ἀλλὰ πάντες ἔρωτος κοινωνοῦντες ἑνὸς τοῦ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἵενται πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ὁδούς, ἄλλος ἄλλης πράξεως νενεμημένος καὶ μοῖραν καὶ τύχην. καὶ κοινὸς
μὲν | πᾶσιν ὁ τοῦ ἀγαθοῦ πόθος, τυγχάνει δὲ τοῦ ζητου- 122r
μένου οὐδὲν μᾶλλον ἄλλος ἄλλου· ἀλλὰ ὥσπερ οἱ ἐν σκότῳ χρυσὸν καὶ ἄργυρον μαστεύοντες, ἄποροι ὄντες τοῦ

97–98 Il. 16.160–164, 19.387–391 **98–106** cf. Ael. VH 14.30 **106–108** Hdt. 3.85–87

94 *μάζας* Scaligerus Leopardus 18.28 *ἀμάξας* R *στέατος* Davies[2] *τὲ ἄτε* R **99** *ἐρασθεὶς* U **103** om. Apostolius (Cent. 18.48) del. Davies[2] **111** *ἵενται* MN ed. pr. *ἴενται* R **115–116** *τοῦ τὸ* UR[3] *τοῦτο* R

τὸ θηρώμενον ἐλέγξοντος φέγγους, βρίθει καὶ ἐπαφῇ ἄπιστον εἰκασίαν λαβόντες, περιπίπτοντες ἀλλήλοις καὶ διαδάκνοντες, οὔτε ἀφιέναι τολμῶσιν, μὴ ἄρα ἔχωσιν, οὔτε παύσασθαι πονούμενοι, μὴ ἄρα οὐκ ἔχωσιν· ἔνθα δὴ θόρυβος καὶ στάσεις καὶ παρακελεύσεις, φωναὶ ζητούντων, στενόντων, διωκόντων, ὀδυρομένων, ἁρπαζόντων, ἀφαιρουμένων· καὶ βοῶσιν μὲν πάντες καὶ παιωνίζουσιν, ὡς δῆτα ἐντετυχηκότες τῷ ἀγαθῷ, ἔχει δὲ οὐδείς, ὑπὸ δὲ ἀπιστίας τὰ τοῦ πλησίον ἕκαστος εὑρήματα διερευνᾶται.

6 *Τοῦτο τὸ πάθος ταράττει τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν, τοῦτο ἀθροίζει τὰς ἐκκλησίας, τοῦτο συνάγει τὰ δικαστήρια, τοῦτο πληροῖ τὰ δεσμωτήρια, τοῦτο πήγνυσιν ναῦς, τοῦτο τριήρεις καθέλκει, τοῦτο πολέμους συνάπτει, τοῦτο ἀνεβίβασεν ἐπὶ ἵππους ἱππέας, ἐπὶ ἅρματα ἡνιόχους, ἐπὶ ἀκρόπολιν τυράννους. διὰ τοῦτο ξεναγοί, διὰ τοῦτο μισθοφόροι*

ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,
τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι βαθυζώνους τε γυναῖκας·

καὶ ἄλλων μυρίων κακῶν ἀνέχονται οἱ ἄνθρωποι δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ δι' ἐλπίδα ἀγαθοῦ καὶ ἄγνοιαν. ἐνέφυσεν γάρ τι ὁ θεὸς ζώπυρον τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τῆς προσδοκίας τοῦ ἀγαθοῦ, ἀπέκρυψεν δὲ αὐτοῦ τὴν εὕρεσιν·

ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος.

οὐ γὰρ ἐξαπατήσει με Ὅμηρος τῷ ὀνόματι· ὁρῶ τὸ μῶλυ 122v *καὶ συνίημι τοῦ αἰνίγματος καὶ σαφῶς οἶδα ὡς χαλεπὸν εὑρεῖν τὸ χρῆμα τοῦτο*

132–133 Il. 9.593–594 **138** Od. 10.304

116 *φέγγους* Heinsius *φθόγγου* R **118–119** *ἄρα* (bis) U *ἆρα* (bis) R **124** *εὑρήματα* Markland *ῥήματα* R **128** *συνάπτει* Markland *συντάττει* R

ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν.

Νῦν δὲ τοῖς ἀνθρώποις περὶ μὲν ἀτόπου λέβητος ὁ Ἀπ- 7
όλλων λέγει ἑψομένου ἐν Λυδοῖς, καὶ τὸ ξύλινον τεῖχος λέγει καὶ τὸν στένυγρον ἰσθμὸν καὶ σεισμὸν μέλλοντα καὶ ἐπιόντα πόλεμον καὶ κατιόντα λοιμόν· τὸν δὲ τούτων πρεσβύτερον χρησμὸν οὐ λέγει, ὅπως πόλεμος μὴ γένηται, πῶς τείχους μὴ δεηθῶ, πῶς λοιμὸν μὴ φοβηθῶ. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀπόλλων ταῦτα ἐκ Δελφῶν οὐ λέγει, οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἐκ Δωδώνης λέγει, οὐδὲ ἐξ ἄλλης γῆς ἄλλος θεός, φιλοσοφία δὲ λέγει. ὦ χρησμοῦ καλοῦ καὶ μαντικῆς πολυωφελεστάτης· πείσομαι τῇ χρησμῳδίᾳ, ἐὰν ὡμολογημένην ταύτην ἴδω. ἀστασίαστόν μοι χρησμὸν λέγε· τοιαύτης δέομαι μαντικῆς, ᾗ πεισθεὶς βιώσομαι ἀσφαλῶς. ποῖ πέμπεις τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος; τίνας ὁδούς; ἐπὶ ποῖον τέλος; ἓν τοῦτο ἔστω, κοινὸν ἔστω. νῦν δὲ καὶ φιλοσοφίας ὁρῶ πολλὰς ἀποικίας, ἄλλον ἀλλαχοῦ στελλόμενον· ὡς ἐπὶ Βοιωτίαν Κάδμον, ὡς Ἀρχίαν ἐπὶ Συρακούσας, ὡς Φάλανθον ἐπὶ Τάραντα, ὡς Νηλέα ἐπὶ Μίλητον, ὡς Τληπόλεμον ἐπὶ Ῥόδον. ἢ τὴν μὲν γῆν ἀνάγκη νενεμῆσθαι τοῖς τόποις, καὶ οἰκεῖν ταύτης ἄλλους ἄλλην μοῖραν· τὸ δὲ ἀγαθὸν ἕν, ἀνέμητον, ἄφθονον, ἀνενδεές, πολυαρκὲς πάσῃ φύσει λογικῇ

142 Od. 10.306 **143–146** Hdt. 1.47.3; 7.141.3; cf. Oen. Gad. fr. 4; Hdt. 6.98.3; Thuc. 2.54.2

142 *ἴσασιν* R cum nonnullis Homericorum *δύνανται* ceteri Homerici **151** *δὲ* om. R add. R[1] **152** *ὡμολογημένην* R[1uv] e *ὁμολογημένην* **158** *Φάλανθον* ed. pr ('Phalantus' iam Paccius) *Φίλανθος* R **159** *Νηλέα* H[p.c.] (Lascaris?) *Νηρέα* R **162** *λογικῇ* Markland *λογιστικῇ* R

καὶ διανοητικῇ, ὡς ἥλιος εἷς ἀγαθὸν ἓν φύσεως ὁρατικῆς, καὶ μουσικὴ μία ἀγαθὸν ἓν φύσεως ἀκουστικῆς, καὶ ὑγίεια μία φύσεως σαρκίνης. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις ζῴοις κατ' ἀγέλην ἑκάστην ἀποκέκριται πρὸς σωτηρίαν ἀγαθὸν ἕν, καὶ κοινωνεῖ ἴσου βίου καὶ τέλους ἑνὸς τὰ ὅμοια τοῖς
123r ὁμοίοις, ἕκαστα ἑκάστοις, τὰ πετόμενα, τὰ βαδίζοντα, τὰ ἕρποντα, τὰ τὴν ὑγρὰν δίαιταν ἀσπαζόμενα, τὰ σαρκοφάγα, τὰ ποιηφάγα, τὰ καρποφάγα, τὰ ἀγελαστικά, τὰ ἥμερα, τὰ ἄγρια, τὰ εὔκερω, τὰ ἄκερω· κἂν μεταθῇς τοὺς βίους, παρανομεῖς περὶ τὴν φύσιν. τὴν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀγέλην, τὴν σύννομον, τὴν ἡμερωτάτην, τὴν κοινωνικωτάτην, τὴν λογικωτάτην, κινδυνεύει διαλύειν καὶ διασπᾶν οὐχ ἐπιθυμία δημώδης μόνον οὐδὲ ὀρέξεις ἄλογοι οὐδὲ ἔρωτες κενοί, ἀλλὰ καὶ τὸ βεβαιότατον τῶν ὄντων φιλοσοφία. πολλοὺς καὶ αὕτη δήμους ποιεῖ καὶ νομοθέτας μυρίους, διασπᾷ καὶ διασκίδνησιν τὴν ἀγέλην καὶ πέμπει ἄλλον ἀλλαχοῦ, Πυθαγόραν μὲν ἐπὶ μουσικήν, Θαλῆ δὲ ἐπὶ ἀστρονομίαν, Ἡράκλειτον δὲ ἐπὶ ἐρημίαν, Σωκράτην δὲ ἐπὶ ἔρωτας, Καρνεάδην δὲ ἐπὶ ἄγνοιαν, Διογένην ἐπὶ πόνους, Ἐπίκουρον ἐφ' ἡδονήν. ὁρᾷς τὸ πλῆθος τῶν ἡγεμόνων, ὁρᾷς τὸ πλῆθος τῶν συνθημάτων; ποῖ τις τράπηται; ποῖον αὐτῶν καταδέξωμαι; τίνι πεισθῶ τῶν παραγγελμάτων;

169 τὰ[1] om. R add. R[1] **177** ποιοῦσα Markland
181 ἄγνοιαν Clericus (ἀγνοίαν iam H) ἁγνείαν R

30

Χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι, 1v 1

κατὰ παλαιὸν ᾆσμα. πότερα δὲ ἵππῳ χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι τὴν ἵππου ἀρετὴν καὶ κυνὶ τὴν κυνός; ἢ ἵππῳ μὲν καὶ κυνὶ οὐ χαλεπὸν τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν, ἀλλὰ ῥαστώνη τούτων ἑκάστῳ ἐπιλαβέσθαι τῆς αὑτοῦ ἀρετῆς, εἰ ὁ μὲν ἵππος ὑπὸ τέχνης πωλευθείη καλῶς, ὁ δὲ κύων ἐν θήρᾳ σκυλακευθείη δεξιῶς· τῷ δὲ ἀνθρώπῳ μόνῳ δυσθήρατον τὸ ἀγαθὸν καὶ δύσληπτον καὶ ἀμφισβητήσιμον, καὶ οὐδεμία πω ἐξεύρηται τέχνη, ὑφ' ἧς παιδευθὲν τουτὶ τὸ γένος οὐ παρέξει τοῖς σοφισταῖς προφάσεις λόγων καὶ διαφωνίας καὶ ἔριδος, οὐδὲ † ἀφαιρήσει αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα τοῦ τέλους, οὐδὲ προήσεται τὴν σωτηρίαν διὰ τὸ ἀστάθμητον τῶν λόγων ὑποτετμημένος τὰς προσδοκίας, οὐδὲ ἀμελήσει τοῦ μανθάνειν, οὐδὲ πείσεται ὅπερ τῶν πλεόντων οἱ † δυσάντιδες δὴ καὶ θαλάττῃ πρῶτον ἐντετυχηκότες, οὓς ἐὰν καὶ σμικρὸς ὑπολάβῃ κλύδων, ἐκπλαγέντες τῇ ἀηθείᾳ καὶ κα-

30 titt. *Μαξίμου Τυρίου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου τῶν ἐν Ῥώμῃ διαλέξεων τῆς πρώτης ἐπιδημίας ※ περὶ ἡδονῆς, ὅτι εἰ καὶ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ βέβαιον α'* (unc.) in mrg. *α'* (min.)

2 Simon. fr. 582.13 PMG (cf. Plato Prot. 339c)

3 *δὲ* R$^{p.c.}$ *καὶ* R$^{a.c.}$ **10** *παιδευθὲν* Reiske *παιδευθείη* R ⟨*εἰ*⟩ *παιδευθείη* Hobein **11** *παρέξει* Reiske Marklandum secutus *(γὰρ παρέξει) γὰρ ἕξει* R *προφάσεις* Markland *πρόφασις* R *διαφωνίας* Markland *διαγωνίας* R **12** *ἔριδος* Heinsius *οιδας* (sine acc. et spir.) R fort. *ἀφαιρεθήσεται* **14** *τὰς προσδοκίας* Markland *ταῖς προσδοκίαις* R **15–16** *δυσέλπιδες* Reiske, sed fort. potius casus dativus quaerendus (e.g. *ναυστολίαις*)

ταλιπόντες τὴν ναῦν καὶ ἀμελήσαντες τῆς σωζούσης τέχνης, παρέδωκαν αὐτοὺς τῷ κύματι καὶ προαναλώθησαν τῆς νεώς· τοιοῦτόν τι γάρ μοι δοκοῦσιν δρᾶν καὶ ὅσοι φιλοσοφίας ἐπιλαμβανόμενοι, ἐμπεσόντες αὐτῆς ταῖς πολυφωνίαις, οὐχ ὑπομένουσιν τὸν τῆς ψυχῆς σάλον, ἀλλ' ἀπεγνώκασιν τοῦ λόγου, ὡς ⟨οὐ⟩ στησομένου ποτὲ καὶ καθορμιοῦντος αὐτοὺς εἰς ἑδραίους λιμένας.

2 *Ἢ ἀγνοεῖς ὅτι ἀνθρώπων δόξαι καὶ παθήματα καὶ αἱ τούτων αἰτίαι καὶ γενέσεις καὶ ἐπανορθώσεις καὶ σωτηρίαι, ὑπὲρ ὧν οἱ φιλόσοφοι ὁσημέραι πραγματεύονται καὶ λέγουσιν, χρῆμα οὐ στενὸν οὐδὲ ἁπλοῦν οὐδὲ ἐοικὸς τοῖς* 2r *εὐθυπόροις τῶν ποταμῶν, οἷς ἔστιν παραδόντα | τὴν ναῦν ἀφεῖναι τῷ ῥεύματι κατάγειν αὐτὴν ὡμολογημένας ὁδούς; ἀλλ' ἔστιν γὰρ κἀνταῦθα πέλαγος πλατὺ καὶ μέγα, παντὸς Σικελικοῦ καὶ Αἰγυπτίου πολυπλανέστερον· ἡ δὲ τέχνη οἶδε ⟨μὲν⟩ τὴν ὁδὸν καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾷ καὶ τοὺς λιμένας γνωρίζει, πέπονθεν δὲ αὐτὸ ἐκεῖνο ὅπερ καὶ τῶν κυβερνητῶν οἱ πολλοί· ἐφίεται μὲν γὰρ ἕκαστος τοῦ εἰδέναι, ἀπολείπονται δὲ οἱ πολλοὶ τοῦ ὀρθῶς εἰδέναι, καὶ τῶν μὲν λιμένων ἀστοχοῦσιν, ἐκφέρονται δ' οἱ μὲν ἐπὶ ῥαχίας δυσχερεῖς, οἱ δὲ ἐπ' ἠϊόνας μαλθακάς, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς Σειρῆνας, οἱ δὲ ἐπὶ τοὺς Λωτοφάγους καὶ ἄλλους ἄνδρας ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀξένους, ἢ δι' ἀμαθίαν ἀθέους, ἢ ὑφ' ἡδονῆς διεφθαρμένους· εἰ δέ πού τίς ἐστιν ἀγαθὸς καὶ εὔστοχος κυβερνήτης, εὐθὺ τῶν λιμένων χωρεῖ τῶν ἀσφαλεστάτων,*

38–39 Od. 12.184ff., 12.82ff.

23 add. Reiske **33** add. Reiske **34** *δὲ* om. R add R[1] **42** *λιμένων* R[1] e *λιμνων*

ἔνθ' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν,
οὔτ' εὐνὰς βαλέειν οὔτε πρυμνήσι' ἀνάψαι.

τίς οὖν ἐστιν ὁ κυβερνήτης οὗτος, καὶ τίνι φέροντες ἑαυτοὺς ἐπιτρέψομεν; μήπω με τοῦτο, ὦ τάν, ἔρῃ, πρὶν ἂν τοὺς ἄλλους ἴδῃς καὶ ἐξετάσῃς· καὶ πρῶτόν γε αὐτῶν τὸν ἁβρὸν τοῦτον καὶ ἥδιστον κυβερνήτην ἡδίστης νεὼς ὥς γ' ἐκ γῆς ἰδεῖν, ἐν δὲ τῷ πλῷ ἀχρειοτάτης καὶ πονηρᾶς ἀεί, καὶ δυσέργου ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ ἐκτετμημένης τὰ ὄργανα καὶ πρὸς τὰς τοῦ χειμῶνος ἐμβολὰς ἀσθενεστάτης καὶ ἐνδοσίμου.

Ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος οὐκ οἶδ' ὅπως εἰκόνος θαλαττίας ἐπε- 3 *λάβετο, μὴ ἀφῶμεν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἡμῖν πρὶν ἐξεργάσηται σαφῶς τὴν γραφήν, εἰκάζων τὴν Ἐπικούρου φιλοσοφίαν βασιλικῇ ὁλκάδι † Αἰήτου βασιλέως. λέγω δὲ οὐ μῦθον πλάττων, ἀλλὰ οὐ πολὺς χρόνος ὅτε ἐξ Αἰγύπτου ἐς Τροίαν ἔπλει βασιλεὺς τῶν ὑπὲρ Φοινίκης βαρβάρων, ἐκείνων τῶν | ἀνδρῶν,* 2v

οἳ οὐκ ἴσασι θάλατταν,

οὐδὲ

ἀλέγουσι τοῦ Αἰγιόχου Διὸς
οὐδὲ θεῶν μακάρων.

44–45 Od. 9.136–137 **61** Od. 11.122 **63–64** Od. 9.275–276

44 *ἐνθ'*] *ἵνα* Homerici **46** *φέροντες* R[1] e *φροντες* **47** *ἐπιτρέψομεν* R[1] e *ἐπιτρέψοεν* **48** *αὐτῶν* U *αὐτῷ* R **49** *νεὼς ὥς γ'* scripsi *σώσισδ'* R *νεὼς ὅσον δ'* Davies[2] **57** *ἀνοήτου* Markland (D[1]) *Αἰγυπτίου* Reiske fort. *ἠλιθίου* **58** *ὅτε* suspectum **61** *ἴσασι* U *ἴσασιν* R **63** *ἀλέγουσι* U *ἀλέγουσιν* R

παρεσκευάσατο δὴ μέλλων πλεῖν ὁ ἄθεος οὗτος καὶ ἀθάλαττος βασιλεὺς μεγάλην καὶ εὐρύχωρον ναῦν, ἵνα αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἡδοναὶ συμπλέωσιν· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς βασίλεια ἦν, οἷα κάλλισται παστάδες καὶ εὐναὶ καὶ δρόμοι·

> *ἔκτοσθεν δ' αὐλῆς μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων*
> *τετράγυος,*

καὶ δένδρα ἐπεφύκεσαν, ῥοιαὶ καὶ ὄγχναι καὶ μηλέαι καὶ ἄμπελοι· τὸ δὲ αὐτῆς λουτρὸν ἦν καὶ γυμνάσιον, τὸ δὲ ὀψοποιοῖς χώρα, τὸ δὲ θάλαμοι παλλακίσιν, τὸ δὲ συμπόσιον, τὸ δὲ ἄλλο τι μέρος τρυφώσης πόλεως. περιεβέβλητο δὲ ἡ ναῦς πολλὰς μὲν χρόας ἡδίστας ἰδεῖν, πολὺν δὲ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ διέφερεν οὐδὲν ἀνδρὸς δειλοῦ κεκοσμημένου ὅπλοις χρυσοῖς. ἐθαύμαζον οὖν τὸ θέαμα οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τὸν ἐπιβάτην ἐμακάριζον, καί πού τις εὔξατο ναύτης γενέσθαι ἡδίστης νεώς. ἐπεὶ δὲ ὥρα ἀνάγεσθαι ἦν, ἐξέπλει μὲν ἡ μεγάλη αὕτη ναῦς καὶ πολυτελής, καὶ ἀπεσάλευεν τῶν λιμένων καθάπερ νῆσος πλωτή. ἐξέπλεον δὲ καὶ αἱ ἄλλαι ὁλκάδες αἱ δημοτικαί, εὔζωνοι καὶ πρὸς τὴν χρείαν παρεσκευασμέναι. μέχρι μὲν ἦν τὸ πνεῦμα πρᾶον, ἐκράτει ταῖς ἡδοναῖς ἡ βασιλικὴ ναῦς καὶ κνίσης ἦν πάντα μεστά,

> *αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπῆς ὁμάδου τ' ἀνθρώπων.*

ἐπεὶ δὲ ἐξ αἰθρίας ἄφνω χειμὼν ἐπετάραξεν τὸν αἰθέρα καὶ πνεῦμα κατήει λάβρον σὺν πολλῷ πατάγῳ, ἔγνωσαν

65–77 cf. Callixenus ap. Athen. 5.204dff. (de Ptolemaei Philopatoris thalamego) **69–70** Od. 7.112–113 **86** Il. 10.13

65–66 *ἀθαλάττωτος* Markland **68** *δρόμοι*] *θρόνοι* Markland **70** *τετράγυος* Heinsius cum Homericis *τετραμμένος* R **77** *οὖν* Davies[2] *οἷον* R *οἷον* ⟨*εἰκὸς*⟩ Markland **86** *τ'* (bis) U *τε* (bis) R **88** *κατήει* Reiske *κάτεισι* R

τότε τίς μὲν ἡδονῆς χρεία, τίς δὲ τέχνης. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι ὁλκάδες ξυνενεικάμεναι τὰ ἱστία πρὸς τὸν κλύδωνα ἡμιλλῶντο καὶ τὸ πνεῦμα ἔφερον καὶ τὴν ἐμβολὴν τοῦ κακοῦ ἀπεμάχοντο· ἡ δὲ κακοδαίμων ἐκείνη ναῦς περιεφέρετο 3r
καθάπερ ἀνδρὸς σῶμα μέγα καρηβαροῦν καὶ ὑπὸ μέθης σφαλλόμενον· καὶ οὔτε ὁ κυβερνήτης ὅ τι χρήσαιτο τῇ τέχνῃ εἶχεν, ὅ τε ἁβρὸς ἐκεῖνος ὄχλος ἔκειτο ἐκπλαγὴς καὶ στένων· κατήρειπεν δὲ ὁ χειμὼν τὰ θαυμαστὰ ἐκεῖνα πάντα,

πολλὰ δ' ὅ γε προθέλυμνα χαμαὶ βάλε δούρατα μακρά·

διελύετο δὲ καὶ τὰ βασίλεια καὶ οἱ θάλαμοι καὶ τὰ λουτρά, καὶ ἐξέπιπτεν εἰς γῆν πόλεως ναυάγια·

οἱ δὲ κορώνῃσιν ἴκελοι περὶ νῆα μέλαιναν
κύμασιν ἐμφορέοντο.

τοῦτο τέλος ἀνοήτου ἐπιβάτου καὶ ἀχρήστου νεὼς καὶ ἀκαίρου τρυφῆς.

Ἐπανάγωμεν δὲ αὖθις ἐπὶ τὸν λόγον ᾧ τὴν εἰκόνα ταύ- 4
την παρελάβομεν. ἔοικεν γὰρ ἀμέλει καὶ οὗτος, οὐ πλοῦν βραχὺν οὐδὲ ἡμερῶν ὀλίγων ἡμῖν δρόμον διαγωνιουμένοις ἀλλὰ τὸν τοῦ ζῆν ξύμπαντα χρόνον, νομοθετεῖν ἡδονὰς οὐδὲν τῶν θαλαττίων ἐκείνων ἀσφαλεστέρας· μήπω γάρ τις ἡμᾶς πειθέτω λόγος, ὡς οὐκ ἀγαθὸν ἡδονή, ἀλλὰ ἀγωνιζέσθω ἐὰν πεῖσαι δυνηθῇ ⟨ * *⟩ † εἰ δὲ μεταβάλλειν μὴ δυνηθῇ †, ἀνέξομαι ἡδόμενος τὸν πάντα χρόνον καὶ ἀμε-*

98 Il. 9.541 **101–102** Od. 12.418–419

96 *κατήρειπε* I *κατήριπεν* R **98** *δένδρεα* Homerici **99** *τὰ βασίλεια* ed. pr. *ἡ βασιλεία* R **102** *ἐμφορέοντο* ed. pr. cum Homericis *ἐπιφορέοντο* R **105** *ᾧ* Heinsius *ὡς* R **111** ⟨*ὡς ἀσφαλής*⟩ Hobein, sed malim ⟨*ὡς ἀμετάβλητος*⟩ **112** *δυνηθῇ*] *δυνατή* Orelli *δυνηθῇ μηδὲ μεταβάλλειν· ἂν δὲ δυνηθῇ* Dübner Reiskium secutus

λήσω τῆς ἀρετῆς, ἐάν μοι δείξῃς ἡδονὴν ἀσφαλῆ καὶ λύπης ἀμιγῆ, ἡδονὴν ἀμετάγνωστον, ἡδονὴν ἐπαινουμένην. δείξεις δὲ πῶς; οὐ μᾶλλον ἢ λύπην· οὐδὲν γὰρ ὑγιὲς οὐδὲ εἰλικρινὲς τούτων κατεστήσατο τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις, ἀλλὰ ἀναμέμικται πανταχοῦ τὰ λυπηρὰ τοῖς ἡδέσιν, ἑκάτερον ἐν ἑκατέρῳ φυρόμενον· ἀνάγκη δὲ αἱρούμενον θάτερον καὶ τοῦ ἄλλου μετέχειν εὐθύς· ἅτε γὰρ ἀλλήλοις συμπεφυκότα, τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἐπιρρεῖ καὶ ἀντικαταλλάττεται τὰς γενέσεις καὶ ἀμείβει τὰς συνουσίας. ὑπὸ δὲ τῆς παλιρροίας ταύτης ψυχὴ κυκωμένη, πῶς ἂν ποτε ἐπι-
3v *λάβοιτο ἀλυπίας, συνοῦσα ἀγαθοῖς † ἐστερημένοις; ἐγὼ καὶ θαλάττῃ διὰ τοῦτο ἀπιστῶ, κἂν νήνεμος ᾖ, κἂν γαλήνην ἔχῃ· ὑποπτεύω γὰρ αὐτῆς τὴν ἡσυχίαν· εἰ δέ με βούλει πιστεῦσαι γαλήνῃ, ἄγε λαβὼν εἰς πέλαγος ἀσφαλές,*

ἔνθ' οὐκ ἔστ' οὔτ' ἂρ χειμὼν πολὺς οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
δεύεται, ... ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη.

συγκεκλήρωται δὲ καὶ ἡ ψυχὴ τοιούτῳ πάθει· καὶ μέχρις ἂν αὐτῇ ἀπῇ μὲν ὁ κυβερνήτης, ἀπῇ δὲ καὶ ἡ τέχνη, κἂν γαλήνην ἴδῃ χειμῶνα δέδιεν, κἂν χειμῶνι ἐντύχῃ γαλήνην ποθεῖ. ἀνδρὸς γὰρ βίος πρὸς ἡδονὴν νενευκότος καὶ λύπην ἐπτοημένου, κοῦφος καὶ ψοφοδεὴς καὶ ἄπιστος καὶ θαλάττης πάσης ἀδηλότερος.

5 *Οὐχ ὁρᾷς τοὺς μνηστῆρας νεανικαῖς ἡδοναῖς συγγι-*

115–121 Plato Phdo 60bc **127–129** Od. 4.566 + 6.43–45 **137–140** Od. 1.144–154, 4.621–627, 14.80ff., etc.

123 ⟨*στάσεως*⟩ *ἐστερημένοις* Koniaris[3] Davisium[2] secutus (⟨*ἀσφαλείας*⟩) *ἐστηριγμένοις* Markland **129** *ἀνέφελος* I cum Homericis **133** *βίος* $R^{p.c.\,uv}$ e *βίου*

γνομένους, πίονας αἶγας κατέδοντας καὶ σιαλῶν ⟨σύων⟩ ἐμπιμπλαμένους, καὶ ἀοιδοῦ ἀκούοντας καὶ οἶνον ἀπομισγομένους, καὶ δίσκοις τερπομένους καὶ αἰγανέας ἱέντας; τίς οὐκ ἂν αὐτοὺς τῆς ἡδονῆς ταύτης ἐμακάρισεν; ἀλλὰ ὁ μαντικὸς καὶ γνωριστικὸς τοῦ μέλλοντος λέγει·

> *ἆ δειλοί, τί κακὸν τόδε πάσχετε; νυκτὶ μὲν ὑμῶν*
> *εἰλύαται κεφαλαί,*

παρὰ πόδας τὸ κακὸν καὶ ἐγγύς. παρὰ πόδας τὸ κακὸν ἦν καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἡδονὴν ἐκ Πελοποννήσου ἐκκλέψαντι· ταχὺ γὰρ ἐπ' αὐτῇ στόλος ἐξηρτύθη Ἑλληνικός, μυρίας μὲν ὀδύνας αὐτῷ τῷ τῆς ἡδονῆς ἐραστῇ ἄγων, μυρίας δὲ τῇ ξυμπάσῃ πόλει. τὰς δὲ Ἀσσυρίους ἡδονὰς οὐ λέγω, ἃς κατέλαβεν εὐθὺ πῦρ αὐτῷ χρυσῷ καὶ αὐταῖς παλλακίσιν. οὐδὲ τὰς Πολυκράτους τὰς Ἰωνικὰς {οὐ} λέγω, ἃς κατέλαβεν οὐδὲ εὐσχήμων θάνατος. πλήρης ἦν Σύβαρις ἡδονῶν, ἀλλὰ | ἀπώλοντο μετὰ τῶν 4r
χρησαμένων αἱ ἡδοναί. εὐδοκίμουν καὶ παρὰ Συρακοσίοις ἡδοναί, ἀλλὰ ἐσωφρόνισαν αὐτοὺς μετ' ἐκείνας αἱ συμφοραί. ἀλλ' οὐδὲ Κορινθίοις ⟨* * *⟩

142–143 Od. 20.351–352 **148–150** cf. Diod. Sic. 2.27, Ctesias ap. Athen. 12.528dff. **150–151** Hdt. 3.125

137 *σιάλων ⟨συῶν⟩* Koniaris[4] *παλο* cum lac. 12–14 lit. $R^{a.c.}$ *ἁπαλῶν ἐρίφων* R^2 **138** *ἀοιδοῦ ἀκούοντας* scripsi *οιακούοντας* post lac. 4–5 lit. $R^{a.c.}$ *αὐλῶν ἀκούοντας* R^2 **138–139** *ἀπὸ ⟨κρατῆρος⟩ μισγομένους* Reiske **139** *τερπομένους* U *ταρπομένους* R **142** *δειλοί, τί* ed. pr. cum Homericis *δεῖλ' οὔτι* R *ὑμέων* Homerici **149** *εὐθὺς* ed. pr. **151** delevi **155** lac. stat. Acciaiolus

31

1 *Ἐπεχείρει ἐχθρὸς λόγος τις παρελθὼν πείθειν ἡμᾶς ὡς αἱρετέον ἡδονήν, ἐὰν προσγένηται αὐτῇ τὸ ἀσφαλές· σοφιστὴς λόγος καὶ ἀπατεὼν δεινῶς, ὃς ἐξὸν σκοπεῖν τὴν ἡδονῆς φύσιν, καθόσον ἡδονὴ ποῦ τάττεται, ἐν ἀγαθοῖς ἢ κακοῖς, ἐν ποτέρῳ χορῷ, παρεὶς τὸ σκέμμα ὡς ἀγαθοῦ τῆς ἡδονῆς οὔσης, ἐσκοπεῖτο εἰ βέβαιον τὸ ἀγαθὸν τοῦτο. καὶ ποῖον ἄν τις ἐπινοήσαι ἀγαθὸν σαλεῦον καὶ κραδαινόμενον; ὥσπερ γὰρ οἶμαι καὶ τῆς † ἄλλης γῆς εἰ ἀφέλοι τις τῷ λόγῳ τὴν ἕδραν καὶ τὴν μονήν, συναφεῖλεν αὐτῆς καὶ τὸ εἶναι· καὶ τοῦ ἡλίου εἰ ἀφέλοι τις τὴν κίνησιν καὶ τὸν δρόμον, συναφεῖλεν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν· οὕτως καὶ τοῦ ἀγαθοῦ εἴ τις ἀφέλοι τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν στάσιν, συναφεῖλεν αὐτοῦ καὶ τὴν φύσιν· οὐ γὰρ χρόνῳ τὸ ἀγαθὸν ἀνθεῖ, ὡς ὥρα σώματος. πῶς ἂν οὖν τις περὶ ἡδονῆς σκοποῖ, τὸ μὲν ἀγαθὸν αὐτῇ προσθείς, ἀφελὼν δὲ τὸ βέβαιον; εἰ γὰρ ἀνάγκη ἀγαθὸν ὂν βέβαιον εἶναι, τῇ τοῦ βεβαίου ἀπουσίᾳ καὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς ἡδονῆς συναπέρχεται. καὶ πότερος τούτων τῷ πιθανῷ πλησιαίτερος, ὁ λέγων τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι, κἂν μὴ βέβαιον ⟨ᾖ⟩, ἢ ὁ ἀγαθὸν λέγων μὴ εἶναι, ἂν μὴ καὶ βέβαιον ᾖ; ἐγὼ μὲν οἶμαι θά-*
4v *τερον· κρεῖττον γὰρ ἀφελεῖν ἡδονὴν ἀγαθοῦ, προσθέντας*

31 tit. *περὶ ἡδονῆς ὅτι εἰ καὶ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ βέβαιον β'* (unc.)

4 *δεινός* QV **9** *ὅλης* U fort. delendum **10** *ἕδραν καὶ* U *ἕδραν ἢ* R[2] e *ἑδρανὴν* **19** *τὴν* R[p.c.] e *τὴν τὴν* **20** *βέβαιον* U[a.c.]I *βέβαιος* RU[p.c.] add. Markland *ἢ ὁ* R[2] e *ἢ καὶ* **21** *καὶ* Reiske *ὡς* R **21–22** *θάτερον ⟨τὸν δεύτερον⟩* Markland

τὸ βέβαιον αὐτῷ, ἢ προσθεῖναι ἡδονῇ τἀγαθόν, ἀφελόντας αὐτῆς τὸ ἀσφαλές.

Ἐπεὶ τοίνυν τὸ μὲν ἀγαθὸν οὐχ ἡδὺ πάντως, βέβαιον δὲ 2
πάντως, τὸ δὲ ἡδὺ οὐ πάντως ἀγαθόν, ἀβέβαιον δὲ πάντως, λείπεται δυοῖν θάτερον, ἢ τὴν ἡδονὴν διώκοντας ἀμελεῖν τἀγαθοῦ, ἢ τὸ ἀγαθὸν αἱρουμένους μὴ διώκειν ἡδονήν. οὐθὲν δὲ οἶμαι διωκτὸν ὅ τι μὴ ἀγαθόν, ἀλλ' ἀγαθοῦ φαντασίᾳ τὸ μὴ ἀγαθὸν διώκεται ἐν χώρᾳ ἀγαθοῦ, καθάπερ ὑπὸ τῶν χρηματιστῶν τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων, οὐ διότι κίβδηλα αἱρετὰ ὄντα, ἀλλὰ τῇ πρὸς τὸ ἀληθὲς ὁμοιότητι τὴν τοῦ κιβδήλου φύσιν ἐπικρυπτόμενα. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οἱ ἀργυρογνώμονες τῇ τέχνῃ διέκριναν τοῦ ἀληθοῦς τὸ μὴ δόκιμον, ἐν δὲ τῇ τῶν ἀγαθῶν νομῇ διακρινεῖ ⟨μὲν⟩ ὁ λόγος ἀπὸ τῶν ὄντων ἀγαθῶν τὰ φαινόμενα μέν, οὐκ ὄντα δέ, ἀλλὰ λησόμεθα ὥσπερ οἱ μοχθηροὶ χρηματισταὶ θησαυροὺς ταμιευόμενοι κιβδήλων ἀγαθῶν;

Τίς ἂν οὖν καὶ γένοιτο ἡ σκέψις ἡμῖν; καὶ τίς ὁ τῆς 3
δοκιμασίας οὗτος τρόπος; φέρε, εἴ τις ἐπεχείρει τὸν βοῦν ὑπολύσας τῶν ἀρότρων καὶ τὸν ἵππον τῶν ἁρμάτων, ὑπαλλάξας ἑκατέρου τὴν ἐργασίαν, ὑπαγαγεῖν τὸν μὲν βοῦν τῷ ἅρματι, τὸν δὲ ἵππον τῷ ἀρότρῳ, ἆρ' οὐκ ἂν ἦν πρὸς μὲν τὴν φύσιν παράνομος, πρὸς δὲ τὰ ζῷα αὐτὰ ὑβριστής, πρὸς δὲ τὰς τέχνας ἀμαθής, πρὸς δὲ τὴν χρείαν ἀκερδής, πρὸς δὲ τὴν ὑπηρεσίαν καταγέλαστος; τί δὲ τὰ τούτων ἔτι ἀτοπώτερα, εἰ τῶν μὲν ὀρνίθων ἀφελὼν τὰ πτερὰ βαδιστικὰ ἐκ πτηνῶν εἶναι σοι θέλῃς, τὸν δὲ ἄνθρωπον πτερώσας παραδῷς τῷ αἰθέρι φέρεσθαι δι' αὐτοῦ ὄρνιθος δίκην; 5r

32 fort. *ἀλλὰ ⟨ἅτε⟩ τῇ* **34** *διέκριναν* Reiske *διεκρίναντο* R *τοῦ ἀληθοῦς* Koniaris[4] *τἀληθοῦς* R **35** *νόμῃ ⟨μὴ⟩* Davies[2] *⟨οὐ⟩* Heinsius *διακρινεῖ ⟨μὲν⟩* Russell *διακρίνει* R **41** *ἀρότρων* R[p.c.] (e *ἁρμάτων*, ut vid.) U

οὐκ ἔσῃ καταγέλαστος τῆς ἀλλαγῆς, ὁπότε μηδὲ ὁ μῦθος τὸν Δαίδαλον ἠνέσχετο ἀτόπους οὕτω τέχνας πραγματευόμενον, ἀλλὰ ἀπέρριψεν αὐτῷ τὸν παῖδα τοῦ αἰθέρος εἰς γῆν κάτω αὐτοῖς πτεροῖς; φασὶν δὲ καὶ Καρχηδόνιον νεανίαν ἀγρεῦσαι λέοντα ἄρτι ἐκ γάλακτος καὶ ἡμερῶσαι τοῦτον παρανόμῳ τροφῇ καὶ τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐξελεῖν διαίτῃ νόθῳ, ὥστε ἐπιθεὶς αὐτῷ φορτίον ἤλαυνεν δι' ἄστεος ὄνου δίκην· ἀλλὰ ἀπέκτειναν γε αὐτὸν Καρχηδόνιοι μισήσαντες τῆς παρανομίας, ὡς τύραννον μὲν τῇ φύσει, ἰδιώτην δὲ τῇ δυστυχίᾳ.

4 *Ὥσπερ οὖν τῷ ἵππων γένει συγκεκλήρωται πρὸς σωτηρίαν δρόμος καὶ τῷ βοῶν πόνοι καὶ ὄρνισι πτερὰ καὶ λέουσιν ἀλκὴ καὶ ἄλλοις ἄλλο τι, οὕτως ἀμέλει καὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει δύναμις ξυμφυὴς διασωστικὴ τοῦ γένους· ταύτην δὲ ἑτέραν εἶναι δεῖ παρ' ἕκαστον τῶν ἄλλων, εἰ μέλλει ἄνθρωπος ὢν μὴ ὑπὸ ἀλκῆς σωθήσεσθαι ὥσπερ οἱ λέοντες, μηδὲ ὑπὸ δρόμου ὥσπερ οἱ ἵπποι, μηδὲ ἀχθοφορεῖν ὄνου δίκην, μηδὲ ἀροῦν βοὸς δίκην, μηδὲ πέτασθαι κατὰ ὄρνιθας, μηδὲ νήχεσθαι κατὰ ἰχθύας, ἀλλ' ἔστι τι καὶ τούτῳ ἔργον ἴδιον, διασωστικὸν τοῦ βίου. εἶεν· νενέμηται τὰ ζῷα τὰς δυνάμεις, ἑκάστην ἕκαστον κατὰ τὴν χρείαν τοῦ βίου, καὶ τὰ ἔργα κατὰ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰ ὄργανα κατὰ τὰ ἔργα † καὶ τἀγαθά †. καὶ ξυνελόντι εἰπεῖν, τὸ ἑκάστου*

53–59 cf. Ael. NA 5.39, Plut. Mor. 799e

61 *ὄρνισι* R[p.c.] e *ὄρνισιν*   **69** *διασωστικὸν* Heinsius (nisi quod errore typ. *διαζωστικόν*) *διαγνωστικὸν* R   *εἶεν· νενέμηται* Davies[2] *εἰ ἐννενέμηται* R *εἴ γε νενέμηται* Reiske   **72** fort. delenda *καὶ τ⟨ὰ ἔργα κατὰ τὰ⟩ ἀγαθά* Markland (D[1]) sed ex sententiae ratione expectasses *καὶ τὰ ἀγαθὰ ⟨κατὰ τὰ ὄργανα⟩*, quod ineptum videtur   post *τἀγαθά* rasura paragraphis septem impleta R

ἀγαθὸν ἐν τῷ ἐπιχωρίῳ τῶν ἔργων μένει, τὰ δὲ ἔργα ἐν τῷ τῆς χρείας ἀναγκαίῳ, ἡ δὲ χρεία ἐν τῷ τῆς δυνάμεως εὐπόρῳ, ἡ δὲ δύναμις ἐν τῷ τῶν ὀργάνων εὐμηχάνῳ, τὰ δὲ ὄργανα ἐν τῷ τῆς φύσεως ποικίλῳ. παντοδαπὴ γὰρ ἡ φύσις, καὶ | διὰ τοῦτο περιέβαλεν καὶ διεκόσμησεν τὰ ζῷα 5v ἕκαστα ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ βίου ἄλλα ἄλλοις ὅπλοις, τὰ μὲν ὀνύχων ἀκμαῖς, τὰ δὲ ὀδόντων ὀξύτητι, τὰ δὲ κεράτων ῥώμῃ, τὰ δὲ ποδῶν τάχει, τὰ δὲ θυμῷ, τὰ δὲ ἰῷ· τὸν δὲ ἄνθρωπον ἀποδύσασα τουτωνὶ τῶν περιβλημάτων ἀπέφηνεν γυμνὸν καὶ ἀσθενῆ καὶ ἄτριχον, {καὶ ῥώμην ἀσθενῆ} καὶ θεῖν βράδιστον καὶ ἀνίπτασθαι ἀμήχανον καὶ νήχεσθαι ἀμβλύτατον· ἐνέφυσεν δέ τι αὐτῷ ζώπυρον ἀφανὲς πρὸς σωτηρίαν βίου, ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι νοῦν, ᾧ διατελεῖ σωζόμενος, καὶ τὰς ἀπορίας ἐξιώμενος τοῦ βίου, καὶ θεραπεύων τὴν ἔνδειαν τῶν σωμάτων, καὶ ἀντιτεχνώμενος ταῖς τῶν ἄλλων ζῴων πλεονεξίαις, καὶ πάντων κρατῶν καὶ ὑπάγων τῷ τοῦδε νόμῳ καὶ λόγῳ.

Ἔρου δή με καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· σκεπτέον τὸ 5 τούτου ἀγαθόν, ποῦ καὶ τίνα τρόπον. ἀποκρινοῦμαί σοι ὡς περὶ τοῦ λέοντος, ὡς περὶ τοῦ ὄρνιθος, ὡς περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀπεκρινάμην. ἐνταῦθα ζήτει τὸ ἀνθρώπου ἀγαθόν, ὅπου τὸ ἀνθρώπου ἔργον· ποῦ δὲ εὕρω τὸ ἔργον; ὅπου τὸ ὄργανον· ποῦ δὲ εὕρω τὸ ὄργανον; ὅπου τὸ

77–89 Plato Prot. 320dff.

76 *ὄργανα* U$^{p.c.}$I *ἔργα* RU$^{a.c.}$ **78** *ἕκαστον* Reiske **79–80** *ὀδόντων ὀξύτητι* et *κεράτων ῥώμῃ* Markland *ὀδ. ῥώμ.* et *κερ. ὀξ.* R **82** del. Koniaris[4] **83** *νήχεσθαι* Reiske *νήχειν* R **85** *διατελεῖ* ⟨*τοῦτο τὸ ζῷον*⟩ Reiske (melius *σωζόμενον* ⟨*τοῦτο τὸ ζῷον*⟩) **86–88** *σωζόμενος .. ἐξιώμενος .. θεραπεύων .. ἀντιτεχνώμενος .. κρατῶν .. ὑπάγων* scripsi *σωζόμενον .. ἐξιώμενον .. θεραπεῦον .. ἀντιτεχνώμενον .. κρατοῦν .. ὑπάγον* R

σῶζον. ἐντεῦθεν ἄρξαι· τί ἀνθρώπου διασωστικόν; ἡδονή; πρᾶγμά μοι κοινὸν λέγεις ἐπὶ πάσας φύσεις ἐξικνούμενον, καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῦ τὴν προτιμίαν οὐκ ἀνέχομαι· ἥδεται καὶ βοῦς, ἥδεται καὶ ὄνος καὶ σῦς καὶ πίθηκος. ὅρα ποῦ τάττεις τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, τίνας αὐτῷ κοινωνοὺς τῶν ἀγαθῶν δίδως. εἰ δὲ ἡδονὴ τὸ σῶζον, ζήτει μετὰ τοῦτο τί ἡδονῆς ὄργανον· ἐντεύξῃ δὲ πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς· καὶ μέχρι μὲν ὀφθαλμῶν καὶ ὤτων τίμια τὰ ὄργανα, ἐὰν δὲ προέλθῃς περαιτέρω ἐπὶ τὰς ἡδονῆς |
6r *ὁδούς, ὅρα τίσιν ὀργάνοις ἀνατίθῃς τὴν σωτηρίαν. εὗρες τὰ ὄργανα, ζήτει τὰ ἔργα· λιχνευέτω ἡ γλῶττα, τηκέσθωσαν οἱ ὀφθαλμοί, ἐκλυέσθω ἡ ἀκοή, πληρούσθω ἡ γαστήρ, ὑβριζέτω τὰ ὑβρίζειν πεφυκότα. εὗρες τὰ ἔργα, ἐντετύχηκας τῷ ἀγαθῷ. τοῦτο ἡ σωτηρία; τοῦτο ἡ εὐδαιμονία;*

32

1 *Αἰσώπῳ τῷ Φρυγὶ πεποίηνται διάλογοί τε θηρίων καὶ ξυνουσίαι, διαλέγεται δὲ αὐτῷ καὶ τὰ δένδρα καὶ οἱ ἰχθύες, ἄλλο ἄλλῳ καὶ ἀνθρώποις ἀναμίξ· καταμέμικται δὲ ἐν τοῖς*

32 tit. *περὶ ἡδονῆς ὅτι εἰ καὶ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ βέβαιον γ'* (unc.)

96 *σῶζον* scripsi Heinsium secutus *(διασῶζον)* *διῶξον* R **98** *προτιμίαν* R² (e *ποτειμιαν*) U **103** *τίμια* ed. pr. *τίμα* R
1 *διάλογοί τε* Davies² *λόγοι διά τε* R *λόγοι δίαιται* U^p.c.

λόγοις τούτοις νοῦς βραχὺς αἰνιττόμενός τι τῶν ἀληθῶν. ᾄδεται δή τις αὐτῷ καὶ τοιοῦτος μῦθος. ἔλαφον διώκει λέων. ἡ δὲ φεύγουσα ὑπεξάγει καὶ καταδύεται εἰς δρυμὸν βαθύν. ὁ δὲ λέων – ὅσα γὰρ ἀλκῇ προὔχει, τάχει λείπεται – ἐπιστὰς τῷ δρυμῷ ἐρωτᾷ ποιμένα εἴ που εἶδεν πτήξασαν τὴν ἔλαφον. ὁ δὲ ποιμὴν οὐκ ἔφη ἰδεῖν, καὶ ὁμοῦ λέγων τὴν χεῖρα ἀποτείνας ἔδειξε τὸ χωρίον. ᾤχετο ὁ λέων ἐπὶ τὴν δειλαίαν ἔλαφον. ἡ δὲ ἀλώπηξ – σοφὴ γάρ τις αὕτη τῷ Αἰσώπῳ ἐστίν – πρὸς τὸν ποιμένα λέγει· ὡς δειλὸς ἄρα καὶ πονηρὸς ἦσθα· δειλὸς μὲν πρὸς λέοντας, πονηρὸς δὲ ἐς ἐλάφους.

2 Δοκεῖ μοι δὴ χρήσασθαι ἂν καὶ ὁ Ἐπίκουρος τῷ Φρυγίῳ τούτῳ αἰνίγματι πρὸς τὸν τῆς ἡδονῆς κατήγορον, τῇ μὲν φωνῇ ἀνδριζόμενον, τῇ δὲ γνώμῃ, καθάπερ τῇ χειρί, ἐκτεινόμενον ἐφ' ἡδονήν. τίς γὰρ οὕτω πολεμήσαι αὐτὸς αὑτῷ ὥστε τὸ μόνον δὴ πραγμάτων τῇ αὐτοῦ φύσει ἐπαγωγότατον 6v ἀποσείσασθαι ἑκών; τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἃ ὑπ' ἀνθρώπων διώκεται ἢ πείρᾳ γνωρισθέντα παρεδέχθη, ἢ τέχνῃ δοκιμασθέντα ἐτιμήθη, ἢ λόγῳ ἐξετασθέντα ἐπιστεύθη, ἢ χρόνῳ βασανισθέντα ἠγαπήθη· ἡδονὴ δέ, καὶ λόγου ἀδεὴς καὶ τέχνης πρεσβυτέρα, καὶ τὴν πεῖραν φθάνει καὶ οὐκ ἀναμένει χρόνον, ἀλλὰ συμφυὴς ἡ πρὸς αὐτὴν φιλία καὶ ἡλικιῶτις τῶν σωμάτων ὥσπερ κρηπὶς τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ζῴου ὑποβέβληται· ἣν εἴ τις ἀφέλοι, τὸ γενόμενον εὐθὺς οἴχεσθαι δεῖ. ἐπιστήμην μὲν γὰρ καὶ λόγον καὶ

5–14 cf. Phaedr. App. Perott. 26

9 *ἰδεῖν* Markland *εἰδέναι* R **10** *ὤσατο* R^mg **15** *δὴ* om. R add. R¹ *καὶ* I^p.c. (Acciaiolus?) *ἢ* R **18** *ἡδονήν* Reiske *ἡδονῇ* R *γὰρ* ⟨*ἂν*⟩ Reiske **18–19** *πολεμήσαι αὐτὸς αὑτῷ* Reiske *πολεμήσαιτο ἑαυτῷ* R **20** *ἄλλα ἃ* R² (e *ἀλλὰ*) U **25** *συμφυὴς* Markland *ὑπερφυὴς* R¹ e *ὑπρφυὴς* **26** *κρηπὶς* R^p.c. (e *κρίπις*) U

τοῦτο δὴ τὸ θρυλούμενον, τὸν νοῦν αὐτόν, προϊὼν τῷ χρόνῳ ὁ ἄνθρωπος, τῇ κατὰ βραχὺ ἐντεύξει τῶν αἰσθήσεων διὰ τῆς πείρας ξυνενεγκάμενος, ἤθροισεν ἐφ' ἑαυτῷ· ἡδονὴν δὲ αὐτοδίδακτος παρὰ τῆς φύσεως λαβὼν ἔχει ἐξ ἀρχῆς εὐθύς. καὶ ταύτην μὲν ἀγαπᾷ, πολεμεῖ δὲ τῷ ἀλγεινῷ, καὶ ὑπὸ μὲν ταύτης σώζεται, ὑπὸ δὲ τοῦ ἀλγεῖν φθείρεται.

3 Φαῦλόν τι χρῆμα ἡδονή; οὐκ ἂν ἦν ξύμφυτον, οὐδὲ τῶν σωζόντων ἡμᾶς τὸ πρεσβύτατον. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν σοφιστῶν θρυλούμενα ἐς αὐτήν, ἡ Σαρδαναπάλλου τρυφὴ καὶ ἡ Μηδικὴ χλιδὴ καὶ ἡ Ἰωνικὴ ἁβρότης καὶ τράπεζαι Σικελικαὶ καὶ ὀρχήσεις Συβαριτικαὶ καὶ ἑταῖραι Κορίνθιαι, ταῦτα ἀθρόα καὶ ὅσα τούτων ποικιλώτερα οὐχ ἡδονῆς ἔργα ἀλλὰ τέχνης καὶ λόγου, παρανομησάντων τῶν ἀνθρώπων εἰς ἡδονὰς δι' εὐπορίαν τῶν τεχνῶν ὀψὲ τοῦ χρόνου. ὥσπερ οὖν οὐδεὶς λοιδορεῖται λόγῳ ὡς οὐκ ἔστιν καλὸν τῇ φύσει, κἂν ἀπάγῃ τις αὐτοῦ τὴν χρείαν ἐπὶ τὸ μὴ φύσει καλόν, οὕτως οὐδὲ τῇ ἡδονῇ λοιδορητέον, ἀλλὰ τοῖς χρωμένοις ἡδονῇ κακῶς. δύο δὲ ὄντων τούτων ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ,
7r ἡδονῆς καὶ λόγου, λόγῳ μὲν ἡδονὴ κραθεῖσα, μηδὲν ἀφελοῦσα τοῦ ἀναγκαίου, προσέθηκεν αὐτῷ τὸ ἀγωγότερον· λόγος δὲ ἡδοναῖς προσγενόμενος, αὐξήσας αὐτῶν δι' εὐπορίας τὸ μέτριον, ἀφεῖλεν τοῦ φύσει τερπνοῦ τὸ † ἀναγκαῖον.

4 Ἀλλ' οὐκ ἴδιον ἀνθρώπου ἡδονή, κοινὸν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων. τοῦτο λέγεις τὸ ἐχεγγυώτατον ἡδονῆς πρὸς σωτηρίαν, τὸ παντὸς τοῦ πεφυκότος ζῆν διασωστικόν. ἢ διὰ τὴν κοινότητά σε ἐνοχλεῖ; ὢ τῆς πλεονεξίας. σύ μοι δοκεῖς

31 συνενεγκάμενος I ξυνενείκαμενος R **32** αὐτοδίδακτον Reiske **34** ταύτης Schenkl τῆς R **49** ἐπαγωγότερον Reiske **51–52** fort. (e.g.) ἐπονείδιστον vel περιττόν

οὐδὲ τοῦ ἡλίου ἀγαπᾶν τὸ φῶς, ὅτι ἐστὶν κοινὸν ὀφθαλμῶν πάντων, ἀλλὰ ἔδει γὰρ τὸν ἄνθρωπον μόνον ὁρᾶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ τὸ φῶς· οὐδέ γε ὁ ἀήρ, εἰσπνεόμενός τε καὶ οἰκονομῶν τὰ σώματα ταῖς αὑτοῦ ὁδοῖς, οὐ ποταμῶν νάματα, οὐ γῆς καρποί· μέχρι γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἐὰν προέλθῃς, πάντα κοινά, ἴδιον δὲ ⟨οὐδὲν⟩ οὐδενός. ἐνταῦθά μοι τάττε καὶ τὴν ἡδονήν, ἐν κοινότητι ἀγαθοῦ σώζοντος πᾶσαν αἰσθητικὴν φύσιν.

Ἐπεὶ δὲ ἀρετῆς πρὸς ἡδονὴν ἡ ἐξέτασις γίγνεται, οὐ 5
λοιδορήσομαι μὲν τῇ ἀρετῇ – οὐ γὰρ πικρὸς οὐδὲ βλάσφημος ὁ καθ' ἡδονὴν λόγος – τοσοῦτον δὲ λέγω, ὡς εἰ τῆς ἀρετῆς ἀφαιρήσει τις τὸ ἡδύ, καὶ τὸ δυνατὸν αὐτῆς προσαφῄρηκεν· οὐδὲν γὰρ τῶν καλῶν αἱρετὸν ἀπογενομένης ἡδονῆς· καὶ γὰρ ὁ κατ' ἀρετὴν πονῶν ἑκὼν φιλίᾳ ἡδονῆς πονεῖ παρούσης ἢ προσδοκωμένης. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς χρηματισμοῖς οὐθεὶς ἑκὼν ἀντικαταλλάττεται δραχμὴν ταλάντου οὐδὲ χρυσοῦ χαλκόν, ᾧ μὴ

φρένας ἐξέλετο Ζεύς,

ἀλλὰ δεῖ τὰς ἀμοιβάς, κἂν ἰσοστάσιοι ὦσιν, λυσιτελεῖν τῷ ἀλλαττομένῳ κατὰ τὴν χρείαν τοῦ λαβόντος, οὕτως ἀμέλει κἂν ταῖς τῶν πόνων ὁμιλίαις οὐδεὶς πονεῖ πόνου ἔρωτι – τί γὰρ ἂν εἴη δυσεραστότερον; – ἀλλάττεται δὲ τοὺς παρόντας πόνους, | ὡς μὲν εἴποι ἄν τις τῶν ἀστειοτέρων 7v

74 Il. 6.234

60 *αὑτοῦ* ed. pr. *αὐτοῦ* R **61** *μέχρι* Markland *μέρη* R[1] e *μέρι περὶ* R[mg] **62** add. U (sed fort. melius *οὐδέν* pro *οὐδενός*) **64** *αἰσθητικὴν* R[p.c.] (e *αἰθητικὴν*) **77** *ἔρωτι* scripsi *ἐρᾶν* R *ἐρῶν* U **78** *τί* Orelli *ἢ* R *δυσεραστότερον* Orelli *δυσερασίστερος* R **79** *ἀστειοτέρων* Reiske *ἀγροικοτέρων* R

τοῦ καλοῦ, ὡς δέ τις τῶν ἀληθεστέρων, ἡδονῆς. κἂν γὰρ τὸ καλὸν εἴπῃς, ἡδονὴν λέγεις· σχολῇ γὰρ ἂν εἴη τὸ κάλλος κάλλος, εἰ μὴ ἥδιστον εἴη.

6 *Ἐγὼ δὲ οἶμαι καὶ αὐτὸ τοὐναντίον, διὰ τούτων ἀποφαίνεσθαι τὴν ἡδονὴν πάντων χρημάτων αἱρετωτέραν, ἧς εἵνεκα ἄν τις καὶ θάνατον ἀλλάξαιτο καὶ τραύματα καὶ πόνους καὶ ἄλλα μυρία δυσχερῆ. κἂν γὰρ ἄλλο ἄλλῳ ἐπιτιθῇς ὄνομα τῆς τούτων † ἀ..ας, Ἀχιλλεῖ μὲν ἀποθνήσκοντι ἑκόντι καὶ τιμωροῦντι ἀποθανόντι τῷ Πατρόκλῳ φιλίαν, Ἀγαμέμνονι δὲ ἀγρυπνοῦντι καὶ προβουλευομένῳ καὶ προπολεμοῦντι βασιλείαν, τῷ δὲ Ἕκτορι ἐξηγουμένῳ καὶ προμαχομένῳ καὶ ἀριστεύοντι σωτηρίαν πατρίδος, πάντα ταῦτα ἐρεῖς ἡδονῶν ὀνόματα. ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς σωμάτων νόσοις ἀγαπᾷ ὁ κάμνων τεμνόμενος καὶ ἐμπιμπράμενος καὶ διψῶν καὶ λιμώττων καὶ τὰ δυσχερῆ τῇ φύσει προσιέμενος ἑκών, ἀντικαταλλαττόμενος ταῦτα τῆς προσδοκίας τοῦ ὑγιεινοῦ, εἰ δὲ ἀφέλοις τὴν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος ἀγαθοῦ, ἀφαιρήσεις ⟨καὶ⟩ τὴν αἵρεσιν τῶν παρόντων κακῶν· οὕτω κἀν ταῖς πράξεσιν ἀντίδοσις γίγνεται πρὸς ἡδονὰς πόνων, ἣν σὺ μὲν ἀρετὴν καλεῖς, ἐγὼ δὲ τὴν μὲν ἀρετὴν δίδωμι, ἐρήσομαι δέ σε, εἰ ἄνευ τῆς πρὸς αὐτὴν φιλίας τὴν ἀρετὴν ἡ ψυχὴ εἵλετο; ἐὰν γὰρ τὴν φιλίαν δῷς, ἡδονὴν δίδως.*

7 *Κἂν ὑπαλλάξῃς τὸ ὄνομα καὶ χαρὰν τὴν ἡδονὴν καλῇς, οὐ νεμεσῶ τῆς ἀφθονίας τῶν ὀνομάτων, τὸ δὲ πρᾶγμα ὁρῶ, καὶ τὴν ἡδονὴν γνωρίζω. ἦ οἴει τὸν Ἡρακλέα ἐκεῖνον, τὸν τῶν πολλῶν καὶ θαυμαστῶν πόνων ὁμιλητὴν*

84–85 *εἵνεκα* R[1] e *ἥνεκα* **86–87** *ἐπιτιθῇς* U *ἐπιτρ.ῃς* R *ἐπιτρέψῃς* U^{mg}R$^{p.c.}$ **87** *ἀξίας* U$^{p.c.}$ *αἰτίας* I *ἀρετῆς* R^{mg} fort. *ἀλλαγῆς* vel *ἀμοίβης* **96** *ὑγιεινοῦ* Acciaiolus *ὕπνου* R **97** add. U **105** *ὁρῶ* Acciaiolus *ἐρῶ* R *ἦ οἴει* Davies[2] *ἡ ποιεῖ* R

καὶ ἀγωνιστὴν καὶ ἐθάδα, τὸν πρὸς τὰ θηρία παραβαλλόμενον, τὸν τοῖς πανταχοῦ δυνάσταις προσφερόμενον, τὸν 8r *πρὸς τοὺς ἀγρίους φιλονεικοῦντα, τὸν ἡμερωτὴν τῆς γῆς, τὸν καθαρτήν, τὸν ἐπὶ τὴν Οἴτην ἰόντα, τὸν ἐπὶ πῦρ παραγιγνόμενον, ἄλλο τι ἢ μεγάλαις καὶ θαυμασταῖς καὶ ἀκράτοις ἡδοναῖς χειραγωγούμενον, ταῖς μὲν παρούσαις ὁμοῦ τοῖς πόνοις, ταῖς δὲ μελλούσαις μετὰ τοὺς πόνους, ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἑκόντα; ἀλλὰ σὺ μὲν τοὺς πόνους ὁρᾷς, τὰς δὲ Ἡρακλέους ἡδονὰς οὐχ ὁρᾷς αἷς ἔχαιρεν. ἔχαιρεν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ταῦτα δρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἔδρα· καὶ οὐκ ἂν ἔδρα, εἰ μὴ δρῶν ἔχαιρεν. αἱ μὲν γὰρ Διονύσου ἡδοναὶ καὶ τελετῆς χώραν ἔχουσιν, κῶμοι ἐκεῖνοι καὶ θίασοι καὶ χοροὶ καὶ αὐλοὶ καὶ ᾄσματα· πάντα ταῦτα Διονύσου ἡδονῶν σχήματα ἐν μυστηρίοις ὀργιαζόμενα.*

Τί λέγω Διόνυσον καὶ Ἡρακλέα; μῦθοι ταῦτα, ἡρωϊκὰ 8 *ταῦτα. τὸν Σωκράτην λέγω. ἐρᾷς, ὦ Σώκρατες, Ἀλκιβιάδου καὶ μετὰ τοῦτον Φαίδρου καὶ μετ' ἐκεῖνον Χαρμίδου; ἐρᾷς, ὦ Σώκρατες, καί σε οὐ λανθάνει κάλλος Ἀττικόν; ἀλλ' ὁμολόγησον αὐτοῦ τὴν αἰτίαν καὶ μὴ φοβηθῇς τὴν ἀδοξίαν· ἔξεστιν καὶ μεθ' ἡδονῆς σωφρόνως ἐρᾶν, ὡς ἔξεστιν καὶ μετὰ λύπης ἀκολάστως ἐρᾶν. εἰ δὲ καὶ χωρὶς ἡδονῆς ἐρᾷς καὶ ψυχῆς μόνης καὶ σώματος οὐκ ἐρᾷς, ἐράσθητι Θεαιτήτου· ἀλλ' οὐκ ἐρᾷς, σιμὸς γὰρ ἦν· ἐράσθητι Χαιρεφῶντος· ἀλλ' οὐκ ἐρᾷς, ὠχρὸς γὰρ ἦν· ἐράσθητι Ἀρι-*

129 Plato Tht. 209c **130** Aristoph. Nub. 103f., Eupolis fr. 253 K–A, Σ Plato Apol. 20e **130–131** Plato Smp. 173d, Xen. Mem. 1.4.2

109 *ἀγρίους* R[1] e *ἀγρους* **114** *τοὺς* Koniaris[2] *τότε* R *τοὺς τότε* NQV **115** *αἷς* om. R add. R[1] **116** *καί*[1]] fort. *γὰρ* **119** *χοροὶ* Markland *χορὸς* R

στοδήμου· ἀλλ' οὐκ ἐρᾷς, αἰσχρὸς γὰρ ἦν. ἀλλὰ τίνων ἐρᾷς; εἴ πού τις εὐκόμης, εἴ πού τις ὡραῖος, εἴ που ἁβρός, εἴ που καλός. καὶ πιστεύω μὲν τῇ ἀρετῇ, ὅτι δικαίως ἐρᾷς, οὐκ ἀπιστῶ δὲ τῇ ψυχῇ, ὅτι δι' ἡδονὴν ἐρᾷς· οὐδὲ γὰρ σώματι ἀπιστῶ ὑπὸ πυρὸς θερμαινομένῳ, οὐδὲ ὀφθαλμοῖς 8v *ὑπὸ ἡλίῳ φωτιζομένοις, οὐδὲ ἀκοαῖς ὑπὸ αὐλῶν | γανυμέναις, οὐδὲ Ἡσιόδῳ ὑπὸ Μουσῶν διδασκομένῳ, οὐδὲ Ὁμήρῳ ὑπὸ Καλλιόπης λιγαινομένῳ, οὐ⟨δὲ⟩ Πλάτωνι ὑπὸ Ὁμήρου μεγαλυνομένῳ· πάντα ταῦτα ὑφ' ἡδονῆς ἕλκεται, καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀκοαὶ καὶ σώματα καὶ λόγοι.*

9 *Ἀλλὰ καὶ τὸν Διογένην ἐκεῖνον εἰς τὸν πίθον ἡδονὴ εἰσάγει· εἰ δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτῷ συνεισέβαλλεν, τί τὴν ἡδονὴν ἐξοικίζεις τῷ λόγῳ; ἥδετο ὁ Διογένης τῷ πίθῳ ὡς Βαβυλῶνι Ξέρξης, ἥδετο τῇ μάζῃ ὁ Διογένης ὡς ὁ Σμινδυρίδης τῇ καρύκῃ, ἥδετο ταῖς κρήναις ταῖς πανταχοῦ ὡς ὁ Καμβύσης Χοάσπῃ μόνῳ· ἥδετο τῷ ἡλίῳ ὡς Σαρδανάπαλλος ταῖς πορφυρίσιν, ἥδετο τῇ βακτηρίᾳ ὡς Ἀλέξανδρος τῷ δόρατι, ἥδετο τῷ θυλάκῳ ὡς ὁ Κροῖσος τοῖς θησαυροῖς. κἂν παραβάλῃς ἡδονὰς ἡδοναῖς, τὰ Διογένους κρατεῖ· τὰ γὰρ ἐκείνων μεστὰ μὲν ἡδονῆς, ἀλλὰ ἀναμέμικται λύπῃ πανταχοῦ· ὀδύρεται Ξέρξης ἡττώμενος, {στελει ει} στένει Καμβύσης τιτρωσκόμενος, οἰμώζει Σαρδανάπαλλος ἐμπιμπράμενος, ἀνιᾶται Σμινδυρίδης ἀπελαυνό-*

145 Hdt. 6.127.1 **146** Hdt. 1.188 **151–154** Hdt. 7.45, 8.100.1; 2.65; 1.87.2

131 *αἰσχρὸς*] *σμικρὸς* Heinsius **138** *οὐδὲ* scripsi **140** *σώματα*] *ᾄσματα* Markland **142** *συνεισέβαλλεν* R^{1} e *συνεισέβαλεν* R **142–143** *ἡδονὴν* R^{1} e *ἡδονὴ* **145** *καρύκῃ* U *καρύκκῃ* R **150** *κρατεῖ* R$^{p.c.}$ (e *κράτῃ*) U **151–152** om. U$^{a.c.}$I *στόλῳ* U$^{p.c.}$

μενος, δακρύει Κροῖσος λαμβανόμενος, λυπεῖται Ἀλέξανδρος μὴ μαχόμενος· αἱ δὲ Διογένους ἡδοναὶ οἰμωγῆς ἄπειροι, ἄστονοι, ἀδάκρυτοι, ἄλυποι. σὺ δὲ τὰς ἡδονὰς αὐτοῦ πόνους καλεῖς· μετρεῖς γὰρ τὰ Διογένους τῇ σαυτοῦ φύσει, πονηρῷ μέτρῳ· σὺ μὲν γὰρ ἀλγήσεις ταῦτα δρῶν, Διογένης δὲ ἥδετο. ἐπιτολμήσαιμι δ' ἂν ἔγωγε εἰπεῖν ὡς οὐδεὶς ἡδονῆς Διογένους ἦν ἐραστὴς ἀκριβέστερος· οὐχ ἑστίαν ἔνεμεν, ἐπίλυπον γὰρ οἰκονομία· οὐ πολιτείας ἐφήψατο, ἀνιαρὸν γὰρ τὸ χρῆμα· οὐκ ἐπειράθη γάμου, ἤκουεν γὰρ τὴν Ξανθίππην· οὐκ ἐπειράθη παιδοτροφίας, ἑώρα γὰρ τὰ δεινά· ἀλλὰ ἄφετος παντὸς τοῦ δεινοῦ, ἐλεύθερος, ἄφροντις, ἀδεής, ἄλυπος ἐνέμετο τὴν πᾶσαν γῆν ὡς οἶκον ἕνα, μόνος ἀνθρώπων ἡδοναῖς συνὼν ἀφρουρήτοις καὶ 9r *ἀταμιεύτοις καὶ ἀφθόνοις.*

Τὸν Διογένην ἐῶμεν καὶ μετίωμεν τοὺς νομοθέτας καὶ 10 *πολιτείας σκεψώμεθα. μή με οἰηθῇς ἐπὶ Σύβαριν ἥξειν, μηδὲ Συρακοσίων μνησθήσεσθαι τῶν ἁβροτάτων, μηδὲ Κορινθίων τῶν φιληδόνων, μηδὲ Χίων τῶν πλουσίων, μηδὲ Λεσβίων τῶν εὐοινοτάτων, μηδὲ Μιλησίων τῶν εὐειμονεστάτων· ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἔρχομαι, ἐπὶ Ἀθηναίους ἔρχομαι, καὶ τὰ Λακεδαιμονίων ἐξετάζω. μάστιγες αὗται καὶ πληγαὶ Λακωνικαὶ καὶ θῆραι καὶ δρόμοι καὶ δεῖπνα λιτὰ καὶ στιβάδες εὐτελεῖς· ἀλλ' ὁρῶ καὶ τούτων τὰ τερπνά. εὖ γε, ὦ Λυκοῦργε, σμικρῶν πόνων μεγάλας ἡδονὰς ἀντεισάγεις· ὀλίγα δούς, μεγάλα ἔλαβες· ἐφημέρους δοὺς πόνους, ἡδονὰς διηνεκεῖς ἀντέλαβες. τίνες, λέξεις, Σπαρτιατικαὶ ἡδοναί; πόλις ἀτείχιστος, ἄφοβος, ἄπειρος πυρός, ἀθέατος πολεμίων, ἀθέατος ξενικῶν ἀσπίδων, ἀνήκοος*

158 *ἀλγήσαις* Acciaiolus **161** ⟨*ἡ*⟩ *οἰκονομία* Reiske **172–173** *εὐειμονεστάτων* scripsi *εὐειμονωτάτων* R **179** *λέξεις* U *λέξει* R ⟨*αἱ*⟩ *Σπαρτιατικαὶ* Reiske

στόνων, ἀνήκοος ἀπειλῆς. τί δ' ἂν εἴη φόβου λυπηρότερον, τί δὲ δουλείας ἀνιαρότερον, τί δὲ ἀνάγκης ἐπιπονώτερον; ὅταν δὲ ταῦτα ἀπαλλάξῃς πόλεως, πολλὰς αὐτοῖς ἡδονὰς ἀντεισάγεις. ἐκείνης τῆς ἡδονῆς θρέμμα ἦν ὁ Λεωνίδας, ἐκείνης ὁ Ὀθρυάδας, ἐκείνης ὁ Καλλικρατίδας. ἀλλ' ἀπέθνησκον οὗτοι. ἀπέθνησκον καλῶς. ὑπὲρ ποίων ἡδονῶν; καὶ γὰρ τῶν σωμάτων ἐκκόπτεται μέρη ὑπὲρ ῥαστώνης τοῦ ὅλου· μέρος ἦν ὁ Λεωνίδας {καὶ} τῆς Σπάρτης, ἀλλὰ ἀπέθνησκεν ὑπὲρ τῆς Σπάρτης, μέρος ὁ Ὀθρυάδας, Καλλικρατίδας μέρος· τοιγαροῦν ἀφαιρουμένων σμικρῶν μερῶν, ἐσώζοντο αἱ οἴκοι ἡδοναί. τὰ δὲ Ἀθηναίων τί χρὴ λέγειν; πάντα μεστὰ ἑορτῆς τὰ Ἀττικά, πάντα θυμηδίας, καὶ διέ-
9v *λαχον αὐτοῖς ⟨αἱ⟩ ὧραι τὰς ἡδονάς, | ἦρος Διονύσια, μετοπώρου μυστήρια, καὶ ἄλλην ὥραν ἔχει ἄλλος θεός, Παναθήναια, Σκειροφόρια, Ἁλῶα, Ἀπατούρια. ναυμαχοῦσιν ἐν θαλάττῃ, οἱ δὲ οἴκοι ἑορτάζουσιν· πολεμοῦσιν ἐν γῇ, οἱ δὲ ἐν Διονύσου γελῶσιν. ἀλλ' οὐδὲ οἱ πόλεμοι, τὸ σκυθρωπότατον, ἡδονῶν ἔρημοι, ἀλλὰ συντάττεται τούτοις ἢ Τυρρηνὴ σάλπιγξ ἢ αὐλὸς τριηρικὸς ἢ ᾠδὴ ἐμβατήριος. ὁρᾷς τὴν ἀφθονίαν τῶν ἡδονῶν;*

185–186 Hdt. 7.204ff.; 1.182; Xen. Hell. 1.6

189 *καὶ*] delevi ante *ὁ Λεωνίδας* transp. U **190** *Σπάρτης*] *πάσης* Markland **194** add. Reiske

33

1 *Χαλεπὸν εὑρεῖν λόγον ἀληθῆ· κινδυνεύει γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ δι' εὐπορίαν τοῦ φρονεῖν τοῦ κρίνειν ἀπορεῖν. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι πρόσω ἰοῦσαι κατὰ τὴν εὕρεσιν εὐστοχώτεραι γίγνονται, ἑκάστη περὶ τὰ αὑτῆς ἔργα· φιλοσοφία δὲ ἐπειδὰν αὑτῆς εὐπορώτατα ἔχῃ, τότε μάλιστα ἐμπίμπλαται λόγων ἀντιστασίων καὶ ἰσορρόπων· καὶ ἔοικεν γεωργῷ, ἐπειδὰν ἐν περιουσίᾳ γένηται ὀργάνων πολλῶν, ἀκαρποτέρᾳ τῇ γῇ χρωμένῳ. τὰς μὲν οὖν πολιτικὰς διαδικασίας εὐθύνει ψῆφος καὶ ἀριθμὸς δικαστῶν καὶ γνώμη ῥήτορος καὶ δήμου χεῖρες· ἐνταῦθα δὲ τίς ἡμῖν παρέσται δικαστὴς καὶ τίνι ψήφῳ τἀληθὲς κρινοῦμεν; λόγῳ; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν λόγον ὅτῳ οὐκ ἂν ἐξεύροις τὸν ἐναντίον. πάθει; ἀλλ' ἄπιστος ὁ δικαστής. πλήθει; ἀλλὰ πλείους οἱ ἀμαθέστεροι. δόξῃ; ἀλλὰ τὰ χείρω ἐνδοξότερα.*

2 *Αὐτίκα ἐν τῷ παρόντι τούτῳ σκέμματι, ἡδονῆς ἀρετῇ ἁμιλλωμένης καὶ ἀντεξεταζομένης, οὐ παρωσαμένη τὴν* 10r *ἀρετὴν ἡδονὴ καὶ δόξῃ κρατεῖ καὶ πλήθει μαρτύρων ὑπερβάλλεται καὶ κατὰ πάθος δυναστεύει; ὃ δὲ μόνον ὑπόλοιπον ἦν τῇ ἀρετῇ συμμαχικόν, ὁ λόγος, καὶ τοῦτο σχίζεται καὶ διαιρεῖται, καὶ ἐξεύρηταί τις καὶ παρ' αὐτοῦ ἐπικουρία ἡδοναῖς, καὶ λέγει τις καλῶς ὑπὲρ ἡδονῆς λέγων, καὶ τὴν ἀρετὴν φαυλίζει, καὶ μετατίθησιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἀνδρωνίτιδος ἐπὶ τὴν γυναικωνῖτιν· καὶ τὸ μὲν*

33 tit. *τί τέλος φιλοσοφίας* (unc.) in mrg. *β'* (min.)

25 cf. D. L. Vit. 6.59

9 *πολλῷ* Markland **15** *ἀμαθέστεροι* R[1] e *μαθέστεροι*

σχῆμα τοῦ φιλοσόφου μετεκδύεται, τοῦ δὲ ὀνόματος ἀξιοῖ κρατεῖν. ἄφες, ἄνθρωπε, καὶ τοὔνομα μετὰ τοῦ λόγου. παρανομεῖς περὶ τοὺς θεμελίους· οὐδὲν σοφίᾳ καὶ ἡδονῇ κοινόν· ἄλλος μὲν ὁ φιλήδονος, ἄλλος δὲ ὁ φιλόσοφος· διακέκριται τὰ ὀνόματα, διακέκριται τὰ ἔργα, διῄρηται τὰ γένη, ὡς τὰ Λακωνικὰ τῶν Ἀττικῶν, ὡς τὰ βαρβαρικὰ τῶν Ἑλληνικῶν. ἐὰν δὲ Σπαρτιάτης εἶναι λέγων καὶ Ἕλλην καὶ Δωριεὺς καὶ Ἡρακλείδης θαυμάζῃς τιάραν Μηδικὴν καὶ τράπεζαν βαρβαρικὴν καὶ ἁρμάμαξαν Περσικήν, περσίζεις, βαρβαρίζεις, ἀπολώλεκας τὸν Παυσανίαν· Μῆδος εἶ, Μαρδόνιος εἶ· ἀπόθου τοὔνομα μετὰ τοῦ γένους.

3 *Τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς ἡδονὴν ὑμνοῦντας φέρω· βάναυσος γὰρ ψυχὴ καὶ ἀπεληλαμένη λόγου, ἐλεεινὴ μὲν τοῦ πάθους, σύγγνωστος δὲ τῆς ἀγνοίας· Ἐπίκουρον δὲ διὰ τοὔνομα οὐ φέρω, οὐδὲ ἀνέχομαι φιλοσοφίας ὑβριζούσης. οὐδὲ γὰρ στρατηγοῦ ἀνέχομαι τὴν τάξιν ἀπολείποντος καὶ ἐξηγουμένου τῆς φυγῆς, οὐδὲ γεωργοῦ ἀνέχομαι ἐμπιμπράντος τὰ λήϊα, οὐδὲ κυβερνήτου ἀνέχομαι ἀποδειλιῶντος πρὸς τὴν θάλατταν· πλεῖν σε δεῖ, στρατηγεῖν σε δεῖ, γεωρ-* 10v *γεῖν σε δεῖ· πόνων ταῦτα μεστά, ἀλλ οὐδὲν καλὸν | ὑπὸ ῥᾳστώνης γίγνεται. εἰ δὲ ἕπεται ἡδονὴ τοῖς καλοῖς, δίδωμι τοῦτο· ἑπέσθω, ἀλλ' ἡγείσθω τὸ καλὸν πανταχοῦ·*

εἷς κοίρανος ἔστω,
εἷς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκεν

ἄρχειν ὁ Ζεύς. ἐὰν δὲ μεταθῇς τὴν τάξιν, καὶ ἄρχῃ μὲν

48–49 Il. 2.204–205

26 *μετεκδύεται* Davies[2] *μετενδύεται* R *οὐ μετενδύεται* Markland **28** *θεμελίους* Acciaiolus *θεμένους* R ⟨*θεοὺς τοὺς*⟩ *θεμένους* Koniaris[1] **32** *Ἑλληνικῶν* Davies[2] *Ἑλλήνων* R **49** *δῶκε* Homerici

ἡδονή, ἕπηται δὲ λόγος, δίδως τῇ ψυχῇ τύραννον πικρὸν καὶ ἀπαραίτητον, ᾧ δουλεύειν ἀνάγκη καὶ ὑπηρετεῖν ὑπηρεσίας ἀνεπικρίτους καὶ παντοδαπάς, κἂν αἰσχρὰ προστάττῃ, κἂν ἄδικα προστάττῃ. τί γὰρ ἂν εἴη μέτρον ἡδονῆς ἐπιλαβομένης ἐξουσίας ἐπιθυμημάτων; ἀκόρεστος γὰρ ὁ τύραννος οὗτος, καὶ τῶν παρόντων ὑπεροπτικὸς καὶ τῶν μὴ παρόντων ὀρεκτικός, καὶ διὰ περιουσίαν ἐξαπτόμενος καὶ ὑπὸ ἐλπίδος κουφιζόμενος καὶ δι' εὐπορίαν ἐξυβρίζων. οὗτος ὁ τύραννος ἐπανέστησεν τὰ αἰσχρὰ τοῖς καλοῖς, οὗτος ἐφώπλισεν ἀδικίαν δικαιοσύνῃ, οὗτος μέτρῳ ἀμετρίαν. ὡς ἥ γε χρεία τῶν σωμάτων τὰς αὑτῆς ὀρέξεις οὐ χαλεπῶς ἀναπίμπλησιν. διψῇ τις; κρῆναι πανταχοῦ· πεινῇ τις; φηγοὶ πανταχοῦ· ἥλιος οὗτος, χλανίδων ἀλεεινότατος· λειμῶνες οὗτοι, θεαμάτων τὰ ποικιλώτατα· ἄνθη ταῦτα, εὐωδίαι φυσικαί. καὶ μέχρι μὲν τούτων ἔστιν λαβεῖν ὅρους ἡδονῶν τὴν χρείαν αὐτήν· ἐὰν δὲ ταῦτα ὑπερβῇς καὶ προέλθῃς περαιτέρω, δίδως ταῖς ἡδοναῖς δρόμον ἄπαυστον καὶ τὰς ἀρετὰς ἀποτειχίζεις.

Τοῦτο γεννᾷ τὰς πλεονεξίας, τοῦτο ποιεῖ τὰς τυραννί- 4
δας. οὐ γὰρ ἱκανὸν βασιλεῖ τῷ Περσῶν χωρίον Πασαργά-
δαι καὶ τὸ Κύρου κάρδαμον, ἀλλ' ἡ Ἀσία ἅπασα διέλαχεν
χορηγεῖν ἡδοναῖς ἀνδρὸς ἑνός. τρέφει μὲν αὐτῷ Μηδία Νι-
σαῖον ἵππον, πέμπει δὲ Ἰωνία παλλακίδας Ἑλληνικάς, τρέ-
φει δὲ Βαβυλὼν εὐνούχους | βαρβάρους, πέμπει δὲ Αἴγυπ- 11r
τος παντοδαπὰς τέχνας, ἐλέφαντα Ἰνδοί, Ἄραβες εὐω-
δίαν· χορηγοῦσιν δὲ καὶ οἱ ποταμοὶ ταῖς βασιλέως

71 Xen. Cyr. 1.2.8 **71–77** Hdt. 7.40.2–3; 3.134.5

53 *ἀνεπικρίτους* Davies[2] *ἀνεπιτιμήτους* R **60** *οὗτος* ⟨*ἐπετείχισε*⟩ Markland **61** *αὑτῆς* ed. pr. *αὐτῆς* R **62** *κρῆναι* R[1] e *κρῖναι* **67** *προέλθῃς* U *προσέλθῃς* R

ἡδοναῖς, Πακτωλὸς χρυσόν, Νεῖλος πυρόν, Χοάσπης ὕδωρ· τῷ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ ξένης ἡδονῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἔρχεται, διώκει Σκύθας, ἀνίστησιν Παίονας, Ἐρετρίαν λαμβάνει, Μαραθῶνι ἐπιπλεῖ, καὶ πλανᾶται πανταχοῦ. ὦ τῆς πενίας δυστυχέστατος. τί γὰρ ἂν εἴη πενέστερον ἀνδρὸς ἐπιθυμοῦντος διηνεκῶς; ἐπειδὰν γὰρ ἅπαξ ψυχὴ γεύσηται ἡδονῶν ὑπὲρ τὴν αὐτῆς χρείαν, κόρος αὐτὴν τῶν πρότερον ἔχει καὶ ἑτέρων ἐρᾷ. καὶ τὸ τοῦ Ταντάλου αἴνιγμα τοῦτο ἦν ἄρα, δίψα διηνεκὴς ἀνδρὸς φιληδόνου καὶ ἡδονῆς νάματα προσιόντα καὶ ἀπιόντα αὖθις, καὶ παλίρροια ἐπιθυμιῶν καὶ λῦπαι πικραὶ ταύταις ἀνακεκραμέναι, καὶ ταραχαὶ καὶ φόβοι. φοβερὸν μὲν γὰρ παροῦσα ἡδονὴ μὴ ἀπέλθῃ, ἀνιαρὸν δὲ μὴ παροῦσα μὴ οὐκ ἔλθῃ· ὥστε ἀνάγκη τὸν διώκοντα ἡδονὴν λυπούμενον μὲν μὴ παύσασθαι, ἡδόμενον δὲ μὴ αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ συγκεχυμένον ζῆν ἐν ἀσαφείᾳ πολλῇ.

5 Ὅρα τίνα καὶ ποῖον τύραννον τῇ ψυχῇ δίδως· ὡς Ἀθηναίοις Κριτίαν, παρωσάμενος τὸν Σόλωνα· ὡς Λακεδαιμονίοις Παυσανίαν, παρωσάμενος τὸν Λυκοῦργον. ἐγὼ δὲ ἐλευθερίαν ποθῶν νόμου δέομαι, λόγου δέομαι. οὗτός μοι φυλάξει τὴν εὐδαιμονίαν ὀρθὴν καὶ ἄσειστον καὶ ἀδεῆ καὶ αὐτάρκη, οὐ ταπεινὴν ⟨οὐ⟩δὲ ὑποβεβλημένην ἀνδραπόδων τέχναις, ὑφ' ὧν ἐρανιζόμενος ἀθροίσω τὸ μέγα τοῦτο ὄφελος, ἡδονήν, αἰτίζων οὐκ ἀκόλους, μὰ Δία, κατὰ τὸν Ὁμήρου πτωχεύοντα, οὐδὲ ἄορας καὶ λέβητας μόνον, ἀλλὰ

78–80 Hdt. 5.101.3; 1.188 **85** Od. 11.582–592 **101** Od. 11.222

83 *αὑτῆς* ed. pr. *αὐτῆς* R **93** *ὡς* om. R add. R¹ **96** *ποθῶν* R¹ e *ποθῶ* **98** *οὐδὲ* Reiske *δὲ ⟨οὐδὲ⟩* U **101** *ἀόρας* Lascaris *δόρας* R

τὰ τούτων ἔτι ἀτοπώτερα· παρὰ μὲν Μιθαίκου ὄψον, | παρὰ 11v
δὲ Σαράμβου οἶνον, παρὰ δὲ Κόννου ᾠδήν, παρὰ δὲ Μελησίου ἑταίραν. καὶ τί τούτων ἔσται μέτρον; τίς τῆς ἐξ ἡδονῶν εὐδαιμονίας ὅρος; ποῖ στησόμεθα; τίνι δῶμεν τὰ νικητήρια φέροντες; τίς ὁ μακάριος ἀνὴρ οὗτος καὶ ἄγρυπνος καὶ ἐπίπονος, ὃν οὐκ ἔλαθεν οὐδὲ ἐξέφυγεν οὐδεμία ἡδονή, οὐ νύκτωρ, οὐ μεθ' ἡμέραν, ἀλλὰ ἀποτείνασα αὐτῷ ἡ ψυχὴ τὰς αἰσθήσεις πάσας, καθάπερ ὁ θαλάττιος πολύπους τοὺς πλοκάμους, διὰ τούτων πάντοθεν τὰς ἡδονὰς ἐπάξεται πάσας ὁμοῦ;

Πλάττωμεν εἰ δυνατὸν τοιαύτην εἰκόνα, ἄνδρα εὐ- 6
δαίμονα τὴν ἐξ ἡδονῶν εὐδαιμονίαν, ὁρῶντα μὲν τὰ ἥδιστα τῶν χρωμάτων, ἀκούοντα δὲ ἡδίστων ψόφων, ὀσφραινόμενον ὀδμῶν τερπνοτάτων, γευόμενον χυμῶν ποικιλωτάτων, χλιαινόμενον, ἀφροδισιάζοντα ὁμοῦ· ἐὰν γὰρ δῷς χρόνον καὶ διαστήσῃς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς αἰσθήσεις διέλῃς, κολούσεις τὴν εὐδαιμονίαν· πᾶν γὰρ ὃ παρὸν εὐφραίνει, ἀφαιρεθὲν λυπεῖ. καὶ τίς ⟨ἂν⟩ ἀνάσχοιτο ψυχὴ ἡδονῶν τοσούτων ὄχλον ἐπιρρέοντα αὐτῇ καὶ ἐπιφερόμενον καὶ μηδεμίαν ἀνακωχὴν μηδὲ ἀναψυχὴν παρεχόμενον, ἀλλ' οὐκ ἀθλιώτατα εἰκὸς διάγειν καὶ ἐπιθυμεῖν μεταβολῆς καὶ ἀναπαύλης ἐρᾶν; χρονίζουσα γὰρ ἡδονὴ λύπην γεννᾷ. τί ἂν οὖν γένοιτο ἀπιστότερον εὐδαιμονίας ἐλεουμένης; ὦ

102–104 Plato Grg. 518b, Euthyd. 272c **120** Plato Phdr. 229d7

103 *Κόννου ᾠδήν* Koniaris[2] *Κόννου ἑταίραν* R **103–104** *Μελησίου ἑταίραν* Koniaris[2] *Μελησίου ᾠδήν* R[1] e *Μελισίου ᾠδήν* **110** *πλοκάμους* Markland *πολλὰς κόμας* R **116** *λεαίνομενον* Markland ⟨*πάντα*⟩ *ὁμοῦ* Markland **119** add. Hahn **120** *ἐπιρρέοντα* U *ἐπιρέοντα* R **122** *μεταβολῆς* Koniaris[3] *καταβολῆς* R *ἀναβολῆς* U

Ζεῦ καὶ θεοί, πατέρες καὶ ποιηταὶ γῆς καὶ θαλάττης καὶ ὅσα γῆς καὶ θαλάττης θρέμματα, οἷον τοῦτο ζῷον τῷ δεῦρο τόπῳ καὶ βίῳ ἐγκατεστήσατε· ὡς θρασὺ καὶ ἰταμὸν καὶ λάβρον, ἀγαθοῦ ἄπορον, ἔργου ἔρημον, ἡδοναῖς βοσκόμενον καὶ δημαγωγούμενον.

αἴθ' ὄφελεν ἄγονόν τ' ἔμεναι, ἄγαμόν τ' ἀπολέσθαι |

12r *τὸ γένος τοῦτο πᾶν, εἰ μηδὲν ἕξει παρ' ὑμῶν ἡδονῆς κρεῖττον.*

7 *Καὶ πῶς οὐκ ἔχει; ἀποκρινώμεθα γὰρ καθ' Ὅμηρον ὑπὲρ τοῦ Διός. ἔχει μὲν γάρ, ἔχει, νοῦν καὶ λογὸν· συγκέκραται δὲ αὐτῷ ὁ βίος ἐξ ἀθανάτων καὶ θνητῶν πραγμάτων, ὡς ζῴῳ τινὶ ἐν μεθορίῳ τεταγμένῳ καὶ παρὰ μὲν θνητῆς πλημμελείας τὸ σῶμα ἔχοντι, ἐκ δὲ τῆς ἀθανάτου ἀπορροῆς τὸν νοῦν λαμβάνοντι. ἴδιον δὲ σαρκῶν μὲν ἡδοναί, νοῦ δὲ λόγος· καὶ κοινὸν μὲν αὐτῷ αἱ σάρκες πρὸς τὰ θηρία, ἴδιον δὲ νοῦς. ἐνταῦθα τοίνυν ζήτει τὸ ἀνθρώπου ἀγαθόν, ὅπου τὸ ἔργον· ⟨ἐνταῦθα τὸ ἔργον, ὅπου τὸ ὄργανον·⟩ ἐνταῦθα τὸ ὄργανον, ὅπου τὸ σῷζον. ἀπὸ τοῦ σῴζοντος ἄρξαι. πότερον ποτέρου διασωστικόν, σῶμα ψυχῆς, ἢ ψυχὴ σώματος; ⟨ψυχὴ σώματος·⟩ εὗρες τὸ σῷζον. ⟨ζήτει τὸ ὄργανον.⟩ τί ψυχῆς ὄργανον; νοῦς. ζήτει τὸ ἔργον. τί νοῦ ἔργον; φρόνησις· εὗρες τὸ ἀγαθόν. εἰ δέ τις τοῦ ἀνθρώπου τὴν μοῖραν ταύτην τὴν φρονοῦσαν καὶ θεοφιλῆ ἀτιμάσας, τὸ ἄτιμον ἐκεῖνο μόνον θρέμμα, τὰς σάρκας λέγω, τὸ ἀκόλαστον, τὸ ἀδηφάγον, τὸ ἡδοναῖς φίλον,*

125 Plato Tim. 28c3 **130** Il. 3.40

128 *λάβρον* Heinsius *λάλον* R **130** *ὄφελες ἄγονός .. ἄγαμός* Homerici **141–142** add. U **144** add. Markland (D[1]) **145** add. Reiske **147** *τοῦ* M *τοτ'* R

εὐωχεῖν ἐθέλοι, τίνι ἂν εἰκάσαιμι τὴν τοιαύτην τροφὴν ἢ τῷ μύθῳ νὴ Δία;

8 *Γενέσθαι φασὶν οἱ ποιηταὶ ἄνδρας ἐν Πηλίῳ, Θετταλικὸν γένος, ἀτόπους τὰ σώματα, ἐξ ὀμφαλοῦ ἐπισυρομένους ἵππου φύσιν. ἐν δὲ τῇ τοιαύτης ξυνουσίας ἀμουσίᾳ πᾶσά που ἀνάγκη βόσκειν ὁμοῦ ⟨τῇ ἀνθρωπίνῃ⟩ τὴν θηριώδη φύσιν· φθέγγεσθαι μὲν ὡς ἄνθρωπον, σιτεῖσθαι δὲ ὡς θηρίον· ὁρᾶν ὡς ἄνθρωπον, ὀχεύειν δὲ ὡς θηρίον. εὖ γε, ὦ ποιηταὶ καὶ ποιητῶν παῖδες, πατέρες παλαιᾶς καὶ γενναίας μούσης, ὡς ἐναργῶς ἄρα ἡμῖν τὸν πρὸς τὰς ἡδονὰς δεσμὸν ᾐνίξασθε. ἐπειδὰν ψυχῆς θηριώδεις κρατήσωσιν ἐπιθυμίαι, φυλάττουσαι | τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιφάνειαν,* 12v *τῇ τῶν ἔργων ὑπηρεσίᾳ ἀπέφηναν τὸν χρώμενον ἐξ ἀνθρώπου θηρίον. τοῦτο οἱ Κένταυροι, τοῦτο αἱ Γοργόνες, τοῦτο αἱ Χίμαιραι, ὁ Γηρυόνης, ὁ Κέκροψ. ἄφελε τὴν γαστρὸς ἐπιθυμίαν, καὶ ἀφεῖλες τοῦ ἀνθρώπου τὸ θηρίον· ἄφελε τὴν αἰδοίων ἐπιθυμίαν, καὶ διέκοψας τὸ θηρίον. μέχρι δὲ ταῦτά τῳ συζῇ καὶ συντρέφεται καὶ πρὸς αὐτὰ τῇ θεραπείᾳ νένευκεν, ἀνάγκη τὰς ἐκείνων ὀρέξεις κρατεῖν καὶ βοᾶν τὴν ψυχὴν τὰς ἐκείνων φωνάς.*

150–151 *ἢ τῷ μύθῳ νὴ Δία* suspecta **154** *τῇ* Hobein *τῆς* R ⟨*τῇ*⟩ *τῆς* U **155** add. Markland possis et *τὴν* ⟨*ἀνθρωπίνην καὶ τὴν*⟩ **160** *ᾐνίξασθε* U *ᾐνίξασθαι* R[a.c.] *ᾐνίξασθα* R[p.c.] *ἐπειδὰν* ⟨*γὰρ*⟩ Markland

34

1 Δεινόν γε εἰ οἱ μὲν θεοὶ διέκριναν τοῖς ἀνθρώποις τἀγαθὰ ἐκ τῆς τῶν κακῶν ὁμιλίας, ἀνεπίμικτον ἑκάτερον ἑκατέρῳ εἶναι θέμενοι καὶ διαστήσαντες αὐτῶν τὰς φύσεις, καθάπερ ἡμέρας πρὸς νύκτα καὶ φωτὸς πρὸς ζόφον καὶ πρὸς ὕδωρ πυρός, ὧν ἕκαστον εἰ ἐθελήσαις πρὸς τοὐναντίον ἀγαγεῖν καὶ ἀνακεράσαι αὐτῶν τὴν διαφορὰν εἰς κοινὴν φύσιν, διαφθερεῖς τὸ ἑκατέρου ἴδιον· οἱ δὲ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἑκόντες, εὐδαίμονα διώκοντες βίον, καταμιγνύασιν ⟨* * *⟩ αὐτῷ ζῆν δι' ἡμέρας ἐν φωτὶ λαμπρῷ καὶ διηνεκεῖ, ἀΰπνῳ καὶ ἀδεεῖ τῆς ἐν νυκτὶ ἀναπαύλης, ἄχθοιτο τῷ ἡλίῳ μηδέποτε ἐξισταμένῳ μηδὲ εἰς τὸ παλίσκιον παραχωροῦντι. ἔχε δὴ αὐτόθι. μὴ ἀποκρινούμεθα † σου πηλίκον † ὡς εἰ μέν πού τίς ἐστιν ἀνθρώπου ὄψις ⟨οἵα⟩ ἀνέχεσθαι φωτὸς διηνεκοῦς, καὶ εἴπερ τις μηχανὴ στῆσαι τὸν ἥλιον τοῦ κύκλῳ δρόμου, ὥστε ἀνέχειν ὑπὲρ γῆς αἰεί, κα-
13r θάπερ πυρσὸν ἐκ κορυφῆς ὑψηλῆς ἐκπέμποντα ἐφ' ἡμᾶς τὸ παρ' ἑαυτοῦ φῶς, εἰ ταῦτα ὑπάρχοι καὶ σταίη μὲν ὁ ἥλιος, ἀνέχοιτο δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ πρὸς αὐτὸν διηνεκῶς δεδορκότες, τίς οὕτως ἀνόητος καὶ ἐπιμανὴς καὶ ⟨κα⟩κοδαίμων τοῦ ἔρωτος, ὥστε ποθῆσαι νύκτα καὶ σκότος καὶ ὀφθαλμῶν ἀργίαν καὶ σώματος ῥῖψιν ἐγγύτατα νεκροῦ; εἰ

34 tit. *ὅτι ἔστι καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων ὠφελεῖσθαι* (unc.) in mrg. *γ'* (min.)

9 *καταμιγνύασιν* U *καταμίγνυσιν* R **10** lacunam hic statui, post *αὐτῷ* U *αὐτῷ* ⟨*δυστυχίας* (*κακά* Hobein)· *κἂν τις θεῶν αὐτοῖς συγχωρήσαι* (*συγχωρήσῃ* Heinsiana)⟩ *ζῆν* Acciaiolus *δι'*] *ἀεὶ* Meiser **11** *ἄχθοιντο* I$^{p.c.}$ (Acciaiolus?) **13** *ἀποκρινοίμεθα* Schottus **13–14** *σοι ποικίλον* Acciaiolus fort. *σοι διπλοῦν* **14** add. Schottus **20** *κακοδαίμων* U

δὲ θᾶττον μὲν ⟨ἂν⟩ ἀνάσχοιντο οἱ ὀφθαλμοὶ ἀϋπνίας ἢ σταίη ὁ ἥλιος, θᾶττον δ' ἂν σταίη ὁ ἥλιος ἢ ἀνάσχοιντο οἱ ὀφθαλμοὶ ἀϋπνίας, οὐκ εὐχῆς ἔργον ἡ πρὸς τὸ φῶς φιλία, ἀλλὰ ἀνάγκης ἡ πρὸς νύκτα συνουσία.

2 Ταύτῃ τοι καὶ ὁ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἔρως ἔχει. ἐφίεται μὲν γὰρ αὐτοῦ ἡ ψυχή – τί δὲ οὐ μέλλει; – καὶ πολεμεῖ τῷ κακῷ – τί δὲ οὐ μέλλει; – ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὐτῇ οὔτε ὧν ἐφίεται καθαρῶς τυχεῖν, οὔθ' οἷς πολεμεῖ μὴ περιπεσεῖν ἐξ ἀνάγκης. οὔπω λέγω τὴν μοχθηρὰν ψυχήν – αὕτη μὲν γὰρ πάγκακός τις καὶ ἀγαθῶν ἄμοιρος καὶ ἐν ἐλπίσιν ἄπιστος καὶ ἐν εὐτυχίᾳ ἀκροσφαλής – ἀλλὰ τὴν ἐπιεικῆ καὶ φρονήσεως ἐπήβολον· φέρε ἴδω πότερα καὶ ταύτην φῶμεν ἐπιλαβομένην τῆς ἀρετῆς εὐροίᾳ τινὶ βίου καὶ εὐτυχημάτων ἀκμῇ συγγίγνεσθαι ἀεί; ἢ τοῦτο μὲν ἀμήχανον ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει; πολλὰ γὰρ τὰ ἐν ποσίν, καθάπερ ἀνδρὶ κούφως θέοντι ὀρύγματα καὶ κρημνοὶ καὶ βάραθρα καὶ τειχία, ἐν οἷς ὁ μὲν ἀμαθὴς τῆς ὁδοῦ καὶ μαλθακὸς θεῖν καὶ διαπηδᾶν ἀσθενὴς καὶ παραθεῖν ἀκροσφαλὴς πταίει καὶ σφάλλεται καὶ ἀποδειλιᾷ, ὁ δὲ ἀγαθὸς καὶ δρομικὸς ἀνὴρ καὶ ἐπιστήμων τῆς ὁδοῦ, κατὰ μὲν τὴν ῥώμην ὀξέως θεῖ, κατὰ δὲ τὴν ἐμπειρίαν ἀπλανῶς, κατὰ δὲ τὴν τέχνην ἀσφαλῶς· οἶδε μὴν τίς μὲν τῆς ὁδοῦ ἡ λεία καὶ ἄπταιστος, τίς δὲ ἡ διεσκαμμένη καὶ ἀναγκαία μὲν διελθεῖν, | ἀπροαίρετος δὲ τῷ θέοντι. 13v

Τοῦτό τοι καὶ περὶ τῶν βίων Ὅμηρος ᾐνίξατο· 3
δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,

48 Il. 24.527

23 addidi **24** *δ' ἂν σταίη* U *δ' ἀνισταίη* R *δ' αὖ σταίη* Davies[2] Markland *ἢ ἀνάσχοιντο* Acciaiolus *λίαν δ' ἔχοιντο* R **29** *αὐτῇ* R[1] e *αὐτὴ* **34** *φρονήσεως ἐπήβολον* R[1] e *φρονεπηββολον* (ut vid.) **47** *τῶν βίων* Reiske *τὸν βίον* R

φησίν, ὁ μὲν πλήρης κακῶν, ἀγαθῶν ἀνεπίμικτος, ὁ δὲ ἐξ ἀμφοῖν κεκραμένος· τρίτον γὰρ πίθον οὐδαμοῦ ἐν Διὸς εἶναι λέγει, ἀγαθῶν ἀκηράτων. νέμει δὲ Ζεὺς τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει, κατὰ τὴν Ὁμήρου ᾠδήν, ἐκ τοῖν πίθοιν τούτοιν ἀρυτόμενος· ἐκ μὲν τοῦ, κακῶν ἀενάων ῥεῦμα ἰσχυρὸν καὶ βίαιον, μεστὸν ἐρίδων καὶ ἐρινύων καὶ πτοίας καὶ φόβου καὶ ἄλλων μυρίων δυσαντήτων τε καὶ ἀκράτων κακῶν· ἐκ δὲ τοῦ νέμει, ὡς μὲν ἂν Ὅμηρος εἴποι, ῥεῦμα μικτὸν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἐγὼ δὲ ὁρῶ μὲν τὴν μῖξιν καὶ πείθομαι τῷ λόγῳ, εὐφημότερον δὲ ὀνομάζειν θέλω τὴν βελτίω παρὰ Διὸς νομήν· ἔχει γὰρ δὴ ὧδε.

4 Ἀρετὴ ψυχῆς καὶ μοχθηρία, αὗται πηγαὶ τῶν Διὸς πίθων· ὧν ἡ μὲν μοχθηρία λάβρον καὶ ἔμπληκτον ὀχετὸν ἐξιεῖσα συγχεῖ τὸν βίον καὶ ταράττει, καθάπερ ἐμβολὴ χειμερίου νάματος ἐπὶ λήϊα καὶ φυτουργίας ὁρμηθεῖσα, ἐχθρὰ μὲν γεωργοῖς, ἐχθρὰ δὲ καὶ ποιμέσιν, ἐχθρὰ καὶ ὁδοιπόροις, ἄκαρπος, ἄγονος, ἀνόνητος, ἐπισφαλής· αἱ δὲ ἀρετῆς πηγαί, ὅτῳ ἂν ἐν ψυχῇ διαφανῶσιν, πάντα τούτῳ ποιοῦσιν τὸν βίον ἔγκαρπον καὶ ἀρόσιμον καὶ τελεσφόρον. ἀλλὰ ἱδρῶτος δεῖ τῷ γεωργῷ καὶ πόνου δεῖ καὶ ταλαιπωρίας δεῖ· οὐδὲ γὰρ ὁ Αἰγύπτιος τῷ Νείλῳ θαρρεῖ μόνῳ, οὐδὲ παραδίδωσιν αὐτῷ τὰ σπέρματα πρὶν ἢ τἀρότρῳ ζεύξῃ βοῦν, πρὶν τέμῃ αὔλακα, πρὶν πονήσῃ μακρά· καὶ μετὰ τοῦτο ἤδη καλεῖ τὸν ποταμὸν ἐπὶ τὰ αὑτοῦ ἔργα. αὕτη μῖξις ποταμοῦ πρὸς γεωργίαν, καὶ ἐλπίδων πρὸς 14r πόνους καὶ καρπῶν πρὸς | ταλαιπωρίαν· οὕτως ἀγαθοῖς κακὰ κεραννυτέον. εἰ βούλει, ἄφελε μὲν τὴν δυσφημίαν,

49–57 Il. 24.528 ff.

49 πλήρης R[1] e πλήρ **70** τῷ ἀρότρῳ Acciaiolus **75** ⟨ἢ⟩ εἰ Reiske

ἴσθι δὲ αὐτῶν τὴν οὐσίαν οὐκ ἀφαιρετέαν οὖσαν τοῖς πονοῦσιν. κἂν ἐπὶ τοὺς λιμένας ἔλθῃς, κυβερνήτην λήψῃ οὐ τὸν ἄπειρον χειμῶνος, οὐδὲ ὅστις ἀθέατος κλύδωνος, ἀλλ' ἐκ πολλῶν σφαλμάτων ἀθροίσαντα τὴν τέχνην, ἐκ πείρας κακῶν. ἐγὼ καὶ στρατηγῷ διαπιστῷ πάντα εὐτυχήσαντι, ⟨ * *⟩ οἷος ἂν ἦν Ἀθηναίοις στρατηγὸς Νικίας, σωθεὶς ἐκ Σικελίας, ἢ οἷος ἂν ἦν {σωφρονέστερος} δημαγωγὸς Κλέων, ἐπανελθὼν ἐξ Ἀμφιπόλεως. ὅταν δὲ ἴδω πάντα εὐτυχοῦντα καὶ κυβερνήτην καὶ στρατηγὸν καὶ ἰδιώτην καὶ ἄρχοντα καὶ ἄνδρα καὶ πόλιν, διαπιστῶ ταῖς εὐτυχίαις, ὡς Σόλων Κροίσῳ, ὡς Ἄμασις Πολυκράτει.*

Κροῖσος μὲν γὰρ εἶχεν εὔϊππον γῆν, Πολυκράτης δὲ εὔ- 5
νεω θάλατταν· ἀλλ' οὐδὲν τούτων βέβαιον, οὐχ ἡ γῆ Κροίσῳ, οὐχ ἡ θάλαττα Πολυκράτει, ἀλλ' ἐλάμβανεν Ὀρόντης μὲν Πολυκράτην, Κροῖσον δὲ Κῦρος, καὶ διαδοχὴ μετ' εὐτυχίαν μακρὰν ἀθρόων κακῶν. διὰ τοῦτο Σόλων οὐκ εὐδαιμόνισε Κροῖσον, σοφὸς γὰρ ἦν· διὰ τοῦτο Ἄμασις ἀπείπατο Πολυκράτην, ἀσφαλὴς γὰρ ἦν· διὰ τοῦτ' ἐγὼ ἐπαινῶ βίον γευόμενον κακῶν, ἀλλὰ γευόμενον μόνον –

χείλεα μέν τ' ἐδίην', ὑπερῴην δ' οὐκ ἐδίηνεν –

ἔχοντα μὲν τὴν ἀρετήν, χρώμενον δὲ αὐτῇ καὶ πρὸς ἀκουσίους τύχας. καὶ γὰρ ὀφθαλμοῖς φίλον μὲν χρωμάτων τὸ

85–86 Hdt. 1.32, 3.40 **90** Hdt. 1.84 ff., 3.120 ff. **95** Il. 22.495

76 *αὐτῶν* R² (e *αὐτῷ*) U *ἀφαιρετέαν* Puiggali Orellium secutus *(ἀφαίρετον) αὐθαίρετον* R **81** ⟨*πιστεύω δὲ ἐσθ' ὅτε ἀτυχήσαντι*⟩ Davies² ⟨*ἀλλ'*⟩ Heinsius **82** del. Meiser **86** *Ἄμασις* U *Ἄμασις* R **87** *Πολυκράτης* R¹ e *Πολυκράτη* **87–88** *εὔνεων* U

λαμπρότατον, ἀλλ' ἐὰν μὴ παραθῇς τὸ φαιόν, ἐλύπησας αὐτοῦ τὴν ἡδονήν· ἐὰν δὲ μίξῃς ταῖς εὐτυχίαις τὰ δυσχερῆ, μᾶλλον αἰσθήσῃ τῆς ἀρετῆς καὶ συνήσεις τῆς εὐτυχίας.

6 *Ἡ δίψα μὲν σώματι παρασκευάζει ἡδονὴν ποτοῦ, καὶ λιμὸς σώματι παρασκευάζει ἡδονὴν βρωτοῦ, καὶ νὺξ*
14v *ὀφθαλμοῖς παρασκευάζει ἡδονὴν ἡλίου, ποθεῖ ⟨δ'⟩ ἄνθρωπος καὶ νύκτα μεθ' ἥλιον καὶ λιμὸν μετὰ κόρον καὶ δίψαν μετὰ μέθην· κἂν ἀφέλῃς αὐτοῦ τὴν μεταβολήν, λύπην τὴν ἡδονὴν ποιεῖς. οὕτω λέγεται καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Περσῶν βασιλεὺς τέως μὲν ὑπ' εἰρήνης μακρᾶς καὶ ἡδονῆς διηνεκοῦς μὴ συνιέναι τῆς εὐτυχίας· ᾧ παρεσκεύαζε μὲν ἡ Ἀσία τὸ δεῖπνον, ἔπεμπον δὲ πῶμα ποταμῶν οἱ κάλλιστοι, ἐμηχανῶντο δὲ αὐτῷ τὴν δίαιταν τέχναι μυρίαι· ἀλλ' ἐπεὶ πόλεμος αὐτῷ ἐκ θαλάττης ἦλθεν καὶ Ἕλληνες μύριοι καὶ στρατηγοὶ δεινοί, ἡττηθεὶς ἔφευγεν ἐπὶ ψιλὸν λόφον, ὅπου τῆς νυκτὸς ἀναπαυόμενος ἐδίψησεν ὁ δύστηνος πρῶτον τότε, ἔνθα ἦν οὐ Χοάσπης, οὐ Τίγρις, οὐ Νεῖλος, οὐκ ἐκπώματα, οὐκ οἰνοχόοι, καὶ ἠγάπησεν παρὰ ἀνδρὸς Μάρδου λαβὼν ἐν ἀσκῷ ὀδωδὸς ὕδωρ· καὶ τότε ἄρα ὁ δείλαιος ἔγνω, τίς μὲν δίψης χρεία, τίς δὲ ἡδονὴ ποτοῦ.*

7 *Εἶτα ἡδονῆς μὲν ἔσται κόρος, εὐτυχημάτων δὲ οὐκ ἔσται κόρος; ἐγὼ μὲν οἶμαι, σιτίων καὶ μέθης ἀνιαρότερος. οὐ γὰρ ἀνασχετὸν εἶναι οὔτε τῷ Ἀχιλλεῖ τὴν σχολὴν οὔτε*

107–118 cf. Cic. Tusc. 5.97 (de Dario Codomanno)

100 *αἰσθήσῃ* R[1] e *αἰσθητῷ* **102** *ἡ* Markland *ἢ* R **104** *ἡλίου* I *ἥλιον* R addidi **107** *Ἀρταξέρξης* R[2]U **108** *ὑπ' εἰρηνης* (sine acc.) R[2] e *ὑπερηνης* **113** *ἐφ' ὑψηλὸν* Acciaiolus **120** *ἐγὼ μὲν* scripsi *εἰς μὲν* R *ἔστιν* Dukas **121** *οὐ*] *ὁρῶ* Davies[2] ⟨*ἴσμεν*⟩ *εἶναι* Reiske

τῷ Νέστορι τὴν σιωπὴν οὔτε τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν ἀσφάλειαν· ἐξῆν γάρ που καὶ τῷ Ἀχιλλεῖ ⟨ἐν εἰρήνῃ⟩ ζῆν καὶ βασιλεύειν Μυρμιδόνων καὶ γεωργεῖν τὴν Θετταλῶν γῆν καὶ γηροκομεῖν τὸν Πηλέα· καὶ τῷ Νέστορι ἐν Πύλῳ ἐν εἰρήνῃ ἄρχειν καὶ γηράσκειν καθ' ἡσυχίαν· καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ οἴκοι μένειν περὶ τὸ Νήριτον τὸ εὔφυλλον ἐν τῇ γῇ τῇ κουροτρόφῳ, ἢ τὸ τελευταῖον παρὰ Καλυψοῖ {οὖν} ἐν ἄντρῳ καταρρύτῳ καὶ κατασκίῳ, ὑπὸ Νυμφῶν θεραπευομένῳ, ἀγήρῳ ὄντι καὶ ἀθανάτῳ· ἀλλ' οὐχ εἵλετο ἀθάνατος εἶναι ἀργὸς ὢν καὶ μηδὲν χρώμενος τῇ ἀρετῇ. ἀνάγκη δὲ τὸν ταύτην μεταχειριζόμενον, ἀνθρωπίνοις συμπτώμασιν παρα- 15r
βαλλόμενον, πολλάκις βοᾶν,

τέτλαθι δὴ κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

Τίς δ' ἂν ἦν μνήμη τοῦ Ὀδυσσέως, ἐὰν ἀφέλῃς αὐτοῦ 8
τὰ δυσχερῆ; τίς δὲ τοῦ Ἀχιλλέως, ἐὰν ἀφέλῃς αὐτοῦ τὸν Ἕκτορα καὶ τὸν Σκάμανδρον καὶ τὰς

δώδεκα μὲν σὺν νηυσὶ πόλεις,

ἕνδεκα δὲ ἠπειρώτιδας; τὸν μὲν γὰρ Ἡρακλέα οὐδὲ ἄλλοθεν οἱ ἄνθρωποι προσέθεσαν ἂν φέροντες τῷ Διὶ ἢ ἐκ τῆς πρὸς τὰ κακὰ ὁμιλίας, ἀνταγωνισάμενον αὐτοῖς ἀρετῇ· ἐὰν

123–125 Il. 9.398–400, 9.410–416 **127** Od. 9.27 **128–130** Od. 1.13–15, 5.57ff., 5.203ff. **134** Od. 20.18 **138** Il. 9.328

123 *που* Hobein *του* R *τοι* Markland add. Heinsius possis et ⟨*καθ' ἡσυχίαν*⟩ **127** *τὸ Νήριτον* R^2U *τὸ νηνυτον* (ut vid.) R^1 e *τὸ ηνυτον* **128** *Καλυψοῖ* Acciaiolus *Καλυψῷ* R om. U *βιοῦν* Hobein **138** *μὲν*] *δὴ* Homerici **140** *προσέθεσαν* R^1 e *προσέθεσαν* *ἢ ἐκ τῆς* Davies[2] *μεσης* (sine acc.) R *ἐκ μέσης τῆς* Reiske **141** *ἀνταγωνισάμενον* Orelli *ἀναγωνισαμένης* R (*ἀντ.* recc.) *αὐτοῖς ἀρετῇ* scripsi Marklandum (*ἀρετῆς*) et Davisium (*αὐτοῖς ἀρετῆς*) secutus *αὐτοῖς της* R

ἀφέλῃς αὐτοῦ τὰ θηρία καὶ τοὺς δυνάστας καὶ τὰς ἄνω καὶ κάτω ὁδοὺς καὶ τὰ δεινὰ ἐκεῖνα πάντα, ἠκρωτηρίασας τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἡρακλέους. ἢ Ὀλυμπιάσιν μὲν καὶ Πυθοῖ οὐκ ἔνεστιν κότινον λαβεῖν οὐδὲ μήλων τυχεῖν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ κονισάμενον, ἀλλὰ ἀνταγωνιστῶν δεῖ τῷ κηρύγματι· ἐν δὲ τῷ τοῦ βίου σταδίῳ καὶ τῇ δεῦρο ἀγωνίᾳ τίς ἂν γένοιτο ἀνταγωνιστὴς ἀνδρὶ ἀγαθῷ, πλὴν τῆς πείρας τῶν δυσχερῶν;

9 Φέρε τοὺς ἀγωνιστὰς παρακαλῶμεν ἐπὶ τὸ στάδιον. ἡκέτω ἐκ μὲν Ἀθηνῶν Σωκράτης, ἀγωνιούμενος πρὸς Μέλητον καὶ πρὸς τὰ δεσμὰ καὶ τὸ φάρμακον, ἐκ δὲ Ἀκαδημίας Πλάτων, ἀγωνιούμενος πρὸς τυράννου ὀργὴν καὶ θάλατταν πολλὴν καὶ κινδύνους μεγάλους· ἡκέτω καὶ ἄλλος ἀγωνιστὴς Ἀττικός, ἀγωνιούμενος πρὸς Τισσαφέρνην ἐπιορκοῦντα καὶ Ἀριαῖον ἐπιβουλεύοντα καὶ Μένωνα προδιδόντα καὶ βασιλέα ἐπιτιθέμενον. κάλει μοι καὶ τὸν ἐκ τοῦ Πόντου ἀθλητήν· ἀγωνιζέσθω καὶ οὗτος ἀγῶνα ἰσχυρὸν πρὸς ἀνταγωνιστὰς πικρούς, πενίαν καὶ ἀδοξίαν καὶ λιμὸν καὶ κρύος· ἐγὼ δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ γυμνάσια ἐπαινῶ·

αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας,
σπεῖρα κακ' ἀμφ' ὤμοισι βαλών,

15v οὐ | χαλεπῶς διὰ τοῦτο ἐκράτει. τοιγαροῦν στεφανῶ τοὺς ἄνδρας καὶ ἀνακηρύττω νικηφόρους τῆς ἀρετῆς· ἐὰν δὲ

155–157 Xen. Anab. 2.5.27ff. **162–163** Od. 4.244–245

144 Ἡρακλέος R p.c. **151** ἡκέτω ἐκ Markland ἔχε, τίνες R ἀγωνιούμενος U ἀγωνίμενος R **155** ἀγωνιούμενος R¹ e ἀγωνούμενος **156** Ἀριαῖον AD Ἀραῖον R **157** κάλει Markland καὶ δεῖ R **158** ἀγωνιζέσθω Markland ἀγωνίζεσθαι R

ἀφέλῃς αὐτῶν τὴν πρὸς τὰ κακὰ ἀγωνίαν, ἀποστεφανοῖς τοὺς ἄνδρας καὶ ἀποκηρύττεις. ἄφελε Ἀθηναίων τὸν ἐπὶ Μαραθῶνα δρόμον καὶ τὸν ἐκεῖ θάνατον καὶ τὴν Κυναιγείρου χεῖρα καὶ τὴν Πολυζήλου συμφορὰν καὶ τὰ Καλλιμάχου τραύματα, καὶ οὐδὲν Ἀθηναίοις καταλείπεις σεμνόν, πλὴν τοῦ Ἐριχθονίου καὶ τοῦ Κέκροπος, μύθων ἀπιστουμένων. διὰ τοῦτο ἡ Σπάρτη ἐπὶ πλεῖστον ἐλευθέρα, ὅτι ἐν οὐδὲ εἰρήνῃ σχολὴν ἄγει· μάστιγες αὗται καὶ πληγαὶ Λακωνικαὶ καὶ ἔθη κακῶν ταῖς ἀρεταῖς ἀναμιγνύμενα.

35

Ἔχεις εἰπεῖν τίνας ποτὲ Ὅμηρος ὀνομάζων χαίρει θεοῖς εἰκέλους καὶ δίους καὶ μῆτιν ἀταλάντους Διί; τίνας γὰρ ἀλλ' ἢ τοὺς ἀρίστους, Ἀγαμέμνονά τε καὶ Ἀχιλλέα καὶ Ὀδυσσέα, καὶ ὅστις ἄλλος συνετέλει αὐτῷ εἰς ἐπαίνου μοῖραν; τί δέ; εἰ μὴ τῷ Διὶ εἴκαζεν αὐτούς, ἀλλ' ἢ Μαχάονι τῷ ἰατρῷ ἢ Κάλχαντι τῷ μαντικῷ ἢ Νέστορι τῷ ἱππικῷ ἢ Μενεσθεῖ τῷ τακτικῷ ἢ Ἐπειῷ τῷ τέκτονι ἢ Νιρεῖ τῷ

35 tit. *πῶς ἂν τις πρὸς φίλον παρασκευάσαιτο* (unc.) in mrg. *δ'* (min.)

168–170 Hdt. 6.112, 6.114, 6.117; cf. [Plut.] Mor. 305bc
2–3 Il. 1.7, 2.269, 2.478–479, etc. **6–9** Il. 4.193–219; 1.68–100; 2.336, 23.306–348; 2.552–555; Od. 8.492–493; Il. 2.671–674

166 *κακὰ* Acciaiolus *καλὰ* R **168–169** *Κυναιγείρου* U *Κυνεγείρου* R **172–173** *οὐδὲ ἐν* I **173** *αὗται* I *αὐταὶ* R
2 *ἔχεις* U[uv] I *ἔχοις* R **8** *Νιρεῖ* U *Νηρεῖ* R

καλῷ, ἆρ' οὐκ ἂν εἶχες ἀποκρίνασθαί μοι τῆς εἰκόνος τὴν αἰτίαν; ἢ ἐκεῖ μὲν γνωρίζεις τὴν ὁμοιότητα, ἐνταῦθα δὲ ὅτι μὲν ὅμοιοι τῷ Διὶ οἶσθα, καὶ ἐπαινεῖς τὸν εἰκάσαντα τῆς γνωρίσεως, τὸ δὲ γνώρισμα αὐτὸ ἀγνοεῖς; φέρε οὖν, ἐγώ σοι ὑπὲρ τοῦ Ὁμήρου διηγήσομαι † ωστωσινηρεναιπο λέγων·

οὐ γάρ εἰμι ποιητικός.

16r πατέρα γάρ που θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἶναι λέγει τὸν Δία, οὔτι που διότι ὑπεκδὺς τοῦ οὐρανοῦ, νῦν μὲν ὄρνιθι εἰκασθείς, νῦν δὲ χρυσῷ, καὶ ἄλλοτε ἄλλῳ, γυναιξὶ θνηταῖς ἐπλησίαζεν,

σπερμαίνων τὰ πρῶτα γένος κυδρῶν βασιλήων

– οὕτω γὰρ ἂν εἴη ὁ Ζεὺς ὀλιγοτεκνότατος – ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ἀναθεὶς αὐτῷ τοῦ εἶναι τὰ γένη ταῦτα καὶ σώζεσθαι προσεῖπεν πατέρα, τῶν ἐν φιλίᾳ ὀνομάτων τὸ πρεσβύτατον.

2 Εἶεν· οὕτω σοι τὰ τοῦ Διὸς ἔχει. τὰ δὲ τῶν ὁμοίων τῷ Διὶ ἆρ' ἡγεῖ ἄλλῃ πῃ ἔχειν; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὡς οὐδὲ τὸν Σαλμωνέα εἴκασαν οἱ ποιηταὶ αὐτῷ, καίτοι κεραυνοὺς ἀφιέντα, ὡς ᾤετο, καὶ μιμούμενον τὸν βροντῶν κτύπον καὶ τὸ ἀστραπῆς φῶς; ἀλλὰ ταῦτά γε ὁ Σαλμωνεὺς δρῶν ὅμοιος ἦν Θερσίτῃ μιμουμένῳ τὸν Νέστορα. πῶς οὖν γένοιντ' ἂν ὅμοιοι ἄνθρωποι Διί; μιμούμενοι αὐτοῦ τὸ σωστικὸν καὶ

15 Plato Resp. 393d **16** Il. 1.544, etc. **20** Hes. Cat. fr. 1.6 M–W **30** Il. 2.212ff.

13 πεζῷ τῷ λόγῳ I πεζῶς ἄνευ μέτρου τε Davies[2] (cf. Plato Resp. 393d) οὑτωσὶ ἠρέμα πω Markland fort. ὡδί πως ἄνευ μέτρου **17** οὐ δήπου Markland **22** ταῦτα] πάντα Combes **23** προσεῖπεν Acciaiolus προσειπεῖν R **26** ἔχειν R[1] e ἔχει **29** Σαλμωνεὺς R[1] e Σαλμωεὺς

φιλητικὸν καὶ πατρικὸν δὴ τοῦτο. αὕτη θνητῆς πρὸς θείαν ἀρετὴν ὁμοιότης, ἣ παρὰ μὲν θεοῖς καλεῖται θέμις καὶ δίκη καὶ ἄλλ' ἄττα μυστικὰ καὶ θεοπρεπῆ ὀνόματα, παρὰ δὲ ἀνθρώποις φιλία καὶ χάρις καὶ ἀλλ' ἄττα προσηνῆ καὶ ἀνθρωπικὰ ὀνόματα. ἐνδεέστερον δὲ δὴ τὸ ἀνθρώπειον τῆς θείας ἀρετῆς τά τε ἄλλα καὶ κατὰ φιλίας ἔκτασιν· οὐ γὰρ ἐξικνεῖται ἡ θνητὴ φύσις ἐπὶ τὸ ὅμοιον πᾶν, ἀλλ' ὥσπερ αἱ τῶν βοσκημάτων ἀγέλαι οἰκειοῦται τῷ ξυννόμῳ μόνον· ἀγαπητὸν δὲ εἰ καὶ τούτῳ παντί. νῦν δὲ ἴδοις ἂν ἐν ἀγέλῃ μιᾷ ὑπὸ ποιμένι ἑνὶ στάσεις πολλὰς καὶ διαφωνίας κυριττόντων ἀλλήλους καὶ διαδακνόντων, μόγις ⟨δὲ⟩ ὄντα που ζώπυρα εἰς βραχὺν ἀριθμὸν φιλίας σαφοῦς ξυνεληλαμένα. σιτία μὲν καὶ ποτὰ καὶ ἀμπεχόνας, καὶ ὅση | ἄλλη 16v *χρεία σωμάτων, πορίζονται οἱ ἄνθρωποι ἀμοιβῇ καὶ ἀντιδόσει {ἐκ} χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καὶ τὰ σεμνὰ δὴ ταῦτα, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἐξὸν χαίρειν τῇ τῶν μεταλλέων φράσαντας τέχνῃ λαμβάνειν παρ' ἀλλήλων ταῦτα ἀπονητί, μετρουμένους μέτρῳ τῷ πάντων ἰσαιτάτῳ, τὸν μὲν ἐνδεᾶ τὴν χρείαν λαβόντα παρὰ τοῦ ἔχοντος, τὸν δὲ ἐν περιουσίᾳ ἀφεῖναι κτησάμενον παρὰ τοῦ λαβόντος, ὧν ἡ ἀντίδοσις οὐχ ἕξει αἰτίαν.*

Τῷ μὲν Λυκίῳ Γλαύκῳ χρυσὸν δόντι καὶ λαβόντι χαλκὸν 3 *καὶ ἑκατόμβοι' ἐννεαβοίων ἀλλαξαμένῳ ὀνειδίζει Ὅμηρος· εἰ δὲ παρωσάμενοι τὴν τούτων ἀξίαν τῇ γνώμῃ τὰς ἀντιδόσεις διεμετροῦντο, ἦν ἂν δήπου τὸ χρῆμα ἰσόρροπον. νῦν*

53–54 Il. 6.234–236

32 *θνητῆς* Heinsius *θνητὴ* R *θνητῇ* Stephanus **42** add. Russell ⟨*περι*⟩*όντα* Reiske **46** del. Heinsius cum Arcerii excerptis ('permutatione .. aeris ac ferri' iam Paccius) **47** *μεταλλέων* Markland *μετάλλων* R **48** *ἀπονητί* R[p.c.] (e *ἀπονητεί*) U

δὲ καπηλείας πάντα μεστὰ καὶ ἐμπορίας καὶ συμβολαίων πικρῶν, ἀγοραίων τε καὶ θαλαττίων καὶ ἠπειρωτικῶν, ξενικῶν τε καὶ ἀστικῶν καὶ ἐπιχωρίων καὶ διαποντίων, ἄνω καὶ κάτω στρεφομένης τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάττης, τὰ ἀθήρατα ἐκθηρωμένων καὶ τὰ ἀφανῆ μεταλλευόντων καὶ τὰ πόρρω διωκόντων καὶ τὰ σπάνια ποριζομένων, καὶ θησαυροὺς κατορυττόντων καὶ κατώρυχας ἐμπιμπλάντων καὶ ταμεῖα σωρευόντων. τὸ δὲ τούτων αἴτιον ἀπιστία φιλίας καὶ πλεονεξίας ἔρως καὶ ἀπορίας δέος καὶ μοχθηρίας ἔθος καὶ ἡδονῆς πόθος· ὑφ' ὧν τὸ φιλεῖν ἐλαυνόμενον καὶ κατορυττόμενον καὶ βαπτιζόμενον μόγις που σώζει ἀμαυρὰ ἴχνη καὶ ἀσθενῆ· καὶ τὸ κοινότατον καὶ ἀταμίευτον καὶ ἀφθονώτατον, διὰ τὴν τῶν χρωμένων σπάνιν, εἴ που καὶ γένοιτο τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς βαρβάρου γῆς, ᾄδεται τοῦτο καὶ μύθου σχῆμα ἔχει καὶ ἀπιστεῖται αὐτοῦ ἡ ἀκρίβεια· καὶ μάλα εἰκότως.

17r 4 *Ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικὸς στόλος νεῶν χιλίων, πλῆθος ἀνδρῶν τὸ καλλιστεῦον τῆς Ἑλλάδος, ὁμόσκηνον καὶ ὁμοδίαιτον, δεκαετεῖ χρόνῳ ἀντικαθημένων αὐτοῖς ἐχθρῶν βαρβάρων. ἡ δὲ φήμη τῶν ἔργων τούτων, ἐμπεσοῦσα εἰς τὴν Ὁμήρου ᾠδήν, οὐκ ἔσχεν ἡμῖν ἑταιρείαν εἰπεῖν ἀκριβῆ ἐν τοσούτῳ στόλῳ καὶ χρόνῳ πλὴν μιᾶς, Θετταλικοῦ μειρακίου πρὸς Λοκρὸν ἄνδρα, ἧς οὐδὲν Ὅμηρος διηγήσατο οὔτε πρὸς ἡδονὴν τερπνότερον οὔτε πρὸς ἀρετὴν ἀγωγότερον οὔτε πρὸς μνήμην ἐπικυδέστερον· τὰ δὲ ἄλλα τοῦ Ὁμήρου εἰ σκοποίης, πόλεμοι πάντα καὶ θυμοὶ καὶ ἀπειλαὶ καὶ μῆνις καὶ τὰ τούτων τέλη, οἰμωγαὶ καὶ στόνοι καὶ θάνατοι καὶ φθοραὶ καὶ ὄλεθροι. ᾄδεταί που καὶ διήγημα Ἀττικὸν ὑπὸ φιλίας σεμνυνόμενον ἐν πολλοῖς*

85–89 Thuc. 6.54–59, etc.

70 *ᾄδεται* R[p.c.] e *ἄ.δεται*

τοῖς Ἀθηναίων λόγοις, ἓν τοῦτο ἄξιον τῆς Ἀθηνᾶς, ἄξιον τοῦ Θησέως, φιλία καλὴ καὶ δικαία ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἣ παρέδωκεν ἀμφοτέροις ἐπὶ τυράννῳ κοινὸν ξίφος καὶ σύνθημα κοινὸν καὶ κοινὸν θάνατον· μεθ' ἣν οὐκέτι φιλία Ἀττικὴ ἦν, ἀλλὰ πάντα ὕπουλα καὶ σαθρὰ καὶ ἄπιστα καὶ διαβεβρωμένα, μεστὰ φθόνου καὶ ὀργῆς καὶ ἀπειροκαλίας καὶ φιλοχρηματίας καὶ φιλοδοξίας.

Κἂν τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἐπίῃς, ἀφθονίαν ὄψει σκυθρω- 5
πῶν διηγημάτων, ἄνδρα ἀνδρὶ συμπεπτωκότα καὶ πόλιν πόλει καὶ γένος γένει· οὐ τὸ Δωρικὸν τῷ Ἰωνικῷ μόνον, οὐδὲ τὸ Βοιώτιον τῷ Ἀττικῷ, ἀλλὰ καὶ Ἴωνας Ἴωσιν καὶ Δωριέας Δωριεῦσιν καὶ Βοιωτοὺς Βοιωτοῖς συμπίπτοντας καὶ Ἀθηναίους Ἀθηναίοις καὶ Θηβαίους Θηβαίοις καὶ Κορινθίους Κορινθίοις, συγγενεῖς καὶ συνεστίους πολεμίους, πάντας πᾶσιν ἐπιτιθεμένους, τοὺς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἥλιον καὶ τὸν αὐτὸν αἰθέρα καὶ τὸν αὐτὸν νόμον, καὶ τὴν
αὐτὴν φωνὴν ἱέντας καὶ | τὴν αὐτὴν γῆν νεμομένους καὶ 17v
καρποὺς τοὺς αὐτοὺς σιτουμένους καὶ μυστήρια τὰ αὐτὰ τελουμένους, οὓς περιβάλλει τεῖχος ἓν καὶ πόλις μία, πολεμοῦντας σπενδομένους, ὀμνύντας ἐπιορκοῦντας, συντιθεμένους μετατιθεμένους, καὶ προφάσεις μικρὰς ⟨ * *⟩ μεγίστων κακῶν· οἷς γὰρ ἂν τὸ φιλεῖν τῆς γνώμης ἐκπέσῃ, πάντα ἤδη ἀξιόχρεα κινεῖν ὀργὴν καὶ ταράττειν, καθάπερ κοίλην ναῦν ἀφαιρεθεῖσαν τοῦ ἕρματος βραχεῖαι ῥοπαὶ σαλεύουσίν τε καὶ περιτρέπουσιν.*

89–90 *οὐκέτι φιλία Ἀττικὴ ἦν* Davies[2] *οὐκέτι οφειλιας* (sine acc. et spir.) *Ἀττικήν* R *οὐκέτι ὄφελος φιλίας Ἀττικῆς* U fort. *ὀ⟨φθείη ἂν⟩ φιλία Ἀττική* **101** fort. *νόμον ⟨ζῶντας⟩* vel sim. **102** *ἱέντας* ed. pr. *ἰέντας* R **106** lacunam hic statui, desiderans fere *⟨ἀρχὰς ποιουμένους⟩* **107** *κακῶν ⟨ὄψει⟩* Markland (D[1]) *κακῶν ⟨ποιουμένους⟩* Reiske

6 *Τίς ἂν οὖν παρασκευὴ γένοιτο ἀνδρὶ φιλίας ἐραστῇ πρὸς τὸ κτῆμα τοῦτο; χαλεπὸν μὲν εἰπεῖν, ῥητέον δὲ ὅμως·*

ὡς οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά,
οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν,

⟨οὕτως⟩ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἀνδρὶ πρὸς ἄνδρα φιλίας ὁλκή, μέχρις ἂν αὐτῷ οἱ ὀφθαλμοὶ φαντάζωνται χρυσὸν καὶ ἄργυρον. κἂν τούτων ἀπαγάγῃς τὴν ὄψιν, οὐκ ἀπόχρη πρὸς φιλίαν ἡ καρτερία, ἀλλ' ἐνοχλεῖ αὖθις ἢ παιδίσκων ὥρα ἢ γυναικὸς κάλλος· κἂν καταμύσῃς πρὸς ταῦτα,

εὐπρόσωπος ὁ τοῦ μεγαλήτορος Ἐρεχθέως δῆμος

καὶ τὰ ἐν ἐκκλησίαις κηρύγματα καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν δόξα, κοῦφον χρῆμα καὶ πᾶσαν γῆν ὀξέως ὑπεριπτάμενον· κἂν ὑπερίδῃς ταύτης, οὐχ ὑπερόψει δικαστηρίου· κἂν ὑπερίδῃς τούτου, οὐχ ὑπερόψει δεσμωτηρίου· κἂν ἐνέγκῃς δεσμά, οὐχ ὑπερόψει προσιόντος τοῦ θανάτου. πολλάς σε δεῖ ἡδονὰς παραδραμεῖν καὶ πολλοῖς πόνοις ἀντιβλέψαι, ἵνα κτήσῃ κτῆμα ἡδοναῖς πάσαις ἰσοστάσιον καὶ πόνοις πᾶσιν ἀντίρροπον, κτῆμα χρυσοῦ τιμιώτερον, κτῆμα ὥρας βεβαιότερον, κτῆμα δόξης ἀσφαλέστερον, κτῆμα τιμῆς ἀληθέ-
18r *στερον, κτῆμα αὐθαίρετον, αὐτεπάγγελτον, κτῆμα ἀδεκάστως ἐπαινούμενον, κτῆμα κἂν λύπην, κἂν πρᾶξιν φέρῃ, εὐφραῖνον τὸν δρῶντα κατὰ τὴν μνήμην τῆς αἰτίας.*

7 *Σπάνιον δὲ τὸ κτῆμα τοῦτο· τὸ δὲ εἴδωλον αὐτοῦ πρόχειρον καὶ παντοδαπόν, κολάκων ἑσμοὶ καὶ θίασοι σε-*

114–115 Il. 22.262–263 **121** Plato Alc. 1.132a (cf. Il. 2.547)

116 add. Markland possis et ⟨ὡς⟩ **119** *καρτερία* U *καρυερία* R **120** *καταμύσῃς* Dübner *καταμύσῃ* R **135** *ἑσμοὶ* scripsi *ἐσμοὶ* R[1] e *ἐμοὶ*

σηρότων καὶ σαινόντων καὶ ἐπ' ἄκρᾳ τῇ γλώττῃ τὸ φιλεῖν ἐχόντων, οὐχ ὑπ' εὐνοίας ἀγομένων ἀλλ' ὑπὸ τῆς χρείας ἠναγκασμένων, καὶ μισθοφόρων ἀλλὰ οὐ φίλων. καὶ οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ τοῦ κακοῦ, μέχρις ἂν † ω ⟨ * *⟩ τὸ φιλεῖν νομίζωσιν· τὸ δὲ ἔστιν μέν, ἀλλ' οὐχ ὁρῶσιν οἱ πολλοὶ τὴν ἀντίδοσιν, οὔτε ἰδίᾳ οὔτε κατὰ πόλιν· ἦ γὰρ ἂν αὐτοὺς ἐξοπλίσαντες καὶ χαίρειν φράσαντες στρατηγῶν τέχναις καὶ ὁπλοποιῶν δημιουργίαις καὶ μισθοφόρων ἀθροισμῷ καὶ συνθημάτων παραδόσει καὶ φρουρίων ἐπιτειχίσει καὶ στρατοπέδων ⟨* * *⟩, πάλαι ἐδέξαντο ἂν τὰς σπονδὰς ἑκόντες παρ' αὐτοῦ τοῦ Διός, οὐκ ἐν Ὀλυμπίᾳ οὐδὲ ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν ἐκεχειρίαν κηρύττοντος, ἀλλ' ἐξ οὐρανοῦ μέγα βοῶντος·*

σχέσθε, φίλοι, καὶ μ' οἶον ἐάσατε κηδόμενόν περ

σῴζειν ὑμᾶς καὶ μὴ περιορᾶν ὑπ' ἀλλήλων κακουμένους. νῦν δὲ ἐφημέρους σπονδὰς σπενδόμενοι, τριακοντούτιδας, ἀνάπαυλαν κακῶν ἐπορίζοντο ἀμυδρὰν καὶ οὐ πάντῃ ἀσφαλῆ, μέχρις ἂν ἄλλη πρόφασις ἐπιπεσοῦσα πάντα ἄνω καὶ κάτω ἐπιταράξῃ αὖθις. ἀλλὰ κἂν τὰ ὅπλα ἀποδύσωνται, κἂν εἰρήνην ἄγωσιν, ἄλλος αὖ πόλεμος ἐμπεσὼν τῇ ψυχῇ, οὐ δημόσιος ἀλλ' ἰδιωτικός, οὐ σιδηροφορῶν οὐδὲ

149 Il. 22.416

137 *ἐχόντων* U[p.c.] I *ἔχουσιν* RU[a.c.] *ὑπ' εὐνοίας* U *ὑπευέυνοίας* (sic) R[2] e *ὑπευευνοίας* **139** nemo adhuc satis *ἀνωφελὲς* Davies[2] (cum quo 140 *ἐστιν μὲν* ⟨*οὐκ*⟩ coniungenda) **141–142** *αὐτοὺς* Acciaiolus *αὐτοὺς* R **145** ⟨*τάξεσιν*⟩ Koniaris[4] ⟨*παρεμβολῇ*⟩ Reiske fort. ⟨*στόλῳ*⟩ *πάλαι* Markland *πάλιν* R del. Koniaris[4] **149** *κηδόμενόν* R cum Homericorum nonnullis *κηδόμενοί* ceteri Homerici et Aristarchus **156–157** *σιδηροφορῶν* .. *πυρφορῶν* Stephanus *σιδηροφόρων* .. *πυρφόρων* R

πυρφορῶν, οὐδὲ νηΐτην ἄγων στρατὸν οὐδὲ ἱππικόν, ἀλλὰ γυμνὸς ὅπλων, ἀσίδηρος, ἄπυρος, λυμαίνεται τῇ ψυχῇ καὶ 18v *πολιορκεῖ αὐτήν, ἐμπιμπλὰς φθόνου καὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ καὶ προπηλακισμοῦ καὶ ἄλλων μυρίων κακῶν.*

8 *Ποῖ τις τράπηται; τίνα εὕρῃ ἐκεχειρίαν, ποίαν Ὀλυμπίαν, τίνα Νεμέαν; καλὰ μὲν τὰ Ἀθήνησιν Διονύσια καὶ Παναθήναια, ἀλλὰ ἑορτάζουσιν μισοῦντες καὶ μισούμενοι· πόλεμόν μοι λέγεις, οὐχ ἑορτήν. καλαὶ καὶ ἐν Λακεδαίμονι αἱ Γυμνοπαιδίαι καὶ τὰ Ὑακίνθια καὶ οἱ χοροί· ἀλλὰ Ἀγησίλαος Λυσάνδρῳ φθονεῖ καὶ Ἀγησίπολις Ἆγιν μισεῖ, καὶ Κινάδων τοῖς βασιλεῦσιν ἐπιβουλεύει καὶ Φάλανθος τοῖς ἐφόροις καὶ Παρθενίαι Σπαρτιάταις· οὐ πιστεύω τῇ ἑορτῇ πρὶν τοὺς ἑορταστὰς ἴδω φίλους. οὗτος ἀληθινῆς ἐκεχειρίας νόμος καὶ τρόπος, ὑπὸ νομοθέτῃ τῷ θεῷ τεταγμένος, ὃν οὐκ ἔστιν μὴ κτησάμενον φιλίαν ἰδεῖν, οὐδ' ἂν πολλάκις τις σπείσηται, οὐδ' ἂν πολλάκις ἀναγράψηται τὰ Ὀλυμπιάσιν καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ. εἴσω δεῖ ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὸ κήρυγμα ἐλθεῖν, εἴσω τὴν ἐκεχειρίαν· ἕως δὲ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ὁ ἐν ψυχῇ πόλεμος, ἄφιλος ἡ ψυχὴ μένει, ἐχθρά, σκυθρωπή. ταῦτα αἱ Ποιναί, ταῦτα αἱ Ἐρινύες, τὰ δράματα, αἱ τραγῳδίαι. διώκωμεν τὴν ἐκεχειρίαν, παρακαλῶμεν φιλοσοφίαν· ἡκέτω, σπενδέσθω, κηρυττέτω.*

165–168 Xen. Hell. 3.4.7ff.; 3.3.4ff.; Ar. Pol. 1306b27ff.

158 *λυμαίνεται* ed. pr. ('corrumpit' iam Paccius) *λυμανεῖται* R **165** *χοροί* Acciaiolus *χροοι* (sine acc.) R **166** *Ἀγησίπολις* H$^{p.c.}$ (Lascaris?) *Ἀγήπολις* RH$^{a.c.}$ **173** *Νεμέᾳ* U *Νέμεα* R **178** *φιλοσοφίαν*] *φιλίαν* Markland

36

Βούλομαί σοι κατὰ τὴν τοῦ Λυδοῦ σοφίαν ποιῆσαι μῦθον· (123r) 1 *διαλέξονται δέ μοι ἐν τῷ μύθῳ οὐχ ὁ λέων οὐδὲ ὁ ἀετὸς οὐδὲ τὰ τούτων ἔτι ἀφωνότερα, αἱ δρύες, ἀλλ' ὡδί μοι λελέξεται. Ζεὺς ἦν καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ. οὐρανῷ μὲν πολῖται θεοί, τὰ δὲ γῆς θρέμματα, οἱ ἄνθρωποι, οὔπω τότε ἐν φωτὶ ἦσαν. καλεῖ δὴ Ζεὺς Προμηθέα καὶ αὐτῷ προστάττει κατανεῖμαι τῇ γῇ ἀποικίαν, ζῷον διπλοῦν, κατὰ μὲν τὴν* 123v *γνώμην ἐγγύτατα ἡμῖν τοῖς θεοῖς, τὸ δὲ σῶμα αὐτῷ ἔστω λεπτὸν καὶ ὄρθιον καὶ σύμμετρον, καὶ ἰδεῖν ἥμερον καὶ χειρουργεῖν εὔκολον καὶ βαδίζειν ἀσφαλές. πείθεται ὁ Προμηθεὺς Διὶ καὶ ποιεῖ ἀνθρώπους καὶ οἰκίζει τὴν γῆν. οἱ δὲ ἐπεὶ γενέσεως ἐπελάβοντο οὐ χαλεπῶς διέζων· καὶ γὰρ τροφὴν αὐτοῖς ἀποχρῶσαν γῆ παρείχετο, λειμῶνας δασεῖς καὶ ὄρη κομῶντα καὶ καρπῶν χορηγίαν ὅσα γῆ φέρειν φιλεῖ μηδὲν ὑπὸ γεωργῶν ἐνοχλουμένη· παρείχοντο δὲ καὶ αἱ νύμφαι κρήνας καθαρὰς καὶ ποταμοὺς διειδεῖς καὶ ἄλλων ναμάτων εὐπόρους τε καὶ δαψιλεῖς πηγάς· πρὸς δὲ καὶ θάλπος μὲν ἐξ ἡλίου τοῖς σώμασιν περιχεόμενον συμμέτρως αὐτὰ παρεμυθεῖτο, αὖραι δὲ ἐκ ποταμῶν ὥρᾳ θέρους ἐπιπνέουσαι ἀνέψυχον αὐτοῖς τὰ σώματα· περιμάχητον δ' ἦν τούτων οὐδὲν ἐν ἀφθόνῳ τῇ τῶν αὐτομάτων χορηγίᾳ διαιτωμένοις. δοκοῦσιν δέ μοι καὶ οἱ ποιηταὶ ἐγγύτατα εἶναι τῷ ἡμετέρῳ τούτῳ μύθῳ, ὑπὸ Κρόνῳ θεῶν βασιλεῖ*

36 tit. *Λς εἰ προηγούμενος ὁ τοῦ κυνικοῦ βίος* (unc.) in mrg. *λ'* (min.)

6 *τότε* Stephanus *ποτὲ* R **8** *διπλοῦν* scripsi *ἁπλοῦν* R *δίπουν* Meiser *ἄπτιλον* Reiske **9** *αὐτῷ* Markland *αὐτῶν* R **23–24** *ἰέναι* Reiske

τοιοῦτόν τινα αἰνιττόμενοι βίον, ἀπόλεμον, ἀσίδηρον, ἀφύλακτον, εἰρηνικόν, ἀπεριμάχητον, ὑγιεινόν, ἀνενδεᾶ· καὶ χρυσοῦν τὸ γένος τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ὁ Ἡσίοδος καλεῖ νεανιευόμενος πρὸς ἡμᾶς.

2 *Ἐμοὶ δὲ ὁ μῦθος, ἀπελθὼν ἐκποδὼν καὶ γενόμενος ἐκ μύθου αὐτὸ τοῦτο λόγος, προϊὼν παραβαλλέτω βίον βίῳ, τῷ προτέρῳ τὸν δεύτερον, εἴτε σιδηροῦν τις αὐτὸν εἴτε καὶ ἄλλῃ πῃ ὀνομάζων χαίρει, ἡνίκα ἤδη κληρουχήσαντες οἱ ἄνθρωποι τὴν γῆν ἀπετέμοντο αὐτῆς ἄλλος ἄλλην μοῖραν,*
124r *περιβάλλοντες αὐτοῖς | ἕρκη καὶ τειχία, καὶ τὰ σώματα σπαργάνοις μαλθακοῖς καθειλίξαντες, καὶ τὼ πόδε σκύτεσιν χαρακώσαντες, καὶ χρυσὸν οἱ μὲν τοῖς αὐχέσιν, οἱ δὲ ταῖς κεφαλαῖς, οἱ δὲ τοῖς δακτύλοις περιαρτήσαντες, εὔφημόν τινα καὶ εὐπρόσωπον δεσμόν, καὶ στέγας οἰκοδομησάμενοι καὶ κλισιάδας καὶ αὐλείους καὶ προπύλαια ἄττα ἐπιστήσαντες· καὶ παρέχοντες τῇ γῇ πράγματα, μεταλλεύοντες αὐτὴν καὶ σκάπτοντες καὶ ὀρύττοντες· καὶ μηδὲ τὴν θάλατταν κατὰ χώραν ἐῶντες, ἀλλὰ ἐπιτειχίσαντες καὶ ταύτῃ σκάφη πολεμιστήρια καὶ πορευτικὰ καὶ ἐμπορευτικά· καὶ μηδὲ τοῦ ἀέρος ἀπεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ληϊζόμενοι, τὰς ὀρνίθων ἀγέλας ἰξῷ καὶ ἕρκεσιν καὶ παντοδαπαῖς μηχαναῖς σαγηνεύοντες· ἀποσχόμενοι δὲ μήτε τῶν ἡμέρων ζῴων δι' ἀσθένειαν, μήτε τῶν ἀγρίων διὰ δέος, ἀλλὰ αἵματι καὶ φόνῳ καὶ λύθρῳ παντοδαπῷ γαστριζόμενοι· καὶ ἀεί τι ταῖς ἡδοναῖς εὑρίσκοντες νέον καὶ τῶν*

27 Hes. Op. 109–126

27 *χρυσοῦν τὸ* Russell *τὸ χρυσοῦν* R 33 *ἀπετέμοντο* Reiske *ἐπετέμοντο* R *ἐπενέμοντο* Markland 34 *αὑτοῖς* U *αὐτοῖς* R 39 *κλεισιάδας* Markland *κλεῖ-δας* R *αὐλείους* I *αὐλίους* R 49 *ἐξευρίσκοντες* Markland

ἑώλων ὑπερορῶντες, καὶ διώκοντες μὲν τὰ τερπνά, περιπίπτοντες δὲ τοῖς λυπηροῖς· πλούτου μὲν ὀρεγόμενοι, ἀεὶ δὲ τὸ παρὸν ἐνδεέστερον ἡγούμενοι τοῦ ἀπόντος καὶ τὸ {τε} κτηθὲν ἔλαττον τοῦ προσδοκωμένου· δεδιότες μὲν ἔνδειαν, πληρωθῆναι δὲ μὴ δυνάμενοι· φοβούμενοι μὲν θάνατον, μὴ φροντίζοντες δὲ τοῦ ζῆν· εὐλαβούμενοι ⟨μὲν⟩ νόσους, τῶν δὲ νοσερῶν οὐκ ἀπεχόμενοι· ὑποπτεύοντες μὲν ἄλλους, ἐπιβουλεύοντες δὲ τοῖς πλείστοις· δεινοὶ μὲν πρὸς τοὺς ἀνόπλους, δειλοὶ δὲ πρὸς τοὺς ὡπλισμένους· μισοῦντες μὲν τυραννίδα, τυραννεῖν δὲ αὐτοὶ ἐπιθυμοῦντες· ψέγοντες μὲν | τὰ αἰσχρά, τῶν δὲ αἰσχρῶν οὐκ ἀπεχόμενοι· 124v τὰς εὐτυχίας θαυμάζοντες, τὰς ἀρετὰς μὴ θαυμάζοντες· τὰς δυστυχίας ἐλεοῦντες, οὐκ ἀπεχόμενοι τῶν μοχθηρῶν· ἐν μὲν ταῖς εὐπραγίαις τολμηταί, ἐν δὲ ταῖς δυσπραγίαις δυσανάκλητοι· μακαρίζοντες μὲν τοὺς τεθνηκότας, γλιχόμενοι δὲ τοῦ ζῆν· μισοῦντες μὲν τὸ ζῆν, φοβούμενοι δὲ ἀποθανεῖν· προβεβλημένοι μὲν τοὺς πολέμους, εἰρήνην δὲ ἄγειν μὴ δυνάμενοι· ἐν μὲν δουλείᾳ ταπεινοί, ἐν δὲ ἐλευθερίᾳ θρασεῖς· ἐν μὲν δημοκρατίᾳ ἀκατάσχετοι, ἐν δὲ τυραννίδι ἐπτηχότες· παίδων μὲν ἐπιθυμοῦντες, γενομένων δὲ ὀλιγωροῦντες· εὐχόμενοι μὲν τοῖς θεοῖς ὡς δυναμένοις ἐπαρκεῖν, καταφρονοῦντες δὲ ὡς οὐ δυναμένων τιμωρεῖν· καὶ δεδιότες μὲν ὡς κολάζοντας, ἐπιορκοῦντες δὲ ὡς οὐδὲν ὄντας.

3 Τοιαύτης τοίνυν στάσεως καὶ διαφωνίας τὸν δεύτερον τοῦτον κατεχούσης βίον, τίνι δῶμεν τὰ νικητήρια φερον-

52 om. N ed. pr. **53** δεδιότες U δεδειότες R **55** add. Markland **57** πλείστοις] οἰκείοις Russell **64** δυσανάκλητοι U ἀνάκλητοι R **66** ⟨τὸ⟩ ἀποθανεῖν Markland **73** οὐδὲν ὄντας U οὐδενοντας R

τες; τίνα, ποῖον αὐτῶν φῶμεν ἁπλοῦν εἶναι βίον καὶ ἀπερίστατον καὶ ἐλευθερίας ἐπήβολον; καὶ ποῖον οὐχ ἁπλοῦν, ἀλλὰ ἀναγκαῖον καὶ ἐλεεινὸν καὶ περιστάσεων γέμοντα; φέρε ἐξ ἑκατέρων ἡκέτω τις ἡμῖν ἀνὴρ ἐπὶ διαιτητὴν τὸν λόγον· ὁ δὲ αὐτῶν ἐρέσθω ἑκάτερον, καὶ πρῶτον γε τὸν πρότερον, τὸν γυμνὸν ἐκεῖνον καὶ ἄοικον καὶ ἄτεχνον, τὸν πάσης τῆς γῆς πολίτην καὶ ἐφέστιον· ἐρέσθω δὲ ἀντιτιθεὶς αὐτῷ τὸν τοῦ δευτέρου βίον καὶ τρόπον, πότερα αἱρεῖται μένειν ἐν τῇ πρόσθεν τροφῇ καὶ ἐλευθερίᾳ, ἢ τὰς τοῦ δευ-
125r τέρου ἡδονὰς λαβὼν σὺν ταύταις καὶ | τὰ λυπηρὰ ἔχειν; ἴτω δὴ μετὰ τοῦτον ὁ ἕτερος· ἀντιτιθέτω δὲ αὐτῷ ὁ δικαστὴς τὴν τοῦ προτέρου δίαιταν καὶ ἐλευθερίαν· καὶ ἐρέσθω πότερα αἱρεῖται τὰ αὑτοῦ ἔχειν, ἢ μετατίθεται καὶ μετοικίζεται ἐπὶ τὸν εἰρηναῖον ἐκεῖνον βίον καὶ ἄφετον καὶ ἀδεῆ καὶ ἄλυπον; τίς τῶν ἀνδρῶν αὐτομολεῖ; τίς μετοικεῖ; τίς ἑκὼν ἀλλάττεται βίον βίου;

4 Τίς οὕτως ἀνόητος καὶ δύσερως καὶ κακοδαίμων ἀνήρ, ὥστε διὰ φιλίαν μικρῶν καὶ ἐφημέρων ἡδονῶν καὶ ἀγαθῶν ἀμφισβητησίμων καὶ ἀδήλων ἐλπίδων καὶ ἀμφιβόλων εὐτυχημάτων μὴ ἀνασκευάσασθαι μηδὲ ἀνοικίσαι αὑτὸν εἰς ὡμολογημένην εὐδαιμονίαν; καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι ἀπαλλάξεται πολλαπλασίων κακῶν, ἃ τῷ δευτέρῳ τρόπῳ καὶ βίῳ ἀναπεφυρμένα πῶς οὐ περιστατικὴν ποιεῖ κακοδαίμονά τε τὴν διαγωγὴν τοῦ βίου καὶ σφόδρα ἀτυχῆ; ὥστε εἰκάσαιμ' ἂν ἔγωγε ἑκάτερον τῶν βίων, τὸν μὲν γενναῖον τοῦτον καὶ

99–123 Plato Resp. 514 a ff.

76 *τίνα*] *τίνι*; Heinsius fort. *τὸν* vel delendum **81** *πρότερον* Markland *πρῶτον* R **82** *ἀντιθεὶς* I **86** *ἀντιθέτω* I **87** *τοῦ* om. R add. R[1] **100** *γενναῖον* R[1] e *γεναῖον* *ἀναγκαῖον* Meiser

παντοδαπὸν δεσμωτηρίῳ χαλεπῷ κακοδαιμόνων ἀνδρῶν καθειργμένων ἐν ἀφεγγεῖ μυχῷ, πολὺν μὲν τοῖς ποσὶν σίδηρον περιβεβλημένων, βαρὺν δὲ κλοιὸν περὶ τῷ αὐχένι, κἀκ ταῖν χεροῖν ἐξηρτημένων δεσμὰ δυσχερῆ, ῥυπώντων καὶ ἀγχομένων καὶ ῥηττομένων καὶ στενόντων· ὑπὸ δὲ χρόνου καὶ ἔθους εὐημερίας τινὰς ἑαυτοῖς ἔνδον καὶ εὐθυμίας μηχανωμένων, μεθυσκομένων ἐνίοτε ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ καὶ ᾀδόντων ἀναμὶξ καὶ γαστριζομένων καὶ ἀφροδισιαζόντων, καὶ μηδὲ ἠρέμα ἑκάστου ἐμπιμπλαμένων διὰ δέος καὶ ἀπιστίαν καὶ μνήμην τῶν παρόντων κακῶν· ὥστε ἀκοῦσαι ἄν τις παραστὰς τῷ δεσμωτηρίῳ οἰμωγῆς ὁμοῦ καὶ ᾠδῆς καὶ στόνου | καὶ παιᾶνος. τὸν δὲ ἕτερον αὖ βίον 125v *εἰκάζω ἀνδρὶ ἐν καθαρῷ φωτὶ διαιτωμένῳ, λελυμένῳ τὼ πόδε καὶ τὼ χεῖρε καὶ τὸν αὐχένα πανταχοῦ περιστρέφοντι, καὶ τὰς ὄψεις πρὸς τὸν ἥλιον ἀνατείνοντι καὶ τοὺς ἀστέρας ὁρῶντι καὶ διακρίνοντι νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἀναμένοντι καὶ τῶν ἀνέμων αἰσθανομένῳ καὶ ἀέρα σπῶντι καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον, ἀπεστερημένῳ δὲ τῶν ἔνδον ἐκείνων ἡδονῶν ὁμοῦ τοῖς δεσμοῖς, μὴ μεθυσκομένῳ, μηδὲ ἀφροδισιάζοντι, μὴ γαστριζομένῳ, μὴ στένοντι, μὴ παιωνίζοντι, μὴ ᾄδοντι, μὴ οἰμώζοντι, μὴ ἐμπιμπλαμένῳ ἀλλ' ὅσον ἀποζῆν λεπτῷ καὶ διερρινημένῳ τὴν γαστέρα.*

Τίνα τῶν εἰκόνων μακαρίσωμεν; τίνα οἰκτείρωμεν τῶν βίων; τίνα ἑλώμεθα; τὸν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τὸν μικτὸν ἐκεῖνον, τὸν ἀσαφῆ, πικραῖς καὶ ἐλεειναῖς ἡδοναῖς δελεασθέντα,

102 *πολὺν* R[1] e *πολὺ* **105** *ῥηττομένων* Acciaiuolus *ῥυττομένων* R **111** *παραστὰς τῷ* Russell *παρ' ἑκάστῳ* R **115** *ἀνατείνοντι* R[2] e *ἀνατείλαντι* **126–127** *δελεασθέντα* Acciaiolus *δελεασθέντες* R

ἔνθα δ' ἄρ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν,

5 *ἠδομένων ὁμοῦ καὶ στενόντων; μή σύ γε, ὦ δειλαία ψυχή· ἀπολείπουσά μοι ταυτασὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῖς μύθοις, ἴθι ἐπ' ἄνδρα οὐ κατὰ τὴν Κρόνου ἐκείνην ἀρχὴν βιοτεύσαντα, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῷ σιδηρῷ τούτῳ γένει, ἐλευθερωθέντα ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος. ἦν δὲ οὗτος οὐκ Ἀττικὸς οὐδὲ Δωριεύς, οὐκ ἐκ τῆς Σόλωνος τροφῆς οὐδ' ἐκ τῆς Λυκούργου παιδαγωγίας – οὐ γὰρ χειροτονοῦσιν τὰς ἀρετὰς οἱ τόποι οὐδὲ οἱ νόμοι – ἀλλὰ ἦν μὲν Σινωπεὺς ἐκ τοῦ Πόντου· συμβουλευσάμενος δὲ τῷ Ἀπόλλωνι τὰς περιστάσεις πάσας ἀπεδύσατο καὶ τῶν δεσμῶν ἐξέλυσεν αὐτὸν*
126r *καὶ περιήει τὴν γῆν ἄφετος, ὄρνιθος | δίκην νοῦν ἔχοντος, οὐ τύραννον δεδιώς, οὐχ ὑπὸ νόμου κατηναγκασμένος, οὐχ ὑπὸ πολιτείας ἀσχολούμενος, οὐχ ὑπὸ παιδοτροφίας ἀγχόμενος, οὐχ ὑπὸ γάμου καθειργμένος, οὐχ ὑπὸ γεωργίας κατεχόμενος, οὐχ ὑπὸ στρατείας ἐνοχλούμενος, οὐχ ὑπὸ ἐμπορίας περιφερόμενος· ἀλλὰ τούτων ἁπάντων τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων κατεγέλα, ὥσπερ ἡμεῖς τῶν σμικρῶν παίδων, ἐπειδὰν ὁρῶμεν αὐτοὺς περὶ ἀστραγάλους σπουδάζοντας, τύπτοντας καὶ τυπτομένους, ἀφαιροῦντας καὶ ἀφαιρουμένους· αὐτὸς δὲ βασιλέως ἀφόβου καὶ ἐλευθέρου δίαιταν διαιτώμενος, οὐκ ἐπιτρίβων ἐν χειμῶνι Βαβυλωνίους οὐδὲ Μήδοις ἐνοχλῶν ὥρᾳ θέρους, ἀλλ' ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὖθις ὁμοῦ ταῖς ὥραις μετανιστάμενος. βασίλεια δ' ἦν αὐτῷ τά τε ἱερὰ καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ἄλση, πλοῦτος δὲ*

128 Il. 4.450

128 *δ' ἄμ'* Homerici **130** ⟨*ἀλλ'*⟩ *ἀπολείπουσά* Stephanus **131** *ἐκείνην* Russell *καὶ* R del. Acciaiolus **134** *οὐκ ἐκ* Markland *οὐδ' ἐκ* R **151** *ἀπό* om. R add. R[1]

ἀφθονώτατος καὶ ἀσφαλέστατος καὶ ἀνεπιβούλευτος, γῆ τε πᾶσα καὶ οἱ ἐν αὐτῇ καρποὶ καὶ κρῆναι γῆς ἔγγονοι, παντὸς Λεσβίου καὶ Χίου πώματος δαψιλέστεραι· καὶ φίλος ἦν καὶ συνήθης τῷ ἀέρι, ὥσπερ οἱ λέοντες, καὶ οὐκ ἀπεδίδρασκεν τὰς ὥρας τοῦ Διὸς οὐδὲ ἀντεμηχανᾶτο αὐτῷ, τοῦ μὲν χειμῶνος τεχνιτεύων θάλπος, τοῦ δὲ θέρους ἀναψύχεσθαι ποθῶν· ἀλλ' οὕτως ἄρα ἐθὰς ἦν τῇ τοῦ παντὸς φύσει, ὥστε ἐκ τοιαύτης διαίτης ὑγιεινός τε ἦν καὶ ἰσχυρὸς καὶ κατεγήρα εἰς τὸ ἀκρότατον μηδὲν φαρμάκων δεηθείς, μὴ σιδήρου, μὴ πυρός, μὴ Χείρωνος, μὴ Ἀσκληπιοῦ, μὴ Ἀσκληπιαδῶν, μὴ μάντεων μαντευομένων, μὴ ἱερέων καθαιρόντων, μὴ | γοήτων ἐπᾳδόντων. πολεμουμένης 126v
δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ πάντων πᾶσιν ἐπιτιθεμένων,

οἳ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα,

ἐκεχειρίαν ἦγεν μόνος, ἐν ὡπλισμένοις ἄοπλος, ἐν μαχομένοις ἔνσπονδος πᾶσιν. ἀπείχοντο δὲ αὐτοῦ καὶ οἱ ἄδικοι καὶ οἱ τύραννοι καὶ οἱ συκοφάνται· ἤλεγχε μὲν γὰρ τοὺς πονηρούς, ἀλλ' οὐ λόγων σοφίσμασιν, ὅσπερ ἐλέγχων ἀνιαρότατος, ἀλλὰ ⟨ἔργα⟩ ἔργοις παρατιθεὶς ἑκάστοτε, ὅσπερ ἐλέγχων ἀνυσιμώτατος καὶ εἰρηνικώτατος· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε Μέλητός τις ἐπὶ Διογένην ἀνέστη οὔτε Ἀριστοφάνης, οὐκ Ἄνυτος, οὐ Λύκων.

Πῶς οὖν οὐ προηγούμενος τῷ Διογένει ὁ βίος οὗτος, ὃν 6
ἑκὼν εἵλετο, ὃν Ἀπόλλων ἔδωκεν, ὃν ὁ Ζεὺς ἐπῄνεσεν, ὃν οἱ νοῦν ἔχοντες θαυμάζουσιν; ἢ ἄλλο τι ἡγούμεθα εἶναι τὴν περίστασιν ἢ χρῆσιν πράξεως οὐκ αὐθαίρετον τῷ ἔχοντι; ἔρου δὴ τὸν γεγαμηκότα, τίνος εἵνεκεν γαμεῖς;

167 Il. 3.132

172 add. Stephanus **173** *εἰρηνικώτατος* R[1] e *εἰρηνιτατος* **179** *αὐθαιρέτου* Reiske

παίδων, φησίν· τὸν παιδοτροφοῦντα, τίνος εἵνεκα ἐτεκνώσατο; διαδοχῆς ἐρᾷ· τὸν στρατευόμενον, πλεονεξίας ἐρᾷ· τὸν γεωργοῦντα, καρπῶν ἐρᾷ· τὸν χρηματιζόμενον, εὐπορίας ἐρᾷ· τὸν πολιτευόμενον, τιμῆς ἐρᾷ. τῶν δὲ ἐρώτων τούτων οἱ πολλοὶ ἀμβλισκάνουσιν, καὶ εἰς τοὐναντίον περιΐστανται, καὶ εὐχῆς ἔργον ἡ ἐπιτυχία, οὐ γνώμης οὐδὲ τέχνης. ἕκαστος δὴ τῶν ταῦτα αἱρουμένων περίστασίν τινα διαπεραίνεται τοῦ βίου καὶ ταλαιπωρίας ἀνέχεται οὐχ ἑκουσίου οὐδὲ δι' ἄγνοιαν τῶν αὐθαιρέτων ἀγαθῶν. τίνα γὰρ ἄν τις καὶ φαίη τούτων ἐλεύθερον; τὸν δημαγωγόν; δοῦλον λέγεις πολλῶν δεσποτῶν· τὸν ῥήτορα; δοῦλον λέ-
127r *γεις πικρῶν | δικαστῶν· τὸν τύραννον; δοῦλον λέγεις ἀκολάστων ἡδονῶν· τὸν στρατηγόν; δοῦλον λέγεις ἀδήλου τύχης· τὸν πλέοντα; δοῦλον ἀσταθμήτου τέχνης· τὸν φιλόσοφον; ποῖον λέγεις; ἐπαινῶ μὲν γὰρ καὶ Σωκράτην, ἀλλ' ἀκούω λέγοντος· πείθομαι τῷ νόμῳ καὶ ἑκὼν ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον ἄπειμι καὶ λαμβάνω τὸ φάρμακον ἑκών. ὦ Σώκρατες, ὁρᾷς τί φῄς; ἑκών, ἢ πρὸς ἀκουσίους τύχας εὐπρεπῶς ἵστασαι; πειθόμενος νόμῳ τίνι; εἰ μὲν γὰρ τῷ τοῦ Διός, ἐπαινῶ τὸν νομοθέτην· εἰ δὲ τῷ Σόλωνος, τί βελτίων ἦν Σόλων Σωκράτους; ἀποκρινάσθω μοι καὶ Πλάτων ὑπὲρ φιλοσοφίας, εἰ μηδεὶς αὐτὴν ἐπετάραξεν, μὴ Δίων φεύγων, μὴ Διονύσιος ἀπειλῶν, μὴ τὰ Σικελικὰ καὶ τὰ Ἰόνια πελάγη, ἄνω καὶ κάτω πρὸς ἀνάγκην διαπλεόμενα. κἂν ἐπὶ Ξενοφῶντα ἔλθω, βίον καὶ τοῦτον ὁρῶ μεστὸν πλάνης καὶ*

196–197 Plato Crito 49dff., Phdo 116bff.

186 *περιΐσταται* I **188–189** *οὐχ ἑκουσίου* R[1] e *οὐχ ἑκουσί οὐκ ἀκουσίου* Markland **194** *δοῦλον ⟨λέγεις⟩* Davies[2] **202** *αὐτὸν* Heinsius **203** *Ἰόνια* ed. pr. *Ἰώνια* R

τύχης ἀμφιβόλου καὶ στρατιᾶς κατηναγκασμένης καὶ στρατηγίας ἀκουσίου καὶ φυγῆς εὐπρεποῦς. ταύτας τοίνυν φημὶ τὰς περιστάσεις διαφεύγειν ἐκεῖνον τὸν βίον, δι' ὃν καὶ Διογένης ὑψηλότερος ἦν καὶ Λυκούργου καὶ Σόλωνος καὶ Ἀρταξέρξου καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἐλευθερώτερος αὐτοῦ τοῦ Σωκράτους, οὐ δικαστηρίῳ ὑπαχθείς, οὐδὲ ἐν δεσμωτηρίῳ κείμενος, οὐδὲ ἐκ τῶν συμφορῶν ἐπαινούμενος. |

37

Σωκράτης ἐν Πειραεῖ διαλεγόμενος πολιτικοῖς ἀνδράσιν (127v) ἀναπλάττει τῷ λόγῳ, καθάπερ ἐν δράματι, πόλεώς τε καὶ πολιτείας ἀγαθῆς εἰκόνα, καὶ τίθεται νόμους καὶ παῖδας τρέφει καὶ φρουροὺς ⟨* * *⟩ τῇ πόλει, μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παραδοὺς τὰ τῶν πολιτῶν σώματα καὶ τὰς ψυχάς, παραστήσας ἀμφοῖν τοῖν μαθημάτοιν διδασκάλους ἀγαθούς, ἐκκρίτους, ὥσπερ ἀγέλης ἡγεμόνας, φύλακας ὀνομάζων τοὺς ἡγεμόνας, ὄναρ οὐχ ὕπαρ, ὡς δόξαι ἄν τινι τῶν ἀγροικοτέρων, ξυνιστὰς πόλιν. ἀλλὰ γὰρ τῆς παλαιᾶς φιλοσοφίας ὁ τρόπος οὗτος ἦν, ἐοικὼς τοῖς χρησμοῖς. εἰ δὲ βούλει, τὸν μὲν Σωκράτην ἐῶμεν· τὸν δὲ Ἀθηναῖον παρακαλῶμεν ξένον ἀποκρίνασθαι ἡμῖν· καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτου

37 tit. *ΛΖ εἰ συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν τὰ ἐγκύκλια μαθήματα* (unc.) in mrg. *λα'* (min.)

2–10 Plato Resp. 327a–c, 369aff. **13–23** Plato Leg. 624a–625c, etc.

206 *στρατείας* Markland **207** *ταύτας* Acciaiolus *ταῦτα* R **5** ⟨*καθίστησι*⟩ Markland *πόλει* ⟨*ἐπιτάττει*⟩ Heinsius **10** *πόλιν* ed. pr. *πόλεις* R **12** *ἐῶμεν* Acciaiolus *ἐῶ* R

ἀκούω ἐν Κρήτῃ διαλεγομένου ⟨ * *⟩ τοῦ Διὸς τοῦ Δικταίου τῷ ἄντρῳ Μεγίλλῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ καὶ Κλεινίᾳ τῷ Κνωσίῳ, πόλει Δωρικῇ οἰκιζομένῃ τιθέντος νόμους, ἵνα πείθωνται τὸ Κρητῶν γένος μουσικὴν εἰς τὰ τῆς ἀνδρείας ἐπιτηδεύματα εἰσοικίσαι καὶ ἡμερῶσαι τὸν θυμὸν τῷ μέλει, ἵνα μὴ κολοβὸς αὐτοῖς ἡ ἀρετὴ μηδὲ ἀτελὴς γίγνηται, πρὸς τὸν μὲν ἔξω πόλεμον παρασκευάζουσα καρτερεῖν καλῶς καὶ ἀνέχεσθαι πονουμένους καὶ ἀποθνήσκειν μένοντας, πρὸς δὲ τὸν ἐν τῇ ψυχῇ τὸν στασιωτικὸν μηδεμίαν παρασκευὴν πορισαμένη τοῖς αὐτῆς θρέμμασιν.*

2 *Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ ξένε Ἀττικέ; οὕτω τὸ ἀγαθὸν ἡμῖν στενὸν καὶ γλίσχρον καὶ δύσληπτον καὶ ἄδηλον καὶ πραγ-*
128r *ματείας πολλῆς ἐμπεπλησμένον, | ὥστε οὐκ ἂν αὐτοῦ τύχοιμεν ὅτι μὴ τερετίζοντες καὶ ψάλλοντες καὶ τὰς ἐν γεωμετρίᾳ γραμμὰς ἄνω καὶ κάτω καταγράφοντες καὶ τριβόμενοι ἐν τούτοις, ὥσπερ ἄλλο τι ἐθέλοντες, ἀλλ' οὐκ ἄνθρωποι ἀγαθοὶ εἶναι, πρᾶγμα κατὰ ⟨μὲν⟩ τὴν χρείαν ὑψηλὸν καὶ μέγα καὶ ἐγγύς που † τινὸς τῆς χρείας † ἀρετῆς, κατὰ δὲ τὴν κτῆσιν οὐ χαλεπὸν τῷ ἅπαξ ἐθελήσαντι {τῷ} εἶξαι τῷ καλῷ καὶ πρὸς τὰ αἰσχρὰ ἀντιβλέψαι; ἀποκρίνεται ὁ Ἀθηναῖος ξένος ὅτι καὶ πόλεως τὸ καλούμενον δὴ τοῦτο νόμος ἄνευ πειθοῦς τῶν χρωμένων σύγγραμμά ἐστιν ἄλλως κενόν· δεῖ δὴ αὐτῷ τοῦ δήμου πειθομένου ἑκόντος· ὁ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ δῆμος πολὺς καὶ ἔμπληκτος, ἀλλ' ἐπειδὰν ἅπαξ εἴξας ὁμολογήσῃ τῷ νόμῳ καὶ ἕπηται ᾗ*

33–37 Plato Leg. 719eff.

14 ⟨*ἐν*⟩ Markland ⟨*ὑπὸ*⟩ Russell **15** *Μεγίλλῳ* Lascaris *Μετίλλῳ* R **24** *λέγεις* U *λέγοις* R **30** add. Markland **31** *καὶ*[1] om. R add. R[1] *τινὸς θείας* Davies[2] *τεῖνον τῆς θείας* Koniaris[2] **33** del. Acciaiolus **38** *ὁμολογήσῃ* ed. pr. *ὁμολογῆσαι* R

αὐτὸς ἐπικελεύῃ, τοῦτο ἂν εἴη τὸ χρῆμα πολιτεία ψυχῆς ἡ ἀρίστη, ἣν καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι φιλοσοφίαν.

Φέρε δή, νομοθέτου δίκην παρίτω φιλοσοφία, ψυχὴν 3
ἄτακτον καὶ πλανωμένην κοσμήσουσα καθάπερ δῆμον· παρακαλείτω δὲ ξυλλήπτορας ἐσομένας αὐτῇ καὶ ἄλλας τέχνας, οὐ βαναύσους, μὰ Δία, οὐδὲ χειρουργικάς, οὐδὲ οἵας συντελεῖν τὰ φαῦλα ἡμῖν· ἀλλὰ τὴν μὲν τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ παρασκευάσουσαν ὄχημα εὐπειθὲς καὶ ἐρρωμένον τοῖς προστάγμασιν ὑπηρετεῖν, γυμναστικὴν ταύτην ὀνομάζουσα, τὴν δὲ ἄγγελον τῶν τῆς ψυχῆς διανοημάτων, ῥητορικὴν ταύτην ὀνομάζουσα, τὴν δὲ

ἀγαθὴν τιθήνην καὶ τροφὸν γνώμης νέας,

ποιητικὴν ταύτην ὀνομάζουσα, τὴν δὲ ἡγεμόνα τῆς ἀριθμῶν φύσεως, ἀριθμητικὴν | ταύτην ὀνομάζουσα, τὴν δὲ 128v
καὶ λογισμῶν διδάσκαλον, λογιστικὴν ταύτην ὀνομάζουσα, γεωμετρίαν δὲ καὶ μουσικήν, ξυνερίθω τε καὶ ξυνίστορε φιλοσοφίας, τούτων νείμασα ἑκάστῃ μέρος τοῦ πόνου.

Καὶ περὶ μὲν τῶν λοιπῶν τάχα δὴ ἑξῆς διέξειμι· νῦν δὲ 4
δὴ μουσικῆς πέρι, τοῦ πρεσβυτάτου τῶν ἐν ψυχῇ ἐπιτηδευμάτων, προχειρισάμενοι λέγωμεν τὰ εἰκότα· ὡς ἔστιν καλὸν μὲν καὶ ἀνδρὶ ἑνὶ μουσική, καλὸν δ' αὖ καὶ πόλει καὶ γένει ξύμπαντι, ᾧ τῶν θεῶν μοίρᾳ μουσικὴν συνέβη ἐπιτηδευθῆναι. οὔτι τοι λέγω τὴν δι' αὐλῶν καὶ ᾠδῆς καὶ χορῶν καὶ ψαλμάτων ἄνευ λόγου ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἰοῦσαν, τῷ τερπνῷ τῆς ἀκοῆς τιμηθεῖσαν. ταύτην μὲν γὰρ ἔοικεν ἡ ἀνθρωπίνη ἀγαπήσασα πλημμέλεια, ἑπομένη τῷ ἡδεῖ

50 Fr. adesp. 305 TrGF **61–69** Plato Leg. 700a ff.

55 *τούτων* Russell *τῶν αὐτῶν* R *τὸ αὐτῆς* Schottus **56** *λοιπῶν* Davies[2] *πόνων* R **62** *τὴν ψυχὴν* Markland *τῇ ψυχῇ* R **64** *ἀγαπήσασα* R[1] e *ἀγαπήσα*

φαινομένῳ, νοθεῦσαι διὰ τοῦ ἔρωτος τούτου τὴν ἀκρίβειαν τῆς μουσικῆς· τὸ γὰρ νῦν ἔχον ἐξίτηλος ἡμῖν γενομένη οἴχεται, ἀποδυσαμένη τὸ αὑτῆς κάλλος, τὸ ὑγιὲς ἐκεῖνο καὶ ἀρχαῖον, ἐξαπατῶσα ἡμᾶς καθαπερεὶ ἑταίρας ἐπίχριστον οὐκ αὐτοφυὲς ἄνθος· καὶ εἰδώλῳ τινὶ μουσικῆς ξυνόντες λανθάνομεν, αὐτὴν ἐκείνην ⟨τὴν⟩ ἀληθῆ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος Μοῦσαν, τὴν Ὁμήρῳ φίλην, τὴν Ἡσιόδου διδάσκαλον, τὴν Ὀρφέως μητέρα, οὔτε ἔχοντες οὔτε εἰδότες. ἡ δὲ παρανομία, κατὰ σμικρὸν συμφορηθεῖσα ἡμῖν, τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ὄλισθον τοῦτον κατέσπασεν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· οὕτω Δωριεῖς μὲν οἱ ἐν Σικελίᾳ, τὴν ὄρειον ἐκείνην καὶ ἀφελῆ μουσικὴν {οἴκοι} καταλιπόντες ἣν ἐπὶ ἀγέλαις
129r *καὶ ποίμναις εἶχον, Συβαριτικῶν αὐλημάτων ἐρασταὶ γενόμενοι καὶ ὄρχησιν ἐπιτηδεύσαντες οἵαν ὁ αὐλὸς ἠνάγκαζεν Ἰώνων, ἀφρονέστεροι μὲν τὸ εὐφημότατον, ἀκολαστότατοι δὲ τὸ ἀληθέστατον ἐγένοντο· Ἀθηναίοις δὲ ἡ μὲν παλαιὰ μοῦσα χοροὶ παίδων ἦσαν καὶ ἀνδρῶν, γῆς ἐργάται κατὰ δήμους ἱστάμενοι, ἄρτι ⟨ἀπ'⟩ ἀμητοῦ καὶ ἀρότου κεκονιμένοι, ᾄσματα ᾄδοντες αὐτοσχέδια· μεταπεσοῦσα δὲ ἡσυχῇ ἐπὶ τέχνην ἀκορέστου χάριτος ἐν σκηνῇ καὶ θεάτροις, ἀρχὴ τῆς περὶ πολιτείαν αὐτοῖς πλημμελείας ἐγένετο. ἡ δὲ ἀληθὴς ἁρμονία, ἣν ᾄδει μὲν ὁ μουσῶν χορός, ἐξάρχει δὲ αὐτῆς ὁ Ἀπόλλων ὁ μουσηγέτης, σώζει μὲν ψυχὴν μίαν,*

86–87 Il. 1.603–604

65 *νοθεῦσαι* Markland *νοθεύσασα* R **68** *καθαπερεὶ ἑταίρας* Hobein Eldikium secutus (p. 11: *καθάπερ*) *καθὰ περιστερὰς* R **70** add. Acciaiolus **75** *οὕτω* Markland *ὅτε* R **76** del. Markland *εἰκῇ* Meiser **79** *ἀκολαστότεροι* ed. pr. **82** add. Russell *ἀρότου* ⟨*πεπαυμένοι*⟩ Reiske **83** *ἡσυχῇ* Markland *ἡ ψυχὴ* R *ἠρέμα* Koniaris[4] **84** *ἀχαρίστου* Reiske **87** *μίαν* del. Anon. Lond.

σώζει δὲ οἶκον, σώζει πόλιν, σώζει ναῦν, σώζει στρατόπεδον.

Εἰ δὲ Πυθαγόρᾳ πειθόμεθα, ὥσπερ καὶ ἄξιον, καὶ με- 5 *λῳδεῖ ὁ οὐρανός, οὐ κρουόμενος ὥσπερ λύρα, οὐδὲ ἐμπνεόμενος ὥσπερ αὐλός, ἀλλ' ἡ περιφορὰ τῶν ἐν αὐτῷ δαιμονίων καὶ μουσικῶν σωμάτων, σύμμετρός τε οὖσα καὶ ἀντίρροπος, ἦχόν τινα ἀποτελεῖ δαιμόνιον· τῆς ᾠδῆς ταύτης τὸ κάλλος θεοῖς μὲν γνώριμον, ἡμῖν δὲ ἀναισθές, δι' ὑπερβολὴν μὲν αὐτοῦ, ἔνδειαν δὲ ἡμετέραν. τοῦτό μοι δοκεῖ καὶ Ἡσίοδος αἰνίττεσθαι, Ἑλικῶνά τινα ὀνομάζων ζάθεον καὶ χοροὺς ἠγαθέους ἐν αὐτῷ, κορυφαῖον δὲ εἴτε Ἥλιον εἴτε Ἀπόλλωνα, εἴτε τι ἄλλο ὄνομα φανοτάτῳ καὶ μουσικῷ πυρί. ἡ δέ γε ἀνθρωπίνη καὶ περὶ τὴν ψυχὴν ἰοῦσα, τί ἂν εἴη ἄλλο ἢ παιδαγώγημα τῶν τῆς ψυχῆς παθημάτων, τὸ μὲν ἐξᾶττον αὐτῆς καὶ φερόμενον κατεπᾴδουσα, τὸ δὲ παρειμένον καὶ ἐκλελυμένον ἔμπαλιν ἐπαίρουσα | καὶ παροξύνουσα; δεινὴ μὲν γὰρ ἐπελαφρῦναι* 129v *οἶκτον, δεινὴ δὲ ἀμβλῦναι ὀργήν, δεινὴ δὲ ἐπισχεῖν θυμόν, ἀγαθὴ ἐπιθυμίαν σωφρονίσαι καὶ λύπην ἰάσασθαι καὶ ἔρωτα παραμυθήσασθαι καὶ συμφορὰν κουφίσαι, ἀγαθὴ καὶ ἐν θυσίαις παραστάτις καὶ ἐν δαιτὶ σύσσιτος καὶ ἐν πολέμῳ στρατηγός, δεινὴ δὲ καὶ ἐν ἑορταῖς εὐφρᾶναι καὶ ἐν Διονυσίοις κωμάσαι καὶ ἐν τελεταῖς ἐπιθειάσαι, δεινὴ καὶ πολιτείας ἦθος κεράσαι τῷ μέτρῳ· οὕτω Βοιωτοὺς*

97–99 Hes. Thg. 2–4

94 *ἐναρμόνιον* Markland **97** *δοκεῖ* Schottus *ἄσκει* R *δοκεῖν* Reiske *αἰνίττεσθαι* Markland *αἰνίττεται* R **98** *ζάθεον* Dübner *τὸν θεὸν* R **100** *περὶ*] *ἐπὶ* Markland **101** *οὖσα* Reiske **108** *σύσσιτος* U *σύσιτος* R

τοὺς ἀγροίκους αὐλὸς ἐπιτηδευόμενος ἡμέρωσεν καὶ ποιητὴς Πίνδαρος συνῳδὸς τῷ αὐλῷ, καὶ Σπαρτιάτας ἤγειρεν τὰ Τυρταίου ἔπη, καὶ Ἀργείους τὰ Τελεσίλλης μέλη, καὶ Λεσβίους ἡ Ἀλκαίου ᾠδή· οὕτω καὶ Ἀνακρέων Σαμίοις Πολυκράτην ἡμέρωσεν, κεράσας τῇ τυραννίδι ἔρωτα Σμερδίου καὶ Κλεοβούλου κόμην καὶ † αὐλοὺς Βαθύλλου καὶ ᾠδὴν Ἰωνικήν.

6 *Τὰ δὲ τούτων ἀρχαιότερα ἔτι εἰ χρὴ λέγειν, Ὀρφεὺς ἐκεῖνος ἦν μὲν Οἰάγρου παῖς καὶ Καλλιόπης αὐτῆς, ἐγένετο δὲ ἐν Θρᾴκῃ ἐν τῷ Παγγαίῳ ὄρει· νέμονται δὲ τοῦτο Θρᾳκῶν οἱ Ὀδρύσαι, ὄρειον γένος, λῃσταὶ καὶ ἄξενοι· ἀλλ' εἵποντό γε Ὀδρύσαι ἑκόντες ἡγεμόνι Ὀρφεῖ, καλῇ κηλούμενοι τῇ ᾠδῇ. τοῦτο ἄρα δρῦς καὶ μελίας ἐλέγετο ἄγειν, εἰκαζόντων τὸ ἀγεννὲς τοῦ τῶν κηλουμένων τρόπου ἀψύχοις σώμασιν. ἄλλος ἦν περὶ Βοιωτίαν κιθαριστὴς γενναῖος, οὐ λίθους ὅδε, οἷον ὁ μῦθός φησιν, προσαγόμενος τῇ τέχνῃ – πῶς γὰρ ἂν γένοιτο ἐξ ᾠδῆς τεῖχος; – ἀλλ' ὑπὸ μέλει*
130r *ἐμβατηρίῳ καὶ τακτικῷ συναγαγὼν εἰς φάλαγγα τοὺς Βοιωτῶν νέους, τεῖχος ἄμαχον ταῖς Θήβαις περιέβαλλεν· οἷον τεῖχος καὶ Σπαρτιάταις ἐμηχανήσατο Λυκοῦργος, ἐπιτάξας τοῖς νέοις αὐλὸν ἡγεμόνα ἐν ταῖς μάχαις· οἱ δὲ ἐπείθοντο καὶ ἐπολέμουν ⟨ἐν⟩ χοροῦ νόμῳ. τοῦτον ἔχων καὶ Θεμιστοκλῆς τὸν αὐλὸν εἰς τὰς ναῦς ἐνεβίβασεν τὰς Ἀθήνας, οἱ δὲ ὑπ' αὐλῷ οἱ μὲν ἤρεσσον, οἱ δὲ ἐμάχοντο,*

116–118 Anacreon frr. 357, 359, 366 PMG **134–137** Hdt 8.65

117 *κάλλος* Markland *ὀφθαλμοὺς* (vel *ὥραν*) Koniaris[2] **119** *ἔτι εἰ* scripsi *εἰς τί* R *εἴ τι* Combes *εἰς* del. Koniaris[4] **124** *μελίας* Scaligerus *μαινὰς* R *ἐλέγετο* Scaligerus *ἐγένετο* R **125** *ἀγεννὲς* R[1] e *ἀγενές* **127** *ὅδε* Davies[2] *οὐδὲ* R **133** add. Reiske **135** *ἤρεσσον* ed. pr. *εἴρεσσον* R

ἐνίκων δὲ ἄμφω, ξυνεπήχουν δὲ καὶ αἱ θεαὶ τῷ χορῷ Ἐλευσινόθεν. ἐκεῖθεν ἐπινίκια ἕστηκεν, ἐκεῖθεν τρόπαια Λακωνικὰ καὶ Ἀττικά, θαλάττια καὶ ἠπειρωτικά, μετ' ἐπιγραμμάτων καλῶν· τοῦτον τὸν χορὸν ἐνίκων μὲν Λακεδαιμόνιοι, ἐδίδασκεν δὲ Λεωνίδης.

Καὶ τί δεῖ πλέω λέγειν, ἢ μουσικῆς πέρι ἀπομηκύνειν; 7
*ἀγαθὴ μὲν γὰρ εἰρήνης ξυνεργός, ἀγαθὴ δὲ ἐν πολέμῳ παραστάτις, ἀγαθὴ δὲ ἐν πολιτείᾳ ξύνοικος, ἀγαθὴ δὲ καὶ παίδων τροφός. ταχεῖα γὰρ τῶν αἰσθήσεων ἡ ἀκοὴ καὶ ὀξέως ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὰ γνωσθέντα ἀναπέμπουσα καὶ προσαναγκάζουσα συμφθέγγεσθαι καὶ συνορμᾶν τοῖς αὐτῆς πάθεσιν. ὅθεν ἄμουσοι ψυχαὶ καὶ ἐκμελεῖς, παντὶ τῷ ἡδεῖ φαινομένῳ ἐνδιδοῦσαι, οὐδαμῶς ἄν ποτε γένοιντο μέτοχοι ὀρθοῦ νόμου, μουσικὴν δὲ ὀνομάζουσιν τὴν αὐτῶν ἡδονὴν δι' ὁμοιότητα οὐ τοῦ τέλους, ἀλλὰ τῆς περὶ τὰ μέλη πραγματείας· οἷον εἴ τις καὶ ἰατρικὴν καλοῖ τέχνην ἀπεληλαμένην μὲν τοῦ ὑγιεινοῦ, περὶ δὲ τὰ αὐτὰ φάρμακα ἐξεταζομένην. οὕτως ἀμέλει καὶ γεωμετρίαν, τὸ γενναιότατον φιλοσοφίας μέρος, οἱ μὲν πολλοὶ φαῦλον καὶ ἐπὶ {τῷ}
φαύλῳ τέλει μέχρι τοῦ περὶ | τὴν χρείαν ἀναγκαίου* 130v
δοκοῦντος προσίενται, διαμετρῆσαι γῆν καὶ ἀναστῆσαι τειχίον, καὶ πᾶν ὅσον εἰς χειρουργίαν αὕτη συντελεῖ δοκιμάζοντες, πρόσω δὲ οὐχ ὁρῶντες· ἡ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει – πολλοῦ γε καὶ δεῖ· οὐ γὰρ ἂν ᾠκεῖτο χεῖρον ἡ γῆ, μὴ διαμετρουμένων αὐτὴν ἀκριβῶς πενήτων γεωργῶν – ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἴη ἂν {τι} τῶν ἐν γεωμετρίᾳ τὸ φαυλότατον· τὸ

153–164 Plato Resp. 526c ff.

146 *αὑτῆς* Davies[2] Markland *αὐτῆς* R **154** del. Dübner **157** *αὕτη* scripsi Marklandum secutus (*αὐτὴ*) *αὐτῆς* R **161** del. Reiske *γεωμετρίᾳ* Acciaiolus *γεωργίᾳ* R

δ' ἔργον αὐτό, ὥσπερ τι ὀξυωπὲς τῆς διανοίας φάρμακον, ῥώμην αὐτῇ οὐκ ἀγεννῆ παρασκευάζει πρὸς τὴν θέαν τῶν ὅλων. ἀθέατοι δὲ οἱ πολλοὶ τῆς χρείας ταύτης, καθάπερ εἴ τις ἠπειρώτης ἀνὴρ ναῦν ἰδὼν ἐν λιμένι, ἀγασθεὶς τοῦ σοφίσματος ἔνδον τῇ νηὶ χρῷτο, πάντα κινῶν τὰ ὄργανα,
8 τοῦτο οἰόμενος εἶναι τέλος τῆς νεώς. φαίη δ' ἄν, οἶμαι, πρὸς αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ εὑρέτις τοῦ ἔργου τούτου· ὁρᾷς πέλαγος πλατὺ καὶ ἄπειρον, κεχυμένον ὑπὲρ τῆς γῆς, συνάπτον αὐτῆς τὰ τέρματα, ὧν πρόσθεν οὐδὲ ἀκοὴν εἴχετε οὐδὲ ἐλπίδα τῆς θέας; ἑκάστῳ δὲ εἷς ἦν τόπος γνώριμος, ὥσπερ οἱ φωλεοὶ τοῖς ἑρπετοῖς· φιλία δὲ καὶ ἐπιμιξία καὶ κοινωνία καὶ ἀμοιβὴ τῆς παρ' ἑκάστοις εὐπορίας, ἐκποδὼν ἦν ἕως ὑμῖν τὸ σόφισμα τοῦτο ἐμηχανησάμην τὴν ναῦν. τοῦτό γε τὸ ὄχημα ἀράμενον ὄρνιθος δίκην διαπτήσεται πανταχοῦ· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, πείρᾳ μάθε.

Τοῦτο καὶ περὶ γεωμετρίας λέγει – τίς θεῶν; ἢ ἐκείνη ἡ θεός, ἡ Ἀθηνᾶ {λέγει} – ἐκεῖσε βλέψον· ὁρᾷς τουτὶ τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς θέαμα, τὸ καλόν, τὸ ποικίλον, ἐληλαμένον περὶ γῆν ἐν κύκλῳ καὶ περὶ αὐτὴν ἑλιττόμενον, μεστὸν ἄστρων, ἥλιον φέρον, σελήνην ἔχον; τοῦτο ὅ τι μέν ἐστιν |
131r οὐκ οἶσθα, δοκεῖς δὲ ὁρᾶν καὶ εἰδέναι· ἀλλὰ ἐγώ σε, ὦ οὗτος, ἀνάξω κεῖσε ἠπειρώτην ὄντα, ὄχημά σοι πηξαμένη κοῦφον, παραδοῦσα γεωμετρίᾳ· ἥ σε τὰ μὲν πρῶτα ἔνδον ἐν τῷ λιμένι ὀχήσει, ἐθίζουσα ἀνέχεσθαι τῆς πορείας καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν πρὸς τὸ πέλαγος μηδὲ ἀποδειλιᾶν· {πρὸς τὸ

163 *αὐτῇ* ed. pr. *αὔτη* R^{p.c.} e *αὐτὴ* *παρασκευάζειν* Davies[2] Markland **170** *εἴχετε* Schottus *εἶχές τε* R *εἶχές γε* Davies[2] *εἶχές τιν'* Russell **174** *ἐμηχανησάμην* I *ἐμηχανεύσαμην* R *τὴν ναῦν* fort. delenda **175** *γε*] *σε* Reiske *διαπτήσεται* U *διαπτήσσεται* R **177** *καὶ*] fort. *κἂν λέγοι* Markland **178** del. Heinsius **186** *πρὸς τὸ πέλαγος*[1] del. Schenkl **186–187** *πρὸς τὸ πέλαγος*[2] om. I

πέλαγος} ἔπειτα ἀγαγοῦσα ἔξω τοῦ λιμένος εἰς καθαρὸν καὶ εὔδρομον τὸ τῶν ὄντων πέλαγος ἀνάξει, κεῖσ',

ὅθι τ' ἠοῦς ἠριγενείης
οἰκία καὶ χοροί εἰσι καὶ ἀντολαὶ ἠελίοιο

καὶ σελήνης αὐγαὶ καὶ τῶν ἄλλων ἀκηράτων σωμάτων. ἕως δὲ ἀθέατος τούτων εἶ, μένεις εὐδαιμονίας ἀμέτοχος, ἄμοιρος.

38

Ὅμηρος μὲν πρὸς τὸν Τηλέμαχον διαλεγόμενος ἐν 1
προσώπῳ Νέστορος οὑτωσὶ περὶ αὐτοῦ λέγει·

οὐ γὰρ ὀΐω
οὔ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφέμεν τε·

ὁ δὲ αὐτὸς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἅπαντας δίους καλεῖ, διότι ἦσαν, οἶμαι, οὐ κατὰ τέχνην ἀγαθοί, ἀλλὰ ἔργον Διός. ὑποπτεύω δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ ἔπη ἃ περὶ τοῦ Δημοδόκου λέγει, ὅτι ἦν αὐτῷ πεποιημένα μὲν εἰς τὴν αὑτοῦ τύχην, ἀνακείμενα δὲ τῷ Δημοδόκῳ. ἔχει δὲ τὰ ἔπη ὧδέ πως·

38 tit. *ΛΗ εἰ γένοιτό τις θείᾳ μοίρᾳ ἀγαθός* (unc.) in mrg. *λβ'* (min.)

189–190 Od. 12.3–4
4–5 Od. 3.27–28 **6** Il. 1.7, etc.

192 *τούτων εἶ, μένεις* R[1] e *τοτων μένεις* (ut vid.) fort. *μενεῖς*
8 *καὶ* Acciaiolus *κατὰ* R **9** *αὐτοῦ* I *αὑτοῦ* R **10** *δὲ*[2] om. R add. R[1]

τὸν πέρι Μοῦσα φίλησε, δίδου δ' ἀγαθόν τε κακόν τε·
ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν.

ἐγὼ δὲ αὐτῷ περὶ μὲν τῆς ᾠδῆς συντίθεμαι, περὶ δὲ τῆς συμφορᾶς οὐ συντίθεμαι· οὐ γὰρ μουσικὸν τὸ δῶρον. ἀπί- 131v *θανος δὲ καὶ ὁ Δημόδοκος οὑτωσὶ περὶ αὑτοῦ λέγων·*

αὐτοδίδακτος δ' εἰμί, θεοὶ δέ μοι ὤπασαν ὀμφήν.

καὶ πῶς ἐσσί, ὦ βέλτιστε ἀοιδῶν, αὐτοδίδακτος, παρὰ θεῶν τὴν ὀμφὴν ἔχων, οἵπερ διδασκάλων ἀπταιστότατοι; ἀποκρίνεται ὁ Δημόδοκος ὅπερ ἂν τῶν πλουσίων οἱ πατρῷον λαβόντες κλῆρον πρὸς τοὺς χρηματιστὰς ἀποκρίναιντο, ὡς ἔστιν αὐτοῖς αὐτογενὴς ὁ πλοῦτος, οὐ παρ' ἄλλων τέχνῃ καὶ πόνῳ συνενηνεγμένος.

2 *Ἐπεὶ καὶ τὸν Ἡσίοδον τί οἰόμεθα; ποιμαίνοντα περὶ τὸν Ἑλικῶνα ἐν Βοιωτίᾳ, ᾀδούσαις ταῖς Μούσαις ἐντυχόντα, ὀνειδισθέντα τῆς τέχνης τῆς ποιμενικῆς, παρ' αὐτῶν λαβόντα δάφνης κλάδους, εὐθὺς ᾄδειν, γενόμενον ποιητὴν ἐκ ποιμένος, ὥσπερ φασὶν τοὺς κορυβαντιῶντας ἐπειδὰν ἀκούσωσιν αὐλοῦ ἐνθουσιᾶν, τῶν προτέρων λογισμῶν ἐξισταμένους; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ ᾐνίξατο, οἶμαι, ὁ Ἡσίοδος τὸ αὐτοφυὲς τῆς αὑτοῦ τέχνης, ἀναθέμενος αὑτοῦ τὴν αἰτίαν τῷ Μουσῶν χορῷ, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ χαλκευτικὸς γενόμενός τις τέχνης ἄνευ ἀνετίθετο Ἡφαίστῳ φέρων τὸ αὐτόματον τῆς δημιουργίας. τί δὲ οἱ Κρῆτες; ἦ σοι οὐ δοκοῦσιν ὑπὸ βασιλεῖ τῷ Μίνῳ κοσμηθέντες καλῶς, ἀγα-*

11–12 Od. 8.63–64 **15** immo Phemius **16** Od. 22.347 **23–27** Hes. Thg. 22–34

11 *μοῦσ' ἐφίλησε* U cum Homericis *δ'* N ed. pr. cum Homericis *τ'* R **16** vide ad 10.114 supra **17** *ἐσσί*] *εἶ σύ* Russell **19** *ἀποκρινεῖται* Markland **30** *αὑτοῦ* ed. pr. *αὐτοῦ* R **33** *ἦ* U p.c. uv *ἢ* R

*σθέντες τῆς ἀρετῆς, διδάσκαλον αὐτῷ ἐπιφημίσαι τὸν Δία;
εἶναι μὲν αὐτόθι ἐν τῇ Ἴδῃ ἄντρον Διός, φοιτῶντα δὲ τὸν
Μίνω δι' ἐνάτου ἔτους, συγγιγνόμενον τῷ Διί, μανθάνειν
παρ' αὐτοῦ τὰ πολιτικά. οὗτοι Κρητῶν λόγοι.*

Ἐγένετο καὶ Ἀθήνησιν ἀνὴρ Ἐλευσίνιος, ὄνομα Μελη- 3
*σαγόρας· οὗτος οὐ τέχνην μαθών, ἀλλ' ἐκ νυμφῶν
κάτοχος, θείᾳ μοίρᾳ | σοφὸς ἦν καὶ μαντικός, ὡς ὁ Ἀθη-* 132r
*ναίων λόγος. ἦλθεν Ἀθήναζε καὶ ἄλλος, Κρὴς ἀνήρ, ὄνομα
Ἐπιμενίδης· οὐδὲ οὗτος ἔσχεν εἰπεῖν αὐτῷ διδάσκαλον,
ἀλλ' ἦν μὲν δεινὸς τὰ θεῖα, ὥστε τὴν Ἀθηναίων πόλιν
κακουμένην λοιμῷ καὶ στάσει διεσώσατο ἐκθυσάμενος·
δεινὸς δὲ ἦν ταῦτα οὐ μαθών, ἀλλ' ὕπνον αὐτῷ διηγεῖτο
μακρὸν καὶ ὄνειρον διδάσκαλον. ἐγένετο καὶ ἐν
Προκοννήσῳ ἀνὴρ φιλόσοφος, ὄνομα Ἀριστέας· ἠπιστεῖτο
δὲ αὐτῷ ἡ σοφία τὰ πρῶτα, διότι μηδένα αὐτῆς διδάσ-
καλον προὔφερεν. πρὸς οὖν δὴ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπισ-
τίαν ἐξεῦρεν λόγον· ἔφασκεν τὴν ψυχὴν αὐτῷ καταλιποῦ-
σαν τὸ σῶμα, ἀναπτᾶσαν εὐθὺ τοῦ αἰθέρος, περιπολῆσαι
τὴν γῆν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον καὶ νήσους πάσας
καὶ ποταμοὺς καὶ ὄρη· γενέσθαι δὲ τῆς περιπολήσεως
αὐτῇ τέρμα τὴν Ὑπερβορέων γῆν· ἐποπτεῦσαι δὲ πάντα
ἑξῆς νόμαια καὶ ἤθη πολιτικὰ καὶ φύσεις χωρίων καὶ ἀέ-
ρων μεταβολὰς καὶ ἀναχύσεις θαλάττης καὶ ποταμῶν ἐκ-
βολάς· γενέσθαι δὲ αὐτῇ καὶ τὴν τοῦ οὐρανοῦ θέαν πολὺ
τῆς νέρθεν σαφεστέραν. καὶ ἦν πιθανώτερος λέγων ταῦτα
ὁ Ἀριστέας μᾶλλον ἢ Ἀναξαγόρας ἢ Ξενοφάνης ἐκεῖνος, ἢ*

36–38 Plato Leg. 624ab

36 *μὲν* ⟨*γὰρ*⟩ Markland **46** *αὐτῷ* scripsi *αὐτῷ* R **49** *ἡ* Reiske *οὐχὶ* R **55** *Ὑπερβορέων* R[1] (e *Ὑπερβορέω*) U *Ὑπερβορείων* R[p.c.] **60** *ἢ Ἀναξαγόρας* H[p.c.] (Lascaris?) Davies[2] *μηον* (sine acc.) *ἐξ ἀγορᾶς* R

τις ἄλλος τῶν ἐξηγησαμένων τὰ ὄντα ὡς ἔχει· οὐ γάρ πω σαφῶς ἠπίσταντο οἱ ἄνθρωποι τὴν ψυχῆς περιπόλησιν, οὐδὲ οἷστισιν ὀφθαλμοῖς ἕκαστα ὁρᾷ, ἀλλὰ ἀτεχνῶς ἀποδημίας τινὸς ᾤοντο τῇ ψυχῇ δεῖν εἰ μέλλει ὑπὲρ ἑκάστου φράσειν τὰ ἀληθέστατα.

4 Βούλει τοίνυν Ἀριστέαν μὲν καὶ Μελησαγόραν καὶ Ἐπι- 132v μενίδην καὶ τὰ τῶν | ποιητῶν αἰνίγματα τοῖς μύθοις ἐῶμεν, ἐπὶ δὲ τοὺς φιλοσόφους τὴν γνώμην τρέψωμεν, τουτουσὶ τοὺς ἐκ Λυκείου καὶ Ἀκαδημίας τῆς καλῆς; οὐ γὰρ μυθολόγοι οὐδ' αἰνιγματώδεις οὐδὲ τερατείαν ἀσπαζόμενοι, ἀλλ' ἐν δημοτικῇ λέξει τε καὶ ἐν διανοίᾳ εἰθισμένῃ ⟨* * *⟩ δὲ αὐτῶν τόν γε ἡγεμόνα πρῶτον ὧδέ πως· ὅτι μὲν ἐπιστήμην τιμᾷς παντὸς μᾶλλον, ὦ Σώκρατες, ἀκούομέν σου πολλάκις διατεινομένου, προξενοῦντος τοὺς νέους ἄλλον ἄλλῳ διδασκάλῳ· ὅς γε καὶ εἰς Ἀσπασίας τῆς Μιλησίας παρακελεύῃ Καλλίᾳ τὸν υἱὸν πέμπειν, εἰς γυναικὸς ἄνδρα, καὶ αὐτὸς τηλικοῦτος ὢν παρ' ἐκείνην φοιτᾷς· καὶ οὐδὲ αὕτη σοι ἀρκεῖ διδάσκαλος, ἀλλ' ἐρανίζῃ παρὰ μὲν Διοτίμας τὰ ἐρωτικά, παρὰ δὲ Κόννου τὰ μουσικά, παρὰ δὲ Εὐήνου τὰ ποιητικά, παρὰ δὲ Ἰσχομάχου τὰ γεωργικά, παρὰ δὲ Θεοδώρου τὰ γεωμετρικά. καὶ ταῦτα μέν σου τὰ εἴτε οὖν εἰρωνεύματα εἴτε καὶ ἀνδρίσματα ἐπαινῶ, ὅπως ἄν τις αὐτῶν ἀποδέχηται. ἀλλ' ἐπειδὰν ἀκούω σου πρὸς

72–77 Aesch. Socr. fr. 17 Dittm. **78–81** Plato Smp. 201 d ff.; Euthyd. 272 c; Apol. 20, Phdo 60 d ff.; Xen. Oec. 6.17 ff.; Plato Tht. 143 d ff.

63 *ὁρᾷ* ed. pr. *ὁρᾶν* R **68** *φιλοσόφους* R[1] e *φίλους* *τρέψωμεν* I *τρέψομεν* R **69** *Λυκείου* Acciaiolus *Λυκίου* R **71** *ἐν* om. U *εἰθισμένῃ* Markland *εἰθισμένα* R *εἰθισμένοι* Acciaiolus **72** lac. stat. Reiske ⟨*μηνύοντες· ἐρώμεθα*⟩ Hobein **80** *Εὐήνου* D *Εὐήννου* R **81** *δὲ* N ed. pr. *τε* R **82** *οὖν* Reiske *αὖ* R

Φαῖδρον διαλεγομένου ἢ Χαρμίδην ἢ Θεαίτητον ἢ Ἀλκιβιάδην, ὑποπτεύω σε μὴ πάντα ἐπιστήμῃ νέμειν, ἀλλ' ἡγεῖσθαι τοῖς ἀνθρώποις πρεσβύτερον εἶναι διδάσκαλον τὴν φύσιν· καὶ τοῦτο εἶναι ὅπερ οὑτωσὶ φαύλως ὑπεῖπάς που ἐν τοῖς λόγοις, θείᾳ μοίρᾳ δεδόσθαι σοι πρὸς Ἀλκιβιάδην ὁμιλίαν, καὶ πάλιν αὖ Φαῖδρον καλεῖς τὴν θείαν κεφαλήν, καὶ περὶ Ἰσοκράτους που κατεμαντεύσω ἐν τοῖς λόγοις νέου ὄντος κομιδῇ. τί ταῦτά σοι ἐθέλει, ὦ Σώκρατες; εἰ βούλει, σὲ μὲν ἐῶ, τὸν δὲ ποιητὴν τῶν λόγων τουτονὶ τὸν ἐξ Ἀκαδημίας φίλον μέτειμι· ὁ δ' ἡμῖν δεομένοις 133r *μάλα ἀποκρινέσθω, εἰ καὶ θείᾳ μοίρᾳ γένοιντ' ἂν ἀγαθοὶ ἄνδρες, αὐτὸ τοῦτο, ἄνδρες ἀγαθοί· οὐ ποιηταὶ λέγω, ἵνα μὴ προφέρῃς τὸν Ἡσίοδον, οὐδὲ μάντεις, ἵνα μὴ τὸν Μελησαγόραν λέγῃς, οὐδὲ καθάρται, ἵνα μὴ διηγήσῃ Ἐπιμενίδην· ἀλλὰ ἀφελὼν ἑκάστου τὸ τῆς τέχνης ὄνομα, τὴν ἀρετὴν προσθείς, ἣν ἂν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ τὰ ἀνθρώπων ἔργα, οἶκον τε οἰκονομεῖν δεξιῶς καὶ ἐν πόλει πολιτεύεσθαι καλῶς, περὶ ταύτης φαθί, εἰ γένοιτ' ἄν τινι ἄνευ τέχνης θεόσδοτος. ἢ καὶ σὲ κατὰ χώραν ἐάσω, ἀποκρινεῖται δὲ ὁ λόγος αὐτὸς αὑτῷ, ὡς ἀνὴρ ἀνδρί, ἀπαυθαδιζόμενος ὧδέ πως;*

Ὦ σχέτλιε, τί ταῦτα ληρεῖς, ὃς ἡγεῖ τὸ καλλιστεῦον τῶν 5 *ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν παρὰ μὲν ἀνθρώπου τέχνης τάχιστα ἥξειν, ἐκ δὲ θείας ἀρετῆς ἀπορώτατα; καίτοι μαντικὴν καὶ*

88–89 Aesch. Socr. fr. 11.2–3 Dittm. **89** Plato Phdr. 234d **90–91** Plato Phdr. 278e–279b

88 *σοι* Meiser *μοι* R **91** *νέου ὄντος* Lascaris *νεύοντος* R **96–97** *μὴ* (tris) Acciaiolus *μοι* (tris) R in primo loco ⟨*μὴ*⟩ *μοι* Reiske **99** *ἂν* om. I **105** *ληρεῖς* Markland *ἐρεῖς* R

τελεστικὴν καὶ ποιητικὴν καὶ καθάρσεις καὶ χρησμῳδίας ξυλλήβδην ἅπαντα οὐκ ἂν εἴποις ἀντάξια εἶναι τῆς ἀρετῆς· εἶτα ἐκεῖνα μὲν ἡγῇ θείᾳ τινὶ ἐπιπνοίᾳ ψυχαῖς ἀνθρωπίναις ἀνακίρνασθαι, τὸ δὲ τούτων σπανιώτερον, τὴν ἀρετήν, ἔργον εἶναι τέχνης θνητῆς; ἢ πολλοῦ ἄξιον νομίζεις τὸ θεῖον, πρὸς μὲν τὰ φαῦλα καλῶς καὶ ἀφθόνως παρεσκευασμένον, πρὸς δὲ τὰ κρείττω ἄπορον. οὔπω λέγω ὡς εἴπερ ἐκείνων ἕκαστον τελεσιουργεῖται ὁ θεός, ἀνάγκη καὶ τὸ κρεῖττον· οὐ γάρ, ὥσπερ ὁ χαλκευτικὸς οὐκ ἂν τέκτονα ἐκδιδάξαι, οὐδὲ ὥσπερ ὁ γεωργὸς κυβερνητικῆς ἄπειρος καὶ ὁ κυβερνήτης ἰατρικῆς, ἄλλος ἄλλης ὁ μὲν ἔμ-
133v πειρος τέχνης, ὁ δὲ ἄπειρος τῆς αὐτῆς, | οὕτως καὶ ὁ θεὸς ἐν περιγραφῇ μένει τέχνης μιᾶς· ἀλλ' εἴπερ τι παρ' ἐκείνου ἔλθῃ, πρὸς μὲν ἀνθρωπίνης ψυχῆς δύναμιν τέχνης ἂν εἴη μέτρον, πρὸς δὲ θείας ἐπιστήμης παρασκευὴν μόριον τοῦ ὅλου. ὅρα δὴ μή σοι θεός, ἢ τὰ τοιαῦτα δύναται κληρουχεῖν καὶ νέμειν, πολὺ τούτων πρότερον ἀρετὴν νέμειν καὶ δύναιτο καὶ ἐθέλοι. οὑτωσὶ δὲ αὐτὸ σκέψαι.

6 Τὸ θεῖον πάντως που τίθεσαι τελεώτατον καὶ αὐταρκέστατον καὶ ἰσχυρότατον, ὡς εἴ τι ἀφέλοις, λυμανεῖ τῷ ὅλῳ. εἰ γὰρ μὴ τέλεον, οὐκ αὔταρκες· εἰ δὲ οὐκ αὔταρκες, οὔπω τέλεον· εἰ δὲ μή⟨τε⟩ αὔταρκες μήτε τέλεον, πῶς ἰσχυρόν; αὔταρκες δὲ ὂν καὶ τέλεον καὶ ἰσχυρόν, κατὰ μὲν τὴν τελεότητα τὰ ἀγαθὰ βούλεται, κατὰ δὲ τὴν αὐτάρκειαν ἔχει, κατὰ δὲ τὴν ἰσχὺν δύναται. βουλόμενος δὲ δὴ

110 *ἡγεῖ* Dübner **112** *ἢ* Acciaiolus *ἣ* R **115** *τελεσιουργεῖται* Acciaiolus *τελεσιουργεῖσθαι* R *ὁ θεός* Koniaris[4] *ὅσα* R del. Acciaiolus **116** *ὥσπερ* Acciaiolus *ὡς εἴπερ* R **119** *τέχνης* Stephanus *γῆς* R **125** *ἐθέλοι* I *ἐθέλει* R **126** *που* scripsi *ποι* R *γε* Koniaris[4] **127** *ἀφέλῃς* U *λυμανεῖ* Reiske *λυμανεῖς* R **129** *οὔπω*] *οὐδὲ* Reiske *μήτε* Markland

καὶ ἔχων καὶ δυνάμενος, κατὰ τί μὴ δῷ; ὁ μὲν γὰρ ἔχων οὐ διδούς, οὐ βούλεται· ὁ δὲ βουλόμενος οὐκ ἔχων, οὐ δύναται· ὁ δὲ ἔχων καὶ βουλόμενος, πῶς οὐ δύναται; οὐκοῦν εἴπερ ἔχει τἀγαθά, τὰ τελεώτατα ἔχει, τελεώτατον δὲ ἡ ἀρετή· δίδωσιν τοίνυν ὃ ἔχει· ὥστε οὐ δέος μὴ ἄλλο τι ἀγαθὸν εἰς ἀνθρώπους ἔλθῃ, μὴ παρὰ θεοῦ ὁρμηθέν. ἀλλὰ μὴν ⟨εἰ⟩ οὐδέν ἐστιν ἄλλο ἀνθρώποις ἀγαθόν, ὃ μὴ παρὰ θεῶν ἔρχεται, τίν' οὖν τρόπον ἀρετὴ παρὰ θεοῦ ἔρχεται; πέφυκεν τὸ ἀνθρώπινον πᾶν ἐξ ἀρχῆς δίχα, τὸ μὲν εἰς ἀρετῆς ἐπιτηδειότητα, τὸ δὲ εἰς μοχθηρίας· ὧν ἡ μὲν μοχθηρία ἐνδεὴς τοῦ κολάζοντος, ἡ δὲ ἀρετὴ τοῦ σῴζοντος. μοχθηρὰ μὲν γὰρ φύσις τυχοῦσα ἐπιστάτου χρηστοῦ, νόμου καὶ ἔθους, τὸ ἄλυπον τῷ πλησίον περιεβάλετο 134r
καὶ πλεονεκτεῖ οὐκ ἐν μοίρᾳ ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐν ἐλαττώσει βλάβης· αἱ δὲ ἄρισται ψυχῆς φύσεις ἀμφισβητήσιμοι, ἐν μεθορίᾳ τῆς ἄκρας ἀρετῆς πρὸς τὴν ἐσχάτην μοχθηρίαν καθωρμισμένοι, δέονται ξυναγωνιστοῦ θεοῦ καὶ ξυλλήπτορος τῆς ἐπὶ θάτερα τὰ κρείττω ῥοπῆς καὶ χειραγωγίας. ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ ὄλισθος αὐτοφυοῦς ἀσθενείας ἔργον, ἣ καὶ τὰς ἐπιεικεῖς ψυχὰς κολακεύουσα διὰ ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμημάτων εἰς τὰς αὐτὰς ὁδοὺς ταῖς μοχθηραῖς συγκαθέλκει.

136 *τὰ ἀγαθὰ* N ed. pr. **137** *ἄλλοθέν τι* Acciaiolus *ἄλλο ἢ* Markland **138** *μὴ* del. Markland **139** *μὴν* R^1 e *μὴ* add. Reiske *ἐστιν* Acciaiolus *εἴ τι* R **140** *τίν'* R^1 e *τί* **141** *ἀνθρώπινον* N ed. pr. *ἀνθρώπων* R **145** *καὶ*] *ἢ* Markland (vel *ἐπιστατῶν χρηστῶν*) *περιεβάλετο* U *περιεβάλλετο* R **153** *μοχθηραῖς* Markland *μοχθηρίαις* R

7 Ἀκούσῃ γοῦν τοῦ Διὸς αὐτοῦ λέγοντος,

ὢ πόποι, οἷον δή νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται·
ἐξ ἡμέων γάρ φασι κακ' ἔμμεναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.

περὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων οὐκ ἀκούσῃ τοιοῦτον οὐδὲν λέγοντος, οὐδὲ ἀπωθουμένου τὴν αἰτίαν, οὐδὲ ἀποτιθεμένου τὴν φροντίδα, ἀλλ' αὐτὸ τοὐναντίον·

πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην,
οὗ πέρι μὲν πρόφρων κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
ἐν πάντεσσι πόνοισι, φιλεῖ δέ ἑ Παλλὰς Ἀθήνη;

τίς οὖν οὐκ ἂν εἴποι τὸν Ὀδυσσέα ἀγαθὸν εἶναι θείᾳ μοίρᾳ, οὗ μέμνηται μὲν ὁ Ζεύς, κήδεται δὲ ἡ Ἀθηνᾶ, ἡγεῖται δὲ ὁ Ἑρμῆς, ἔραται δὲ Καλυψώ, σώζει δὲ ἡ Λευκοθέα; εἰ δὲ ἀγαθὸς ἦν, ὥσπερ ἦν, διότι

πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω

καὶ

πολλὰ δ' ὅγ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,

πῶς οὐ θείᾳ μοίρᾳ αὐτῷ συνηνέχθη τὰ γυμνάσια, ἀφ' ὧν ἀγαθὸς καὶ ἦν καὶ ἔδοξεν, {καὶ} περιστήσαντος αὐτῷ τοῦ δαιμονίου ἀνταγωνιστὰς πολλούς, τῶν μὲν βαρβάρων τὸ
134v Τρωϊκόν, τοῦ δὲ Ἑλληνικοῦ τοὺς ἀρίστους Παλαμήδη καὶ Αἴαντα, τῶν δὲ οἴκοι τοὺς ἰσχυροτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους, Κυκλώπων τὸν ἀγριώτατον, Θρᾳκῶν τοὺς ἀξενωτά-

156–158 Od. 1.32–34 **162–164** Il. 10.243–245 **166–168** Od. 1.65, 1.44ff.; 10.275ff.; 1.51ff.; 5.333ff. **169–171** Od. 1.3–4 **177–182** Od. 9.106ff.; 9.39ff.; 10.135ff.; 12.245ff.; 5.291ff.; 13.429ff.; 17.336ff.; 18.66ff.; 17.233–235; 18.387ff.; 20.287ff.

158 σφῇσιν R¹ e σφῖσιν **163** πρόφρων R¹ e πρόφων **167** ⟨ἡ⟩ Καλυψώ Markland **173** del. Russell

τους, φαρμακίδων τὴν δεινοτάτην, θηρίων τὴν πολυκεφαλωτάτην, θάλατταν πολλήν, χειμῶνα χαλεπόν, συνεχῆ ναυάγια, προσαναγκάσαντος ἀλᾶσθαι καὶ πτωχεύειν, ῥάκη ἀμπισχόμενον καὶ μετὰ ταῦτα αἰτοῦντα ἀκόλους, παλαίοντα, λακτιζόμενον, παροινούμενον; ὧν ἕκαστον αὐτῷ διὰ φιλίαν θεὸς προὔβαλλεν, οὐχ ὁ Ποσειδῶν ὀργιζόμενος,

ὅτι οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσεν,

οὐδὲ ὁ Ἥλιος μηνιῶν τῶν βοῶν – μὴ τοσαύτη μήτε Ποσειδῶνα ἔχοι φιλία πρὸς ἄνθρωπον ἄγριον καὶ παῖδα ἄξενον, μήτε τὸν Ἥλιον πτωχεία καὶ φειδὼ βοῶν – ἀλλὰ γὰρ τοῦ Διὸς ταῦτα ἦν τὰ προστάγματα. ἦ γὰρ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν αὑτοῦ παῖδα μὴ ἐάσας ἀργὸν καὶ τρυφῶντα, ἀλλὰ ἐξελκύσας τῶν ἡδονῶν, καὶ εἰς μὲν ἐκείνας τὸν Εὐρυσθέα ἐμβαλών, τῷ δὲ Ἡρακλεῖ ἐπιστήσας κάπρους καὶ λέοντας καὶ δυνάστας καὶ τυράννους καὶ λῃστὰς καὶ ὁδοὺς μακρὰς καὶ γῆν ἔρημον καὶ ποταμοὺς ἀπόρους; ἦ νύκτα μὲν ἠδύνατο ποιῆσαι ὁ Ζεὺς τριπλῆν ἐκ μιᾶς, ὃν δὲ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἐποιήσατο τῶν {δὲ} τοῦ βίου πόνων οὐκ ἠδύνατο ἐξελέσθαι; ἀλλ' οὐκ ἤθελεν· οὐ γὰρ θέμις Διὶ βούλεσθαι ἄλλο τι ἢ τὸ κάλλιστον. οὕτως ἦν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀγαθὸς καὶ Διόνυσος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. καὶ ἵνα μὴ πόρρω σε ἀπάγω τῶν ἐν ποσίν, τὸν Σωκράτην αὐτὸν οἴει γενέσθαι τέχνῃ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ θείᾳ μοίρᾳ; | ἢ κατὰ μὲν τὴν τέχνην ἐγένετο ἂν λιθοξόος, παῖς 135r

184 Od. 11.103 **185** Od. 12.374ff.

180 *προσαναγκάσαντος* Reiske *προσαναγκάσας* R *ἀλᾶσθαι* U *ἀλᾶσθαι* R **183** *προὔβαλεν* I **184** *ἐξαλάωσας* Homerici **189** *μὴ* om. R add. R¹ **196** delevi *τόνδε τῶν* Reiske *τῶν* ⟨*τοῦ*⟩*δε τοῦ* Russell **200** *ἀγαθὸν* Acciaiolus *ἀγαθῆς* R **201** *λιθοξόου* U

{ἤ} παρὰ πατρὸς λαβὼν τὸν κλῆρον, κατὰ δὲ τὴν τοῦ θεοῦ χειροτονίαν τὴν μὲν τέχνην διώσατο, τὴν δὲ ἀρετὴν ἐλάμβανεν;

39

1 *Οὐδὲ τοῦ Ὁμήρου ἔγωγε ἀποδέχομαι τῷ Λυκίῳ Γλαύκῳ μεμφομένου, ἀμείβοντι ὅπλα χρυσᾶ πρὸς τὰ τοῦ Διομήδους χαλκᾶ ὄντα καὶ ἐννεάβοια ἑκατομβοίων ἀλλαττομένῳ. χρηματιστὴς γὰρ ἂν τοῦτό γε αἰτιάσαιτο ἐν δίκῃ,*

ἀρχὸς ναυτάων οἵ τε πρηκτῆρες ἔασιν,
φόρτου τε μνήμων, …
κερδέων θ' ἁρπαλέων,

μή τί γε ἀνὴρ ποιητικὸς καὶ ἀξιῶν μαθητὴς εἶναι τῆς Καλλιόπης, ᾗ μηδὲν θέμις μήτε ἐπαινεῖν τῶν αἰσχρῶν, μήτε ψέγειν τῶν καλῶν. εἰκὸς δέ που τὸν Γλαῦκον, εἴπερ ἦν Ἱππολόχου τοῦ Βελλεροφόντου τοῦ Σισύφου τοῦ Αἰόλου, ἀγαθῶν ἁπάντων, ἐντυχόντα ἀνδρὶ ἐχθρῷ δοκοῦντι κατὰ τὴν τοῦ πολέμου τύχην, φίλῳ δὲ κατὰ τὴν τῶν πατέρων ξενίαν, ξυμβαλλόμενον φιλίαν αὖθις καὶ ἀνακαλούμενον τὴν προγενῆ οἰκειότητα, συμμετρήσασθαι τῷ καιρῷ

39 tit. *ΛΘ εἰ ἔστιν ἀγαθὸν ἀγαθοῦ μεῖζον· ἐν ᾧ, ὅτι οὐκ ἔστιν* (unc.) in mrg. *λγ'* (min.)

2–4 Il. 6.234–236 **6–8** Od. 8.162–164 **11–17** Il. 6.153–155, 6.191–206

202 del. Acciaiolus
4 *ἐννεάβοια* Dübner *ἐννεαβοίῳ* R *ἀλλαττομένῳ* ed. pr. *ἐλαττουμένῳ* R **6** *οἵ τε* Heinsiana cum Homericis *οἷοί τε* R **8** *θ'* scripsi *τε* R **11** *δήπου* I

καὶ μὴ τῇ ἀξίᾳ τῶν ὅπλων τὴν ἀλλαγήν, μὴ λογισμοὺς συντιθέντα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καθάπερ οἱ ἐκ Λήμνου οἰνιζόμενοι,

ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἴθωνι σιδήρῳ,
ἄλλοι δὲ ῥινοῖς, ἄλλοι δ' αὐτοῖσι βόεσσι.

μέχρι μὲν γὰρ τῆς χρείας τῆς ἐν ποσὶν ἔχει λογισμοὺς ἡ ἀντίδοσις, καὶ τὸ πλέον πρὸς τοὔλαττον τῷ ἀντιστασίῳ ἐν 135v *τοῖς ἀνομοίοις κατὰ τὴν τιμὴν ἐξετάζεται· κἂν ἐγκεκαλυμμένος γοῦν τις γνοίη ὅτι τὸ τάλαντον τῶν δέκα μνῶν πολλαπλάσιον καὶ ἡ δραχμὴ τοῦ ὀβολοῦ τιμαλφεστέρα· καὶ ἐν κτήσει γῆς {καὶ} κατὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ μὲν γεωπεῖναι ὀργυίαις διαμετροῦνται τὴν γῆν, οἱ δὲ τούτων ἀμφιλαφέστεροι σταδίοις, οἱ δὲ τούτων πολὺ γεωργικώτεροι σχοίνοις, καθάπερ οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ ἐν κτήσει θρεμμάτων πολυκτεανώτερος τοῦ Πολυφήμου ἦν ὁ Δάρδανος,*

τοῦ τρισχίλιοι ἵπποι ἕλος κάτα βουκολέοντο.

ἀλλ' ἐπειδάν τις τὰς χρείας παρωσάμενος ἀντεξετάζῃ αὐταῖς τὰ ἀγαθά, εὕροι ἄν, οἶμαι, ταύτας μὲν καιρῷ καὶ νόμῳ καὶ ἡδοναῖς καὶ ἔθεσιν καὶ τύχαις ἄνω καὶ κάτω εἰς

20–21 Il. 7.473–474 **27–30** Hdt. 2.6.2 **31** Od. 9.233 ff. **32** Il. 20.221

17 *ἀλλαγήν* scripsi *ἀπαλλαγήν* R *ἀνταλλαγήν* Acciaiolus **18** *Λήμνου* Heinsius *ληνοῦ* R **21** *ῥινοῖς* U[p.c.] I *ῥρινοῖς* R U[a.c.] *αὐτοῖσι* R cum nonnullis Homericorum *αὐτῇσι* ceteri Homerici **23** *τοὔλαττον* U *τ' οὔλατον* R **27** del. Reiske *Ἡρόδοτον* Heinsius *πρόδοτον* R *Πρόδικον* R[1] **27–28** *γεωπεῖναι* scripsi cum Herodoteis *γεωργοὶ* R **28** *τούτων* ed. pr. *τούτοις* R **29** *πολυγεωγότεροι* Reiske **30** *σχοίνοις* Reiske *σχοινίοις* R **32** *τρισχίλιαι* Davisiana[2] cum Homericis *ἕλος* U *ἔλος* R *κάτα βουκολέοντο* Dübner cum Homericis *καταβουκολέοντο* R

τιμὴν καὶ ἀτιμίαν μεταβαλλομένας, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἑδραῖον, βέβαιον, ἀκλινές, ἰσόρροπον, κοινόν, ἀνέμητον, ἄφθονον, ἀνενδεές, μήτε αὔξησιν χωροῦν μήτε ἐνδείας ἀνεχόμενον. τό τε γὰρ αὐξόμενον προσθήκῃ αὔξεται· ἀλλ' εἰ μὲν ἀγαθὸν ἀγαθῷ προσελήλυθεν, οὐδὲν μᾶλλον τῇ προσθήκῃ νόει ἀγαθὸν τὸ ἀγαθόν, ἦν γὰρ ἀγαθὸν καὶ πρότερον· εἰ δὲ οὐκ ἀγαθὸν ἦν τὸ προσελθὸν εἰς αὔξησιν, δεινὸν λέγεις εἰ ἔσται τι ἀγαθὸν μεῖζον προσθήκῃ κακοῦ· τό τε ἐνδεὲς ἐλλείψει ἐνδεές· ἀλλ' εἰ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἀπουσίᾳ ἐνδεῖ τὸ ἀγαθόν, ⟨οὐκ ἦν ἀγαθὸν⟩ ὁπότε ἐνέδει· εἰ δὲ ἑτέρῳ ἐνδεῖ καὶ μὴ τῷ ἀγαθῷ, οὐ λυπεῖ τὸ ἀγαθὸν ἡ ἔλλειψις.

2 *Τί δὲ οὐχὶ καὶ ταύτῃ σκοπεῖς τὸ λεγόμενον; καλεῖς τι ὑγείαν σώματος – τί δὲ οὐ μέλλεις; – καλεῖς δὲ καὶ νόσον· φέρε οὖν διαλαβὼν ἑκάτερον φαθί. οὐχ ἡ μὲν*
136r *ὑγεία μέτρον τί ἐστιν τῆς τῶν | σωμάτων εὐαρμοστίας, ἐπειδὰν ὁμολογήσῃ τῇ πρὸς τὸ ἄριστον κράσει τἀναντία, πρὸς ὕδωρ πῦρ καὶ γῆ πρὸς ἀέρα καὶ ἑκάτερον αὖθις αὖ πρὸς ἑκάτερον, καὶ πάντα πᾶσιν; ἔστιν οὖν ὅπως ποικίλον τι σοὶ ἡ ὑγεία ἔσται καὶ παντοδαπόν, οὐχὶ δὲ ἁπλοῦν καὶ ὡμολογημένον; ἐπειδὰν γὰρ μέτρον εἴπῃς, στάσιν λέγεις· οὐδὲν γὰρ τῶν συμμέτρων μεταχωρεῖν φιλεῖ ἐφ' ἑκάτερα, ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ἀκριβεῖς οἱ ὅροι. ἡ δ' αὖ νόσος τί ἄλλο ἐστὶν ἢ διάλυσις καὶ ταραχὴ τῆς ἐν σώματι ἐκεχειρίας, ἐπειδὰν αὖθις συμπεσόντα ἀλλήλοις τὰ τέως ἡρμοσμένα πολεμῇ καὶ ταράττῃ, καὶ λυμαίνηται ὑπ' αὐτῶν τὸ σῶμα κλονούμενόν τε καὶ σπαραττόμενον καὶ σειόμενον; ἔστιν*

39 *αὐξανόμενον* U **40** *τῇ* Acciaiolus *ᾗ* R **45** add. Lascaris lac. stat. R[p.c.] **48** *καλεῖς* Acciaiolus *καλεῖν* R **53** *πάντα πᾶσιν* I *παντὶ πᾶσιν* R *παντάπασιν* U **59** *τέως ἡρμοσμένα* scripsi *τε ὥσπερ ἡρμοσμένα* R *τέωσπερ ἡρμοσμένα* U *τέως προηρμοσμένα* Scaligerus

οὖν ὅπως τὸν πόλεμον τοῦτον ἡγήσῃ ἁπλοῦν καὶ ἕνα; ὀλίγου μέντ' ἂν ἦν ἡ ἰατρικὴ ἀξία. νῦν δὲ τὸ πολυμερὲς καὶ πολύφωνον τοῦ τῶν σωμάτων πολέμου, ἃς καλοῦμεν νόσους, ἐγέννησεν τέχνην παντοδαπὴν καὶ μεστὴν ὀργάνων ποικίλων καὶ πολλῶν φαρμάκων καὶ σιτίων καὶ διαιτημάτων. κἂν ἐπὶ μουσικὴν ἔλθῃς, τὸ μὲν ἡρμοσμένον κἀνταῦθα ἕν, οὔτε κρεῖττον αὐτὸ αὐτοῦ γιγνόμενον οὔτε ἔλαττον· τὸ δὲ ἀνάρμοστον πολὺ καὶ παντοδαπὸν καὶ διῃρημένον. οὕτω καὶ χορὸς ὁμολογήσας μέν εἷς ὁμοφωνίᾳ· μὴ ὁμολογῶν δέ, σχίζεται καὶ διαχεῖται καὶ σκεδάννυται καὶ πλῆθος γίγνεται. οὕτω καὶ τριήρης ἐρεσσομένη ὑπ' αὐλῷ τὴν πολυχειρίαν συνάπτει τῇ ὁμοιότητι τῆς εἰρεσίας· ἐὰν δὲ ἀπαλλάξῃς τὸν αὐλὸν, διέλυσας αὐτῆς τὴν χειρουργίαν. οὕτω καὶ ὑφ' ἡνιόχῳ ἅρμα εὐθύνεται κοινῷ δρόμῳ 136v
καὶ θυμῷ ἑνί· ἐὰν δὲ ἀφέλῃς τὸν ἡνίοχον, ἐσκέδασας τὸ ἅρμα. οὕτω καὶ στρατόπεδον συντάττεται ὑπὸ συνθήματι ἑνί· ἐὰν δὲ ἀφέλῃς τὸ σύνθημα, διέλυσας τὴν φάλαγγα εἰς πλήθους φυγήν.

Τί τοίνυν ἀγαθὸν σωμάτων; ὑγίεια· κακόν; νόσος. ἓν 3
μὲν ἡ ὑγίεια, πολλαὶ δὲ αἱ νόσοι. τί ἐν μουσικῇ τὸ ἀγαθόν; ἁρμονία· ⟨κακόν; ἀναρμοστία·⟩ ἓν μὲν τὸ ἡρμοσμένον, πολλὴ δὲ ἡ ἀναρμοστία. καὶ ἐν χορῷ ἓν μὲν ἡ ὁμολογία, παντοδαπὸν δὲ ἡ διαφωνία· καὶ ἐν τριήρει ὁ μὲν αὐλὸς ἕν, πολλὴ δὲ ἡ ἀπείθεια· καὶ ἐν ἅρματι ἡνιόχου τέχνη, ἓν μὲν τοῦτο, παντοδαπὸν δὲ ἡ ἀτεχνία. τί δὲ ἐν φάλαγγι φυλακὴ συνθήματος; ἓν μὲν τοῦτο, παντοδαπὴ δὲ ἡ ἀναρχία. ἐν μὲν οὖν τῇ τοῦ ἑνὸς φύσει ὑπερβολὰς καὶ

70 *εἷς ὁμοφωνίᾳ* Davies[2] *εἰς ὁμοφωνίαν* R **79** *πλῆθος φεῦγον* Combes *πλῆθος καὶ φυγήν* Orelli **82** addidi Heinsium secutus (⟨*τί κακόν; ἀναρμοστία·*⟩) 'quod malum? dissonantia' iam Paccius

ἐνδείας οὐχ ὁρῶ· στάσιμος γὰρ αὕτη καὶ μηδένα ἀνεχομένη δρόμον μήτε εἰς φυγὴν μήτε εἰς δίωξιν. ὅταν δὲ εἰς πλήθους ἀριθμὸν ἐμπέσω, δύναμαι τότε διαμετρεῖσθαι τὰς φύσεις· καὶ γὰρ ὁδοῦ μακρᾶς τὸ μὲν τέρμα ἕν, πολλαὶ δὲ αἱ ἀποστάσεις. ἐὰν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἴῃς, πλησιαίτερος μὲν τοῦ Ἀρμενίου ὁ Ἀσσύριος καὶ τοῦ Λυδοῦ ὁ Ἀρμένιος καὶ τοῦ Ἴωνος ὁ Λυδὸς καὶ τοῦ νησιώτου ὁ Ἴων· ἀλλ' οὐδεὶς ἐν Βαβυλῶνι οὔπω, οὐχ ὁ Ἀσσύριος, οὐχ ὁ Ἀρμένιος, οὐχ ὁ Λυδός, οὐχ ὁ Ἴων, οὐχ ὁ νησιώτης. κἂν ἐπ' Ἐλευσῖνα ἴῃς, Πελοπόννησος αὕτη, εἶτα Ἰσθμός, εἶτα Μέγαρα· ἀλλὰ ἀμύητος εἶ, κἂν ἐν Μεγάροις ᾖς, ὁμοίως τῷ Πελοποννησίῳ· μέχρι μήπω τῷ ἀνακτόρῳ προσελήλυθας, ἀμύητος εἶ. νόμιζε δὴ καὶ τὸν βίον ὁδόν τινα εἶναι μακρὰν ἐπ' Ἐλευ-
137r *σῖνα ἢ Βαβυλῶνα ἄγουσαν, τέρμα τε δὴ τῆς | ὁδοῦ τὰ βασίλεια αὐτὰ καὶ ἀνάκτορα καὶ τὴν τελετήν· ὑπὸ δὲ πλήθους ὁδοιπόρων μεστὴν τὴν ὁδὸν θεόντων, ὠθιζομένων, καμνόντων, ἀναπαυομένων, κειμένων, ἐκτρεπομένων, πλανωμένων· πολλαὶ γὰρ αἱ παρατριβαὶ καὶ ἀπατηλαί, ὧν αἱ μὲν πολλαὶ ἐπὶ κρημνοὺς καὶ βάραθρα ἄγουσιν, ⟨αἱ δὲ⟩ ἐπὶ τὴν Σειρήνων, αἱ δὲ ἐπὶ τοὺς Λωτοφάγους, αἱ δὲ ἐπὶ τὸν Κιμμερίων δῆμον· μία δέ πού τις στενὴ καὶ ὄρθιος καὶ τραχεῖα καὶ οὐ πολλοῖς πάνυ ὁδεύσιμος ἐπ' αὐτὸ ἄγει*

108–109 Od. 12.166ff.; 9.83ff.; 11.13ff. **109–114** Hes. Op. 282–292; Tabula Cebetis 15

91 *πλῆθος ⟨καὶ⟩ ἀριθμὸν* Markland *πλῆθος ἀριθμῶν* Meiser *τότε* U *τοῦτο* R *τούτου* Hobein **94** *Ἀρμενίου … Ἀρμένιος* U *Ἀρμενίου … Ἀρμένιος* R *Λυδοῦ* Davies[2] ('Lydum' iam Paccius) *ἄλλου* R **98** *Ἰσθμός … Μέγαρα* Reiske *Μέγαρα … Ἰσθμός* R **106** fort. *παρατροπαὶ* **107** *πολλαὶ*] *ἄλλαι* Davies[2] Markland add. Davies[2]

τὸ τῆς ὁδοῦ τέρμα, ἣν μόγις καὶ μετὰ πραγμάτων σὺν πολλῷ πόνῳ καὶ ἱδρῶτι ἀνύουσιν καματηραὶ καὶ ἐπίπονοι ψυχαί, καὶ ἐπιθυμοῦσαι τοῦ χωρίου καὶ ἐρῶσαι τῆς τελετῆς, καταμαντευόμεναι αὐτῆς τὸ κάλλος· ἐπειδὰν δὲ ἀφίκωνται ἐκεῖ, παυσάμεναι τοῦ πονεῖν, παύονται τοῦ πάθους. τίς γὰρ ἄλλη τελετὴ μυστικωτέρα καὶ τίς ἄλλος τόπος σπουδῆς ἄξιος; ταύτην ἔχει τοῖς ἀνθρώποις τὴν χώραν τὸ ἀγαθόν, ἣν τοῖς ἀμυήτοις Ἐλευσὶν ἔχει· μυήθητι, ἐλθέ, ἐπίβηθι τοῦ χωρίου, λάμβανε τὰ ἀγαθά, καὶ οὐ ποθήσεις ἄλλο μεῖζον.

Ἐὰν δὲ τὸ ἀγαθὸν ἐπονομάζῃς τῇ τῶν μὴ ἀγαθῶν φύ- 4
σει, ὑγιείας σωμάτων καὶ εὐμορφίας, καὶ περιβολὴν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ δόξαν προγόνων καὶ τιμὴν πολιτικήν, πράγματα ἡδοναῖς μᾶλλον ἢ ἀγαθοῖς μετρεῖσθαι πεφυκότα, ἐξαγορεύεις τὰ μυστήρια, πλημμελεῖς περὶ τὸ θεῖον. τοιούτων ἀγαθῶν μεταλαβεῖν ποθεῖς οἵων καὶ Ἀλκιβιάδης μυστηρίων, μεθύων δᾳδοῦχος καὶ ἐκ συμποσίου ἱεροφάντης καὶ ἐν παιδιᾷ τελεστής. ἀγαθὸν δὲ ἀγαθοῦ ἀπορρητότερον οὐκ ἂν εὕροις | μᾶλλον ἢ κάλλος κάλλους 137v
ὡραιότερον· ἐὰν γάρ τι τούτων ἀφέλῃς, οὐκ ἔτι καλὸν ⟨τὸ μήπω καλὸν⟩ οὐδὲ ἀγαθὸν τὸ μήπω ἀγαθόν. οὐχ ὁρᾷς τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦτον οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄστρα καὶ τὸν ὑπ' αὐτῷ αἰθέρα καὶ ⟨τὸν⟩ ὑπὸ τούτῳ ἀέρα καὶ τὴν ὑπ' αὐτῷ θάλατταν ⟨καὶ τὴν ὑπὸ ταύτῃ γῆν⟩; διαμέτρησον αὐτῶν τὰς φύσεις· τοῦτο γῆς μέρος τοῦ ὅλου πλατὺ καὶ πολυτρόφον καὶ δενδροφόρον καὶ ζῳοτρόφον· ἀλλ' ἐὰν πρὸς τὴν θάλατταν ἐξετάζῃς, ἔλαττον θαλάττης, καὶ θά-

126–128 Thuc. 6.53, 6.60–61

115 *πάθους*] *πόθου* Heinsius **117** *ἀξιώτερος* Markland **130–131** add. Davies[2] **133** add. U **134** add. Markland

λαττα ἀέρος ἔλαττον, ⟨καὶ ἀὴρ αἰθέρος (ἔλαττον),⟩ καὶ αἰθὴρ οὐρανοῦ. μέχρι τούτου τὰ μέρη πρόεισιν ὑπερβάλλοντα καὶ ὑπερβαλλόμενα· ἐὰν δὲ ἔλθῃς ἐκεῖ, στήσεται ὁμοῦ τῷ μεγέθει καὶ τὸ κάλλος. τί γὰρ ἂν εἴη οὐρανοῦ ὡραιότερον; τί ἄστρων περιλαμπέστερον; τί ἡλίου ἀκμαιότερον; τί σελήνης εὐτροφώτερον; τί τῶν ἄλλων χορῶν εὐτακτότερον; τί τῶν θεῶν αὐτῶν τιμιώτερον;

5 *Κινδυνεύουσιν δὲ οἱ ἄνθρωποι καθάπερ τοῖς ἀγαθοῖς, οὕτω καὶ τοῖς θεοῖς ζυγοστατεῖν τὰς τιμάς. τίς οὗτος; Ζεύς· ἀρχέτω. τίς οὗτος; Κρόνος· δεδέσθω. Ἥφαιστος· χαλκευέτω. Ἑρμῆς· ἀγγελλέτω. Ἀθηνᾶ· ὑφαινέτω. ⟨* * *⟩ † ὡς Πελοποννησίοις ἐπέσθωσαν. ἀγνοοῦσιν γάρ, οἶμαι, ὡς θεοῖς πᾶσιν εἷς νόμος καὶ βίος καὶ τρόπος, οὐ διῃρημένος οὐδὲ στασιωτικός· ἄρχοντες πάντες, ἡλικιῶται πάντες, σωτῆρες πάντες, ἰσοτιμίᾳ καὶ ἰσηγορίᾳ συνόντες τὸν πάντα χρόνον· ὧν μία μὲν ἡ φύσις, πολλὰ δὲ τὰ ὀνόματα. ὑπὸ γὰρ ἀμαθίας αὐτῶν τὰς ὠφελείας τὰς πάντων ἑκάστοις ἐπονομάζομεν, ἄλλος ἄλλῃ κλήσει θεοῦ. καθάπερ καὶ τὰ μέρη τῆς θαλάττης, Αἰγαῖον τοῦτο, Ἰόνιον* 138r *ἐκεῖνο, Μυρτῷον ἄλλο, Κρισαῖον ἄλλο· ἡ δ' ἐστὶν μία, ὁμογενὴς καὶ ὁμοπαθὴς καὶ συγκεκραμένη· οὕτω καὶ τἀγαθόν, ἓν ὂν καὶ ὅμοιον αὐτῷ καὶ ἴσον πάντοθεν, ὑπὸ ἀσθενείας τῆς πρὸς αὐτὸ καὶ ἀγνωσίας ταῖς δόξαις διαιρούμεθα. πλουτεῖ Καλλίας, μακάριος τῶν ἀγαθῶν· ἀλλὰ*

138 addidi U secutus (*ἔλαττον ἀέρος ⟨καὶ ἀὴρ αἰθέρος⟩*) **143** *εὐτροχώτερον* Reiske **149** ⟨*Διόσκουροι· ἐπὶ νε*⟩*ὡς* Hobein **154–155** *πάντων* scripsi Marklandum secutus (*ἁπάντων*) *ἑαυτῶν* R **155** *ἑκάστοις* I *ἕκαστοι* R *ἄλλος*] fort. *ἄλλην* **156** *Ἰόνιον* Davies[2] *Ἰώνιον* R **157** *Κρισαῖον* Dübner *Κρησαῖον* R

Ἀλκιβιάδης Καλλίου ὡραιότερος. ἀντιθῶμεν τἀγαθά, πλοῦτον κάλλει· ποῖον αὐτῶν ἑκατόμβοιον; ἐννεάβοιον ποῖον; πότερον ἑλώμεθα; πότερον εὐξώμεθα; οὐκοῦν ὁ μὲν Φοῖνιξ καὶ ὁ Αἰγύπτιος τὸ Καλλίου ἀγαθὸν εὔξεται, ὁ δὲ Ἠλεῖος καὶ ὁ Βοιώτιος τὸ Ἀλκιβιάδου; εὐγενὴς Παυσανίας, ἀλλ' ἐνδοξότερος Εὐρυβιάδης. ἀντιθῶμεν εὐδοξίᾳ γένος· τίς κρατεῖ; τίνι δῶμεν τὰ νικητήρια φέροντες; Σωκράτης πένης, Σωκράτης αἰσχρός, Σωκράτης ἄδοξος, Σωκράτης δυσγενής, Σωκράτης ἄτιμος. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸς καὶ ἄτιμος καὶ δυσγενὴς καὶ ἄδοξος καὶ πένης ὁ τοῦ λιθοξόου, ὁ σιμός, ὁ προγάστωρ, ὁ κωμῳδούμενος, ὁ εἰς δεσμωτήριον ἐμβαλλόμενος, ἀποθνήσκων ἐκεῖ, ἔνθα καὶ Τιμαγόρας ἀπέθανεν; ὢ τῆς ἐρημίας τῶν ἀγαθῶν· ὀκνῶ γὰρ εἰπεῖν πλῆθος κακῶν. τί τούτοις ἀντιθῶμεν; τί φῶμεν; παράβαλε τοῖς ἀνταγωνισταῖς τὸν Σωκράτην ἐν κτήσει ἀγαθῶν· οὐχ ὁρᾷς ἡττώμενον ἐν πλούτῳ Καλλίου, ἐν σώματι Ἀλκιβιάδου, ἐν τιμῇ Περικλέους, ἐν δόξῃ Νικίου, ἐν θεάτρῳ Ἀριστοφάνους, ἐν δικαστηρίῳ Μελήτου; μάτην ἄρα αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων τὰ νικητήρια ἔδωκεν, μάτην ἐπεψηφίσατο; |

163–164 Il. 6.236 **173–174** Xen. Hell. 7.1.38

164 *ἑλώμεθα* U *ἑλόμεθα* R *εὐξώμεθα* I *εὐξόμεθα* R **175** *παράβαλε* I *παράβαλλε* R **178** *Νικίου* U *Νικείου* R **179** *Μελήτου* R[1] e *Μελίτου* **180** ⟨*σοφίαν*⟩ vel ⟨*σοφώτατον*⟩ *ἐπεψηφίσατο* Markland

40

138v 1 *Ἀλλ' ἐπεὶ τὸν Ὅμηρον αἰτιᾷ, μεμφόμενον τῷ Γλαύκῳ τῆς ἀμοιβῆς, πότερα καὶ σοὶ ὑπὲρ τοῦ Ὁμήρου ἀπολογητέον, ἢ Ὁμήρῳ ὑπὲρ τοῦ Γλαύκου; τούτῳ, νὴ Δία· τιμητέος γάρ μοι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων Ὅμηρος, μή τί γε πρὸ δικαστοῦ σου. ὧδε τοίνυν ὁ Γλαῦκος λέγει· εἰ μέν τι, ὦ Ὅμηρε, ἢ ἔλαττον ἦν ἀγαθὸν ἀγαθοῦ, ἢ ἔλαττον μείζονος, εἰκότως ἄρα σοι εἶχεν αἰτίαν ὁ Ζεὺς ὡς τὰς φρένας μοι λυμαινόμενος· ἐν δὲ χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ ἀλλαγῇ μήπω πάνυ αἰτιάσῃ μήτε τὸν Δία μήτε ἐμέ· οὐδὲν γὰρ οὔτε τῷ λαβόντι χρυσὸς πλέον, οὔτε τῷ ἀλλαξαμένῳ ὁ χαλκὸς ἔλαττον· ἀλλὰ ἀμφοτέροις καλῶς ἔχει ἑκάτερα, ἐν τῷ ἀνίσῳ τῆς ὕλης ἰσοστασίῳ τῇ γνώμῃ δοθέντα.*

Καὶ ὁ μὲν Γλαῦκος ἡμῖν ἀπίτω ἐκποδών· ἡκέτω δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ὁ τούτου σοφώτερος, ἀποδειξόμενος ἡμῖν τὴν αὑτοῦ γνώμην, ἣν περὶ ἀγαθῶν κτήσεως ἔχει. ἢ γὰρ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ μακαρίζων μὲν τὸν Ἀλκίνου οἶκον τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς ᾠδῆς, συνευχόμενος δὲ τῇ Ναυσικάᾳ ὁμόφρονα αὐτῇ ξυστῆναι γάμον, εὐδαιμονίζων δ' αὖ τῆς ἀθανασίας τὴν Καλυψώ; οἶμαι δὲ αὐτόν, εἰ καὶ παρ' ἄλλον τινὰ ἀφίκετο τῶν οὐ κατ' ᾠδὴν καὶ κατὰ δαῖτα εὐ-

40 tit. *M εἰ ἔστιν ἀγαθὸν ἀγαθοῦ μεῖζον· ἐν ᾧ ὅτι ἔστιν* (unc.) in mrg. *λδ'* (min.)

2–3 Il. 6.234–236 **17–20** Od. 9.2–11; 6.180–185; 5.215–218

2 *ἐπεὶ* U *ἐπὶ* R *αἰτιᾷ* U *αἰτία* R **5** *μή* Acciaiolus *ἦν* R **6** *ἢ* del. Aciaiolus **7** *ἢ ἔλαττον* del. Aciaiolus *ἦν ἔλαττον* Reiske **8–9** *λυμηνάμενος* Markland **18** *Ναυσικάᾳ* U *Ναυσικᾷ* R

δαιμόνων, οὐδὲ τῶν μακαρίων κατὰ ἁρμονίαν γάμου, ἀλλὰ τὰ ἔτι τούτων μείζονα ἀγαθὰ κεκτημένων, εἰπεῖν ἂν καὶ περὶ ἐκείνων τὰ εἰκότα. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ κάλλος μοι προφέρεις ὡς ἐν μέτρῳ ἑνὶ τὴν χώραν ἔχον, φέρε καὶ περὶ τούτου σοι βραχέα ἄττα ἀποκρίνωμαι. δοκεῖς γάρ μοι, γενόμενος ἐν χώρᾳ τοῦ Τρωϊκοῦ ποιμένος, ἀφικομένου παρὰ σὲ Ἑρμοῦ πομπῇ Διός, ἄγοντος θεὰς τρεῖς πρὸς δι- 139r
καστήν σε, προστάττοντος βραβεῦσαι περὶ κάλλους αὐταῖς, ἡσθεὶς τῇ Ἀφροδίτῃ, καθάπερ ἐκεῖνος, καταδικάσαι ἂν αἶσχος τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· εἰ γὰρ ἓν μὲν τὸ ἐν κάλλει καλόν, κρατεῖ δὲ ἐκ τῶν τριῶν μία, ἀνάγκη τὰς ἡττωμένας αἰσχρῶς ἔχειν.

Μὴ σύ γε, ὦ δικαστῶν εὐδαιμονέστατε, ἀλλὰ φειδὼ ἔχε 2
ὀνομάτων αἰσχρῶν, καὶ ἠρέμα κάτιθι ἐκ τῶν ἄκρων ἐπὶ τὰ ἔσχατα, ἵνα μὴ τὸν Ὅμηρον αὖθίς σοι προφέρω λευκώλενον τὴν Ἥραν λέγοντα καὶ ῥοδόπηχυν τὴν Ἠὼ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν γλαυκῶπιν καὶ ἀργυρόπεζαν τὴν Θέτιν καὶ Ἥβην καλλίσφυρον· ὧν οὐδεμιᾶς ἀφαιρήσεις τὸ κάλλος, κἂν ἐν μέρει ᾖ, εὔφημός γε ἐθέλων εἶναι τὰ θεῖα καὶ ἥκιστα πλημμελής. ἀκούεις δ' αὐτοῦ διηγουμένου χορὸν ἀγρευτικόν, παιζούσας ἐν ὄρει τὰς νύμφας ἐξηγουμένης τῆς Ἀρτέμιδος·

πασάων δ' ὕπερ ἥ γε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα,

φησίν, καὶ

36–39 Il. 1.195; Od. 2.1; Il. 1.206; 1.538; Od. 11.603 **44–46** Od. 6.107–108

23 *μείονα* Markland **29** *σε* N ed. pr. *γε* R **32** *κρατεῖ* U *κρατῇ* R *ἐκ* U *ἕνα* R **39** *ἀφαιρήσεις* Markland *ἀφαιρήσει* R **44** *ἥ γε* N ed. pr. cum Homericis *ἥδε* R

ῥεῖα δ' ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι.

ἤ που καταγελᾷς τοῦ Ὁμήρου προτιμῶντος μὲν νυμφῶν κατὰ κάλλος Ἄρτεμιν· ἀκούεις δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ Μενελάου κάλλους τοιαυτὶ λέγοντος, ὅτε ἔφη τρωθέντος ῥυῆναι τὸ αἷμα κατὰ τοῦ μηροῦ, ἔπειτα εἰκάζει τὸ τοῦ μηροῦ κάλλος γυναικὸς τέχνῃ ἐλέφαντα χραινούσης φοίνικι, ἵπποις εἶναι παρήϊον·

τοῖοί τοι, Μενέλαε, μιάνθην αἵματι μηροὶ
εὐφυεῖς,

φησίν, καὶ κνῆμαι καὶ σφυρά. τοῦ δὲ Ἀγαμέμνονος αὖθις αὖ ἐπαινῶν τὸ κάλλος οὐκ ἐδεήθη εἰκόνος Λυδίας ἢ Καρικῆς, οὐδὲ ἐλέφαντος ὑπὸ γυναικὸς βαρβάρου φοίνικι |
139v ἐξηνθισμένου, ἀλλὰ εἰκάζει αὐτοῦ τῷ Διὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα· ᾧ καὶ δῆλον ὡς καλλίων ὁ Ἀγαμέμνων ἦν· τῷ μὲν γὰρ ἦν τὸ κάλλος περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα, τῷ δὲ ἀμφὶ τοὺς μηροὺς καὶ τὰ σφυρά· ὁ δὲ τὰ κρείττω καλός, καλλίων· ὁ δὲ τὰ ἥττω καλός, οὔπω μὲν αἰσχρός, καλὸς δὲ ἧττον. τί δέ; ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Ἑλληνικῷ οὐ διέφερεν μὲν ὥρᾳ ὁ Ἀχιλλεύς, εἶχεν δὲ τὰ δεύτερα ὁ Νιρεύς; δικαστῇ δέ σοι, ἀπολειπόμενος ὁ Νιρεὺς τοῦ Ἀχιλλέως οὐδὲν ἦν διαφέρων τοῦ Θερσίτου. καὶ ἵνα μὴ περὶ κάλλους σοι μόνον διαλέγωμαι, οὐκ ἀμφισβητεῖ τῷ Ἀχιλλεῖ περὶ ἀνδρείας ὁ Αἴας, οὐδὲ τῷ Αἴαντι ὁ Διομήδης, οὐδὲ τῷ Διομήδει ὁ Σθένελος, οὐδὲ τῷ Σθενέλῳ ὁ Μενεσθεύς·

48–51 Il. 4.139ff. **51–52** Il. 4.142 **53–54** Il. 4.146–147 **55–59** Il. 2.476–479 **63–65** Il. 2.671–674

47 *ἤ* U *ἦ* R *μὲν* post *καταγελᾷς* transp. Stephanus **64–65** *Νιρεύς* (bis) I *Νηρεύς* (bis) R **65** *δικαστῇ* U *δικαστὴς* R

ἀλλ' οὐδεὶς διὰ τοῦτο τὴν ἀρετὴν ἀφαιρεῖ τοῦ Μενεσθέως διὰ τὸν Σθένελον, οὐδὲ τοῦ Σθενέλου διὰ τὸν Διομήδην, οὐδὲ τοῦ Διομήδους διὰ τὸν Αἴαντα, οὐδὲ τοῦ Αἴαντος διὰ τὸν Ἀχιλλέα· ἀλλ' ἔστιν κἀνταῦθα ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς οὐ διαπηδῶσα τὰς διὰ μέσου φύσεις, ἀλλὰ κατιοῦσα ἠρέμα ἀπὸ τῶν ἀρίστων ἐπὶ τοὺς καταδεεστέρους.

Καὶ ἵνα ποτὲ ἀπαλλαγῶμεν τῶν σωμάτων οἷς ἀναμέμιχ- 3
ται ἡ ῥώμη καὶ τὸ κάλλος, εἰ τὴν Ἀνδρομάχην τῇ Πηνελόπῃ ἀντεξετάζοις, οὐχὶ σώφρων μὲν ἑκατέρα καὶ φίλανδρος, προτιμήσεις δὲ τὴν Πηνελόπην, οὐχ ὅσα γυναικὸς βαρβαρικῆς Ἑλληνίδα, ἀλλὰ τῷ περιόντι κατὰ τὴν ἀρετὴν τὸ πλεῖον νέμων; συμβουλεύει δὲ καὶ ὁ Νέστωρ τῷ Ἀγαμέμνονι· ἆρ' ἀνοήτῳ φρόνιμος; ἢ οὐκ ἂν ἐθελήσαις τὸν τῶν Πανελλήνων βασιλέα, τὸν διογενῆ | καὶ λαῶν ποιμένα, κα- 140r
θυβρίσαι δυσφήμῳ αἰτίᾳ; ἀλλὰ καὶ ὣς ἐδέησεν αὐτῷ φρονίμῳ ὄντι φρονιμωτέρου συμβούλου, τοῦ Νέστορος. πείθω δέ σε οὐδέν τι μᾶλλον περὶ τῶν ἀρετῶν διαλεγόμενος, τὰ ὅμοια τοῖς ὁμοίοις, τῷ ἀνίσῳ κατὰ τὴν μετουσίαν, εἰς ὑπεροχῆς καὶ ἐλαττώσεως μοῖραν παραβαλεῖν ἐθέλων; ὅς γε καὶ τὴν ὑγίειαν ἡγεῖ ἁπλοῦν τι εἶναι. τὸ δέ ἐστιν ἁπλοῦν παντὸς ἧττον· αἱ γὰρ τῶν σωμάτων φύσεις πολὺ τῶν τῆς ψυχῆς ἀμφιλαφέστεραι εἰς ὑγείας μέτρον· καὶ αὐτὸ τοὐναντίον, ὁ μὲν διώκων ἀκρότητα ἐν ὑγιεινῷ διώκει πρᾶγμα φεῦγον, καὶ οὔτε Ἀσκληπιῷ οὔτε Χείρωνι ἐξ ἐπιδρομῆς ἁλώσιμον· ὁ δὲ ἐν τῷ ἀνίσῳ τοῦ ἐφικτοῦ τὸ ληφθὲν ἀγαπῶν, εὐγνωμονέστερος μὲν πρὸς τὴν τέχνην,

72 *οὐδὲ τοῦ Διομήδους .. οὐδὲ τοῦ Αἴαντος* ed. pr. *οὔτε .. οὔτε* R **78** *ἀντεξετάζεις* U **84** *ὥς* N ed. pr. *ὡς* R **85** *φρονιμωτέρου συμβούλου* U *φρονιμωτέρῳ συμβούλῳ* R **86** *πείθεις* Markland *σε* U *γε* R **89** *τὸ δέ* Davies[2] *τί δέ* R

οὐκ ἀνέλπιστος δὲ πρὸς τὴν ἀκρότητα. οὕτω τοι κἀπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔχει. τριῶν γὰρ ὄντων οἷς ἄν τις διαιτῆσαι τὸ παρὸν τουτὶ {τὸ} σκέμμα, ἑνὸς μὲν τείνοντος ἐπὶ τὸ ἀληθὲς αὐτό, δευτέρου δὲ ἐπὶ τὸ δυνατόν, τρίτου δὲ ἐπὶ τὸ ὠφέλιμον, καθ' ἕκαστον τούτων σκεψώμεθα, ἀνατρέψαντες αὐτῶν τὴν ἀκολουθίαν, ἀπὸ τοῦ ὠφελίμου ἀρξάμενοι· μήπω γὰρ δυνατὸν ἔστω μηδὲ ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, ὡς ἔστιν ἀγαθὸν ἀγαθοῦ μεῖζον, ἀλλὰ ἴδωμεν αὐτοῦ τὸ ὠφέλιμον· πολλὰ γάρ που καὶ τῶν οὔτε ἀληθῶν οὔτε δυνατῶν ὠφέλησεν πιστευθέντα.

4 Οὐχ ὁ μὲν εἰς ἀκρότητα ἄγων τὸ ἀγαθὸν καὶ περιγράφων αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἐν τῷ ἀρίστῳ μόνῳ, διέσκαψεν καὶ διετείχισεν τὴν ἐλπίδα τῶν πολλῶν τῆς ἐπ' αὐτὸ ὁδοῦ; ὁ δὲ ὑποβάθρας διδοὺς καὶ ἀναπαύλας διὰ μέσου καὶ ἀναγωγὰς πολλάς, προὔπεμψεν πόρρω πάνυ ὡς τευξόμενον 140v τοῦ | μετρίου, παρεμυθήσατο δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ τὸν προελθόντα ἤδη ὡς προσελευσόμενον τῷ ἀρίστῳ, ἀνεκήρυξεν δὲ τὸν ἀφικόμενον εἰς τὸ ἄκρον ὡς ἐν ἀγαθοῖς ἄριστον· ὁ δὲ ἕτερος τῶν λόγων οὐχὶ τὸν μὲν ἀριστέα ἐν δειλοῖς στεφανοῖ, τὸν δὲ ἰσχυρὸν ἐν ἀσθενεστάτοις, καὶ τὸ ὅλον ἀνταγωνιστὰς τοῖς ἀρίστοις οὐ δίδωσιν, οὐδὲ ἐλέγχει τὰς ἀρετὰς ἐν τοῖς ὁμοίοις;

Καὶ τοῦ μὲν ὠφελίμου παύομαι, τὸ δὲ δυνατὸν ἤδη σκοπῶ. χρυσὸν μὲν τὸν διαφέροντα ἐλέγχει χρυσὸς ἥττων, οὐ μόλιβδος, καὶ ἄργυρον ἄργυρος καὶ χαλκὸν χαλκός· καὶ πάντων ἁπλῶς γίγνονται αἱ ἐξετάσεις ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ

96 κἀπὶ Davies[2] καὶ R κἂν Stephanus **98** del. U **102** ἔστω Aciaiolus ἔσται R **106** εἰς ἀκρότητα Koniaris[4] ἰσοκράτης τὰ R **112** προελθόντα Markland προσελθόντα R προσελευσόμενον scripsi Davisium[2] secutus (προελευσόμενον) et Marklandum (προσεληλυθότα) προεληλυθότα R **121** πάντων Markland πάντως R

*ὁμοίου μὲν κατὰ τὴν οὐσίαν ἀνομοίου δὲ κατὰ τὴν ὑπερο-
χήν. τὸ δὲ ἀγαθὸν εἰς τὰ κακὰ αὐτὰ ἐμβαλὼν οὕτως ἐξε-
τάζεις; καὶ πῶς οὐ φανεῖταί σοι τὸ σμικρότατον τῶν ἀγα-
θῶν ἐν χώρᾳ τοῦ ἀρίστου; ὡς γὰρ ἐν νυκτὶ φῶς ἐκ πυρὸς
τοῦ δι' ἡμέρας φανέντος ἀκμαιότερον ὑπὸ πολλοῦ τοῦ
περικεχυμένου σκότους ἐλεγχόμενον, ἐν δὲ ἡλίῳ τὸ αὐτὸ
ἀμυδρὸν καὶ ἀσθενὲς πρὸς ἀνταγωνιστὴν ἰσχυρότερον· οὕ-
τως ἀμέλει καὶ τὸ ἀγαθὸν τοῖς μὲν κακοῖς συνεξεταζό-
μενον, καὶ τὸ τυχὸν ἄριστον καὶ μέγιστον καὶ ἐξοχώτατον,
ὡς ἐν πολλῷ ζόφῳ μικρὸν ζώπυρον, ἐν πολλῇ νυκτὶ ὀλίγον
φῶς· ἐὰν δὲ παράσχῃς αὐτῷ πρὸς τὰ ὅμοια δρόμον καὶ
ἅμιλλαν, τότε ὄψει τὸ ἄριστον ὄντως· νῦν δὲ συγχεῖς τὴν
κρίσιν καὶ ταράττεις. οὐχ ὁρᾷς καὶ τὴν σελήνην, ἄστρον
ἀμφίβιον πρὸς νύκτα καὶ ἡμέραν, ἐν μὲν νυκτὶ λαμπράν,
μετὰ δὲ ἡλίου ἀμαυράν; οὐκοῦν ἐν ἡμέρᾳ ἥλιος κρατεῖ, τὸ
ἄριστον καὶ ἀκμαιότατον τῶν ἐν οὐρανῷ σωμάτων, ἐν δὲ* 141r
*νυκτὶ σελήνη κρατεῖ, τὸ ἀσθενέστατον. καὶ τοίνυν καὶ τὸ
ἀγαθόν, ἐὰν μὲν εἰς νύκτα καὶ ζόφον καὶ ἀφέγγειαν κα-
κῶν ἐμβάλῃς, κρατεῖ τὸ ἀμαυρότατον· ἐὰν δὲ παραθῇς
ἀγαθὰ ἀγαθοῖς, ἀνάγκη κρατεῖν τὰ περιλαμπέστερα.*

Παύομαι τοῦ δυνατοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἀληθὲς μέτειμι. τὸν 5
*γὰρ τοῦ ἀνθρώπου βίον ἄρα ἄλλο τι ἡγητέον ἢ διαγωγὴν
ζωῆς συγκεκραμένην ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ τύχης; ἐκ
δὲ τῆς τούτων ἁρμονίας κραθέντων καλῶς, ἑκάστου εἰς τὸ
ἀκρότατον τῆς ἑαυτοῦ ῥώμης ἀφιγμένου, τὸ ἄθροισμα
τοῦτο εὐδαιμονίαν κλητέον· ἀρχούσης μὲν τῆς ψυχῆς,
στρατηγοῦ δίκην, ὑπηρετοῦντος δὲ τοῦ σώματος, στρα-
τιώτου δίκην, συνεργούσης δὲ τῆς τύχης, ὅπλων δίκην· ἐξ
ὧν ἁπάντων τὸ νικᾶν ἔρχεται. ἐὰν δὲ ἀφέλῃς τὴν τύχην,*

122 *ἀνομοίου* R[1] e *νομοίου* **128** *πρὸς* U *καὶ* R
131 *ὡς* om. R add. R[1]

τὸν στρατιώτην ἐξοπλίζεις· κἂν τὸν στρατιώτην ἀφέλῃς, ἀποχειροτονεῖς τὸν στρατηγόν· τιμιώτερον δὲ καὶ στρατιώτης ὅπλων καὶ στρατιώτου στρατηγός. ἐὰν δὲ δυοῖν θάτερον, ἢ τὸν στρατηγὸν τιμῶν τὰ λοιπὰ ἀτιμάσῃς, τί χρήσεται ὁ στρατηγὸς τῇ τέχνῃ; ἢ καὶ ταῦτα εἰσάγων ἰσοτιμίαν νέμῃς, τί χρήσεται τέχνη τῷ στρατηγῷ; ἀρχέτω ψυχή, στρατευέτω τὸ σῶμα, συναγωνιζέσθω ἡ τύχη· πάντα ἐπαινῶ, πάντα δέχομαι, ἀλλὰ τὴν ἰσοτιμίαν αὐτῶν ἀφαιρῶ. οὐχ ὁρᾷς καὶ τὸν ἐν θαλάττῃ πλοῦν, ἔνθα ὁ μὲν κυβερνήτης ἄρχει, ὡς ψυχὴ σώματος· ἡ δὲ ναῦς ἄρχεται, ὡς ὑπὸ ψυχῆς σῶμα· τὰ δὲ πνεύματα ἐπιρρεῖ, ὡς ταῖς ἀρεταῖς ἡ τύχη; ἐὰν δὲ χειμὼν ἐπιγένηται, καὶ μένῃ μὲν ἡ ναῦς, μένῃ δὲ ὁ κυβερνήτης, ἐλπὶς σωτηρίας, † κἂν οἴχηται ἡ
141v *ναῦς ὀρθά,| ἢ καταδύσεται† διὰ τῆς τέχνης· ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ κυβερνήτου ἄρξῃ καὶ ἐκεῖνον ἀφέλῃς, ἀχρεῖος μὲν ἡ ναῦς κἂν μένῃ, ἀχρεῖος δὲ ἡ ἐπιρροὴ τῶν πνευμάτων κἂν φέρῃ. καὶ διὰ τοῦτο ἐν μὲν θαλάττῃ καὶ νηὶ καὶ πλῷ τιμιώτατον ὁ κυβερνήτης, καὶ μετὰ τοῦτον ἡ ναῦς, καὶ μετὰ ταύτην ἡ ἔξωθεν ἐπικουρία· ἐν δὲ τῷ τοῦ βίου τούτῳ δρόμῳ τιμιώτατον μὲν ἡ ψυχή, μετὰ δὲ ταύτην τὸ σῶμα, καὶ τρίτον ἡ τύχη· τὰ δὲ τοῦ τιμιωτέρου ἀγαθὰ τῶν ἧττον τιμίων τιμιώτερα.*

6 *Ἐγὼ καὶ τῶν αἰσθήσεων τὴν ἰσοτιμίαν ἀφαιρῶ. τυφλὸς ἦν Ὅμηρος, ἀλλ' ἤκουεν τῆς Καλλιόπης· κωφὸς ἦν Ἄτυς,*

174 Hdt. 1.34.2

155 *τέχνῃ*] *τύχῃ* I[p.c.] **156** *τέχνη*] *τύχη* Heinsiana **157** ⟨*ἡ*⟩ *ψυχή* Markland **163** *κἂν* ⟨*μὴ*⟩ *οἴχηται* Markland *καὶ φέρεται* Reiske **164** *ὀρθή* Heinsius *ἀρθεῖσα* Russell *ἢ*] *οὐ* Lascaris *καταδύσηται* Heinsius **166** *κἂν μένῃ* U[p.c.]I *κειμένη* RU[a.c.]

ἀλλ' ἑώρα τὸν ἥλιον. μετάθες τὰς συμφοράς· ἀκουέτω Ἄτυς μὴ ὁρῶν, βλεπέτω Ὅμηρος μὴ ἀκούων· Ἄτυϊ μὲν οὐκ ᾄσεται ἡ Καλλιόπη, Ὁμήρου δὲ οὐκ ἀφαιρήσεις τὴν διδάσκαλον. ἐγὼ καὶ τῶν θεῶν τὴν ἰσοτιμίαν ἀφαιρῶ· πείθομαι γὰρ Ὁμήρῳ λέγοντι·

τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς·

τιμῆς οὐκ ἴσης, οὐδὲ γὰρ ἀρχῆς ἴσης· οὐ γὰρ ἴση ἡ νομὴ οὐρανοῦ πρὸς θάλατταν καὶ θαλάττης πρὸς Ἅιδην· θεὸς δὲ ὁμοίως καὶ Κρόνου παῖς καὶ Ἅιδης καὶ Ποσειδῶν καὶ Ζεύς· καὶ γὰρ Λύσανδρος Σπαρτιάτης, ἀλλὰ Ἀγησίλαος Ἡρακλείδης. ἐγὼ δὲ κατὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ γένη προτιμῶ – οὐ γὰρ ὁ μὲν πωλοδάμνης εὐγενείας ἱππικῆς ἐρᾷ,

ἧς Τρωΐ περ εὐρύοπα Ζεὺς
δῶχ' υἷος ποινὴν Γανυμήδεος, οὕνεκ' ἄρισται
ἵπποι ἔσαν,

ὁ δὲ θηρευτὴς εὐγενείας σκυλάκων ἐρᾷ, φιλάνθρωπος δὲ καὶ φιλοθρέμμων τοῦ ζῴου τούτου οὐκ ἐξετάσει τὰ γένη – λέγων οὐκ Ἀρτοξέρξην τὸν Ξέρξου – δειλόν μοι γένος λέγεις – οὐδὲ | Ἱππίαν τὸν Πεισιστράτου – πονηρόν μοι 142r γένος λέγεις – οὐδὲ Κροῖσον τὸν Ἀλυάττου – ἀσθενὲς λέγεις· ἐὰν δὲ Λεωνίδαν λέγῃς καὶ Ἀγησίλαον, γνωρίζω τὴν ἀρετὴν καὶ μέμνημαι τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἐπαινῶ τὴν εὐγένειαν. εἴθε μοι καὶ τὸ Ἀριστείδου γένος ἦν Ἀθήνησιν, εἴθε

180 Il. 15.189 **181–184** Il. 15.189ff. **188–190** Il. 5.265–267

181 τιμῆς ⟨δὲ⟩ Russell **183** ὁμοίως U$^{p.c.}$ I ὅμοιος R U$^{a.c.}$ **185** ἐγὼ Schottus λέγω R **186** προτιμῶ U προστιμῶ R **189** ἄριστοι H cum Homericis **191** ἵππων, ὅσοι ἔσαν Homerici **191** δὲ²] fort. δ' ἀνὴρ **192** ἐξετάσεις Koniaris[4]

τὸ Σωκράτους· ἐτίμησα ἂν τούτους ὡς Ἡρακλείδας, ὡς Περσείδας, ὡς Εὐπατρίδας. ἦ ποταμῶν μὲν ῥεύματα ⟨ἐπαινεῖς⟩, ἐὰν καθαρὰ ἐκ πηγῶν ἔλθῃ, καὶ φυτὰ ἐπαινεῖς, κἂν γηράσκῃ μὲν αὐτῶν τὰ σώματα, μένῃ δὲ τὰ σπέρματα· εὐγένειαν δὲ ἀνθρωπίνην οὐκ ἐπαινέσεις, ἐὰν ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὡς ἐκ πηγῆς καθαρᾶς γνήσιος μένῃ, ἀνεπίμικτος μένῃ;

Καὶ μέχρι μὲν ταύτης ἀνδρίζῃ, καὶ ἀξιόπιστος εἶ λέγων· ἐὰν δέ σου καὶ περὶ πλούτου πυθάνωμαι, τί φῄς; ποῖ τὸ πρᾶγμα τάττεις; ἐν ποίῳ χορῷ; λέγε γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὰς τῆς ψυχῆς φωνὰς λέγε· τί φῄς τὸν πλοῦτον; κακόν; τί οὖν ἐρᾷς; ἀγαθόν; τί οὖν φεύγεις;

ἡ γλῶττ' ἐπώμοσ', ἡ δὲ φρὴν ἀνώμοτος;

ἀλλ' οὐδέτερον ἡγεῖ, οὐκ ἀγαθόν, οὐ κακόν, ἀλλ' ἐν μεθορίᾳ καὶ χώρᾳ μέσῃ; τήρησον αὐτὸ ἀδιάφορον, μὴ προέλθῃς περαιτέρω, μὴ ὑπερβῇς τοὺς ὅρους. ἂν δὲ ὑπαλλάξας τὸ ὄνομα ἀγαθὸν μὲν μὴ καλῇς, προηγμένον δὲ καλῇς, τὴν μὲν φωνὴν μετέβαλες, τὴν δὲ τιμὴν δίδως. |

211 Eur. Hipp. 612

200 *Περσείδας* ed. pr. *Περσίδας* R *Εὐπατρίδας* nomen proprium esse admonuit Renehan **201** add. Hobein **202** *αὐτῶν* R[1] e *αὐτῷ* **207** *πυνθάνωμαι* ed. pr. *πυνθάνομαι* R **211** *γλῶττ'* Davisiana[2] *γλῶττα* R *ἐπώμοσ'* Markland *ἐπώμοσεν* R *ὀμώμοχ'* Euripidei **231** *αὐτὸ*] *οὖν* Reiske **213–214** *προέλθῃς* N ed. pr. *προσέλθῃς* R

41

142v 1 *Φασὶ τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον, ἀφικόμενον εἰς Ἄμμωνος, προσειπόντος αὐτὸν τοῦ Ἄμμωνος παῖδα, πιστεῦσαι τῷ θεῷ κατὰ τὴν Ὁμήρου φήμην, πατέρα αὐτὸν θεῶν καὶ ἀνθρώπων ὀνομάζοντος· ἀποδεξάμενος δὲ τοῦ μαντείου ἄλλο μὲν ἠξίωσεν οὐθὲν τὸν πατέρα μετὰ τοῦτο ἐρέσθαι, οὐ περὶ τῆς Δαρείου φυγῆς, οὐ περὶ τῆς μελλούσης μάχης, οὐ περὶ τῆς Ἑλλάδος κακουμένης, οὐ περὶ τῆς Ἀσίας κυκωμένης· ἀλλ' ὥσπερ αὐτῷ τῶν ἄλλων καλῶς ἐχόντων, ἠρώτα τὸν θεὸν περὶ τοῦ Νείλου, ὁπόθεν ὁρμηθεὶς ἐπὶ Αἰγύπτου κάτεισιν. πάνυ γοῦν αὐτῷ τοῦτο ἓν ἔδει πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ μαθόντι εἶχεν ἂν καλῶς· οὐδ' εἰ, μὰ Δία, πρὸς τῷ Νείλῳ τὸν Ἴστρον ἔγνω, ἢ τὸν Ὠκεανὸν αὐτόν, εἴτε τίς ἐστιν ποταμοῦ φύσις περὶ πᾶσαν γῆν εἱλουμένου, εἴτε ἀρχαὶ τῆς δεῦρο καὶ πηγαὶ θαλάττης, εἴτε λίμνη ὑποδεχομένη τὰς ἡλίου καταδύσεις καὶ σελήνης, εἴτε ἄλλο τι, οἷον οἱ ποιηταὶ καταμαντεύονται· ἐξὸν τοὺς μὲν ποταμοὺς ἐᾶν ῥεῖν, ὁπόθεν αὐτοὺς ἀφῆκεν ⟨ὁ θεός⟩, αὐτὸν δὲ ἐπὶ Ἄμμωνα ἀφικόμενον, ἢ ἐπὶ τὴν Θεσπρωτῶν γῆν καὶ τὴν ἐκεῖ δρῦν, ἢ ἐπὶ τὸν Παρνασσὸν καὶ τὴν Πυθοῖ χρησμῳδίαν, ἢ ἐπὶ τὸν Ἰσμηνὸν καὶ τὴν ἐκεῖ φωνήν, ἢ ἐπὶ Δῆλον καὶ τοὺς ἐκεῖ χορούς, ἢ εἴ που ἄλλο τι μαντεῖον ἦν φθεγ-*

41 tit. *ΜΑ τοῦ θεοῦ τὰ ἀγαθὰ ποιοῦντος, πόθεν τὰ κακά* (unc.) in mrg. *λε'* (min.)

4–5 Il. 1.544, etc

2–3 *Ἄμμωνος* (bis) U *Ἄμμωνος* (bis) R **11** *τοῦτο ἓν ἔδει* Acciaiolus *τοῦτο ἓν ἤδει* R *τούτου ἐνέδει* Reiske **18** add. Davies[2] ⟨*ὁ Ζεύς*⟩ ed. pr. ('Iuppiter' iam Paccius) **19** *Ἄμμωνα* U *Ἄμμωνα* R

ματικὸν τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς βαρβάρου γῆς, δεῖσθαι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπιδοῦναι χρησμὸν ἕνα κοινὸν καὶ δημόσιον τῷ πάντων ἀνθρώπων γένει. ἦ γὰρ ἂν κοινωφελεστέραν θεωρίαν ἐστείλαντο οἱ ἄνθρωποι τήνδε μᾶλλον ἢ Δωριεῖς περὶ Πελοποννήσου μαντευόμενοι, ἢ Ἀθηναῖοι περὶ
143r *Ἰωνίας πυνθανόμενοι, ἢ Κορίνθιοι περὶ Σικελίας ἀνερωτῶντες.*

2 *Φέρε μιμησάμενοι τοὺς θεωροὺς ἐκείνους τοὺς κοινούς, τοὺς ὑπὲρ τοῦ γένους ἐπὶ τὰ μαντεῖα σταλέντας, ἐρώμεθα τὸν Δία τίς τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν πατὴρ καὶ χορηγός, τίνες ἀρχαί, τίνες πηγαί, πόθεν ὁρμηθέντα ῥεῖ; ἢ τούτων μὲν πέρι οὐδὲν δεῖ τὸν θεὸν ἐνοχλεῖν, αἰσθανομένους τῆς χορηγίας καὶ ὁρῶντας τὴν αἰτίαν καὶ συνιέντας τὴν πηγὴν καὶ τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν εἰδότας, τὸν οὐρανοῦ ἁρμοστήν, τὸν ἡλίου καὶ σελήνης ἀγωγέα, τὸν κορυφαῖον τῆς τῶν ἄστρων περιφορᾶς καὶ δινήσεως καὶ χορείας καὶ δρόμου, τὸν ὡρῶν ταμίαν, τὸν πνευμάτων οἰκονόμον, τὸν ποιητὴν θαλάττης, τὸν δημιουργὸν γῆς, τὸν ποταμῶν χορηγόν, τὸν καρπῶν τροφέα, τὸν ζῴων γεννητήν, τὸν γενέθλιον, τὸν ὑέτιον, τὸν ἐπικάρπιον, τὸν πατρῷον, τὸν φυτάλιον, οὗ ὁ νοῦς ἀρραγὴς ὢν καὶ ἄτρυτος καὶ ἐπὶ πάσας ἐξικνούμενος φύσεις ἀμηχάνῳ τάχει, ὡς προσβολὴ ὄψεως, πᾶν κοσμεῖ ὅτου ἂν ἐπαφήσηται, καθάπερ καὶ αἱ παρ' ἡλίου ἀκτῖνες προσπεσοῦσαι τῇ γῇ λαμπρύνουσιν αὐτῆς τὸ καταληφθὲν πᾶν. τίς δέ ἐστιν ὁ τῆς ἐπαφῆς ταύτης τρόπος, ἐγὼ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἔχω, ἠνίξατο δὲ αὐτὴν ἠρέμα Ὅμηρος·*

36 Plato Tim. 28c **45–47** Plato Resp. 508aff.

30 *κοινούς* U *κοινωνούς* R **42–43** *φυτάλιον* R (fort. corr. e *φυτάλμιον*) *φυτάλμιον* ed. pr. **47** *καταλαμφθὲν* Russell

ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.

ὁμοῦ δὲ τῷ Διὸς νεύματι γῆ ξυνέστη καὶ ὅσα γῆς θρέμματα, καὶ θάλασσα ξυνέστη καὶ ὅσα θαλάττης γεννήματα, καὶ ἀὴρ ξυνέστη καὶ ὅσα ἀέρος φορήματα, καὶ οὐρανὸς ξυνέστη καὶ ὅσα ἐν οὐρανῷ κινήματα. ταῦτα ἔργα τῶν Διὸς νευμάτων· μέχρι τούτων ἀδεής εἰμι χρησμῳδίας, καὶ Ὁμήρῳ πείθομαι καὶ πιστεύω Πλάτωνι καὶ οἰκτείρω τὸν 143v Ἐπίκουρον.

Ἐὰν δὲ εἰς τὰς τῶν κακῶν ἐννοίας παρέλθω, πόθεν 3 ταῦτα παρέδυ δεῦρο; τίνες αἱ τῶν κακῶν πηγαὶ καὶ γενέσεις; πόθεν ἀρξάμενα ἔρχεται; ἐξ Αἰθιόπων, ὡς ὁ λοιμός; ἐκ Βαβυλῶνος, ὡς ὁ Ξέρξης; ἐκ Μακεδονίας, ὡς Φίλιππος; οὐ γὰρ ἐξ οὐρανοῦ, μὰ Δία, οὐκ ἐξ οὐρανοῦ·

φθόνος γὰρ ἔξω θείου χοροῦ ἵσταται.

ἐνταῦθα τοίνυν, ἐνταῦθά μοι δεῖ χρησμῳδίας· ἐρώμεθα τοὺς θεούς· Ζεῦ καὶ Ἄπολλον, καὶ ὅστις ἄλλος θεὸς μαντικὸς καὶ κηδεμὼν τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀγέλης, δεομένοις εἴπατε, τίς κακῶν ἀρχή; τίς αἰτία; πῶς φυλαξώμεθα; πῶς λάθωμεν;

οὐ γάρ τις νέμεσις φυγέειν κακὸν οὐδ' ὑπαλύξαι.

ἢ οὐχ ὁρᾶτε ὅσα τὰ δεινὰ εἰς τὰς ἀνθρωπίνας κῆρας ἐμπεπτωκότα περὶ γῆν στρέφεται, παντοίων στόνων καὶ ὀδυρμῶν ἐμπιμπλάντα τὴν γῆν; στένει μὲν τὸ ἀνθρώπου σῶμα τὰς ἐπιτετειχισμένας αὐτῷ νόσους ὀδυρόμενον καὶ τὸ ἀκροσφαλὲς τῆς σωτηρίας καὶ τὸ ἄδηλον τοῦ βίου. τίς

50 Il. 1.528 **62** Demosth. 8.26 **63** Plato Phdr. 247a **69** Il. 14.80, 12.327

59 *καὶ* Koniaris[4] *ἢ* R **63** *ἔξω θείου* Lascaris (*ἔξωθεν τοῦ θείου* iam $U^{p.c.}$) cum Platonicis *ἔξωθεν τοῦ* R

γὰρ ἡλικίας καιρὸς ἀνυπεύθυνος ἀνθρωπίνῳ σώματι; ὃ γενόμενον μὲν εὐθὺς καὶ ἀποσπασθὲν ἐκ μητέρων, ὑγρὸν καὶ ἰλυῶδες καὶ διαρρέον, ὀδυρμῶν καὶ κνυζημάτων ἀνάπλεων· προϊὸν δὲ καὶ εἰς ὥραν ἀναφυόμενον, ἔμπληκτον καὶ ἀκρατές· κἂν εἰς ἥβην προέλθῃ, ὑπὸ φλεγμονῆς ἀκατάσχετον· κἂν εἰς γῆρας ἔλθῃ, κατὰ βραχὺ νεκρούμενον καὶ ἀποσβεννύμενον· ἐνδιαίτημα τῇ ψυχῇ ἀχρειότερον, δυσάρεστον, δύστηνον, δύσεργον, οὐκ ὄμβρων ἀνεχόμενον, οὐ
144r *πνευμάτων, οὐχ ἡλίου, μεμφόμενον ταῖς ὥραις τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀντιστρατηγοῦν τῷ Διί· – χειμὼν οὗτος; ἀμπέχεται· θέρος τοῦτο; ἀναψύχει· – πληρωθὲν μὲν κενώσεως, κενωθὲν δὲ πλησμονῆς ὀρεγόμενον· Εὐρίπου καὶ ἀμπώτεως δίκην μηδέποτε ἑστός, μηδέποτε ἀτρεμοῦν, ἀκόρεστον, ἀκατάσχετον, ἀδηφάγον, ἐνδεὲς ἀμπεχόνης, δεόμενον ὑποδημάτων, ἀλειμμάτων, φαρμάκων, λουτρῶν. ἓν σῶμα θεραπεύουσιν χεῖρες πολλαὶ καὶ τέχναι πολλαί· χιλίας δὲ ἵππους ἱπποφορβὸς εἷς, καὶ τοσαῦτα μῆλα ποιμὴν εἷς, καὶ τοσούτους βοῦς βουφορβὸς εἷς. καὶ οὐδὲ τὰ τοσαῦτα ἱκανά· τίς γὰρ ἀνθρωπίνη μηχανὴ λοιμοῦ προσβολὰς ἀλέξασθαι, ἢ ἀνασχεῖν ὄμβρους ἐξ οὐρανοῦ καταφερομένους, ἢ στῆσαι γῆν σειομένην, ἢ σβέσαι πῦρ ἐκ γῆς ἀνιστάμενον; ὁρᾷς τὸν δρόμον καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν κακῶν καὶ τὴν συνέχειαν τῶν κινδύνων;*

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο.

κἂν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἔλθῃς, κἀκεῖ ὄψει ὄχλον νοσημάτων τῇ ψυχῇ ἐπιχεόμενον· ἐὰν λύπην ἀπώσῃ, φόβος ὑπορρεῖ· ἂν

98 Od. 18.130

75 *ὃ* Heinsiana[2] *οὐ* R **76** *μητρῴων* I **81** *ἀχρειότατον* Reiske **84–85** *ἀμπέχεται* $I^{p.c.}$ (Acciaiolus?) *ἀντέχεται* R **85** *ἀναψύχεται* Markland

ἀπέλθῃ φόβος, ὀργὴ ἀνίσταται· ἂν παύσηται ὀργή, φθόνος ἔπεισιν· παρὰ πόδας τὰ δυσχερῆ, ἐν γειτόνων τὰ κακά, ἀνοχὴ δὲ ἀκριβὴς οὐδεμία.

Τί ἂν οὖν πρὸς ταῦτα ἀποκρίναιτο ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Ἀπόλ- 4
λων, ἤ τις ἄλλος μαντικὸς θεός; ἀκούσωμεν τοῦ ὑποφήτου λέγοντος

ἐξ ἡμέων γάρ φασι κακ' ἔμμεναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν·

τίς οὖν ἡ τῆς ἀτασθαλίης αἰτία; οὐρανοῦ καὶ γῆς δυοῖν ἑστίαιν τὴν μὲν ἄμοιρον ἡγητέον κακῶν, τὴν δὲ ἐξ ἀμφοῖν ἐπιμεμιγμένην, | ᾗ τὰ μὲν ἀγαθὰ ἐπίρρυτα ἐκ τῆς ἑτέρας, 144v
τὰ δὲ κακὰ ἐξ αὐτοφυοῦς μοχθηρίας ἀνίσταται. διττὴ δὲ αὕτη, ἡ μὲν ὕλης πάθος, ἡ δὲ ψυχῆς ἐξουσία. ῥητέον δὲ δὴ τὰ πρῶτα ὑπὲρ τῆς προτέρας. ὕλην ὁρᾷς ὑποβεβλημένην δημιουργῷ ἀγαθῷ, ἧς τὸ μὲν κοσμηθὲν ἥκει παρὰ τῆς τέχνης, εἰ δέ τι ἀκρατῶς ἑαυτῶν τὰ ἐν γῇ ἔχοντα πάσχει πλημμελές, ἀναίτιόν μοι τὴν τέχνην τίθει· βούλησις γὰρ οὐδεμία τεχνίτου ἄτεχνος, οὐδὲ γὰρ νομοθέτου ἄδικος· ὁ δὲ θεῖος νοῦς ἀνθρωπίνης τέχνης εὐστοχώτερος. καθάπερ οὖν ἐν ταῖς τῶν τεχνῶν χειρουργίαις τὰ μὲν ἡ τέχνη προηγουμένως δρᾷ, στοχαζομένη τοῦ τέλους, τὰ δὲ ἕπεται τῇ χειρουργίᾳ, οὐ τέχνης ἔργα ἀλλ' ὕλης πάθη, σπινθῆρές τε ἐξ ἄκμονος καὶ ἐκ βαύνου αἰθαλώσεις, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλης πάθος, ἀναγκαῖον μὲν τῇ ἐργασίᾳ, οὐ προηγούμενον δὲ τῷ τεχνίτῃ· οὕτως ἀμέλει καὶ ὅσα περὶ γῆν πάθη γίνεται, ἃς καλοῦμεν κακῶν ἀνθρωπίνων ἐμβολάς, ἐνταῦθα

107–108 Od. 1.33–34

101 *παύσηται* I *παύσεται* R **102** *ἐν γειτόνων* N Heinsius *ἐγγειτόνων* R **105** *ὅστις* Markland *ἀκούσωμεν* U *ἀκούσομεν* R **109** *ἀτασθαλίας* U

ἡγητέον ἀναίτιον {καὶ} τὴν τέχνην, εἶναι δὲ ταῦτα τῆς τοῦ ὅλου δημιουργίας ὥσπερ τινὰς ἀναγκαίας καὶ ἑπομένας φύσεις. ἃ δὲ ἡμεῖς καλοῦμεν κακὰ καὶ φθοράς, καὶ ἐφ' οἷς ὀδυρόμεθα, ταῦτα ὁ τεχνίτης καλεῖ σωτηρίαν τοῦ ὅλου· μέλει γὰρ αὐτῷ τοῦ ὅλου, τὸ δὲ μέρος ἀνάγκη κακοῦσθαι ὑπὲρ τοῦ ὅλου. λοιμώττουσιν Ἀθηναῖοι, σείονται Λακεδαιμόνιοι, ἡ Θετταλία ἐπικλύζεται, ἡ Αἴτνη φλέγεται. καὶ πότε Ἀθηναίοις ἀθανασίαν ὁ Ζεὺς ὑπέσχετο; ἐὰν γὰρ ἀπέλθῃ ὁ λοιμός, Ἀλκιβιάδης ἐπὶ Σικελίαν οὐκ ἄγει; πότε Λακεδαιμονίοις ὑπέσχετο γῆν ἄσειστον; πότε Θετταλοῖς
145r *γῆν ἄκλυστον; πότε | Σικελιώταις γῆν ἄπυρον; μόρια ταῦτα σωμάτων. ὁρᾷς οὖν τὰ πάθη, ἃ σὺ μὲν καλεῖς φθοράν, τεκμαιρόμενος τῇ τῶν ἀπιόντων ὁδῷ, ἐγὼ δὲ σωτηρίαν, τεκμαιρόμενος τῇ διαδοχῇ τῶν μελλόντων; μεταβολὴν ὁρᾷς σωμάτων καὶ γενέσεως ἀλλαγήν,*

ὁδὸν ἄνω καὶ κάτω,

κατὰ τὸν Ἡράκλειτον· καὶ αὖθις αὖ

ζῶντας μὲν τὸν ἐκείνων θάνατον, ἀποθνήσκοντας δὲ τὴν ἐκείνων ζωήν.

ζῇ πῦρ τὸν γῆς θάνατον καὶ ἀὴρ ζῇ τὸν πυρὸς θάνατον· ὕδωρ ζῇ τὸν ἀέρος θάνατον, γῆ τὸν ὕδατος.

διαδοχὴν ὁρᾷς βίου καὶ μεταβολὴν σωμάτων, καινουργίαν τοῦ ὅλου.

132–133 Thuc. 2.47.3ff.; 1.101.2; 3.89(?), Hdt. 7.130.2; Thuc. 3.116.1, Pind. Pyth. 1.20ff., [Aesch.] P.V. 366ff. **135** Thuc. 6.15ff. **140–147** Heraclit. frr. B60, B62, B76 D–K

127 del. Markland (D[1]), sed fort. potius ante *ἐνταῦθα* transponendum **127–128** fort. *τῇ .. δημιουργίᾳ* **138** *σώματος ἑνός* Orelli **142** *ὁδὸν* Markland *ὁδῶν* R **144** *θάνατον* Heinsius ('mortem' iam Paccius) *βίον* R

Ἴθι δὴ καὶ ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων ἀρχήν, τὴν αὐτοφυῆ, ἣν 5 *ἡ ψυχῆς ἐξουσία κυΐσκει τε καὶ τελεσφορεῖ, ᾗ ὄνομα μοχθηρία· αὐτὸ τοῦτο*

ἑλομένου αἰτία, θεὸς ἀναίτιος.

ἐπεὶ γὰρ ἔδει γῆν γενέσθαι μὲν ἔγκαρπον καὶ ζῳοτρόφον καὶ πολυθρέμμονα, ἔχειν δὲ ἐν ἑαυτῇ κακὰ ἔνδον καθειργμένα ἐξεληλαμένα τοῦ οὐρανοῦ, εἰς τὸν δεῦρο τόπον † ἐμίγη θεὸς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ζῴων κληρουχίας, δίχα αὐτῶν τὴν πρώτην φύσιν διελόμενος· τὴν μὲν εἶναι παντοδαπὴν ἐν τοῖς βίοις καὶ ποικίλην τοῖς σώμασιν, ἄλογον, ἄφρονα, ἀλληλοφθόρον, ἀνόητον θεοῦ, ἀρετῆς ἄμοιρον, ὑπ' αἰσθήσεως ἐφημέρου βοσκομένην καὶ δημαγωγουμένην, ἰσχυρὰν μὲν τῷ σώματι, ἀμήχανον δὲ τῷ λογισμῷ· τὴν δὲ ἑτέραν αὖ τὴν ἀνθρωπίνην ἔμπαλιν ὁμογενῆ καὶ ξύννομον καὶ μίαν, ἀσθενῆ μὲν τῷ σώματι, ἄρρηκτον δὲ τῷ λόγῳ, συνετὴν θεοῦ, πολιτείας μέτοχον, κοινωνίας ἐρῶσαν, δίκης καὶ νόμου καὶ φιλίας γεγευμένην. ἔδει δὲ ἄρα τὸ γένος τοῦτο κρεῖττον μὲν εἶναι τῆς ἐν γῇ πάσης ἀγέ- 145v *λης, ἔλαττον δέ, οἶμαι, θεοῦ. τὴν δὲ ἐλάττωσιν αὐτοῦ οὐδὲ θάνατος ἄρα παρέξεσθαι ἔμελλεν· ὃν γὰρ καλοῦσιν οἱ πολλοὶ θάνατον, αὐτὸ τοῦτο ἦν ἀθανασίας ἀρχὴ καὶ γένεσις μέλλοντος βίου, τῶν μὲν σωμάτων τῷ αὐτῶν νόμῳ καὶ χρόνῳ φθειρομένων, τῆς δὲ ψυχῆς ἐπὶ τὸν αὐτῆς τόπον*

153 Plato Resp. 617e **154–156** Plato Tim. 39eff.

150 *τὴν ⟨ἑτέραν⟩ τῶν κακῶν ἀρχήν* Meiser *τὴν ἄλλην ἀρχήν* Markland fort. *τὴν ἄλλην κακῶν ἀρχήν* **152** *αὐτὸ* scripsi *αὐτοῦ* R *τοῦτο*] *τοῦ* I **153** *αἰτία ἑλομένου* Platonici **156** *δεῦρο* Markland *δεύτερον* R **157** *ἐνέμειξε* Russell *θεὸς* R *θεὸς δὲ* R[1] **162** *δὲ* om. R add. R[1]

*καὶ βίον ἀνακαλουμένης. τοῦτον δὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνδείας πρὸς τὸ θεῖον ἐξεῦρεν θεὸς τρόπον. ἐπιθεὶς τὴν ψυχὴν γηΐνῳ σώματι ὡς ἡνίοχον ἅρματι, παραδοὺς τὰς ἡνίας τῷ ἡνιόχῳ ἀφῆκεν θεῖν, ἔχουσαν μὲν παρ' αὐτοῦ ῥώμην τέχνης, ἔχουσαν δὲ καὶ ἀτεχνίας ἐξουσίαν. ἡ δὲ ἐπειδὰν ἐπιβῇ ἅρματος καὶ λάβηται τῶν ἡνιῶν, ἡ μὲν εὐδαίμων καὶ μακαρία ψυχὴ καὶ μεμνημένη τοῦ ἐπὶ τὸ ὄχημα αὐτὴν ἐμβιβασαμένου θεοῦ καὶ ἡνιοχεῖν προστάξαντος, ἔχεται τῶν ἡνιῶν καὶ ἄρχει τοῦ ἅρματος καὶ κολάζει τὰς τῶν ἵππων ὁρμάς· οἱ δέ εἰσιν ἀτεχνῶς παντοδαποί, ἄλλος ἀλλαχοῦ θεῖν διωρμημένοι, ὁ μὲν αὐτῶν ἀκόλαστος καὶ ἀδηφάγος καὶ ὑβριστής, ὁ δὲ θυμώδης καὶ ἰτητικὸς καὶ ἔμπληκτος, ὁ δὲ νωθὴς καὶ ἐκλελυμένος ⟨καὶ **⟩, ὁ δὲ ἀνελεύθερος καὶ σμικρόφρων καὶ ταπεινός. † αυτουη ἅρμα ἐστασιασμένον ταράττει τὸν ἡνίοχον· κἆτα ἢν μὴ κρατήσῃ αὐτοῦ, κατὰ τὴν τοῦ δυναστεύοντος ἵππου ῥύμην ᾄξαν φέρεται, νῦν μὲν τῷ ἀκολάστῳ ἵππῳ πᾶν τὸ ἅρμα ξυμφερόμενον αὐτῷ ἡνιόχῳ ἐπὶ ὕβρεις καὶ παροινίας καὶ λαγνείας καὶ ἄλλας οὔτε εὐσχήμονας οὔτε εἰλικρινεῖς ἡδονάς, νῦν δὲ τῷ θυμικῷ ἐπὶ κακώσεις παντοδαπάς ⟨* * *⟩*

Subscriptio *Μαξίμου Τυρίου φιλοσοφούμενα* (unc.)

174–192 Plato Tim. 69c, Phdr. 246aff., 253dff.

178 *⟨τοῦ⟩ ἅρματος* Markland *ἁρμάτων* R **179** *αὐτὴν* scripsi *ταύτην* R *ἑαυτὴν* Markland **185** lac. stat. Renehan **186** *οὕτως* U *αὐτίκ' οὖν* Davies[2] *οὕτω τὸ* Markland *αὐτὸ δὴ* Russell **187** *μὴ* Markland *μὲν* R **192** *ἐπὶ κακώσεις* MN *ἐπικακώσεις* R finem orationis mutilum esse indic. Markland

Appendix I

Scholia marginalia codicis Parisini 1962 scribae vel correctoris manu scripta

f. 1v, ad 30.2–3:
Πιττακὸν ἀποτιθέμενον τὴν ἀρχὴν πρὸς τοὺς θαυμάζοντας εἰπεῖν χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι· Σόλωνα δὲ μαλακίαν αὐτοῦ καταγνόντα φάναι χαλεπὰ τὰ καλά· διὸ καὶ ἑκάτερα παροιμιασθῆναι

f. 1v, ad 30.15–16:
δυσάντιδες

f. 2r, ad 30.57:
ση(μείωσαι)

f. 2v, ad 30.80–81:
ἀπεσάλυε τῶν λιμένων (minusc.)

f. 2v, ad 30.90:
ξυνενειχάμεναι (minusc.)

f. 4r, ad 31.8–9:
κινουμέν(ων) πλημμελῶς (minusc.)

f. 5r, ad 31.53:
ἱστορία· τὸν Ἀσδρούβαν φησίν

f. 5r, ad 31.73–74:
ση(μείωσαι)

f. 6r, ad 32.5:
μῦ(θος)

f. 6r, ad 32.10:
ὤσατο

f. 7r, ad 32.78:
δυσερασιστερος (minusc.)

f. 9v, ad 33.2:
ση(μείωσαι) ὅτι δι' εὐπορίαν φρονήσεως ἀπορία κρίσεως ὧν ἐφρονήσαμεν τοῦ βελτίονος περιγίγνεται

f. 10v, ad 33.53:
οἶμαι ἀβασανίστους καὶ ἀνεπικρίτους

f. 10v, ad 33.70:
ση(μείωσαι)

f. 11r, ad 33.100:
ψωμούς

f. 11r, ad 33.101:
μαγειρικὰ σκεύη

f. 11r, ad 33.102:
ση(μείωσαι)

f. 12r, ad 33.142–147:

ψυχή	*σῶζον*
νοῦς	*ὄργανον*
φρόνησις	*ἔργον*
ἀγαθόν	*εὕρημα*

f. 14r, ad 34.82:
πῶς

f. 25v, ad 2.49:
A'

f. 25v, ad 2.72:
11.18 (2.4):
B'

f. 26r, ad 2.75:
ση(μείωσαι)

f. 26r, ad 2.86:
Γ'

f. 26r, ad 2.95:
ἰστέον

f. 26v, ad 2.104:
Δ'

f. 26v, ad 2.119:
E'

f. 27r, ad 2.137:
ϛ'

f. 27r, ad 2.138:
Z'

f. 27r, ad 2.138–139:
H'

f. 27r, ad 2.141:
Θ'

f. 27r, ad 2.143:
I'

f. 27r, ad 2.146:
IA'

f. 27r, ad 2.159–160:
IB' ‖ *IΓ'* ‖ *IΔ'*

f. 30r, ad 3.100:
μέγιστ(ον) δικαστήρι(ον) Ἀθηνῆσιν, ἐν ᾧ τὰ μεγάλα τ(ῶν) δημοσί(ων) πραγμάτ(ων) ἐκρίνετο· ἐκαλεῖτο δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ αὐλίζεσθ(αι)

f. 30v, ad 3.135:
ἤπου ἴσως σχεδ(ὸν) ἤπού γε πολλῷ πλέ(ον)

f. 30v, ad 3.143:
ζωπύρωσιν (minusc.)

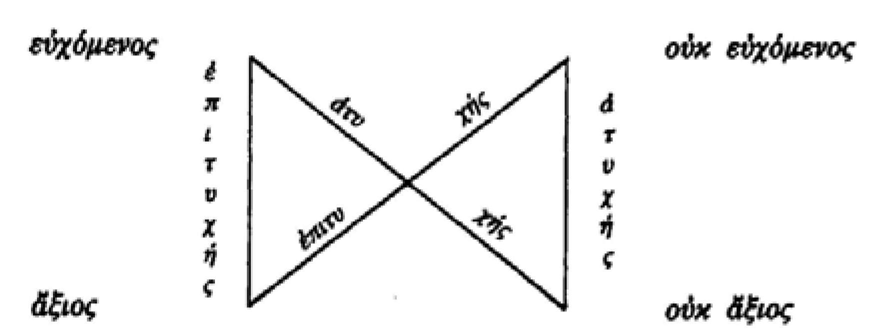
f. 35r, ad 5.2:
περὶ Μίδου τοῦ Φρυγός

f. 35r, ad 5.9:
ἐχρύσωτο (minusc.)

f. 36r, ad 5.58:
ἐπιπόνως

f. 36r, ad 5.59:
μοχθηρῶς

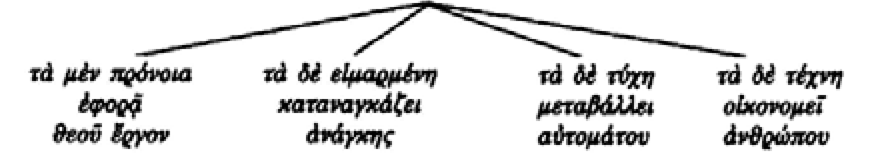
f. 36r, ad 5.60–65:

f. 36r, ad 5.72:
κυρίως ἔξ· ἐπί· ἔκ· ἀπό· καὶ ἀντὶ τοῦ εἶτα, ὡς νῦν· ἔτι δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ἄρα

f. 36r, ad 5.80–84:

(*θ. ἔργ., ἀνάγ., αὐτομ., ἀνθ.* minusc.)

f. 36v, ad 5.87–88:
ὅτ(ι) πε(ρὶ) τ(ῶν) ἀπὸ τ(ῆς) προνοίας οὐκ εὐκτέ(ον) (unc.) et *α´* (minusc.)

f. 36v, ad 5.111:
ὅτ(ι) οὐδὲ πε(ρὶ) τ(ῶν) καθ᾽ εἱμαρμέν(ην) (unc.) et *β´* (minusc.)

f. 37r, ad 5.114:
χαλινόν

f. 37r, ad 5.135:
ὅτ(ι) οὐδὲ πε(ρὶ) τ(ῶν) κατὰ τύχην (unc.) et *γ'* (minusc.)

f. 37r, ad 5.145:
ὅτ(ι) οὐδὲ πε(ρὶ) τ(ῶν) κατὰ τέχνην (unc.) et *δ'* (minusc.)

f. 38r, ad 5.188:
ση(μείωσαι)

f. 38r, ad 5.192:
οὐδὲ ὅλως

f. 38r, ad 5.204:
ἀρχῆς· ἐμπυρεύματος· ὑπεκκαύματος

f. 38v, ad 6.6:
ἐπιστημονέστερο(ν)

f. 39v, ad 6.57:
περὶ γεράν(ων)

f. 39v, ad 6.66:
περὶ ἐλάφω(ν)

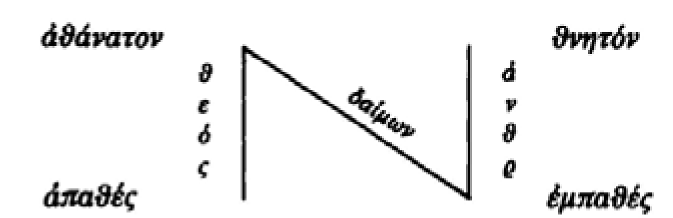
f. 40r, ad 6.75:
ση(μείωσαι)

f. 50r, ad 9.55:
ἐκεχειροφόρον (minusc.)

f. 50r, ad 9.72–74:

	κοινωνοῦσι (minusc.)		*κοινωνοῦσι* (minusc.)
πῦρ ἀέρι	*κ(ατὰ) θερμότητα*	*θεὸς δαίμονι*	*κ(ατὰ) τὸ ἀθάνατ(ον)*
ἀὴρ ὕδατι	*κ(ατὰ) ὑγρότητα*	*δαί(μων) ἀν(θρώπ)ῳ*	*κ(ατὰ) τὸ ἐμπαθές*
ὕδωρ γῇ	*κ(ατὰ) ψυχρότητα*	*ἄν(θρωπ)ος θηρίῳ*	*κ(ατὰ) τὸ αἰσθητι(κόν)*
γῆ πυρὶ	*κ(ατὰ) ξηρότητα*	*θηρίον φύτῳ*	*κ(ατὰ) τὸ ἐμψυχές*

f. 50v, ad 9.87–93:

f. 50v, ad 9.95–101:

τό φθειϱόμενον

τϱέπετ(αι)	*δ(ι)αλύετ(αι)*	*τήκετ(αι)*	*κόπτετ(αι)*	*ῥήγνυτ(αι)*	*μ(ετα)βάλλει*
ὑ(π') ἀλλήλ(ων)	*ὕδατι*	*ἡλίῳ*	*σιδήϱῳ*	*ἀϱότϱῳ*	*ὑ(π') ἀλλήλ(ων)*
τὰ στοι(χεῖα)	*πηλός*	*κηϱός*	*φυτόν*	*γῆ*	*τὰ στοι(χεῖα)*

f. 51r, ad 9.102:
ση(μείωσαι) quod sequitur scholium erasum

f. 52r, ad 9.166:
νήσου (minusc.)

f. 52r, ad 9.174:
Ἴλιος· ὁ πολίτης, Ἰλιεύς (minusc.)

f. 52r, ad 10.2:
πε(ϱὶ) Ἐπιμενίδ(ου)

f. 52v, ad 10.26:
πε(ϱί) Πυθαγόϱου

f. 52v, ad 10.28:
ἀθανὴς (minusc.)

f. 53r, ad 10.39:
πε(ϱὶ) Ἀϱιστέου

f. 53r, ad 10.68–76:

ὀφθαλμός	*ψυχή*
ὄψις	*γνῶσις*
ὀφθαλμί(ας) πάθος	*σωματικ(ὴ) συμφοϱ(ά)*
ὑπόχυσις	*λήθη*
ἰατϱός	*λόγος*
ὑγίεια	*ἐπιστήμη*

f. 53v, ad 10.77–88:

κύουσα	*ψυχή*
μαία	*λόγος*
κύησις	*νοῦς*
ὠδῖς	*αἴσθησις*
ἀπότεξις	*ἀνάμνησις*

f. 53v, ad 10.88–89:

αἱ ψυχαὶ

κύουσιν	*φύσει*
ὠδίνουσιν	*ἔθει*
τίκτουσιν	*λόγῳ*

f. 54r, ad 10.121:
καλειάδας

f. 55r, ad 10.181–193:

τῶν οἷς ἡ ψυχὴ ἐνέτυχ(εν) ἀκολουθί(αν) ἔχει

ἢ κ(ατὰ) χρόνο(ν)	*ἢ κ(ατὰ) πάθος*	*ἢ κ(ατὰ) τόπον*	*ἢ κ(ατὰ) νόμον*	*ἢ κ(ατὰ) δύναμι(ν)*	*ἢ τιμῇ*
ὡς ἡμέρ(α) καὶ νύξ	*ὡς κάλλει ἔ-ρως*	*ὡς ἐκ τοῦδε τ(οῦ) τόπ(ου) τόνδε*	*ὡς ἀπ(ὸ) τοῦδε τόνδε ἄρχειν*	*ὡς τ(αῖς) δεήσεσι(ν) αἱ ἐπιτεύξ(εις)*	

f. 63r, ad 12.98–99:
τῷ προαρξαμένῳ χαρίζεσθαι οἶμαι (minusc.)

f. 64v, ad 12.164:
τοῦ χνοῦ κ(αὶ) τοῦ λεπτοῦ τ(ῶν) ἀνθράκω(ν)

f. 67r, ad 13.110:
ἄλοξ ἢ αὖλαξ

f. 76v, ad 16.11:
γρ(αφή)

f. 76v, ad 16.24:
ἀπολ(ογία)

f. 78r, ad 16.106:
τέλ(ος) ἀπολ(ογίας)

f. 81v, ad 17.97–98:
παροιμίαι

f. 82r, ad 17.124:
πε(ρὶ) Ἀναχάρσιδος ση(μείωσαι)

f. 83v, ad 18.34:
ὥσπερ Ἀθήνησιν οὕτω καὶ Θήβησιν

f. 84v, ad 18.103–104:
παροιμία

f. 86r, ad 18.184:
ση(μείωσαι)

f. 87v, ad 18.269:
Ἀνακρέοντος

f. 88r, ad 19.26:
μῦθ(ος)

f. 91r, ad 20.30:
περάσιμοι

f. 93v, ad 20.178:
ἐν γειτόνων (minusc.)

f. 94r, ad 21.3:
τ(ὸν) Στησίχορ(ον) φησίν

f. 94v, ad 21.17:
πε(ρὶ) Ἀνακρέοντο(ς) κ(αὶ) τ(ῆς) κατευξαμέν(η)ς αὐτοῦ γυν(αι)κός

f. 99r, ad 22.82:
ση(μείωσαι) τὸν ἐν ταῖς βουλαῖς Περσικὸν νόμον

f. 101v, ad 23.26:
ἐπικλεέστερος

f. 103v, ad 23.124:
Λεσπιβιας

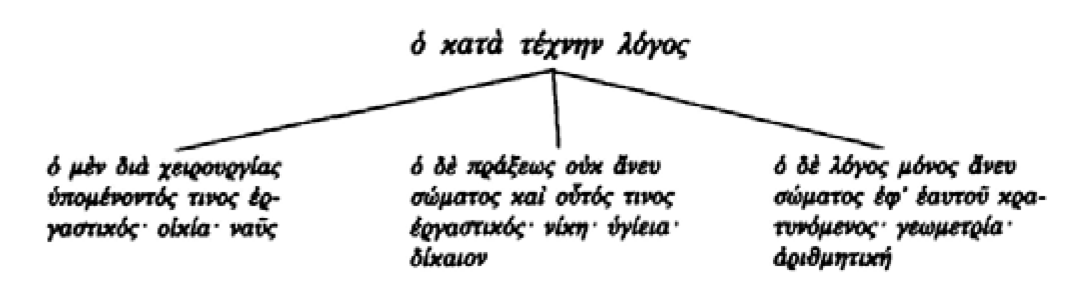
f. 104r, ad 23.164–165:
Θουκυδίδης

f. 107r, ad 24.145:
ση(μείωσαι) ὅτ(ι) ἐν τ(αῖς) μάχαις αἱ Περσ(ῶν) παλλακί-δ(ες) συνέποντ(αι) αὐτοῖς

f. 107r, ad 25.2:
πε(ρὶ) Ἀναχάρσιδο(ς) τ(ο)ῦ Σκύθου κ(αὶ) Μύσωνο(ς) ὁ Χη-νέως

f. 114v, ad 26.238:
post *τὸν εὐδαίμονα: εὐτυχῶς Προσδόκιε*

f. 115v, ad 27.47–57:

(*οἰκία, ναῦς, νίκη, ἡγίεια, δίκαιον, γεωμετρία, ἀριθμητική* minusc.)

f. 115v, ad 27.48:
a′ (minusc.)

f. 115v, ad 27.51:
β′ (minusc.)

f. 115v, ad 27.53:
γ' (minusc.)

f. 117r, ad 27.121–123:

λόγος	*πάθη*
σώζει	*σώζεται*
μετρεῖ	*μετρεῖται*
πᾶν εἶδος θεωρητικόν	*πᾶν κοσμούμενον ὑπὸ*
σοφία καὶ ἐπιστήμη	*τοῦ θεωρητικοῦ· ἀρετή*

ἐξ ἀμφοῖν
ἐλευθερία

f. 120r, ad 29.2–5:

ἐρῶντες	*ἐρώμενα*
Κροτωνιάτης	*κότινος Ὀλυμπική*
Ἀθηναῖος	*νίκη τριηρική*
Σπαρτιάτης	*νίκη ὁπλιτική*
Κρῆς	*θήρα*
Συβαρίτης	*χλιδή*
Θηβαῖος	*αὐλοί*
Ἴων	*χοροί*

f. 121v, ad 29.88–89:
ση(μείωσαι)

f. 121v, ad 29.92:
ση(μείωσαι)· πε(ρὶ) τ(οῦ) ἐξ Ἰωνί(ας) μηχανικ(οῦ) κ(αὶ) τ(ῶν) ἁμαξ(ῶν) τ(ῶν) κ(α)τ(ὰ) ὀρθιβελόν(ας) ἀφιεμέν(ων)

f. 121v, ad 29.98:
ση(μείωσαι)· πε(ρὶ) Ψάφωνο(ς) τ(ο)ῦ Λίβυος κ(αὶ) τ(ῆς) τ(ῶν) ὀρνιθ(ων) παρ' αὐτ(οῦ) διδαχῆς

f. 124r, ad 36.50:
χθιζῶν (minusc.)

f. 128v, ad 37.62:
ψαλμάτων

128v, ad 37.68:
ἐπίχριστον

f. 129r, ad 37.95:
ἀναισθές

f. 130r, ad 37.137:
Ἐλευσινόθεν

f. 131r, ad 38.8:
πε(ρὶ) Δημοδόκου

f. 131v, ad 38.23:
πε(ρὶ) Ἡσιόδου

f. 131v, ad 38.34:
πε(ρὶ) Μίνω

f. 131v, ad 38.39:
πε(ρὶ) Μελησαγόρ(ου)

f. 132r, ad 38.42:
πε(ρὶ) Ἐπιμενίδου

f. 132r, ad 38.48:
πε(ρὶ) Ἀριστέου

f. 144r, ad 41.102:
ἐγγειτόνων

Appendix II

Scholia marginalia codicis Parisini 1962 Angeli Politiani manu scripta

f. 45v, ad 8.8:
ση(μείωσαι) περὶ χρησμῶν

f. 71v, ad 14.173–174:
ἀναξυρίδες

f. 72r, ad 14.181:
μουσική

f. 72r, ad 14.186:
ἰατρική

f. 73v, ad 15.72–75:
Τυχεῖος | Μύθαικος | Φρυνίων | Φίλιππος | Κλέων

f. 75v, ad 15.200–201:
Πλάτων | Ξενοφῶν | Διογένης

f. 80r, ad 17.3–12:
σοφιστής | Πρόδικος | Ἱππίας | Γοργίας | Θρασυμάχος | Μίθαικος

f. 80r, ad 17.17:
τέλη

f. 80v, ad 17.30–36:
Θηβαῖοι | Ἀθηναῖοι | Κρῆτες | Θετταλικὰ παιδεύματα |καὶ Κυρηναικὰ καὶ | Αἰτωλικὰ | Ἀκαρνᾶνες | Θρᾶκες

f. 82v, ad 17.147:
τῶν ἐν μουσικῇ | μελῶν νόμοι

f. 83r, ad 18.2–4:
Αἶσχυλος | Ἀκταίων | Βακχιάδαι

f. 83r, ad 18.14:
Περίανδρος

f. 83v, ad 18.28–30:
Ἁρμόδιος | Παναθηναῖα | Πεισιστρατίδαι

f. 83v, ad 18.32:
Ἐπαμινώνδας

f. 83v, ad 18.35:
ση(μείωσαι)

f. 83v, ad 18.37–39:
Νέστωρ | Ἡρακλεῖδαι | Πελοποννήσιοι

f. 83v, ad 18.49:
ἔρως

f. 84r, ad 18.69–80:
λευκὴ στάθμη | Ἀσπασία ἡ Μιλησία | Διοτίμα ἡ Μαντι-νι(κή) | Ἀλκιβιάδης | Κριτόβουλος | Ἀγάθων | Φαῖδρος | Λῦσις | Χαρμίδης | Αὐτόλυκος

f. 84v, ad 18.85:
ποῖος ὁ ἔρως κατὰ Πλάτωνα

f. 84v, ad 18.102:
τί περὶ Ὁμήρου Πλάτων

f. 85v, ad 18.145–146:
Θρασυμάχος | Καλλίας | Πῶλος

f. 85v, ad 18.154:
εἰσαγγελία

f. 86r, ad 18.166:
Ἀριστοφάνης

f. 86r, ad 18.179–180:
Φαῖδρος | Λυσίας

f. 86r, ad 18.182:
Σαπφὼ ἡ καλή σημ(είωσαι)

f. 86r, ad 18.184:
Ἀνακρέων

f. 86r, ad 18.190:
σημ(είω)σαι περὶ τῶν | παρ' Ὁμήρῳ ἐρωτικῶν

f. 86v, ad 18.202:
ἀρχαῖος

f. 87r, ad 18.230–234:
Ἡσιόδου ἐρωτικά | Ἀρχιλόχος | Σαπφώ

f. 87r, ad 18.240–243:
Ἀλκιβιάδης | Χαρμίδης | Φαῖδρος | Γύριννα | Ἀτθίς | Ἀνα-κτορία | Πρόδικος | Γοργίας | Θρασυμάχος | Πρωταγόρας | Γοργώ | Ἀνδρομέδα

f. 87v, ad 18.255:
Διοτίμα

f. 87v, ad 18.260–261:
γλυκύπικρον καὶ ἀλγεσίδωρον

f. 87v, ad 18.265:
Ξανθίππη

f. 87v, ad 18.271–272:
Σμέρδιος κόμη | Κλεοβούλου ὀφθαλμοί | Βαθύλλου ὥρα

f. 87v, ad 18.279:
σημ(είωσαι)

f. 87v, ad 18.282–284:
Ὄλυμπος | Μαρσύας | Τίμαρχος

f. 88r, ad 19.4–5:
Ἑρμῆς ὁ λόγιος | Πειθώ | Χάριτες

f. 88r, ad 19.15–16:
Λυκοῦργος | Σόλων | Κλειδοσθένης

f. 88r, ad 19.26:
Αἰσώπειος μῦθος

f. 89r, ad 19.63–72:
ὡραῖον

f. 89v, ad 19.86–88:
Πυθαγόρας } *περὶ ἡλίου*
Ἀναγαγόρας }

f. 89v, ad 19.91–92:
Κλεισθένης

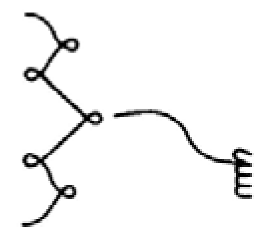
f. 90r, ad 19.140:
Ἀγησίλαος | Καδούσια

f. 90v, ad 20.2–5:
Σμερδίης ὁ Θρᾷξ | Πολυκράτης | Ἀνακρέων

f. 91r, ad 20.40:
σοφιστής

f. 93r, ad 20.141:
Ἄμηστρις

f. 93r, ad 20.145–147:

f.93r, ad 20.153–160:
Κριτόβουλος | Εὐθύδημος | Αὐτόλυκος | Καλλίας | Ἀγάθων | Παυσανίας | Κρητικὸς
νόμος
Ἠλείων

f. 93v, ad 20.168:
ση(μείωσαι)

f. 94r, ad 20.193:
ση(μείωσαι)

f. 94v, ad 21.18–19:
Ἴωνες Πάνιον

f. 94v, ad 21.26:
Κλεόβουλος

f. 95r, ad 21.39:
Γύλιππος

f. 95r, ad 21.54:
ση(μείωσαι)

f. 96r, ad 21.102–103:
καρυκείαν Σικελίαν | Συβαριτικὴν χλιδήν

f. 99r, ad 22.73:
Αἰνιᾶνες | ση(μείωσαι)

f. 99v, ad 22.97:
σημ(είω)σαι τὰ περὶ ἱστορίας

f. 99v, ad 22.107–108:
Ξενοφών | Πανθίας | Κύρος | Κυαξάρις

f. 100r, ad 22.126:
Ἐπίδαμνος

f. 101r, ad 22.198:
Ὅμηρος | Ἡσίοδος

f. 101r, ad 23.2:
Ὅμηρος

f. 107v, ad 25.14:
Μύσων ὁ Χηνεύς

f. 107v, ad 25.25:
Πυθαγόρας

f. 108r, ad 25.52:
Ζώπυρος

f. 108v, ad 25.69:
Κιμμέριοι

f. 110v, ad 26.9–19:
σημ(είω)σαι περὶ Ὁμήρου

f. 111v, ad 26.60–61:
ὅτι ἐξ Ὁμήρου | ὁ Πλάτων

f. 111v, ad 26.65–66:
ὅτι καὶ ἐμφερέ | στερος Πλάτων Ὁμή | ρῳ ἢ Σωκράτει

f. 112r, ad 26.80:
σημ(είω)σαι πάντα | ταῦτα περὶ | Ὁμήρου

f. 112r, ad 26.89:
Ἡσίοδος

f. 113r, ad 26.137–138:
Θρασύμαχος | Πῶλος | Καλλικλῆς

f. 115v, ad 27.47:
τί τέχνη

f. 116r, ad 27.77:
σημ(είωσαι) περὶ τῶν | τῆς τοῦ ἀνθρώπου | ψυχῆς μερῶν

f. 118r, ad 28.9:
Χείρων

f. 120r, ad 29.18:
Σαρδανάπαλλος

f. 120r, ad 29.26:
Ξέρξης

f. 120v, ad 29.35–49:
Πεισίστρατος | *ἐλαία ἡ παλαιά* | *Πολυκράτης* | *σφενδονή* | *Ἀνακρέων* | *Σμερδίης* | *Φίλιππος*

f. 121r, ad 29.63:
Ἀλέξανδρος

f. 121r, ad 29.66:
Μαύσωλός (sic)

f. 122r, ad 29.139:
Ὅμηρος

f. 122v, ad 29.158–159:
Κάδμος | *Ἀρχίας* | *Φίλανθος* | *Νηρεύς* | *Τληπόλεμος*

f. 123r, ad 36.2:
μῦθος

f. 123v, ad 36.27:
Ἡσίοδος

f. 125v, ad 36.136:
περὶ Διογένους

f. 127r, ad 36.205:
Ξενοφῶν

f. 136v, ad 39.100:
ἀνάκτορον

f. 140r, ad 40.106:
Ἰσοκράτης

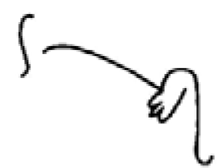
f. 141r, ad 40.144:
τύχη

f. 141v, ad 40.173–174:
τυφλὸς Ὅμηρος | κωφὸς Ἄτυς

f. 142r, ad 40.194:
Ἱππίας

f. 142r, ad 40.208:
γυμνὴ ἡ κεφαλή

f. 142r, ad 40.211:

f. 142v. ad 41.2–3:
Ἀλέξανδρος | Ἄμμων

f. 142v, ad 41.19–21:
μαντεῖα | Θεσπρωτῶν γῆ καὶ | ἡ ἐκεῖ δρῦς | Παρνασσός | Ἰσμηνός | Δῆλος

f. 143r, ad 41.35–36:
περὶ Διός

f. 143r, ad 41.49:
Ὅμηρος

f. 143v, ad 41.63:
ὡραῖον | φθόνος ἔξωθεν | τοῦ χοροῦ ἵσταται

f. 144r, ad 41.86:
Εὔριπος | ἄμπωτις

f. 144r, ad 41.97–98:
ὦ θαυμάσιον σο | φιστήν

f. 144v, ad 41.131–132:
λοιμὸς Ἀθήνησιν | σεισμὸς ἐν Λακεδαι | μονίοις | ἐπικλυσμὸς ἐν | Θετταλίᾳ | ἡ τῆς Αἴτνης φλόξ

f. 145r, ad 41.152:
μοχθηρία

ELENCHVS TITVLORVM

quales in codice Parisino graeco 1962

COMPARATIO NVMERORVM

Huius editionis et Hobeinianae	Paris. gr. 1962, Duebnerianae, Davisianae secundae	Laur. Conv. Sopp. 4 et editionum veterum
1	7	37
2	8	38
3	9	39
4	10	29
5	11	30
6	12	40
7	13	41
8	14	26
9	15	27
10	16	28
11	17	1
12	18	2
13	19	3
14	20	4
15	21	5
16	22	6
17	23	7
18	24	8
19	25	9
20	26	10

21	27	11
22	28	12
23	29	13
24	30	14
25	31	15
26	32	16
27	33	17
28	34	18
29	35	19
30	1	31
31	2	32
32	3	33
33	4	34
34	5	35
35	6	36
36	36	20
37	37	21
38	38	22
39	39	23
40	40	24
41	41	25

INDEX NOMINVM ET LOCORVM

asterisco insignantur quae ad verbum citat noster

Byzantinische Zeitschrift

Begründet von Karl Krumbacher
Mit Unterstützung zahlreicher Fachkollegen insbesondere
von Hans Belting und Ihor Ševčenko
Herausgegeben von Peter Schreiner

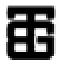
Band 84/85 (Jahrgang '91/'92). 1993.
Zwei Halbjahreshefte mit insgesamt 704 Seiten
und 23 Abbildungen im Anhang. Format 16,5 × 25 cm unbeschn.
Bezugspreis DM/SFr. 198,–/ÖS 1545,–, zuzüglich Versandkosten
Verlags-Nr. 7700/1 + 2

Band 86/87 (Jahrgang '93/'94). 1994.
Zwei Halbjahreshefte mit insgesamt ca. 700 Seiten
und 19 Abbildungen im Anhang. Format: 16,5 × 25 cm unbeschn.
Bezugspreis DM/SFr. 198,–/ÖS 1545,–, zuzüglich Versandkosten
Verlags-Nr. 7701/1 + 2

Supplementum bibliographicum

Durch die regelmäßige Erfassung wesentlicher neuer Literatur, die die dritte Abteilung der Byzantinischen Zeitschrift im notwendigen Umfang ergänzt, wird der aktuellen Information der Fachwelt Rechnung getragen.

Das Supplementum bibliographicum I wird mit dem ersten Halbjahresheft des Bandes 86/87, 1994, ausgeliefert. Dieses Beiheft umfaßt etwa 400 Druckseiten. Format: 16,5 × 25 cm unbeschn.
Bezugspreis DM/SFr. ca. 156,–/ÖS 1217,–
Verlags-Nr. 7730

B. G. TEUBNER STUTTGART UND LEIPZIG